

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου
Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

- A. Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας (σελ: 2 - 142)**
- B. Επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας (σελ: 143 - 368)**

Σεπτέμβριος 2024

**Α. Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A. Στρατηγική Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών
και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Πίνακας Περιεχομένων

Κατάλογος Πινάκων και Σχημάτων.....	5
1 Επιτελική Σύνοψη	8
2 Σκοπός, Βασικές Αρχές και Στόχοι της Στρατηγικής	10
3 Συνοπτική Παρουσίαση Ενωσιακού και Εθνικού Πλαισίου	13
4 Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης - Εξελίξεις - Τάσεις – Επιπτώσεις	15
4.1 Βασικά Χαρακτηριστικά - Πλαίσιο Ανάπτυξης	15
4.1.1 Ταυτότητα, Διοίκηση και Οργάνωση	15
4.1.2 Εδαφική Συγκρότηση	23
4.1.3 Κοινωνικο-οικονομικά Χαρακτηριστικά	27
4.2 Ένταξη στο Εθνικό και Διεθνές Περιβάλλον	41
4.2.1 Σημασία / Συνέργειες σε Εθνικό και Διεθνές Επίπεδο	41
4.2.2 Ρόλος στο Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές Περιβάλλον	44
4.3 Χρήσεις Γης	45
4.4 Υποδομές	47
4.4.1 Μεταφορική Υποδομή	47
4.4.2 Λοιπή Τεχνική Υποδομή	50
4.5 Φυσικό και Πολιτιστικό Περιβάλλον	53
4.6 Πολιτιστικό Περιβάλλον και Τοπίο	65
4.7 Πορεία Υλοποίησης της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας κατά την Περσμένη Προγραμματική Περίοδο 2014 - 2020	70
4.8 Βασικά Συμπεράσματα	72
4.9 Συνθετική Αξιολόγηση Προοπτικών και Συμπεράσματα ως προς τα Προβλήματα - Προοπτικές και Ανάγκες Αναθεώρησης / Τροποποίησης της Περιοχής Παρέμβασης	74
4.9.1 Βάση Αξιολόγησης για την Επικαιροποίηση της Στρατηγικής.....	74
4.9.2 Προβλήματα – Ανάγκες Παρέμβασης – Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης.....	75
4.9.3 Ανάλυση SWOT	80
4.9.4 Αναπτυξιακές Προτεραιότητες και Κατευθύνσεις.....	88
4.10 Κατευθύνσεις ανά Λίμνη / Υδάτινο Σύστημα	94
4.10.1 Σύστημα Πρεσπών	94
4.10.2 Σύστημα Λιμνών Λεκάνης Αμυνταίου	94
4.10.3 Σύστημα Λίμνης Καστοριάς	95
4.10.4 Σύστημα Τεχνητών Λιμνών Πολυφύτου και Ιλαρίωνα	96
4.10.5 Λοιπές Λίμνες και Παραποτάμιες Περιοχές	97

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

4.11	Επιτυχημένα Παραδείγματα Βιώσιμης Ανάπτυξης και Προστασίας Υδάτινων Σωμάτων ...	98
4.11.1	Το Πρόγραμμα ESPON για τις Λίμνες	98
4.11.2	Λίμνη Παμβώτιδα, Ελλάδα	101
4.11.3	Λίμνη Πλαστήρα, Ελλάδα	101
	Βιβλιογραφία	103
	Ηλεκτρονικές Πηγές	104
	Παραρτήματα	106
	Παράρτημα 1 «Υλικό Αναφοράς»	106
	Παράρτημα 2 «Πλήρης Χαρτογραφική Αποτύπωση / Παρουσίαση Περιοχής Παρέμβασης (φυσικά – γεωγραφικά χαρακτηριστικά και αναπτυξιακά μεγέθη)»	127

Κατάλογος Πινάκων και Σχημάτων

Πίνακες

Πίνακας 1:	Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, έτος 2021.....	28
Πίνακας 2:	Κατανομή Πληθυσμού ανά Ηλικιακή Ομάδα έτη 2011, 2021.....	29
Πίνακας 3:	Θέσεις Εργασίας ανά Έτος και Επίπεδο Δεξιοτήτων έτη 2016 – 2022	30
Πίνακας 4:	Εγγεγραμμένοι Άνεργοι ανά Φύλο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έτος 2022.....	30
Πίνακας 5:	Εγγεγραμμένοι Άνεργοι ανά Ηλικιακή Ομάδα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έτος 2022	31
Πίνακας 6:	Μεταβολή Αριθμού Νομικών Μονάδων, Κύκλου Εργασιών και Απασχολούμενων ανά Τομέα Οικονομικής Δραστηριότητας στη Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 2011 – 2020	33
Πίνακας 7:	Εμπορευματικές Συναλλαγές Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (σε εκατ. €)	34
Πίνακας 8:	Δείκτες Αστικοποίησης	35
Πίνακας 9:	Αριθμός Νομικών Μονάδων, Κύκλος Εργασιών και Απασχολούμενοι Πρωτογενούς Τομέα ανά Περιφερειακή Ενότητα 2020	37
Πίνακας 10:	Αριθμός Νομικών Μονάδων, Κύκλος Εργασιών και Απασχολούμενοι Δευτερογενούς Τομέα ανά Περιφερειακή Ενότητα 2020	38
Πίνακας 11:	Αριθμός Νομικών Μονάδων, Κύκλος Εργασιών και Απασχολούμενοι Τριτογενούς Τομέα ανά Περιφερειακή Ενότητα 2020	38
Πίνακας 12:	Ξενοδοχειακό Δυναμικό Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2021	39
Πίνακας 13:	Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2019	39
Πίνακας 14:	Διανυκτερεύσεις σε Καταλύματα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2016 - 2021.....	39
Πίνακας 15:	Αφίξεις Εσωτερικού Αεροδρομίων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2015 - 2021.....	40
Πίνακας 16:	Κατανομή Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και Χώρας, έτη 2018 – 2021.....	41
Πίνακας 17:	Χρήσεις Γης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	46
Πίνακας 18:	Μεταβολή Ποσοστού Κάλυψης Χρήσεων Γης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας έτη 2012, 2018	47
Πίνακας 19:	Συγκεντρωτικά Στοιχεία Περιοχών του Δικτύου Natura 2000 στην ΠΔΜ	54
Πίνακας 20:	Εκτίμηση της κατάστασης των λιμναίων Υδατικών Συστημάτων του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (συμπεριλαμβανομένων των ταμειυτήρων)	63
Πίνακας 21:	Εκτίμηση της κατάστασης ποτάμιων Υδατικών Συστημάτων του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας	64
Πίνακας 22:	Πορεία Υλοποίησης της ΟΧΕ Αξιοποίησης λιμνών Δυτικής Μακεδονίας ανά Πυλώνα Ανάπτυξης και Ειδικό Στόχο (30/06/2023)	106

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 23:	Μεταφερόμενα Έργα προς Υλοποίηση στο Πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών της Προγραμματικής Περιόδου 2021 - 2027 (31/07/2023)	108
Πίνακας 24:	Εξέλιξη Πληθυσμού της Περιοχής Παρέμβασης Ο.Χ.Ε. 2011 – 2021	109
Πίνακας 25:	Κατανομή Πληθυσμού ανά Ηλικιακή Ομάδα και Φύλο έτη 2011, 2021.....	109
Πίνακας 26:	Κατανομή Πληθυσμού κατά Φύλο έτη 2011, 2021	110
Πίνακας 27:	Κατανομή Πληθυσμού ανά Εκπαιδευτικό Επίπεδο έτος 2011.....	111
Πίνακας 28:	Οικονομικά Ενεργός και Μη Πληθυσμός έτος 2011.....	112
Πίνακας 29:	Δυναμικότητα Κλάδων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, έτος 2022.....	113
Πίνακας 30:	Δυναμικότητα Επαγγελματιών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, έτος 2022	113
Πίνακας 31:	Εγγεγραμμένοι Άνεργοι Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας έτος 2022	114
Πίνακας 32:	Εξέλιξη Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) σε Επίπεδο Περιφέρειας και Περιφερειακών Ενοτήτων, Συνεισφορά Περιφέρειας στο Εθνικό ΑΕΠ (σε εκατομμύρια €, τρέχουσες τιμές)	115
Πίνακας 33:	Ενισχύσεις Επιχειρηματικότητας στη Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 2014 - 2023.....	115
Πίνακας 34:	Μεταβολή Αριθμού Νομικών Μονάδων, Κύκλου Εργασιών και Απασχολούμενων ανά Τομέα Οικονομικής Δραστηριότητας και Κλάδο Περιφέρειας στη Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 2011 – 2020.....	116
Πίνακας 35:	Θεσμοθετημένα Καταφύγια Άγρια Ζωής στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	118
Πίνακας 36:	Περιοχές Αναψυχής εντός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	121
Πίνακας 37:	Πεζοπορικές Διαδρομές στη Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.....	123
Πίνακας 38:	Μουσεία και Συλλογές στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.....	124
Πίνακας 39:	Προσκυνήματα Δυτικής Μακεδονίας	126

Εικόνες

Εικόνα 1:	Λογότυπο Τουριστικής Ταυτότητας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....	19
Εικόνα 2:	Μέση Ετήσια Αλλαγή Θερμοκρασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 1979 – 2021.....	24
Εικόνα 3:	Χάρτης Χρήσεων Γης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.....	47

Σχήματα

Σχήμα 1:	Συνοπτική Απεικόνιση Προβλημάτων και Αναγκών Παρέμβασης	77
Σχήμα 2:	Συνοπτική Αξιολόγηση της Υφιστάμενης Κατάστασης της Κοινωνίας, της Οικονομίας και του Περιβάλλοντος.....	79
Σχήμα 3:	Ανάλυση SWOT για την Κοινωνία της Περιοχής Παρέμβασης.....	85
Σχήμα 4:	Ανάλυση SWOT για την Οικονομία της Περιοχής Παρέμβασης.....	86
Σχήμα 5:	Ανάλυση SWOT για το Περιβάλλον της Περιοχής Παρέμβασης	87

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Σχήμα 6:	Βασικές Αναπτυξιακές Κατευθύνσεις και Προτεραιότητες για την Περιοχή Παρέμβασης.....	89
Σχήμα 7:	Αναπτυξιακές Κατευθύνσεις και Προτεραιότητες και Ομαδοποίηση Ενδεικτικών Παρεμβάσεων.....	90
Σχήμα 8:	Ιεράρχηση Σημασίας Προοπτικών ανά Λιμναίο Σύστημα	93

Γραφήματα

Γράφημα 1:	Εξέλιξη Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) σε Επίπεδο Περιφέρειας και Περιφερειακών Ενοτήτων (σε εκατομμύρια €, τρέχουσες τιμές)	32
------------	--	----

Χάρτες

Χάρτης 1:	Περιοχή Παρέμβασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των Λιμνών και των Ποταμών της Δυτικής Μακεδονίας.....	11
Χάρτης 2:	Κατάταξη δημοτικών ενοτήτων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σε κατηγορίες περιοχών άσκησης τουριστικής πολιτικής	22

1 Επιτελική Σύνοψη

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) καθιερώθηκαν ως εργαλεία ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης συγκεκριμένων χωρικών ενοτήτων, με κοινές αναπτυξιακές προκλήσεις και χαρακτηριστικά, στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής της περιόδου 2014 - 2020.

Κατά την περασμένη προγραμματική περίοδο σχεδιάστηκε η Στρατηγική και εφαρμόστηκε το Επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) για την αξιοποίηση των λιμνών Δυτικής Μακεδονίας με αναφορά κυρίως στα οικοσυστήματα επτά (7) φυσικών και δύο (2) τεχνητών λιμνών. Αν και η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από υψηλό ποσοστό ορεινών εκτάσεων η περιοχή παρέμβασης εστίασε στις πεδινές και ημιορεινές εκτάσεις πέριξ των λιμνών και των ποταμών.

Στο πλαίσιο της επικαιροποίησης της Στρατηγικής ΟΧΕ για την προγραμματική περίοδο 2021 - 2027 προβλέπεται η επέκταση της περιοχής παρέμβασης ώστε να καλύπτει δυνητικά το σύνολο της Περιφέρειας, με τις προβλεπόμενες δράσεις να σχετίζονται με τα υδατικά συστήματα. Οι κύριοι παράγοντες που οδηγούν στην ανάγκη επικαιροποίησης της Στρατηγικής ΟΧΕ είναι:

- Η εφαρμογή της πολιτικής απολιγνιτοποίησης, συνεπεία της οποίας διαμορφώθηκε το Εδαφικό Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ) Δυτικής Μακεδονίας.
- Η έξοδος της Ελλάδας από τις συνθήκες οικονομικής κρίσης και η ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας της οικονομίας με διαφαινόμενη δυνατότητα αύξησης χρηματοδοτήσεων των ιδιωτικών επενδύσεων.
- Ανάγκη αξιοποίησης επιπλέον δυναμικών χαρακτηριστικών σε παραλίμνιες και παραποτάμιες περιοχές.
- Η ένταση των καιρικών φαινομένων που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή και η στροφή της πολιτικής στην μείωση των ζημιών συνεπεία αυτών.

Η διευρυμένη Περιοχή Παρέμβασης προτείνεται να περιλαμβάνει:

- Την περιοχή των Πρεσπών,
- Την πεδινή περιοχή των λιμνών Ζάζαρης, Χειμαδίτιδας, Πετρών και Βεγορίτιδας,
- Την περιοχή της λίμνης Καστοριάς,
- Τις τεχνητές λίμνες Πολυφύτου και Ιλαρίωνα.
- Παραποτάμιες περιοχές ή / και άλλες παραλίμνιες περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης δραστηριοτήτων που συνδέονται με το υδατικό δυναμικό.

Για τον προσδιορισμό των αναπτυξιακών προκλήσεων και ευκαιριών πραγματοποιήθηκε αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στη διευρυμένη περιοχή παρέμβασης ως προς τα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά, το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, τις τεχνικές υποδομές, και ως προς το ρόλο της Περιφέρειας σε εθνικό και διεθνές περιβάλλον.

Η δημογραφική εξασθένηση σε συνδυασμό με τις φθίνουσες επιδώσεις της Περιφέρειας, κατά την περασμένη δεκαετία, στους τομείς οικονομίας και απασχόλησης και η αυξανόμενη ανεργία τεκμηριώνουν ότι η Δυτική Μακεδονία βρίσκεται σε φάση αναπτυξιακής επιβράδυνσης.

Τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζονται στις παραλίμνιες και παραποτάμιες περιοχές αφορούν στην περιορισμένη προσπελασιμότητά τους, στην υποβάθμιση του οικιστικού χώρου καθώς και του επιπέδου των παρεχόμενων υπηρεσιών (στους τομείς ποιότητας ζωής, εκπαίδευσης, υγείας, πρόνοιας, πολιτισμού και ψυχαγωγίας) και στην εξασθένηση των παραδοσιακών παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Σκοπός και βασική επιδίωξη της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών είναι να αναδείξει «Τα λιμναία και τα ποτάμια συστήματα, ως τόπους βιώσιμης και ενδογενούς ανάπτυξης στη Δυτική Μακεδονία».

Για την αντιμετώπιση των εντοπιζόμενων αναπτυξιακών προκλήσεων προσδιορίστηκαν τέσσερις (4) βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες και κατευθύνσεις:

- Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής (συγκράτηση του πληθυσμού),
- Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας (με σεβασμό στο περιβάλλον),
- Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (προσέλκυση επισκεπτών, αύξηση των δραστηριοτήτων και αξίας παραμονής των επισκεπτών και περιηγητών),
- Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση (υποστήριξη εφαρμογής της ΟΧΕ).

Οι ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων που θα λειτουργήσουν ενισχυτικά ως προς τις αναπτυξιακές κατευθύνσεις περιλαμβάνουν παρεμβάσεις αναβάθμισης και ολοκλήρωσης υποδομών ποιότητας ζωής, βελτίωσης τοπίου, διατήρησης και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητα και της απασχόλησης.

2 Σκοπός, Βασικές Αρχές και Στόχοι της Στρατηγικής

Η περιοχή παρέμβασης της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών οριοθετήθηκε στην Προγραμματική Περίοδο 2014 - 2020 με βάση τα οικοσυστήματα επτά (7) φυσικών λιμνών (Μικρής και Μεγάλης Πρέσπας, Βεγορίτιδας, Πετρών, Χειμαδίτιδας, Ζάζαρης, Καστοριάς) και δύο (2) τεχνητών λιμνών, κατά μήκος του ποταμού Αλιάκμονα (Πολυφύτου και Ιλαρίωνα).

Στο πλαίσιο της επικαιροποίησης της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών προβλέπεται η επέκταση της περιοχής παρέμβασης με βάση τις ανάγκες και τις δυνατότητες ανάπτυξης δραστηριοτήτων που συνδέονται με το υδατικό δυναμικό της Περιφέρειας συμπεριλαμβάνοντας και τις παραποτάμιες περιοχές ή / και άλλων τεχνητών λιμνών και η μετονομασία της σε Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών.

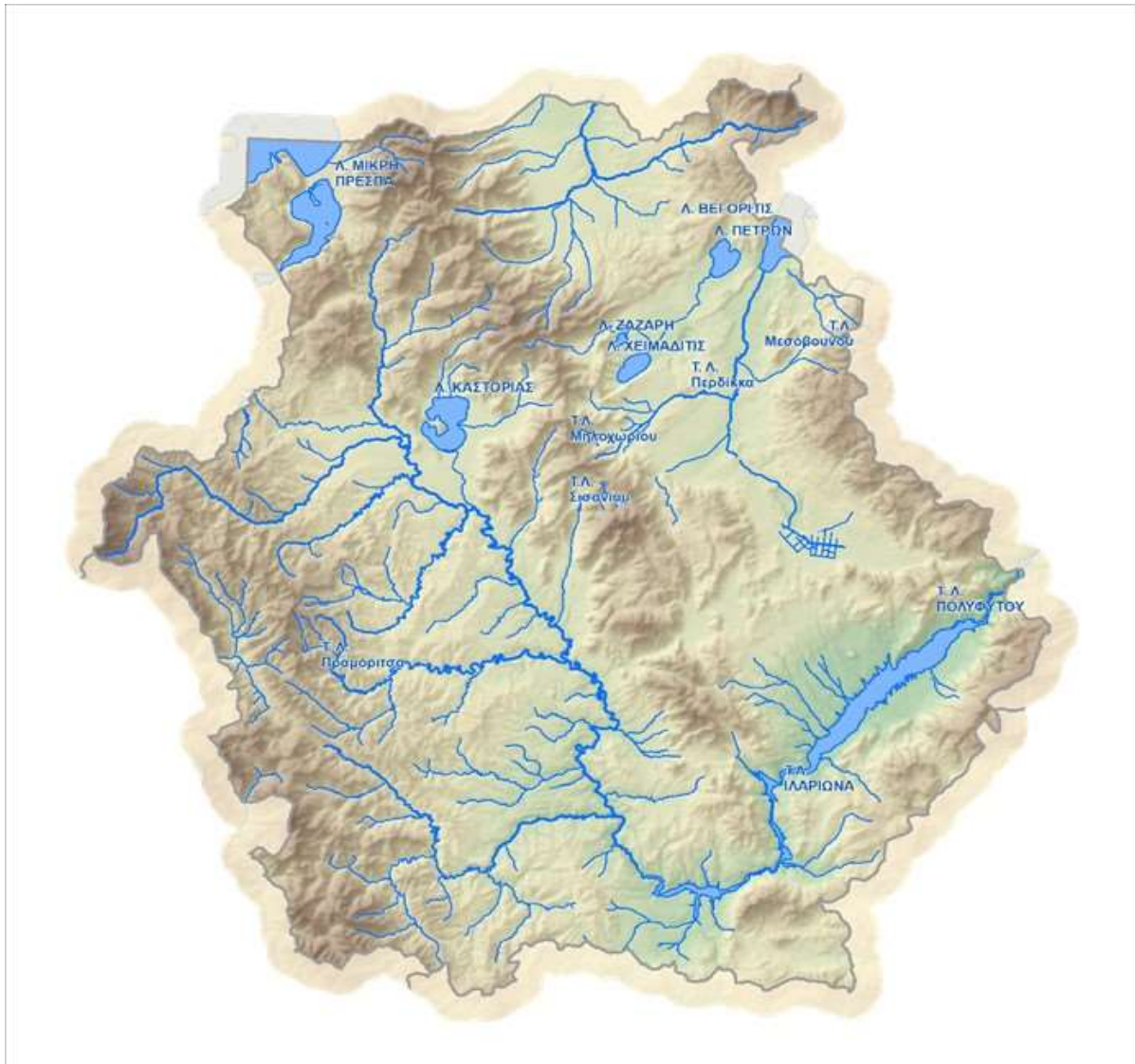
Η Περιοχή Παρέμβασης στη νέα προγραμματική περίοδο καλύπτει δυνητικά το σύνολο της Περιφέρειας, αλλά οι προβλεπόμενες δράσεις θα πρέπει να συνδέονται με τα υδατικά συστήματα που ενδεικτικά περιλαμβάνουν:

1. Την περιοχή των Πρεσπών στο ΒΔ τμήμα της Περιφέρειας στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας,
2. Την πεδινή περιοχή των λιμνών Ζάζαρης, Χειμαδίτιδας, Πετρών και Βεγορίτιδας στο Δήμο Αμυνταίου, στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας,
3. Την περιοχή της λίμνης Καστοριάς,
4. Το ΝΑ τμήμα της Περιφέρειας όπου έχουν σχηματιστεί κατά μήκος του ποταμού Αλιάκμονα οι τεχνητές λίμνες Πολυφύτου και Ιλαρίωνα. Η περιοχή περιλαμβάνει εκτάσεις τόσο της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών όσο και της Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης,
5. Παραποτάμιες περιοχές ή / και άλλες παραλίμνιες περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης δραστηριοτήτων που συνδέονται με το υδατικό δυναμικό.

Η επικαιροποιημένη Στρατηγική και το επικαιροποιημένο Επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας εντάσσεται κυρίως στην Προτεραιότητα Π5: «Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου» του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 (Π-ΔΜ). Επιπρόσθετα οι δράσεις που θα προταθούν θα μπορέσουν να αντλήσουν χρηματοδότηση και από άλλες Προτεραιότητες του Π-ΔΜ 2021-2027, από το Πρόγραμμα Δίκαιης Μετάβασης, καθώς και από άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα.

Ειδικότερα, το κύριο μέρος της χρηματοδότησης θα προέλθει από τον Ειδικό Στόχο 5.2: Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών.

Χάρτης 1: Περιοχή Παρέμβασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των Λιμνών και των Ποταμών της Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: ΑΝΚΟ Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε.

Σκοπός και **βασική επιδίωξη** της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών είναι να αναδείξει «**Τα λιμναία και τα ποτάμια συστήματα, ως τόπους βιώσιμης και ενδογενούς ανάπτυξης στη Δυτική Μακεδονία**».

Η ανάπτυξη της στρατηγικής επίτευξης των στόχων θα στηριχθεί στις βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις που είναι:

- Η προώθηση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας με τελικό στόχο την επίτευξη απασχόλησης, κοινωνικής συνοχής και διατήρησης των πόρων και εργαλείο την στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης,
- Η παραγωγική ανασύνταξη στις ζώνες εκτεταμένης αποδιάθρωσης των τοπικών ή περιφερειακών παραγωγικών συστημάτων,
- Η εξισορρόπηση των περιφερειακών ανισοτήτων και της μονοκεντρικότητας του οικονομικού και κοινωνικού χώρου, καταπολέμηση της αστικής διάχυσης και των ανισοτήτων που σχετίζονται με τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά και τις ειδικές προκλήσεις σε ειδικές ομάδες πληθυσμού, αντιμετώπιση στην καταλληλότερη κλίμακα της κλιματικής αλλαγής και των δημογραφικών προκλήσεων,

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Η διατήρηση και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος,
- Η Βελτίωση της διασύνδεσης, πρόσβασης και οργάνωσης υποδομών και υπηρεσιών.

Επιδιωκόμενο αποτέλεσμα είναι η αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των λιμνών και των ποταμών της Δυτικής Μακεδονίας στο πλαίσιο της συνολικής προσπάθειας για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας και την αντιμετώπιση των βασικών διαρθρωτικών προβλημάτων της Περιφερειακής οικονομίας.

3 Συνοπτική Παρουσίαση Ενωσιακού και Εθνικού Πλαισίου

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) αποτελούν εργαλεία ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης για την εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών συγκεκριμένων Χωρικών Ενοτήτων, το οποίο καθιερώθηκε στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής για την περίοδο 2014 - 2020. Οι περιοχές αυτές, είτε παρουσιάζουν συγκεκριμένα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν με συνολικό τρόπο, είτε διακρίνονται για τις σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν και να μεγιστοποιηθούν με βάση ένα ολοκληρωμένο αναπτυξιακό σχέδιο.

Το ΕΣΠΑ 2021 - 2027 προσδιορίζει ως περιοχές για εφαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) περιοχές με θεματική ή / και χωρική συνέχεια, δυνατότητα αξιοποίησης πλουτοπαραγωγικών πόρων και ιδιαίτερων τοπικών χαρακτηριστικών (πολιτιστικών, τοπικής παραγωγής και βιώσιμης τουριστικής δραστηριότητας) και με δυνατότητα συνέργειας με άλλα μέσα πολιτικής (π.χ. σε περιοχές Natura 2000).

Η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη μέσω του χωρικού Εργαλείου ΟΧΕ στηρίζεται στις κάτωθι κανονιστικές και εθνικές προβλέψεις για την Προγραμματική Περίοδο 2021 - 2027:

- Άρθρα 28 - 34 του Καν 1060/22 Κανονισμού Κοινών Διατάξεων,
- Άρθρα 3 , 9, 10 και 11 Κανονισμού 1058/22 για το ΕΤΠΑ/ΤΑ,
- Προοίμιο (23) Κανονισμού 1059/22 για το ΕΚΤ+,
- Άρθρο 4.2 Κανονισμού 1059/22 για το ΕΚΤ+,
- ΕΣΠΑ 2021-2027,
- Άρθρα 25-28 του Ν. 4914/22 για τη Διαχείριση του ΕΣΠΑ,
- Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021 – 2027.

Σύμφωνα με έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων σχετικά με τις κατευθύνσεις για την επιλογή και τον σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ, οι βασικές προϋποθέσεις για την υλοποίησή τους είναι:

- Η διαμόρφωση ολοκληρωμένης χωρικής στρατηγικής στο κατάλληλο υποπεριφερειακό επίπεδο με ευθύνη των αρμόδιων χωρικών αρχών,
- Η εταιρική σχέση κατά το σχεδιασμό, υλοποίηση και παρακολούθηση της στρατηγικής,
- Η πολυεπίπεδη διακυβέρνηση όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τη συνεργασία και διαβούλευση κατά τον σχεδιασμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση της στρατηγικής και ειδικότερα της συνεργασίας των Περιφερειακών αρχών με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης Α βαθμού.

Οι χωρικοί φορείς είναι αρμόδιοι για:

- Τη συγκρότηση ομάδας υποστήριξης υπεύθυνης για την παρακολούθηση, την ωρίμανση των πράξεων και επίσπευση των διαδικασιών για την υλοποίηση της στρατηγικής,
- Τη διαμόρφωση και υποβολή της στρατηγικής σύμφωνα με το οριζόμενο στην προκήρυξη της οικείας ΕΥΔ,
- Τη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης και τη διασφάλιση της συμμετοχής των εταίρων,
- Τη διαβούλευση σε τοπικό επίπεδο.

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Η ΠΔΜ προχώρησε στη συγκρότηση Ομάδας Υποστήριξης του Χωρικού Φορέα ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027 στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι από:

- Τη Γενική Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης της ΠΔΜ,
- Τις Διευθύνσεις Τεχνικών Υπηρεσιών και Επιχειρηματικότητας Απασχόλησης και δια βίου Μάθησης της ΠΔΜ,
- Των δεκατριών (13) Δήμων της ΠΔΜ,
- Της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» (ΕΥΔ Π-ΔΜ),
- της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (Π-ΔΑΜ) 2021-2027,
- Του Αναπτυξιακού Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΑΝΚΟ Α.Ε.),
- Της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου Δυτικής Μακεδονίας,
- Της Διεύθυνσης Υδάτων Δυτικής Μακεδονίας – ΑΔΗΔΜ,
- Της Μονάδας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Μακεδονίας του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.),
- Του Σωματείου «Διάζωμα»,
- Του Συμβούλου Τεχνικής Υποστήριξης

Στις ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις μπορούν να συνδράμουν όλα τα Ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+, ΤΔΜ, Ταμείο Συνοχής και ΕΤΘΑΥ) μέσω συνδυασμένων επενδύσεων, από ένα ή περισσότερα του ενός Προγράμματα ή από περισσότερες της μίας προτεραιότητες του ίδιου Προγράμματος, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζονται η συνοχή και ο συντονισμός μεταξύ των Ταμείων.

Οι στρατηγικές ΟΧΕ δύνανται να περιλαμβάνουν και άλλες πηγές χρηματοδότησης εκτός του Προγράμματος της Περιφέρειας με την προϋπόθεση ότι το συνολικό σχέδιο χρηματοδότησης είναι ρεαλιστικό, έχουν προηγηθεί οι απαιτούμενες διαβουλεύσεις και το συνολικό σχέδιο ακολουθεί τη λογική της παρέμβασης.

Το Πρόγραμμα για τη Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση (ΠΔΑΜ) θα χρηματοδοτήσει παρεμβάσεις που προσδιορίζονται μέσα από ολοκληρωμένες εδαφικές στρατηγικές και αφορούν στην υλοποίηση συμπληρωματικών παρεμβάσεων στην ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών, δίνοντας έμφαση στο δίπτυχο τουρισμός - πολιτισμός (αποκατάσταση χώρων αρχαιολογικού ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος εντός των λιγνιτωρυχείων για την ανάπτυξη εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων, ψηφιακές εφαρμογές, προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας μέσω ζωνών και οδών ήπιας κυκλοφορίας, ποδηλατοδρόμους κ.ο.κ.).

4 Ανάλυση της Υφιστάμενης Κατάστασης - Εξελίξεις - Τάσεις – Επιπτώσεις

Στο πλαίσιο της παρούσας ενότητας πραγματοποιείται ανάλυση στοιχείων και αξιολόγηση των εξελίξεων και δεδομένων σχετικά με τη φυσιογνωμία, την οργάνωση, τον φυσικό και πολιτιστικό πλούτο με στόχο την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στη περιοχή παρέμβασης της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας καθώς και αποτίμηση της πορείας υλοποίησης της ΟΧΕ Λιμνών κατά την περασμένη Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020.

4.1 Βασικά Χαρακτηριστικά - Πλαίσιο Ανάπτυξης

4.1.1 Ταυτότητα, Διοίκηση και Οργάνωση

Σύντομη αναφορά στα υδάτινα συστήματα

Σύμφωνα με την 2^η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09) εντός των διοικητικών ορίων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (ΠΔΜ) αναπτύσσονται η Λεκάνη Απορροής Ποταμού (ΛΑΠ) Πρεσπών (ΕΛ0901) και η ΛΑΠ Αλιάκμονα (ΕΛ0902).

Η Περιφέρεια διαθέτει εκατόν πενήντα πέντε (155) ποτάμια Υδάτινα Συστήματα (ΥΣ), εκ των οποίων είκοσι δύο (22) βρίσκονται στη ΛΑΠ Πρεσπών και εκατόν τριάντα τρία (133) στη ΛΑΠ Αλιάκμονα. Στη ΛΑΠ Πρεσπών τα σημαντικότερα λιμναία ΥΣ υφίστανται σε δύο (2) φυσικές λίμνες, τη Μικρή και τη Μεγάλη Πρέσπα και μία (1) τεχνητή λίμνη, τη λίμνη Παπαδιά ενώ στη ΛΑΠ Αλιάκμονα σε πέντε (5) φυσικές λίμνες (Βεγορίτιδα, Ζάζαρη, Καστοριάς, Χειμαδίτιδα, Πετρών) και τέσσερις (4) τεχνητές λίμνες (Ιλαρίωνα, Πολυφύτου, Σφηκιάς, Πραμόριτσα).

Πλέον των παραπάνω φυσικών και τεχνητών λιμναίων ΥΣ, στην ΠΔΜ υφίστανται οι τεχνητές λίμνες Μεσοβούνου, Περδίκας, Σισανίου, Νεστορίου, Βράχου, Τριανταφυλλιάς, Δεσκάτης, Κολχικής και Μηλοχωρίου. Όσον αφορά στα υπόγεια ύδατα, εντός των διοικητικών ορίων της Περιφέρειας οριοθετούνται μερικώς ή εξ' ολοκλήρου τριάντα επτά (37) υπόγεια ΥΣ.

Διοικητική Ένταξη

Αρμοδιότητες επί της Διαχείρισης και Ανάπτυξης των Υδάτινων Σωμάτων

Οι αρμόδιες αρχές για την προστασία και τη διαχείριση των υδάτων σε περιφερειακό επίπεδο είναι α) το Συμβούλιο Υδάτων Αποκεντρωμένης Διοίκησης, που συνιστάται σε κάθε αποκεντρωμένη διοίκηση σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν.3199/03, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και αποτελεί όργανο κοινωνικού διαλόγου και διαβούλευσης για θέματα προστασίας και διαχείρισης υδάτων και β) η Διεύθυνση Υδάτων της Περιφέρειας μέσω της οποίας ασκούνται οι αρμοδιότητες της Περιφέρειας για την προστασία και διαχείριση των υδάτων και έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την πρόληψη της υποβάθμισης των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων, την αναβάθμιση και αποκατάσταση των υδατικών συστημάτων, την προοδευτική μείωση της ρύπανσης από τις ουσίες προτεραιότητας και την παύση ή τη σταδιακή εξάλειψη των εκπομπών, των απορρίψεων και των διαρροών επικίνδυνων ουσιών προτεραιότητας, την προώθηση της βιώσιμης χρήσης του νερού βάσει μακροπρόθεσμης προστασίας των διαθέσιμων υδάτινων πόρων, τη διασφάλιση της ισορροπίας ανάμεσα στην άντληση νερού από τους υδροφόρους και τον εμπλουτισμό τους, το μετριασμό των επιπτώσεων από πλημμύρες και ξηρασίες και την εφαρμογή όλων των στόχων και προτύπων που προβλέπονται για τις προστατευόμενες περιοχές.

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Εξειδικεύει και εφαρμόζει μακροχρόνια και μεσοχρόνια προγράμματα προστασίας και διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμού.
- Καταρτίζει Σχέδια Διαχείρισης και Προγράμματα Μέτρων.
- Εφαρμόζει τα Σχέδια Διαχείρισης και τα Προγράμματα Μέτρων και συντάσσει ετήσια έκθεση εφαρμογής τους η οποία διαβιβάζεται στην Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων.
- Καταρτίζει μητρώο προστατευόμενων περιοχών το οποίο επανεξετάζεται και ενημερώνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, και το οποίο, διαβιβάζει στην Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων προκειμένου να καταρτιστεί Εθνικό Μητρώο προστατευόμενων περιοχών.
- Μεριμνά για την ουσιαστική συμμετοχή του κοινού, στις διαδικασίες προστασίας και διαχείρισης των υδάτων, και ιδίως στη διαδικασία εκπόνησης, ενημέρωσης και αναθεώρησης των Σχεδίων Διαχείρισης.
- Συγκεντρώνει και επεξεργάζεται τα στοιχεία της ποσότητας και της ποιότητας των υδάτων και τα αποστέλλει στη βάση υδρολογικών και μετεωρολογικών δεδομένων. Παρακολουθεί και ελέγχει τις ποιοτικές παραμέτρους και την ποσοτική κατάσταση των υδάτων, την οικολογική κατάσταση των επιφανειακών υδάτων, καθώς και την κατάσταση των προστατευόμενων περιοχών.
- Συντονίζει όλους τους φορείς για θέματα που σχετίζονται με τη χρήση και την προστασία των υδάτων.
- Λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για να πραγματοποιείται ανάλυση των χαρακτηριστικών της κάθε περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού, επισκόπηση των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην κατάσταση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και οικονομική ανάλυση της χρήσης των υδάτων.
- Μεριμνά για τον έλεγχο των σημειακών και διάχυτων εκπομπών ρύπων στα επιφανειακά, υπόγεια και παράκτια ύδατα.
- Εφαρμόζει μέτρα για τον έλεγχο της ρύπανσης στην πηγή μέσω του ορισμού οριακών τιμών εκπομπής και προτύπων περιβαλλοντικής ποιότητας.
- Εφαρμόζει Πρόγραμμα Μέτρων Προστασίας από τη ρύπανση, καθώς και απορρύπανσης των υδάτων.
- Σχεδιάζει και επιβάλλει όλα τα αναγκαία προληπτικά μέτρα για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών.
- Επιβάλλει μέτρα για την προστασία των υπόγειων υδάτων και την αντιμετώπιση αυξητικών τάσεων που προκύπτουν από ανθρώπινες δραστηριότητες στις συγκεντρώσεις ουσιών στα υπόγεια ύδατα.
- Εκδίδει τις άδειες χρήσεως νερού και ελέγχει την εφαρμογή τους.
- Επιβάλλει σε υφιστάμενα ή σε νέα έργα και δραστηριότητες, που είναι πιθανό να υποβαθμίσουν τα ύδατα, τους περιορισμούς και τα μέτρα που είναι πρόσφορα για την προστασία τους.

Όσον αφορά στη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών της Περιφέρειας υπεύθυνος φορέας είναι η Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Μακεδονίας, η οποία υπάγεται στη Διεύθυνση Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (Τομέας Α) της Γενικής Διεύθυνσης του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.), έπειτα από την ενσωμάτωση σε αυτόν του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών, του Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (Φ.Δ.Π.Π.) Δυτικής Μακεδονίας και του μεγαλύτερου μέρους του Φ.Δ.Π.Π. Βόρα – Πάϊκου – Βερμίου. Η μονάδα λειτουργεί με έδρα τον Άγιο Γερμανό Φλώρινας και παραρτήματα την Έδεσσα και την Καστοριά και έχει υπό τη χωρική της αρμοδιότητα συνολικά είκοσι τέσσερις (24) Κωδικούς Προστατευόμενων Περιοχών, δεκατρείς (13) εκ των οποίων βρίσκονται εντός των ορίων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Ενδογενείς εδαφικές συνεργασίες και δικτυώσεις

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014 – 2020 εντός της Περιφέρειας υλοποιήθηκαν συνολικά πενήντα εννέα (59) προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας (Interreg) που σχετίζονταν με την υλοποίηση αναπτυξιακών παρεμβάσεων διαφόρων τομέων (πρωτογενούς παραγωγής, ενεργειακής αποδοτικότητας, τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης κ.ά.). Στον τομέα της διαχείρισης υδάτων ειδικότερα υλοποιήθηκαν τρία (3) προγράμματα:

- S
A
- W
A
- W
A
T
E
R

Φορείς – Κοινωνία Πολιτών

Στις παραλίμνιες και παραποτάμιες περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας αναπτύσσουν ενεργή δράση οι προγράμματα Interreg IPA CBC Greece – Albania με θέμα τη «Διαχείριση υδάτων, μεταφορά γνώσης αθλητικοί σύλλογοι, ερασιτεχνών αλιέων Κοζάνης, Πτολεμαϊδας, Φλώρινας και ο σύλλογος ερασιτεχνών αλιέων και φίλων λίμνης Ορεστιάδας, διοργανώνοντας αγώνες και πρωταθλήματα αθλητικής αλιείας, περιηγήσεις με βάρκες στις λίμνες, σεμινάρια αλιείας και φεστιβάλ.

Οι σύλλογοι αναπτύσσουν πρωτοβουλίες για τη προφύλαξη και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πανίδας των λιμνών και των ποταμών και συμμετέχουν σε προσπάθειες οικοτουριστικής ανάπτυξης των περιοχών αυτών και γενικότερης ανάπτυξης της αθλητικής αλιείας.

Σύμφωνα με στοιχεία των Αλιευτικών Επιτελικών Οργανισμών της Περιφέρειας, ενεργείται στην περιοχή καταγράφονται συνολικά 195 αλιευτικά σκάφη¹ (μικρότερα των 10 μέτρων).

Λόγω της μικρής ποσότητας αλιείας εσωτερικών υδάτων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας δεν υπάρχουν μεγάλες αλιευτικές λιμενικές υποδομές ούτε ιχθυόσκαλες. Οι αλιείς εξυπηρετούνται κυρίως από 7 πλωτά λιμάνια – προβλήτες στην Π.Ε. Φλώρινας (Ζάζαρη: 1, Βεγορίτιδα: 1, Μικρή Πρέσπα: 4 και Μεγάλη Πρέσπα: 1), 7 στην Π.Ε. Κοζάνης και ειδικότερα στην Λίμνη Πολυφύτου.

Σημειώνεται ότι στη περιοχή δραστηριοποιείται πληθώρα πολιτιστικών συλλόγων και οργανώσεων που συμμετέχουν ενεργά στην διοργάνωση αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων, γιορτών και εκδρομών.

Σημεία αναφοράς (Brand Name, Land Marks)

Το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον της Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί το σημαντικότερο τουριστικό πλεονέκτημα της Περιφέρειας. Ο συνδυασμός των πολυάριθμων λιμνών με τα παρθένα ορεινά τοπία και την ιδιαίτερη βιοποικιλότητα καθώς και το μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων καθιστούν την περιοχή έναν ιδιαίτερα ελκυστικό προορισμό για φυσιολάτρες. Η Δυτική Μακεδονία διαθέτει μακραίωνη ιστορία, την οποία μαρτυρούν πολυάριθμα μνημεία και ευρήματα ήδη από την προϊστορική, και κλασική εποχή, τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, παραδοσιακοί οικισμοί, ιστορικές εκκλησίες κ.λπ.).

Ορισμένα από τα χαρακτηριστικά σημεία αναφοράς – τοπόσημα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας αποτελούν η Λίμνη Καστοριάς, η Υψηλή Γέφυρα Σερβίων, οι λίμνες Πρεσπών (Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα) και ο Άγιος Αχίλλειος Πρεσπών, τα οποία παρουσιάζονται στη συνέχεια.

¹ ΤΑΠΤΟΚ Αλιείας της Αλιευτικής Ζώνης Εσωτερικών Υδάτων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας – 2023

Λίμνη Καστοριάς

Η λίμνη της Καστοριάς², είναι φυσική λίμνη και αποτελεί μια από τις πιο όμορφες λίμνες της Ελλάδας αλλά και των Βαλκανίων. Βρίσκεται σε υψόμετρο 630 μέτρων πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, έχει έκταση 28 τ.χλμ., λεκάνη απορροής 253 τ.χλμ. και είναι η ενδέκατη μεγαλύτερη λίμνη της Ελλάδας. Διαθέτει πλούσια ορνιθοπανίδα καθώς στην περιοχή συναντώνται περισσότερα από 200 είδη πουλιών. Επίσης είναι ιδιαίτερα πλούσια σε ιχθυοπανίδα και θεωρείται η δεύτερη πλουσιότερη λίμνη σε αλιεύματα της Ελλάδας. Έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο «NATURA 2000» ως τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία μάλιστα, την έχει συμπεριλάβει στον κατάλογο των Σημαντικών Περιοχών για τα Πουλιά της Ελλάδας.

Υψηλή Γέφυρα Σερβίων

Η Υψηλή Γέφυρα Σερβίων³ είναι μία από τις μακρύτερες γέφυρες στην Ελλάδα, μήκους 1.372 μέτρων. Οι εργασίες κατασκευής της ξεκίνησαν το 1972, δόθηκε σε χρήση το 1975 και εγκαινιάστηκε το Νοέμβριο του 1976 όταν δημιουργήθηκε η τεχνητή λίμνη του Πολυφύτου, στον ποταμό Αλιάκμονα. Η γέφυρα αποτελεί τμήμα της Εθνικής Οδού Κοζάνης – Λάρισας και βρίσκεται 15 χλμ. νοτιοανατολικά της Κοζάνης και 7 χλμ. βορειοδυτικά των Σερβίων. Είναι η μία από της δύο γέφυρες της λίμνης, μαζί με τη γέφυρα του Ρυμνίου, η οποία βρίσκεται νοτιοδυτικά, κοντά στην Αιανή, και είναι μικρότερη σε μήκος (615 μέτρα).

Λίμνες Πρέσπων (Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα)

Οι λίμνες Πρέσπες⁴ ανήκουν στη Δυτική Μακεδονία και συνορεύουν με την Αλβανία και τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας. Η Μικρή Πρέσπα έχει έκταση 47,4 τ.χλμ. εκ των οποίων το 90% ανήκει στην Ελλάδα, η δε Μεγάλη Πρέσπα έχει έκταση 259,4 τ.χλμ. και είναι μοιρασμένη μεταξύ Ελλάδας, Αλβανίας και Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας, με την τελευταία να κατέχει και το μεγαλύτερο τμήμα (176,3 τ.χλμ).

Πριν αρκετά χρόνια οι λίμνες δε χωρίζονται σε δύο αλλά ήταν μία ενιαία. Ωστόσο, ο ποταμός του Αγίου Γερμανού κατάφερε να δημιουργήσει μια λωρίδα γης (από το Λαιμό μέχρι τον Άγιο Αχίλλειο) και να χωρίσει τη λίμνη στα δύο, δημιουργώντας τη Μικρή και τη Μεγάλη Πρέσπα.

Η Μικρή αλλά και η Μεγάλη Πρέσπα είναι περιοχή που προστατεύεται από τη Συνθήκη Ραμσάρ ως ένας από τους δέκα Ελληνικούς Υγρότοπους Διεθνούς Σημασίας. Επίσης έχει κηρυχθεί ως Εθνικός Δρυμός από το 1974, με σκοπό τη διαφύλαξη της πλούσιας και σπάνιας χλωρίδας και πανίδας της.

Αποτελούν ένα οικοσύστημα παγκόσμιας σημασίας με τουλάχιστον 2.000 είδη φυτών, 42 είδη θηλαστικών, 23 είδη ψαριών, 275 πουλιών, 11 αμφιβίων και 21 είδη ερπετών ενώ φιλοξενούν τους περισσότερους πελεκάνους στον κόσμο ξεπερνώντας σε αριθμό τα 1.500 ζευγάρια.

Άγιος Αχίλλειος Πρεσπών

Ο Άγιος Αχίλλειος⁵ βρίσκεται στη λίμνη της Μικρής Πρέσπας και απέχει 60 χλμ. από τη Φλώρινα και 65 χλμ. από την Καστοριά. Το όνομά του έχει προκύψει από παραφθορά του ονόματος του Αγίου Αχιλλείου, επισκόπου της Λάρισας τον 4^ο αιώνα.

² Βικιπαιδεία (2023), Λίμνη Ορεστιάδα (<https://el.wikipedia.org/wiki>)

³ Βικιπαιδεία (2023), Υψηλή Γέφυρα Σερβίων (<https://el.wikipedia.org/wiki>)

⁴ Thetravellers.gr (2023), Λίμνες Πρέσπες: Ο υδάτινος παράδεισος της Ελλάδας (<https://thetravellers.gr/limnesprespes-o-ydatinos-paradeisos-tis-elladas/>)

⁵ iefimerida (2018), Άγιος Αχίλλειος: Το γραφικό νησάκι στις Πρέσπες με τους 21 κατοίκους (<https://www.iefimerida.gr/>)

Στο νησάκι υπήρχε ρωμαϊκός και βυζαντινός οικισμός, ο οποίος σύμφωνα με επιγραφές που ανακαλύφθηκαν ταυτίζεται με την αρχαία πόλη Λύκη. Στο νησάκι υπάρχουν αρκετές βυζαντινές εκκλησίες, από τις οποίες σημαντικότερη είναι η τρίκλιτη Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου, η οποία χρονολογείται από τα τέλη 10ου αιώνα μ.Χ., κτισμένη από τον τσάρο Σαμουήλ της Βουλγαρίας και στην οποία φυλάσσονταν τα λείψανα του αγίου Αχιλλείου, όταν τα μετέφεραν εκεί τα βουλγαρικά στρατεύματα από τη Λάρισα. Άλλες εκκλησίες στο νησί είναι η βασιλική των Δώδεκα Αποστόλων (11^{ος} αιώνας), ο ναός του Αγίου Δημητρίου (14^{ος} αιώνας), η βασιλική του Αγίου Γεωργίου (15^{ος} αιώνας) και η εκκλησία της Παναγίας Πορφύρας.

Τουριστική Ανάπτυξη

Όσον αφορά στον τομέα του τουρισμού, έχει εκπονηθεί για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας Σχέδιο Μάρκετινγκ⁶ καθώς και μελέτη καθορισμού της Τουριστικής της Ταυτότητας (Destination Brand)⁷ στην οποία προσεγγίστηκε η οπτική ταυτότητα (λογότυπο) της Περιφέρειας στον τουριστικό χάρτη. Το σήμα απεικονίζει μια φιγούρα βουνού και λίμνης, έχει δική του γραμματοσειρά («Πρέσπες») και αποτελεί έναν συνδυασμό της βυζαντινής τυπογραφίας και της τυπογραφίας του σήμερα.

Εικόνα 1: Λογότυπο Τουριστικής Ταυτότητας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: Τουριστική Ταυτότητα (Destination Brand) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ΔΙΑΖΩΜΑ (2021)

Παράλληλα υλοποιείται αντίστοιχη μελέτη για τον καθορισμό του σήματος προορισμού των Πρεσπών.

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Μάρκετινγκ προσδιορίστηκαν τρεις (3) βασικές προτεραιότητες για τον τουριστικό σχεδιασμό της Περιφέρειας:

- Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη,
- Ποιοτική αναβάθμιση και εμπλουτισμός της τουριστικής προσφοράς,
- Ψηφιακός μετασχηματισμός των τουριστικών επιχειρήσεων και φορέων.

και καθορίστηκαν δυο (2) κατηγορίες θεματικών χαρτοφυλακίων για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων:

- Θεματικό χαρτοφυλάκιο Τουριστικών Προϊόντων με διακριτές ταξιδιωτικές εμπειρίες που σχετίζονται με τη φύση (λίμνες, βουνά, πανίδα και σκι),
- Γεωγραφικό χαρτοφυλάκιο με τους επιμέρους ταξιδιωτικούς προορισμούς (πόλεις και παραδοσιακοί οικισμοί, μνημεία, γαστρονομία, γιορτές και εκδηλώσεις).

⁶ Σχέδιο Μάρκετινγκ για τον Τουρισμό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ΔΙΑΖΩΜΑ (2021)

⁷ Τουριστική Ταυτότητα (Destination Brand) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ΔΙΑΖΩΜΑ (2021)

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Ο συνολικός προϋπολογισμός του Σχεδίου Μάρκετινγκ εκτιμάται σε 1.984.000 € με τετραετή περίοδο υλοποίησης.

Για το σύνολο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας προβλέπεται να εκπονηθεί Σχέδιο Τουριστικής Προβολής (Υπουργείο Τουρισμού) με βασικό στόχο την ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας και ειδικότερα:

- Την αύξηση της αναγνωρισιμότητας του προορισμού Δυτική Μακεδονία,
- Την αύξηση της επισκεψιμότητας με συστηματική προσέγγιση τόσο του ευρύτερου ταξιδιωτικού κοινού όσο και τουριστών ειδικών κατηγοριών και
- Την αύξηση του χρόνου παραμονής και της κατά κεφαλήν δαπάνης ανά επισκέπτη.

Οι παραπάνω στόχοι πρόκειται να επιτευχθούν με:

- Προτεινόμενες εμπειρίες,
- Στήριξη επιχειρηματικότητας,
- Διάχυση Τεχνογνωσίας,
- Εκδηλώσεις,
- Έργα τουριστικού ενδιαφέροντος,
- Δημιουργία επικοινωνιακής υποδομής,
- Επαναλαμβανόμενες ενέργειες μάρκετινγκ.

Κατευθύνσεις Νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό

Στο Νέο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό⁸ προσδιορίζονται κατευθύνσεις και ρυθμίσεις χωρικής οργάνωσης ανά κατηγορία περιοχών, με βάση τη χωρική διάρθρωση των τουριστικών καταλυμάτων (χάρτης 2). Οι κατευθύνσεις που δίνονται για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αφορούν μεταξύ άλλων τις αναπτυσσόμενες περιοχές και τις περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης.

Ως «Αναπτυσσόμενη περιοχή» χαρακτηρίζεται η δημοτική ενότητα Καστοριάς της ΠΕ Καστοριάς. Οι κατευθύνσεις που δίνονται για τις αναπτυσσόμενες περιοχές αφορούν:

- Στην παροχή κινήτρων για εκσυγχρονισμό υφιστάμενων τουριστικών καταλυμάτων (κύριων ή/και μη κύριων) με αναβάθμιση αυτών (3 ή 4 ή 5 αστέρων/κλειδιών), συμπληρώσεις στα κύρια τουριστικά καταλύματα με εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής, δυνατότητα συνδυαστικής λειτουργίας με ειδικές μορφές τουρισμού και εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής.
- Στην παροχή κινήτρων για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού και ειδικών τουριστικών υποδομών.
- Στην αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων οικισμών που παρουσιάζουν αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, με τη μετατροπή κτιρίων σε καταλύματα ή και με νέες μεγαλύτερου μεγέθους επενδύσεις με κίνητρα είτε προς τους σημερινούς ιδιοκτήτες είτε προς ενδιαφερόμενους επενδυτές.
- Στον προσδιορισμό και υποστήριξη "δικτύων τουριστικών προορισμών".
- Στην εκπόνηση Σχεδίων Διαχείρισης Τουριστικών Προορισμών.
- Στην ενίσχυση των υποδομών που υποστηρίζουν την οργάνωση των προορισμών (μεταφορικών, ψηφιακών, λοιπών τεχνικών, περιβαλλοντικών, υγείας).

⁸ Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Σχέδιο ΚΥΑ του νέου Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό, Παραδοτέο Β' Σταδίου (2^η φάση), Μάιος 2024

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

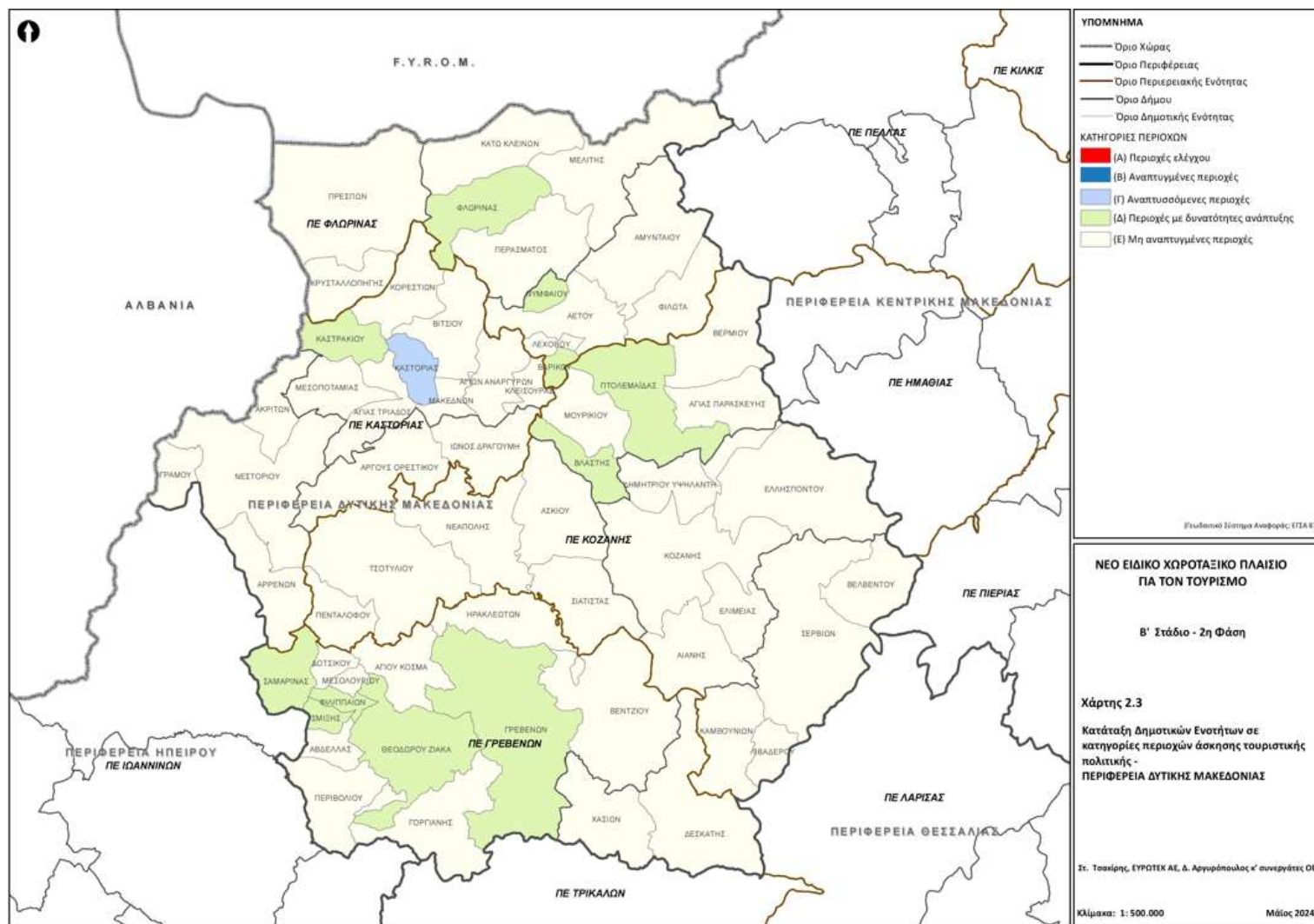
Ως «Περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης» χαρακτηρίζονται:

- Στην Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης οι δημοτικές ενότητες Πτολεμαΐδας και Βλάστης,
- Στην Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών οι Δημοτικές Ενότητες Γρεβενών, Θεοδώρου Ζιάκα, Σαμαρίνας, Φιλιππαίων και Σμίξης,
- Στην Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς η Δημοτική Ενότητα Καστρακίου και
- Στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας οι Δημοτικές Ενότητες Φλωρίνης, Νυμφαίου και Βαρικού.

Οι κατευθύνσεις που δίνονται για τις ως άνω περιοχές αφορούν:

- Στην παροχή κινήτρων για εκσυγχρονισμό υφιστάμενων τουριστικών καταλυμάτων (κύριων ή/και μη κύριων) με αναβάθμιση αυτών (3 ή 4 ή 5 αστέρων/κλειδιών), συμπληρώσεις στα κύρια τουριστικά καταλύματα με εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής, δυνατότητα συνδυαστικής λειτουργίας με ειδικές μορφές τουρισμού και εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής.
- Στην παροχή κινήτρων για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού και ειδικών τουριστικών υποδομών.
- Στην αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων οικισμών που παρουσιάζουν αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, με τη μετατροπή κτιρίων σε καταλύματα ή και με νέες μεγαλύτερου μεγέθους επενδύσεις με κίνητρα είτε προς τους σημερινούς ιδιοκτήτες είτε προς ενδιαφερόμενους επενδυτές και
- Στον προσδιορισμό και υποστήριξη «δικτύων τουριστικών προορισμών», με έμφαση σε δίκτυα που περιλαμβάνουν και προορισμούς των «Αναπτυσσόμενων περιοχών».

Χάρτης 2: Κατάταξη δημοτικών ενοτήτων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σε κατηγορίες περιοχών άσκησης τουριστικής πολιτικής

Πηγή: Νέο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό, Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Παραδοτέο Β' Σταδίου (2η φάση), Μάιος 2024

4.1.2 Εδαφική Συγκρότηση

Γεωγραφικά χαρακτηριστικά

Η ΠΔΜ διαθέτει συνολική έκταση 9.451 τ.χλμ. η οποία αντιστοιχεί σε ποσοστό 7,16% της συνολικής έκτασης της χώρας. Συνορεύει στα βόρεια με τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας και την Αλβανία, στα δυτικά με την Περιφέρεια Ηπείρου, στα ανατολικά με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και στα νότια με την Περιφέρεια Θεσσαλίας. Συγκροτείται από της Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.) Κοζάνης, Γρεβενών, Καστοριάς και Φλώρινας και έχει έδρα την Κοζάνη η οποία είναι και η πρωτεύουσα της ομώνυμης Π.Ε.

Η μορφολογία της περιοχής είναι κατεξοχήν ορεινή. Γεωμορφολογικά προσδιορίζεται κυρίως από τους μεγάλους ορεινούς όγκους που τη διατρέχουν: την οροσειρά της Πίνδου στο δυτικό τμήμα, τον όγκο του Βόρα στα βόρεια, το Βέρμιο στα ανατολικά, τα Πιέρια, τα Καμβούνια και τα Χάσια στα νότια. Μια άλλη ενδιαφέρουσα επιμήκης οροσειρά που κόβει στη μέση την Περιφέρεια αρχίζει από το Βαρνούντα και συνεχίζει με το Μουρίκι.

Στο υδατικό δυναμικό της Περιφέρειας καταγράφονται ποικίλοι πόροι. Από το όρος Γράμμος πηγάζει ο μεγαλύτερος ποταμός της Ελλάδας, ο Αλιάκμονας με μήκος 297 χλμ., ο οποίος εκβάλλει στο Θερμαϊκό διασχίζοντας το σύνολο σχεδόν της Περιφέρειας. Ο Αλιάκμονας και το πλήθος των φυσικών και τεχνητών λιμνών της Περιφέρειας διαμορφώνουν σημαντικά τη μορφολογική της εικόνα. Εντοπίζονται επτά φυσικές λίμνες: Βεγορίτιδα, Πετρών, Ζάζαρη, Χειμαδίτιδα, Καστοριάς, Μικρή Πρέσπα (μέρος της οποίας ανήκει στην Αλβανία) και Μεγάλη Πρέσπα (το μεγαλύτερο τμήμα της οποίας ανήκει στη Βόρεια Μακεδονία και στην Αλβανία). Στη λεκάνη των Σερβίων, από τα νερά του Αλιάκμονα σχηματίζεται η τεχνητή λίμνη του υδροηλεκτρικού φράγματος Πολυφύτου και στα όρια Κοζάνης – Γρεβενών επί του Αλιάκμονα εντοπίζεται η τεχνητή λίμνη του υδροηλεκτρικού φράγματος Ιλαρίωνα.

Το ανατολικό τμήμα της Περιφέρειας περιέχει τους πλούσιους υδροφορείς, τα αποδοτικότερα εδάφη, αλλά και τα λιγνιτοφόρα πεδία, ενώ το δυτικό τμήμα εμφανίζεται φτωχότερο σε υπόγεια ύδατα, με εντονότερο ανάγλυφο και αποτελεί μαζί με την κεντρική οροσειρά την "αγροτική ενότητα" της Περιφέρειας, γνωστή για τα πλούσια και σπάνια οικοσυστήματα της.

Έκθεση σε φυσικές καταστροφές

Κλιματική αλλαγή

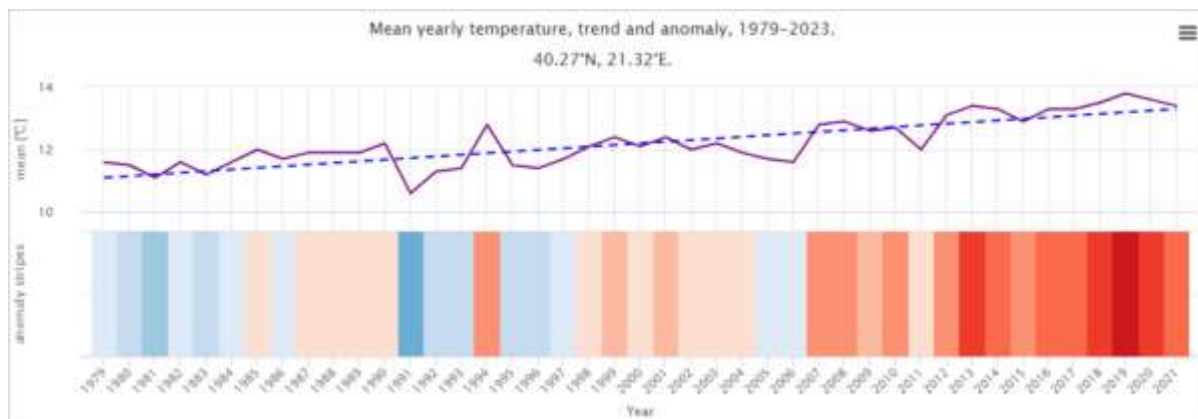
Η ΠΔΜ παρουσιάζει υψηλή τρωτότητα στην Κλιματική Αλλαγή⁹. Σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική ευάλωτοι τομείς είναι: οι υδατικοί πόροι, οι υποδομές – μεταφορές, το δομημένο περιβάλλον, η γεωργία και η δασοπονία.

Υπάρχουν σημαντικά ευάλωτα οικοσυστήματα (λίμνες, δάση) εθνικού ενδιαφέροντος. Οικονομικά η αύξηση της μέσης θερμοκρασίας απειλεί σημαντικές για την οικονομία της περιφέρειας δραστηριότητες εξαρτώμενες άμεσα από το κλίμα, όπως ο χιονοδρομικός τουρισμός. Παράλληλα, η αύξηση της σφοδρότητας των βροχοπτώσεων απειλεί με καταστροφές της υπάρχουσας υποδομής (κατολισθήσεις), με επιπτώσεις σε απώλειες ανθρώπινης ζωής, καταστροφής περιουσίας και εισοδήματος. Έμμεσα, φαινόμενα φυσικών καταστροφών ενδέχεται να επηρεάσουν ανάλογα του τύπου και της έκτασης σχεδόν το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Περιφέρεια. Επιπλέον, καθιζήσεις και κατολισθήσεις προκαλούν περαιτέρω κινδύνους όπως επίσης και το σεισμικό προφίλ της περιοχής. Ειδικότερα:

Το παρακάτω διάγραμμα απεικονίζει μια εκτίμηση της μέσης ετήσιας θερμοκρασίας για την ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας της περιόδου 1979 – 2021. Η θετική γραμμή τάσης της κλιματικής αλλαγής (διακεκομμένη μπλε γραμμή) υποδεικνύει την αύξηση θερμοκρασίας εντός της Περιφέρειας κυρίως από το 2007 (κόκκινες λωρίδες θέρμανσης).

⁹ Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021 – 2027 (2022)

Εικόνα 2: Μέση Ετήσια Αλλαγή Θερμοκρασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 1979 – 2021

Πηγή: www.meteoblue.com

Οι καταστροφές που σημειώθηκαν εντός της Περιφέρειας λόγω ακραίων καιρικών φαινομένων (απόρροια της κλιματικής αλλαγής) από το 2015 μέχρι το 2022 αφορούν σε έντονα πλημμυρικά φαινόμενα (Εγνατία Οδός – 2015, Γέφυρα Σπηλαίων Καστοριάς – 2021, Εμπόριο Δήμου Εορδαίας 2022), σφοδρές χαλαζοπτώσεις (καταστροφές καλλιεργειών σε Καστοριά και Πρέσπες 2022), έντονες χιονοπτώσεις (Δήμος Βελβεντού – 2022) και κατολισθήσεις (Δήμος Σερβίων 2022)¹⁰.

Ειδικότερα για τους υδάτινους πόρους, οι κλιματικές μεταβολές που θα επηρεάσουν τα υδατικά αποθέματα σχετίζονται με¹¹:

- Την αύξηση της θερμοκρασίας του αέρα και κατ' επέκταση την αύξηση του φαινομένου της εξατμισοδιαπνοής και την αύξηση της ζήτησης υδατικών πόρων για ύδρευση, άρδευση, ενέργεια και γενικές χρήσεις.
- Τη μείωση των κατακρημνισμάτων και την επιμήκυνση των ξηρών περιόδων.
- Την αύξηση της έντασης των βροχοπτώσεων και στην εκδήλωση πλημμυρικών γεγονότων, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα της περιορισμένης δυνατότητα αποθήκευσης του νερού.

Οι επιπτώσεις στους υδάτινους πόρους είναι αρνητικές και μπορούν να διακριθούν σε άμεσες και έμμεσες σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα.

Άμεσες Επιπτώσεις

- Μείωση των υδατικών αποθεμάτων των επιφανειακών Υδάτινων Συστημάτων (ΥΣ), λόγω του περιορισμού των βροχοπτώσεων, της αύξησης της ζήτησης για ύδρευση και άρδευση και της αυξημένης εξατμισοδιαπνοής.
- Μείωση της τροφοδοσίας και της ανανέωσης του νερού των υπόγειων ΥΣ.
- Ταπείνωση της στάθμης των υπόγειων υδροφορέων, λόγω της μειωμένης τροφοδοσίας τους. Η μειωμένη τροφοδοσία προκαλείται από τη μείωση της ποσότητας του νερού που κατεισδύει, λόγω της μειωμένης ποσότητας των κατακρημνισμάτων, αλλά και από τις υπεραντλήσεις.
- Ποιοτική υποβάθμιση των υπόγειων υδροφορέων λόγω της μείωσης των υδατικών αποθεμάτων τους και κατ' επέκταση της αύξησης της συγκέντρωσης των ρύπων σε αυτούς.
- Αποξήρανση και ρύπανση των παρόχθιων περιοχών.
- Επιδείνωση του φαινομένου της ερημοποίησης λόγω του υδατικού ελλείμματος που δημιουργείται.

¹⁰ Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2022

¹¹ Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του ΠεΣΠΚΑ Δυτικής Μακεδονίας, 2021

Έμμεσες Επιπτώσεις

- Μείωση της παραγωγικότητας των τομέων που συνδέονται άμεσα με την ποσότητα και την ποιότητα των υδατικών διαθέσιμων. Ενδεικτικούς τομείς αποτελούν η γεωργία (χρήση για άρδευση), η παραγωγή ενέργειας από υδροηλεκτρικά έργα, η βιομηχανία, η δασοκομία, ιχθυοκαλλιέργειες, αλιεία κ.λπ.).
- Μείωση των κοινωνικών και οικονομικών οφελών που προκύπτουν από τις υδάτινες δραστηριότητες αναψυχής.
- Πρόκληση αρνητικών επιπτώσεων στα υδάτινα οικοσυστήματα όπως φυσικές ή τεχνητές λίμνες, ποτάμια κ.λπ., καθώς η μείωση της ποσότητας του νερού και ταυτόχρονα η αύξηση της συγκέντρωσης του ρυπαντικού φορτίου θα μεταβάλει τις εύθραυστες ισορροπίες των οικοσυστημάτων.
- Πρόκληση επιπτώσεων στην ανθρώπινη υγεία, καθώς οι διαθέσιμοι Υδατικοί πόροι για ύδρευση και άρδευση αναμένεται να υποβαθμιστούν.
- Αύξηση της ανάγκης για επεξεργασία και απορρόπηση λυμάτων για επαναχρησιμοποίηση σε άλλες δραστηριότητες (π.χ. άρδευση συγκεκριμένων καλλιεργειών) και κατ' επέκταση αύξηση του κόστους της διεργασίας αυτής.
- Ενδεχόμενη αύξηση του κόστους απολήψεων νερού από τα υπόγεια ΥΣ, λόγω της αυξημένης ζήτησης.

Σε ό,τι αφορά τα πλημμυρικά φαινόμενα, τα κυριότερα θέματα της διαχείρισης κινδύνων πλημμύρας¹² στο Υδατικό Διαμέρισμα της Δυτικής Μακεδονίας συνοψίζονται:

- Στις υψηλές πλημμυρικές παροχές και στην αδυναμία της κοίτης των υδατορεμάτων να παροχευτεύσουν τις πλημμυρικές αιχμές.
- Στη μορφολογία αλλά και στις στενώσεις της κοίτης των υδατορεμάτων σε επιμέρους τμήματα εξαιτίας της υδροχαρούς βλάστησης, της συσσώρευσης φερτών υλών και των διατομών κάποιων εγκάρσιων τεχνικών έργων.
- Στον περιορισμό ή και την κάλυψη της κοίτης των υδατορεμάτων για την εξυπηρέτηση διάφορων ανθρωπογενών χρήσεων.
- Στην αποσπασματική αντιπλημμυρική προστασία,
- Στα επικίνδυνα πλημμυρικά φαινόμενα που παρουσιάζονται αρκετά συχνά από εκδήλωση φαινομένων «ραγδαίων πλημμυρών».

Σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2023), η τρωτότητα των λοιπών τομέων και περιοχών της Περιφέρειας που επηρεάζονται λόγω της εξέλιξης του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής συνοψίζεται στα ακόλουθα σημεία ανά τομέα:

Υποδομές – Μεταφορές: Υψηλής τρωτότητας ως προς την εκδήλωση πλημμύρας και κατολισθήσεων κρίνονται οι υποδομές που βρίσκονται εντός των ΖΔΥΚΠ και των ζωνών κατάκλισης για περίοδο επαναφοράς T=100 χρόνια. Σημαντικότερες υποδομές είναι το οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, τα αεροδρόμια, καθώς και οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων και διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Υψηλή τρωτότητα επίσης λόγω ξηρασίας και πυρκαγιάς σε όλες τις υποδομές.

¹² Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος (ΥΔ) Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09), 2018

Δομημένο περιβάλλον: Κρίνεται ιδιαίτερα τρωτό στα πλημμυρικά φαινόμενα, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις πιθανών ελλείψεων στις υποδομές απορροής των ομβρίων υδάτων, κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα, και ιδιαίτερα σε αυτά που βρίσκονται εντός των Ζωνών Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας (ΖΔΥΚΠ) και των ζωνών κατάκλισης για περίοδο επαναφοράς $T=100$ χρόνια. Επίσης, τρωτά στο φαινόμενο της αστικής θερμικής νησίδας κρίνονται όλα τα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα οι μεγαλύτερες πόλεις με πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων.

Γεωργία – Κτηνοτροφία: Στον τομέα της γεωργίας υψηλής τρωτότητας κρίνονται οι υποδομές αποθήκευσης, μεταφοράς και διανομής του αρδευτικού νερού, αλλά και οι ίδιες οι καλλιέργειες, με δυσμενέστερες αυτές του σιταριού και του αραβοσίτου. Στον τομέα της κτηνοτροφίας υψηλής τρωτότητας κρίνονται οι κτηνοτροφικές μονάδες, οι χώροι εκτροφής, οι γενικότερες υποδομές ζωικής παραγωγής, αλλά και η ίδια η εκτροφή, με δυσμενέστερη αυτή των αιγοπροβάτων, βοοειδών και αναπαραγωγικών ζώων για την παραγωγή γουνοδερμάτων.

Εδάφη – Παρόχθιες ζώνες: Η τρωτότητα των εδαφών και των παρόχθιων ζωνών στις πλημμύρες έγκειται στην επιδείνωση των φαινομένων διάβρωσης και αποσάθρωσής τους, στην εξαφάνιση εδαφικών στρώσεων, στην επίχωση γεωργικών εκτάσεων και στην πρόκληση καταστροφών στις υποδομές λόγω της υποβαθμισμένης ποιότητας του εδάφους. Η τρωτότητα των εδαφών και των παρόχθιων ζωνών στη μείωση των κατακρημνισμάτων έγκειται στη μείωση της εδαφικής υγρασίας, η οποία προκαλεί επιδείνωση του φαινομένου της ερημοποίησης και στην ταπείνωση της στάθμης των λιμνών, η οποία προκαλεί επιδείνωση του φαινομένου της διάβρωσης στο τμήμα των εδαφών που δε διαθέτουν φυτοκάλυψη.

Βιοποικιλότητα – Οικοσυστήματα: Υψηλής τρωτότητας κρίνονται οι προστατευόμενες περιοχές της Συνθήκης Ramsar και του Δικτύου Natura 2000, τα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, τα Καταφύγια Άγριας Ζωής και τα Εκτροφεία θηραμάτων, τα δάση και τα δασικά οικοσυστήματα, τα αγροτικά οικοσυστήματα, τα υδατικά οικοσυστήματα, οι οικολογικοί διάδρομοι ως ζώνες σύνδεσης των Ορεινών Περιοχών καθώς και άλλες περιοχές με οικολογικό ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Δασοπονία: Τρωτά είναι τα δασικά και λιβαδικά οικοσυστήματα. Η τρωτότητα των δασικών οικοσυστημάτων σχετίζεται με την εδαφική υγρασία, την ύπαρξη επιβλαβών οργανισμών, την εμφάνιση επιδημιών, την εμφάνιση εισβλητικών ξενικών ειδών και την εκδήλωση πυρκαγιών.

Ενέργεια: Υψηλής τρωτότητας υποδομές κρίνονται οι υδροηλεκτρικοί σταθμοί, οι θερμοηλεκτρικοί σταθμοί, τα δίκτυα μεταφοράς και διανομής ενέργειας, τα κέντρα υψηλής τάσης και οι εγκαταστάσεις ΑΠΕ.

Εξορυκτική βιομηχανία: Η τρωτότητα της εξορυκτικής βιομηχανίας έγκειται κυρίως στις επιπτώσεις που αναμένεται να προκαλέσουν η άνοδος της θερμοκρασίας, η μείωση των κατακρημνισμάτων και η αύξηση της συχνότητας και της σφοδρότητας εκδήλωσης των πλημμυρικών φαινομένων στην υγεία/ασφάλεια των εργαζομένων της, στις υποδομές της και στο ευρύτερο φυσικό περιβάλλον.

Πολιτιστική κληρονομιά: Η τρωτότητα των μνημείων και αρχαιολογικών χώρων έγκειται στην πρόκληση καταστροφών από ακραία καιρικά φαινόμενα και φυσικές καταστροφές, στη φθορά των δομικών στοιχείων των νεόκτιστων υποδομών (μουσεία και πολιτιστικοί χώροι) και στις οικονομικές επιπτώσεις που αναμένεται να προκληθούν, τόσο από τη μείωση της επισκεψιμότητας σε αυτούς, όσο και από την αύξηση του κόστους εργασιών συντήρησης και αποκατάστασης.

Υγεία: Η τρωτότητα του πληθυσμού έγκειται τόσο στην εκδήλωση ασθενειών όσο και στην αύξηση της θνησιμότητας. Κοινωνικές ομάδες υψηλής τρωτότητας κρίνονται οι ηλικιωμένοι, τα παιδιά, οι εγκυμονούσες, τα άτομα με χρόνια προβλήματα υγείας, και τα άτομα που ζουν σε συνθήκες χωρίς τα ελάχιστα επίπεδα υγιούς διαβίωσης.

Τουρισμός: Τρωτά κρίνονται τα σημαντικά οικοσυστήματα και οι προστατευόμενες περιοχές ως προς τον οικοτουρισμό, τα χιονοδρομικά κέντρα ως προς τον χειμερινό τουρισμό και τα μνημεία αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος ως τον πολιτιστικό τουρισμό.

Σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της ΠΔΜ οι δράσεις που υλοποιήθηκαν μέχρι σήμερα για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή αφορούσαν κυρίως στην κατασκευή έργων αντιπλημμυρικής προστασίας (διευθέτηση ρεμάτων, αντιμετώπιση κατολισθήσεων, διαμορφώσεις περιοχών, κ.α.) ενώ βασικές ανάγκες αποτέλεσαν:

- Η ενίσχυση της πρόληψης της αντιμετώπισης και της διαχείρισης των πλημμυρικών φαινομένων,
- Η ενίσχυση της πρόληψης, της αντιμετώπισης και της διαχείρισης πυρκαγιών και άλλων φυσικών κινδύνων,
- Η προστασία της υγείας και ασφάλειας των πολιτών από φυσικές καταστροφές.

Στο πλαίσιο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2021 – 2027 σχεδιάζεται η υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης της πρόληψης, της αντιμετώπισης και της διαχείρισης των φυσικών κινδύνων προωθώντας και υιοθετώντας, όπου είναι εφικτό, προσεγγίσεις με βάση το εκάστοτε οικοσύστημα (ecosystem based approaches) και ειδικότερα:

- Παρεμβάσεις αντιπλημμυρικής προστασίας, προστασίας από κατολισθήσεις,
- Προμήθεια εξοπλισμού για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών κινδύνων με έμφαση στην αντιπλημμυρική προστασία,
- Καθαρισμοί και διευθετήσεις κοιτών ποταμών,
- Λήψη μέτρων για την αύξηση της αντοχής των δασών στις πυρκαγιές,
- Συστηματικές φυτεύσεις ειδών ανθεκτικών στην ξηρασία ή ικανών να κατακρατούν νερό,
- Βελτίωση διαχείρισης «νεκρού δασικού ξύλου»,
- Δημιουργία περιοχών αραιής βλάστησης,
- Αποκαταστάσεις φυσικών ροών υδάτων, ταυτόχρονα με μικρής κλίμακας κατασκευές από φυσικά υλικά, για ανάσχεση ταχύτητας ροής,
- Δημιουργία αναβαθμίδων σε ορεινές περιοχές για συγκράτηση εδαφών,
- Έργα για την ανάσχεση απώλειας εδάφους σε παράκτιες περιοχές,
- Έλεγχος και καθορισμός των παραμέτρων βόσκησης σε συγκεκριμένες περιοχές.

4.1.3 Κοινωνικο-οικονομικά Χαρακτηριστικά

4.1.3.1 Πληθυσμός - Ανθρώπινο Δυναμικό

Δημογραφικές εξελίξεις και τάσεις

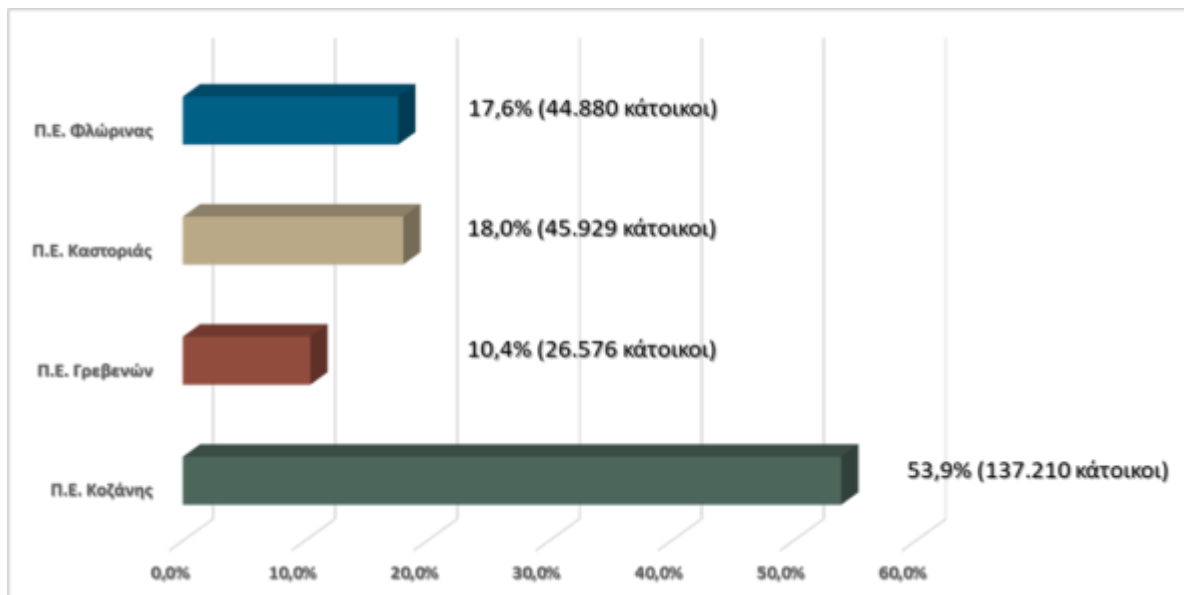
Ο πληθυσμός της ΠΔΜ την περίοδο 2011 – 2021 σημείωσε μείωση κατά 10,3% (από 283.689 κατοίκους το 2011 σε 254.595 το 2021), ποσοστό που ξεπερνά κατά πολύ τη μείωση του πληθυσμού σε επίπεδο χώρας (-3,1%). Όλες οι Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.) κατέγραψαν μείωση του πληθυσμού τους με τις Π.Ε. Γρεβενών και Φλώρινας να σημειώνουν τη μεγαλύτερη αρνητική μεταβολή (-16,3% και -12,7% αντίστοιχα).

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Σε δημοτικό επίπεδο, οι μεγαλύτερες αρνητικές ποσοστιαίες μεταβολές παρουσιάζονται στους Δήμους Πρεσπών (-22,4% ή -349 κάτοικοι), Νεστορίου (-18,8% ή -497 κάτοικοι), Βοΐου (-18,7% ή -3.439 κάτοικοι), Γρεβενών (-17,3% ή -4.484 κάτοικοι), Σερβίων (-16,8% ή -1.915 κάτοικοι) και Αμυνταίου (-16,5% ή -2.804 κάτοικοι).

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού ανά Π.Ε. για το 2021, η Π.Ε. Κοζάνης αντιπροσωπεύει το 53,9% της Περιφέρειας και ακολουθούν οι Π.Ε. Καστοριάς (18,0%), Φλώρινας (17,6%) και Γρεβενών (10,4%).

Πίνακας 1: Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, έτος 2021

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2021 (Ιδία Επεξεργασία)

Η κατανομή του πληθυσμού ανάμεσα στα δύο φύλα δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες αποκλίσεις το 2021 τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας όσο και σε επίπεδο Π.Ε. καθώς εμφανίζουν μόνο οριακές διαφοροποιήσεις της τάξεως του 0,0% έως 0,3%. Στο σύνολο της Περιφέρειας οι γυναίκες εμφανίζουν μικρή υπεροχή καθώς αποτελούν το 50,2% όπως και στο σύνολο της χώρας (51,1%) ενώ οι άνδρες υπερέχουν αριθμητικά μόνο στους Δήμους Γρεβενών (4,3% έναντι 4,1% των γυναικών) και Σερβίων (1,9% έναντι 1,8% των γυναικών).

Από την κατανομή του πληθυσμού ανά ηλικιακή ομάδα παρατηρείται συνολικά σημαντική πληθυσμιακή μείωση στις ηλικιακές ομάδες των 0 – 9 ετών (-27,2%), 20 – 29 ετών (-25,2%) και 30 – 39 ετών (-29,2%) και σημαντική αύξηση των ηλικιών 60 – 69 (27,5%) και 80+ (30,4%).

Εξετάζοντας την εξέλιξη του ποσοστού των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας στον πληθυσμό το 2021, το 32,8% του πληθυσμού ήταν ηλικίας 60 ετών και άνω έναντι 27,2% το 2011, σημειώνοντας αύξηση κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες. Από την άλλη πλευρά, το ποσοστό των νέων (ηλικίας 0 έως 19 ετών) ήταν 17,7% το 2021 σημειώνοντας μείωση πάνω από 20 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 20,0% το 2011. Μείωση πάνω από 15 ποσοστιαίες ομάδες παρουσιάζουν και οι παραγωγικές ηλικίες 20 έως 59 ετών καθώς το 2021 αποτελούσαν το 49,5% του πληθυσμού έναντι του 52,8% το 2011.

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 2: Κατανομή Πληθυσμού ανά Ηλικιακή Ομάδα έτη 2011, 2021

Ηλικιακή Ομάδα	Πληθυσμός		Ποσοστιαία Κατανομή (2011)	Ποσοστιαία Κατανομή (2021)	Ποσοστιαία Μεταβολή 2011 - 2021
	2011	2021			
0 - 19	56.702	45.064	20,0%	17,7%	-20,5%
20 - 59	149.720	126.103	52,8%	49,5%	-15,8%
60 και άνω	77.267	83.428	27,2%	32,8%	8,0%
Σύνολο	283.689	254.595	100,0%	100,0%	-10,3%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Απογραφή Μόνιμου Πληθυσμού – Κατοικιών 2021 (Ιδία Επεξεργασία)

Γενικότερα στην περιοχή παρέμβασης παρατηρείται έντονη τάση γήρανσης του πληθυσμού καθώς αυξάνεται ο αριθμός των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας, ιδίως των ηλικιών 80 και άνω (+32,0%) και μειώνεται αυτός των νεανικών και παραγωγικών ηλικιών. Η φυσική μεταβολή του πληθυσμού παρουσίασε αρνητική εξέλιξη και στα δύο φύλα, με τους άνδρες να πλήττονται οριακά περισσότερο (-10,5%) έναντι των γυναικών (-10,0%). Από την κατανομή του πληθυσμού ανά φύλο και ηλικιακή ομάδα παρατηρείται ότι και τα δύο φύλα παρουσιάζουν παρόμοιες ποσοστιαίες μεταβολές στις νεανικές (0 – 19) και παραγωγικές ηλικίες (20 – 59) ενώ στις μεγαλύτερες ηλικίες (60+) ο πληθυσμός των ανδρών είναι αυξημένος κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες (+10,1%) έναντι των γυναικών (+6,1%).

Η περιοχή επηρεάζεται έμμεσα από τις προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές της τρέχουσας περιόδου χωρίς να αντιμετωπίζει τα προβλήματα παλαιότερων εποχών κατά την διάρκεια των οποίων υπήρχαν έντονες ροές κυρίως από τα δυτικά Βαλκάνια προς τη χώρα μας.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας φιλοξενείται ένας περιορισμένος και κυμαινόμενος αριθμός μεταναστών και προσφύγων (κυρίως σε ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις στην περιοχή Γρεβενών) ενώ υπάρχουν τρεις δομές ασυνόδευτων ανηλίκων προσφύγων και μεταναστών σε Αιανή, Πεντάλοφο Κοζάνης και Κορησό Καστοριάς.

Το 2011, ο πληθυσμός της περιοχής παρέμβασης εμφανίζει γενικά επίπεδο εκπαίδευσης χαμηλότερο από το σύνολο της χώρας, με μεγαλύτερη συγκέντρωση στα χαμηλότερα εκπαιδευτικά επίπεδα (Παράρτημα 1).

Η πλειονότητα των κατοίκων είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας (34,4%) και πρωτοβάθμιας (29,0%) εκπαίδευσης, με τους τελευταίους να ξεπερνάνε σημαντικά το μέσο όρο της χώρας (23,3%). Οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν το 20,0% του πληθυσμού ενώ οι κάτοχοι ανώτατων και ανώτερων τίτλων σπουδών αποτελούν το 12,5% του πληθυσμού, υπολείπονται δηλαδή περισσότερο από 4 ποσοστιαίες μονάδες συγκριτικά με της χώρας (16,7%). Στις κατηγορίες όσων παρακολούθησαν μερικές τάξεις δημοτικού και όσων δεν παρακολούθησαν σχολείο (τυπικά αναλφάβητων) η περιοχή παρέμβασης εμφανίζει υψηλό ποσοστό (14,7%) ξεπερνώντας τη χώρα (12,4%). Η γενικότερη αυτή υστέρηση, ωστόσο, δεν φαίνεται να είναι σε βαθμό που να δυσκολεύει την περαιτέρω ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων.

Όσον αφορά την απασχόληση, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός (απασχολούμενοι, άνεργοι) το 2011 ανερχόταν σε 108.094 άτομα αποτελώντας το 38,1% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας (283.689 άτομα) την ίδια στιγμή που ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός ισοδυναμούσε με 175.595 άτομα ήτοι 61,9%.

Στο σύνολο του πληθυσμού ανά Δήμο, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός κυμαινόταν μεταξύ 33,0% και 43,0% ενώ τα μεγαλύτερα ποσοστά εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας βρίσκονταν στους Δήμους Κοζάνης (9,9%), Εορδαίας (6,0%), Καστοριάς (5,4%) και Φλώρινας (4,5%).

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Την χρονική περίοδο 2016 – 2022, σύμφωνα με το Μηχανισμό Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας (2022), παρατηρείται συνολικά μικρή θετική μεταβολή των θέσεων εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (9,7%) ενώ οι ποσοστιαίες μεταβολές κατ' έτος είναι μικρότερες του 5,5%. Το μεγαλύτερο μέρος των θέσεων εργασίας αφορούν επαγγέλματα μέσου επιπέδου δεξιοτήτων και ακολουθούν τα επαγγέλματα υψηλού και χαμηλού επιπέδου.

Ειδικότερα για το 2022, οι θέσεις εργασίας παρουσίασαν οριακή μείωση 0,4%. Οι θέσεις που απαιτούν μέσο επίπεδο δεξιοτήτων μειώθηκαν κατά 1,8% (429 θέσεις) αποτελώντας το 65,8% του συνόλου ενώ μικρή αύξηση παρατηρείται στις θέσεις χαμηλού (-2,6%) και υψηλού (+2,5%) επιπέδου δεξιοτήτων οι οποίες αποτελούν αντίστοιχα το 16,1% και 18,1% των συνολικών θέσεων εργασίας.

Πίνακας 3: Θέσεις Εργασίας ανά Έτος και Επίπεδο Δεξιοτήτων έτη 2016 – 2022

Έτος	Σύνολο	Επίπεδο Δεξιοτήτων			Ποσοστιαία Μεταβολή
		Υψηλό	Μέσο	Χαμηλό	
2016	31.584	4.728	22.718	4.138	–
2017	33.208	4.843	23.446	4.919	5,1%
2018	34.808	5.334	24.171	5.303	4,8%
2019	34.371	5.523	23.717	5.131	-1,3%
2020	34.551	6.272	22.935	5.344	0,5%
2021	34.776	6.110	23.215	5.451	0,7%
2022	34.641	6.261	22.786	5.594	-0,4%

Πηγή: Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας (2022)

Στο σύνολο της Περιφέρειας υψηλή δυναμική παρουσίασε ο κλάδος των «Δραστηριοτήτων βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπών πολιτιστικών δραστηριοτήτων» και ειδικότερα των «Δραστηριοτήτων μουσείων», ακολουθούμενος από τη «Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες» και τα «Έργα πολιτικού μηχανικού» ενώ οι χαμηλότερες δυναμικότητες σημειώθηκαν στους κλάδους των «Δραστηριοτήτων υπηρεσιών εστίασης», «Παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού» και «Κατασκευή ειδών ένδυσης».

Αντίστοιχα στα επαγγέλματα, υψηλότερη δυναμικότητα παρουσίασαν οι «Ανειδίκευτοι αγροεργάτες, αλιεργάτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα» και οι «Υπάλληλοι γραφείου» ενώ οι «Τεχνίτες υφαντουργίας, ειδών ενδύσεως και ασκούντες συναφή επαγγέλματα» και οι «Απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών» εμφανίζουν τις χαμηλότερες δυναμικότητες.

Ο αριθμός των ανέργων της Περιφέρειας για το 2022 ανέρχεται σε 20.341 άτομα αποτελώντας το 8,0% του συνολικού πληθυσμού. Λαμβάνοντας υπόψη τον πληθυσμό των Περιφερειακών Ενοτήτων, ο μεγαλύτερος αριθμός εγγεγραμμένων ανέργων παρατηρείται στις Π.Ε. Καστοριάς (8,7%) και Κοζάνης (8,6%) και ειδικότερα στους Δήμους Εορδαίας, Καστοριάς και Κοζάνης όπου οι άνεργοι αποτελούν αντίστοιχα το 9,78%, 9,60% και 9,15% του πληθυσμού τους. Από την ανεργία πλήττονται περισσότερο οι γυναίκες σε ποσοστό 62,8% (12.776 άτομα) έναντι του 37,2% (7.565 άτομα) των ανδρών και οι παραγωγικές ηλικίες 25 – 54 ετών (73,9% των ανέργων).

Πίνακας 4: Εγγεγραμμένοι Άνεργοι ανά Φύλο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έτος 2022

Φύλο	Εγγεγραμμένοι Άνεργοι 2022 (Μ.Ο.)	Ποσοστιαία Κατανομή
Άνδρες	7.565	37,2%
Γυναίκες	12.776	62,8%

Πηγή: Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας (2022)

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Πίνακας 5: Εγγεγραμμένοι Άνεργοι ανά Ηλικιακή Ομάδα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έτος 2022

Ηλικιακή Ομάδα	Εγγεγραμμένοι Άνεργοι 2022 (Μ.Ο.)	Ποσοστιαία Κατανομή
15-24	704	3,5%
25-34	4.403	21,6%
35-44	5.548	27,3%
45-54	5.074	24,9%
55-64	4.023	19,8%
65+	589	2,9%

Πηγή: Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας (2022)

Οι πίνακες με την αναλυτική αποτύπωση των δημογραφικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών της περιοχής παρέμβασης παρουσιάζονται στο Παράρτημα 1.

4.1.3.2 Οικονομική Δυναμική

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (ΠΔΜ) χαρακτηρίζεται από μικτό βιομηχανικό και αγροτικό χαρακτήρα, που παγιώθηκε από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 με την εκμετάλλευση των λιγνιτικών κοιτασμάτων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στις Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.) Κοζάνης και Φλώρινας και με ανάπτυξη μεταποιητικής δραστηριότητας (γυυνοποιία) στην Π.Ε. Καστοριάς και στο Δήμο Βοΐου (Σιάτιστα κ.α.) καθώς και με μικρές μονάδες επεξεργασίας της πρωτογενούς παραγωγής για την τοπική αγορά. Σε ό,τι αφορά τη Π.Ε. Γρεβενών, η οικονομία της βασίζεται αποκλειστικά στη γεωργία, στην κτηνοτροφία και στην υλοτομία.

Η ΠΔΜ κατέχει κεντρικό ρόλο στην εθνική οικονομία ως ο σημαντικότερος τόπος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ στην τελευταία δεκαετία παρουσιάζει μεταβολή του χαρακτήρα της με βελτίωση της προσπελασιμότητάς της ως αποτέλεσμα της λειτουργίας της Εγνατίας Οδού και των καθέτων αξόνων της, προσπελασιμότητα όμως που έδρασε και αντίρροπα, επιτρέποντας την ταχύτερη και φθηνότερη διείσδυση στην τοπική αγορά των εκτός της περιφέρειας επιχειρήσεων.

Η οικονομία της Δυτικής Μακεδονίας αναπτύχθηκε έως τώρα με κινητήρα τον κλάδο Εξόρυξη – Ενέργεια, με δευτερεύουσα συμβολή του κλάδου της γυυνοποιίας, με κατά περιόδους επενδύσεις των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) στη μεταποίηση σε κλάδους απευθυνόμενους κυρίως στην εσωτερική ή και μόνο στην τοπική αγορά υπό συνθήκες «προστασίας» που προσέφεραν η γεωγραφική απομόνωση και η νομοθεσία κινήτρων, με μια σχετική έκρηξη στον κατασκευαστικό τομέα που προκάλεσαν η κυκλοφορία του εισοδήματος που παρήγαγε ο ενεργειακός κλάδος και η εκτέλεση έργων υποδομής, χωρίς όμως δομική συνολική βελτίωση σε ό,τι αφορά την απασχόληση.

4.1.3.2.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)

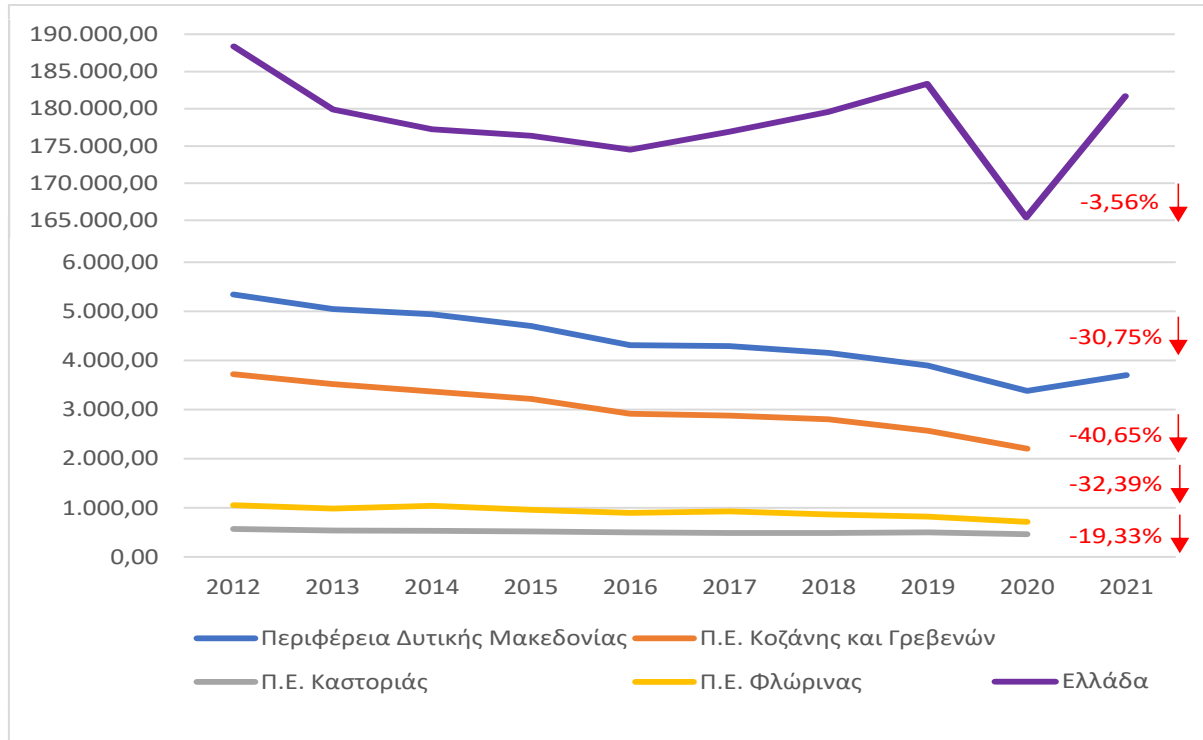
Η ΠΔΜ βρίσκεται σε φάση επιβράδυνσης της οικονομικής της ανάπτυξης καθώς το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της παρουσιάζει σημαντική μείωση κατά την περίοδο 2012 – 2021 της τάξεως του 30,75% (ΑΕΠ 2021: 3.701.590.000 €¹³), η οποία ξεπερνάει σε σημαντικό βαθμό την αντίστοιχη μεταβολή του ΑΕΠ σε εθνικό επίπεδο (-3,56%). Κατά την ίδια χρονική περίοδο, η συνεισφορά της ΠΔΜ στο εθνικό ΑΕΠ μειώθηκε από 2,84% σε 2,04%.

¹³ Gross domestic product (GDP) at current market prices by NUTS 2 regions – Eurostat (2023)

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Επιμέρους, οι Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ) Κοζάνης και Γρεβενών παρουσίασαν την μεγαλύτερη μείωση του ΑΕΠ τους (-40,65%). Ακολουθούν η Π.Ε. Φλώρινας (-32,39%) και η Π.Ε. Καστοριάς (-19,33%).

Γράφημα 1: Εξέλιξη Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) σε Επίπεδο Περιφέρειας και Περιφερειακών Ενοτήτων (σε εκατομμύρια €, τρέχουσες τιμές)

Πηγή: Eurostat

Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε ότι η υψηλή μείωση του ΑΕΠ της ΠΔΜ οφείλεται στην κατακόρυφη μείωση που καταγράφεται στο ΑΕΠ της Π.Ε. Κοζάνης, η οποία διαχρονικά σημειώνει την υψηλότερη συνεισφορά στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Περιφέρειας.

4.1.3.2.2 Τομείς Οικονομικών Δραστηριοτήτων

Η παρατεταμένη οικονομική κρίση σε συνδυασμό με την υφιστάμενη παραγωγική διάρθρωση της περιφερειακής οικονομίας οδήγησε σε σημαντική συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας στη Δυτική Μακεδονία. Κατά την περίοδο 2011 – 2020, παρά την αύξηση του αριθμού των νομικών μονάδων (+30,03%) και των απασχολούμενων (+8,68%), ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων σε επίπεδο Περιφέρειας μειώθηκε κατά 26,71% (-859.325.000 €).

Ο τριτογενής τομέας, παρά τη φθίνουσα δυναμική του, παραμένει ο κυρίαρχος τομέας οικονομικής δραστηριότητας συγκεντρώνοντας το μεγαλύτερο αριθμό απασχολούμενων (59,94%) και το μεγαλύτερο τμήμα του κύκλου εργασιών της Περιφέρειας (60,49%), ποσοστό που παρουσιάζει ελάχιστες αυξομειώσεις μεταξύ των ετών 2011 και 2020.

Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει σημαντική συρρίκνωση με δραματική μείωση του αριθμού των νομικών μονάδων (-44,19%), των απασχολούμενων (-38,42%) και του κύκλου εργασιών (-43,50%). Η συνεισφορά του στον κύκλο εργασιών της περιφέρειας μειώθηκε σημαντικά από 34,95% το 2011 σε 26,94% το 2020.

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ο πρωτογενής τομέας αναδεικνύεται σταδιακά σε δυναμικό τομέα της Περιφέρειας καθώς σημειώνει σημαντική αύξηση των νομικών του μονάδων (+616,16%), των απασχολούμενων (+265,43%) και του κύκλου εργασιών (+112,15%), με αποτέλεσμα να αυξάνει τη συνεισφορά του στον κύκλο εργασιών της Περιφέρειας από 4,34% το 2011 σε 12,56% το 2020.

Κυρίαρχοι κλάδοι της Περιφερειακής οικονομίας (με φθίνουσα κατάταξη) είναι το χονδρικό και λιανικό εμπόριο (45,57%), η μεταποίηση (15,38%), η γεωργία, δασοκομία και αλιεία (12,03%) και οι κατασκευές (8,83%) που συνεισφέρουν συνολικά το 81,81% του κύκλου εργασιών της Περιφέρειας.

Πίνακας 6: Μεταβολή Αριθμού Νομικών Μονάδων, Κύκλου Εργασιών και Απασχολούμενων ανά Τομέα Οικονομικής Δραστηριότητας στη Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 2011 – 2020

Τομείς Οικονομικής Δραστηριότητας	2011			2020			Μεταβολή 2011 - 2020		
	Αριθμός Νομικών Μονάδων	Κύκλος Εργασιών (σε χιλιάδες ευρώ)	Αριθμός Απασχολούμενων	Αριθμός Νομικών Μονάδων	Κύκλος Εργασιών (σε χιλιάδες ευρώ)	Αριθμός Απασχολούμενων	Αριθμός Νομικών Μονάδων	Κύκλος Εργασιών (σε χιλιάδες ευρώ)	Αριθμός Απασχολούμενων
Πρωτογενής Τομέας	2.550	139.670	4.695	18.262	296.308	17.157	616,16%	112,15%	265,43%
Δευτερογενής Τομέας	6.958	1.124.629	19.721	3.883	635.432	12.145	-44,19%	-43,50%	-38,42%
Τριτογενής Τομέας	18.775	1.953.503	42.890	14.632	1.426.737	43.848	-22,07%	-26,97%	2,23%
Σύνολο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	28.283	3.217.802	67.306	36.777	2.358.477	73.150	30,03%	-26,71%	8,68%

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων - ΕΛΣΤΑΤ

4.1.3.2.3 Επιχειρηματικότητα – Καινοτομία

Κατά την περίοδο 2014 – 2023 στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (ΠΔΜ) υλοποιήθηκαν συνολικά 6.070 επενδυτικά σχέδια, με τη συνολική δημόσια επιχορήγηση να ανέρχεται στα 125.914.557 €. Σε επίπεδο Περιφερειακών Ενοτήτων (Π.Ε.), η Π.Ε. Κοζάνης συγκεντρώνει τη πλειοψηφία των ενισχύσεων επιχειρηματικότητας (58,14%) ενώ σε επίπεδο Δήμων, τα περισσότερα επενδυτικά σχέδια υλοποιούνται στους Δήμους Κοζάνης (29,12%), Εορδαίας (20,76%) και Καστοριάς (18,47%).

Η περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας είναι μία από τις λιγότερο δυναμικές περιφέρειες της Ελλάδας όσον αφορά τις δραστηριότητες έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας (ΕΤΑΚ). Οι περιφερειακές ακαθάριστες δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη (Ε&Α) το 2017 ήταν 0,4% (14.270.000 €) του ΑΕΠ της Περιφέρειας και οι δαπάνες των επιχειρήσεων για έρευνα και ανάπτυξη αντιστοιχά 0,1% (2.010.000 €), χαρακτηριστικά των χαμηλών επιδόσεων Ε&Α της Περιφέρειας. Οι συνολικές δαπάνες Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) στην Περιφέρεια Δ. Μακεδονίας αυξήθηκαν μόνο κατά 8% μεταξύ 2013 - 2018 σε σχέση με το 49% σε επίπεδο χώρας.

Ωστόσο οι αντίστοιχες δαπάνες των επιχειρήσεων πενταπλασιάστηκαν (λόγω και της εξαιρετικά χαμηλής βάσης εκκίνησης) ενώ στην χώρα υπερδιπλασιάστηκαν.

Σύμφωνα με την Έκθεση Αποτελεσμάτων Περιφερειακής Καινοτομίας (Regional Innovation Scoreboard) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2023, η ΠΔΜ παρουσιάζει υστέρηση στις επιδόσεις στην καινοτομία τόσο σε σχέση με το εθνικό όσο και με το ευρωπαϊκό επίπεδο και κατατάσσεται στις περιφέρειες χαμηλής / αναδυόμενης καινοτομίας (Emerging Innovator). Παρ' όλα αυτά οι επιδόσεις της έχουν αυξηθεί σε σχέση με το 2016 όπως φαίνεται από τον συνθετικό Περιφερειακό Δείκτη Καινοτομίας (Regional Innovation Index – RII: 79,80).

Αξίζει να σημειωθεί πως η ΠΔΜ παρουσιάζει θετικές επιδώσεις ενσωμάτωσης καινοτομίας στις επιχειρηματικές διαδικασίες, στη παραγωγή προϊόντων και στη συνεργασία ΜΜΕ.

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Ωστόσο τα παραπάνω ποσοτικά στοιχεία αντικατοπτρίζουν το χαμηλό βαθμό επάρκειας των ερευνητικών και εκπαιδευτικών υποδομών. Επιπλέον, το μεγαλύτερο μέρος των προσπαθειών ΕΤΑΚ των ερευνητικών φορέων της περιοχής επικεντρώνεται κυρίως σε ενεργειακά θέματα (π.χ. την παραγωγή ενέργειας, τις τεχνολογίες καθαρής ενέργειας κ.λπ.) στην προσπάθεια ενίσχυσης του ενεργειακού προφίλ της Περιφέρειας με παράλληλη στροφή προς πιο «πράσινες» λύσεις. Αν και οι καινοτομικές επιδόσεις βελτιώθηκαν μεταξύ 2016 και 2023 η Περιφέρεια εμφανίζει ελλείψεις σε πόρους, δίκτυα και μέτρα για την αναβάθμισή της. Επιπρόσθετα, οι επιπτώσεις της κρίσης στις ιδιωτικές επενδύσεις, επέφεραν αντίστοιχη μείωση στα ήδη χαμηλά επίπεδα ιδιωτικών επενδύσεων Ε&Α στην περιοχή¹⁴.

4.1.3.2.4 Εξωστρέφεια

Σύμφωνα με τη μελέτη του Συνδέσμου Εξαγωγέων (ΣΕΒΕ) και του Ινστιτούτου Εξαγωγικών Ερευνών και Σπουδών (ΙΕΕΣ) «Χαρτογράφηση της εξαγωγικής δραστηριότητας της Ελλάδας ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα» (2014 – 2018), η συνολική αξία των εξαγωγών στη Δυτική Μακεδονία για το 2018 ανήλθε στο ποσό των 346,70 εκατ. ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 1,00% του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών.

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, η Δυτική Μακεδονία κατατάσσεται στην 9η θέση μεταξύ των 13 περιφερειών της ελληνικής επικράτειας σε ό,τι αφορά τον εξαγωγικό τομέα.

Οι εξαγωγές στη Δυτική Μακεδονία παρουσίασαν μείωση κατά 3,90% για τα έτη 2017 - 2018, σε αντίθεση με την ετήσια μεταβολή των εξαγωγών για το σύνολο της χώρας που αυξήθηκε κατά 16,10%. Σε ό,τι αφορά το χρονικό διάστημα 2014 - 2018, η Δυτική Μακεδονία είναι η μοναδική περιφέρεια που έχει αρνητική συνολική μεταβολή των εξαγωγών ενώ η συνολική μεταβολή των εξαγωγών στο σύνολο της χώρας αυξήθηκε κατά 5,4% για το ίδιο διάστημα.

Πίνακας 7: Εμπορευματικές Συναλλαγές Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (σε εκατ. €)

Εμπορευματικές Συναλλαγές	2014	2015	2016	2017	2018	Μεταβολή	
						2014 - 2018	2017 - 2018
Εξαγωγές	370,80	342,60	312,60	360,80	346,70	-6,50%	-3,90%
Εισαγωγές	288,50	184,70	150,20	228,30	186,90	-35,22%	-18,10%
Εμπορικό Ισοζύγιο (πλεόνασμα)	82,40	157,90	162,40	132,60	159,80	+93,93%	+20,60%
Εξαγωγές / Εισαγωγές	128,60%	185,50%	208,10%	158,10%	185,50%	-	-

Πηγή: Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας 2021 - 2025

Ως προς την εξωστρέφεια της οικονομίας της ΠΔΜ, ο λόγος των εξαγωγών προς το ΑΕΠ (στοιχεία 2018) είναι 8,32% και παρουσιάζει υστέρηση σε σχέση με τον αντίστοιχο δείκτη της χώρας (18,5%).

Οι κυριότεροι εξαγωγικοί κλάδοι στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας σχετίζονται με την κλωστοϋφαντουργία - ένδυση που καταλαμβάνει και το μεγαλύτερο μερίδιο των εξαγωγών με ποσοστό 59,30%, ακολουθούν τα Τρόφιμα με 21,10% και αρκετά μικρότερα μερίδια αντιστοιχούν στη βιομηχανία Μετάλλων, Χημικών - Πλαστικών και Ξύλου - Χαρτιού.

Η Αλβανία αποτελεί το σημαντικότερο προορισμό των εξαγωγών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με ποσοστό 20,10%, ενώ ακολουθούν η Ιταλία (15,10%), που είναι και ο κυριότερος προορισμός των ελληνικών εξαγωγών τα τελευταία χρόνια, η Ρωσία (14,50%¹⁵) και σε χαμηλότερες θέσεις βρίσκονται χώρες όπως η Δανία, τα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, οι ΗΠΑ, η Γερμανία, η Βόρεια Μακεδονία, το Χονγκ-Κονγκ και η Ρουμανία.

¹⁴ Στρατηγική Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2021 – 2027

¹⁵ Στοιχεία εξαγωγών πριν την επιβολή κυρώσεων από την ΕΕ.

4.1.3.3 Ευημερία - Ποιότητα Ζωής

4.1.3.3.1 Κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (κκαΕΠ)

Η παρατεταμένη οικονομική ύφεση που έχει πλήξει την Ελλάδα έχει επηρεάσει αρνητικά και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ (κκαΕΠ) σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (ΜΑΔ) της ΠΔΜ, με το σχετικό δείκτη να μειώνεται κατά 26,53% την περίοδο 2011 – 2020 και να είναι χαμηλότερος του 83% του μέσου όρου της χώρας για το σύνολο της Περιφέρειας.

Παρατηρείται ότι εντός της Περιφέρειας παρουσιάζονται σημαντικές ανισότητες ως προς το κκαΕΠ (σε ΜΑΔ) του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Οι χαμηλότερες τιμές του ΑΕΠ σε ΜΑΔ, ως προς το σύνολο της χώρας, παρουσιάζονται στην Π.Ε. Γρεβενών με 58% και την ακολουθεί η Π.Ε. Καστοριάς με 65%. Σε πολύ ψηλότερα επίπεδα βρίσκεται το ΑΕΠ σε ΜΑΔ, για τις υπόλοιπες 2 Π.Ε. της Περιφέρειας. Συγκεκριμένα, η Π.Ε. Φλώρινας παρουσιάζει από τα υψηλότερα ποσοστά ΑΕΠ σε ΜΑΔ ως προς το μέσο όρο της χώρας (94%) και ακολουθεί και η Π.Ε. Κοζάνης (91%).

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με κκαΕΠ, για το 2020, ίσο με 12.838 € κατατάσσεται στην 6η θέση ανάμεσα στις Περιφέρειες της χώρας, με χαμηλότερο κ.κ. ΑΕΠ από αυτό της χώρας.

Η ενδοπεριφερειακή εικόνα παρουσιάζει σημαντικές ανισότητες σε επίπεδο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού, με τις Π.Ε. Φλώρινας και Κοζάνης στην καλύτερη θέση, κυρίως ως αποτέλεσμα των Μονάδων Εξόρυξης και Παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και τις Π.Ε. Γρεβενών και Καστοριάς να βρίσκονται στη δυσμενέστερη θέση. Το κκαΕΠ είναι 113% του περιφερειακού μέσου όρου στην Π.Ε. Φλώρινας, 109% στην Π.Ε. Κοζάνης και 78% στην Π.Ε. Καστοριάς και 70% στην Π.Ε. Γρεβενών (ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ 2020).

4.1.3.3.2 Αστικοποίηση

Η εσωτερική αστικοποίηση της ΠΔΜ ήταν η υψηλότερη στη χώρα κατά την περίοδο 2011 – 2021. Παρόλο που όλοι οι Δήμοι της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση του πληθυσμού τους, οι Δήμοι με τη μικρότερη μείωση (Κοζάνης, Εορδαίας και Καστοριάς) παρουσίασαν αύξηση του ποσοστού των κατοίκων της περιφέρειας που κατοικούν σε αυτούς. Αυτό οφείλεται κυρίως στην ενδοπεριφερειακή μετακίνηση του πληθυσμού στις αστικές / ημιαστικές περιοχές (Κοζάνη, Πτολεμαΐδα, Καστοριά) προς αναζήτηση ευκαιριών απασχόλησης κυρίως στον τριτογενή τομέα των υπηρεσιών.

Πίνακας 8: Δείκτες Αστικοποίησης

Δείκτες	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Ελλάδα	ΕΕ 28
Αστικοποίηση	53,20	72,60	76,00

Πηγή: Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (ΠΔΜ) Προγραμματικής Περιόδου 2021 - 2025

Η πληθυσμιακή συγκέντρωση στις πόλεις δημιουργεί σειρά προβλημάτων τόσο στη διαβίωση όσο και στην ποιότητα ζωής. Η ανεξέλεγκτη ανάπτυξη των αστικών κέντρων έχει ως αποτέλεσμα έναν ελλιπή σχεδιασμό με αποτέλεσμα αρκετές αρνητικές συνέπειες στο κυκλοφοριακό, στην δόμηση, στον κοινωνικό ιστό και στους χώρους πρασίνου εντός των πόλεων άρα κατ' επέκταση και στο περιβάλλον καθώς οι φυσικοί πόροι συρρικνώνονται σε μεγάλο βαθμό δημιουργώντας ένα βεβαρημένο περιβάλλον.

Ο δείκτης αστικοποίησης στη ΠΔΜ (53,20) παραμένει χαμηλότερος του μέσου όρου της χώρας (72,60) και της ΕΕ28 (76,00).

4.1.3.3.3 Υποδομές, Εξυπηρετήσεις και Κοινωνικές Συνθήκες

Η χωρική κάλυψη των βασικών τεχνικών υποδομών και κοινωνικών υπηρεσιών / εξυπηρετήσεων στη ΠΔΜ βρίσκεται σε ικανοποιητικό επίπεδο. Η κατάσταση των υποδομών υγείας στη ΠΔΜ είναι ικανοποιητική, όμως η λειτουργία τους δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής λόγω των ελλείψεων σε προσωπικό και εξοπλισμό.

Το επίπεδο των υποδομών εκπαίδευσης βελτιώθηκε αισθητά, ωστόσο εξακολουθούν να υπάρχουν βασικές ανάγκες για την ολοκλήρωση των υποδομών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και τη συμπλήρωση των υποδομών σχολικής εκπαίδευσης και ιδιαίτερα της τεχνικής εκπαίδευσης. Στην περιφέρεια υπάρχει πληθώρα αθλητικών εγκαταστάσεων που καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες των κατοίκων, ωστόσο απαιτούνται παρεμβάσεις αναβάθμισής τους και βελτίωσης της λειτουργίας τους.

Σε ό,τι αφορά τους δείκτες κοινωνικής συνοχής η ΠΔΜ παρουσιάζει υψηλά ποσοστά ανεργίας κατατάσσοντάς την στις πρώτες θέσεις σε επίπεδο χώρας. Η ανεργία πλήττει κυρίως τους νέους (15-24 ετών) και γυναίκες με τις προοπτικές απασχόλησης για αυτές τις δυο πληθυσμιακές ομάδες να είναι δυσμενείς. Απαιτείται περισσότερη προσπάθεια ενίσχυσης στοχευμένων δράσεων προώθησης στην απασχόληση ιδίως συγκεκριμένων κατηγοριών ανέργων καθώς και παρεμβάσεις για την καταπολέμηση των έμφυλων διακρίσεων.

Κατά την αποτύπωση των κατηγοριών εισοδήματος του πληθυσμού στη Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαπιστώνονται τα ακόλουθα¹⁶:

- Το 81% των φορολογούμενων με εισοδήματα από «παραγωγικά επαγγέλματα» δηλώνουν μέσο ετήσιο εισόδημα μέχρι 20.000 €, με μέσο όρο 12.891 € (υψηλότερο από τον Εθνικό Μέσο Όρο),
- Το 20% των φορολογούμενων δηλώνει εισόδημα μεταξύ 12.001 € και 20.000 €,
- Το 23% των φορολογούμενων δηλώνει εισόδημα μεταξύ 6.001 € και 12.000 €,
- Το 38% των φορολογούμενων δηλώνει εισόδημα κάτω από τα 6.000 € και ειδικότερα, μέσο ετήσιο εισόδημα της τάξης των 2.621 €.

Ως πληθυσμός σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ορίζεται το ποσοστό των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά, των οποίων το συνολικό ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα είναι χαμηλότερο του 60% του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος και στερούνται βασικά αγαθά και υπηρεσίες ή που διαβιούν σε νοικοκυριά με χαμηλή ένταση εργασίας.

Σύμφωνα με την έρευνα εισοδήματος και συνθηκών διαβίωσης των νοικοκυριών του έτους 2022 (ΕΛΣΤΑΤ), η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατατάσσεται στη 3η θέση (μαζί με τη Στερεά Ελλάδα) μεταξύ των 13 Περιφερειών με το υψηλότερο ποσοστό πληθυσμού (25,40%) σε κίνδυνο φτώχειας, ξεπερνώντας σημαντικά το μέσο όρο της χώρας (18,80%). Σημειώνεται ότι το αντίστοιχο ποσοστό της ΠΔΜ για το έτος 2021 ήταν 21,50% και για τη χώρα 19,60%, γεγονός που υποδηλώνει την επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης στη Περιφέρεια.

4.1.3.4 Παραγωγικές Δραστηριότητες

4.1.3.4.1 Πρωτογενής Τομέας

Αν και διαχρονικά έχει υποστεί συρρίκνωση, ο πρωτογενής τομέας αναδεικνύεται σταδιακά σε δυναμικό τομέα της Περιφέρειας καθώς διαθέτει τη δυνατότητα εκμετάλλευσης των αναξιοποίητων αποθεμάτων, των φυσικών και των ανθρώπινων πόρων. Κατά την περίοδο 2011 – 2020 σημείωσε σημαντική αύξηση των νομικών του μονάδων, των απασχολούμενων και του κύκλου εργασιών αυξάνοντας παράλληλα τη συνεισφορά του στον κύκλο εργασιών της Περιφέρειας στο 12,56% το 2020.

¹⁶ Σύμφωνα με στοιχεία της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη (ΠεΣΚΕ)

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Η Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Κοζάνης συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων και απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα και συνεισφέρει το 42,78% του κύκλου εργασιών του πρωτογενούς τομέα της Περιφέρειας και ακολουθούν με αισθητή διαφορά οι Π.Ε. Καστοριάς (21,49%), Φλώρινας (21,24%) και Γρεβενών (14,49%).

Πίνακας 9: Αριθμός Νομικών Μονάδων, Κύκλος Εργασιών και Απασχολούμενοι Πρωτογενούς Τομέα ανά Περιφερειακή Ενότητα 2020

Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.)	Αριθμός Νομικών Μονάδων	Αριθμός Απασχολούμενων	Κύκλος Εργασιών (σε χιλιάδες ευρώ)	Ποσοστιαία Συμμετοχή
Κοζάνης	7.918	6.949	123.307	42,78%
Γρεβενών	2.946	2.773	41.773	14,49%
Καστοριάς	3.143	3.328	61.933	21,49%
Φλώρινας	4.246	4.001	61.209	21,24%

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων - ΕΛΣΤΑΤ

Ο πρωτογενής τομέας δύναται να αυξήσει τη συμμετοχή του στο ΑΕΠ της Περιφέρειας και να συμβάλει στη βελτίωση της διατροφικής επάρκειας, στη μείωση του εμπορικού ελλείμματος και στην αύξηση της απασχόλησης, μέσω της αύξησης της παραγωγής, τυποποίησης και εμπορίας γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων ποιότητας και ιδιαίτερης τοπικής σημασίας.

Τα τελευταία χρόνια, οι κυρίαρχοι κλάδοι του πρωτογενούς τομέα (καπνός, τεύτλα, σιτηρά κλπ.) δίνουν τη θέση τους στην παραγωγή τοπικών ποιοτικών προϊόντων, ενώ εμφανίζονται και νέοι κλάδοι παραγωγής με προοπτικές (ενεργειακά φυτά, αρωματικά φυτά, βιολογικές καλλιέργειες κλπ.).

Τα δυναμικότερα προϊόντα παραγωγής της ΠΔΜ είναι ο κρόκος (στον ομώνυμο οικισμό), τα όσπρια και ειδικότερα τα φασόλια (περιοχές Πρεσπών, Καστοριάς και Ασκίου), τα αμπέλια κυρίως για παραγωγή κρασιού περιοχές Αμυνταίου, Σιάτιστας, Βελβεντού και Φλώρινας), τα μήλα και τα ροδάκινα (περιοχές Βελβεντού, Καστοριάς και Βερμίου). Οι δυναμικότεροι κλάδοι της κτηνοτροφίας περιλαμβάνουν τα βοοειδή και τα αιγοπρόβατα και εντοπίζονται κυρίως στις περιοχές Λιβαδερού και Δεσκάτης στην Π.Ε. Γρεβενών, Λεχόβου και Βαρικού στην Π.Ε. Φλώρινας και στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές των Π.Ε. Γρεβενών και Καστοριάς. Τα τελευταία χρόνια γνωρίζει σημαντική ανάπτυξη και η εκτροφή γουνοφόρων ζώων στην ευρύτερη περιοχή της Καστοριάς, Εράτουρας και Σιάτιστας.

4.1.3.4.2 Δευτερογενής Τομέας

Ο δευτερογενής τομέας Χαρακτηρίζεται από ισχυρή μονοδραστηριότητα, με γενικότερες χωρικές εξειδικεύσεις της οικονομικής δραστηριότητας, όπως το κύκλωμα λιγνίτη - ενέργειας (Άξονας Κοζάνη - Πτολεμαΐδα - Αμύνταιο - Φλώρινα) και ο παραγωγικός και εξαγωγικός κλάδος της γουνοποιίας (Καστοριά - Σιάτιστα). Κατά την περίοδο 2011 – 2020 ο δευτερογενής τομέας παρουσίασε σημαντική συρρίκνωση, μειώνοντας τη συνεισφορά του στον κύκλο εργασιών της Περιφέρειας στο 26,94%, η οποία οφείλεται κυρίως στη μείωση των επιχειρήσεων της μεταποίησης προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής (βιομηχανία τροφίμων).

Η Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Κοζάνης συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων και απασχολούμενων στον δευτερογενή τομέα και συνεισφέρει το 57,74% του κύκλου εργασιών του δευτερογενούς τομέα της Περιφέρειας και ακολουθούν με αισθητή διαφορά οι Π.Ε. Φλώρινας (20,19%), Γρεβενών (11,06%) και Καστοριάς (11,00%).

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 10: Αριθμός Νομικών Μονάδων, Κύκλος Εργασιών και Απασχολούμενοι Δευτερογενούς Τομέα ανά Περιφερειακή Ενότητα 2020

Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.)	Αριθμός Νομικών Μονάδων	Αριθμός Απασχολούμενων	Κύκλος Εργασιών (σε χιλιάδες ευρώ)	Ποσοστιαία Συμμετοχή
Κοζάνης	2.001	7.137	363.121	63,33%
Γρεβενών	347	967	69.554	8,64%
Καστοριάς	919	2.461	69.186	14,91%
Φλώρινας	603	1.491	126.994	13,11%

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων - ΕΛΣΤΑΤ

Ο δευτερογενής τομέας απασχολεί το ένα τρίτο σχεδόν του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Περιφέρειας. Η ΠΔΜ στηρίζει την οικονομία της κυρίως στην παραγωγή ηλεκτρισμού και στην εξόρυξη λιγνίτη. Ο κλάδος της γουνοποιίας παρουσιάζεται ανθεκτικός λόγω της εξωστρέφειάς του. Οι υπόλοιπες μεταποιητικές δραστηριότητες της Περιφέρειας σχετίζονται κυρίως με τους κλάδους των ειδών διατροφής, του ξύλου και φελλού και των ειδών επίπλωσης και αφορούν τοπικά προϊόντα του πρωτογενούς τομέα.

4.1.3.4.3 Τριτογενής Τομέας

Ο τριτογενής τομέας αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα οικονομικής δραστηριότητας στη Περιφέρεια και παρά τη φθίνουσα πορεία του εξακολουθεί να συγκεντρώνει το μεγαλύτερο αριθμό απασχολούμενων (59,94%) και να συνεισφέρει το μεγαλύτερο τμήμα του κύκλου εργασιών της Περιφέρειας (60,49%).

Οι σημαντικότεροι κλάδοι του τομέα (βάσει κύκλου εργασιών) είναι το χονδρικό και λιανικό εμπόριο (75,34%), οι υπηρεσίες μεταφορών και αποθήκευσης (6,20%), οι δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης (5,33%) και οι επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (4,52%).

Σημειώνεται ότι οι ανωτέρω κλάδοι παρουσίασαν σημαντική μείωση του αριθμού των νομικών μονάδων, του κύκλου εργασιών και των απασχολούμενων, με εξαίρεση τους απασχολούμενους στον κλάδο καταλυμάτων και εστίασης που παρέμειναν αμετάβλητοι.

Η Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Κοζάνης συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων και απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα και συνεισφέρει το 62,12% του κύκλου εργασιών του τριτογενούς τομέα της Περιφέρειας και ακολουθούν με αισθητή διαφορά οι Π.Ε. Καστοριάς (14,63%), Φλώρινας (12,86%) και Γρεβενών (10,39%).

Πίνακας 11: Αριθμός Νομικών Μονάδων, Κύκλος Εργασιών και Απασχολούμενοι Τριτογενούς Τομέα ανά Περιφερειακή Ενότητα 2020

Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.)	Αριθμός Νομικών Μονάδων	Αριθμός Απασχολούμενων	Κύκλος Εργασιών (σε χιλιάδες ευρώ)	Ποσοστιαία Συμμετοχή
Κοζάνης	7.879	24.626	902.915	62,12%
Γρεβενών	1.536	3.770	123.200	10,39%
Καστοριάς	2.712	7.753	212.619	14,63%
Φλώρινας	2.498	6.821	186.947	12,86%

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων - ΕΛΣΤΑΤ

Σημαντικό ρόλο στη περιφερειακή οικονομία μπορεί να διαδραματίσει ο τουρισμός και οι συμπληρωματικές με αυτόν δραστηριότητες, στο πλαίσιο αξιοποίησης του πλούσιου φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς, ο οποίος ωστόσο δεν έχει αναπτυχθεί μεθοδικά.

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατατάσσεται στη τελευταία θέση στο σύνολο των περιφερειών της χώρας σε ό,τι αφορά την κατανομή δωματίων ξενοδοχείων και τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων. Η ΠΔΜ διαθέτει συνολικά 124 ξενοδοχειακές μονάδες, δυναμικότητας 2.801 δωματίων και 6.346 κλινών με τη πλειοψηφία ανήκει στις κατηγορίες τριών (46,90%) και δυο αστέρων (24,83%).

Πίνακας 12: Ξενοδοχειακό Δυναμικό Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2021

Κατηγορία	5*	4*	3*	2*	1*	Σύνολο
Μονάδες	4	15	60	34	11	124
Δωμάτια	99	361	1.388	714	239	2.801
Κλίνες	219	783	2.976	1.576	792	6.346

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος - ΞΕΕ

Αναφορικά με τις επιμέρους Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.), παρατηρείται ότι:

- Η Π.Ε. Κοζάνης αντιπροσωπεύει το 30% των δωματίων της Περιφέρειας με 32 μονάδες, 846 δωμάτια και 1.727 κλίνες,
- Η Π.Ε. Καστοριάς διαθέτει το 30% του δυναμικού της Περιφέρειας με 37 μονάδες, 845 δωμάτια και 1.968 κλίνες. Σημειώνεται συγκεντρώνει τη πλειοψηφία των ξενοδοχείων πέντε (105 κλίνες) και τεσσάρων αστέρων (595 κλίνες).
- Η Π.Ε. Φλώρινας αντιπροσωπεύει το 22% του δυναμικού της Περιφέρειας με 33 μονάδες, 621 δωμάτια και 1.338 κλίνες και
- Η Π.Ε. Γρεβενών διαθέτει το 17% του δυναμικού με 22 μονάδες, 489 δωμάτια και 1.313 κλίνες.

Στη περιφέρεια καταγράφονται συνολικά 91 μονάδες επιπλωμένων κατοικιών δυναμικότητας 625 δωματίων και 1.413 κλινών με τη πλειοψηφία ανήκει στις κατηγορίες τριών (43,31%) και δυο κλειδιών (37,08%). Η Π.Ε. Καστοριάς συγκεντρώνει τις περισσότερες κατοικίες τεσσάρων και πέντε κλειδιών συνολικής δυναμικότητας 406 κλινών.

Πίνακας 13: Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2019

Κατηγορία	4Κ	3Κ	2Κ	1Κ	Σύνολο
Μονάδες	18	38	32	3	91
Δωμάτια	113	274	224	14	625
Κλίνες	244	612	524	33	1.413

Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ανταγωνιστικότητας και Διαρθρωτικής Προσαρμογής στον Τομέα του Τουρισμού 2022 - INSETE

Σημειώνεται ότι στη Περιφέρεια καταγράφονται και 27 επιπλωμένες επαύλεις δυναμικότητας 285 κλινών.

Οι διανυκτερεύσεις στα καταλύματα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας μειώθηκαν σημαντικά κατά τη τριετία 2019 – 2021 (-34%) με αποτέλεσμα η περιφέρεια να αντιπροσωπεύει το 1% (1.002.000 διανυκτερεύσεις) των διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2021.

Πίνακας 14: Διανυκτερεύσεις σε Καταλύματα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2016 - 2021

2016	2019	2021	Μεταβολή	
			2016 - 2019	2019 - 2021
1.475	1.520	1.002	3%	-34%

Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ανταγωνιστικότητας και Διαρθρωτικής Προσαρμογής στον Τομέα του Τουρισμού 2022 - INSETE

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Η επισκεψιμότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας προσεγγίζεται με την ανάλυση στοιχείων επιβατικής κίνησης στα δυο (2) αεροδρόμια (Κοζάνης και Καστοριάς) και την εισερχόμενη διεθνή οδική κίνηση των μεθοριακών σταθμών. Οι κυριότερες χώρες προέλευσης των επισκεπτών είναι Αλβανία, Γερμανία, Βουλγαρία και Ρουμανία.

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατατάσσεται στη δωδέκατη θέση μεταξύ των Περιφερειών της χώρας σε επιβατική κίνηση καθώς αντιπροσωπεύει το 2021 το 0,04% των αεροπορικών αφίξεων εσωτερικού της χώρας, ενώ δεν καταγράφονται αφίξεις εξωτερικού την περίοδο 2015 – 2021.

Κατά τη διετία 2019 – 2021 τα αεροδρόμια Κοζάνης και Καστοριάς σημείωσαν μείωση των αφίξεων κατά 41% και 31% αντίστοιχα.

Πίνακας 15: Αφίξεις Εσωτερικού Αεροδρομίων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2015 - 2021

Περιφερειακή Ενότητα	2015	2019	2021	Μεταβολή	
				2015 - 2019	2019 - 2021
Κοζάνης	1.273	1.942	1.145	53%	-41%
Καστοριάς	2.169	1.605	1.106	-26%	-31%
ΠΔΜ	3.442	3.547	2.251	+3%	-37%

Πηγή: Ετήσια Έκθεση Ανταγωνιστικότητας και Διαρθρωτικής Προσαρμογής στον Τομέα του Τουρισμού 2022 - INSETE

Σε ότι αφορά τις οδικές αφίξεις η ΠΔΜ αντιπροσωπεύει το 8% των οδικών αφίξεων της χώρας για το 2021. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2015 - 2019 η ΠΔΜ σημείωσε αύξηση αφίξεων κατά 12% (από 1,1 εκατ. το 2015 σε 1,3 εκατ. το 2019): Στους επιμέρους μεθοριακούς σταθμούς η εικόνα είναι θετική:

- Συνοριακός Σταθμός Κρυσταλλοπηγής (+8%, από 789 χιλ. το 2015 σε 848 χιλ. το 2019),
- Συνοριακός Σταθμός Νίκης (+22%, από 330 χιλ. το 2015 σε 403 χιλ. το 2019).

Ωστόσο την περίοδο 2019 - 2021 η Περιφέρεια κατέγραψε μείωση στον αριθμό των αφίξεων της κατά 74% (από 1,3 εκατ. το 2019 σε 321 χιλ. το 2021).

Οι εισπράξεις από την τουριστική κίνηση στη Περιφέρεια μειώθηκαν σημαντικά τη τριετία 2019 – 2021 κατά 50% φτάνοντας το 2021 τα 38 εκατ. € αντιπροσωπεύοντας μόλις 0,37% των εισπράξεων σε εθνικό επίπεδο (τελευταία θέση).

Ο τριτογενής τομέας και ειδικότερα ο τουρισμός δεν έχει αξιοποιηθεί επαρκώς μέχρι στιγμής σύμφωνα με τις δυνατότητές του, με αποτέλεσμα η ΠΔΜ να αποτελεί το λιγότερο ελκυστικό τουριστικό προορισμό στο σύνολο της χώρας. Χαρακτηριστικό είναι ότι στα καταλύματα της ΠΔΜ καταγράφονται ελάχιστες διανυκτερεύσεις αλλοδαπών, γεγονός που την κατατάσσει στην τελευταία θέση μεταξύ των υπόλοιπων Περιφερειών της χώρας στη σχετική κατηγορία.

Η ΠΔΜ χαρακτηρίζεται από αξιόλογο φυσικό πλούτο και σημαντική πολιτιστική κληρονομιά, στοιχεία που μπορούν να προκαλέσουν ήπιας μορφής τουριστική ανάπτυξη. Ωστόσο, απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβάθμιση του τουρισμού είναι η κατάλληλη προώθηση του τουριστικού προϊόντος.

4.1.3.4.4 Κοινωνική Οικονομία

Στον τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας¹⁷, βάσει της κατανομής των Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.Α.Ο.), μεταξύ των ετών 2018 – 2021 παρατηρείται περιορισμένη δράση στην Περιφέρεια με ποσοστά συμμετοχής να κυμαίνονται μεταξύ 1% και 2% ως προς το σύνολο της χώρας.

¹⁷ Κ.Α.Ο. Έκθεση 2021 – 2022 & «Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία με ενσωμάτωση δράσεων Κοινωνικής Καινοτομίας και ευθυγράμμιση της Στρατηγικής με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία», 02/2023

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Για το 2021 ειδικότερα, στην Περιφέρεια δραστηριοποιήθηκαν τέσσερις (4) φορείς Κ.Α.Λ.Ο., αριθμός που αντιστοιχεί περίπου στο 1% του συνόλου των φορέων της χώρας (687 φορείς). Πρόσφατα ιδρύθηκε και η Ένωση Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Δυτικής Μακεδονίας η οποία αποτελεί το δευτεροβάθμιο όργανο εκπροσώπησης των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ.) και άλλων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. της Περιφέρειάς ως υποστηρικτική δομή για την προαγωγή, συντονισμό και διάδοση των δραστηριοτήτων συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας των μελών της και στην ανάπτυξη των αρχών της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

Πίνακας 16: Κατανομή Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και Χώρας, έτη 2018 – 2021

Χωρική Ενότητα	2018		2019		2020		2021	
	Αριθμός	Ποσοστό (%)	Αριθμός	Ποσοστό (%)	Αριθμός	Ποσοστό (%)	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	10	1	14	2	9	1	4	1
Σύνολο Χώρας	791	100	831	100	846	100	687	100

Πηγή: Κ.Α.Λ.Ο. Έκθεση 2021 – 2022 & «Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία με ενσωμάτωση δράσεων Κοινωνικής Καινοτομίας και ευθυγράμμιση της Στρατηγικής με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία», 02/2023

Αναλυτικά στοιχεία που αφορούν στην οικονομική δραστηριότητα και στην επιχειρηματικότητα στη Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας παρουσιάζονται στο Παράρτημα 1.

4.2 Ένταξη στο Εθνικό και Διεθνές Περιβάλλον

4.2.1 Σημασία / Συνέργειες σε Εθνικό και Διεθνές Επίπεδο

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας καταλαμβάνει τμήμα του βορειοδυτικού ελλαδικού χώρου στα σύνορα με την Αλβανία και τη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας. Η έκτασή της ανέρχεται σε 9.451 km² (7,2% της Χώρας). Είναι κατ' εξοχήν ορεινή με δριμύ ηπειρωτικό κλίμα και περιλαμβάνει σημαντικό μέρος των επιφανειακών υδάτων της Χώρας.

Είναι η μόνη ελληνική περικλειστη Περιφέρεια και η μοναδική Περιφέρεια που δεν βρέχεται από θάλασσα, με κυρίως ορεινό και ημιορεινό πληθυσμό. Έχει κομβική γεωγραφική θέση, ως πύλη εισόδου της Ελλάδας και της ΕΕ στα Δυτικά Βαλκάνια. Θέση η οποία σε συνδυασμό με τη βελτίωση του διευρωπαϊκού και εθνικού οδικού δικτύου, ενισχύει τη δυνατότητα διαμόρφωσής της σε ενιαίο Βαλκανικό χώρο συνεργασίας και ανάπτυξης, καθώς επίσης και της βελτίωσης της επικοινωνιακής, ενεργειακής και επιχειρηματικής της θέσης.

Κατέχει έως σήμερα κεντρικό ρόλο στην εθνική οικονομία ως ο σημαντικότερος τόπος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ την τελευταία δεκαετία παρουσιάζει μεταβολή του χαρακτήρα της με βελτίωση της προσπελασιμότητάς της ως αποτέλεσμα της λειτουργίας της Εγνατίας Οδού και των καθέτων αξόνων της, η οποία όμως έδρασε και αντίρροπα, επιτρέποντας την ταχύτερη και φθηνότερη διείσδυση στην τοπική αγορά των εκτός της Περιφέρειας επιχειρήσεων και της διαρροής εργατικού δυναμικού.

Υπό το πρίσμα της Ευρωπαϊκής προοπτικής των κρατών των Δυτικών Βαλκανίων, η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό ισχυρό σημείο προς την ανάληψη ενός νέου ρόλου ως κόμβου μεταφορών εμπορευμάτων και ατόμων.

Από την Δυτική Μακεδονία διέρχονται τμήματα των οδικών αξόνων του Εκτεταμένου Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) και συγκεκριμένα η Εγνατία οδός Α2 (τμήμα του Ε90), οι κάθετοι άξονές της: Α29 Κρυσταλλοπηγή - Σιάτιστα που ολοκληρώθηκε και Α27 Νίκη – Φλώρινα -Κοζάνη - όρια Ν. Λάρισα, όπου υλοποιήθηκαν τα τμήματα Νίκη Φλώρινας - Φλώρινα και Πτολεμαΐδα - Κόμβος Εγνατία στα Κοίλα Κοζάνης, ο οποίος αποτελεί τμήμα του Ευρωπαϊκού Διαδρόμου Χ.

Με την κατασκευή της Εγνατίας Οδού και τμημάτων των κάθετων οδικών αξόνων αντιμετωπίστηκαν σε σημαντικό βαθμό τα προβλήματα προσβασιμότητας, βελτιώνοντας πλέον τη γεωγραφική απομόνωση της Δυτικής Μακεδονίας και επηρεάζοντας θετικά τις χρονοαποστάσεις των μετακινήσεων και τις σχέσεις τόπου κατοικίας / τόπου εργασίας για τα αστικά κέντρα της Βόρειας Ελλάδας και της ΠΔΜ.

Παράλληλα, βρίσκεται σε εξέλιξη η ολοκλήρωση του βόρειου τμήματος (Ε65) του Αυτοκινητόδρομου Κεντρικής Ελλάδος (Α3) ο οποίος θα μειώσει σημαντικά τους χρόνους μετακίνησης μεταξύ Αθήνας και Κοζάνης, Καστοριάς και Γρεβενών.

Απαιτούνται ενδοπεριφερειακές συνδέσεις με το ΔΕΔ-Μ και επιδέχονται βελτίωσης, τόσο σε επίπεδο εξυπηρέτησης όσο και ασφάλειας, συνδέσεις με περισσότερες απομακρυσμένες περιοχές και περιοχές ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Το σιδηροδρομικό δίκτυο της περιοχής έχει περιορισμένη κάλυψη ενώ από την Περιφέρεια διέρχεται το τμήμα της χάραξης του Κεντρικού Δικτύου των ΔΕΔ-Μ, Θεσσαλονίκης – Φλώρινας – Κρυσταλλοπηγής. Η Περιφέρεια διαθέτει δύο αεροδρόμια, Κοζάνης και Καστοριάς, με το τελευταίο να ανήκει στο Εκτεταμένο ΔΕΔ-Μ. Η κίνηση των αεροδρομίων είναι πολύ χαμηλή και σχεδόν αποκλειστικά μόνο εσωτερική.

Κατά την περασμένη προγραμματική περίοδο 2014 – 2020 στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας υλοποιήθηκαν σειρά αναπτυξιακών προγραμμάτων εδαφικής συνεργασίας και ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών.

Ειδικότερα στη ΠΔΜ υλοποιήθηκαν συνολικά πενήντα εννέα (59) προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας¹⁸ (Interreg Europe, Interreg IPA CBC Greece – Albania, Interreg IPA CBC Greece – Republic of North Macedonia, Interreg VB Adriatic – Ionian, Interreg VB Balkan – Mediterranean, Interreg VB Mediterranean).

Στα είκοσι οχτώ (28) από αυτά η ΠΔΜ ήταν επικεφαλής εταίρος. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων υλοποιήθηκαν αναπτυξιακές παρεμβάσεις στους ακόλουθους τομείς:

- Γεωργία, αλιεία, δασοκομία,
- Ενεργειακή αποδοτικότητα,
- Πράσινες τεχνολογίες, μεταφορές και κινητικότητα,
- Δυνατότητες καινοτομίας και ευαισθητοποίηση,
- ΜΜΕ και επιχειρηματικότητα,
- Αγορά εργασίας και απασχόληση,
- Διαχείριση υδάτινων πόρων,
- Τουρισμός,
- Τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη κ.ά.

Στη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης των παραπάνω προγραμμάτων ενεπλάκησαν οι ακόλουθοι φορείς:

- Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας,
- Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης (ΠΤΑ),
- Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας,
- Διαχείριση Απορριμμάτων Δυτικής Μακεδονίας (ΔΙΑΔΥΜΑ ΑΕ),
- Επιμελητήρια Γρεβενών, Καστοριάς,

¹⁸ keep.eu (<https://keep.eu/partners>)

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Δήμοι Γρεβενών, Καστοριάς, Πρεσπών, Άργους Ορεστικού, Νεστορίου,
- Δημοτική Επιχείρηση Τηλεθέρμανσης Ευρύτερης Περιοχής Αμυνταίου (ΔΕΤΕΠΑ) κ.ά.

Σε ό,τι αφορά την υλοποίηση προγραμμάτων ανά Περιφερειακή Ενότητα, στις Π.Ε. Γρεβενών – Κοζάνης υλοποιήθηκαν τριάντα επτά (37) προγράμματα, στην Π.Ε. Καστοριάς οχτώ (8) και δέκα τέσσερα (14) στην Π.Ε. Φλώρινας.

Για την αντιμετώπιση των οικονομικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών και δημογραφικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές της Περιφέρειας, υλοποιήθηκαν την προηγούμενη προγραμματική περίοδο τρία (3) προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης (CLLD/LEADER) στις Π.Ε. Κοζάνης – Γρεβενών, Καστοριάς και Φλώρινας. Η υλοποίηση των ανωτέρω προγραμμάτων συνεχίζεται με την έγκριση των νέων Στρατηγικών CLLD/LEADER για την περίοδο 2024 – 2029 με εξαίρεση την Π.Ε. Γρεβενών.

Για την υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης περιοχών εσωτερικών υδάτων καταρτίστηκε Προγράμματος Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) για την Αλιεία της Αλιευτικής Ζώνης Εσωτερικών Υδάτων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2023). Το πρόγραμμα συνολικού προϋπολογισμού 7.595.000 € θα υλοποιηθεί από συνεργατικό σχήμα στο οποίο συμμετέχουν:

- Η ANKO Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. - Α.Ο.Τ.Α (επικεφαλής εταίρος),
- Η Αναπτυξιακή Καστοριάς Α.Ε. Ο.Τ.Α.,
- Η Αναπτυξιακή Φλώρινας Α.Ε. Ο.Τ.Α.

Βασικό θεματικό στόχο του προγράμματος αποτελεί η οικοδόμηση ενός βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης του υδάτινου οικοσυστήματος της Δυτικής Μακεδονίας.

Το πρόγραμμα διαρθρώνεται σε τέσσερις (4) ειδικούς στόχους (ΕΣ):

- ΕΣ1 Προστασία, αξιοποίηση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και του υδάτινου οικοσυστήματος,
- ΕΣ 2 Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας με έμφαση στη Βιώσιμη Αλιεία και την Υδατοκαλλιέργεια,
- ΕΣ 3 Αναβάθμιση του Τουριστικού Προϊόντος με αξιοποίηση του υδάτινου, φυσικού, πολιτιστικού & πολιτισμικού αποθέματος,
- ΕΣ4 Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην περιοχή παρέμβασης.

Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις του προγράμματος είναι οι εξής:

- Δημόσιες επενδύσεις για την αιεφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών και έργα συνεργασίας:
 - Υποδομές που μεγιστοποιούν τη συμμετοχή αλιείας / υδατοκαλλιέργειας στη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης,
 - Υποδομές για την ενθάρρυνση της τουριστικής δραστηριότητας,
 - Υποδομές και υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής της αλιευτικής περιοχής
 - Συλλογικές δράσεις στήριξης της αλιείας και ευαισθητοποίησης των φορέων και των κατοίκων της περιοχής
 - Δράσεις κατάρτισης, συμβουλευτικών υπηρεσιών και συμπράξεων με επιστημονικούς φορείς για τη βιώσιμη ανάπτυξη της αλιείας των παραλίμνιων και παραποτάμιων περιοχών
- Έργα ιδιωτικού χαρακτήρα για την αιεφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών:
 - Δράσεις ενίσχυσης της μικρής παράκτιας αλιείας,
 - Υποστήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας,

- ο Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων ιδεών που αντιμετωπίζουν κοινωνικές ανάγκες, προωθούν την ένταξη και ωφελούν την τοπική κοινωνία,
- ο Ανάπτυξη ικανοτήτων (εκπαίδευση, κατάρτιση,) σε επιλεγμένες δραστηριότητες,
- ο Εισαγωγή καινοτομίας, ορθών πρακτικών ή/και υλοποίηση επενδύσεων για την αξιοποίηση και ανάδειξη του πολιτιστικού και φυσικού αποθέματος,
- ο Στήριξη της δημιουργίας διακλαδικών δικτύων και συνεργειών (αλιεία, εμπορία, εστίαση/τουρισμός),
- ο Παρεμβάσεις για την προστασία του περιβάλλοντος,
- ο Ανάπτυξη συμπληρωματικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της τοπικής γαλάζιας οικονομίας,
- ο Ενθάρρυνση της ανάπτυξης και της παραγωγής νέων προϊόντων κ.λπ.

4.2.2 Ρόλος στο Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές Περιβάλλον

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι μία από τις συνοριακές Περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και ειδικότερα των εξωτερικών της συνόρων. Λαμβάνοντας υπόψη το πληθυσμιακό μέγεθος, αποτελεί μία από τις μικρότερες Περιφέρειες της ΕΕ. Από την άποψη των γενικών χαρακτηριστικών, κατατάσσεται στις κατά βάση αγροτικές Περιφέρειες της ΕΕ, καθώς ο αγροτικός πληθυσμός ξεπερνά το 50% του συνολικού πληθυσμού ενώ δεν έχει κάποιο αστικό κέντρο μεσαίου μεγέθους.

Η θέση της Περιφέρειας στο διασυνοριακό χώρο βελτιώθηκε δραστικά με την κατασκευή και λειτουργία της Εγνατίας Οδού και την κατασκευή των προς βορρά καθέτων στην Εγνατία Οδό οδικών αξόνων «Σιάτιστα – Κρυσταλλοπηγή» και «Κοζάνη – Φλώρινα – Νίκη» που συμβάλλουν στη βελτίωση της σύνδεσης της Περιφέρειας και των αστικών της κέντρων με τον ευρύτερο χώρο της ΝΑ Ευρώπης. Στην Περιφέρεια είναι εγκατεστημένο το μεγαλύτερο ενεργειακό κέντρο των Βαλκανίων και το δεύτερο στην Ευρώπη. Στον παγκόσμιο χώρο η Περιφέρεια κατέχει σημαντική θέση στην παραγωγή ενδυμάτων γούνας συμβάλλοντας έτσι στην υψηλή κατάταξη της Χώρας συνολικά στον κλάδο αυτό, ο οποίος είναι καθαρά εξαγωγικός. Κυρίαρχη θέση κατέχει επίσης στην παραγωγή του αρωματικού φυτού κρόκος (saffron) που παράγεται στην περιοχή του Κρόκου Κοζάνης και θεωρείται ότι ανήκει στην καλύτερη ποιότητα saffron στον κόσμο. Κύριες χώρες κατανάλωσης του προϊόντος είναι οι Ισπανία, Ιταλία, Γαλλία, Η.Π.Α., Ελβετία, Αγγλία, Γερμανία, οι Σκανδιναβικές Χώρες, οι Κάτω Χώρες, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και η Ιαπωνία.

Η διάρθρωση του περιφερειακού παραγωγικού συστήματος συνεχίζει να έχει χαρακτηριστικά μονοδραστηριότητας καθώς σχεδόν το 39% της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) προέρχεται από τους κλάδους μεταλλείων – ορυχείων - ενέργειας και εξειδίκευση σύμφωνα με τον δείκτη του ΟΟΣΑ για το «αποκαλυφθέν» συγκριτικό πλεονέκτημα (Revealed Comparative Advantage), σε μη διεθνώς εμπορεύσιμους κλάδους (ένδυση - δέρμα, γεωργία, επισκευές μηχανών, κατασκευές, διοίκηση και άμυνα λιγότερο). Η διερεύνηση όμως σε τριψήφιους κλάδους υποδεικνύει δυνατότητα ανταγωνιστικής ανάπτυξης σε επιμέρους προϊόντα που προαναφέρθηκαν.

Οι επιπτώσεις της απολιγνιτοποίησης αναμένεται να ενταθούν τα επόμενα έτη με σημαντικές εκτιμώμενες απώλειες σε Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) και απασχόληση που αναμένεται να οδηγήσουν σε συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας και μετακίνηση πληθυσμού (ΣΔΑΜ). Η χαμηλή διαφοροποίηση της παραγωγικής δομής σε συνδυασμό με το μικρό μέγεθος των τοπικών επιχειρήσεων και εξωγενείς παράγοντες όπως η δημοσιονομική κρίση και η πανδημία, δημιουργούν σημαντικά εμπόδια στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της περιφερειακής οικονομίας.

Τον Φεβρουάριο του 2021 η Περιφερειακή Αρχή προχώρησε στη σύνταξη υπομνήματος για τη διατύπωση θέσεων και απόψεων σχετικά με το αναθεωρημένο Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο (ΠΧΠ) Δυτικής Μακεδονίας. Προτάθηκε να συμπεριληφθούν οι ακόλουθες κύριες στρατηγικές κατευθύνσεις για τη θέση και τον ρόλο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στο διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο:

- Αναβάθμιση της θέσης της Περιφέρειας στο χάρτη της έρευνας, της γνώσης και της καινοτομίας στο διεθνές περιβάλλον ευρύτερα, με ιδιαίτερη εστίαση σε στρατηγικές συνεργασίας στα Δυτικά Βαλκάνια.
- Ανάδειξη του ρόλου της Περιφέρειας σε διαβαλκανικό επίπεδο στο ευρύτερο σύστημα πολιτικής προστασίας και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, μέσα από τη δημιουργία πρότυπου κέντρου πολιτικής προστασίας διεθνούς κλίμακας.
- Ενίσχυση της διασυνοριακής οικονομικής συνεργασίας και ενθάρρυνση της δικτύωσης και της επιχειρηματικότητας στην ευρύτερη περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων.
- Αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας στο διεθνές περιβάλλον μέσα από στοχευμένες πολιτικές ανάδειξης της μοναδικής ταυτότητας της περιοχής παράλληλα με την ανάπτυξη συνεργειών και κοινών δράσεων σε διασυνοριακό επίπεδο.

Στις πολιτικές για την προώθηση και υλοποίηση των ανωτέρω στρατηγικών κατευθύνσεων προτείνεται να συμπεριληφθούν τα ακόλουθα:

- Ανάπτυξη στρατηγικών συνεργασιών με περιφέρειες υποψήφιων προς ένταξη χωρών των Δυτικών Βαλκανίων, με στόχο την ομαλή θεσμική μετάβαση των διοικητικών μηχανισμών και φορέων διοίκησης και αυτοδιοίκησης σε επιλεγμένους τομείς (π.χ. περιβάλλον, ενέργεια, επιχειρηματικότητα, πολιτική προστασία) με βάση το κοινοτικό κεκτημένο.
- Ανάπτυξη της έρευνας, γνώσης και καινοτομίας με άξονες το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και το ΕΚΕΤΑ και ανάπτυξη στρατηγικών ερευνητικής συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων.
- Ανάπτυξη στρατηγικών συνεργασιών και κοινών πρωτοβουλιών σε τεχνολογίες αιχμής που αφορούν τεχνολογίες αποθήκευσης ενέργειας, τεχνολογίες υδρογόνου, ΑΠΕ, ηλεκτροκίνηση κ.ά., στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής και της αναβάθμισης του ρόλου της Περιφέρειας ως διευρωπαϊκού ενεργειακού κόμβου.
- Άμεση ολοκλήρωση των διεθνικών οδικών αξόνων της Περιφέρειας και μεσοπρόθεσμα δραστική αναβάθμιση της συνδεσιμότητάς της με το διασυνοριακό χώρο μέσω ενός σύγχρονου οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου, καθώς και μέσα από την ολοκλήρωση των νέων και τον εκσυγχρονισμό των υπαρχουσών διασυνοριακών διαβάσεων.
- Αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και δυνατοτήτων που προκύπτουν από τον Διαδριατικό Αγωγό μεταφοράς φυσικού αερίου (Trans Adriatic Pipeline – TAP) ή οποιουδήποτε άλλου αγωγού φυσικού αερίου σχεδιαστεί να διέλθει από την Περιφέρεια για την αναβάθμιση του ρόλου της Περιφέρειας.

4.3 Χρήσεις Γης

Στην περιοχή παρέμβασης, οι δασικές περιοχές είναι η κυρίαρχη χρήση με ποσοστό 56,37% εκ των οποίων τα δάση (κωνοφόρων, πλατύφυλλων και μικτά δάση) αποτελούν το 50,49% και οι δασικές και θαμνώδεις εκτάσεις το 16,30%. Η γεωργική γη είναι η αμέσως επόμενη κυρίαρχη χρήση με ποσοστό 38,95% επί του συνόλου. Η μόνιμα αρδευόμενη γεωργική γη αποτελεί μόνο το 2,53% αυτής, ενώ το υπόλοιπο είναι αρόσιμη γη (51,38%), μόνιμες καλλιέργειες (8,84%) και ετερογενείς γεωργικές περιοχές (37,26%).

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Οι τεχνητές επιφάνειες καταλαμβάνουν το 2,17% της περιοχής παρέμβασης εκ των οποίων το 49,90% καλύπτεται από τον αστικό ιστό, τους χώρους οικοδόμησης, τις περιοχές αστικού πρασίνου κ.λπ., το 9,53% από τις βιομηχανικές και εμπορικές χρήσεις ενώ τα δίκτυα μεταφορών και οι χώροι εξορύξεως ορυκτών καλύπτουν το 5,73% και 34,85% αντίστοιχα των τεχνητών επιφανειών. Το υπόλοιπο τμήμα της περιοχής παρέμβασης καταλαμβάνουν οι υδάτινες επιφάνειες σε ποσοστό 1,97% και οι υγρότοποι (0,53%).

Πίνακας 17: Χρήσεις Γης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Κατηγορία Κάλυψης	Έκταση (στρέμματα)	Ποσοστό
Τεχνητές Επιφάνειες	296.090	2,17%
Αστικός ιστός - χώροι οικοδόμησης, περιοχές αστικού πρασίνου, εγκαταστάσεις αθλητισμού και αναψυχής	147.740	1,09%
Βιομηχανικές και εμπορικές ζώνες	28.211	0,21%
Δίκτυα Μεταφορών	16.960	0,12%
Χώροι εξορύξεως ορυκτών	103.179	0,76%
Γεωργικές Περιοχές	5.303.257	38,95%
Μόνιμα αρδευόμενη γεωργική γη	133.957	0,98%
Αρόσιμη γεωργική γη	2.724.980	20,01%
Μόνιμες καλλιέργειες (αμπελώνες, οπωροφόρα δένδρα, ελαιώνες)	468.551	3,44%
Ετερογενείς γεωργικές περιοχές	1.975.769	14,51%
Δασικές περιοχές	7.675.375	56,37%
Δάση κωνοφόρων	494.633	3,63%
Δάση πλατύφυλλων και μικτά δάση	3.380.301	24,83%
Δασικές και θαμνώδεις εκτάσεις	2.170.365	15,94%
Φυσικοί βοσκότοποι – λιβάδια	1.251.345	9,19%
Περιοχές αραιής βλάστησης	378.731	2,78%
Αποτεφρωμένες εκτάσεις	0	0,00%
Υγρότοποι	72.497	0,53%
Υγρότοποι ενδοχώρας	41.035	0,30%
Παραθαλάσσιοι υγρότοποι	31.462	0,23%
Υδάτινες επιφάνειες	268.684	1,97%
Χερσαία ύδατα (υδατορρέυματα – επιφάνειες στάσιμου ύδατος)	268.265	1,97%
Θαλάσσια ύδατα (παράκτιες λιμνοθάλασσες – εκβολές ποταμών)	419	0,00%
Σύνολο	13.615.903	100,00%

Πηγή: Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής ποταμών του Υδάτινου Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας, 2018

Συγκριτικά με τα ποσοστά κάλυψης χρήσεων γης του έτους 2012 (Corine Land Cover) καταγράφονται σχετικά περιορισμένες μεταβολές των χρήσεων γης στην περιοχή παρέμβασης (Πίνακας 29). Ειδικότερα, από το 2012 στο 2018 οριακή αύξηση παρατηρείται στους υγροτόπους (+0,07%) και στις τεχνητές επιφάνειες (+0,16%), μικρή αύξηση στις δασικές (+1,06%) και στις γεωργικές περιοχές (+3,83%) ενώ οι υδάτινες επιφάνειες μειώθηκαν κατά 5,14%.

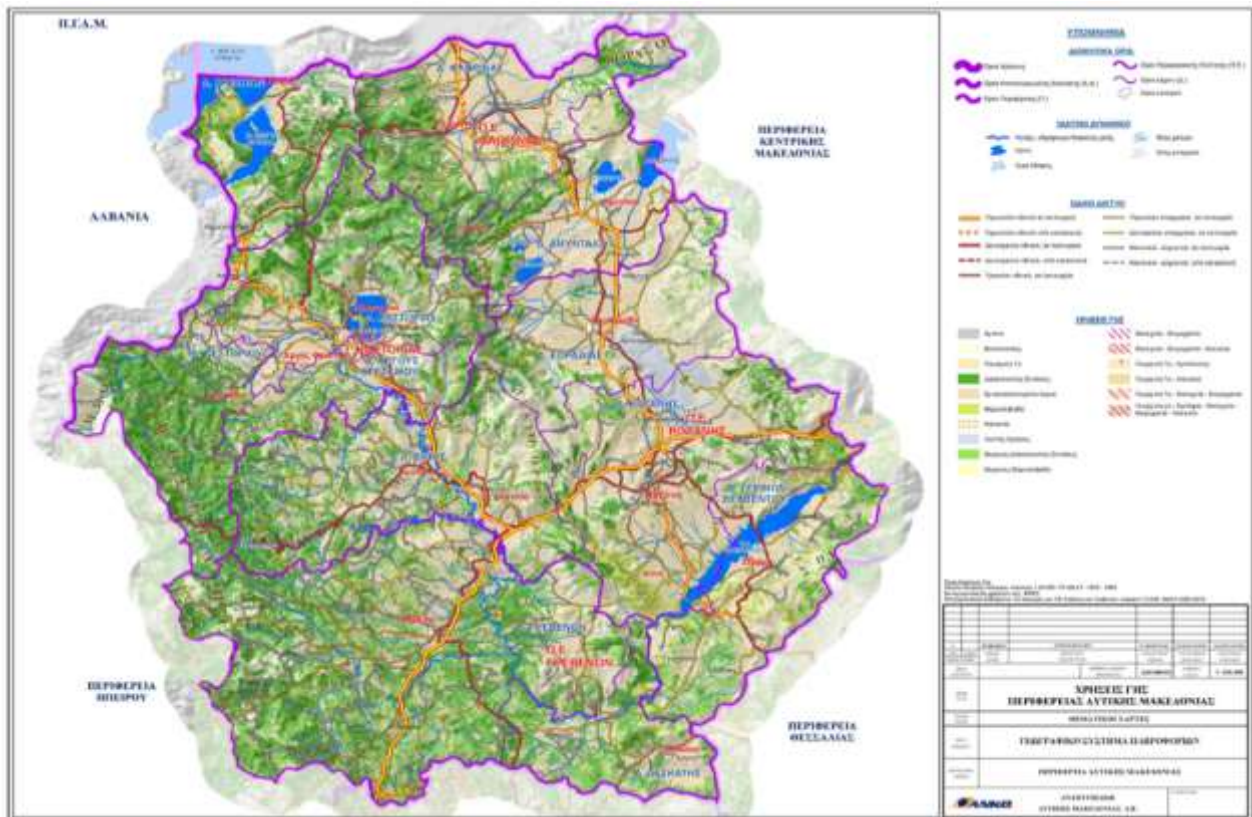
**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 18: Μεταβολή Ποσοστού Κάλυψης Χρήσεων Γης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας έτη 2012, 2018

Κατηγορία Κάλυψης	Ποσοστό Κάλυψης Χρήσεων Γης		Αριθμητική Μεταβολή
	2012	2018	
Τεχνητές Επιφάνειες	2,01%	2,17%	0,16%
Γεωργικές Περιοχές	35,12%	38,95%	3,83%
Δασικές περιοχές	55,13%	56,37%	1,06%
Υγρότοποι	0,46%	0,53%	0,07%
Υδάτινες επιφάνειες	7,11%	1,97%	-5,14%

Πηγή: Corine Land Cover (2012), Σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής ποταμών του Υδάτινου Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (2018)

Εικόνα 3: Χάρτης Χρήσεων Γης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: ANKO Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε. (<https://www.geodm.gr>)

4.4 Υποδομές

4.4.1 Μεταφορική Υποδομή

Το βασικό εθνικό και διαπεριφερειακό δίκτυο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας περιλαμβάνει την Εγνατία Οδό και τους κάθετους άξονές της. Η Εγνατία οδός διασχίζει την Περιφέρεια σε μήκος 110 χλμ. περίπου από την περιοχή της Παναγιάς μέχρι τον Πολύμυλο.

Έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή του οδικού άξονα «Σιάτιστα – Κρυσταλλοπηγή» μήκους 72 χλμ., ο οποίος εξασφαλίζει τη σύνδεση προς Πόγραδες – Καφασάν – Δυρράχιο στο νότιο τμήμα της Αλβανίας και αποτελεί κλάδο του Πανευρωπαϊκού Διαδρόμου VIII ενώ αναμένεται η ολοκλήρωση του κάθετου άξονα Κοζάνη – Φλώρινα – Νίκη» μήκους 78,5 χλμ. ο οποίος προβλέπεται να συνδέσει την Εγνατία Οδό από τη θέση του Α/Κ Κοζάνης, με το Συνοριακό σταθμό Νίκης στα σύνορα με τη Βόρεια Μακεδονία.

Με την Εγνατία οδό συνδέονται δύο ακόμη κάθετοι οδικοί άξονες προς νότια κατεύθυνση που ανήκουν στην ίδια λειτουργική κατηγορία: α) ο άξονας Κοζάνη – Λάρισα που αποτελεί σημαντική σύνδεση με τη Θεσσαλία και β) ο άξονας Γρεβενά – Λαμία που αποτελεί τον αυτοκινητόδρομο Ε-65 (Αυτοκινητόδρομος Κεντρικής Ελλάδας) και θα επιτρέψει τη σύνδεση της περιοχής απ' ευθείας με τη Θεσσαλία, τη Στερεά Ελλάδα και την Αθήνα.

Πέρα από τον αυτοκινητόδρομο της Εγνατίας Οδού και τους κάθετους σε αυτήν άξονες, η Περιφέρεια εξυπηρετείται και από 750 περίπου χλμ. εθνικού οδικού δικτύου καθώς και από επαρχιακό και τοπικό οδικό δίκτυο. Το οδικό δίκτυο εκτείνεται, στο μεγαλύτερο μήκος του, στο ορεινό ανάγλυφο, με αποτέλεσμα να παρέχει σε αρκετά σημεία μη ικανοποιητικές συνθήκες οδικής ασφάλειας ιδιαίτερα κατά τους χειμερινούς μήνες που συχνά καταγράφονται προβλήματα λόγω παγετού και χιονοπτώσεων.

• Σιδηροδρομικό Δίκτυο - Σταθμοί

Το σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας χαρακτηρίζεται ανεπαρκές και περιορίζεται στον άξονα Φλώρινα – Αμύνταιο / Πτολεμαΐδα – Κοζάνη. Στον άξονα αυτό η εμπορευματική κίνηση είναι κυρίως λιθάνθρακας, πετρέλαιο, λιγνίτης και φρούτα. Καλύπτεται από μονή σιδηροδρομική γραμμή μήκους 170 χλμ., η οποία αποτελεί συνέχεια της γραμμής που συνδέει τη Θεσσαλονίκη με την Έδεσσα. Στο πρόγραμμα του ΟΣΕ προβλέπεται η κατασκευή της σιδηροδρομικής σύνδεσης Καλαμπάκα – Κοζάνη η οποία θα παρέχει απευθείας σύνδεση της Περιφέρειας με τη Θεσσαλία και την υπόλοιπη Νότια Ελλάδα. Παράλληλα, έχει προταθεί από σχετικές μελέτες η επέκταση της σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκης – Αμυνταίου – Φλώρινας προς τον μεθοριακό σταθμό Κρυσταλλοπηγής και διασύνδεσή του με τον αλβανικό σιδηροδρομικό δίκτυο στην περιοχή του Πόγραδετς, δια μέσου του οποίου θα διασφαλισθεί σιδηροδρομική πρόσβαση της Θεσσαλονίκης και γενικότερα της Βόρειας Ελλάδας στις ακτές της Αδριατικής.

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Διασυνδέοντας την Ευρώπη (CEF – Connecting Europe Facility)» προβλέπεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση έργων για το σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Οι κυριότερες εξελίξεις και παρεμβάσεις που αφορούν το σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας αφορούν στην ολοκλήρωση των μελετών για τη σιδηροδρομική γραμμή Καλαμπάκα – Σιάτιστα – Κοζάνη, στην άμεση δημοπράτηση της σιδηροδρομικής γραμμής Πτολεμαΐδα – Κοζάνη, στη χωροθέτηση του Εμπορευματικού Σταθμού, στη διερεύνηση για την ισόπεδη ή ανισόπεδη διάβαση της σιδηροδρομικής γραμμής στην πόλη της Κοζάνης και στην εκπόνηση προκαταρκτικών μελετών για τη σιδηροδρομική γραμμή Κοζάνη – Βέροια¹⁹.

• Συνοριακοί Σταθμοί

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει δύο (2) μεθοριακούς σταθμούς, Νίκης και Κρυσταλλοπηγής, οι οποίοι διοικητικά ανήκουν και οι δύο στην Π.Ε. Φλώρινας.

Ο συνοριακός σταθμός της Νίκης είναι το πέρασμα μεταξύ της Βόρειας Μακεδονίας και της Ελλάδας. Στην πλευρά της Βόρειας Μακεδονίας βρίσκεται η πόλη της Μπίτολα ενώ στην ελληνική βρίσκεται το χωριό Νίκη.

Ο συνοριακός σταθμός της Κρυσταλλοπηγής, αποτελεί ένα από τα δύο κύρια μεθοριακά περάσματα μεταξύ της Αλβανίας και της Βορειοδυτικής Ελλάδας. Ο συνοριακός σταθμός βρίσκεται 1,5 χλμ. από τα ελληνοαλβανικά σύνορα μεταξύ του ορεινού χωριού της Κρυσταλλοπηγής από την Ελληνική πλευρά και της Καπεστίτσα Κορυτσάς από την πλευρά της Αλβανίας.

¹⁹ <https://ypodomes.com> («Τα 5 έργα που θα βάλουν τη Δυτική Μακεδονία ξανά στο σιδηροδρομικό χάρτη»)

Επιπλέον, βρίσκεται σε φάση ολοκλήρωσης ο σχεδιασμός της νέας Συνοριακής Διάβασης²⁰ στο Λαιμό Πρεσπών η οποία εκτελείται στο πλαίσιο του έργου BorPres και που αναμένεται να συμβάλει αποφασιστικά στη δυναμική ανάπτυξη των λιμνών των Πρεσπών εκατέρωθεν των συνόρων. Σημειώνεται ότι το έργο BorPres περιλαμβάνει τις προπαρασκευαστικές ενέργειες για την εγκατάσταση του Συνοριακού Σημείου διέλευσης μεταξύ Ελλάδας και Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας στην περιοχή της Πρέσπας και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από εθνικούς πόρους των χωρών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Interreg IPA-CBC Greece – Republic of North Macedonia, με επικεφαλής δικαιούχο την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

- **Αεροδρόμια και Αεροπορικές Μεταφορές**

Όσον αφορά τις αεροπορικές υποδομές, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εξυπηρετείται από δύο (2) αεροδρόμια, τον Κρατικό Αερολιμένα Καστοριάς «Αριστοτέλης» και τον Κρατικό Αερολιμένα Κοζάνης «Φίλιππος».

Ο Κρατικός Αερολιμένας Καστοριάς βρίσκεται σε απόσταση 500 μέτρων από την πόλη του Άργους Ορεστικού και 12 χλμ. από την πρωτεύουσα Περιφερειακής Ενότητας, την Καστοριά. Οι κτιριακές του εγκαταστάσεις καλύπτουν επιφάνεια 1.000 τ.μ. Διαθέτει έναν επιβατικό σταθμό και δύο θέσεις στάθμευσης αεροσκαφών μεγέθους B737, ενώ ο χώρος για τη στάθμευση ελαφρών αεροσκαφών επιφανείας φτάνει τα 2.000 τ.μ. Τέλος, λόγω του ορεινού ανάγλυφου της Π.Ε. οι συγκοινωνίες παρουσιάζουν δυσκολίες κυρίως του χειμερινού μήνες.

Ο Κρατικός αερολιμένας Κοζάνης, βρίσκεται στη θέση Πετρανά 4 χλμ. νοτιοανατολικά από την πόλη της Κοζάνης σε υψόμετρο 634 μέτρων. Οι κτιριακές του εγκαταστάσεις καλύπτουν επιφάνεια 400 τ.μ. Διαθέτει έναν επιβατικό και έναν πυροσβεστικό σταθμό και 2 θέσεις στάθμευσης για αεροσκάφη τύπου B737 ή 3 θέσεις για αεροσκάφη τύπου ATR.

- **Συνδυασμένες Μεταφορές - Εμπορευματικά Κέντρα**

Οι αναπτυξιακές²¹ δυνατότητες που προσφέρει η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας στο σταυροδρόμι τριών χωρών, την καθιστούν εν δυνάμει σημαντικό ενεργειακό και εμπορικό κόμβο στα νοτιοδυτικά Βαλκάνια και για το λόγο αυτό δίνεται σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη αρκετών εκ των υποδομών της.

Για την περαιτέρω αύξηση της προσπελασιμότητας από και προς την ΠΔΜ και η βελτίωση της σύνδεσής της, προτεραιότητα αποτελεί η ολοκλήρωση του κάθετου άξονα της Εγνατίας Οδού «Νίκη Φλώρινας – Κοζάνη – όρια Π.Ε. Λάρισας» ενώ στρατηγικής σημασίας θεωρείται και η ολοκλήρωση της κατασκευής του βόρειου τμήματος του Αυτοκινητοδρόμου Κεντρικής Ελλάδος (Ε65, από Τρίκαλα μέχρι και την Εγνατία Οδό).

Το ενδοπεριφερειακό οδικό δίκτυο της Περιφέρειας χρήζει περαιτέρω ποιοτικής αναβάθμισης και συμπληρώσεων προκειμένου να ανταποκριθεί στο νέο σύστημα μετακινήσεων που δημιουργούν τα μεγάλα οδικά έργα αλλά και οι απαιτήσεις των οδικών εμπορευματικών μεταφορών στην προσπάθεια του οικονομικού μετασχηματισμού.

Ταυτόχρονα έντονες παραμένουν οι ανάγκες βελτίωσης της πρόσβασης σε επιχειρήσεις του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα.

²⁰ Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2023), *BorPres: Ολοκληρώνεται ο σχεδιασμός για τη νέα συνοριακή διάβαση στο Λαιμό Πρεσπών*, <https://www.pdm.gov.gr/borpres-oloklironetai-o-schediasmos-gia-ti-neasynoriaki-diavasi-sto-laimo-prespon/>

²¹ Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας Προγραμματικής Περιόδου 2021 – 2025 (ΦΕΚ 5582/Β'/01-12-2021)

Μέσω της ψηφιοποίησης των μεταφορών, της ανάπτυξης του σιδηροδρομικού δικτύου και της πολυτροπικής κινητικότητας, δύναται να μειωθεί το σημαντικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα των μεταφορών στην ευρύτερη περιοχή.

4.4.2 Λοιπή Τεχνική Υποδομή

- **Οργάνωση και Ιεράρχηση Εγκαταστάσεων Παραγωγής Ενέργειας**

Η κύρια δραστηριότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από στερεά καύσιμα εντός της χώρας πραγματοποιείται στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας (ΠΔΜ) κατέχοντας τα κύρια αποθέματα εγχώριων στερεών καυσίμων και διαθέτοντας τη μεγαλύτερη εγκατεστημένη ισχύ μονάδων σε σύγκριση με τις άλλες Περιφέρειες, όσον αφορά το στόλο των θερμικών και υδροηλεκτρικών μονάδων. Επί συνόλου 13.077,9 MW εγκατεστημένης καθαρής ισχύος θερμικών και υδροηλεκτρικών μονάδων στο διασυνδεδεμένο σύστημα, η Περιφέρεια διαθέτοντας 3.945 MW λιγνιτικών μονάδων και 375 MW υδροηλεκτρικών, καλύπτει το 33% της συνολικής ισχύος, το οποίο αφορά το 39,2% της ισχύος των θερμικών μονάδων και το 88,5% των λιγνιτικών μονάδων καθώς και το 12,4% των υδροηλεκτρικών.

Λαμβάνοντας υπόψη την περαιτέρω αξιοποίηση του υδάτινου δυναμικού της Δυτικής Μακεδονίας κατάντη του Αλιάκμονα, το ποσοστό υδροηλεκτρικής ισχύος αυξάνει σε 26,4%, ενώ το ποσοστό στο σύνολο των θερμικών και υδροηλεκτρικών μονάδων ανέρχεται σε 36,3%. Επιπλέον αυτή τη στιγμή στην ΠΔΜ υφίστανται συστήματα τηλεθέρμανσης εν λειτουργία στις πόλεις Κοζάνη, Πτολεμαΐδα και Αμύνταιο, ενώ αναμένεται να λειτουργήσει σύστημα τηλεθέρμανσης στην πόλη της Φλώρινας.

Από την ΠΔΜ διέρχεται ο Διαδριατικός Αγωγός φυσικού αερίου (TAP), έργο το οποίο αναμένεται να προσδώσει ακόμα μεγαλύτερη σημασία στην Περιφέρεια, ως ενεργειακός κόμβος της Ελλάδας και των Βαλκανίων, αλλά και της Ευρώπης. Ο αγωγός έχει σχεδιαστεί να εισέλθει διερχόμενος από την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας στην περιοχή Πύργου του Δήμου Εορδαίας Κοζάνης. Από εκεί διέρχεται από τις περιοχές Φιλώτας και Βαρικό της Π.Ε. Φλώρινας και Άργους Ορεστικού της Π.Ε. Καστοριάς και μέσω της τελευταίας εισέρχεται στην Αλβανία, από την περιοχή μεταξύ των οικισμών Καστράκι και Πολυάνεμο της Π.Ε. Καστοριάς.

Επιπλέον, έχει ενταχθεί στο Πρόγραμμα «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση 2021 – 2027» η πράξη Δημιουργίας Κόμβου Καινοτομίας Υδρογόνου στο χώρο της πρώην Βιομηχανίας Αζωτούχων Λιπασμάτων (ΑΕΒΑΛ) με δικαιούχο το Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ) και χρονικό ορίζοντα ολοκλήρωσης τον Ιούνιο του 2028. Σκοπός του έργου είναι η ανεξάρτητη έρευνα και η ανάπτυξη επιδεικτικών εφαρμογών των τεχνολογιών H₂, ως προς την παραγωγή, αποθήκευση και αξιοποίηση του στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή της νότιοανατολικής Ευρώπης, ώστε να αξιοποιηθούν τα ερευνητικά αποτελέσματα συμβάλλοντας στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της περιοχής.

Στο πλαίσιο του έργου προβλέπεται δημιουργία πάρκου Τεχνολογιών, φωτοβολταϊκός σταθμός, σταθμός εφοδιασμού υδρογόνου αλλά και ειδικά κτίρια που θα υποστηρίζουν τη λειτουργία του κόμβου υδρογόνου²².

²² EPTNEWS (2023), Πτολεμαΐδα: Στην πρώην ΑΕΒΑΛ ο Κόμβος Καινοτομίας Υδρογόνου, (<https://www.ertnews.gr/perifereiakoi-stathmoi/kozani/ptolemaida-stin-proin-aeval-o-komvos-kainotomias-ydrogonou/>)

- **Τηλεπικοινωνίες - Διαδίκτυο**

Στον τομέα των τηλεπικοινωνιών ιδιαίτερη βαρύτητα έχει η ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων. Η ανάπτυξή τους σε συνδυασμό με τη χρήση προηγμένων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνίας είναι πολύ σημαντική για την αποτελεσματική διακυβέρνηση και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων²³.

- **Χρήση Υδάτινων Πόρων**

Σχετικά με τη χρήση των υδατικών πόρων διαπιστώνεται²⁴ μεγάλη διαθεσιμότητα και πλεονασματικό ισοζύγιο για την Περιφέρεια. Ευρεία χρήση νερού γίνεται για την κάλυψη των αρδευτικών αναγκών και την παραγωγή ενέργειας. Οι υπόλοιποι χρήστες (αστικές, βιομηχανικές, κτηνοτροφικές απαιτήσεις) είναι μικρότερης σημασίας. Για την εξυπηρέτηση της γεωργίας έχουν πραγματοποιηθεί ή βρίσκονται στο στάδιο ανάπτυξης πλήθος παρεμβάσεων αποθεματοποίησης και χρήσης του νερού (υδατοδεξαμενές, γεωτρήσεις και δίκτυα). Για την παραγωγή ενέργειας πραγματοποιείται εκτροπή υδάτων μεταξύ των υπολεκανών (π.χ. ψύξη ΑΗΣ) ενώ έχουν υλοποιηθεί μεγάλα και μικρά υδροηλεκτρικά έργα σε πολλά από τα σημαντικά υδατορεύματα. Συνεπώς το υφιστάμενο πρότυπο αναφορικά με τη χρήση επιφανειακών αλλά και υπόγειων υδάτων μπορεί να χαρακτηριστεί έντονο. Χωρικά, τέτοιες παρεμβάσεις εντοπίζονται πλέον σε όλο το γεωγραφικό εύρος της Περιφέρειας. Η τάση μάλιστα είναι αυξητική με δεδομένο ότι καταγράφεται συνεχές ενδιαφέρον για επενδύσεις αποθεματοποίησης και χρήσης νερού για διάφορους σκοπούς.

Σχετικά με την ποιοτική επιβάρυνση της υδατικών πόρων, το χωρικό πρότυπο επιπτώσεων συμβαδίζει με την εδραιωμένη αντίληψη που θέλει την ανατολική ζώνη της Περιφέρειας ως την πλέον επιβαρυνόμενη. Στους υπόγειους υδροφόρους Φλώρινας, Αμυνταίου, Πτολεμαΐδας, Κοζάνης και Καστοριάς εντοπίζονται αυξημένες τιμές ρυπαντών, απόρροια της εντατικής γεωργοκτηνοτροφίας. Όλες οι φυσικές λίμνες παρουσιάζονται πλέον με προβλήματα ποιότητας, είτε ως προς τη χημική είτε ως προς την οικολογική τους κατάσταση. Αντίθετα, τα υπόγεια ύδατα βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση με εξαίρεση στο σύστημα Πτολεμαΐδας – Αμυνταίου. Ωστόσο βάσει διαχρονικών αξιολογήσεων φαίνεται κάποια βελτίωση σε αρκετούς αποδέκτες. Μάλιστα μπορεί να θεωρηθεί ότι ο έλεγχος πλέον πολλών από τις σημειακές εκροές (π.χ. ΕΕΛ στις μεγάλες πόλεις, διαχείριση των υγρών αποβλήτων στις βιομηχανίες), συνιστά σημαντικό μηχανισμό απομείωσης του ρυπαντικού φορτίου που οδηγείται σε αυτούς.

- **Διαχείριση Αποβλήτων**

Στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων στην ΠΔΜ λειτουργεί από το 2017 το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΟΣΔΑ) το οποίο καλύπτει τις ανάγκες των δεκατριών (13) δήμων της Περιφέρειας και έχει ως αντικείμενο την παραλαβή των Αστικών Στερεών Αποβλήτων (ΑΣΑ) από τους δήμους μέσω των Σταθμών Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων (ΣΜΑ), τη μεταφορά στη Μονάδα Επεξεργασίας Απορριμμάτων (ΜΕΑ), την ανάκτηση ανακυκλώσιμων υλικών, την παραγωγή εδαφοβελτιωτικού – compost και την ταφή υπολείμματος.

Περιλαμβάνει²⁵ δώδεκα (12) εγκαταστάσεις, δέκα (10) περιφερειακές/αποκεντρωμένες Τοπικές Μονάδες Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΤΜΔΑ), τις Κεντρικές Εγκαταστάσεις Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (ΚΕΟΔ) και το Χώρο Διάθεσης Βιομηχανικών Αποβλήτων (ΧΔΒΑ) και υπεύθυνος φορέας εξυπηρέτησης είναι η «Διαχείριση Απορριμμάτων Δυτικής Μακεδονίας (ΔΙ.Α.ΔΥ.ΜΑ.) Α.Ε.».

²³ Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Π-ΠΔΜ περιόδου 2021 – 2027

²⁴ Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Π-ΠΔΜ περιόδου 2021 – 2027

²⁵ ΔΙ.Α.ΔΥ.ΜΑ. Α.Ε. (<https://diadyma.gr>)

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Οι προτεραιότητες που έχουν τεθεί σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων Δυτικής Μακεδονίας για την παραγωγή απορριμμάτων αφορούν τους ειδικούς στόχους:

- Προώθησης της μείωσης παραγωγής αποβλήτων τροφίμων,
- Προώθησης της μείωσης κατανάλωσης χαρτιού,
- Προώθησης της μείωσης αποβλήτων συσκευασίας,
- Προώθησης της επαναχρησιμοποίησης (Ηλεκτρικός και Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός) ΗΗΕ.

Βάσει του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΠΕΣΔΑ) οι στόχοι που έχουν τεθεί με χρονικό ορίζοντα το 2030 είναι:

- Στόχος 1: Ανακύκλωση Αποβλήτων (Υλικών) Συσκευασίας:
 - Σύνολο αποβλήτων συσκευασίας: 70% κ.β
 - Πλαστικά: 55% κ.β
 - Ξύλο: 30% κ.β.
 - Σιδηρούχα μέταλλα: 80% κ.β
 - Αλουμίνιο: 60% κ.β.
 - Γυαλί: 75% κ.β.
 - Χαρτί και χαρτόνι: 85% κ.β.
- Στόχος 2: Επίτευξη ανακύκλωσης βιολογικών αποβλήτων 40% το 2030.
- Στόχος 3: Αύξηση της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και της ανακύκλωσης των ΑΣΑ τουλάχιστον σε ποσοστό 60% κατά βάρος.
- Στόχος 4: Ελαχιστοποίηση της υγειονομικής ταφής στο 10% μέχρι το 2030.

- **Ύδρευση – Αποχέτευση**

Στον τομέα της ύδρευσης²⁶ έχουν ολοκληρωθεί σχεδόν στο σύνολό τους οι απαιτούμενες υποδομές (αντικατάσταση, κ.λπ. δικτύων και λοιπών υποδομών ύδρευσης), ενώ στον τομέα των αποχετεύσεων και των Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ), με την ολοκλήρωση των παρεμβάσεων (αντικατάσταση, κ.λπ. δικτύων αποχέτευσης, επέκταση / αναβάθμιση / κατασκευή νέων ΕΕΛ), το μεγαλύτερο μέρος των οικισμών έως και κατηγορία Γ' συμμορφώνεται με την Οδηγία 91/271.

Σημειώνεται ότι παρά τις σημαντικές επενδύσεις που υλοποιήθηκαν σε δίκτυα ύδρευσης – αποχέτευσης και ΕΕΛ κατά την περασμένη προγραμματική περίοδο, εξακολουθούν να απαιτούνται παρεμβάσεις επέκτασης, βελτίωσης της λειτουργίας και της αποδοτικότητας δικτύων και υποδομών καθώς και ψηφιοποίησης – αυτοματοποίησης των διεργασιών τους. Οι παρεμβάσεις θα επιτρέψουν τον περιορισμό της σπατάλης και την εξοικονόμηση υδατικών πόρων, τον περιορισμό της ρύπανσης του υδροφόρου ορίζοντα, ενώ ταυτόχρονα θα εξασφαλίσουν την πρόσβαση σε ποιοτικούς και ασφαλείς πόρους σε κατοίκους των οικιστικών κέντρων της Περιφέρειας.

Τέλος, απαιτείται η ανάληψη δράσεων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του Ευρωπαϊκού περιβαλλοντικού κεκτημένου στον τομέα των υδάτων που απορρέουν από την Οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα 2000/60/ΕΚ και τις παρεμφερείς θυγατρικές οδηγίες.

²⁶ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2014 – 2020, 5^η Αναθεώρηση, 12/2020

4.5 Φυσικό και Πολιτιστικό Περιβάλλον

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (ΠΔΜ) περιλαμβάνει συνολικά:

- Δώδεκα (12) «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» (Special Areas of Conservation – SAC) όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ,
- Οκτώ (8) «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» (Special Protection Areas - SPA) για την Οрниθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ «για τη διατήρηση των άγριων πτηνών» και
- Τέσσερις (3) περιοχές που χαρακτηρίζονται ταυτόχρονα ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» και «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)».

Η συνολική έκταση των προστατευόμενων περιοχών (ΕΖΔ και ΖΕΠ) που εντάσσονται στα όρια της ΠΔΜ ανέρχεται σε 168.930,83 εκτάρια (ha) που αντιστοιχεί ποσοστό 17,87% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας.

Επιπλέον, στην ΠΔΜ υπάρχουν είκοσι (20) Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) συνολικής έκτασης 57.073 ha και σαράντα έξι (46) θεσμοθετημένα Καταφύγια Άγριας Ζωής συνολικής έκτασης εντός της Περιφέρειας 105.674,82 ha τα οποία αποτυπώνονται στο Παράρτημα 1.

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 19: Συγκεντρωτικά Στοιχεία Περιοχών του Δικτύου Natura 2000 στην ΠΔΜ

α/α	Ονομασία	Κωδικός	Κατηγορία Θεσμοθετημένης Περιοχής	Θεσμοθετημένη Έκταση (ha)	Θεσμοθετημένη Έκταση εντός της ΠΔΜ (ha)	Ποσοστό Θεσμοθετημένης Έκτασης εντός της ΠΔΜ
Π.Ε. Ημαθίας						
1	Όρος Βέρμιο	GR1210001	ΕΖΔ	25.555,14	119,11	0,47%
Π.Ε. Πέλλας						
2	Κορυφές όρους Βόρα	GR1240001	ΕΖΔ	40.435,09	8.080,72	19,98%
3	Όρος Βόρας	GR1240008	ΖΕΠ	79.453,65	19.496,19	24,54%
Π.Ε. Πιερίας						
4	Πιέρια Όρη	GR1250002	ΕΖΔ	16.640,29	5.692,36	34,21%
5	Όρος Τίταρος	GR1250003	ΕΖΔ	5.325,05	444,74	8,35%
Π.Ε. Γρεβενών						
6	Βασιλίτσα	GR1310001	ΕΖΔ	8.012,78	4.531,53	56,55%
7	Βάλια Κάλντα και Τεχνητή Λίμνη Αώου	GR1310002	ΖΕΠ	14.660,48	7.119,77	48,56%
8	Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα) - Ευρύτερη περιοχή	GR1310003	ΕΖΔ	6.838,25	5.236,63	76,58%
9	Όρη Ορλιάκας και Τσουργιάκας	GR1310004	ΖΕΠ	10.230,54	10.230,54	100,00%
Π.Ε. Καστοριάς						
10	Λίμνη Καστοριάς	GR1320001	ΕΖΔ	4.732,50	4.732,50	100,00%
11	Κορυφές Όρους Γράμμος	GR1320002	ΕΖΔ-ΖΕΠ	34.357,03	14.502,30	42,21%
12	Λίμνη Ορεστιάς (Καστοριάς)	GR1320003	ΖΕΠ	3.833,35	3.833,35	100,00%
Π.Ε. Κοζάνης						
13	Όρος Βούρινο (κορυφή Ασπροβούνι)	GR1330001	ΕΖΔ	764,05	764,05	100,00%
14	Όρη βόρειου Βούρινου και Μελλιά	GR1330002	ΖΕΠ	17.855,79	17.855,79	100,00%
Π.Ε. Φλώρινας						
15	Εθνικός δρυμός Πρεσπών	GR1340001	ΕΖΔ-ΖΕΠ	26.613,06	26.613,06	100,00%
16	Όρη Βαρνούντα	GR1340003	ΕΖΔ-ΖΕΠ	6.076,62	6.076,62	100,00%
17	Λίμνες Βεγορίτιδα - Πετρών	GR1340004	ΕΖΔ	12.569,02	7.974,68	63,45%
18	Λίμνες Χειμαδίτιδα – Ζάζαρη	GR1340005	ΕΖΔ	4.064,39	4.064,39	100,00%
19	Όρος Βέρνον – Κορυφή Βίτσι	GR1340006	ΕΖΔ	8.202,13	8.202,13	100,00%
20	Λίμνη Πετρών	GR1340007	ΖΕΠ	6.696,16	5.829,27	87,05%
21	Λίμνες Χειμαδίτιδα και Ζάζαρη	GR1340008	ΖΕΠ	5.193,17	5.193,17	100,00%
Π.Ε. Τρικάλων						
22	Αντιχάσια Όρη - Μετέωρα	GR1440003	ΕΖΔ	60.625,02	74,90	0,12%
23	Αντιχάσια Όρη και Μετέωρα	GR1440005	ΖΕΠ	72.047,09	97,04	0,13%
Π.Ε. Ιωαννίνων						
24	Κορυφές Όρους Σμόλικας	GR2130002	ΕΖΔ-ΖΕΠ	19.975,72	2.165,99	10,84%
Συνολικές εκτάσεις περιοχών του δικτύου NATURA				490.756,37	168.930,83	34,42%
Ποσοστό της έκτασης που καλύπτεται από περιοχές που εντάσσονται στο δίκτυο NATURA 2000				15,25%		

Πηγή: Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας – Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα, (Παράρτημα Ι, 2017)

Άλλα αξιόλογα οικοσυστήματα και ζώνες φυσικών συστημάτων που καταγράφονται²⁷ εντός της Περιφέρειας και χαρακτηρίζονται από μεγάλη αξία (οικολογική και αισθητική) και ποικίλο καθεστώς προστασίας είναι οι Ζώνες α) Πρεσπών (Εθνικό Πάρκο Πρεσπών), β) Πετρών – Βεγορίτιδας, γ) Ζάζαρης – Χειμαδίτιδας, δ) Καστοριάς, ε) Πολυφύτου – Ιλαρίωνα – Βούρινου και στ) η δυτική ορεινή ζώνη Γρεβενών (Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου) και ζ) το γεωπάρκο Γρεβενών – Κοζάνης, τα οποία παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Ζώνη Πρεσπών (Εθνικό Πάρκο Πρεσπών)

Η περιοχή των Πρεσπών ανακηρύχθηκε Εθνικός Δρυμός το 1974 και κατόπιν χαρακτηρίστηκε ως Εθνικό Πάρκο με βάση το ΦΕΚ 302/23-07-2009. Στο ευρύτερο σύστημα των Λιμνών Πρεσπών περιλαμβάνονται οι ομώνυμες λίμνες, η ζώνη του Εθνικού Δρυμού, η ορεινή ζώνη δασικών εκτάσεων και οι παρόχθιες ζώνες των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των οικισμών. Ακριβώς αυτή η εναλλαγή οικοσυστημάτων, κάποια εκ των οποίων είναι μεγάλης αξίας, σε μικρή σχετικά έκταση, καθιστούν το σύνολο ένα αξιόλογο και ευαίσθητο οικοσύστημα.

Πρόκειται για το μεγαλύτερο Εθνικό Πάρκο στην Ελλάδα, με έκταση 19.400 εκτάρια (ha), από την οποία, η ζώνη απόλυτης προστασίας, ο πυρήνας δηλαδή, καταλαμβάνει το 20%. Η περιοχή διακρίνεται για τη μεγάλη ποικιλομορφία σε φυσικές διαπλάσεις και τύπους ενδιαιτημάτων όπως καλαμιώνες, υγρολίβαδα, αγροτικές εκτάσεις, δάση, υποαλπικά και αλπικά λιβάδια. Αυτή ακριβώς η ποικιλία των βιοτόπων υποστηρίζει μεγάλο αριθμό διαφορετικών ειδών χλωρίδας και πανίδας. Στις Πρέσπες απαντάται το 25% των ειδών της Ελληνικής χλωρίδας.

Με βάση το ΦΕΚ 302/23-07-2009 “Χαρακτηρισμός των λιμνών Μικρής και Μεγάλης Πρέσπας και της λεκάνης απορροής αυτών ως Εθνικού Πάρκου” εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου που καλύπτει έκταση 32.700 ha καθορίζονται:

- Ζώνες Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (Α1 έως Α3). Στις ζώνες αυτές περιλαμβάνονται περιοχές αναπαραγωγής καθώς επίσης και βιότοποι σπάνιων ειδών της ορνιθοπανίδας.
- Ζώνες Προστασίας της Φύσης (Β1 έως Β7). Στις ζώνες αυτές περιλαμβάνονται χερσαίες και λιμναίες εκτάσεις που έχουν μεγάλη οικολογική αξία για τα είδη της χλωρίδας και της πανίδας της περιοχής των Πρεσπών, ιδιαίτερα για σπάνια και ενδημικά είδη.
- Ζώνες Οικονομικής Ανάπτυξης (ΟΙΚ1 έως ΟΙΚ6). Στις ζώνες αυτές συμπεριλαμβάνονται οι εκτός ορίων των οικισμών και των επεκτάσεών τους αγροτικές περιοχές.
- Θέσεις με Προστατευόμενους Φυσικούς Σχηματισμούς και Τοπία ή στοιχεία τοπίων (Σ1 έως Σ10). Στο ΦΕΚ 302/23-07-2009 καθορίζονται οι επιτρεπόμενες χρήσεις, δραστηριότητες, όροι, περιορισμοί και μέτρα προστασίας και διαχείρισης ανά ζώνη.

Διοικητικά, η περιοχή ελέγχεται και προστατεύεται από τη Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων περιοχών (έπειτα από την ενσωμάτωση του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών στον Ο.Φ.Υ.Π.Ε.Κ.Α. (ΦΕΚ 1056/Β'/10-3-2022).

Το καθεστώς προστασίας της περιοχής προκύπτει από εθνικές διατάξεις και διεθνείς δεσμεύσεις και είναι ποικίλο και πολυεπίπεδο. Το σύνολο ή τμήματα της περιοχής χαρακτηρίζονται ως:

- Εθνικός Δρυμός Πρεσπών. Περιλαμβάνει τρεις ζώνες προστασίας, τη χαμηλή, τη μεσαία και την υψηλή, καλύπτοντας τη Μικρή Πρέσπα και τα ανατολικά της υψώματα και οικισμούς. Έχει έκταση

²⁷ Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (<https://www.pdm.gov.gr>), «Οικοσυστήματα και Προστατευόμενες Περιοχές»

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

GR1340001, Εθνικός Δρυμός Πρεσπών με έκταση 26.622 Ha. Η ζώνη προστασίας περιλαμβάνει την ευρύτερη περιοχή των λιμνών.

- Ν
α
- Καταφύγιο Άγριας Ζωής (Θηραμάτων) Σφήκας Δήμου Πρεσπών (ΦΕΚ 425B/11.4.03, έκταση 11α). Εκτείνεται νότια της Μικρής Πρέσπας μέχρι τον οικισμό Κρυσταλλοπηγής και ανατολικά μέχρι τον οικισμό Βατοχωρίου.
- Περιοχή της Σύμβασης Ραμσάρ, όπου εμπίπτει η Μικρή Πρέσπα.
- Περιοχή της Σύμβασης για τα Βιογενετικά Αποθέματα όπου εμπίπτει δάσος κέδρων έκτασης 13 Ρα στον Εθνικό Δρυμό Πρεσπών.

Σ Α

Θ Φαινόμενα διασυννοριακής ρύπανσης των λιμνών.

Μ Συρρίκνωση κρίσιμων ενδιαιτημάτων (π.χ. υγρολίβαδα, καλαμιώνες)

Γ Αντλήσεις του υπόγειου υδροφόρου για την κάλυψη των αγροτικών αναγκών με αποτέλεσμα τη GR1340003, Όρος Βαρνούντα με έκταση 6.071 Ha. Η ζώνη προστασίας περιλαμβάνει τον ορεινό

ν πιθανότητα πτώσης της στάθμης των λιμνών.
Τ χώρο βορειοανατολικά των λιμνών.

Ι Εισαγωγή ξενικών ειδών ιχθυοπανίδας.

Λ Λαθροϋλοτομία και λαθροθηρία της ορεινής ζώνης και στην υπεραλίευση των λιμνών.

Κ

Ο

Ζώνη Πετρών – Βεγορίτιδας

Περιλαμβάνει γεωγραφικά τις δυτικές πλαγιές και υπώρειες του Όρους Βόρας καθώς και τα λιμναία συστήματα της Βεγορίτιδας και Πετρών στην Π.Ε. Φλώρινας. Μορφολογικά, διακρίνεται για τις σημαντικές μεταβολές του ανάγλυφου και του υψομέτρου και περιλαμβάνει δασικά, υδάτινα και αγροτικά οικοσυστήματα.

Στο σύμπλεγμα των δύο λιμνών έχουν καταγραφεί περισσότερα από 130 είδη πτηνών, πολλά από τα οποία είναι απειλούμενα. Μάλιστα, στη λίμνη των Πετρών, αναπαράγονται σπάνια είδη, όπως η Παγγόνα (Phalacrocorax pygmaeus), η οποία έχει δημιουργήσει στην περιοχή μία δεύτερη αποικία, μετά από αυτή των Πρεσπών. Από τα θηλαστικά εξέχουσα σημασία έχει η παρουσία της βίδρας (Lutra

Ι

λ Αναφορικά με το καθεστώς προστασίας, τμήματα της περιοχής χαρακτηρίζονται ως:

Ε Ν

28 α

α Ν

β

γ

• Βιότοπος CORINE Κωδικός τόπου: Α00010024 Λίμνες Βεγορίτιδα και Πετρών

• Βιότοπος CORINE (Κωδικός τόπου: Α00010026) Λίμνες Χειμαδίτιδα Ζάζαρη

• Καταφύγιο Άγριας Ζωής (Θηραμάτων) Σκοπού (ΦΕΚ 540B/90, έκταση 5.256 Ha). Εκτείνεται στην άνω λεκάνη του Ρέματος Παλαιού.

Ε GR1240008, Όρος Βόρας με έκταση 79.454 Ha. στην ορεινή ζώνη βόρεια των λιμνών Βεγορίτιδας και Πετρών.

Σ GR1340004, Λίμνες Βεγορίτιδα – Πετρών με έκταση 12.569 Ha.

28 ΥΠΕΚΑ, 2013. Μελέτη Αξιολόγησης Αναθεώρησης και Εξειδίκευσης Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' – ΣΤΑΔΙΟ Β1.

GR1340006, Όρος Βέρνον Κορυφή Βίτσι με έκταση 6.696 Ha.

29 Επιχειρησιακό Σχέδιο Εξυγίανσης, Προστασίας, Αναδείξεως και Αξιοποίησης του συμπλέγματος των λιμνών Ζάζαρης – Χειμαδίτιδας – Πετρών και Βεγορίτιδας του Νομού Φλώρινας, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας – ΠΕ Φλώρινας, 2016

α

θ

ε

ω

- Καταφύγιο Άγριας Ζωής (θηραμάτων) Καρά Ντουρού Δήμου Αμυνταίου (ΦΕΚ 425Β/11.4.03, έκταση 736 Ha). Εκτείνεται νότια του οικισμού της Βεύης.
- Καταφύγιο Άγριας Ζωής (θηραμάτων) Αμπέλια Δήμου Αμυνταίου (ΦΕΚ 540Β/90, έκταση 3.231 Ha). Εκτείνεται μεταξύ των οικισμών Αμυνταίου και Αγίου Παντελεήμονα.

Σημαντικότερες απειλές:

- Διατάραξη της υδρολογικής ισορροπίας των λιμνών Βεγορίτιδας και Πετρών διότι τα νερά τους εκτρέπονται σε άλλη υδρολογική λεκάνη.
- Μη ελεγχόμενη μεταβολή της στάθμης των λιμνών. Τις προηγούμενες δεκαετίες υπήρξε σημαντική πτώση της στάθμης με αποτέλεσμα την αποκάλυψη εκτάσεων ενώ τα τελευταία χρόνια στη Βεγορίτιδα καταγράφεται αύξηση της στάθμης με ενδεχόμενο κίνδυνο δημόσιων υποδομών σε παραλίμνιους οικισμούς (πχ ΕΕΛ του Αγίου Παντελεήμονα).
- Ποιοτική επιβάρυνση των νερών των λιμνών από τις απορροές της γεωργοκτηνοτροφίας.
- Ποιοτική επιβάρυνση της Βεγορίτιδας από τα βιομηχανικά απόβλητα του ρέματος Σουλού.

Ζώνη Ζάζαρης – Χειμαδίτιδας

Πρόκειται για μια χωρική ενότητα με σημαντική υψομετρική κλιμάκωση όπου εντοπίζονται δασικά, αγροτικά και υδάτινα οικοσυστήματα. Χαρακτηριστικά στοιχεία του περιβάλλοντος της περιοχής είναι οι λίμνες Χειμαδίτιδας και Ζάζαρης καθώς και ο όγκος του Όρους Βέρνου. Στο Όρος Βέρνον, με την κορυφή του Βίτσι, εντοπίζονται αρκετά εγκαταλελειμμένα χωριά και βοσκότοποι που δημιουργούν κατάλληλο βιότοπο για την αρκούδα. Σε κοντινή απόσταση στα νοτιοανατολικά εντοπίζεται το σύστημα λιμνών Χειμαδίτιδας – Ζάζαρης.

Οι καλαμιώνες που κυριαρχούν αποτελούν σημαντικό βιότοπο για τα πουλιά ενώ στο βυθό τους ριζοβολεί υφυδατική και επιπλέουσα εφυδατική βλάστηση. Κυρίαρχοι τύποι οικοτόπων είναι αυτοί των σκληρών oligo-μεσοτροφικών υδάτων με βενθική βλάστηση χαροειδών, ευτροφικές φυσικές λίμνες, μεσογειακοί λειμνες με υψηλές πόες και βούρλα, μικτά δάση δρυός, φτελιάς και φράξου κατά μήκος των υδάτινων επιφανειών.

Ο υγρότοπος συντηρεί ποικίλη орνιθοπανίδα και χρησιμεύει ως περιοχή φωλεοποίησης, διατροφής και ανάπαυσης για μεγάλο αριθμό πτηνών. Είναι επίσης πολύ σημαντικός για τα αρπακτικά πτηνά. Η орνιθοπανίδα των δύο λιμνών αποτελείται από 141 είδη, 96 από τα οποία φωλιάζουν στην περιοχή, ενώ σημαντικός είναι και ο αριθμός των απειλούμενων και προστατευόμενων ειδών.

Ξεχωριστή θέση καταλαμβάνουν τρία παγκοσμίως απειλούμενα είδη, η βαλτόπαπια (*Aythya nyroca*), το κερκινέζι (*Falco naumanni*) και ο αργυροπελεκάνος (*Pelecanus crispus*).Επιπλέον, στην περιοχή υ

Αναφορικά με το καθεστώς προστασίας, τμήματα της περιοχής χαρακτηρίζονται ως:

ά	N
ρ	Al
χ	Al
ε	Al
ι	tu

π	θ
λ	δ
	ϵ

³⁰ Τετάρτης Σωτήρης (Υπεύθυνος Σύνταξης). 1996. Ειδικό Διαχειριστικό Σχέδιο για την Περιοχή Λίμνες Χερσονήσου Μορφοβίου (Αριθμός Πρωτοκόλλου: 134/0005) Κομοτηνή. Βιοτόπων έκδοση 8-2021. Η ιστορία-Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Γραφείο Αποστολής στο Περιβάλλον. 25 σελίδες. Ομάδα 1064 Ha.

GR1340008, Λίμνες Χειμαδίτιδα – Ζάζαρη με έκταση 5.193 Ha.

Σημαντικότερες απειλές:

- Μεταβολή της στάθμης των λιμνών λόγω υπεράντλησης των υδροφόρων της περιοχής για την κάλυψη αγροτικών αναγκών.
- Ποιοτική επιβάρυνση των νερών των λιμνών από τις απορροές της γεωργοκτηνοτροφίας.
- Επιδείνωση του ευτροφικού τους χαρακτήρα.
- Λαθροϋλοτομία, λαθροθηρία και αγροδασικές πυρκαγιές.

Ζώνη Καστοριάς

Περιλαμβάνει την παραλίμνια ζώνη και τον ορεινό όγκο στα δυτικά και βόρεια, όπως επίσης την πόλη της Καστοριάς. Οι βασικοί τύποι φυσικών οικοσυστημάτων που εντοπίζονται αφορούν στα υδάτινα και στα δασικά. Ωστόσο το ενδιαφέρον προκύπτει από τη διάδραση και εναλλαγή των φυσικών με τα ανθρωπογενή συστήματα. Η λίμνη της Καστοριάς περιβάλλεται από μερικώς δασοσκεπή βουνά. Σημαντικούς οικότοπους σχηματίζουν στη λίμνη υδρόβια φυτά που ριζοβολούν στο βυθό, με βυθισμένα ή επιπλέοντα φύλλα. Υπάρχουν επίσης καλαμιώνες που πλαισιώνουν τη λίμνη.

Πρόκειται για υγρότοπο μεγάλης αξίας για τα πουλιά και χρησιμεύει ως τόπος αναπαραγωγής, διατροφής³¹ και διαχείμασης. Συντηρεί πλούσια орnιθοπανίδα που περιλαμβάνει σπάνια και απειλούμενα είδη. Είναι επίσης σημαντική περιοχή για τα αρπακτικά πτηνά. Η οικολογική σημασία της περιοχής τεκμηριώνεται από το πλήθος των προστατευτικών ρυθμίσεων που εντοπίζονται.

Το σύνολο ή τμήματα της περιοχής χαρακτηρίζονται ως:

- Περιοχή Προστασίας της Φύσης, Λίμνη Καστοριάς (ΦΕΚ 226ΑΑΠ/19.6.2012).
- Ν
- Α
- Καταφύγιο Άγριας Ζωής (θηραμάτων) Λίμνη – Βουνό Καστοριάς (ΦΕΚ 717Β/97, έκταση 9.422 Ha). Εκτείνεται δυτικά της πόλης της Καστοριάς.
- Καταφύγιο Άγριας Ζωής (θηραμάτων) Λάπανα Καποδιστριακών Δήμων Καστοριάς – Κορεστίων (ΦΕΚ 1103Β/22.8.01, έκταση 3.503 Ha). Εκτείνεται βορειοδυτικά της πόλης της Καστοριάς.

Σημαντικότερες απειλές:

- Ποιοτική υποβάθμιση της λίμνης
- Υπερ-ανάπτυξη καλαμιώνων – Ευτροφισμός
- Ελάττωση βάθους λίμνης
- Μή ομαλή παροχέτευση των πλεοναζόντων της λίμνης, μετά από ακραία φυσικά γεγονότα
- Στη λαθροϋλοτομία, λαθροθηρία

Για την αντιμετώπιση των απειλών και την αποκατάσταση της λίμνης εκπονηθεί το 2010, κατόπιν αιτήματος της Ν.Α. Καστοριάς προς την Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε., το Επιχειρησιακό Σχέδιο Εξυγίανσης, Προστασίας & Ανάδειξης Λίμνης Καστοριάς. Το 2015 εκπονήθηκε το Σχέδιο Διαχείρισης της Περιοχής Προστασίας της Φύσης της Λίμνης Καστοριάς (2016-2021) αλλά δεν έχει ολοκληρωθεί η σχετική διαδικασία έγκρισης.

³¹ Ν.Α. Καστοριάς, 2010. Επιχειρησιακού Σχεδίου Εξυγίανσης, Προστασίας & Ανάδειξης Λίμνης Καστοριάς. Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε.

Ζώνη Πολυφύτου – Ιλαρίωνα – Βούρινου

Περιλαμβάνει τη περιοχή της τεχνητής λίμνης Πολυφύτου, μέρος του ορεινού όγκου Βούρινου και καταλήγει νότια στην πρόσφατα κατασκευασμένη τεχνητή λίμνη του Ιλαρίωνα. Πρόκειται για ζώνη όπου εντοπίζονται δασικά, αγροτικά και υδάτινα οικοσυστήματα σε μια μεγάλη σχετικά πυκνότητα και εναλλαγή. Ο Βούρινος σχηματίζεται από δυο παράλληλες οροσειρές όπου μεταξύ τους δημιουργείται η κοιλάδα του Μεσιανού Νερού (400 Ha) με μεγάλη οικολογική αξία, στην οποία οι ανθρώπινες παρεμβάσεις όπως κυνήγι, δασοπονία, κτηνοτροφία έχουν διατηρηθεί έντονες για πολλές δεκαετίες.

Τύποι οικοτόπων που εντοπίζονται αφορούν σε θαμνώνες, λειμώνες, δάση οξιάς, δρυός και πεύκης. Στα στενά του Αλιάκμονα και στην περιοχή των λιμνών οι τύποι οικοτόπων που εντοπίζονται αφορούν σε θαμνώνες, βραχώδεις και στεπόμορφοι λειμώνες, δάση οξιάς, καστανιάς, πλατάνου και κωνοφόρων.

Στις υπώρειες των Πιερίων αναπτύσσεται η αγροτική ζώνη του Βελβεντού καθώς και η Λίμνη Πολυφύτου.

Υπεύθυνη λειτουργίας και διαχείρισης των φραγμάτων και των τεχνητών λιμνών Πολυφύτου και Ι

Η οικολογική σημασία της περιοχής τεκμηριώνεται από το πλήθος των προστατευτικών ρυθμίσεων που εντοπίζονται.

Το σύνολο ή τμήματα της περιοχής χαρακτηρίζονται ως:

- Ν
- Α
- Α
- Α Καταφύγιο Άγριας Ζωής (θηραμάτων) Λάριο (ΦΕΚ 354B/12.6.90, έκταση 2.162 Ha). Εκτείνεται νότια του οικισμού Χρώμιο μέχρι τη Λίμνη Ιλαρίωνα.
- Α Καταφύγιο Άγριας Ζωής (θηραμάτων) Ακτής – Ίμερα Κοζάνης (ΦΕΚ 506B/97, έκταση 3.932 Ha). Εκτείνεται μεταξύ των οικισμών Πολύμλου και Πολυφύτου.
- Α Καταφύγιο Άγριας Ζωής (θηραμάτων) Βελβεντού (ΦΕΚ 405B/9.7.81, έκταση 2.722 Ha). Εκτείνεται μεταξύ των οικισμών Πολύμλου και Πολυφύτου.

Επισημαίνεται ότι στις 20/01/2017 πραγματοποιήθηκε από Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας η ΕΡ1330001 Όπου Βούρινος (Καταφύγιο Άγριας Ζωής) με έκταση 1764 Ha. τη δυνατότητα ένταξης ΕΡ1330002 Όπου Βούρινος (Καταφύγιο Άγριας Ζωής) με έκταση 17856 Ha. σε καθεστώς προστασίας για την προσέλκυση της ορνιθοπανίδας

Δ

Ξημαντικότερες απειλές:

- Ποιοτική επιβάρυνση των νερών της λίμνης και του Αλιάκμονα από τις απορροές της γεωργοκτηνοτροφίας.
- Εξορυκτικές δραστηριότητες των μεταλλείων και των βιομηχανικών ορυκτών καθώς η περιοχή παρουσιάζει σημαντικά ορυκτά αποθέματα και συγκεντρώνει το ενδιαφέρον δραστηριοποίησης. Τέτοιες δραστηριότητες προκαλούν αλλοίωση της μορφολογίας του τοπίου και επιδρούν στα ποιοτικά χαρακτηριστικά εδαφών και νερών.
- Στις αγροδασικές πυρκαγιές.

³² ΥΠΕΚΑ 2015, Μελέτη Αξιολόγησης Αναθεώρησης και Εξειδίκευσης Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ΦΑΣΗ Β' - ΣΤΑΔΙΟ Β1 –Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Δυτική Ορεινή Ζώνη Γρεβενών (Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου)

Αφορά στην ευρεία ορεινή ζώνη της βόρειας Πίνδου και εκτείνεται από τα δυτικά της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών (Όρος Λύγκος) μέχρι την περιοχή του Μετσόβου στην Π.Ε. Ιωαννίνων. Χαρακτηρίζεται για την υψηλή φυσική, βιολογική και πολιτιστική της αξία. Περιλαμβάνει πλήθος ορεινών – δασικών οικοσυστημάτων με πυκνά δάση, φαράγγια, χαραδρώσεις και ορεινά λιβάδια που διαμορφώνουν 34 διαφορετικούς τύπους οικοτόπων. Η δασική βλάστηση καταλαμβάνει το 80% της έκτασης. Στα χαμηλότερα υψόμετρα εμφανίζεται βλάστηση με μεσογειακά στοιχεία (αείφυλλα πλατύφυλλα), ακολουθεί η ζώνη δρυός και στα αμέσως μεγαλύτερα υψόμετρα κυριαρχούν τα κωνοφόρα (μαύρη πεύκη), ενώ πιο ψηλά εμφανίζονται δάση οξιάς και ρόμπολου. Οι λιβαδικές και στεπόμορφες εκτάσεις εμφανίζονται πάνω από τα δασοόρια.

Η περιοχή θεωρείται από τις πλουσιότερες σε αριθμό ειδών της χλωρίδας. Έχουν καταγραφεί 1.700 είδη και υποείδη, εκ των οποίων 6 τοπικά ενδημικά. Στην περιοχή, επίσης, υπάρχουν άλλα 35 είδη ενδημικά της Ελλάδας και 121 είδη ενδημικά των Βαλκανίων. Ιδιαίτερο οικολογικό και αισθητικό ενδιαφέρον έχει το δάσος της Βάλια Κάλντα. Πρόκειται για δάσος μαύρης πεύκης και ρόμπολου που διακρίνεται για τη χαρακτηριστική τοπογραφία, τη σπάνια γεωλογία και την αξιόλογη πανίδα. Χαράδρες, ρέματα και κοιλάδες χαρακτηρίζουν το τοπίο, ώστε το 1966 ανακηρύχθηκε Εθνικός Δρυμός. Αποτελεί σημαντικό βιότοπο για την αρκούδα και πολλά αρπακτικά της ορνιθοπανίδας.

Το καθεστώς προστασίας τόσο του Δρυμού όσο και όλου του Πάρκου είναι σύνθετο και εκτεταμένο. Διοικητικά, η περιοχή ελέγχεται και προστατεύεται από τη Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου έπειτα από την ενσωμάτωση του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου στον Ο.Φ.Υ.Π.Ε.Κ.Α. (2021).

Το σύνολο ή τμήματα της περιοχής χαρακτηρίζονται ως (με έμφαση στην Π.Ε. Γρεβενών):

- Εθνικό Πάρκο Β. Πίνδου που καλύπτει μεγάλο τμήμα της βόρειας Πίνδου όπου εμπίπτουν τα δυτικά ορεινά των Γρεβενών. Έχει έκταση 208,5 χιλ. Ha (ΦΕΚ 639Δ/14.6.05).
- Περιοχές Προστασίας Φύσης στη ζώνη Ιγ (Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών) του Εθνικού Πάρκου Β. Πίνδου (ΦΕΚ 639Δ/14.6.05) που συμπίπτει με τον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού.
- Εθνικός Δρυμός Πίνδου. Περιλαμβάνει δυο ζώνες προστασίας, την εσωτερική και την εξωτερική και καλύπτει το δάσος Βάλια Κάλντα στα νοτιοδυτικά της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών. Έχει έκταση 6.927 Ha (ΦΕΚ 120Α/1966).
- Natura 2000, SPA, GR1310004, Όρη Όρλιακας και Τσούργιακας με έκταση 10.231Ha. Η ζώνη προστασίας αποτελείται από δυο ανεξάρτητα τμήματα.
- Natura 2000, SCI, GR1310001, Βασιλίτσα με έκταση 8.013 Ha. Η ζώνη προστασίας περιλαμβάνει τον ορεινό χώρο στην οριογραμμή Γρεβενών - Ιωαννίνων.
- Natura 2000, SPA, GR1310002, Εθνικός Δρυμός Πίνδου με έκταση 3.294 Ha.
- Natura 2000, SPA, GR1310003, Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα) Ευρύτερη περιοχή με έκταση 6.838 Ha.
- Natura 2000, SPA-SCI, GR2130002, Κορυφές Όρους Σμόλικα με έκταση 19.976 Ha. στην περιοχή Σαμαρίνας Γρεβενών.
- Καταφύγιο Άγριας Ζωής (θηραμάτων) Τσούκα Καραλί - Βελόνι (ΦΕΚ 321Β/81, έκταση 2.042 Ha). Εκτείνεται μεταξύ των οικισμών Κρανιάς και Πριονίων.
- Καταφύγιο Άγριας Ζωής (θηραμάτων) Κυρά Καλή - Τρυπημένη (ΦΕΚ 522Β/86, έκταση 2.547 Ha). Εκτείνεται στην περιοχή Μοναστηρίου - Κρανιάς.
- Καταφύγιο Άγριας Ζωής (θηραμάτων) Φλαμπουράριο - Βοβούσα (ΦΕΚ 594/24.7.86, έκταση 1.324 Ha). Εκτείνεται στα όρια Γρεβενών - Ιωαννίνων.

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Καταφύγιο Άγριας Ζωής (θηραμάτων) Παλαιομονάστηρο - Μπατεφούρλο (ΦΕΚ 522Β/86, έκταση 1.187 Ha). Εκτείνεται δυτικά του οικισμού Περιβολίου μέχρι το όριο της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών.
- Καταφύγιο Άγριας Ζωής (θηραμάτων) Βάλια Κύρνα (ΦΕΚ 522Β/88, έκταση 1.710 Ha). Εκτείνεται δυτικά της Σαμαρίνας.
- Περιοχή της Σύμβαση για τα Βιογενετικά Αποθέματα όπου εμπίπτει ο πυρήνας του Εθνικού Δρυμού Πίνδου με έκταση 3.393 Ha.

Κίνδυνοι υποβάθμισης εντοπίζονται:

- Στη βελτίωση της προσβασιμότητας του ορεινού χώρου, τόσο με την κατασκευή σημαντικών οδικών συνδέσεων όσο και με τη δασική οδοποιία, που ως επακόλουθο έχει την αύξηση της επισκεψιμότητας και άρα όχλησης των προστατευόμενων περιοχών, ενώ επίσης ενθαρρύνει τη λαθροθηρία.
- Στην κατασκευή μικρών έργων υδρονομίας (φράγματα, ΜΥΗΣ) που επηρεάζουν τη συνεκτικότητα διαφόρων οικοτόπων, την απώλεια ενδιαιτημάτων, την κινητικότητα της πανίδας (κυρίως ιχθυοπανίδας) και το μικροκλίμα του ορεινού χώρου.
- Σε παράνομες υλοτομίες, οι οποίες εμφανίζουν τα τελευταία χρόνια έξαρση λόγω της αύξησης της ζήτησης σε καύσιμη ξυλεία, καθώς και η λαθροθηρία.

Γεωπάρκο Γρεβενών – Κοζάνης

Τ

Ο

Γ

Πρόκειται για μια διακριτική γεωλογική κληρονομιά και φιλοξενεί έναν εντυπωσιακό αριθμό γεω-θημάτων που φημίζονται για τη σπανιότητα, την επιστημονική και εκπαιδευτική αξία τους αλλά και για την ιδιαίτερη ομορφιά τους. Εντός του Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης αναγνωρίζονται 119 θέσεις γεωλογικού (γεώτοποι) αλλά και ευρύτερου (τουριστικού, πολιτιστικού, περιβαλλοντικού, εκπαιδευτικού) ενδιαφέροντος, οι οποίες έχουν συμπεριληφθεί σε δημοσιευμένους διεθνείς και εθνικούς οδηγούς, συμπεριλαμβάνοντας και γνωστές τουριστικές περιοχές, όπως η Βασιλίτσα και η Βάλια Κάλντα. Στα όριά του χωροθετούνται 5 γεωτουριστικές θεματικές περιοχές α) Όρλιακας – Πίνδος (« Η γεωκληρονομιά του μανδύα της γης και των παγετώνων»), β) Μηλιά (« Η εξέλιξη των Ελεφάντων – μαστοδόντων»), γ) Βούρινος («Ο λιθοσφαιρικός τομέας της γης»), δ) Βενέτικος («Η θναψυχή κατά μήκος ενός ποταμού») και ε) Βουνάσσα («Ο κόσμος της Πανγαίας και της γέννησης της Ευρώπης»). Τέλος, σκοπούς του Γεωπάρκου αποτελούν:

β

ε

ν

ώ

ν

—

Κ

Ο

ζ

ά

υ

η

ς

33

33 Επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης (2023)

εντάχθηκε το 2021 στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO και αποτελεί ένα από τα 81 αναγνωρισμένα Γεωπάρκα της Ελλάδας. Τα όριά του περικλείουν τμήματα 5 Δήμων (Γρεβενών, Δεσκάτης, Βοΐου, Σερβίων, Κοζάνης) και συμπίπτουν με τα διοικητικά όρια 74 τοπικών κοινοτήτων της

Περιοχές Περιβαλλοντικού Ενδιαφέροντος

Όπως προαναφέρθηκε, εντός της Περιφέρειας περιλαμβάνονται είκοσι (20) Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλους (ΤΙΦΚ) ως περιοχές που χαρακτηρίζονται για την υψηλή αισθητική τους αξία και την ελκυστικότητά τους.

Αυτές οι ιδιότητες προκύπτουν από στοιχεία οικολογίας, μορφολογίας, ανάγλυφου, γεωλογίας, πολιτισμικής ιστορίας και δομημένου χώρου. Επιπλέον των προαναφερομένων στην περιοχή παρέμβασης καταγράφονται σημαντικοί γεώτοποι οι οποίοι αφορούν σε γεωλογικούς σχηματισμούς, αποτέλεσμα συνήθως της διάβρωσης και αποσάθρωσης του εδάφους.

Σε αυτούς περιλαμβάνονται τα Μπουχάρια – Νοχτάρια στην περιοχή Μικρόβαλτου Κοζάνης, ο Μαρμαρωμένος Δεσπότης – Αρκούδα – Αετός (Φαράγγι Σερβίων) και η Σπηλιά του Δράκου κοντά στην πόλη της Καστοριάς. Τέτοιοι σχηματισμοί δημιουργούν μορφολογικά σύνολα όπου η αξία τους είναι επιστημονική αλλά και αισθητική. Παράλληλα συνιστούν στοιχεία του περιβάλλοντος, τα οποία καθώς ξεχωρίζουν και διακρίνονται από τα γειτονικά, αναδεικνύονται για το περιηγητικό τους ενδιαφέρον.

Όσον αφορά στις λοιπές περιοχές αναψυχής, η Περιφέρεια διαθέτει δύο (2) περιοχές με ύδατα κατάλληλα για κολύμβηση (Λίμνη Βεγορίτιδα, Μεγάλη Πρέσπα), τρία (3) χιονοδρομικά κέντρα (Βασιλίτσας, Βίγλας-Πισοδερίου, Βιτσιού), δέκα (10) ορειβατικά καταφύγια κατάλληλα για ορειβασία και πεζοπορία, τρεις (3) ιαματικούς φυσικούς πόρους (Αγραπιδιάς – Λιμνοχωρίου, Κιβωτού, Λουτρά Αμμουδάρας), ένα (1) σπήλαιο (Δράκου), τουλάχιστον δεκατέσσερα (14) πεδία αναρρίχησης, είκοσι μία (21) πεζοπορικές διαδρομές, εννέα (9) διαδρομές για κανόε – καγιάκ και επτά (7) για ράφτινγκ, όπως περιγράφονται στους αναλυτικούς πίνακες που παρατίθενται στο Παράρτημα 1.

Σε περιβαλλοντικό επίπεδο, τα κυριότερα προβλήματα περιλαμβάνουν: (α) Έντονες πιέσεις στα υδάτινα οικοσυστήματα από ανθρωπογενείς δραστηριότητες που μεταφράζονται σε ποιοτική και ποσοτική υποβάθμιση των επιφανειακών και υπογείων υδάτων και κινδύνους για τη βιοποικιλότητα, με εντονότερα τα προβλήματα στις λίμνες Αμυνταίου και στη λίμνη Καστοριάς, και (β) Αέρια ρύπανση με τα συχνότερα περιστατικά ατμοσφαιρικής ρύπανσης να παρατηρούνται και καταγράφονται στην ευρύτερη περιοχή των Λιμνών Αμυνταίου (Λεκάνη Απορροής Πτολεμαΐδας) από τη λειτουργία των ατμοηλεκτρικών σταθμών (ΑΗΣ) και των εξορυκτικών δραστηριοτήτων του λιγνίτη. Ειδικότερα, οι πηγές πίεσης – ρύπανσης στην ΠΔΜ οφείλονται στις ακόλουθες δραστηριότητες³⁴:

- Στη βελτίωση της προσβασιμότητας του ορεινού χώρου, τόσο με την κατασκευή σημαντικών οδικών συνδέσεων όσο και με τη δασική οδοποιία που έχει ως επακόλουθο την αύξηση της επισκεψιμότητας και άρα όχλησης των προστατευόμενων περιοχών, ενώ επίσης συμβάλλει στη λαθροθηρία.
- Στην κατασκευή μικρών αλλά πολλών και συγκεντρωμένων έργων υδρονομίας (π.χ. μικρά φράγματα, ΜΥΗΣ), τα οποία αθροιστικά μεταβάλλουν τη δομή του οικοσυστήματος μιας περιοχής.
- Στη ρύπανση των φυσικών αποδεκτών (λιμνών, ρεμάτων) και του στραγγιστικού δικτύου, τόσο λόγω των γεωργικών αποπλύσεων όσο και των αστικών και βιομηχανικών λυμάτων. Η αλλοίωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών των υδατικών σωμάτων θέτει σε κίνδυνο την πανίδα που διαβιεί και θηρεύει.
- Σε καταπατήσεις, εκχερσώσεις των παραλίμνιων περιοχών και γενικά στην άναρχη επέκταση διαφόρων ανθρωπογενών χρήσεων που επιφέρουν μείωση των παρόχθιων λιμναίων βιοτόπων.

³⁴ Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας 2021 – 2025, Αύγουστος 2021

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

- Στη σημαντική μείωση της στάθμης των λιμνών από ανθρωπογενή αίτια, όπως οι υπεραντλήσεις των γεωτρήσεων της εγγύς αγροτικής ζώνης και οι τεχνητές εκτροπές υδάτων σε άλλη υδρολογική λεκάνη. Οι υπεραντλήσεις για αγροτική χρήση, που παρατηρούνται στον καρστικό υδροφόρο του Βορειοδυτικού Βερμίου, έχουν προκαλέσει τη συνεχιζόμενη ταπείνωση στάθμης της λίμνης Βεγορίτιδας. Υπεραντλήσεις αρδευτικής χρήσης, με φθίνουσα πορεία του υδροφόρου παρατηρούνται σε Φλώρινα, Καστοριά, Κοζάνη.
- Στις αγροδασικές πυρκαγιές οι οποίες μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο τόσο τους δασικούς πυρήνες των προστατευόμενων ζωνών, όσο και παραλίμνιες ζώνες με πυκνή δενδρώδη βλάστηση. Η περιοχή της Π.Ε. Κοζάνης εμφανίζει μεγάλη ευπάθεια.
- Σε κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις εκτατικού χαρακτήρα (υπερβόσκηση) αν και η τάση βαίνει μειούμενη, λόγω εγκατάλειψης των παραδοσιακών αγροτικών πρακτικών.
- Σε παράνομες υλοτομίες, οι οποίες εμφανίζουν τα τελευταία χρόνια έξαρση λόγω της αύξησης της ζήτησης σε καύσιμη ξυλεία.
- Τα εδάφη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, κυρίως η Π.Ε. Κοζάνης και δευτερευόντως η Π.Ε. Φλώρινας, υφίστανται σημαντικές επιπτώσεις εξαιτίας της υφισταμένης δέσμευσης μεγάλης έκτασης γης για τα ορυχεία της ΔΕΗ Α.Ε, και της συναπόθεσης στείρων και ιπτάμενης τέφρας.
- Οι αποθέσεις στείρων και τέφρας στις περιοχές που έχει ολοκληρωθεί η εξόρυξη, προκαλούν μη αμελητέες περιβαλλοντικές επιπτώσεις λόγω της μετατροπής εκτάσεων με διαφοροποιημένη καλλιεργησιμότητα λόγω κλίσεων και φτωχού εδάφους, (σύμφωνα με στοιχεία της ΔΕΗ Α.Ε. γίνονται ετήσια εδαφολογικές αναλύσεις από το ΕΘΙΑΓΕ που δείχνουν ότι η καλλιεργησιμότητα των εδαφών σε μεγάλο βαθμό βελτιώνεται) καθώς και την αλλοίωση της μορφολογίας του εδάφους.
- Κύρια περιβαλλοντική πίεση στο λιγνιτικό λεκανοπέδιο αποτελεί η ατμοσφαιρική ρύπανση προερχόμενη από την καύση του λιγνίτη καθώς και από την εξόρυξη και μεταφορά του, και σε συνδυασμό με τη μεταφορά και απόθεση στείρων και τέφρας, επιτείνεται περαιτέρω η εκπομπή αιωρούμενων σωματιδίων.
- Η Περιφέρεια σύμφωνα με την 2^η Αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ GR10 περιλαμβάνει έναν αριθμό υδάτινων σωμάτων που παρουσιάζουν προβλήματα και αποκλίσεις από τους στόχους διαχείρισης ως προς τη χημική κατάσταση (τεχνητή λίμνη Πολυφύτου) ή/και με μέτρια ή ελλιπή οικολογική κατάσταση (κατά τμήματα και άλλα ρέματα και ποτάμια της Περιφέρειας). Η λίμνη Ζάζαρη χαρακτηρίζεται από ελλιπή οικολογική κατάσταση, ενώ από το σύνολο των υπόλοιπων λιμνών της Περιφέρειας μόνο οι λίμνες της Χειμαδίτιδας και η Τεχνητή λίμνη Πολυφύτου εμφανίζουν καλή οικολογική κατάσταση. Ως προς τα υπόγεια υδατικά συστήματα κακή ποσοτικά και ποιοτικά κατάσταση εμφανίζουν μόνο οι περιοχές Πτολεμαΐδας – Νότιου Πεδίου – Καρυχωρίου – Κλείτου Τετραλόφου που έχουν επηρεαστεί σημαντικά από τις εξορυκτικές δραστηριότητες και την άντληση/χρήση υδάτων για την ηλεκτροπαραγωγή.

Πίνακας 20: Εκτίμηση της κατάστασης των λιμναίων Υδατικών Συστημάτων του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (συμπεριλαμβανομένων των ταμιευτήρων)

α/α	Κωδικός Υδατικού Συστήματος	Ονομασία Υδατικού Συστήματος	Ιδιαίτερως Τροποποιημένα Υδατικά Συστήματα (ΙΤΥΣ)	Σύνδεση με Προστατευόμενες Περιοχές	Οικολογική Κατάσταση / Δυναμικό	Χημική Κατάσταση	Βαθμός Εμπιστοσύνης*		Συνολική Κατάσταση
							Οικολογικής	Χημικής	
Λεκάνη Απορροής Πρεσπών (ΕΙ0901)									
1	ΕΙ0901Ι0Α0000013Ν	Μικρή Πρέσπα		✓	Μέτρια	Καλή	3	3	Μέτρια
2	ΕΙ0901Ι1Α0000014Ν	Μεγάλη Πρέσπα		✓	Μέτρια	Καλή	3	3	Μέτρια

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

α/α	Κωδικός Υδατικού Συστήματος	Ονομασία Υδατικού Συστήματος	Ιδιαίτερος Τροποποιημένα Υδατικά Συστήματα (ΙΤΥΣ)	Σύνδεση με Προστατευόμενες Περιοχές	Οικολογική Κατάσταση / Δυναμικό	Χημική Κατάσταση	Βαθμός Εμπιστοσύνης*		Συνολική Κατάσταση
							Οικολογικής	Χημικής	
Λεκάνη Απορροής Αλιάκμονα (ΕΙ0902)									
3	ΕΙ0902L000000002N	Ζάζαρη		✓	Ελλιπής	Καλή	3	3	Ελλιπής
4	ΕΙ0902L000000003N	Χειμαδίτιδα		✓	Καλή	Καλή	3	3	Καλή
5	ΕΙ0902L000000004N	Πετρών		✓	Μέτρια	Καλή	3	3	Μέτρια
6	ΕΙ0902L000000005N	Βεγορίτιδα		✓	Μέτρια	Καλή	3	3	Μέτρια
7	ΕΙ0902L000000012H	Καστοριάς	✓	✓	Μέτρια	Καλή	3	3	Μέτρια
8	ΕΙ0902L000000009H	Τεχνητή Λίμνη Πολυφύτου			Καλή	Κατώτερη της καλής	3	3	Μέτρια
9	ΕΙ0902L000000010H	Τεχνητή Λίμνη Ιλαρίωνα			Άγνωστη	Άγνωστη	0	0	Άγνωστη
* «0» = Δεν υπάρχουν πληροφορίες, «1» = Χαμηλή εμπιστοσύνη, «2» = Μέτρια εμπιστοσύνη, «3» = Υψηλή εμπιστοσύνη. Αναφέρεται στην Οικολογική και στη Χημική κατάσταση									

Πηγές: 2^η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΣΔΛΑΠ), 2024

Πίνακας 21: Εκτίμηση της κατάστασης ποτάμιων Υδατικών Συστημάτων του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας

α/α	Κωδικός Υδατικού Συστήματος	Ονομασία Υδατικού Συστήματος	ΙΤΥΣ / ΤΥΣ	Σύνδεση με Προστατευόμενες Περιοχές	Οικολογική Κατάσταση / Δυναμικό	Χημική Κατάσταση	Βαθμός Εμπιστοσύνης*		Συνολική Κατάσταση
							Οικολογικής	Χημικής	
Λεκάνη Απορροής Αλιάκμονα (ΕΙ0902)									
1	ΕΙ0902R0000010122N	Κουλάδα Π. (Σουλού Ρ.)		✓	Ελλιπής	Καλή	3	3	Ελλιπής
2	ΕΙ0902R0002320039N	Γρεβενιώτικος Π.		✓	Ελλιπής	Καλή	3	3	Ελλιπής
* «0» = Δεν υπάρχουν πληροφορίες, «1» = Χαμηλή εμπιστοσύνη, «2» = Μέτρια εμπιστοσύνη, «3» = Υψηλή εμπιστοσύνη. Αναφέρεται στην Οικολογική και στη Χημική κατάσταση									

Πηγές: 2^η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΣΔΛΑΠ), 2024

Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας δεν υπάρχουν έντονες πιέσεις για δόμηση στις εκτός οικισμών (εκτός σχεδίου) περιοχές ούτε για κατοικία αλλά ούτε και για βιομηχανικές ή εμπορικές χρήσεις. Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι εγκαταστάσεις εκτροφής γουνοφόρων ζώων, οι οποίες χωροθετούνται διάσπαρτα στον άξονα Σιάτιστας – Εράτυρας και στην Π.Ε. Καστοριάς, με μεγαλύτερη ένταση στην περιοχή της Καστοριάς.

Τα θεσμοθετημένα χωρικά σχέδια αφορούν τρεις εγκεκριμένες Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ), όλες π ρ ι ν

Τ
ῆ Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και ν Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Φάση Β' – Στάδιο Β1, Απρίλιος 2015

έ
γ
κ
ρ
ι

Οι χωρικές ενότητες που προσδιορίζονται κατά μήκος και εκατέρωθεν του άξονα Κοζάνης – Πτολεμαΐδας – Αμυνταίου – Φλώρινας και περιλαμβάνουν τις γαίες των ευρέων ζωνών εξόρυξης λιγνίτη και λειτουργίας των Ατμοηλεκτρικών Σταθμών της ΔΕΗ Α.Ε. καθορίστηκαν ως «Ζώνες Απολιγνιτοποίησης» (ΖΑΠ) ενώ με την ολοκλήρωση του ψηφιακού χάρτη των ΖΑΠ, οι Π.Ε. Κοζάνης και Φλώρινας χαρακτηρίστηκαν ως ΖΑΠ και τα λιγνιτικά πεδία και οι λιγνιτικές μονάδες, χαρακτηρίστηκαν ως

Αναφορικά με τους φυσικούς και τεχνολογικούς κινδύνους³⁷ σημειώνεται η σχετικά υψηλή σεισμικότητα στον άξονα Γρεβενά – Κοζάνη, η ευπάθεια κάποιων τμημάτων του δασικού χώρου στην εκδήλωση πυρκαγιών, κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις κατολισθήσεων σε οικισμούς και στα θρύχια του λιγνίτη, κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις εκδήλωσης πλημμυρικών φαινομένων σε περιοχές των σημαντικών πόλεων και οικισμών. Η αντιμετώπιση τέτοιων προβλημάτων συμβάλει στην επίτευξη ενός αυξημένου επιπέδου πολιτικής προστασίας.

4.6 Πολιτιστικό Περιβάλλον και Τοπίο

Η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικό ιστορικό – πολιτιστικό απόθεμα. Σύμφωνα με το Διαρκή Κατάλογο κρηνηγμένων αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της Ελλάδος, εντοπίζονται πλήθος κρηνηγμένων αρχαιολογικών χώρων – μνημεία της προϊστορικής και κλασικής εποχής, της βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής αλλά και της νεότερης εποχής. Επιπλέον, σύμφωνα με την Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας Βόρειας Ελλάδος στην Περιφέρεια υπάρχει πλήθος σπηλαίων (κρηνηγμένα και μη). Επίσης, καταγράφονται αρκετοί παραδοσιακοί οικισμοί ενώ και τμήμα της Καστοριάς χαρακτηρίζεται ως παραδοσιακός οικισμός. Εκτός από τους παραπάνω οικισμούς, στην Περιφέρεια υπάρχουν και άλλοι αξιόλογοι οικισμοί, οι οποίοι δεν είναι χαρακτηρισμένοι ως παραδοσιακοί, αλλά διακρίνονται είτε για την ιδιαίτερή τους αρχιτεκτονική φυσιογνωμία και για τον παραδοσιακό τους χαρακτήρα είτε για τις σημαντικές συγκεντρώσεις βυζαντινών, μεταβυζαντινών και νεωτέρων μνημείων. Σημαντικής αξίας θεωρούνται οι αντοπιζόμενοι γεώτοποι με προεξάρχουσα περίπτωση το Γεωπάρκο Γρεβενών – Κοζάνης που έχει ανακηρυχθεί ως τέτοιο από την UNESCO. Ειδικότερα:

Μνημεία και Αρχαιολογικοί Χώροι

Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία (πόλεις, ιερά, ταφικά μνημεία) όπως η Αρχαία πόλη της Αιανής (5^{ος} αι. π.Χ.) η οποία βρίσκεται 20 χλμ. νότια της Κοζάνης, η Διοκλητιανούπολη η οποία βρίσκεται στο Αρμενοχώρι Καστοριάς, τα κάστρα Γρεβενών και Σπηλαίου στα Γρεβενά, τα κάστρα Βελβεντού και Κτενίου στην Κοζάνη, η Ακρόπολη της Ελιμείας στα Γρεβενά, ο αρχαιολογικός χώρος στο Καστρί Πολυνερίου, ο νεολιθικός οικισμός Αυγής Καστοριάς, ο αρχαιολογικός χώρος Λογκά Ελάτης, η νεκρόπολη του Αγίου Παντελεήμονα, η ελληνιστική πόλη Φλώρινας, η ελληνιστική πόλη Πετρών κ.ά.

Προϊστορικοί Οικισμοί

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται ο Νεολιθικός Λιμναίος Οικισμός Δισπηλιού Καστοριάς (5000 π.Χ.), ο οποίος είναι και ο παλαιότερος που βρέθηκε στην Ευρώπη, ο Νεολιθικός οικισμός Αυγής Καστοριάς, ο Προϊστορικός οικισμός Αγίου Παντελεήμονα Φλώρινας και ο Προϊστορικός οικισμός Αρμενοχωρίου.

³⁶ Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας 2021 – 2025, Αύγουστος 2021

³⁷ Σχέδιο Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2021 – 2027

Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά μνημεία

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και μνημεία της Παλαιοχριστιανικής εποχής (παλαιοχριστιανική Βασιλική Αγίας Παρασκευής Κοζάνης με ψηφιδωτό δάπεδο, ψηφιδωτό δάπεδο στο Κάστρο της Καισαριάς Κοζάνης). Από τα πολυάριθμα βυζαντινά μνημεία ξεχωρίζουν η εκκλησία της Παναγίας της Καστριώτισσας (Κουμπελίδικη) με τη μοναδική ανθρωπόμορφη απεικόνιση της Αγίας Τριάδας, τα Ιουστινιάνεια τείχη, οι βυζαντινές εκκλησίες και τα παλιά αρχοντικά της Καστοριάς, η περίφημη Μονή ΙΜ Οσίου Νικάνορα Ζάβορδας, τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία Αιανής, Βελβεντού, Πρεσπών και Γρεβενών και η Καστροπολιτεία Σερβίων.

Ακόμη, αρκετές βυζαντινές εκκλησίες βρίσκονται στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου³⁸ στη λίμνη της Μικρής Πρέσπας. Από αυτές η σημαντικότερη είναι η τρίκλιτη Βασιλική του Αγίου Αχιλλείου, η οποία χρονολογείται από τα τέλη 10^{ου} αιώνα μ.Χ., κτισμένη από τον τσάρο Σαμουήλ της Βουλγαρίας και στην οποία φυλάσσονταν τα λείψανα του Αγίου Αχιλλείου. Άλλες εκκλησίες στο νησί είναι η βασιλική των Δώδεκα Αποστόλων (11^{ος} αιώνας), ο ναός του Αγίου Δημητρίου (14^{ος} αιώνας), η βασιλική του Αγίου Γεωργίου (15^{ος} αιώνας) και η εκκλησία της Παναγίας Πορφύρας.

Μνημεία της εποχής της Οθωμανικής Περιόδου

Πρόκειται για μια μεγάλη σε εύρος χρονολογική εποχή, από την οποία διατηρούνται κατά βάση μνημεία υποδομών (κατά κύριο λόγο πέτρινα γεφύρια, τα οποία συνέδεαν οδικούς άξονες και βοηθούσαν και μεταφορά ανθρώπων και προϊόντων). Πέτρινα γεφύρια, κάποια από αυτά ιδιαίτερα εντυπωσιακά επί του ποταμού Αλιάκμονα, βρίσκονται στις Π.Ε. Γρεβενών, Καστοριάς και Κοζάνης. Μεγάλης ιστορικής σημασίας οθωμανικά κτίρια αποτελούν ο Μεντρεσές του Αχμέτ Πασά και το Κουρσούμ Τζαμί στην Καστοριά.

Παραδοσιακά – ενδιαφέροντα αρχιτεκτονικά σύνολα και Ιστορικοί Τόποι³⁹

Στην Περιφέρεια υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός χαρακτηρισμένων ιστορικών τόπων που περιλαμβάνει στην Καστοριά τον επί της Ακροπόλεως και παρά τη νέα δεξαμενή Καστοριάς και σε ακτίνα έξι (6) μέτρων χώρο, τις συνοικίες Αποζάρι και Ντολτσό και τον οικισμό Πολυκέρασσο, την περιοχή του οικισμού Σπηλαίου Γρεβενών, τις συνοικίες "Χώρα" και "Γεράνεια" της Σιάτιστας, το ιστορικό κέντρο της Φλώρινας και τον οικισμό του Νυμφαίου στην Π.Ε. Φλώρινας. Επίσης, την περιοχή που περικλείεται από τη γραμμή των αρχαίων τειχών και η θέση Αρμενοχώρι στο Άργος Ορεστικό καθώς και το κτήμα της Γεωργικής Σχολής Φλώρινας.

Η Δυτική Μακεδονία διαθέτει μόλις 7 κηρυγμένους παραδοσιακούς οικισμούς ενώ σύμφωνα με την Ειδικό Τεύχος για το Τοπίο στο πλαίσιο της αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ (ΥΠΕΚΑ 2015) καταγράφονται σαράντα (40) αξιόλογοι οικισμοί. Η πλειονότητα των αξιόλογων οικισμών της Περιφέρειας (33) είναι ορεινοί καθώς συγκεντρώνονται σε περιοχές με υψόμετρο 800 -1.500 μέτρα ενώ οι υπόλοιποι (7) είναι ημιορεινοί (υψόμετρο 400 – 800 μέτρα). Από το σύνολο των οικισμών, οι είκοσι τρεις (23) βρίσκονται σε δασώδεις περιοχές, οι δώδεκα (12) σε αγροτικές περιοχές και οι πέντε (5) σε παραλίμνιες περιοχές.

³⁸ dysi, Άγιος Αχιλλεύς (<https://dysi.gr>), 2019

³⁹ Σχέδιο Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Ιανουάριος 2018

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Οι αξιόλογοι οικισμοί είναι είτε μεμονωμένοι (συνήθως οι μεγαλύτεροι εξ' αυτών) είτε απαντώνται σε συγκεντρώσεις μικρότερων οικισμών με κοινά πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Σημαντικοί αξιόλογοι – παραδοσιακοί οικισμοί είναι οι: Καστοριά, Σιάτιστα, Νυμφαίο, Βλάστη, Φλώρινα (κέντρο). Οι κυριότερες συγκεντρώσεις αξιόλογων – παραδοσιακών οικισμών είναι τα Βλαχοχώρια Γρεβενών (Σαμαρίνα, Σμίξη, Αβδέλλα, Περιβόλι κ.ά.), τα Μαστοροχώρια Βοΐου (Καλλονή, Πεντάλοφος, Τρίκορφο, Δοτσικό κ.α.), τα Μαστοροχώρια Φλώρινας (Φλάμπουρο, Λέχοβο, Δροσποτηγή), οι οικισμοί Πρεσπών (Ψαράδες, Άγιος Γερμανός, Άγιος Αχίλλειος) και οι οικισμοί των Κορεστέων (Γάβρος, Κρανιώνας, Μελάς κ.ά.).

Βιομηχανική Κληρονομιά

Υλικά κατάλοιπα της βιομηχανικής ή και προβιομηχανικής και τεχνολογικής ανάπτυξης (ανενεργά βιοτεχνικά και βιομηχανικά συγκροτήματα, ορυχεία, βυρσοδεψία κ.ά.). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ορυχεία και τα εργοστάσια της ΔΕΗ στις Π.Ε. Κοζάνης και Φλώρινας καθώς και το ανενεργό εδώ και πολλά χρόνια βιομηχανικό συγκρότημα της ΑΕΒΑΛ στην Πτολεμαΐδα. Πρόκειται για μια ιδιαίτερη κατηγορία μνημείων, η οποία μπορεί να παίξει ιδιαίτερο ρόλο στη δημιουργία μιας σύγχρονης πολιτιστικής πολιτικής και ανάπτυξης όλης της Περιφέρειας.

Θρησκευτικά προσκυνήματα

Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας υπάρχουν 36 μοναστήρια σημαντικής αρχιτεκτονικής αξίας, χαρακτηριστικά της πολιτιστικής κληρονομιάς της Δυτικής Μακεδονίας, τα οποία παρουσιάζονται ομαδοποιημένα διοικητικά ανά Μητρόπολη στο Παράρτημα 1.

Μουσεία – Συλλογές

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται δημόσια, δημοτικά και ιδιωτικά μουσεία και συλλογές (αρχαιολογικά, ιστορικά, λαογραφικά, τέχνης, εκκλησιαστικά, βιομηχανικά κ.ά.). Από τα μουσεία τα μεγαλύτερα είναι αρχαιολογικά – βυζαντινά, τα περισσότερα ωστόσο είναι μεγάλες και μικρές λαογραφικές συλλογές, οι οποίες προσπαθούν να διατηρήσουν τη νεότερη ιστορία και καθημερινότητα των κατοίκων της Περιφέρειας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποκτά και το Πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης στο Γράμμο τόσο για τη σύγχρονη ιστορία της χώρας, με τις μάχες που έλαβαν χώρα εκεί κατά τη διάρκεια του Εμφύλιου Πολέμου όσο και την εντυπωσιακή χλωρίδα και πανίδα. Στο Παράρτημα 1 παρουσιάζονται τα μουσεία και οι συλλογές που χωροθετούνται στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Εκδηλώσεις – Φεστιβάλ

Ανάμεσα στην πληθώρα εκδηλώσεων λαογραφικού χαρακτήρα (οι οποίες κατά κύριο λόγο είναι διασυνδεδεμένες με τοπικά προϊόντα και τον αθλητισμό) και τα δεκάδες τοπικά φεστιβάλ, εντοπίζονται ορισμένα τα οποία τόσο από την άποψη της διοργάνωσης όσο και από την άποψη του περιεχομένου και των τομέων καλλιτεχνικής δημιουργίας που αναπτύσσουν, δύναται να χαρακτηριστούν ως υπερτοπικής (π.χ. καστανογιורתές), πανελλήνιας (π.χ. river party Νεοτορίου, μουσικό – κατασκηνωτικό φεστιβάλ Fiesta Voio στο Μικρόκαστρο του δήμου Βοΐου, αποκρίες Καστοριάς – Ραγκουτσάρια, απόκριες και γιορτές γης στη Βλάστη Κοζάνης) και διεθνούς εμβέλειας (π.χ. Πρέσπεια) και καινοτόμου χαρακτήρα.

Αξίζει να αναφερθεί ότι στο πλαίσιο της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003) έχουν εγγραφεί⁴⁰ στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας τα δρώμενα «Μωμοέρια, ένα έθιμο του Δωδεκαημέρου», οι «Φανοί Κοζάνης» και οι «Λαζαρίνες στις κοινότητες Αγία Παρασκευή, Αιανή, Άνω Κώμη, Καρυδίτσα, Καισάρεια, Κήποι, Κάτω Κώμη, Κρόκο, Κτένι, Λευκοπηγή, Μεταμόρφωση και Ροδιανή Δήμου Κοζάνης».

Τόποι Γεωλογικού Ενδιαφέροντος

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι γεωλογικοί σχηματισμοί Μπουχάρια και Νοχτάρια στην περιοχή του Μικρόβαλτου Κοζάνης, ο «Μαρμαρωμένος Δεσπότης», η «Αρκούδα» και ο «Αετός» (φαράγγι Σερβίων) καθώς και το όρος Μπούρινος στην Π.Ε. Κοζάνης, τα Παλαιοντολογικά ευρήματα στη Μηλιά, η Βάλια Κάλντα και το γεωπάρκο Γρεβενών – Κοζάνης στην Π.Ε. Γρεβενών, η Σπηλιά του Δράκου στην πόλη της Καστοριάς και το απολιθωμένο δάσος στο Νόστιμο Καστοριάς, το Βίτσι και ο Γράμμος.

Συνοψίζοντας, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας καταγράφονται συνολικά 42 κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι – μνημεία της προϊστορικής και κλασικής εποχής, 283 της βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής και 175 της νεότερης εποχής. Επίσης, καταγράφονται συνολικά 63 σπήλαια (κηρυγμένα και μη). Η πλειονότητα των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων – μνημείων της προϊστορικής και κλασικής εποχής συγκεντρώνεται στην Π.Ε. Κοζάνης (26). Οι υπόλοιποι αρχαιολογικοί χώροι – μνημεία της προϊστορικής και κλασικής εποχής κατανέμονται ως εξής: 3 στην Π.Ε. Γρεβενών, 6 στην Π.Ε. Καστοριάς και 7 στην Π.Ε. Φλώρινας. Οι σημαντικότεροι αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας είναι ο Αρχαιολογικός χώρος Αιανής και ο Αρχαιολογικός χώρος του Δισπηλιού. Επιπλέον, το 2023 δρομολογήθηκαν διαδικασίες για την υποβολή φακέλου προς την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού ώστε να χαρακτηριστεί η Καστοριά Μνημείο Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Unesco.

Όσον αφορά επίσης κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους – μνημεία της βυζαντινής και μεταβυζαντινής εποχής, η πλειονότητά τους συγκεντρώνεται στις Π.Ε. Κοζάνης (111) και Καστοριάς (90). Οι υπόλοιποι αρχαιολογικοί κατανέμονται ως εξής: 51 στην Π.Ε. Γρεβενών και 31 στην Π.Ε. Φλώρινας. Οι βυζαντινές και μεταβυζαντινές αρχαιότητες περιλαμβάνουν ως επί το πλείστον Ιερούς Ναούς και Ιερές Μονές. Ειδικότερα στην Καστοριά και στη Σιάτιστα, σημαντικός είναι και ο αριθμός των οικιών – αρχοντικών. Στην Π.Ε. Γρεβενών απαντώνται πολλά αξιόλογα γεφύρια, τα οποία θεωρούνται τα μεγαλύτερα και πιο εντυπωσιακά σε όλη τη Μακεδονία και συγκεντρώνονται ως επί το πλείστον στον Βενέτικο ποταμό.

Όσον αφορά τα κηρυγμένα μνημεία της νεότερης εποχής η πλειονότητά τους συγκεντρώνεται στην Π.Ε. Καστοριάς (74) και κυρίως στην πόλη της Καστοριάς. Τα υπόλοιπα μνημεία της νεότερης εποχής κατανέμονται ως εξής: 6 στην Π.Ε. Γρεβενών, 49 στην Π.Ε. Κοζάνης (κυρίως στη Σιάτιστα) και 46 στην Π.Ε. Φλώρινας (κυρίως στην πόλη της Φλώρινας). Τα νεότερα μνημεία περιλαμβάνουν ως επί το πλείστον οικίες – αρχοντικά.

Επίσης, στην Περιφέρεια υπάρχουν οι ακόλουθοι χαρακτηρισμένοι ιστορικοί τόποι⁴¹:

- Στην Καστοριά, ο επί της Ακροπόλεως και παρά τη νέα δεξαμενή Καστοριάς και σε ακτίνα 6 μέτρων χώρος.
- Οι συνοικίες Αποζάρι και Ντολτσό της Καστοριάς.

⁴⁰ Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά της Ελλάδας (<https://ayla.culture.gr/purpose/>)

⁴¹ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2015 – 2019, Μέρος Α: Στρατηγικός Σχεδιασμός, 2015

- Η περιοχή του οικισμού Σπηλαίου Γρεβενών.
- Οι συνοικίες «Χώρα» και «Γεράνεια» της Σιάτιστας.
- Το ιστορικό κέντρο της Φλώρινας.
- Ο οικισμός Νυμφαίο στην Π.Ε. Φλώρινας.
- Ο οικισμός Πολυκέρασο στην Π.Ε. Καστοριάς.
- Η περιοχή που περικλείεται από τη γραμμή των αρχαίων τειχών στη θέση Αρμενοχώρι στο Άργος Ορεστικό.
- Το κτήμα της Γεωργικής Σχολής Φλώρινας.

Το πολιτιστικό στοιχείο, παράλληλα με τον αθλητισμό και ειδικότερα την ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε οργανωμένους χώρους (π.χ. χιονοδρομικά κέντρα Βασιλίτσας, Βίγλας – Πισοδερίου, Βιτσίου) και εγκαταστάσεις (π.χ. ναυταθλητικές εγκαταστάσεις λιμνών Καστοριάς, Πολυφύτου), συντελεί στη διαμόρφωση του δομημένου τρίπτυχου «Πολιτισμός – Αθλητισμός – Τουρισμός» (σκι, σνόουμπορντ, πεζοπορία, ποδηλασία, υπασία, τοξοβολία, κωπηλασία, ράφτιγκν, κανόε καγιάκ, υπαίθρια μαγειρική κ.λπ.) Πρόκειται για το πλαίσιο των υπηρεσιών αναψυχής και δημιουργίας των κατοίκων της ίδιας της περιοχής, αλλά και το σημαντικό διαθέσιμο για την υποστήριξη της οικονομίας με νέες οικονομικού χαρακτήρα δραστηριότητες. Προς αυτή την κατεύθυνση καλείται να συμβάλει και η ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, με έμφαση στις υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα προς τους πολίτες. Ειδικότερα, εστιάζοντας στα λιμναία και ποτάμια συστήματα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας αναπτύσσονται οι ακόλουθες δραστηριότητες⁴² στις Περιφερειακές Ενότητες Γρεβενών, Καστοριάς και Φλώρινας:

Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών

- Rafting στον Αλιάκμονα,
- Rafting στο Βενέτικο,
- Rafting στο Μηλεοπόταμο,
- Zip line (Flying Fox) στο Βενέτικο,
- Canyoning στο φαράγγι του Κλέφτη,
- Canyoning στην Πορτίτσα,
- Πεζοπορία στην Πορτίτσα,
- Πεζοπορία στις λίμνες Φλέγγα (Βάλια Κάλντα).

Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς

- Kayak, Canoe, Sur, Κωπηλασία, Ιστοπλοΐα, ποδήλατο νερού, περιήγηση με βάρκες στη λίμνη της Καστοριάς.

Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας

- Πεζοπορία στις Πρέσπες,
- Οργανωμένες υπαίθριες δραστηριότητες όπως υπασία, πεζοπορία, τοξοβολία και canoe πλησίον των λιμνών Ζάζαρης και Χειμαδίτιδας.

⁴² Visit West Macedonia, Οργανωμένες δραστηριότητες στη Δυτική Μακεδονία (<https://www.visitwestmacedonia.gr>)

4.7 Πορεία Υλοποίησης της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας κατά την Περασμένη Προγραμματική Περίοδο 2014 - 2020

Κατά την περασμένη προγραμματική περίοδο 2014 – 2020, συνολικός προϋπολογισμός του Επιχειρησιακού Σχεδίου ΟΧΕ Λιμνών ΠΔΜ ανερχόταν σε 36.600.000 € (ΔΔ), εκ των οποίων τα 35.200.000 € αφορούσαν πόρους του ΕΤΠΑ και το 1.400.000 € αφορούσε πόρους του ΕΚΤ.

Η πορεία υλοποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου μέχρι τον Ιούνιο του 2023 έχει ως εξής:

- Έχουν εκδοθεί 15 προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού 69,6 εκ. €, που αφορούν σε αναβάθμιση υποδομών ύδρευσης, κατασκευή υποδομών διαχείρισης αστικών αποβλήτων, υλοποίηση δράσεων για την βιοποικιλότητα, ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών προορισμών εντός ΟΧΕ, ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής δικτύωσης εντός ΟΧΕ, βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων εντός ΟΧΕ, υλοποίηση δράσεων πρόληψης και αντιμετώπισης των πλημμυρικών φαινομένων, υλοποίηση δράσεων επιχειρηματικότητας, συμβουλευτικής κατάρτισης και πιστοποίησης ανέργων σε τομείς προτεραιότητας της ΠΔΜ, λειτουργική αναβάθμιση οδικής ασφάλειας και δράσεις αναβάθμισης υποδομών α΄θμιας και β΄θμιας υγείας ΟΧΕ.
- Έχουν υποβληθεί 174 προτάσεις χρηματοδότησης συνολικού προϋπολογισμού 54,8 εκ. €, εκ των οποίων οι 139 προτάσεις αφορούν σε πράξεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων και οι υπόλοιπες 35 προτάσεις αφορούν σε έργα,
- Έχουν ενταχθεί 89 πράξεις προϋπολογισμού 44,5 εκ. €
- Έχουν συμβασιοποιηθεί 77 πράξεις και οι νομικές δεσμεύσεις ανέρχονται σε 34,3 εκ.€
- Πληρωμές εμφανίζουν 18 πράξεις οι οποίες ανέρχονται σε 14,4 εκ.€

Ειδικότερα ανά Πυλώνα Ανάπτυξης η συνολική εικόνα έχει ως εξής:

Πυλώνας Ανάπτυξης 1. Διατήρηση και Ανάδειξη του Φυσικού και Πολιτιστικού Αποθέματος (Προϋπολογισμός: 23,7 εκ. €)

- Έχουν εκδοθεί 10 προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού 54,1 εκ. €.
- Έχουν υποβληθεί 33 προτάσεις συνολικού προϋπολογισμού 38,4 εκ. €,
- Έχουν ενταχθεί 27 πράξεις προϋπολογισμού 34,8 εκ. €
- Έχουν συμβατοποιηθεί 18 πράξεις και οι νομικές δεσμεύσεις ανέρχονται σε 26,6 εκ.€
- Πληρωμές εμφανίζουν 11 πράξεις και ανέρχονται σε 12,2 εκ.€

Πυλώνας Ανάπτυξης 2. Ενίσχυση της Παραγωγικής Βάσης και Ανάδειξη των Συγκριτικών Πλεονεκτημάτων των Λιμναίων Περιοχών (Προϋπολογισμός: 5,4 εκ.€)

- Έχουν εκδοθεί 3 προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού 3,2 εκ. €.
- Έχουν υποβληθεί 139 προτάσεις συνολικού προϋπολογισμού 12,6 εκ. €,
- Έχουν ενταχθεί 60 πράξεις προϋπολογισμού 5,9 εκ. €
- Έχουν συμβατοποιηθεί 57 πράξεις και οι νομικές δεσμεύσεις ανέρχονται σε 5,6 εκ.€
- Πληρωμές εμφανίζουν 5 πράξεις και ανέρχονται σε 0,23 εκ.€

Πυλώνας Ανάπτυξης 3. Βελτίωση Διασύνδεσης, Πρόσβασης και Οργάνωσης Υποδομών και Υπηρεσιών (Προϋπολογισμός: 7,5 εκ. €)

- Έχουν εκδοθεί 2 προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού 12,3 εκ. €.
- Έχουν υποβληθεί 2 προτάσεις συνολικού προϋπολογισμού 3,8 εκ. €,

**Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

- Έχουν ενταχθεί 2 πράξεις προϋπολογισμού 3,8 εκ. €
- Έχουν συμβατοποιηθεί 2 πράξεις και οι νομικές δεσμεύσεις ανέρχονται σε 2,1 εκ.€
- Πληρωμές εμφανίζει 2 πράξεις και ανέρχονται σε 1,97 εκ.€

Ο αναλυτικός πίνακας που αποτυπώνει την πορεία υλοποίησης της ΟΧΕ αξιοποίησης λιμνών Δυτικής Μακεδονίας ανά Πυλώνα ανάπτυξης και ειδικό στόχο παρουσιάζεται στο Παράρτημα 1.

Βασικές Διαπιστώσεις:

- Δόθηκε αναγκαστική έμφαση σε υποδομές ύδρευσης και διαχείρισης λυμάτων με στόχο τόσο την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων όσο και την προστασία του περιβάλλοντος,
- Υλοποιήθηκαν δράσεις αποκατάστασης και αξιοποίησης βιοποικιλότητας με περιορισμένο εύρος και σημαντικές καθυστερήσεις στις διαδικασίες υλοποίησης.
- Εντοπίζονται σημαντικές καθυστερήσεις σε παρεμβάσεις και έργα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προορισμού με καθυστερήσεις στην ωρίμανση έργων με αποτέλεσμα, παρά την ένταξη έργων να μην έχουν πραγματοποιηθεί πληρωμές,
- Οι παρεμβάσεις ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς έχουν ικανοποιητικό ρυθμό υλοποίησης.
- Περιλαμβάνεται ικανός αριθμός έργων ενεργειακής αναβάθμισης και βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας με σχετική καθυστέρηση στην υλοποίηση,
- Οι δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας υλοποιούνται με ικανοποιητικό ρυθμό,
- Οι δράσεις υποστήριξης της απασχόλησης έχουν χαμηλές επιδόσεις ιδίως σε ό,τι αφορά τα προγράμματα κατάρτισης και συμβουλευτικής.
- Σε ότι αφορά τα έργα διασύνδεσης / πρόσβασης και οργάνωσης υποδομών και υπηρεσιών εντοπίζονται κυρίως έργα αναβάθμισης και ασφάλειας οδικών δικτύων.

Μεταφερόμενα Έργα:

Έντεκα (11) έργα συνολικού προϋπολογισμού 12.887.291,82 €, που εντάχθηκαν χωρίς να ολοκληρωθούν κατά την περασμένη προγραμματική περίοδο, θα υλοποιηθούν ως μεταφερόμενα έργα στο πλαίσιο της επικαιροποιημένης ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας στη προγραμματική περίοδο 2021 – 2027.

Ο αναλυτικός πίνακας με τα μεταφερόμενα έργα και την πορεία υλοποίησής τους παρουσιάζεται στο Παράρτημα 1.

Αποτίμηση Συστήματος Διακυβέρνησης:

Κατά την περασμένη προγραμματική περίοδο η ΕΥΔ του ΠΔΜ ήταν υπεύθυνη για:

- Την εξειδίκευση και τον προγραμματισμό των προσκλήσεων του ΕΠ και τις διαδικασίες έγκρισης από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος,
- Τον προσδιορισμό του περιεχομένου των προσκλήσεων, των όρων και προϋποθέσεων επιλεξιμότητας των πράξεων, το ύψος του προϋπολογισμού,
- Τη μεθοδολογία και τα κριτήρια επιλογής των πράξεων,
- Την κατάρτιση, έκδοση και δημοσίευση της προσκλήσεων και αξιολόγηση των προτάσεων, την εξέταση ενστάσεων και την κατάταξη των προτάσεων.

Το ρόλο του Φορέα Στρατηγικής / Παρακολούθησης σύμφωνα με το εγκεκριμένο σχέδιο, προβλεπόταν να αναλάβει η Επιτροπή Παρακολούθησης με τη διοικητική υποστήριξη της Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Σχεδιασμού (ΔιαΠ) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, συνεπικουρούμενη από μια Ομάδα Τεχνικής Στήριξης, προκειμένου να έχει την ικανότητα να προσαρμοστεί και να αναπτύξει τις απαραίτητες δεξιότητες για τη διαχείριση και υλοποίηση της ΟΧΕ. Η Επιτροπή Παρακολούθησης αναλάμβανε και τον ρόλο του ευρύτερου συντονιστικού οργάνου, τις «ευθύνες πολιτικής (policy)» αλλά και διάχυσης των αποτελεσμάτων της ΟΧΕ.

Το σύστημα διακυβέρνησης, όπως και ανάλογα σχήματα σε άλλες Περιφέρειες στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο, δεν εφαρμόστηκε ικανοποιητικά, με συνέπεια το σύνολο σχεδόν των αρμοδιοτήτων να ασκείται από την ΕΥΔ Π-ΔΜ χωρίς ικανοποιητική συμμετοχή των υπηρεσιών και των πολιτικών οργάνων των τοπικών και περιφερειακών φορέων που αντικειμενικά θα έπρεπε να εμπλακούν και να συμβάλλουν τόσο στην αποτελεσματική υλοποίηση των δράσεων όσο και στην αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης της στρατηγικής.

4.8 Βασικά Συμπεράσματα

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα αξιόλογο φυσικό περιβάλλον (ορεινά τοπία, λίμνια και ποτάμια συστήματα, πανίδα και χλωρίδα), πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, πληθώρα μνημείων αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος και σημαντικό γαστρονομικό απόθεμα.

Η περιοχή διαθέτει εξαιρετικά σημαντικό υδάτινο δυναμικό καθώς σε αυτήν εντοπίζεται το 65% των επιφανειακών υδάτων της Χώρας, ενώ υπάρχει μεγάλος αριθμός λιμνών, σημαντικό υδρογραφικό δίκτυο ποταμών και εκτεταμένα υπόγεια αποθέματα.

Σημειώνεται ότι η Περιφέρεια παρουσιάζει υψηλή τρωτότητα στην Κλιματική Αλλαγή με σημαντικές επιπτώσεις στους υδάτινους πόρους, στις υποδομές – μεταφορές, στο δομημένο περιβάλλον και στη γεωργία.

Κατά την περίοδο 2011 – 2021 στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας παρατηρείται σημαντική πληθυσμιακή μείωση (-10,3%). Από το σύνολο των Π.Ε. σημαντικότερες πληθυσμιακές απώλειες καταγράφονται στην Π.Ε. Γρεβενών (-16,3%) και σε δημοτικό επίπεδο στους Δήμους Πρεσπών (-22,4%), Νεστορίου (-18,8%) και Βοΐου (-18,7%). Από την ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού παρατηρείται μια γενικότερη τάση γήρανσης δεδομένου ότι τα άτομα των νεότερων παραγωγικών ηλικιών μειώνονται σημαντικά ενώ αυξάνεται ο πληθυσμός των ατόμων ηλικίας 60 και άνω. Οι πιέσεις πληθυσμιακής μείωσης αναμένεται να συνεχιστούν και ενδεχομένως να ενταθούν στις περιοχές υψηλής εξάρτησης από την οικονομία του λιγνίτη, αν δεν ληφθούν μέτρα για τη βιώσιμη αναπλήρωση της εργασίας και των εισοδημάτων των κατοίκων των περιοχών αυτών.

Η δημιουργία θέσεων εργασίας στα έτη 2016 – 2022 παρουσιάζει πολύ χαμηλή δυναμική με τους κλάδους «δραστηριοτήτων υπηρεσιών εστίασης», «παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού» και «κατασκευής ειδών ένδυσης» να είναι αυτοί που πλήττονται περισσότερο.

Στον τομέα της ανεργίας, ο αριθμός των ανέργων αποτελεί το 8% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας. Περισσότερο πλήττονται οι γυναίκες και οι παραγωγικές ηλικίες 25 – 54 ετών αποτελώντας το 62,8% και 73,9% αντίστοιχα του άνεργου πληθυσμού της Περιφέρειας. Ο μεγαλύτερος αριθμός ανέργων καταγράφεται στους Δήμους Εορδαίας, Καστοριάς και Κοζάνης όπου οι άνεργοι αποτελούν αντίστοιχα το 9,78%, 9,60% και 9,15% του πληθυσμού τους.

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Η περιφερειακή οικονομία βρίσκεται σε φάση επιβράδυνσης γεγονός που επιβεβαιώνει η διαχρονικά μειούμενη Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ), η οποία κατά την περασμένη δεκαετία (2012 – 2021) μειώθηκε κατά 30,75%.

Ο πρωτογενής τομέας αναδεικνύεται σταδιακά σε δυναμικό τομέα της Περιφέρειας καθώς σημειώνει σημαντική αύξηση των επιχειρήσεων, των απασχολούμενων και του κύκλου εργασιών (2011- 2020). Ο δευτερογενής τομέας παρουσιάζει σημαντική συρρίκνωση ενώ, ο τριτογενής τομέας, παρά τη φθίνουσα δυναμική του, παραμένει ο κυρίαρχος τομέας οικονομικής δραστηριότητας.

Η υφιστάμενη παραγωγική διάρθρωση της Περιφέρειας αδυνατεί να απορροφήσει τους κραδασμούς από την παρατεταμένη κρίση, με αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο, μεγάλο έλλειμμα ανταγωνιστικότητας, υστέρηση σε καινοτομία, επιχειρηματική κουλτούρα, ποιότητα θεσμών, ανώτατη εκπαίδευση και δια βίου μάθηση, αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας και με ενδο-περιφερειακές ανισότητες που επιμένουν, κυρίως στις απομακρυσμένες περιοχές που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά μειονεκτήματα με μέσο όρο εισοδήματος κάτω από το όριο της φτώχειας και δείκτη γήρανσης υψηλότερο του εθνικού μέσου όρου.

Το μικρό μέγεθος της οικονομίας και η έλλειψη ισορροπίας στην κλαδική της σύνθεση, καταλήγουν σε απασχόληση που συγκεντρώνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό σε δύο μόνο τομείς (γεωργία και εξόρυξη – βιομηχανία – ενέργεια) και άρα απασχόληση και εισόδημα είναι σχετικά ευάλωτα μεγέθη σε κάθε αρνητική εξέλιξη σ' αυτούς τους τομείς. Ο συνδυασμός μειούμενης εξωστρέφειας και περιορισμένης χρήσης / υιοθέτησης / προσαρμογής καινοτομίας δεν μπορούν να υποστηρίξουν ένα συνεκτικό διατηρήσιμο σώμα επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα τη μείωση του πλήθους τους κατά τη διάρκεια της πρόσφατης οικονομικής κρίσης.

Οι ανωτέρω διαπιστώσεις αποτελούν κρίσιμους παράγοντες διαμόρφωσης αναπτυξιακών πολιτικών και καθορίζουν τις δυνατότητες της Περιφέρειας να αξιοποιήσει τα πλεονεκτήματά της, να αναστρέψει τις αδυναμίες της και να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που προκύπτουν.

Στις νέες συνθήκες έντασης του διεθνούς και δια-περιφερειακού ανταγωνισμού, περιορισμού της κρατικής παρέμβασης και αλλαγών στην εθνική και ευρωπαϊκή ενεργειακή αγορά, τις διαρθρωτικές αδυναμίες του παραγωγικού συστήματος που επιμένουν (περιορισμένο εύρος κλαδικής εξειδίκευσης, χαμηλή διασύνδεση μεταξύ παραγωγικών τομέων, εξάρτηση από συμβατικούς κλάδους, μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων, μικρό επίπεδο σε επενδύσεις εκσυγχρονισμού και χαμηλές επιδόσεις σε υιοθέτηση καινοτομίας και σε δραστηριότητες ΕΤΑΚ), σε συνδυασμό με την ανάγκη μετάβασης και προσαρμογής στη μεταλινιτική περίοδο και αντιστάθμισης των επιπτώσεων των μέτρων αντιμετώπισης της πανδημίας, δημιουργούν σειρά προκλήσεων που καλείται να αντιμετωπίσει η Περιφέρεια για να αποκτήσει ένα ασφαλές περιβάλλον ισόρροπης και σταθερής ανάπτυξης με βιώσιμες θέσεις απασχόλησης, ποιοτικό περιβάλλον και κοινωνική συνοχή.

Η σημαντική μείωση του ΑΕΠ της Περιφέρειας σε συνδυασμό με τη μείωση του πληθυσμού της προσδιορίζουν μια Περιφέρεια που βρίσκεται σε αναπτυξιακή πτώση, η οποία απειλείται επιπλέον από την εξάρτηση σε ποσοστό άνω του 30% της οικονομίας από τις δραστηριότητες εξόρυξης ορυκτών καυσίμων και παραγωγής ενέργειας.

Η Περιφέρεια διαθέτει ένα αναμφισβήτητο φυσικό πλεονέκτημα στα ορεινά και λιμναία οικοσυστήματα και στη βιοποικιλότητα που συνιστούν ένα εξαιρετικά αξιοποιήσιμο τουριστικό δυναμικό, διαθέτει ξεχωριστή παραγωγική παράδοση σε προϊόντα ποιότητας (γούνα, κρόκος και αρωματικά φυτά, γαλακτοκομικά, καλλιέργεια και επεξεργασία προϊόντων ΠΟΠ), ενίοτε υψηλής προστιθέμενης αξίας. Με βάση τα παραπάνω η Δυτική Μακεδονία, αντιμετωπίζει την πρόκληση της Μετάβασης ως μια ευκαιρία που θα αποκαταστήσει την αναπτυξιακή της προοπτική σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

4.9 Συνθετική Αξιολόγηση Προοπτικών και Συμπεράσματα ως προς τα Προβλήματα - Προοπτικές και Ανάγκες Αναθεώρησης / Τροποποίησης της Περιοχής Παρέμβασης

4.9.1 Βάση Αξιολόγησης για την Επικαιροποίηση της Στρατηγικής

Στις προηγηθείσες ενότητες δόθηκε συνολική εικόνα στον αναγκαίο βαθμό λεπτομέρειας για την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εστιάζοντας και ξεχωρίζοντας την περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ Λιμνών της περιόδου 2014 - 2020.

Δεδομένου ότι η ανωτέρω στρατηγική αποτελεί τη βάση και του παρόντος σχεδιασμού ως προς τους βασικούς άξονές του, τα όρια της περιοχής παρέμβασης επανεξετάζονται με γνώμονα την συμπερίληψη και δραστηριοτήτων με ουσιαστικό ρόλο στη δημιουργία αλυσίδων αξίας για τις δραστηριότητες της υφιστάμενης περιοχής παρέμβασης και να διασφαλίζεται ο ολοκληρωμένος χαρακτήρας των επενδύσεων.

Σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, τέσσερις (4) είναι οι κύριοι παράγοντες που οδηγούν στην ανάγκη επικαιροποίησης της Στρατηγικής ΟΧΕ είναι:

- Η εφαρμογή της πολιτικής απολιγνιτοποίησης, συνεπεία της οποίας διαμορφώθηκε το Εδαφικό Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ) Δυτικής Μακεδονίας.
- Η έξοδος της Ελλάδας από τις συνθήκες οικονομικής κρίσης και η ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας της οικονομίας με διαφαινόμενη δυνατότητα αύξησης χρηματοδοτήσεων των ιδιωτικών επενδύσεων.
- Ανάγκη αξιοποίησης επιπλέον δυναμικών χαρακτηριστικών σε παραλίμνιες και παραποτάμιες περιοχές.
- Η ένταση των καιρικών φαινομένων που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή και η στροφή της πολιτικής στην μείωση των ζημιών συνεπεία αυτών.

Για την παρούσα συνθετική αξιολόγηση λήφθηκαν ως βάση οι ακόλουθες εισροές:

- Στοιχεία συγκεντρωθέντα στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης.
- Τρέχοντα απολογιστικά και αξιολογικά στοιχεία του προγράμματος ΟΧΕ Λιμνών 2014 - 2020.
- Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Δυτικής Μακεδονίας 2014 – 2020.
- Αναλύσεις και σχεδιασμός του Εδαφικού Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΣΔΑΜ) Δυτικής Μακεδονίας (έγκριση 16/6/2022).
- Αναλύσεις και σχεδιασμός του Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Δυτικής Μακεδονίας (έγκριση 1/12/2021).
- Το Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» (Π-ΔΜ) 2021 – 2027 (2022)
- Τομεακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2021 - 2027:
 - Ανταγωνιστικότητα,
 - Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή,
 - Ψηφιακός Μετασχηματισμός,
 - Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή,
 - Μεταφορές,
 - Πολιτική Προστασία,
 - Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση,
 - Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων,
 - Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα.

4.9.2 Προβλήματα – Ανάγκες Παρέμβασης – Αξιολόγηση Υφιστάμενης Κατάστασης

Το πρόβλημα της περιοχής των λιμνών και των ποτάμιων συστημάτων της Δυτικής Μακεδονίας είναι κατά κύριο λόγο τα προβλήματα ολόκληρης της Περιφέρειας. Οι λεπτομερείς αναλύσεις και αξιολογήσεις στο πλαίσιο των δύο θεμελιωδών κειμένων της περιφερειακής αναπτυξιακής πολιτικής (ΕΠ Δυτική Μακεδονία, ΠΠΑ Δυτικής Μακεδονίας) έχουν συμπεριλάβει τα λιμναία συστήματα⁴³ ως ουσιαστικά τμήματα της Περιφέρειας.

Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο της παρούσας συνθετικής αξιολόγησης διακρίνουμε τα στοιχεία των αναλύσεων και επικεντρώνουμε σε αυτά που αφορούν ειδικά και ιδιαίτερα τα λιμναία συστήματα.

Με βάση αυτά μπορούμε να συνοψίσουμε τα κάτωθι:

• ΓΕΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Το κύρια πρόβλημα των περιοχών γύρω από τα λιμναία συστήματα εκδηλώνονται γενικά ως:

- Δημογραφική εξασθένηση: μείωση και γήρανση του πληθυσμού, μείωση και εσωτερική μετακίνηση πληθυσμού παραγωγικών ηλικιών.
- Εξασθένηση Παραδοσιακών Παραγωγικών Δραστηριοτήτων: με κυριότερη έκφραση τη σημαντική μείωση της παραγωγικής δραστηριότητας της γουνοποιίας
- Παρακμάζουσες δραστηριότητες ως συνέπεια της απολιγνιτοποίησης: Οι τομείς που εκτιμάται πως θα παρακμάσουν συνδέονται με τις δραστηριότητες εκείνες που αφορούν σε (α) βασικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες εξόρυξης λιγνίτη, (β) συμβατικές δραστηριότητες παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος καθώς και (γ) δραστηριότητες συλλογής, επεξεργασίας και διαχείρισης εξορυκτικών αποβλήτων και εξυγίανσης. Οι τάσεις μείωσης των δραστηριοτήτων αυτών επηρεάζουν εμμέσως τις περιοχές των λιμναίων συστημάτων.
- Μετασχηματιζόμενες δραστηριότητες: Οι τομείς που εκτιμάται πως θα μετασχηματιστούν συνδέονται με τις δραστηριότητες εκείνες που ενδεικτικά αφορούν σε: (α) δραστηριότητες διανομής και εμπορίας ηλεκτρικού ρεύματος, (β) υποστηρικτικές δραστηριότητες παραγωγής και προμήθειας πρώτων υλών και μηχανημάτων σχετικά με τη λιγνιτική δραστηριότητα, (γ) δραστηριότητες κατασκευής, συντήρησης και εμπορίας μεταλλικών προϊόντων, μηχανημάτων και εξοπλισμού, και (δ) δραστηριότητες τομέα μεταφορών. Κάποιες από αυτές τις δραστηριότητες ασκούνται στις περιοχές των λιμναίων συστημάτων.

• ΕΝΤΟΠΙΣΜΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Πέρα από τα ανωτέρω γενικά προβλήματα, μπορούμε να εξειδικεύσουμε και να εντοπίσουμε προβλήματα που με ένταση εκδηλώνονται στις περιοχές των λιμναίων συστημάτων

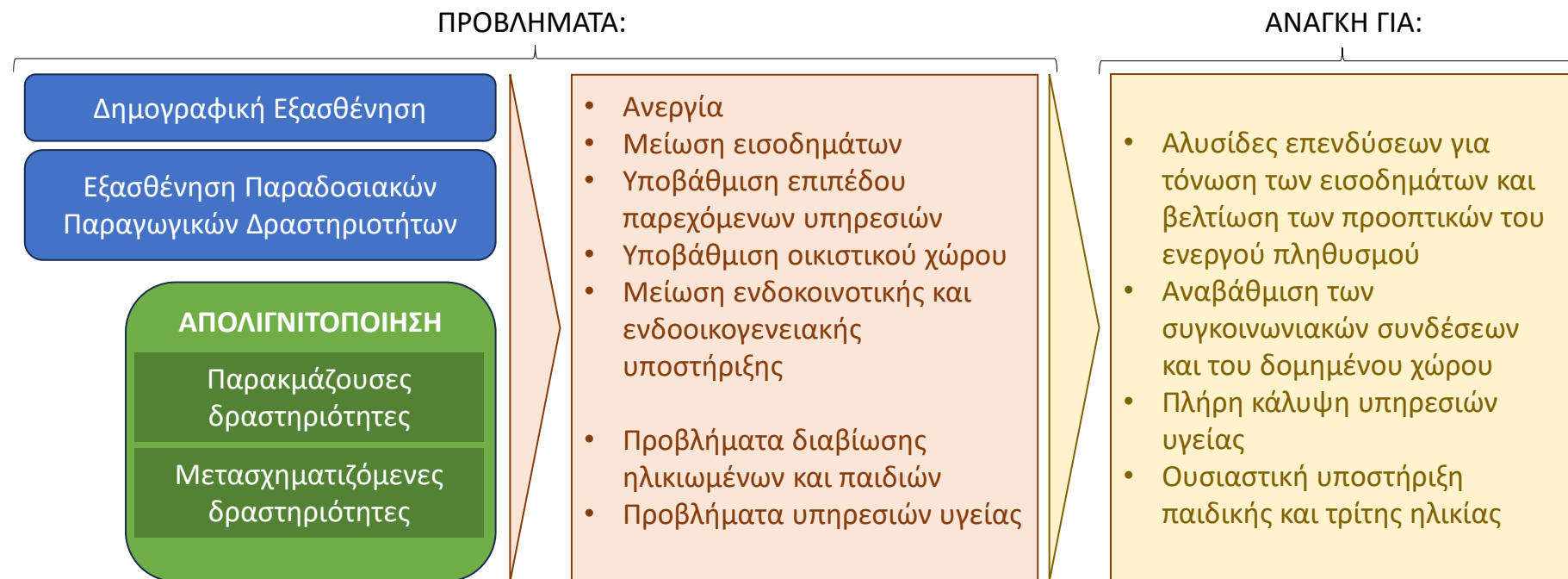
- Προβλήματα διαβίωσης ηλικιωμένων και παιδιών που δημιουργούν τάσεις φυγής ή απροθυμία μόνιμης διαμονής στις περιοχές,
- Προβλήματα υπηρεσιών υγείας και προνοίας που προκαλούν δυσκολίες στους τοπικούς πληθυσμούς,
- Ανεργία ως συνέπεια αλληλουχίας προβλημάτων που προέρχονται κυρίως από την απολιγνιτοποίηση και την κρίση της γουνοποιίας,
- Η γενικότερη τάση μείωσης του συνολικού εισοδήματος οφειλόμενη στη μείωση του παραγωγικού πληθυσμού, τη μετακίνηση ή αποφυγή εγκατάστασης κατοίκων υψηλού μορφωτικού επιπέδου και από την αλυσίδα των συνεπειών της απολιγνιτοποίησης και της κρίσης της γουνοποιίας,

⁴³ Η έννοια «λιμναίο σύστημα» περιλαμβάνει τις λίμνες και τις συνδεόμενες με αυτές ποτάμιες ροές.

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Υποβάθμιση επιπέδου παρεχόμενων υπηρεσιών κυρίως στους τομείς ποιότητας ζωής, εκπαίδευσης και υγείας πρόνοιας, πολιτισμού και ψυχαγωγίας, ως συνέπεια των ανωτέρω, που οδηγούν σε φυγή εργαζομένων υψηλού μορφωτικού επιπέδου και τον περιορισμό ή και τη διακοπή εργασιών επιχειρήσεων παροχής συναφών υπηρεσιών,
- Περιορισμένη προσπελασιμότητα των περιοχών της Περιφέρειας, παρά την λειτουργία της Εγνατίας Οδού και των κάθετων αξόνων της, λόγω ανεπάρκειας μεταφορικών συνδέσεων (ελλείψεις και περιορισμένης συχνότητας υπεραστικές συνδέσεις, έλλειψη αεροπορικής σύνδεσης, προβληματικό πεπαλαιωμένο και ανεπαρκές σιδηροδρομικό δίκτυο κ.λπ.),
- Υποβάθμιση οικιστικού χώρου λόγω της εγκατάλειψης, μείωσης ενδιαφέροντος ή αδυναμίας (τεχνικής και οικονομικής) για την υλοποίηση εργασιών συντήρησης, αποκατάστασης και αναβάθμισης τόσο του δημόσιου χώρου όσο και των ιδιωτικών κτισμάτων και χώρων,
- Μείωση ενδοκοινοτικής και ενδοοικογενειακής υποστήριξης που οφείλεται στην αύξηση του ποσοστού των ατόμων που χρειάζονται υποστήριξη και στη μείωση των δυνατοτήτων αυτών που μπορούν να την προσφέρουν.

Σχήμα 1: Συνοπτική Απεικόνιση Προβλημάτων και Αναγκών Παρέμβασης

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Τα ανωτέρω προβλήματα δημιουργούν έναν φαύλο κύκλο. Για τη φυγή από την αλληλουχία αυτή και την επιστροφή σε κατάσταση σταθερότητας και εντέλει ανάπτυξης έχουν κινητοποιηθεί αρκετά δυναμικά στοιχεία της περιοχής. Τα χρηματοδοτικά πρόγραμμα που προαναφέρθηκαν, τα οποία και θα υποστηρίξουν και το παρόν σχέδιο κινούνται προς αυτήν την κατεύθυνση.

Στο πλαίσιο του παρόντος, αναγνωρίζονται επιγραμματικά τις κάτωθι ανάγκες για παρεμβάσεις, που αλληλοσυμπληρούμενες μπορούν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις ανατροπής των τάσεων των τελευταίων ετών:

- Αλυσίδες επενδύσεων για τόνωση των εισοδημάτων και βελτίωση των προοπτικών του ενεργού πληθυσμού
- Αναβάθμιση των συγκοινωνιακών συνδέσεων και του δομημένου χώρου
- Πλήρη κάλυψη υπηρεσιών υγείας
- Ουσιαστική υποστήριξη παιδικής και τρίτης ηλικίας

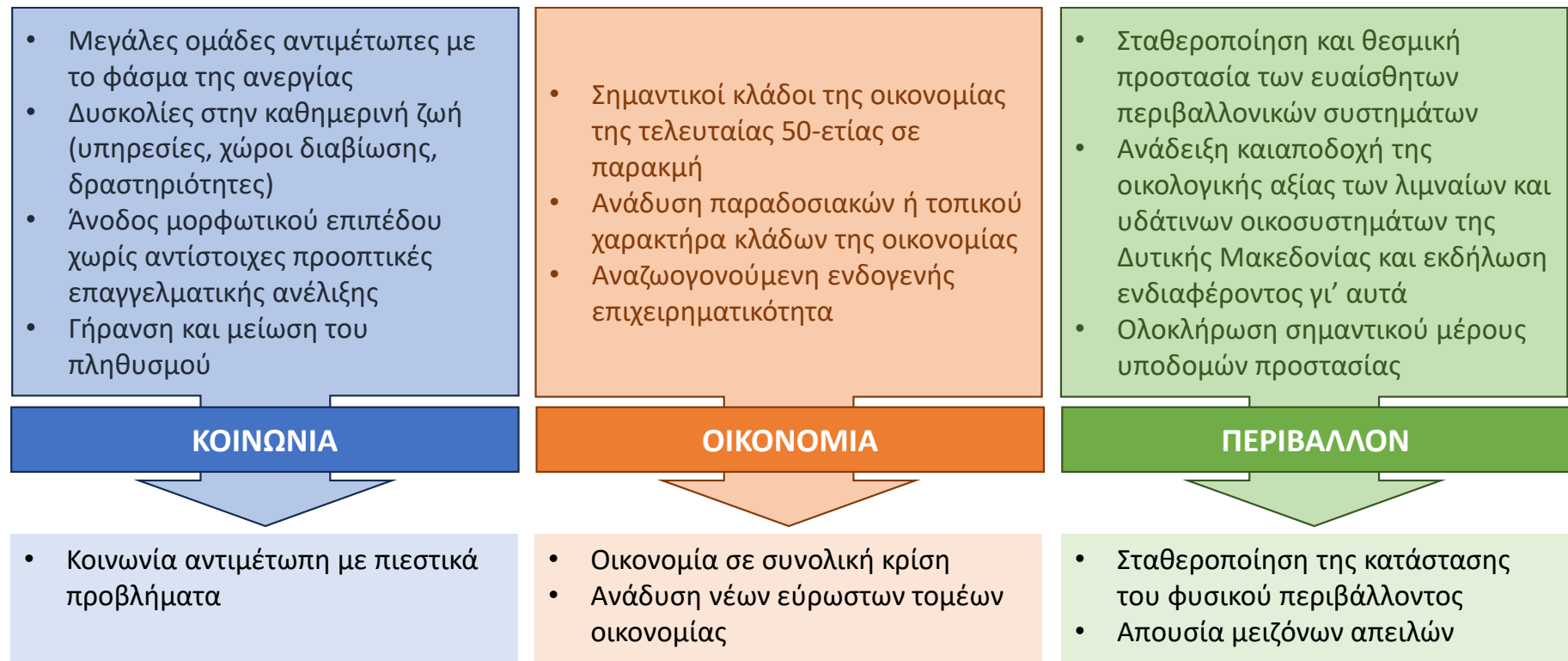
Για την καλύτερη κατανόηση της υφιστάμενης κατάστασης περιγράφεται σε τρεις διαστάσεις:

- Κοινωνία
- Οικονομία
- Περιβάλλον

Έτσι, μπορούν επιγραμματικά να διατυπωθούν οι κάτωθι αξιολογικές παρατηρήσεις:

- Για την *κοινωνία*:
 - Μεγάλες ομάδες αντιμέτωπες με το φάσμα της ανεργίας.
 - Δυσκολίες στην καθημερινή ζωή (υπηρεσίες, χώροι διαβίωσης, δραστηριότητες).
 - Άνοδο μορφωτικού επιπέδου των νεότερων γενεών χωρίς αντίστοιχες προοπτικές επαγγελματικής ανέλιξης, γεγονός που δημιουργεί τάσεις μορφωτικής αποψίλωσης των κοινωνιών.
 - Διαρκή γήρανση και μείωση του πληθυσμού, ιδίως των νεότερων δημογραφικών ομάδων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο.
- Για την *οικονομία*:
 - Παρακμή σε σημαντικούς κλάδους της οικονομίας που ήταν περιφερειακά σημαντικοί την τελευταία 50-ετία.
 - Ανάδυση παραδοσιακών ή τοπικού χαρακτήρα κλάδων της οικονομίας.
 - Αναζωογόνηση ενδογενούς επιχειρηματικότητας σε διάφορους κλάδους με πρωτοβουλία τοπικών ενεργών στοιχείων.

Σχήμα 2: Συνοπτική Αξιολόγηση της Υφιστάμενης Κατάστασης της Κοινωνίας, της Οικονομίας και του Περιβάλλοντος

- Για το *περιβάλλον*:
 - Σταθεροποίηση και θεσμική προστασία των ευαίσθητων περιβαλλοντικών συστημάτων.
 - Ανάδειξη και ευρύτερη αποδοχή της οικολογικής αξίας των λιμναίων και υδάτινων οικοσυστημάτων της Δυτικής Μακεδονίας και εκδήλωση ενδιαφέροντος γι' αυτά.
 - Ολοκλήρωση σημαντικού μέρους υποδομών προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης αυτή αφορά και την Περιφέρεια εν γένει αλλά κατά κύριο λόγο τις περιοχές γύρω από τα λιμναία συστήματα. *Επιγραμματικά*, μπορούμε να πούμε για τις περιοχές των λιμναίων συστημάτων:

- Η **κοινωνία** βρίσκεται αντιμέτωπη με *πιεστικά προβλήματα*.
- Η **οικονομία** βρίσκεται σε *κρίση*.
- Το **περιβάλλον** βρίσκεται σε *σταθερή κατάσταση* και δεν αντιμετωπίζει μείζονες απειλές.

Με βάση τα ανωτέρω, ακολουθεί η *στρατηγική διάγνωση* με τη μέθοδο ανάλυσης “SWOT”, η οποία και αναδεικνύει τις προοπτικές για την έξοδο από το φαύλο κύκλο.

4.9.3 Ανάλυση SWOT

Η ανάλυση SWOT ακολουθεί τη διάκριση των τριών διαστάσεων της αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης σε *κοινωνία-οικονομία-περιβάλλον*.

Με βάση τις αναλύσεις πηγών που προαναφέρθηκαν έχουν διαπιστωθεί για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εν γένει τα κάτωθι:

4.9.3.1 Δυνατά Σημεία

- Ως προς τη γεωγραφική της θέση η περιφέρεια αποτελεί κομβικό σημείο (εγγύτητα σε Θεσσαλονίκη, Ήπειρο και Δυτικά Βαλκάνια) και σημαντικά έργα υποδομής (Εγνατία Οδός - Κάθετοι άξονες κ.α.) που υπό συνθήκες θα μπορούσαν να την αναδείξουν ως Κέντρο Επιχειρηματικότητας / Καινοτομίας στην ευρύτερη περιοχή.
- Διαθέτει μοναδική βιοποικιλότητα και τεράστιο δασικό πλούτο με εξαίσια, πλούσια οικοσυστήματα, με μεγάλο βαθμό ενδημισμού και με σημαντική αξία για τις τοπικές κοινωνίες.
- Για δεκαετίες αποτελούσε το ενεργειακό κέντρο της χώρας και διαθέτει ισχυρή μακροχρόνια εξειδίκευση στην τεχνογνωσία των ενεργειακών δραστηριοτήτων. Υπάρχει εγκατεστημένη τεχνογνωσία από την ΔΕΗ ΑΕ και μελετητικές - κατασκευαστικές επιχειρήσεις και σε επιστημονικό προσωπικό σε ζητήματα εξοικονόμησης ενέργειας. Λειτουργούν εξειδικευμένα τμήματα στο Πανεπιστήμιο της ΠΔΜ με «πράσινη» κατεύθυνση και ενεργή παρουσία του ΕΚΕΤΑ/ΙΔΕΠ.
- Ο πρωτογενής της τομέας παράγει ποιοτικά προϊόντα Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης ΠΟΠ και Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης ΠΓΕ, που μπορεί να τροφοδοτεί αντίστοιχους κλάδους του δευτερογενούς σε μεγέθυνση και επιτυγχάνει θετικό εμπορικό ισοζύγιο σε παραγωγή οίνων, οσπρίων και φρούτων.
- Διαθέτει έμπειρο εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα της γουνοποιίας και στην εκτροφή γουνοφόρων ζώων.
- Οι έμποροι της Δυτικής Μακεδονίας έχουν μεγάλη παράδοση δραστηριότητας, ιδίως στο γειτονικό βαλκανικό χώρο.

- Η λειτουργία Δομής Στήριξης RIS3 και Αγροδιατροφικής Σύμπραξης και εμπειρία από τη συμμετοχή φορέων της περιφέρειας σε σχετικά προγράμματα ενισχύει την επιχειρηματικότητα και καινοτομία. Το Πανεπιστήμιο αποτελεί χώρο ανάπτυξης ερευνητικών υποδομών (ΙΔΕΠ/ΕΚΕΤΑ και Πανεπιστήμιο) στους τομείς RIS3 έχει δώσει ερευνητική τεχνογνωσία σε ενεργειακά αντικείμενα.
- Ως προς τις υποδομές της, η Περιφέρεια διαθέτει ανεπτυγμένο δίκτυο ευρυζωνικών υποδομών (μητροπολιτικά δίκτυα MANs).
- Υφίστανται δίκτυα τηλεθέρμανσης σε κύριες πόλεις που γειτνιάζουν με ΑΗΣ με συμβολή στη μείωση εκπομπών CO₂ που συγκρατούν σημαντικά το κόστος θέρμανσης κατά τους κρύους χειμώνες της Περιφέρειας. Παράλληλα λειτουργούν κομβικά δίκτυα διανομής ηλεκτρικού ρεύματος. Και σημαντικός αριθμός πιλοτικών μονάδων παραγωγής ενέργειας με χρήση βιομάζας.
- Ο κοινή γνώμη διαθέτει αυξημένη περιβαλλοντική συνείδηση και ευαισθησία λόγω των επιπτώσεων της μακρόχρονης εξόρυξης λιγνίτη.
- Υλοποιούνται παρεμβάσεις διαχείρισης των αστικών αποβλήτων και λειτουργούν υποδομές του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΟΣΔΑ) της ΠΔΜ. Η ΔΙΑΛΥΜΑ ΑΕ και μονάδα ΣΔΙΤ διαχείρισης απορριμμάτων διαθέτουν εγκατεστημένη γνώση και επιστημονικό προσωπικό σε συναφή με την αποστολή τους ζητήματα. Παράγονται μεγάλες ποσότητες αγροτικής και δασικής υπολειμματικής βιομάζας και λειτουργεί καλά ανεπτυγμένο δίκτυο συγκέντρωσης διαμοιρασμένων αστικών ανακυκλούμενων υλικών από τη ΔΙΑΛΥΜΑ ΑΕ.
- Έχει τεθεί σε εφαρμογή ολοκληρωμένου Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμυρών και Περιφερειακού Σχεδίου για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή.
- Έχουν καλυφθεί σε σημαντικό βαθμό οι ανάγκες σε εγκαταστάσεις υγείας και κοινωνικής πρόνοιας. Υπάρχει επάρκεια υποδομών στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Η οδική διασύνδεση με την Κεντρική και τη Νότια Ελλάδα είναι ελλιπής και έχει διακοπεί η σιδηροδρομική διασύνδεση με την υπόλοιπη Ελλάδα (πλην μιας γραμμής σε λειτουργία). Αντίστοιχα, ελλιπής είναι η αεροπορική διασύνδεση με την υπόλοιπη Ελλάδα.
- Η Περιφέρεια διαθέτει ιστορικά και πολιτιστικά μνημεία και υποδομές και φυσικούς πόρους ιδιαίτερου γεωμορφολογικού χαρακτήρα (ορεινοί όγκοι, επιφανειακά ύδατα). Το φυσικό περιβάλλον είναι πλούσιο σε χλωρίδα και πανίδα και διαθέτει μεγάλο δυναμικό επιφανειακών υδάτων με προστατευόμενες και φυσικού κάλλους περιοχές που έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο Natura 2000.
- Η Περιφέρεια διαθέτει εμπειρία στην υλοποίηση διαπεριφερειακών και διασυνοριακών έργων και δράσεων.

4.9.3.2 Αδύνατα σημεία

- Διατήρηση της υψηλής και μακροχρόνιας ανεργίας των επιστημόνων, που εξακολουθεί να επιτείνει τις τάσεις φυγής από την περιοχή.
- Η χωρική κλίμακα ανάπτυξης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων είναι περιορισμένη με συνέπεια προβλήματα στη χωροθέτηση παραγωγικών δραστηριοτήτων. Η διασύνδεση των τοπικών επιχειρήσεων σε δίκτυα για κοινή προώθηση τοπικών προϊόντων και τουρισμού είναι χαμηλή

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Δεν έχει επιτευχθεί προσέλκυση επενδύσεων (κυρίως ξένων αλλά και εγχώριων - εκτός περιφέρειας) με συνέπεια έλλειψη επενδύσεων ιδίως σε ΕΤΑΚ. Η συνεργασία και κοινή δράση δεν έχει εμπεδωθεί επαρκώς μεταξύ των επιχειρηματιών της Περιφέρειας.
- Το εύρος κλαδικής εξειδίκευσης είναι περιορισμένο και το μερίδιο προϊόντων τεχνολογικής έντασης ή έντασης γνώσης και υψηλής προστιθέμενης αξίας μικρό. Υπάρχει μικρή διαφοροποίηση της μεταποίησης και σημαντική εξάρτηση από συμβατικούς κλάδους (ενέργεια, γούνα). Η αξιοποίηση των ΤΠΕ και καινοτομικών εφαρμογών και ο βαθμός διεισδυσής τους στην παραγωγική διαδικασία είναι χαμηλοί. Μόνο μικρός αριθμός επιχειρήσεων χρησιμοποιεί λογισμικό και ψηφιακά εργαλεία ηλεκτρονικού εμπορίου.
- Παρατηρείται διαχρονική απουσία διασύνδεσης ΕΤΑΚ με την επιχειρηματική δραστηριότητα σε συνδυασμό με την έλλειψη σύγχρονης επιχειρηματικής κουλτούρας και αντίληψης σε ζητήματα διαχείρισης και ενσωμάτωσης καινοτομίας και νέων τεχνολογιών και απουσία εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού. Η χαμηλή εξειδίκευση και διασύνδεση με ακαδημαϊκά - ερευνητικά ιδρύματα οδηγούν σε χαμηλά ποσοστά ενσωμάτωσης τεχνολογικής καινοτομίας και αλλαγής των παραδοσιακών τρόπων παραγωγής.
- Απουσία οικονομικών δραστηριοτήτων που να συνδέονται με τη νέα ενεργειακή κατεύθυνση της περιφέρειας και δη των ΑΠΕ.
- Ο γεωργικός τομέας χαρακτηρίζεται εν γένει από χαμηλή παραγωγικότητα. Παρατηρείται συνεχιζόμενη αδυναμία καθετοποίησης παραγωγής και αποτελεσματικής προώθησης των τοπικών προϊόντων.
- Σημειώνονται ελλείψεις προσωπικού και εξοπλισμού των αρμοδίων υπηρεσιών για την παρακολούθηση των έργων / δράσεων με σκοπό την τήρηση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων.
- Ανθρωπογενείς δραστηριότητες προκαλούν δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον (έδαφος, αέρας και νερά). Γεωργικές δραστηριότητες και βιομηχανικά απόβλητα εγκαταστάσεων προκαλούν ρύπανση υγροτόπων και υδροφόρου ορίζοντα από. Η διάθεση αδρανών αποβλήτων, και σε ορισμένες περιπτώσεις και επικίνδυνων είναι μόνο μερικώς ελεγχόμενη ενώ ελλείπουν εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων (ΕΕΛ) σε οικισμούς που βρίσκονται πλησίον ευαίσθητων αποδεκτών (λιμνών και ποταμών) της ΠΔΜ και δεν υφίσταται επαναχρησιμοποίηση και αξιοποίησης επεξεργασμένων λυμάτων.
- Οι Αρχές φύλαξης και πολιτικής προστασίας των περιοχών έχουν σοβαρές ελλείψεις σε μέσα για την άσκηση των καθηκόντων τους για την αποτροπή παράνομων πράξεων και την αποτελεσματική αντιμετώπιση φυσικών και ανθρωπογενών απειλών, και για την ανταπόκριση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και βοήθειας προς τον πληθυσμό της περιοχής.
- Δεν καλύπτεται το σύνολο των αναγκών των οικισμών για ύδρευση και υφίσταται αδυναμία ελέγχου διαρροών και παρακολούθησης των εγκαταστάσεων ύδρευσης.
- Απουσιάζει κουλτούρα κυκλικής οικονομίας στις επιχειρήσεις και καθυστερεί η εφαρμογή των ΕΣΣΒΑΑ και ΣΒΑΚ των αστικών κέντρων καθώς εξακολουθούν να υπάρχουν ανάγκες για τη βελτίωση των κοινόχρηστων χώρων, τη δημιουργία πράσινων υποδομών, τη μείωση της ρύπανσης και του θορύβου, καθώς επίσης και τη συστηματική παρακολούθησή τους.
- Δεν αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά η λαθρουλοτομία και λαθροθηρία και οι αμμοληψίες όπως και λήψεις υλικών από ξένους και εγχώριους συλλέκτες-εμπόρους της σπάνιας χλωρίδας των ορεινών όγκων της Περιφέρειας.

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Έχει καθυστερήσει η ολοκλήρωση των υποδομών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ υπολείπεται η ποιοτική λειτουργία των εκπαιδευτικών δομών όλων των βαθμίδων και σημειώνονται ελλείψεις σύγχρονων εγκαταστάσεων στις σχολικές μονάδες τεχνικής εκπαίδευσης και στα δημόσια ιδιόκτητα νηπιαγωγεία.
- Σημειώνονται ελλείψεις στο περιφερειακό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης και πρόνοιας και είναι ελλιπής η παροχή νοσοκομειακών υπηρεσιών περιφερειακού χαρακτήρα γεγονός που οδηγεί σε χαμηλή ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών στα πέντε νοσοκομεία.
- Η παρακολούθηση της δημόσιας υγείας και ο έλεγχος των επιπτώσεων από την εξορυκτική δραστηριότητα είναι ανεπαρκή.
- Το επίπεδο κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές είναι σχετικά χαμηλό ως συνέπεια προβλημάτων στην χρηματοδότηση της λειτουργίας των προνοιακών υποδομών και δομών. Παραμένουν ελλείψεις σε δομές - υποδομές κοινωνικής φροντίδας ευάλωτων ομάδων.
- Η εκπαίδευση και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού με εξαίρεση στον τομέα της ενέργειας και διαχείρισης απορριμμάτων, όπως και στον κλάδο της γουνοποιίας είναι χαμηλές
- Αντίστοιχα, χαμηλή είναι η γεωγραφική κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και ολιγοκλαδική η διάσταση της οικονομικής δραστηριότητας και απασχόλησης.
- Η επαγγελματική κατάρτιση συνδέεται αποτελεσματικά με τους δημιουργικούς κλάδους της περιφερειακής οικονομίας ενώ διαμορφώνονται διαρκώς εντεινόμενες συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες (όπως άνεργοι).

4.9.3.3 Ευκαιρίες

- Οι εθνικές αναπτυξιακές κατευθύνσεις της περιόδου 2021-2027 δίνουν έμφαση στην χρηματοδοτική υποστήριξη της καινοτομίας παράλληλα με την προώθηση της υλοποίησης ολοκληρωμένων προγραμμάτων υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και της απασχόλησης και την ενίσχυση της χρήσης ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις, προσαρμοσμένη στις νέες απαιτήσεις και συνθήκες των αγορών και της μεταλιγνιτικής περιόδου.
- Υφίστανται ενεργά εθνικά και διεθνή δίκτυα συνεργασιών στο πλαίσιο υλοποίησης προγραμμάτων με άλλες περιοχές και φορείς χωρών της Ε.Ε. μπορούν να συμβάλλουν στην εισαγωγή και υιοθέτηση καλών πρακτικών ΕΤΑΚ.
- Εφαρμόζονται και προωθούνται πολιτικές ένταξης στην παραγωγική διαδικασία νέων οικονομικών δραστηριοτήτων (πράσινη οικονομία με έμφαση στην αξιοποίηση των ΑΠΕ, κυκλική οικονομία, κοινωνική οικονομία, αγροτική οικονομία υψηλής παραγωγικότητας και ποιότητας κ.λπ.) στο πλαίσιο μετάβασης της περιοχής στη μεταλιγνιτική εποχή και ευνοϊκά κίνητρα για ιδιωτικές επενδύσεις μέσω και των διαθέσιμων χρηματοδοτήσεων της νέας προγραμματικής περιόδου σε συνδυασμό με την δυνατότητα εφαρμογής χρηματοδοτικών μηχανισμών - εργαλείων.
- Σημαντικό χρηματοδοτικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση των συνεπειών της απολιγνιτοποίησης

4.9.3.4 Απειλές - Κίνδυνοι

- Η πολυπλοκότητα και γραφειοκρατία του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου και ο χαμηλός βαθμός διεύθυνσης των ΤΠΕ στις υπηρεσίες εξυπηρέτησης του επιχειρηματία και του πολίτη, δυσχεραίνουν την ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας (ίδρυση επιχειρήσεων, χρηματοδοτικά προγράμματα, τραπεζικά δάνεια κ.λπ.).

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Οι διαδικασίες χρηματοδότησης των δράσεων Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης από δημόσιες και ιδιωτικές πηγές κεφαλαίων και η χαμηλή διαδραστικότητα των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, προκαλούν καθυστερήσεις στην υλοποίηση δυναμικών επιχειρηματικών κινήσεων.
 - Το πολύ-συμμετοχικό και πολύ-επίπεδο σύστημα διακυβέρνησης της μετάβασης είναι ασαφές.
 - Αυξάνονται οι δυσμενείς επιπτώσεις, εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής στο φυσικό περιβάλλον και στο κοινωνικοοικονομικό σύστημα της ΠΔΜ (αύξηση θερμοκρασίας, ξηρασία, ακραία καιρικά φαινόμενα, υποβάθμιση της ποιότητας του αέρα, του εδάφους και των νερών). Εκδηλώνονται κίνδυνοι για το δομημένο περιβάλλον, κυρίως, λόγω αύξησης των θερμοκρασιών
 - Παρατηρείται ανεπαρκής ανταπόκριση των θεσμικά εμπλεκόμενων στον συντονισμό-καθοδήγηση δράσεων ΕΤΑΚ και πραγματικής διασύνδεσης της επιχειρηματικότητας με την καινοτομία και την πανεπιστημιακή κοινότητα.
 - Αυξάνεται η ένταση του ανταγωνισμού από τα πλησιέστερα μεγάλα αστικά κέντρα για το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας καθώς και αύξηση του ανταγωνισμού στον τουρισμό από τις γειτονικές περιφέρειες. Εντεινόμενος ανταγωνισμός λόγω της συνεχούς άρσης των περιορισμών στο διεθνές εμπόριο.
 - Η συνεχιζόμενη αδυναμία του τραπεζικού τομέα να χρηματοδοτήσει παραγωγικές επενδύσεις προκαλεί έλλειψη επαρκούς ρευστότητας στην αγορά.
 - Οι φορολογικοί συντελεστές είναι υψηλοί και οι συνεχείς αλλαγές στο καθεστώς φορολόγησης επιχειρήσεων και ακινήτων οδηγούν δυνητικά σε φυγή κάποιων επιχειρήσεων σε γειτονικές χώρες με ευνοϊκότερα καθεστώτα φορολόγησης.
 - Φθίνουσα πορεία των βιομηχανικών δραστηριοτήτων στις οποίες προστίθεται σταδιακά και η παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος από λιγνίτη.
 - Η περικοπή επενδυτικών προγραμμάτων της ΔΕΗ δυσχεραίνει την υλοποίηση και ολοκλήρωση δράσεων αναφορικά με την εκπομπή χαμηλών ρύπων, όπως και των περιβαλλοντικών αποκαταστάσεων.
 - Το παραγωγικό περιβάλλον του πρωτογενούς τομέα μεταβάλλεται δυσμενώς λόγω της εφαρμοζόμενης Κοινής Αγροτικής Πολιτικής που επιφέρει μείωση αξίας παραγωγής, αριθμού εκμεταλλεύσεων και ακαθάριστων επενδύσεων.
 - Έχει μειωθεί το επενδυτικό ενδιαφέρον και ο προσανατολισμός στην καινοτομία ως αποτέλεσμα της πανδημίας.
 - Η εκτενής παγκοσμιοποίηση του εμπορίου κλονίζει σοβαρά την ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των αγροδιατροφικών προϊόντων στην ΠΔΜ
- Με βάση τα ανωτέρω συνοψίζεται και εξειδικεύεται η Ανάλυση SWOT για την περιοχή παρέμβασης. Η ανάλυση έχει ακολουθήσει τις τρεις διαστάσεις της αξιολόγησης κατάστασης της προηγούμενης ενότητας. Η κάθε διάσταση *επιγραμματικά* αποτυπώνεται σε σχηματοποιημένους πίνακες:
- Το Σχήμα 3 παρουσιάζει την ανάλυση για την Κοινωνία
 - Το Σχήμα 4 παρουσιάζει την ανάλυση για την Οικονομία
 - Το Σχήμα 5 παρουσιάζει την ανάλυση για το Περιβάλλον

Σχήμα 3: Ανάλυση SWOT για την Κοινωνία της Περιοχής Παρέμβασης

	{ + }	{ - }
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	<p>Σημαντική κοινωνική δραστηριότητα, αναπτύσσεται γύρω από τα λιμναία συστήματα και σχετίζεται άμεσα με αυτά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • αστικό κέντρο της Καστοριάς με ισχυρή κοινωνική ζωή και χαρακτήρα • παραλίμνιοι οικισμοί με τοπικές παραδόσεις • καλλιτεχνικές και μουσικές δραστηριότητες στις παραλίμνιες και παραποτάμιες περιοχές. 	<p>Έλλειψη υποδομών και υπηρεσιών εξυπηρέτησης κατοίκων και επισκεπτών.</p> <p>Μεγάλος αριθμός ανέργων μεγάλης ηλικίας με δυσκολίες προσαρμογής σε σύγχρονες απαιτήσεις απασχόλησης</p>
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	<p>Εφαρμογή πολιτικών για στήριξη της επαγγελματικής κατάρτισης και της ενίσχυσης της απασχόλησης.</p> <p>Πολιτική προτεραιότητα για βελτίωση των υπηρεσιών υγείας και στήριξη της οικογένειας.</p>	<p>Ανάπτυξη ανταγωνιστικών πόλων προσέλκυσης ανθρώπινου δυναμικού με καλύτερες ευκαιρίες για νέες οικογένειες.</p> <p>Ανάπτυξη περιοχών με ευνοϊκότερες συνθήκες διαβίωσης για την τρίτη ηλικία συμπεριλαμβανομένου και του κόστους διαβίωσης (π.χ. για θέρμανση).</p>

Σχήμα 4: Ανάλυση SWOT για την Οικονομία της Περιοχής Παρέμβασης

	{ + }	{ - }
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	<p>Ύπαρξη συνεργατικών σχημάτων στην τοπική παραγωγή με δυναμισμό και εξαγωγικό προσανατολισμό.</p> <p>Σημαντική οικονομική δραστηριότητα, αναπτύσσεται γύρω από τα λιμναία συστήματα και σχετίζεται άμεσα με παραγωγικές καλλιέργειες και τοπικά προϊόντα, τουριστικές υποδομές και αξιοθέατα.</p>	<p>Αποσπασματικότητα του τουριστικού «προϊόντος» σε επίπεδο υποδομών και υπηρεσιών και στην ανάδειξη της τοπικής ιστορική φυσιογνωμίας, του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου και των τοπικών ποιοτικών προϊόντων</p> <p>Χαμηλού επιπέδου εξυπηρετήσεις πρόσβασης και σε δραστηριότητες γύρω από κάποια λιμναία συστήματα.</p> <p>Δυσκολίες στην υιοθέτηση σύγχρονων ανταγωνιστικών μεθόδων διοίκησης, εμπορίας και παραγωγής από τις κατά κανόνα μικρές επιχειρήσεις της περιοχής.</p>
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	<p>Δράση ευρύτερων συνεργατικών σχημάτων και ανάπτυξη διασυνοριακών συνεργασιών.</p> <p>Αύξηση της ζήτησης τουριστικού προϊόντος ποιότητας με βάση το φυσικό περιβάλλον, την τοπική παραγωγή και τον πολιτισμό που δύναται να οδηγεί σε ανάδειξη και προώθηση ποιοτικών τουριστικών προϊόντων και διασύνδεση των ωφελειών με την τοπική παραγωγή του πρωτογενή τομέα.</p> <p>Διεύρυνση χρήσης ΤΠΕ για την πληροφόρηση και ανάδειξη του πλούσιου πολιτιστικού και φυσικού αποθέματος.</p>	<p>Ισχυρός ανταγωνισμός από άλλους τουριστικούς προορισμούς της περιοχής.</p> <p>Περιορισμένοι χρηματοδοτικοί πόροι για τις αναγκαίες επενδύσεις στον τουρισμό.</p>

Σχήμα 5: Ανάλυση SWOT για το Περιβάλλον της Περιοχής Παρέμβασης

	$\left\{ \begin{array}{c} + \end{array} \right\}$	$\left\{ \begin{array}{c} - \end{array} \right\}$
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ	<p>Μεγάλος αριθμός λιμνών και λιμναίων συμπλεγμάτων που σε συνδυασμό με τους ορεινούς όγκους και τα γειτνιάζοντα αστικά κέντρα και οικισμούς δημιουργούν τοπία υψηλής αισθητικής αξίας.</p> <p>Προστατευόμενες και ιδιαίτερου φυσικού κάλλους περιοχές με μοναδικά πλούσια βιοποικιλότητα και σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας γειτνιάζουν με χώρους και αξιοθέατα πολιτιστικής, θρησκευτικής και ιστορικής κληρονομιάς.</p> <p>Η Εγνατία Οδός διασυνδέει την περιοχή με ασφάλεια με τις γειτονικές περιοχές. Τα λιμναία συστήματα, στις περισσότερες περιπτώσεις διασυνδέονται επαρκώς με την Εγνατία Οδό.</p>	<p>Ανθρωπογενείς δραστηριότητες με δυσμενείς επιπτώσεις στο φυσικό και στο δομημένο περιβάλλον και στα λιμναία συστήματα (αστική, γεωργική και βιομηχανική ρύπανση).</p> <p>Περιβαλλοντικά προβλήματα, που εστιάζονται στις περιοχές της ενεργειακής παραγωγής και ενδεχομένως επηρεάζουν αρνητικά τα γειτονικά φυσικά οικοσυστήματα με έμφαση στις λίμνες του Αμυνταίου.</p>
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ	<p>Υλοποίηση δράσεων που εντάσσονται στο σχέδιο διαχείρισης υδάτινων πόρων και λεκανών απορροής υδάτων του διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας.</p> <p>Πολιτική προτεραιότητα για πολιτική προστασία και προστασία περιβάλλοντος.</p>	<p>Εξωγενείς πιέσεις και απειλές στο φυσικό περιβάλλον που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή.</p> <p>Αδυναμίες στο συντονισμό των φορέων και δομών της εθνικής περιβαλλοντικής πολιτικής και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.</p>

4.9.4 Αναπτυξιακές Προτεραιότητες και Κατευθύνσεις

Έτσι, μπορούμε να διακρίνουμε τέσσερις (4) βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες και κατευθύνσεις τις οποίες θα εστιάσει η υλοποίηση των δράσεων του παρόντος ολοκληρωμένου σχεδίου (βλ. Σχήμα 6):

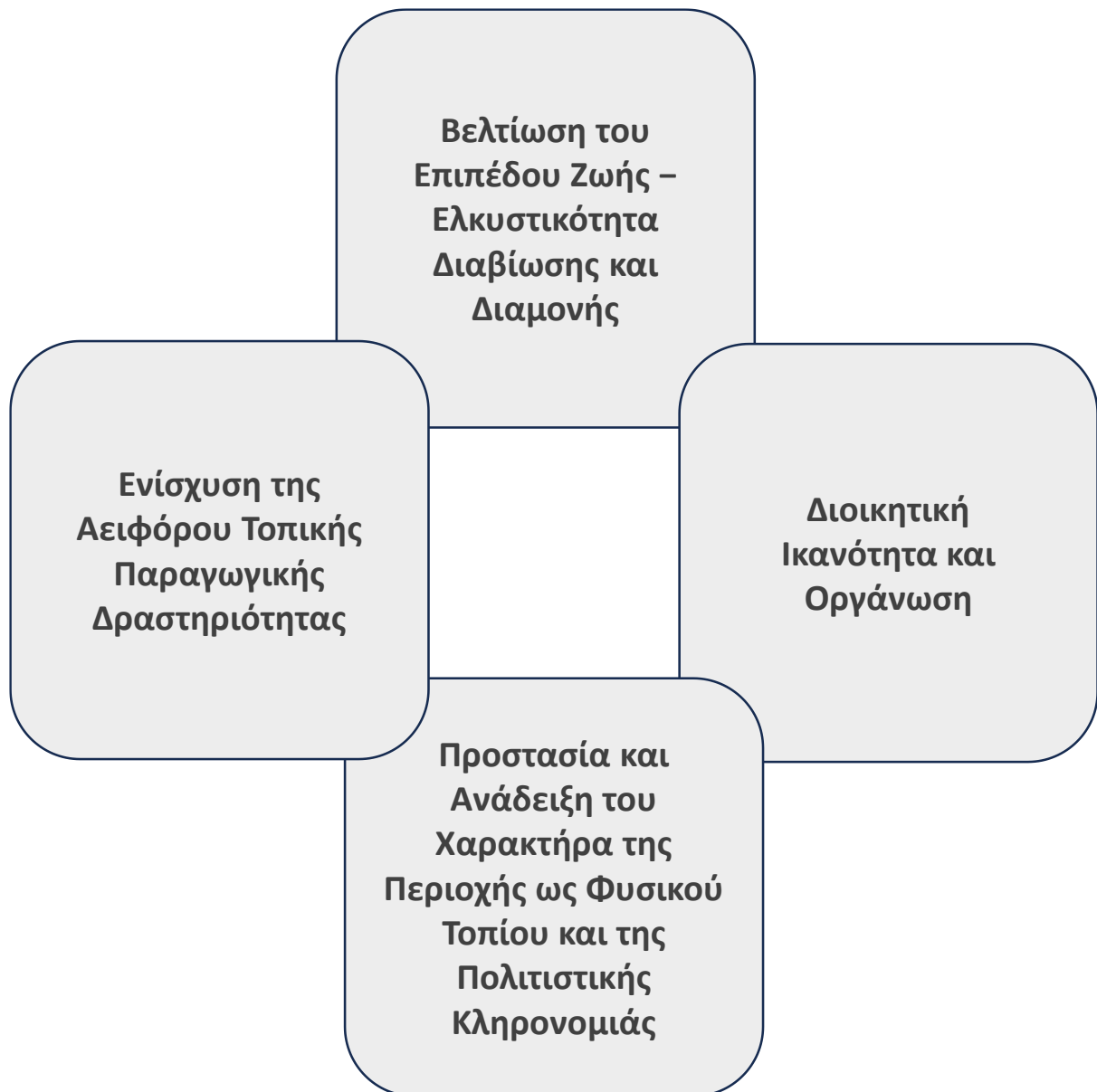
- Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής (συγκράτηση του πληθυσμού),
- Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας (με σεβασμό στο περιβάλλον),
- Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (προσέλκυση επισκεπτών, αύξηση των δραστηριοτήτων και αξίας παραμονής των επισκεπτών και περιηγητών),
- Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση (υποστήριξη εφαρμογής της ΟΧΕ).

Το Σχήμα 7 παρουσιάζει επιγραμματικά η ομαδοποίηση των δράσεων που εκτιμάται ότι θα λειτουργήσουν ενισχυτικά ως προς τις ανωτέρω αναπτυξιακές προτεραιότητες και κατευθύνσεις:

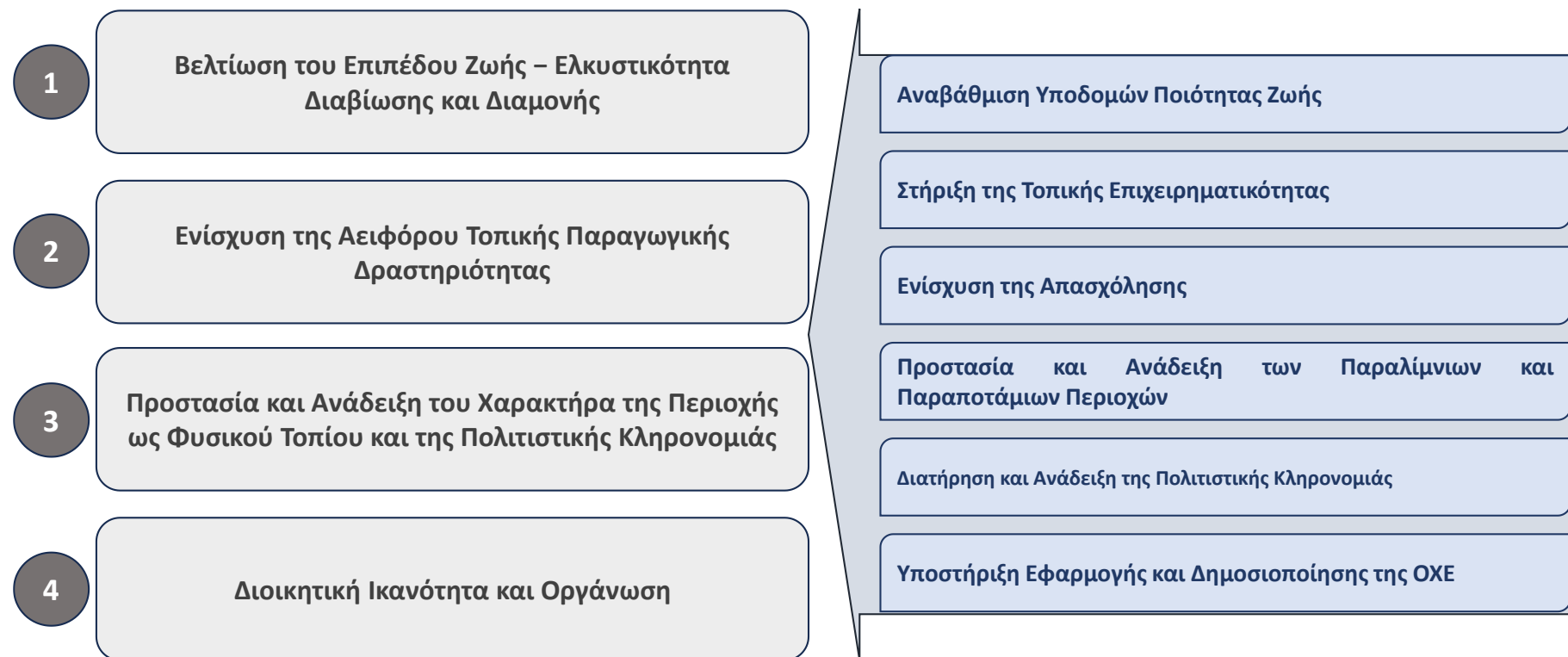
- Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής,
- Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας:
 - Ενίσχυση ήπιας μεταποίησης με έμφαση τοπικά προϊόντα,
 - Ενίσχυση ήπιων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων φιλοξενίας, αναψυχής και εξυπηρέτησης περιηγητών,
- Ενίσχυση της Απασχόλησης,
- Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών:
 - Δημιουργία και εξοπλισμός υποδομών και εγκαταστάσεων προστασίας, ασφαλούς πρόσβασης, περιήγησης και γνωριμίας με τη φύση,
 - Βελτίωση του τοπίου των παραλίμνιων και παραποτάμιων περιοχών και της εικόνας του δομημένου χώρου,
- Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς,
- Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ).

Με βάση αυτήν την ομαδοποίηση, θα αξιολογηθεί η δομή των δράσεων του παρόντος σχεδίου σε σχέση με αυτό της προηγούμενης περιόδου για πιθανές διαφοροποιήσεις. Σε κάθε περίπτωση η ομαδοποίηση αυτή θα αποτελέσει τη βάση ιεράρχησης και αξιολόγησης των επιμέρους πράξεων του σχεδίου.

Σχήμα 6: Βασικές Αναπτυξιακές Κατευθύνσεις και Προτεραιότητες για την Περιοχή Παρέμβασης

Σχήμα 7: Αναπτυξιακές Κατευθύνσεις και Προτεραιότητες και Ομαδοποίηση Ενδεικτικών Παρεμβάσεων

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Η Περιοχή Παρέμβασης στη νέα προγραμματική περίοδο καλύπτει δυνητικά το σύνολο της Περιφέρειας.

Στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο η επιλογή αυστηρής οριοθέτησης των περιοχών παρέμβασης λειτούργησε περιοριστικά για ορισμένες κατηγορίες δράσεων, ιδίως αυτών που αφορούν στις κρατικές ενισχύσεις για την στήριξη και ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και δευτερευόντως για τις δράσεις ενίσχυσης της απασχόλησης.

Η γεωγραφία όμως των λιμνών της Δυτικής Μακεδονίας οδηγεί στην ομαδοποίηση των λιμνών και υδάτινων συστημάτων σε πέντε (5) ομάδες:

- Σύμπλεγμα Πρεσπών που περιλαμβάνει τη Μικρή και τη Μεγάλη Πρέσπα,
- Σύμπλεγμα λεκάνης Αμυνταίου που περιλαμβάνει τις λίμνες Βεγορίτιδα, Πετρών, Χειμαδίτιδα και Ζάζαρη,
- Λίμνη Καστοριάς,
- Σύμπλεγμα τεχνητών Λιμνών Πολυφύτου και Ιλαρίωνα,
- Λοιπές τεχνητές λίμνες και παραποτάμιες περιοχές.

Θα πρέπει να επισημανθεί εδώ η σχέση της Λίμνης Καστοριάς με το σύμπλεγμα τεχνητών Λιμνών Πολυφύτου και Ιλαρίωνα από το γεγονός ότι και τα δύο λιμναία συστήματα αποτελούν μέρος της λεκάνης απορροής του Αλιάκμονα με τον οποίο συνδέονται στενά από περιβαλλοντική πλευράς.

Για να καθορίσουμε καλύτερα την έκταση της περιοχής παρέμβασης είναι αναγκαίο να δούμε τις προτεραιότητες που συνδέονται με τις προοπτικές κάθε ομάδας. Η προτεραιοποίηση και ιεράρχηση αυτή φαίνεται στο Σχήμα 8. Στο σχήμα αυτό ιεραρχούμε κάθε προοπτική σε κάθε σύστημα. Η ιεράρχηση γίνεται ως προς τη σημασία κάθε προοπτικής σε σχέση με τις διαφοροποιήσεις των επιμέρους στοιχείων της ανάλυσης SWOT για κάθε σύστημα. Η ανάλυση της προτεραιοποίησης ανά σύστημα γίνεται στην επόμενη ενότητα.

Αναφορικά με τις προοπτικές, βλέπουμε ότι οι προτεραιότητες είναι οι ίδιες για τα συστήματα της Λίμνης Καστοριάς και το Σύμπλεγμα τεχνητών Λιμνών Πολυφύτου και Ιλαρίωνα. Δεδομένου ότι τα συστήματα αυτά είναι άμεσα συνδεδεμένα με το ρου του ποταμού Αλιάκμονα κρίνεται αναγκαίο η περιοχή παρέμβασης να περιλάβει ευρύτερα εδάφη του ρου του Αλιάκμονα καθώς τα οφέλη από μια τέτοια συνολική προσέγγιση μπορεί να είναι πολλαπλασιαστικά λόγω των συνεργειών και αλληλεξαρτήσεων που θα εξηγηθούν στην επόμενη ενότητα.

Η περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ οριοθετήθηκε στην Προγραμματική Περίοδο 2014 - 2020 με βάση τα οικοσυστήματα επτά φυσικών και δύο τεχνητών λιμνών (κατά μήκος του ποταμού Αλιάκμονα). Αν και η ΠΔΜ χαρακτηρίζεται από υψηλό ποσοστό ορεινών εκτάσεων η περιοχή παρέμβασης εστίασε στις πεδινές και ημιορεινές εκτάσεις πέριξ των λιμνών και των ποταμών.

Στο πλαίσιο της επικαιροποίησης της στρατηγικής εξετάζεται η δυνατότητα επέκτασης της περιοχής παρέμβασης με βάση τις ανάγκες και τις δυνατότητες ανάπτυξης δραστηριοτήτων που συνδέονται με το υδατικό δυναμικό της Περιφέρειας συμπεριλαμβάνοντας και τις παραποτάμιες περιοχές ή / και άλλων τεχνητών λιμνών.

Με βάση τα ανωτέρω προτείνεται να θεωρηθεί ως περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών της περιόδου 2021 - 2027 ολόκληρη η εδαφική έκταση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας με την προϋπόθεση ότι αφενός θα εστιαστούν οι δράσεις βασικής υποδομής σε περιοχές άμεσης συνάφειας με τα ανωτέρω υδατικά συστήματα και αφετέρου θα υπάρξει σαφής διάκριση μεταξύ ανάλογων συμπληρωματικών παρεμβάσεων όπως η υπό σχεδιασμό ΟΧΕ του Γεωπάρκου Γρεβενών - Κοζάνης και τα προς έγκριση χρηματοδότησης προγράμματα του ΠΑΑ (CLLD Leader).

Ειδικότερα η Περιοχή Παρέμβασης προτείνεται να περιλαμβάνει:

- Την περιοχή των Πρεσπών στο ΒΔ τμήμα της Περιφέρειας στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας,
- Την πεδινή περιοχή των λιμνών Ζάζαρης, Χειμαδίτιδας, Πετρών και Βεγορίτιδας στο Δήμο Αμυνταίου, στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας,
- Την περιοχή της λίμνης Καστοριάς,
- Το ΝΑ τμήμα της Περιφέρειας όπου έχουν σχηματιστεί κατά μήκος του ποταμού Αλιάκμονα οι τεχνητές λίμνες Πολυφύτου και Ιλαρίωνα. Η περιοχή περιλαμβάνει εκτάσεις τόσο της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών όσο και της Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης,
- Παραποτάμιες περιοχές ή / και άλλες παραλίμνιες περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης δραστηριοτήτων που συνδέονται με το υδατικό δυναμικό.

Στην κατεύθυνση αυτή συνηγορεί και η δυνατότητα του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης να καλύψει με δράσεις ολόκληρη την εδαφική περιφέρεια της ΠΔΜ

Σχήμα 8: Ιεράρχηση Σημασίας Προοπτικών ανά Λιμναίο Σύστημα

	ΑΜΥΝΤΑΙΟ		ΚΑΣΤΟΡΙΑ	ΠΟΛΥΦΥΤΟΣ & ΙΛΑΡΙΩΝΑΣ	ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΛΙΜΝΕΣ & ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ
	ΠΡΕΣΠΕΣ				
Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	1	2	4	4	3
Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας	4	1	1	1	4
Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	2	4	3	3	1
Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση	3	3	2	2	2

Ιεράρχηση Σημασίας Προοπτικών ανά Λιμναίο Σύστημα: 1 (Υψηλότερη) – 4 (Χαμηλότερη)

4.10 Κατευθύνσεις ανά Λίμνη / Υδάτινο Σύστημα

4.10.1 Σύστημα Πρεσπών

Το Σύστημα Πρεσπών είναι για την ελληνική του πλευρά ένα αυτόνομο και σχετικά απομονωμένο περιβαλλοντικό σύστημα της Δυτικής Μακεδονίας. Αποτελεί όμως, με τη Λίμνη Οχρίδα, μέρος ενός πολύ σημαντικού λιμναίου συστήματος για τρεις χώρες με ζωντανές κοινότητες και τοπικές οικονομίες. Η ελληνική πλευρά που έχει σχεδόν το μεγαλύτερο μέρος από τη Μικρή Πρέσπα, αποτελεί ένα αρκετά «διάσημο» μέρος οικο-περιήγησης και φυσιολατρίας. Το σημαντικότερο για την ελληνική πλευρά είναι η διατήρηση της «ζωντάνιας» του με τη στήριξη και αναζωογόνηση των τοπικών κοινοτήτων δεδομένης και της πρόκλησης ότι αποτελεί τη μόνη προστατευόμενη περιοχή με ζωντανούς οικισμούς εντός αυτής. Έτσι, η ανάπτυξη της τοπικής ζωής θα πρέπει να γίνεται με απόλυτο σεβασμό στο μοναδικό φυσικό περιβάλλον του συστήματος.

Η ομορφιά του τοπίου, η οικολογική και ιστορική του αξία, και η ζωντάνια των παραδόσεων του είναι αυτά που θα αυξήσουν την επισκεψιμότητά του και μέσα από επενδύσεις θα διατηρήσουν ζωντανό και υγιές το όλο σύστημα.

Η προτεραιοποίηση των δράσεων ως προς την τυπολογία τους είναι η κάτωθι:

- Αναβάθμιση υποδομών ποιότητας ζωής,
- Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών:
 - Δημιουργία και εξοπλισμός υποδομών και εγκαταστάσεων προστασίας, ασφαλούς πρόσβασης, περιήγησης και γνωριμίας με τη φύση,
 - Βελτίωση του τοπίου των παραλίμνιων και παραποτάμιων περιοχών και της εικόνας του δομημένου χώρου,
- Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς,
- Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ,
- Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας:
 - Ενίσχυση ήπιας μεταποίησης με έμφαση τοπικά προϊόντα,
 - Ενίσχυση ήπιων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων φιλοξενίας, αναψυχής και εξυπηρέτησης περιηγητών,
- Ενίσχυση της Απασχόλησης.

4.10.2 Σύστημα Λιμνών Λεκάνης Αμυνταίου

Το Σύστημα των Λιμνών του Αμυνταίου αποτελεί το κέντρο σημαντικών φυσικών πόρων που έχουν γνωρίσει σταδιακή αναγνώριση και προσοχή τις τελευταίες δεκαετίες. Από κοινωνικής πλευράς όμως μέρος που έχει υποστεί στο μεγαλύτερο βαθμό τις συνέπειες της απολιγνιτοποίησης. Από πλευράς φυσικού περιβάλλοντος, ο περιορισμός της εξόρυξης λιγνίτη επηρεάζει τις λίμνες χωρίς όμως να φαίνεται ότι η επίδραση αυτή είναι δυσμενής.

Τα γεγονότα αυτά σημαίνουν ότι η στήριξη της απασχόλησης και της τοπικής οικονομίας είναι το πρώτο ζητούμενο από μια τοπική αναπτυξιακή πολιτική. Η συγκράτηση και ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας θα πρέπει να συνοδευθεί με μέτρα βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου ώστε να δοθεί μακροχρόνια προοπτική στους κατοίκους και τις οικογένειες που αποφασίζουν να επωφεληθούν από τα μέτρα στήριξης των εισοδημάτων και της απασχόλησης.

Μέσα από τη βελτίωση της εικόνας και της ελκυστικότητας, το σύστημα θα επωφεληθεί από την επισκεψιμότητα άλλων σημείων προσέλκυσης επισκεπτών της περιοχής, όπως το Νυμφαίο και το ορεινό συγκρότημα του Βόρα («Καϊμακτσαλάν»).

Σε βάθος χρόνου, οι προοπτικές είναι εφικτές μόνον εφόσον εξασφαλισθεί η προστασία και ανάδειξη το φυσικού περιβάλλοντος και ιδίως η οικολογική αξία των λιμνών.

Οι αναζωογονημένες ευημερούσες κοινότητες, η ποιότητα ζωής και το ωραίο φυσικό περιβάλλον είναι αυτά που θα μέσα από επενδύσεις θα διατηρήσουν ζωντανό και υγιές το όλο σύστημα και θα βελτιώσουν την ελκυστικότητά του ως τόπου και την επισκεψιμότητά του.

Η προτεραιοποίηση των δράσεων ως προς την τυπολογία τους είναι η κάτωθι:

- Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας:
 - Ενίσχυση ήπιας μεταποίησης με έμφαση τοπικά προϊόντα,
 - Ενίσχυση ήπιων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων φιλοξενίας, αναψυχής και εξυπηρέτησης περιηγητών,
- Ενίσχυση της Απασχόλησης,
- Αναβάθμιση υποδομών ποιότητας ζωής,
- Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ,
- Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών:
 - Δημιουργία και εξοπλισμός υποδομών και εγκαταστάσεων προστασίας, ασφαλούς πρόσβασης, περιήγησης και γνωριμίας με τη φύση,
 - Βελτίωση του τοπίου των παραλίμνιων και παραποτάμιων περιοχών και της εικόνας του δομημένου χώρου,
- Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

4.10.3 Σύστημα Λίμνης Καστοριάς

Η Λίμνη της Καστοριάς (Ορεστιάδα) θεωρείται μορφολογικά η ωραιότερη λίμνη της Ελλάδος. Έχει κηρυχθεί «Μνημείο Φυσικού Κάλλους» από το Υπουργείο Πολιτισμού (1974) και έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο «Natura 2000». Η φυσική λεκάνη της λίμνης, η οποία περικλείεται από βουνά εξαιρετικής γεωμορφολογίας, αποτελεί ένα πολύ σημαντικό φυσικό οικοσύστημα με ποικίλους και σπάνιους επιμέρους οικοτόπους, που υποστηρίζουν μεγάλη βιοποικιλότητα στην οποία περιλαμβάνονται πολλά σπάνια και απειλούμενα είδη. Η λίμνη τροφοδοτείται από εννέα (9) ρέματα, το νερό της βροχής και από πολλές υπολίμνιες πηγές. Στο νότιο τμήμα μια διώρυγα (ρέμα Γκιόλι) συνδέει τη λίμνη με τον ποταμό Αλιάκμονα στον οποίον παροχετεύεται η περίσσεια των νερών της. Σημειώνεται ότι έχει καταρτιστεί Σχέδιο Διαχείρισης της Περιοχής Προστασίας της Φύσης της Λίμνης Καστοριάς (2015) στο πλαίσιο του οποίου προβλέπεται η υλοποίηση παρεμβάσεων φύλαξης, επόπτευσης και διαχείρισης οικοτόπων και προστατευόμενων φυσικών σχηματισμών και ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού.

Η λίμνη Ορεστιάδα αποτελεί ιδιάζουσα περίπτωση καθώς βρίσκεται σε άμεση εγγύτητα με μεγάλο αστικό κέντρο, την πόλη της Καστοριάς, που λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της επιτρέπει την ανάπτυξη δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού σε συνδυασμό με την προβολή της τοπικής αρχιτεκτονικής, πολιτιστικής κληρονομιάς και γαστρονομίας.

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Η προτεραιοποίηση των δράσεων ως προς την τυπολογία τους είναι η κάτωθι:

- Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας:
 - Ενίσχυση ήπιας μεταποίησης με έμφαση τοπικά προϊόντα,
 - Ενίσχυση ήπιων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων φιλοξενίας, αναψυχής και εξυπηρέτησης περιηγητών,
- Ενίσχυση της Απασχόλησης,
- Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ,
- Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
- Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών:
 - Δημιουργία και εξοπλισμός υποδομών και εγκαταστάσεων προστασίας, ασφαλούς πρόσβασης, περιήγησης και γνωριμίας με τη φύση,
 - Βελτίωση του τοπίου των παραλίμνιων και παραποτάμιων περιοχών και της εικόνας του δομημένου χώρου,
- Αναβάθμιση υποδομών ποιότητας ζωής.

4.10.4 Σύστημα Τεχνητών Λιμνών Πολυφύτου και Ιλαρίωνα

Το Σύστημα τεχνητών Λιμνών Πολυφύτου και Ιλαρίωνα αποτελεί μια αλυσίδα πόλων έλξης και οικολογικής αξίας που έχουν γνωρίσει σταδιακή αναγνώριση και προσοχή τις τελευταίες δεκαετίες. Από οικονομικής πλευράς η περιοχή αυτή παρουσιάζει τις καλύτερες προοπτικές ολοκληρωμένης ανάπτυξης λόγω της έκτασής της και των δημογραφικών χαρακτηριστικών των κατοίκων του. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την αύξηση της αιεφόρου παραγωγικής δραστηριότητας με βάση τοπικούς παραγωγικούς πόρους. Στο πλαίσιο αυτό υπάρχουν πολλά περιθώρια αύξησης της επισκεψιμότητας με μεγάλη διεύρυνση των δραστηριοτήτων και προσφερόμενων υπηρεσιών. Έτσι, η ανάδειξη της οικολογικής αξίας και η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί τον παράγοντα που θα ολοκληρώσει τις προοπτικές για την περιοχή.

Οι αναζωογονημένες ευημερούσες κοινότητες, η ποιότητα ζωής και το ωραίο φυσικό περιβάλλον είναι αυτά που θα μέσα από επενδύσεις θα διατηρήσουν ζωντανό και υγιές το όλο σύστημα και θα βελτιώσουν την ελκυστικότητά του ως τόπου και την επισκεψιμότητά του.

Η προτεραιοποίηση των δράσεων ως προς την τυπολογία τους είναι η κάτωθι:

- Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας:
 - Ενίσχυση ήπιας μεταποίησης με έμφαση τοπικά προϊόντα,
 - Ενίσχυση ήπιων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων φιλοξενίας, αναψυχής και εξυπηρέτησης περιηγητών,
- Ενίσχυση της Απασχόλησης,
- Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ,
- Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών:
 - Δημιουργία και εξοπλισμός υποδομών και εγκαταστάσεων προστασίας, ασφαλούς πρόσβασης, περιήγησης και γνωριμίας με τη φύση,
 - Βελτίωση του τοπίου των παραλίμνιων και παραποτάμιων περιοχών και της εικόνας του δομημένου χώρου,
- Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
- Αναβάθμιση υποδομών ποιότητας ζωής.

4.10.5 Λουπές Λίμνες και Παραποτάμιες Περιοχές

Στη Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας υπάρχουν αρκετές παραλίμνιες και παραποτάμιες περιοχές ιδιαίτερης περιβαλλοντικής αξίας και φυσικού κάλλους με δυνατότητες ανάπτυξης δραστηριοτήτων κυρίως στον τομέα του τουρισμού.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- **Παραποτάμιες Περιοχές:**

- Ο ποταμός Αλιάκμονας: Αποτελεί τον μεγαλύτερο ποταμό της Ελλάδας που πηγάζει από τα υψίπεδα του Γράμμου και του Βοΐου και έχει συνολικό μήκος 297 χλμ. Διασχίζει τις Π.Ε. Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης, Ημαθίας και Πιερίας. Δέχεται τα πλεονάζοντα νερά της λίμνης Καστοριάς καθώς και τα νερά των: Λιβαδοπόταμου, Στραβοπόταμου, Βέλα, Ντραμπουτιώτικου, Πραμορίτσα, Γρεβενιώτικου, Βενέτικου, Σταυροπόταμου, Εδεσσαίου, της στραγγιστικής τάφρου της λίμνης Γιαννιτσών.
- Ο ποταμός Βενέτικος: ο Βενέτικος είναι ένας σημαντικός παραπόταμος του Αλιάκμονα που γεννιέται πάνω στα όρια των νομών Γρεβενών και Ιωαννίνων. Το γρεβενιώτικο ποτάμι αποστραγγίζει μια εκτεταμένη ορεινή περιοχή των βουνών Βασιλίτσα, Λύγκος και Ορλιακας.
- Ο Βενέτικος ύστερα από μια πραγματικά εντυπωσιακή πορεία σμίγει με τον κύριο κορμό του Αλιάκμονα κοντά στο Ελευθεροχώρι. Λίγο χαμηλότερα, περίπου στο ύψος της Δεσκάτης, ο Αλιάκμονας εγκλωβίζεται στα νερά της νεότευκτης λίμνης Ιλαρίωνα σχηματίζοντας έτσι ένα από τα νεότερα παραλίμνια τοπία της χώρας.
- Ποταμός Σακουλέβας (Λύγκας): Ο Σακουλέβας είναι ποταμός της Δυτικής Μακεδονίας, που στο μεγαλύτερο μήκος του ρέει στον νομό Φλώρινας. Πηγάζει από το όρος Βαρνούντας και ρέει αρχικά ανατολικά περνώντας μέσα από την πόλη της Φλώρινας. Στην συνέχεια διαρρέει την πεδινή έκταση ανατολικά της Φλώρινας, στρέφεται βορειοανατολικά και εισέρχεται στο έδαφος της Βόρειας Μακεδονίας όπου συμβάλλει με τον Εριγώνα, παραπόταμο του Αξιού.

- **Ορεινές Λίμνες:**

- Δρακόλιμνη του Σμόλικα ή Λύγκα: Βρίσκεται σε υψόμετρο 2.200 μέτρων κάτω από τον κώνο που σχηματίζει η κορυφή του Σμόλικα.
- Λίμνη Γκιστόβα: Είναι η ψηλότερη αλπική λίμνη της χώρας σε υψόμετρο 2.312 μέτρων. Βρίσκεται στο όρος Γράμμος και αντανακλά στα βαθυγάλανα νερά της την συνοριακή γραμμή Ελλάδας - Αλβανίας.
- Λίμνες Βάλια Κάλντα: Στον Εθνικό δρυμό της Βάλια Κάλντα βρίσκονται οι δύο λίμνες της Φλέγγας. Οι λίμνες βρίσκονται στη Π.Ε. Γρεβενών σε υψόμετρο 1.960 και 1.940 μέτρα. Είναι ρηχές και με μικρή βιοποικιλότητα, αποτελούν όμως το σύμβολο της περιοχής και θεωρούνται σαν απόλυτος προορισμός για τους ορειβάτες του Εθνικού Δρυμού της Πίνδου.
- Λίμνη Μουτσάλια (Αρένες): Μέσα σε ένα αμιγές δάσος οξιάς, στην τοποθεσία Μουτσάλια, σχηματίζεται η λίμνη των Αρενών. Βρίσκεται σε υψόμετρο 1.700 περίπου μέτρων και αποτελεί ένα από τα ελκυστικότερα σημεία του όρους Γράμμου. Η έκτασή της είναι 15 στρέμματα και έχει βάθος μόλις ένα μέτρο. Τροφοδοτείται από νερά υπόγειων πηγών και των χειμάρρων, που σχηματίζονται από το λιώσιμο των χιονιών.

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Η προτεραιοποίηση των δράσεων για τις ανωτέρω περιοχές ως προς την τυπολογία τους είναι η κάτωθι:

- Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών:
 - ο Δημιουργία και εξοπλισμός υποδομών και εγκαταστάσεων προστασίας, ασφαλούς πρόσβασης, περιήγησης και γνωριμίας με τη φύση,
 - ο Βελτίωση του τοπίου των παραλίμνιων και παραποτάμιων περιοχών και της εικόνας του δομημένου χώρου,
- Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς,
- Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ,
- Αναβάθμιση υποδομών ποιότητας ζωής,
- Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας:
 - ο Ενίσχυση ήπιας μεταποίησης με έμφαση τοπικά προϊόντα,
 - ο Ενίσχυση ήπιων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων φιλοξενίας, αναψυχής και εξυπηρέτησης περιηγητών,
- Ενίσχυση της Απασχόλησης.

4.11 Επιτυχημένα Παραδείγματα Βιώσιμης Ανάπτυξης και Προστασίας Υδάτινων Σωμάτων

4.11.1 Το Πρόγραμμα ESPON για τις Λίμνες

Η διεθνής εμπειρία είναι πλούσια με παραδείγματα βιώσιμης Ανάπτυξης και Προστασίας Υδάτινων Σωμάτων. Το ESPON είναι ένα χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ πρόγραμμα που γεφυρώνει την έρευνα με τις πολιτικές. Παρέχει εδαφικές αναλύσεις, δεδομένα και χάρτες για να:

- υποστηρίξει τις αναπτυξιακές πολιτικές της ΕΕ -και ιδιαίτερα την πολιτική συνοχής – με στοιχεία και γεγονότα,
- βοηθήσει τις δημόσιες τοπικές αρχές στην αξιολόγηση της περιοχής ή της πόλης τους στον εντοπισμό νέων προκλήσεων και δυνατοτήτων και στη διαμόρφωση επιτυχημένων αναπτυξιακών πολιτικών για το μέλλον.

Στο πλαίσιο των στοχευμένων αναλύσεων του ESPON, έχει μελετήσει και αναλύσει συγκεκριμένες περιπτώσεις προγραμμάτων και παρεμβάσεων για την αειφόρο ανάπτυξη των περιοχών γύρω από μεγάλες λίμνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνολικά έχουν μελετηθεί δώδεκα (12) λιμναία συστήματα και ειδικές αναφορές έχουν γίνει για τρεις (3) από αυτές. Για την Ελλάδα έχει μελετηθεί η περιοχή των Πρεσπών, η μοναδική περίπτωση θεωρούμενης μεγάλης λίμνης.

Τα συμπεράσματα και οι πληροφορίες που παρέχονται θεωρούνται χρήσιμα και για τις περιπτώσεις των λιμναίων συστημάτων της Δυτικής Μακεδονίας.

Από τις περιπτωσιολογικές μελέτες παρουσιάζονται συνοπτικά τρεις που απετέλεσαν αντικείμενο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος:

- Λίμνη της Κωνσταντίας (Constance/Bodensee), Γερμανία, Αυστρία, Ελβετία
- Λίμνη Μπάλατον (Balaton), Ουγγαρία
- Λίμνη Βαίνερν (Vänern), Σουηδία

Τέλος περιλαμβάνεται και μικρή αναφορά σε δύο ξεχωριστές περιπτώσεις ελληνικών λιμνών, της Παμβώτιδας και της Λίμνης Πλαστήρα, που έχουν αποτελέσει σημαντικούς πόλους αειφόρου ανάπτυξης οικονομικής δραστηριότητας με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον.

4.11.1.1 Οι Προκλήσεις Πολιτικής για την Ανάπτυξη των Περιοχών γύρω από Λίμνες

Σύμφωνα με τις αναφορές του προγράμματος ESPON, οι κύριες προκλήσεις για τον αειφόρο αναπτυξιακό σχεδιασμό των περιοχών των λιμνών είναι:

- Η θεώρηση των Λιμνών ως κέντρων του ενδιαφέροντος κι όχι ως δευτερεύοντα στοιχεία των αστικών κέντρων πλησίον αυτών
- Η θεώρηση των Λιμνών ως αναπτυξιακών καταλυτών κι όχι ως εμποδίων ή περιορισμών στην ολοκλήρωση των περιοχών

Αναφορικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι λίμνες, αναφέρονται:

- Ζητήματα στάθμης ύδατος
- Διαχείριση λιμναίων οικοσυστημάτων
- Προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς
- Οικονομική ανάπτυξη
- Τουριστική ανάπτυξη
- Ιχθυοπαραγωγή
- Μεταφορές και συγκοινωνίες στις λίμνες
- Χωρικός σχεδιασμός

Ανάλογα με το χαρακτήρα κάθε λίμνης (υψόμετρο, χαρακτήρας παρακείμενων περιοχών, θέση σε μεταφορικά δίκτυα, δικαιοδοσίες κλπ.) προτείνονται ή παρουσιάζονται προσεγγίσεις για αποτελεσματική αντιμετώπισή τους.

Σημειωτέον ότι και οι τρεις περιοχές των Ευρωπαϊκών λιμνών γνωρίζουν αύξηση των πληθυσμών τους που δείχνει την ελκυστικότητα των περιοχών των λιμνών ως τόπους διαβίωσης και εργασίας. Ωστόσο, η μετακίνηση και εγκατάσταση δεν είναι ομοιόμορφα κατανεμημένη στην περιοχή της λίμνης. Οι μεγάλοι οικισμοί και οι αστικοποιημένες περιοχές είναι προνομιούχοι προορισμοί για τους κατοίκους των νέων περιοχών λιμνών. Η γήρανση παρατηρείται παράλληλα και στις τρεις λιμναίες περιοχές. Αυτό οδηγεί σε αυξημένα ποσοστά εξάρτησης και καθιστά αναγκαία την προσαρμογή της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών υγείας.

4.11.1.2 Λίμνη της Κωνσταντίας (Constance/Bodensee), Γερμανία, Αυστρία, Ελβετία

Η Λίμνη της Κωνσταντίας βρίσκεται πλησίον του μεσαίου μεγέθους αστικού κέντρου της Κωνσταντίας, μοιρασμένη μεταξύ Γερμανίας, Αυστρίας και Ελβετίας. Η λίμνη έχει περιμετρικά αρκετά μικρότερα οικιστικά κέντρα.

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων απαιτήσε συνεννόηση τριών κρατών, που όλα έχουν ομοσπονδιακά συστήματα με συνολικά έξι κρατίδια να βρέχονται από τη λίμνη. Αποτελεί λοιπόν ένα εξαιρετικό παράδειγμα πολυ-επίπεδης διακυβέρνησης. Για το σκοπό αυτό δημιουργήθηκε ο θεσμός της Διεθνούς Διάσκεψης της Λίμνης Κωνσταντίας (Internationale Bodenseekonferenz: IBK) που λειτουργήσε αποτελεσματικά από το 1972.

Στους θεσμούς συμμετέχουν και το Λιχτενστάιν και τρία ακόμη Ελβετικά καντόνια που δεν βρέχονται άμεσα από τη λίμνη. Ήδη, από το 1959 η «Διεθνής Επιτροπή Προστασίας Υδάτων ('Gewässerschutzkommission für den Boden-see, IGBK') είχε διαχειριστεί τα ζητήματα ποιότητας των υδάτων της λίμνης καθώς αυτή αποτελεί πηγή πόσιμου ύδατος για σημαντικά τμήματα του παραλίμνιου πληθυσμού. Σειρά άλλων συνεργατικών θεσμών και πρωτοβουλιών έχουν αναπτυχθεί και αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τα σχετικά με τη λίμνη ζητήματα.

Μέσα από κοινές δράσεις αντιμετωπίστηκαν όλα τα μείζονα προβλήματα. Η διαχείριση της ποιότητας των υδάτων, της αλιείας και των μεταφορών ρυθμίζεται με διακυβερνητικές συμφωνίες και συνεργασία. Εξάλλου, στην περιοχή της λίμνης Κωνσταντίας η διασυνοριακή μετακίνηση είναι ένα σχετικό φαινόμενο. Η περιοχή της λίμνης χαρακτηρίζεται από επιβλητικά φυσικά στοιχεία όπως ο ποταμός Ρήνος που διαρρέει τη λίμνη της Κωνσταντίας, τα βουνά των Άλπεων στο νότο και οι γερμανικές μεσαιές οροσειρές στο Βορρά.

Η περιοχή της λίμνης είναι οργανωμένη με πολυκεντρικό τρόπο με πολυάριθμες μεσαίου μεγέθους πόλεις και αγροτικές περιοχές. Η περιοχή είναι οικονομικά καινοτόμος, βασισμένη σε μια ισχυρή βιομηχανία και πολλά πανεπιστήμια. Η γεωργία (φρούτα, λαχανικά, οينوποιήσιμα σταφύλια, λυκίσκος) διαδραματίζει επίσης βασικό ρόλο στην περιφερειακή ταυτότητα. Επιπλέον, η περιοχή είναι ένας εντατικός τουριστικός προορισμός όχι μόνο όσον αφορά τον τουρισμό διανυκτερεύσεων αλλά και τον μεγάλο αριθμό ημερήσιων εκδρομών.

4.11.1.3 Λίμνη Μπάλατον (Balaton), Ουγγαρία

Η λίμνη Μπάλατον είναι μια ρηχή λίμνη στην Ουγγαρία. Αναπτύχθηκε ως τουριστικός και ψυχαγωγικός χώρος από τις αρχές του 20ου αιώνα λόγω της ευχάριστης θερμοκρασίας της λίμνης και των ευνοϊκών κλιματικών συνθηκών.

Η τουριστική αξία της περιοχής της λίμνης Μπάλατον δεν καθορίζεται μόνο από την ποιότητα και την ποσότητα του νερού της λίμνης, αλλά και από το φυσικό και δομημένο περιβάλλον, τις μεγάλες αμμόδεις παραλίες, τους παραδοσιακούς αμπελώνες και τις ψυχαγωγικές υπηρεσίες που βασίζονται στις τοπικές παραδόσεις. Ωστόσο, η περιοχή της λίμνης Μπάλατον αντιμετωπίζει προκλήσεις που σχετίζονται με την εποχικότητα των δραστηριοτήτων και την ελκυστικότητα για τον μόνιμο πληθυσμό όλο το χρόνο.

Μια άλλη πρόκληση είναι η αυξανόμενη συγκέντρωση τουριστών (και νεόδμητων δεύτερων κατοικιών) στην ακτογραμμή, προκαλώντας συγκρούσεις με τους ντόπιους κατοίκους και με τους ενδιαφερόμενους φορείς που διαχειρίζονται το οικοσύστημα. Η χωρική δομή της περιοχής της λίμνης Μπάλατον καθορίζεται από τη δυαδικότητα των παραποτάμιων και παραποτάμιων δήμων. Τα εισοδήματα της παραποτάμιας περιοχής είναι υψηλότερα από της υπόλοιπης χώρας εδώ και δεκαετίες. Η γεωργία (οινοστάφυλο και δημητριακά) διαδραματίζει επίσης βασικό ρόλο στην περιφερειακή ταυτότητα.

4.11.1.4 Λίμνη Βαίνερν (Vänern), Σουηδία

Η λίμνη Βαίνερν είναι μια σκανδιναβική λίμνη. Ενώ και οι δύο παραποτάμιες περιοχές είναι σουηδικές, η περιοχή της υδάτινης λεκάνης εκτείνεται στη Νορβηγία. Ένα σημαντικό ποσοστό των γύρω δήμων είναι αγροτικές και αραιοκατοικημένες περιοχές. Οι μεταποιητικές και γεωργικές δραστηριότητες κυριαρχούν στην περιοχή της λίμνης, η οποία είναι τόσο μια εσωτερική περιφέρεια στη σκιά του Γκέτεμποργκ (νότιο τμήμα) όσο και το κέντρο της περιοχής Värmland (γύρω από το Karlstad, βόρειο τμήμα).

Η ίδια η λίμνη φιλοξενεί σημαντική εμπορευματική κίνηση, αλιεία και δραστηριότητες αναψυχής με 18 λιμάνια αναψυχής (Sjöfart, n.d.). Η περιοχή της λίμνης διέρχεται μια μεταβατική διαδικασία για την ανάπτυξη μιας πιο ολοκληρωμένης προσέγγισης για τη χρήση του τουριστικού της δυναμικού.

4.11.2 Λίμνη Παμβώτιδα, Ελλάδα

Στην πόλη των Ιωαννίνων, η λίμνη Παμβώτιδα έχει βρεθεί στο επίκεντρο των προσπάθειών αιεφόρου ανάπτυξης. Μια σειρά έργων ολοκληρωμένου χαρακτήρα είχε ως στόχο την προστασία της ποιότητας του νερού της λίμνης, τη διατήρηση της βιοποικιλότητάς της και την ενίσχυση του τουρισμού.

Πρωτοβουλίες αιεφόρου τουρισμού, όπως περιηγήσεις με σκάφος φιλικές προς το περιβάλλον, προωθήθηκαν για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στη λίμνη.

Έχουν επίσης υλοποιηθεί έργα δημιουργίας εκπαιδευτικών και ερευνητικών κέντρων αφιερωμένων στο οικοσύστημα της λίμνης.

Σήμερα η λίμνη Παμβώτιδα αποτελεί σημαντικό τουριστικό προορισμό, ενώ παράλληλα προσελκύει σημαντικό πλήθος ναυταθλητικών διοργανώσεων.

4.11.3 Λίμνη Πλαστήρα⁴⁴, Ελλάδα

Η λίμνη Πλαστήρα στην κεντρική Ελλάδα είναι μια τεχνητή λίμνη που έχει αποτελέσει το επίκεντρο έργων βιώσιμης ανάπτυξης με στόχο τη διατήρηση της φυσικής ομορφιάς της λίμνης με ταυτόχρονη προώθηση του οικοτουρισμού.

Θεωρείται ένα πολύ πετυχημένο παράδειγμα παρέμβασης του ανθρώπου στη φύση με την οποία δένει αρμονικά χωρίς να δίνει την αίσθηση ότι η λίμνη είναι αποτέλεσμα τεχνικού έργου. Στα 40 και πλέον χρόνια ζωής έχει αναπτύξει το δικό της οικοσύστημα στο οποίο διαβιούν δεκάδες έμβια όντα, μεταξύ των οποίων περίπου 14 ποικιλίες ψαριών, διάφορα οστρακοειδή, πτηνά και άλλα ζώα. Κάποια από αυτά απειλούνται με εξαφάνιση, ή έχουν πλέον εξαφανιστεί, όπως π.χ. τα νεβρός, ένα είδος μικρού ζαρκαδιού που ζούσε σε ικανό αριθμό μέχρι τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια στην περιοχή.

Η ευρύτερη παραλίμνια περιοχή διαθέτει μεγάλες εναλλαγές του τοπίου με σημαντικές υψομετρικές διαφοροποιήσεις που μαζί την με την πλούσια χλωρίδα και πανίδα την καθιστούν σημαντικό βιότοπο. Εκεί αναπτύσσεται μεγάλος αριθμός μελών της ελληνικής χλωρίδας και πανίδας. Η σπουδαιότητα του οικοσυστήματος και η απaráμιλλη ομορφιά, ήταν τα στοιχεία που οδήγησαν στην ένταξη της περιοχής στον ευρωπαϊκό χάρτη «Natura 2000», που ως γνωστόν προστατεύει περιοχές με ιδιαίτερη σημασία.

Σήμερα η Λίμνη με τα χωριά της, με τα μνημεία λαϊκού πολιτισμού και τα μοναστήρια της, την παραδοσιακή φιλοξενία των κατοίκων της και τα τοπικά προϊόντα αποτελούν το επίκεντρο της τουριστικής ανάπτυξης. Χάρη στη συστηματική τουριστική προβολή, η λίμνη αναδείχθηκε σε σημαντικό πόλο έλξης επισκεπτών και σε τουριστικό προορισμό με υψηλή ζήτηση.

Το κράτος, η τοπική αυτοδιοίκηση και ιδιώτες έχουν επενδύσει σημαντικά σε υποδομές, με αποτέλεσμα σήμερα να υπάρχουν πάνω από 700 ξενοδοχειακές κλίνες με το σήμα του ΕΟΤ, ενώ οι κλίνες των μικρών ξενώνων και των ενοικιαζόμενων δωματίων που λειτουργούν περιμετρικά της λίμνης υπολογίζονται σε 1.200, χωρίς ωστόσο να διαθέτουν ακόμα σήμα του ΕΟΤ. Εκτιμάται ότι οι διανυκτερεύσεις ήδη ξεπερνούν τις αρκετές δεκάδες χιλιάδες.

⁴⁴ Παναγιώτης Νάνος (2011), Το ιστορικό της λίμνης Ν. Πλαστήρα, Ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα <https://24grammata.com>

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Ο αριθμός των ντόπιων και ξένων επισκεπτών της λίμνης υπολογίζεται ότι ξεπερνά τις 100.000 ετησίως. Οι δραστηριότητες αειφόρου τουρισμού, όπως η πεζοπορία, η ιππασία και η παρατήρηση πουλιών προωθήθηκαν για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον.

Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι προοπτικές για περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού στη Λίμνη είναι ευοίωνες, δεδομένου ότι η περιοχή προσφέρεται για την ανάπτυξη αρκετών μορφών θεματικού τουρισμού. Η αυξανόμενη οικονομική ανάπτυξη της περιοχής δημιουργεί προοπτική για την αναστροφή της πληθυσμιακής συρρίκνωσης και την αναγέννηση των χωριών.

Βιβλιογραφία

- επιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Δυτικής Μακεδονίας 2021 – 2025 (ΦΕΚ 5582/τ.Β'/01-12-2020),
- επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) για την Αξιοποίηση των Λιμνών Δυτικής Μακεδονίας (2017),
- στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας 2021 – 2025 (2021),
- ρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας 2021 – 2027 (2022),
- ρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2021 – 2027 (2022) - *Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων*,
- επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2014 – 2020, 5^η Αναθεώρηση (2021),
- επιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2017),
- επιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη (ΠΕΣΚΕ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2017),
- σχέδιο Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2014 – 2020 (2015),
- επιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Δυτικής Μακεδονίας (2015),
- στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του ΠΕΣΠΚΑ Δυτικής Μακεδονίας (2015),
- σχέδιο Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Λεκανών Απορροής ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09), ΦΕΚ 2686/τ.Β'/06-07-2018,
- ^η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09), 2024
- σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΣΔΛΑΠ), Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), 1^η Αναθεώρηση (2017),
- διαχείριση Απορριμμάτων Δυτικής Μακεδονίας ΑΕ «ΔΙΑΔΥΜΑ», (2018), *Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Απορριμμάτων σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας*,
- εξολόγηση, αναθεώρηση και εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2015), *Φάση Β' – Στάδιο Β1*, ΠΕΚΑ (2013), *Μελέτη Αξιολόγησης Αναθεώρησης και Εξειδίκευσης Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας*, *Φάση Β' – Στάδιο Β1*,
- ΠΕΚΑ (2015), *Μελέτη Αξιολόγησης Αναθεώρησης και Εξειδίκευσης Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας*, *Φάση Β' - Στάδιο Β1 –Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων*,
- σχέδιο Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2018),
- σχέδιο Μάρκετινγκ για τον Τουρισμό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2021),
- τουριστική Ταυτότητα (Destination Brand) της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2021),
- ορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ 25/τ.Α'/20-02-2018,
- επιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας – Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα, (Παράρτημα Ι, 2017),
- επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Γεωπάρκου Γρεβενών – Κοζάνης (2017),
- σιούρης Σωτήρης (1996), *Ειδικό Διαχειριστικό Σχέδιο για την Περιοχή Λίμνες Χειμαδίτιδα-Ζάζαρη*
- .Α. Καστοριάς (2010), *Επιχειρησιακό Σχέδιο Εξυγίανσης, Προστασίας & Ανάδειξης Λίμνης Καστοριάς*, Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε,

πιχειρησιακό Σχέδιο Εξυγίανσης, Προστασίας, Ανάδειξης και Αξιοποίησης του συμπλέγματος των λιμνών Ζάζαρης –Χειμαδίτιδας – Πετρών και Βεγορίτιδας του Νομού Φλώρινας, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2016),
 χέδιο Διαχείρισης της Περιοχής Προστασίας της Φύσης της Λίμνης Καστοριάς – Διεύθυνση Τεχνικών Έργων ΠΕ Καστοριάς (2015),
 η
 s
 πιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2015 – 2019, Μέρος Α: Στρατηγικός Σχεδιασμός (2015),
 ρόγραμμα Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ) για την Αλιεία της Αθήνας, ΕΚΘ Ζώνης Ταμιευτικών Υδάτων της Περιφέρειας Θεσσαλίας, Μακεδονίας & Θράκης, Αρ.Β.Β για το έτος 2021,

[illegible]

Επικαιροποίηση Στρατηγικής και Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ)
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

ηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας (2023), *Δυναμικός μισθωτής απασχόλησης*

ι
δριφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, *Οικοσυστήματα και Προστατευόμενες Περιοχές*, Ανακτήθηκε

α

ω
δριφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2023), *BorPres: Ολοκληρώνεται ο σχεδιασμός για τη νέα*

σ

ω

αναγιώτης Νάνος (2011), *Το ιστορικό της λίμνης Ν. Πλαστήρα*, Ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα

ύ

ρ

δ

α

κ

φ

έ

ξ

α

ΕΤNEWS (2023), *Πτολεμαΐδα: Στην πρώτην ΑΕΒΑΛ ο Κόμβος Καινοτομίας Υδρογόνου*, Ανακτήθηκε

β

α

α ΥΠΕΚΑ Πύλη Πολιτισμού Δυτικής Μακεδονίας, *Επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Κοζάνης*, Ανακτήθηκε από
την ιστοσελίδα <https://www.visitwestmacedonia.gr/>,

Κυλη Πολιτιστική Κληρονομιά της Ελλάδος, Ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα

α

Άγιος Αχίλλειος Ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα <https://dysi.gr>,

Οργανωμένες δραστηριότητες στη Δυτική Μακεδονία, Ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα

έ

κ

φ

ψ

ρ

ω

π

ο

ι

θ

HYPERLINK "https://www.ertnews.gr/perifereiakoi-stathmoi/kozani/ptolemaida-stin-proin-

ρ

θ

κ

HYPERLINK "https://www.pdm.gov.gr/borpres-oloklironetai-o-schediasmos-gia-ti-nea-synoriaki-

α

θ

η

κ

ξ

α

β

γ

δ

ε

ς

τ

θ

α

ρ

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Παραρτήματα

Παράρτημα 1 «Υλικό Αναφοράς»

Πίνακας 22: Πορεία Υλοποίησης της ΟΧΕ Αξιοποίησης λιμνών Δυτικής Μακεδονίας ανά Πυλώνα Ανάπτυξης και Ειδικό Στόχο (30/06/2023)

Κωδ.	Πυλώνες Ανάπτυξης Ειδικοί Στόχοι / Προσκλήσεις - Πράξεις	Προσκλήσεις			Προτάσεις			Εντάξεις			Συμβάσεις			Πληρωμές		
		Αρ	Π/Υ	%	Αρ	Π/Υ Πρότασης	%	Αρ.	Εντάξεις (ΕΔΔ)	%	Αρ.	Συμβάσεις	%	Αρ.	Δαπάνες	%
	Σύνολο	15	69.551.423	190,0%	174	54.740.884	149,6%	89	44.509.285	121,6%	77	34.279.895	93,7%	18	14.371.792	39,3%
	ΕΤΠΑ	14	69.151.423	196,5%	171	54.441.356	154,7%	86	44.209.758	125,6%	77	34.279.895	97,4%	18	14.371.792	40,8%
	ΕΚΤ	1	400.000	28,6%	3	299.528	21,4%	3	299.528	21,4%	0	0	0,0%	0	0	0,0%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Διατήρηση και Ανάδειξη του Φυσικού και Πολιτιστικού Αποθέματος	10	54.100.000	228,3%	33	38.364.914	161,9%	27	34.745.880	146,6%	18	26.591.825	112,2%	11	12.173.264	51,4%
1.1	Ολοκληρωμένη και Αποδοτική Διαχείριση - Διατήρηση των Φυσικών Πόρων και Βελτίωση Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος	5	31.700.000	288,2%	12	20.540.087	186,7%	10	20.150.087	183,2%	4	16.710.655	151,9%	2	8.229.493	74,8%
1.2	Ανάδειξη Φυσικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Στήριξη Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης	2	9.600.000	117,1%	14	13.271.817	161,9%	11	10.661.957	130,0%	9	7.283.977	88,8%	6	3.354.850	40,9%
1.3	Βελτίωση της Ενεργειακής Απόδοσης και Διεύθυνση Συστημάτων Χαμηλής Κατανάλωσης Ενέργειας και Ήπιων Μορφών Ενέργειας	2	5.800.000	386,7%	7	4.553.010	303,5%	6	3.933.837	262,3%	5	2.597.193	173,1%	3	588.921	39,3%
1.4	Προστασία από Ανθρωπογενείς Απειλές και Φυσικές Καταστροφές	1	7.000.000	233,3%	0	0	0,0%		0	0,0%		0	0,0%		0	0,0%

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Κωδ.	Πυλώνες Ανάπτυξης Ειδικό Στόχοι / Προσκλήσεις - Πράξεις	Προσκλήσεις			Προτάσεις			Εντάξεις			Συμβάσεις			Πληρωμές		
		Αρ	Π/Υ	%	Αρ	Π/Υ Πρότασης	%	Αρ.	Εντάξεις (ΕΔΔ)	%	Αρ.	Συμβάσεις	%	Αρ.	Δαπάνες	%
2	Ενίσχυση της παραγωγικής βάσης και ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των λιμναίων περιοχών	3	3.151.423	58,4%	139	12.559.320	232,6%	60	5.946.755	110,1%	57	5.647.227	104,6 %	5	229.035	4,2%
2.1	Διεύρυνση της Οικονομικής Βάσης των Λιμναίων Συστημάτων, Ένταξη στην Αγορά Εργασίας και Στήριξη του Εισοδήματος	2	2.751.423	68,8%	136	12.259.793	306,5%	57	5.647.227		57	5.647.227		5	229.035	5,7%
2.2	Υποστήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας και Αυτοαπασχόλησης σε Τομείς Ύπαρξης Πλεονεκτήματος (τουρισμός, αγροδιατροφή)	1	400.000	100,0%	3	299.528	74,9%	3	299.528	74,9%	0	0	0,0%	0	0	0,0%
2.3	Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων και Ικανοτήτων του Τοπικού Δυναμικού και των Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων	0	0	0,0%	0	0	0,0%	0	0	0,0%	0	0	0,0%	0	0	0,0%
3	Βελτίωση διασύνδεσης, πρόσβασης και οργάνωσης υποδομών και υπηρεσιών	2	12.300.000	164,0%	2	3.816.650	50,9%	2	3.816.650	50,9%	2	2.040.842	27,2%	2	1.969.494	26,3%
3.1	Εξασφάλιση Υψηλής Ποιότητας Υπηρεσιών Εξυπηρέτησης προς τους Πολίτες και τις Τοπικές Επιχειρήσεις	0	0	0,0%	0	0	0,0%	0		0,0%	0	0	0,0%	0	0	0,0%
3.2	Βελτίωση της Συνδεσιμότητας και της Προσπελασιμότητας	1	12.000.000	200,0%	1	3.527.400	58,8%	1	3.527.400	58,8%	1	1.910.728	31,8%	1	1.844.306	30,7%
3.3	Βελτίωση των Παρεχόμενων Υπηρεσιών Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας	1	300.000	60,0%	1	289.250	57,9%	1	289.250	57,9%	1	130.115	26,0%	1	125.188	25,0%

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία»

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 23: Μεταφερόμενα Έργα προς Υλοποίηση στο Πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών της Προγραμματικής Περιόδου 2021 - 2027 (09/09/2024)

A/A	MIS Πράξης	Τίτλος Πράξης	Προϋπ/σμός Ένταξης	Δράση	Κατάσταση
1	6007022	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ	2.782.522,99 €	5.02.02	ενταγμένη
2	6005125	ΕΡΓΑ ΕΠΕΚΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΔΕ ΑΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΙΜΕΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΖΑΝΗΣ	4.318.681,22 €	5.02.02	ενταγμένη
3	6007023	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΜΙΚΡΟΛΙΜΝΗΣ - ΚΑΡΥΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ	472.845,24 €	5.02.03	ενταγμένη
4	6011239	ΑΠΟΓΡΑΦΗ,ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΙΧΘΥΟΠΑΝΙΔΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ	228.996,00 €	5.02.05	υποβληθείσα
5	6011766	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA 2000 ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	204.753,00 €	5.02.05	υποβληθείσα
6	6011286	ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΛΙΜΝΩΝ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΕΤΡΩΝ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΦΥΣΗ 2000 ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΜΙΩΝΑ ΤΟΥΣ ΜΕ ΦΥΣΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	358.480,12 €	5.02.05	υποβληθείσα
7	6006901	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ ΚΑΤ' ΑΡΧΗΝ ΤΟΥ ΚΑΝΑΛΙΟΥ Τ/Κ ΠΕΤΡΩΝ ΑΠΟ ΠΗΓΕΣ ΕΩΣ ΜΥΛΟ ΧΑΤΖΗΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	558.550,00 €	5.02.08	υποβληθείσα
8	6006903	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΜΟΝΟΠΑΤΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ	385.639,75 €	5.02.08	ενταγμένη
9	6006906	ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΠΛΩΤΗΣ ΓΕΦΥΡΑΣ ΑΓΙΟΥ ΑΧΙΛΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΩΝ ΛΙΜΕΝΙΣΚΩΝ	1.238.525,08 €	5.02.08	ενταγμένη
10	6006905	ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗ ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	432.580,00 €	5.02.08	ενταγμένη
11	6006904	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ - ΕΞΩΡΑΪΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΟΥ ΔΡΟΜΟΥ, ΜΕΤΑΞΥ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΕΤΣΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΝΟΚ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.905.718,42 €	5.02.11	ενταγμένη
ΣΥΝΟΛΟ			12.887.291,82		

Πηγή: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία»

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 24: Εξέλιξη Πληθυσμού της Περιοχής Παρέμβασης Ο.Χ.Ε. 2011 – 2021

Χωρική Ενότητα	Πληθυσμός		Αριθμητική Μεταβολή (κάτοικοι)	Ποσοστιαία Μεταβολή
	2011	2021	2011 - 2021	2011 - 2021
Π.Ε. Κοζάνης	150.196	137.210	-12.986	-8,6%
Δήμος Κοζάνης	71.388	67.224	-4.164	-5,8%
Δήμος Βοΐου	18.386	14.947	-3.439	-18,7%
Δήμος Εορδαίας	45.592	42.515	-3.077	-6,7%
Δήμος Σερβίων	11.382	9.467	-1.915	-16,8%
Δήμος Βελβεντού	3.448	3.057	-391	-11,3%
Π.Ε. Γρεβενών	31.757	26.576	-5.181	-16,3%
Δήμος Γρεβενών	25.905	21.421	-4.484	-17,3%
Δήμος Δεσκάτης	5.852	5.155	-697	-11,9%
Π.Ε. Καστοριάς	50.322	45.929	-4.393	-8,7%
Δήμος Καστοριάς	35.874	33.095	-2.779	-7,7%
Δήμος Νεστορίου	2.646	2.149	-497	-18,8%
Δήμος Άργους Ορεστικού	11.802	10.685	-1.117	-9,5%
Π.Ε. Φλώρινας	51.414	44.880	-6.534	-12,7%
Δήμος Φλώρινας	32.881	29.500	-3.381	-10,3%
Δήμος Αμυνταίου	16.973	14.169	-2.804	-16,5%
Δήμος Πρεσπών	1.560	1.211	-349	-22,4%
Σύνολο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	283.689	254.595	-29.094	-10,3%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Απογραφές Μόνιμου Πληθυσμού 2011, 2021 (Ιδία Επεξεργασία)

Πίνακας 25: Κατανομή Πληθυσμού ανά Ηλικιακή Ομάδα και Φύλο έτη 2011, 2021

Ηλικία	Σύνολο Πληθυσμού		Ποσοστιαία Μεταβολή	Άνδρες		Ποσοστιαία Μεταβολή	Γυναίκες		Ποσοστιαία Μεταβολή
	2011	2021	2011 - 2021	2011	2021	2011 - 2021	2011	2021	2011 - 2021
0 - 9	26.629	19.394	-27,2%	13.657	10.011	-26,7%	12.972	9.383	-27,7%
10 - 19	30.073	25.670	-14,6%	15.543	13.184	-15,2%	14.530	12.486	-14,1%
20 - 29	31.841	23.826	-25,2%	16.480	12.771	-22,5%	15.361	11.055	-28,0%
30 - 39	37.737	26.704	-29,2%	19.153	13.606	-29,0%	18.584	13.098	-29,5%
40 - 49	41.939	35.631	-15,0%	21.409	17.870	-16,5%	20.530	17.761	-13,5%
50 - 59	38.203	39.942	4,6%	19.817	20.099	1,4%	18.386	19.843	7,9%
60- 69	28.466	36.282	27,5%	14.105	18.304	29,8%	14.361	17.978	25,2%
70 - 79	31.410	24.460	-22,1%	14.337	11.688	-18,5%	17.073	12.772	-25,2%
80+	17.391	22.686	30,4%	7.278	9.336	28,3%	10.113	13.350	32,0%
Σύνολο	283.689	254.595	-10,3%	141.779	126.869	-10,5%	141.910	127.726	-10,0%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Απογραφή Μόνιμου Πληθυσμού – Κατοικιών 2021 (Ιδία Επεξεργασία)

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 26: Κατανομή Πληθυσμού κατά Φύλο έτη 2011, 2021

Χωρική Ενότητα	Άνδρες		Ποσοστιαία Μεταβολή	Ποσοστό στο σύνολο του πληθυσμού της ΠΔΜ	Γυναίκες		Ποσοστιαία Μεταβολή	Ποσοστό στο σύνολο του πληθυσμού της ΠΔΜ
	2011	2021	2011 – 2021	2021	2011	2021	2011 – 2021	2021
Π.Ε. Κοζάνης	74.945	68.223	-9,0%	26,8%	75.251	68.987	-8,3%	27,1%
Δήμος Κοζάνης	35.914	33.518	-6,7%	13,2%	35.474	33.706	-5,0%	13,2%
Δήμος Βοΐου	9.144	7.518	-17,8%	3,0%	9.242	7.429	-19,6%	2,9%
Δήμος Εορδαίας	22.479	20.841	-7,3%	8,2%	23.113	21.674	-6,2%	8,5%
Δήμος Σερβίων	5.722	4.839	-15,4%	1,9%	5.660	4.628	-18,2%	1,8%
Δήμος Βελβεντού	1.686	1.507	-10,6%	0,6%	1.762	1.550	-12,0%	0,6%
Π.Ε. Γρεβενών	16.448	13.621	-17,2%	5,4%	15.309	12.955	-15,4%	5,1%
Δήμος Γρεβενών	13.526	11.030	-18,5%	4,3%	12.379	10.391	-16,1%	4,1%
Δήμος Δεσκάτης	2.922	2.591	-11,3%	1,0%	2.930	2.564	-12,5%	1,0%
Π.Ε. Καστοριάς	25.036	22.887	-8,6%	9,0%	25.286	23.042	-8,9%	9,1%
Δήμος Καστοριάς	17.774	16.471	-7,3%	6,5%	18.100	16.624	-8,2%	6,5%
Δήμος Νεστορίου	1.354	1.136	-16,1%	0,4%	1.292	1.013	-21,6%	0,4%
Δήμος Άργους Ορεστικού	5.908	5.280	-10,6%	2,1%	5.894	5.405	-8,3%	2,1%
Π.Ε. Φλώρινας	25.350	22.138	-12,7%	8,7%	26.064	22.742	-12,7%	8,9%
Δήμος Φλώρινας	15.977	14.366	-10,1%	5,6%	16.904	15.134	-10,5%	5,9%
Δήμος Αμυνταίου	8.608	7.141	-17,0%	2,8%	8.365	7.028	-16,0%	2,8%
Δήμος Πρεσπών	765	631	-17,5%	0,2%	795	580	-27,0%	0,2%
Σύνολο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	141.779	126.869	-10,5%	49,8%	141.910	127.726	-10,0%	50,2%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Απογραφές Μόνιμου Πληθυσμού 2011, 2021 (Ιδία Επεξεργασία)

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 27: Κατανομή Πληθυσμού ανά Εκπαιδευτικό Επίπεδο έτος 2011

Χωρική Ενότητα	Σύνολο	Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου / Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών	Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολλέγια κλπ.)	Απόφοιτοι Λυκείου (Γενικού, Εκκλησιαστικού, Επαγγελματικού κλπ.)	Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών	Απόφοιτοι Δημοτικού	Εγκτελείψαν το Δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση / Ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή / Δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	Μη κατατασσόμενοι (άτομα γεννηθέντα μετά την 1/1/2005)
Π.Ε. Κοζάνης	150.196	19.713	5.828	30.721	23.125	40.854	20.815	9.140
Δήμος Κοζάνης	71.388	10.897	3.084	15.844	10.725	17.438	8.703	4.697
Δήμος Βοΐου	18.386	1.658	401	3.003	2.302	7.359	2.828	835
Δήμος Εορδαίας	45.592	5.857	1.902	9.514	8.105	11.079	6.289	2.846
πρώην Δήμος Σερβίων - Βελβεντού	14.830	1.301	441	2.360	1.993	4.978	2.995	762
Π.Ε. Γρεβενών	31.757	3.414	975	5.647	3.690	9.924	6.595	1.512
Δήμος Γρεβενών	25.905	2.998	828	4.917	3.007	7.812	5.100	1.243
Δήμος Δεσκάτης	5.852	416	147	730	683	2.112	1.495	269
Π.Ε. Καστοριάς	50.322	5.949	1.761	10.341	6.629	16.563	6.307	2.772
Δήμος Καστοριάς	35.874	4.383	1.279	7.745	4.726	11.232	4.459	2.050
Δήμος Νεστορίου	2.646	208	73	454	301	1.179	360	71
Δήμος Άργους Ορεστικού	11.802	1.358	409	2.142	1.602	4.152	1.488	651
Π.Ε. Φλώρινας	51.414	6.473	1.414	9.951	7.426	14.848	8.061	3.241
Δήμος Φλώρινας	32.881	4.938	844	6.917	4.486	8.736	4.876	2.084
Δήμος Αμυνταίου	16.973	1.441	546	2.810	2.636	5.526	2.915	1.099
Δήμος Πρεσπών	1.560	94	24	224	304	586	270	58
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	283.689	35.549	9.978	56.660	40.870	82.189	41.778	16.665
Σύνολο Χώρας	10.816.286	1.809.087	502.079	2.532.396	1.428.490	2.524.345	1.343.534	676.355

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 28: Οικονομικά Ενεργός και Μη Πληθυσμός έτος 2011

Χωρική Ενότητα	Σύνολο	Οικονομικά Ενεργοί			Οικονομικά μη Ενεργοί
		Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	
Π.Ε. Κοζάνης	150.196	56.353	43.496	12.857	93.843
Δήμος Κοζάνης	71.388	28.015	21.631	6.384	43.373
Δήμος Βοΐου	18.386	6.474	4.815	1.659	11.912
Δήμος Εορδαίας	45.592	16.931	13.318	3.613	28.661
πρώην Δήμος Σερβίων - Βελβεντού	14.830	4.933	3.732	1.201	9.897
Π.Ε. Γρεβενών	31.757	10.835	8.673	2.162	20.922
Δήμος Γρεβενών	25.905	8.860	7.140	1.720	17.045
Δήμος Δεσκάτης	5.852	1.975	1.533	442	3.877
Π.Ε. Καστοριάς	50.322	21.266	16.007	5.259	29.056
Δήμος Καστοριάς	35.874	15.412	11.573	3.839	20.462
Δήμος Νεστορίου	2.646	968	691	277	1.678
Δήμος Άργους Ορεστικού	11.802	4.886	3.743	1.143	6.916
Π.Ε. Φλώρινας	51.414	19.640	15.354	4.286	31.774
Δήμος Φλώρινας	32.881	12.767	9.960	2.807	20.114
Δήμος Αμυνταίου	16.973	6.248	4.853	1.395	10.725
Δήμος Πρεσπών	1.560	625	541	84	935
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	283.689	108.094	83.530	24.564	175.595

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 29: Δυναμικότητα Κλάδων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, έτος 2022

α/α δυναμικότητας	Κωδικός	Κλάδος (2D / 4D)	Νέες Θέσεις ανά Κλάδο
1	91	Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπών πολιτιστικών δραστηριοτήτων	231
	9102	Δραστηριότητες μουσείων	218
2	01	Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες	175
	145	Εκτροφή αιγοπροβάτων	46
3	42	Έργα πολιτικού μηχανικού	120
	4211	Κατασκευή δρόμων και αυτοκινητοδρόμων	151
78	14	Κατασκευή ειδών ένδυσης	-159
	1420	Κατασκευή γούνινων ειδών	-163
79	35	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	-247
	3511	Παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος	-259
80	56	Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης	-257
	5630	Δραστηριότητες παροχής ποτών	-217

Πηγή: Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας (2022)

Πίνακας 30: Δυναμικότητα Επαγγελματιών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, έτος 2022

α/α δυναμικότητας	Κωδικός	Επάγγελμα (2D / 4D)	Νέες Θέσεις ανά Επάγγελμα
1	92	Ανειδίκευτοι αγρεργάτες, αλιεργάτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	148
	9211	Ανειδίκευτοι εργάτες γεωργίας και κτηνοτροφίας	145
2	41	Υπάλληλοι γραφείου	130
	4190	Λοιποί υπάλληλοι γραφείου	106
44	78	Τεχνίτες υφαντουργίας, ειδών ενδύσεως και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	-154
	7830	Γουνοποιοί κ.π.α.ε.	-139
45	51	Απασχολούμενοι στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών	-276
	5150	Σερβιτόροι	-170

Πηγή: Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας (2022)

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 31: Εγγεγραμμένοι Άνεργοι Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας έτος 2022

Χωρική Ενότητα	Εγγεγραμμένοι Άνεργοι 2022 (Μ.Ο.)
Π.Ε. Κοζάνης	11.846
Δήμος Κοζάνης	6.149
Δήμος Βοΐου	893
Δήμος Εορδαίας	4.160
πρώην Δήμος Σερβίων – Βελβεντού	644
Π.Ε. Γρεβενών	1.318
Δήμος Γρεβενών	1.188
Δήμος Δεσκάτης	130
Π.Ε. Καστοριάς	3.977
Δήμος Καστοριάς	3.177
Δήμος Νεστορίου	17
Δήμος Άργους Ορεστικού	783
Π.Ε. Φλώρινας	3.200
Δήμος Φλώρινας	2.307
Δήμος Αμυνταίου	870
Δήμος Πρεσπών	23
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	20.341

Πηγή: Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς Εργασίας (2022)

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 32: Εξέλιξη Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) σε Επίπεδο Περιφέρειας και Περιφερειακών Ενοτήτων, Συνεισφορά Περιφέρειας στο Εθνικό ΑΕΠ (σε εκατομμύρια €, τρέχουσες τιμές)

Περιοχή	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ελλάδα	188.380,60	179.884,40	177.236,00	176.368,90	174.494,20	176.903,40
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	5.345,34	5.049,39	4.943,59	4.705,43	4.312,51	4.297,51
Π.Ε. Κοζάνης και Γρεβενών	3.720,47	3.522,33	3.366,96	3.221,69	2.914,17	2.880,44
Π.Ε. Καστοριάς	571,19	539,48	532,51	520,78	503,17	486,23
Π.Ε. Φλώρινας	1.053,68	987,58	1.044,12	962,97	895,17	930,84
Συνεισφορά Περιφέρειας στο Εθνικό ΑΕΠ	2,84%	2,81%	2,79%	2,67%	2,47%	2,43%

Περιοχή	2018	2019	2020	2021	Μεταβολή 2012 – 2020 / 2021
Ελλάδα	179.557,70	183.351,20	165.405,90	181.674,60	-12,20%
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	4.159,13	3.896,09	3.381,19	3.701,59	-36,75%
Π.Ε. Κοζάνης και Γρεβενών	2.804,11	2.572,92	2.208,02	-	-40,65%
Π.Ε. Καστοριάς	487,44	498,85	460,77	-	-19,33%
Π.Ε. Φλώρινας	867,59	824,32	712,40	-	-32,39%
Συνεισφορά Περιφέρειας στο Εθνικό ΑΕΠ	2,32%	2,12%	2,04%	2,04%	-

Πηγή: Eurostat

Πίνακας 33: Ενισχύσεις Επιχειρηματικότητας στη Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 2014 - 2023

Χωρική Ενότητα	Αριθμός	Επιχορήγηση (Δημόσια Δαπάνη σε €)	Ποσοστιαία Κατανομή
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	6.070	125.914.557 €	100,00%
Π.Ε. Κοζάνης	3.466	73.209.544 €	58,14%
Δήμος Κοζάνης	1.760	36.663.175 €	29,12%
Δήμος Βοΐου	312	5.575.508 €	4,43%
Δήμος Εορδαίας	1.174	26.139.186 €	20,76%
Δήμοι Σερβίων και Βελβεντού	220	4.831.675 €	3,84%
Π.Ε. Γρεβενών	416	8.697.994 €	6,91%
Δήμος Γρεβενών	352	7.849.237 €	6,23%
Δήμος Δεσκάτης	64	848.757 €	0,67%
Π.Ε. Καστοριάς	1.279	26.727.669 €	21,23%
Δήμος Καστοριάς	1.060	23.259.668 €	18,47%
Δήμος Νεστορίου	29	189.587 €	0,15%
Δήμος Άργους Ορεστικού	190	3.278.414 €	2,60%
Π.Ε. Φλώρινας	909	17.279.350 €	13,72%
Δήμος Φλώρινας	505	9.129.293 €	7,25%
Δήμος Αμυνταίου	375	7.631.761 €	6,06%
Δήμος Πρεσπών	29	518.296 €	0,41%

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (anaptyxi.gov.gr)

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 34: Μεταβολή Αριθμού Νομικών Μονάδων, Κύκλου Εργασιών και Απασχολούμενων ανά Τομέα Οικονομικής Δραστηριότητας και Κλάδο Περιφέρειας στη Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 2011 – 2020

Τομείς Οικονομικών Δραστηριοτήτων	Οικονομική Δραστηριότητα		2011			2020			Μεταβολή 2011 - 2020		
			Αριθμός Νομικών Μονάδων	Κύκλος Εργασιών (σε χιλιάδες ευρώ)	Αριθμός Απασχολούμενων	Αριθμός Νομικών Μονάδων	Κύκλος Εργασιών (σε χιλιάδες ευρώ)	Αριθμός Απασχολούμενων	Αριθμός Νομικών Μονάδων	Κύκλος Εργασιών (σε χιλιάδες ευρώ)	Αριθμός Απασχολούμενων
Πρωτογενής Τομέας	A	Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	2.514	123.964	4.485	18.235	283.689	16.998	625,34%	128,85%	279,00%
	B	Ορυχεία και Λατομεία	36	15.706	210	27	12.619	159	-25,00%	-19,65%	-24,29%
	Σύνολο Πρωτογενούς Τομέα		2.550	139.670	4.695	18.262	296.308	17.157	616,16%	112,15%	265,43%
Δευτερογενής Τομέας	Γ	Μεταποίηση	3.214	651.760	9.868	1.851	362.718	6.718	-42,41%	-44,35%	-31,92%
	Δ	Παροχή Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου, Ατμού και Κλιματισμού	342	20.089	873	491	38.250	504	43,57%	90,40%	-42,27%
	Ε	Παροχή Νερού, Επεξεργασία Λυμάτων, Διαχείριση Αποβλήτων και Δραστηριότητες Εξυγίανσης	40	24.028	397	34	26.259	380	-15,00%	9,29%	-4,28%
	ΣΤ	Κατασκευές	3.362	428.752	8.583	1.507	208.205	4.543	-55,18%	-51,44%	-47,07%
	Σύνολο Δευτερογενούς Τομέα		6.958	1.124.629	19.721	3.883	635.432	12.145	-44,19%	-43,50%	-38,42%
Τριτογενής Τομέας	Z	Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο, Επισκευή Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Μοτοσυκλετών	7.356	1.430.908	16.956	5.152	1.074.866	10.217	-29,96%	-24,88%	-39,74%
	H	Μεταφορά και Αποθήκευση	1.392	141.718	3.093	1.170	88.459	2.165	-15,95%	-37,58%	-30,00%
	Θ	Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης	3.335	119.230	7.259	2.423	76.035	7.277	-27,35%	-36,23%	0,25%
	I	Ενημέρωση και Επικοινωνία	254	18.296	831	214	9.919	327	-15,75%	-45,79%	-60,65%
	K	Χρηματοπιστωτικές και Ασφαλιστικές Δραστηριότητες	259	8.850	482	211	10.497	321	-18,53%	18,61%	-33,40%
	Λ	Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας	81	5.244	221	75	1.906	83	-7,41%	-63,65%	-62,44%
	M	Επαγγελματικές, Επιστημονικές και Τεχνικές Δραστηριότητες	2.991	83.073	5.824	2.457	64.497	3.535	-17,85%	-22,36%	-39,30%
	N	Διοικητικές και Υποστηρικτικές Δραστηριότητες	376	29.594	1.311	213	12.528	517	-43,35%	-57,67%	-60,56%

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Τομείς Οικονομικών Δραστηριοτήτων	Οικονομική Δραστηριότητα		2011			2020			Μεταβολή 2011 - 2020		
			Αριθμός Νομικών Μονάδων	Κύκλος Εργασιών (σε χιλιάδες ευρώ)	Αριθμός Απασχολούμενων	Αριθμός Νομικών Μονάδων	Κύκλος Εργασιών (σε χιλιάδες ευρώ)	Αριθμός Απασχολούμενων	Αριθμός Νομικών Μονάδων	Κύκλος Εργασιών (σε χιλιάδες ευρώ)	Αριθμός Απασχολούμενων
	Ξ	Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα, Υποχρεωτική Κοινωνική Ασφάλιση	22	1.673	910	29	2.505	3.530	31,82%	49,73%	287,91%
	Ο	Εκπαίδευση	493	19.798	1.350	469	12.778	8.121	-4,87%	-35,46%	501,56%
	Π	Δραστηριότητες Σχετικές με την Ανθρώπινη Υγεία και την Κοινωνική Μέρα	841	59.818	1.915	973	45.546	4.823	15,70%	-23,86%	151,85%
	Ρ	Τέχνες, Διασκέδαση και Ψυχαγωγία	393	11.394	824	355	8.878	1.018	-9,67%	-22,08%	23,54%
	Σ	Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών	964	23.727	1.889	826	18.222	1.835	-14,32%	-23,20%	-2,86%
	Ω	Άγνωστη Δραστηριότητα	18	180	25	65	101	79	261,11%	-43,89%	216,00%
	Σύνολο Τριτογενούς Τομέα		18.775	1.953.503	42.890	14.632	1.426.737	43.848	-22,07%	-26,97%	2,23%
Σύνολο			28.283	3.217.802	67.306	36.777	2.358.477	73.150	30,03%	-26,71%	8,68%

Πηγή: Μητρώο Επιχειρήσεων – ΕΛΣΤΑΤ

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 35: Θεσμοθετημένα Καταφύγια Άγρια Ζωής στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Α/Α	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Θεσμοθετη- μένη έκταση καταφυγίου (σε Ηα)	Θεσμοθετη- μένη έκταση εντός της Π.Δ.Μ. (σε Ηα)	% θεσμοθετη- μένης έκτασης εντός Π.Δ.Μ.	Απόφαση θεσμοθέ- τησης	ΦΕΚ θεσμοθέ- τησης	Φορέας διαχείρισης
Ν. ΓΡΕΒΕΝΩΝ							
1	ΤΕΡΤΙΜΟΣ ΔΕΣΚΑΤΗΣ	936,17	936,17	100,00%	221412/3465 /30-6-78	617/14-7-78	Δ/ση Δασών Γρεβενών
2	ΤΣΟΥΚΑ - ΚΑΡΑΛΗ - ΦΥΤΩΡΙΟ - ΒΕΛΟΝΙ (ΚΡΑΝΙΑΣ)	1.879,04	1.874,93	99,78%			Δ/ση Δασών Γρεβενών
3	ΚΥΡΑ ΚΑΛΗ - ΤΡΥΠΗΜΕΝΗ (ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ - ΚΡΑΝΙΑΣ)	2.613,64	2.613,64	100,00%			Δ/ση Δασών Γρεβενών
4	ΡΟΥΣΙΑΝΗ - ΚΑΝΑΤΣΙΟΛΑ ΔΕΣΚΑΤΗΣ	820,99	819,67	99,84%	174273/3340 /30-6-79	713/28-8-79	Δ/ση Δασών Γρεβενών
5	ΒΟΥΝΑΣΑ Δ.Σ. ΠΑΛΙΟΥΡΙΑΣ	1.078,97	1.078,97	100,00%	159343/2915 /30-6-81	407/10-7-81	Δ/ση Δασών Γρεβενών
6	ΣΜΙΞΙΩΜΑΤΑ - ΑΧΥΡΩΝΕΣ - ΑΓΙΟΙ ΘΕΟΔΩΡΟΙ Δ.Δ. ΚΑΡΠΕΡΟ	1.765,71	1.765,71	100,00%	22516/1223 /27-3-76	492/13-4-76	Δ/ση Δασών Γρεβενών
7	ΠΑΛΙΟΜΟΝΑΣΤΗΡΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΒΟΛΙΟΥ	1.280,66	1.220,59	95,31%			Δ/ση Δασών Γρεβενών
8	ΖΑΒΟΡΔΑ Δ.Σ. ΠΑΝΑΓΙΑΣ	1.740,83	1.740,83	100,00%	159184 /11-7-83	447/3-8-83	Δ/ση Δασών Γρεβενών
9	ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑ - ΣΤΑΥΡΟΣ ΔΗΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	503,04	503,04	100,00%	159184 /11-7-83	447/3-8-83	Δ/ση Δασών Γρεβενών
10	ΒΑΛΙΑ - ΚΥΡΝΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΑΜΑΡΙΝΑΣ	2.050,75	392,01	19,12%	95666/1757 /5-6-86	522/21-7-86	Δ/ση Δασών Γρεβενών
11	ΚΙΣΣΑΒΟΣ Δ.Σ. ΕΞΑΡΧΟΥ - ΚΝΙΔΗΣ - ΠΟΝΤΙΝΗΣ	4.238,05	4.238,05	100,00%	22516/1223 /27-3-76	492/13-4-76	Δ/ση Δασών Γρεβενών
12	ΜΕΤΣΟΒΟ - ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΑ - ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ	3.359,59	1,43	0,04%		2251/18-7- 1994 ΝΙ	Δ/ση Δασών Ιωαννίνων/ Δασαρχείο Μετσόβου
13	ΒΟΒΟΥΣΑΣ - ΦΛΑΜΠΟΥΡΑΡΙ	890,46	17,21	1,93%		99509/2215/ 1-7-86	Δ/ση Δασών Ιωαννίνων/ Δασαρχείο Μετσόβου
Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ							
1	ΑΡΡΕΝΩΝ ΓΡΑΜΜΟΥ	3.199,99	3.038,32	94,95%	153404/398 /10-6-85	409/4-7-85	Δ/ση Δασών Καστοριάς
2	ΚΑΣΤΑΝΟΦΥΤΟΥ - ΜΕΛΑΝΘΙΟΥ - ΝΙΚΗΣ ΛΑΓΚΑΣ	3.645,64	3.645,64	100,00%	ΚΗ/2519 /14-7-97	Β/717 /19-08-1997	Δ/ση Δασών Καστοριάς
3	ΚΑΤΑΦΙΚΙ - ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΤΡΑ - ΣΚΑΛΑ ΓΡΑΜΜΟΥ	1.232,85	1.194,01	96,85%		522/Β/86	Δ/ση Δασών Καστοριάς
4	ΤΡΙΑ ΑΛΩΝΙΑ - ΜΑΝΤΑΝΙ - ΒΟΥΝΟΠΙΚΑ	949,56	949,56	100,00%		464/Β/81	Δ/ση Δασών Καστοριάς

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Θεσμοθετη- μένη έκταση καταφυγίου (σε Ηα)	Θεσμοθετη- μένη έκταση εντός της Π.Δ.Μ. (σε Ηα)	% θεσμοθετη- μένης έκτασης εντός Π.Δ.Μ.	Απόφαση θεσμοθε- τησης	ΦΕΚ θεσμοθε- τησης	Φορέας διαχείρισης
	(ΕΠΤΑΧΩΡΙΟΥ)						
5	ΝΕΣΤΟΡΙΟ - ΠΕΥΚΟ- ΝΕΑ ΚΟΥΤΥΛΗ - ΝΕΣΤΟΡΙΟ	6.184,46	6.184,46	100,00%	22/ΔΑΣ/1073 /29-3-99 9102/378 ΠΔΜ	811/1999 Δ/262 /18-05-2010	Δ/νση Δασών Καστοριάς
6	ΛΙΜΝΗ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	4.054,45	4.054,45	100,00%	27881 22/ΔΑΣ/2698 /1614/24-06- 2003 ΠΔΜ	19548/1216 /22-4-69	Δ/νση Δασών Καστοριάς
7	ΛΑΠΑΝΑ	3.211,31	3.211,31	100,00%	22/ΔΑΣ/4424 /17-7-01 57910/1614 /10-07-2008 ΠΔΜ	1103/22-8-01 Δ/372 /04-08-2008	Δ/νση Δασών Καστοριάς
8	ΑΕΤΟΜΗΛΙΤΣΑΣ	1.956,01	18,14	0,93%	1691/3-7-95	205/75	Δ/νση Δασών Ιωαννίνων/ Δασαρχείο Κονίτσας
	N. ΚΟΖΑΝΗΣ						
1	ΛΑΡΙΟΥ	2.332,41	2.332,41	100,00%	91981/3230 /1-6-1990	354/12-6-90	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Κοζάνης
2	ΔΟΒΡΑ-ΒΑΛΤΑ	6.142,94	6.131,29	99,81%	169249/2234 /19-5-80	499/28-5-80	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Κοζάνης
3	ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ- ΚΑΤΑΦΥΓΙΟΥ	2.735,49	2.731,24	99,84%	160256/2972 /25-6-81	405/9-7-81	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Κοζάνης
4	ΑΝΘΟΤΟΠΟΥ-ΣΚΗΤΗΣ- ΣΙΔΕΡΩΝ	1.811,00	1.811,00	100,00%	1537 /29-9-1994 NK	771 /12-12-1994	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Κοζάνης
5	ΠΟΛΥΜΥΛΟΥ	3.925,65	3.893,05	99,17%	661/26-6- 95ΠΔΚ	506/20-7-97	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Κοζάνης
6	ΛΑΜΠΑΝΙΤΣΑ	1.881,59	1.881,59	100,00%	68850/1299 /3-5-1993	350/17-5-93	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Κοζάνης
7	ΚΑΡΥΟΧΩΡΙΟΥ- ΣΠΗΛΙΑΣ	2.004,23	2.004,23	100,00%	563/21-6- 1996	568/16-7-96	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Κοζάνης
8	ΚΟΥΡΙ ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΑΣ	4.321,21	4.321,21	100,00%	42255/2358 /28-5-76	769/12-6-76	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Κοζάνης

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Α/Α	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Θεσμοθετη- μένη έκταση καταφυγίου (σε Ηα)	Θεσμοθετη- μένη έκταση εντός της Π.Δ.Μ. (σε Ηα)	% θεσμοθετη- μένης έκτασης εντός Π.Δ.Μ.	Απόφαση θεσμοθέ- τησης	ΦΕΚ θεσμοθέ- τησης	Φορέας διαχείρισης
9	ΚΟΡΩΝΑ ΜΕΣΟΒΟΥΝΙΟΥ	899,74	899,04	99,92%	176170/3772 /10-7-79	729/30-8-79	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Κοζάνης
10	ΤΣΕΡΒΕΝΑ - ΜΠΟΥΡΙΝΟΣ	2.360,56	2.360,56	100,00%	160270 /2-7-82	698/21-9-82	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Τροτυλίου
11	ΑΓΙΑ ΣΩΤΗΡΑ	2.167,53	2.167,53	100,00%	75981/1238 /27-2-89	178/10-3-89	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Τροτυλίου
12	ΖΑΡΚΑΝΙΚΙ	1.672,11	1.672,11	100,00%	26ΔΑΣ-544 /30-4-2001	636 /28-5-2001	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Τροτυλίου
13	ΟΝΤΡΙΑ	2.101,43	2.101,43	100,00%			Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Τροτυλίου
14	ΠΡΑΣΙΝΑ ΕΡΑΤΥΡΑΣ	2.468,42	2.468,42	100,00%	172213/2389 /27-6-85	433/10-7-85	Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Τροτυλίου
15	ΣΙΣΑΝΙ - ΝΑΜΑΤΑ	1.535,68	1.535,68	100,00%			Δ/νση Δασών Κοζάνης / Δασαρχείο Τροτυλίου
16	ΜΠΙΜΠΑ-ΣΑΠΚΑ- ΒΑΡΝΑ- ΑΓΡΙΔΙΑ-ΒΙΓΛΑ	3.089,68	50,60	1,64%	2923 /29-3-95	277/11-4-95	Δασαρχείο Ελασσόνας
17	ΜΕΣΑΙΟ-ΛΑΠΟΥΣΗ- ΓΚΡΙΖΟΣ (ΡΗΤΙΝΗΣ)	1.408,43	1,45	0,10%	158884 /2-7-82	706/24-9-82	Δ/νση Δασών Πιερίας
18	ΑΝΗΛΙΟ- ΦΤΕΡΗ ΠΑΛΗΟΖΑΚΟΥ- ΛΕΙΒΑΔΙΟΥ-ΣΚΟΤΕΙΝΩΝ	6.762,07	781,99	11,56%	40320/2237 /18-5-76	779/16-6-76	Δ/νση Δασών Πιερίας
	Ν. ΦΛΩΡΙΝΑΣ						
1	ΦΛΑΜΠΟΥΡΟΥ	903,08	903,08	100,00%	3567 /14-8-2002	425 /11-4-2003	Δ/νση Δασών Φλώρινας
2	ΑΜΠΕΛΙΑ (ΠΕΤΡΩΝ)	3.100,45	3.100,45	100,00%	3572 /14-8-2002	425 /11-4-2003	Δ/νση Δασών Φλώρινας
3	ΣΦΗΚΑ	6.790,13	6.790,13	100,00%	77672/3158 /9-7-90	468/23-7-90	Δ/νση Δασών Φλώρινας
4	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	6.156,56	6.156,56	100,00%	3571 /14-8-2002	425 /11-4-2003	Δ/νση Δασών Φλώρινας
5	ΣΚΟΠΟΥ	4.999,52	4.941,32	98,84%	3570 /14-8-2002	425 /11-4-2003	Δ/νση Δασών Φλώρινας
6	ΚΑΡΑ ΝΤΟΥΡΟΥ (ΚΛΕΙΔΙΟΥ)	736,03	736,03	100,00%	3569 /14-8-2002	425 /11-4-2003	Δ/νση Δασών Φλώρινας
7	ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑΣ	4.404,30	4.404,30	100,00%	79880/3140 /27-7-90	540/28-8-90	Δ/νση Δασών Φλώρινας
	Συνολική έκταση:	124.302,40	105.674,82				
Α/Α	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Θεσμοθετη- μένη έκταση καταφυγίου (σε Ηα)	Θεσμοθετη- μένη έκταση εντός της Π.Δ.Μ. (σε Ηα)	% θεσμοθετη- μένης έκτασης εντός Π.Δ.Μ.	Απόφαση θεσμοθέ- τησης	ΦΕΚ θεσμοθέ- τησης	Φορέας διαχείρισης
	Ποσοστό της έκτασης της Π.Δ.Μ. που καλύπτεται από καταφύγια θηραμάτων:					11,17%	

Πηγή: Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας – Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα, (Παράρτημα Ι, 2017)

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 36: Περιοχές Αναψυχής εντός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

α/α	Είδος Αναψυχής	Π.Ε.
Περιοχές Κολύμβησης		
1	Λίμνη Βεγορίτιδα	Φλώρινας
2	Μεγάλη Πρέσπα Πλαζ ΕΟΤ	Φλώρινας
Χιονοδρομικά Κέντρα		
3	Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας	Γρεβενών
4	Χιονοδρομικό κέντρο Βιτσίου	Καστοριάς
5	Χιονοδρομικό κέντρο Βίγλας-Πισοδερίου	Φλώρινας
Ορειβατικά Καταφύγια		
6	Καταφύγιο του ορειβατικού συλλόγου στη Βουνάσα	Γρεβενών
7	Καταφύγιο Βασιλίτσας	Γρεβενών
8	Καταφύγιο Μπάρα Πιερίων	Φλώρινας
9	Καταφύγιο Βίγλας Πισοδερίου	Φλώρινας
10	Καταφύγιο Λαγομάνα Πιερίων	Κοζάνης
11	Καταφύγιο Γιούρτια	Κοζάνης
12	Καταφύγιο Άσκιου	Κοζάνης
13	Καταφύγιο Βούρινο	Κοζάνης
14	Καταφύγιο Ορειβατικής Λέσχης Εορδαίας	Κοζάνης
15	Καταφύγιο ΣΕΟ Κοζάνης ΣΜΑΔΚΟ	Κοζάνης
Ιαματικοί Φυσικοί Πόροι		
16	Νερό γεώτρησης Αγραπιδιάς – Λιμνοχωρίου ΑΠ	Φλώρινας (Δ.Αμυνταίου)
17	Πηγή Κιβωτού, (γεώτρηση αρτεσιανή)	Γρεβενών (Δ. Γρεβενών)
18	Λουτρά Αμμουδάρας	Καστοριάς (Δ. Άργους Ορεστικού)
Σπήλαια		
19	Σπήλαιο του Δράκου	Καστοριάς
Αναρριχητικά Πεδία		
20	Πεδίο Δαμασκηνιές	Γρεβενών
21	Πεδίο Κύμα	Γρεβενών
22	Πεδίο Πορτίτσας	Γρεβενών
23	Πεδία στα βράχια της εισόδου του χωριού Σπήλαιο	Γρεβενών
24	Αναρρίχηση στα βράχια του κάστρου στο Νεστόριο και στην Παλιά Κοτύλη, στην ορθοπλαγιά «Χάρος»	Καστοριάς
25	Ορειβάσια στις κορυφές: Γράμμος (2.520μ.), Κιάφα (2.398μ), Φλάμπουρο (1.882μ.)	Καστοριάς
26	Ανάβαση του φαραγγιού στον ποταμού Αλιάκμονα	Καστοριάς
27	Μεσόβουνο (6 διαδρομές)	Κοζάνης
28	Στο χωριό Καρυχώρι Πτολεμαΐδας (5 διαδρομές)	Κοζάνης
29	Πεδίο Σφηκιάς	Κοζάνης
30	Περιοχή μετά τους Ψαράδες	Φλώρινας
31	Λεκάνη Σκλήθρου	Φλώρινας

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

α/α	Είδος Αναψυχής	Π.Ε.
32	Περιοχή των Πρεσπών	Φλώρινας
33	Μερικές διαδρομές βρίσκονται και στην περιοχή του Δήμου Αετού	Φλώρινας
Κανόε - Καγιάκ		
34	στο φαράγγι του κλέφτη	Γρεβενών
35	στο Σπήλαιο	Γρεβενών
36	στο Γράμμο	Καστοριάς
37	Στη λίμνη της Καστοριάς	Καστοριάς
38	Στο φαράγγι «Σκεπασμένο»	Κοζάνης
39	Στη λίμνη της Μεγάλης Πρέσπας	Φλώρινας
40	Στη λίμνη της Μικρής Πρέσπας	Φλώρινας
41	Στη λίμνη Ζάζαρη	Φλώρινας
42	Στη λίμνη Χειμαδίτιδα	Φλώρινας
Ράφτινγκ		
43	Στον Αλιάκμονα	Γρεβενών
44	Στο Μηλεοπόταμο	Γρεβενών
45	Πηγές Βενέτικου	Γρεβενών
46	Στο Νεστόριο και κατάβαση στις πηγές του Αλιάκμονα	Καστοριάς
47	Στο Σαραντάπορο ποταμό	Κοζάνης
48	Στη Πραμόριτσα	Κοζάνης
49	Στη Δροσοπηγή	Φλώρινας

Πηγή: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2021, INSETE, (12/2022)

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 37: Πεζοπορικές Διαδρομές στη Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

α/α	Διαδρομή
Π.Ε. Γρεβενών	
Διαδρομή 1 ^η	Γρεβενά-Ζιάκας-Σπήλαιο-Αβδέλλα-Περιβόλι
Διαδρομή 2 ^η	Γρεβενά-Μαυραναίοι-Αλατόπετρα-Πολυνέρι-Σμίξη-Σαμαρίνα-Φιλιππαιοί-Μεσολούρι-Δοτσικό
Διαδρομή 3 ^η	Κοσμάτι-Τρίκωμο-Μοναχίτι-Κηπουριό-Κρασιά-Μικρολίβαδο
Διαδρομή 4 ^η	Γρεβενά-Ταξιάρχης-Μηλιά-Άγιος Γεώργιος-Αηδόνια
Διαδρομή 5 ^η	Γρεβενά-Οροπέδιο-Εκκλησιές-Κυδωνιές-Άγιος Κοσμάς-Κυπαρίσσι-Καλλονή
Διαδρομή 6 ^η	Κνίδη – Σαρακήνα – Παναγιά – Μονή Τορνικίου – Μονή Ζάβορδας – Παλιουριά – Μονή Μπουνάσιας – Δεσκάτη
Π.Ε. Καστοριάς	
Διαδρομή 1 ^η	Καστοριά-Αγία Άννα-Νεστόριο-Γράμμος-Κοτύλι-Επταχώρι
Διαδρομή 2 ^η	Καστοριά-Δισπήλιο-Άργος Ορεστικό-Αμμουδάρα-Ασπροκκλησιά-Νόστιμο
Διαδρομή 3 ^η	Καστοριά-Κορομηλιά-Γάβρος-Κρασιώνας-Χαλάρα-Μελάς
Διαδρομή 4 ^η	Καστοριά-Μεσοποταμία-Διποταμία-Πεντάβρυσος-Ομορφοκκλησιά-Αυγή-Ζευγοστάσι-Καστανόφυτο-Όντρια
Διαδρομή 5 ^η	Καστοριά-Κορησός-Βασιλειάδα-Μελισσότοπος-Κλεισούρα
Διαδρομή 6 ^η	Καστοριά-Βίτσι
Διαδρομή 7 ^η	Καστοριά-Αμπελόκηποι-Βογατσικό-Γέρμα
Π.Ε. Κοζάνης	
Διαδρομή 1 ^η	Κοζάνη-Βελβεντό-Καταφύγι-Σέρβια-Μικρόβαλτος-Λιβαδερό
Διαδρομή 2 ^η	Κοζάνη-Κρόκος-Λιανή-Αγία Παρασκευή
Διαδρομή 3 ^η	Κοζάνη-Πτολεμαΐδα-Πύργοι-Σπηλιά-Εμπόριο-Βλάστη
Διαδρομή 4 ^η	Κοζάνη-Σιάτιστα-Εράτυρα-Σισάνι-Μικρόκαστρο-Δρυόβουνο
Διαδρομή 5 ^η	Νεάπολη – Τσοτύλι – Αυγερινός – Μόρφη – Αγία Σωτήρα – Δίλοφο – Πεντάλοφος – Βυθός – Κορυφή – Χρυσανγή – Κριμήνη – Ροδοχώρι
Π.Ε. Φλώρινας	
Διαδρομή 1 ^η	Φλώρινα-Πισοδέρι-Ανταρτικό-Κώτας-Πρέσπες
Διαδρομή 2 ^η	Φλώρινα-Βεύη-Πέτρες-Αμύνταιο-Άγιος Παντελεήμονας-Κέλλη
Διαδρομή 3 ^η	Φλώρινα-Ξινό Νερό-Αετός-Νυμφαίο-Σκλήθρο-Λέχοβο

Πηγές: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2021, INSETE, (12/2022)

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 38: Μουσεία και Συλλογές στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Μουσεία – Συλλογές
Π.Ε. Γρεβενών
Αρχαιολογική Συλλογή Γρεβενών
Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Μηλιάς
Λαογραφικό Μουσείο Κυπαρισσίου
Μουσείο Μανιταριών Λάβδας
Λαογραφική Συλλογή Κυδωνιωτών
Λαογραφικό Μουσείο Αγίου Κοσμά Γρεβενών
Π.Ε. Καστοριάς
Βυζαντινό Μουσείο Καστοριάς
Οικομουσείο Προϊστορικού Λιμναίου Οικισμού Δισπηλιού
Αρχαιολογικό Μουσείο Άργους Ορεστικού
Μουσείο Παύλου Μελά
Μουσείο Μακεδονικού Αγώνος Καστοριάς
Λαογραφικό Δελιγάνειο Μουσείο Καστοριάς
Λαογραφικό Μουσείο Καστοριάς Νεράτζη Αϊβάζη
Μουσείο Ενδυματολογίας Καστοριάς
Μουσείο Κέρινων Ομοιωμάτων Μαυροχωρίου Καστοριάς
Μουσείο Παλαιοντολογίας και Παλαιοβοτανικής Νόστιμου Καστοριάς
Ενυδρείο Καστοριάς
Συλλογή Λεωνίδα Παπάζογλου (μόνιμη έκθεση στο Αρχοντικό Βέργου)
Π.Ε. Κοζάνης
Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής
Αρχαιολογική Συλλογή Κοζάνης
Ιστορικό - Λαογραφικό και Φυσικής Ιστορίας Μουσείο Κοζάνης
Μουσείο Σύγχρονης Τοπικής Ιστορίας
«Κοβεντάρειος» Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης (ΚΔΒΚ)
Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα Χρωμίου
Εκκλησιαστικό Μουσείο Σιάτιστας
Λαογραφικό Μουσείο Σερβίων
Λαογραφικό Μουσείο Καστανιάς Σερβίων
Λαογραφικό Μουσείο Βελβεντού
Παλαιοντολογικό Ιστορικό Μουσείο Πτολεμαΐδας (περιλαμβάνεται και η Πινακοθήκη)
Βοτανικό Μουσείο Σιάτιστας
Δημοτική Χαρτοθήκη Κοζάνης (Αρχοντικό Λασσάνη)
Παλαιοντολογικό Μουσείο Σιάτιστας
Π.Ε. Φλώρινας
Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας (συστηγάζεται με το Βυζαντινό Μουσείο Φλώρινας)
Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Φλώρινας
Πινακοθήκη Φλωρινιωτών Καλλιτεχνών
Λαογραφικό Μουσείο Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Μουσεία – Συλλογές
Λαογραφικό Μουσείο Ακρίτα Φλώρινας
Λαογραφικό Μουσείο του Σύνδεσμου Αριστοτέλη Φλώρινας
Λαογραφικό Μουσείο Αμυνταίου
Λαογραφικό Μουσείο Λεχόβου "Γεώργιος Γοράντης"
Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα Καπετάν Κώττα
Μουσείο Αργυροχρυσοχοΐας, Λαογραφίας και Ιστορίας Νυμφαίου

Πηγές: Σχέδιο Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2018), Βικιπαιδεία (<https://el.wikipedia.org/wiki>), museumfinder.gr (<https://museumfinder.gr>)

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 39: Προσκυνήματα Δυτικής Μακεδονίας

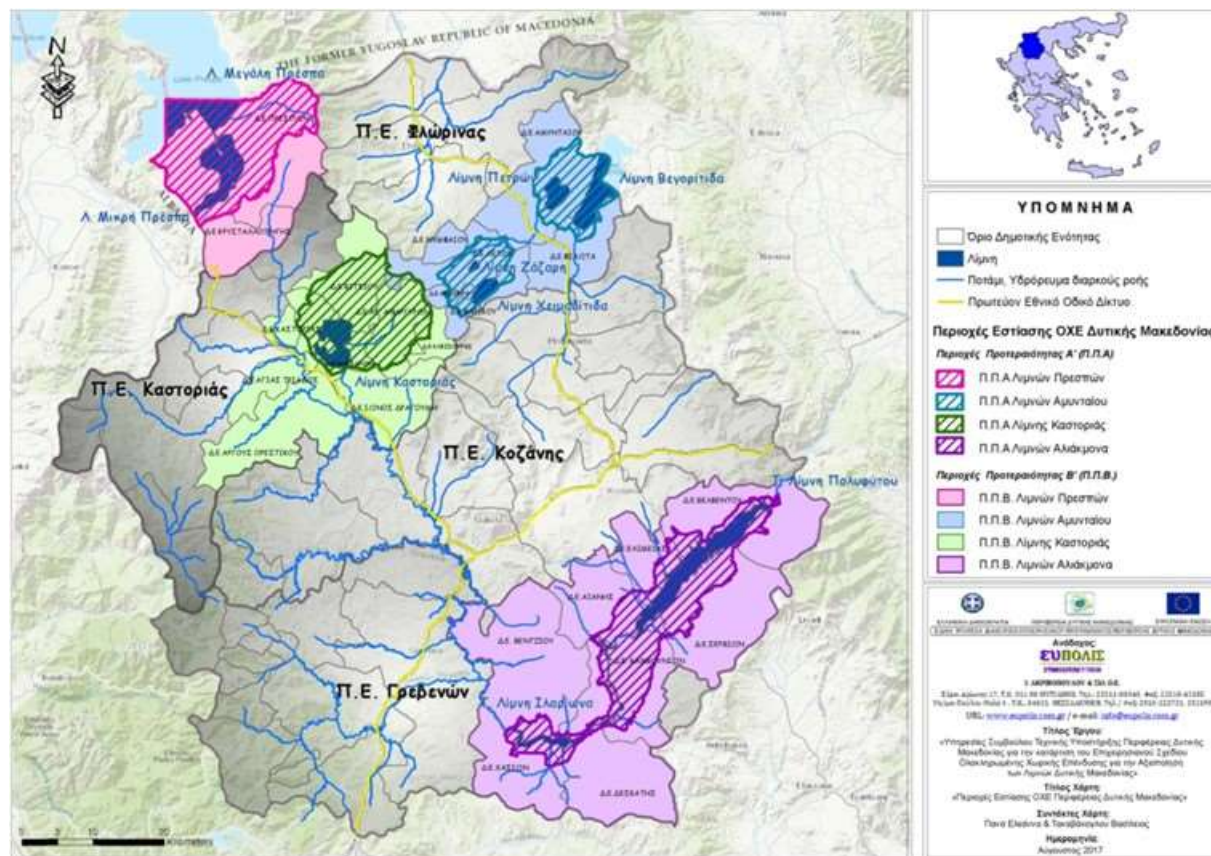
α/α	Ονομασία
Ιερά Μητρόπολη Γρεβενών	
1	Ιερά Μονή Ζάβορδας (Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή του Οσίου Νικάνορα (Μεταμορφώσεως του Σωτήρος) Ζάβορδας
2	Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου - Σπηλαίου Γρεβενών
3	Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου Τορνικίου
4	Ιερά Μονή Ταξιάρχων
5	Ιερά Μονή Ευαγγελισμού Παναγίας Μουνάσιας
Ιερά Μητρόπολη Ελασσόνας	
6	Ιερά Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Δασοχωρίου
Ιερά Μητρόπολη Καστοριάς	
7	Ιερά Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου - Παναγιά Μαυριώτισσα (ανδρικό μοναστήρι)
8	Αγίων Αναργύρων Μελισσότοπου (ανδρικό μοναστήρι)
9	Αγίας Παρασκευής Βασιλειάδος (ανδρικό μοναστήρι)
10	Αγίου Γεωργίου Επταχωρίου (ανδρικό μοναστήρι)
11	Ιερά Μονή Γενεθλίου της Θεοτόκου Κλεισούρας (γυναικείο μοναστήρι)
12	Αγίου Νικολάου Τσιριλόβου (γυναικείο μοναστήρι)
13	Παναγιάς Φανερωμένης (γυναικείο μοναστήρι)
14	Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Μελανθίου (γυναικείο μοναστήρι)
Ιερά Μητρόπολη Σερβίων - Κοζάνης	
15	Ιερά Μονή Αγίας Τριάδος Λαριούς
16	Ιερά Σταυροπηγιακή Μονή Αγίου Αντωνίου Σιάπκας
17	Ιερά Μονή Αγίου Νεκταρίου
18	Μονή Παναγίας Ζιδανίου
19	Αγίας Τριάδος Βελβενδού
Ιερά Μητρόπολη Σισανίου και Σιατίστης	
20	Μονή Αγίας Τριάδος Βυθού (ανδρικό μοναστήρι)
21	Μονή Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Δρυοβούνου (ανδρικό μοναστήρι)
22	Μονή Αγίου Αθανασίου Εράτυρας (ανδρικό μοναστήρι)
23	Μονή της Αγίας Παρασκευής Δομαβιστίου (ανδρικό μοναστήρι)
24	Μονή Παντελεήμονος Βλάστης (ανδρικό μοναστήρι)
25	Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου Σισανίου (ανδρικό μοναστήρι)
26	Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου Μικροκάστρου (γυναικείο μοναστήρι)
27	Ιερά Μονή Γενεσίου Θεοτόκου Δρυοβούνου (γυναικείο μοναστήρι)
28	Ιερά Μονή Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Βογατσικού (γυναικείο μοναστήρι)
29	Μονή Αγίου Αθανασίου Ζηκόβιτσας (γυναικείο μοναστήρι)
Ιερά Μητρόπολη Φλώρινης, Πρεσπών και Εορδαίας	
30	Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου - Κλαδορράχη (ανδρική μονή)
31	Ιερά Μονή Αγίας Παρασκευής Μηλοχωρίου (ανδρική μονή)
32	Ιερά Μονή Αγίου Κοσμά του Αιτωλού Αρδάσσης (ανδρική μονή)
33	Ιερά Μονή Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά - Αντίγονο (ανδρική μονή)
34	Ιερά Μονή Αγίου Μάρκου Πρώτης (γυναικεία μονή)
35	Ιερά Μονή Αγίων Παντελεήμονα και Ευβούλης Αμυνταίου (γυναικεία μονή)
36	Ιερά Μονή Αγίου Αυγουστίνου Φλώρινας (γυναικεία μονή)

Πηγές: <https://www.visitwestmacedonia.gr>

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Παράρτημα 2 «Πλήρης Χαρτογραφική Αποτύπωση / Παρουσίαση Περιοχής Παρέμβασης (φυσικά – γεωγραφικά χαρακτηριστικά και αναπτυξιακά μεγέθη)»

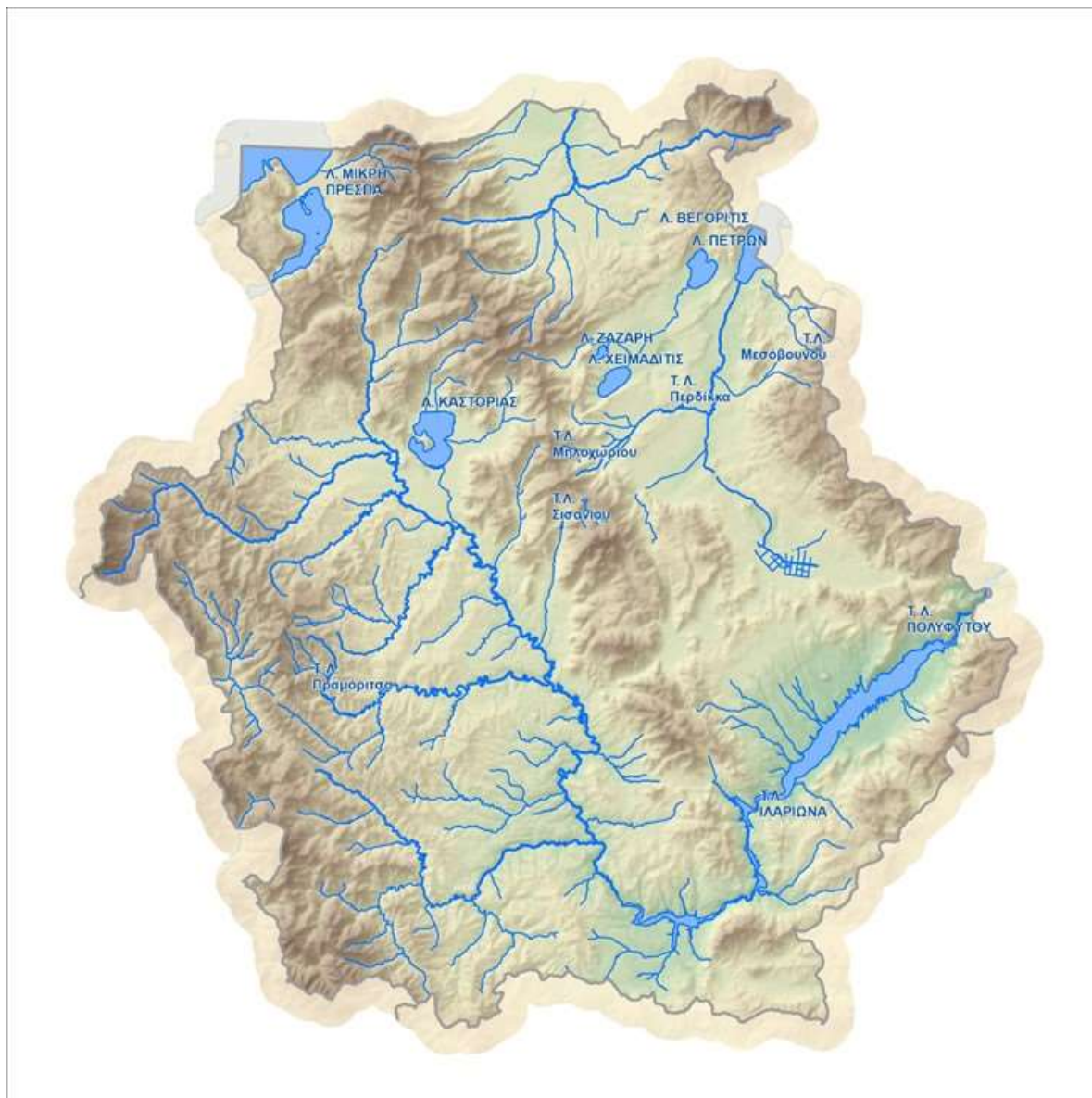
Χάρτης 3: Χάρτης περιοχής παρέμβασης ΟΧΕ 2014 – 2020

Πηγή: Μελέτη συμβούλου τεχνικής υποστήριξης ΠΔΜ για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Σχεδίου ΟΧΕ για την αξιοποίηση των λιμνών Δυτικής Μακεδονίας, 2014 – 2020

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

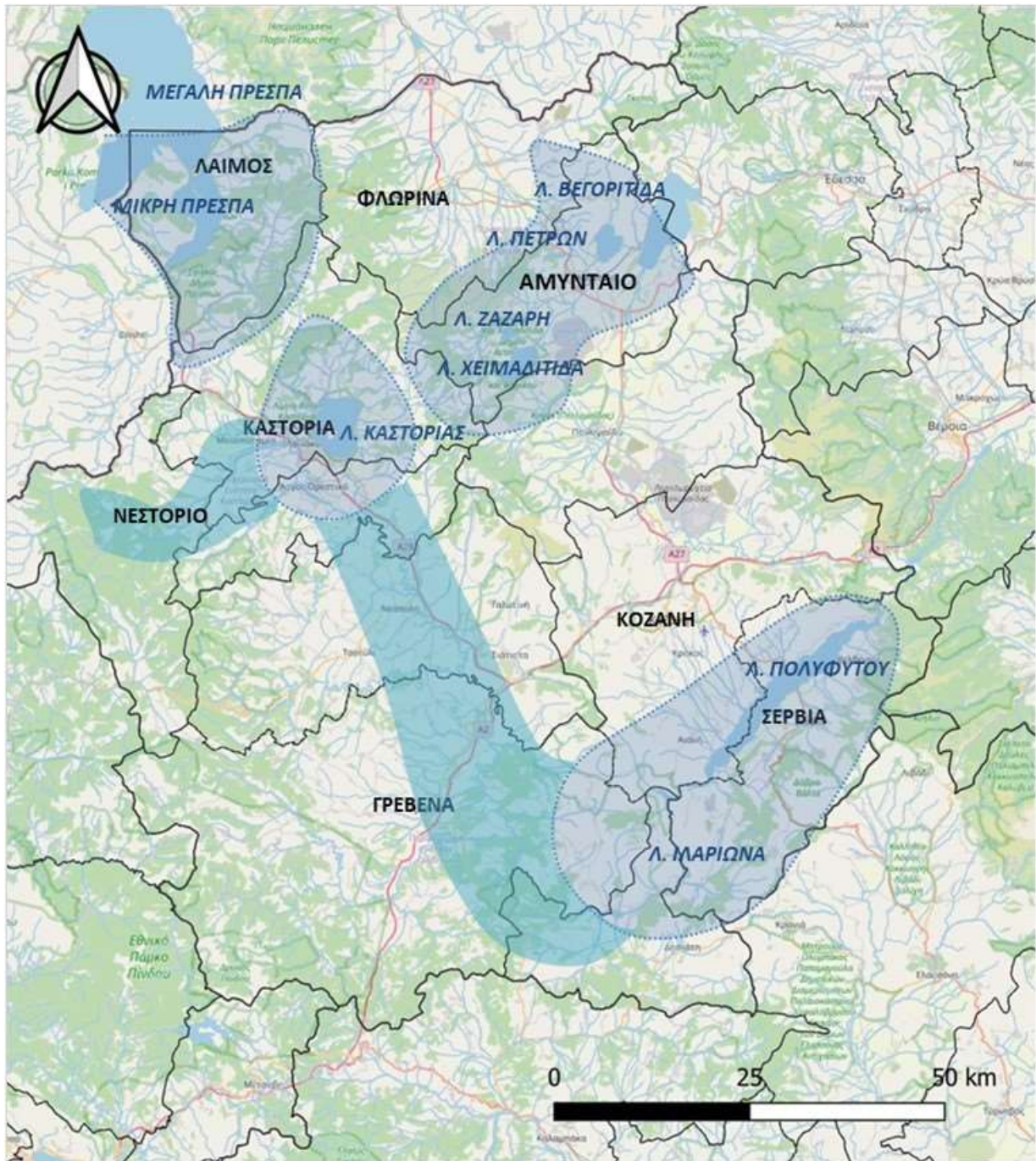
Χάρτης 4: Υδρογραφικό Περιφερειακό Δίκτυο

Πηγή: ΑΝΚΟ Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε.

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

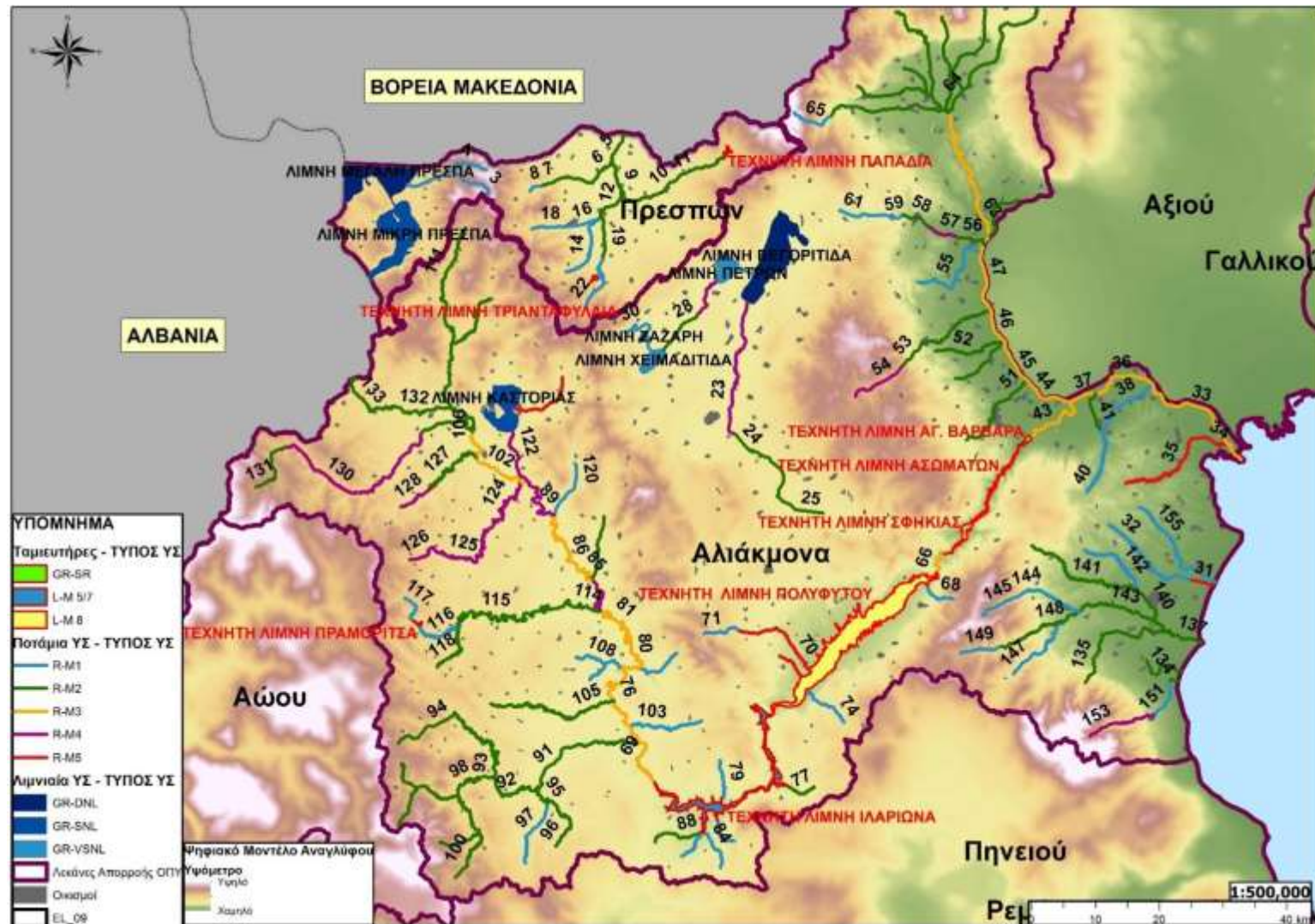
Χάρτης 5: Περιοχές συγκέντρωσης δραστηριοτήτων στα λιμναία και ποτάμια συστήματα

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

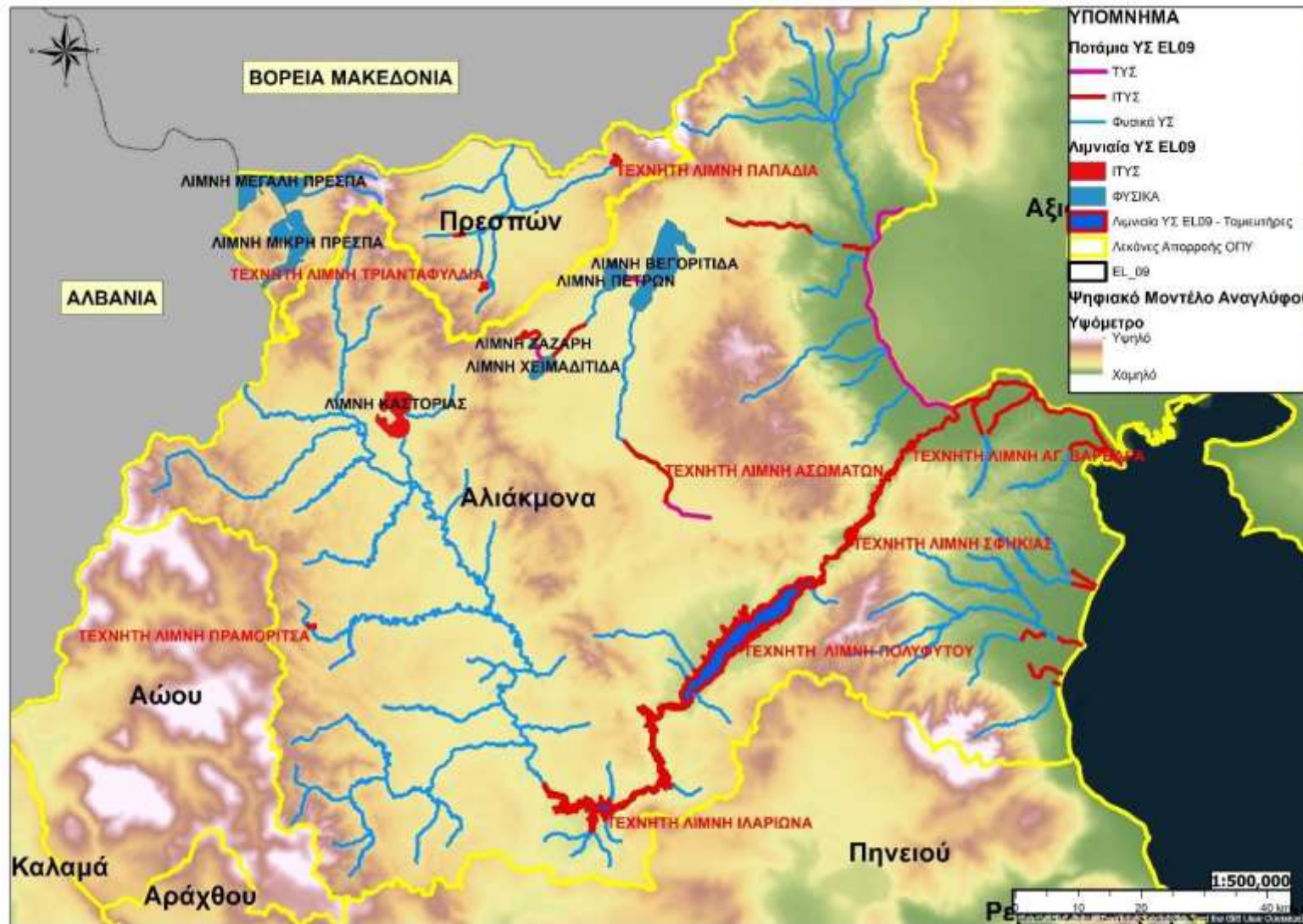
Χάρτης 6: Επιφανειακά υδάτινα σώματα και τυπολογία στο υδάτινο διαμέρισμα ΕΛ09

Πηγή: 2^η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09), 2024

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

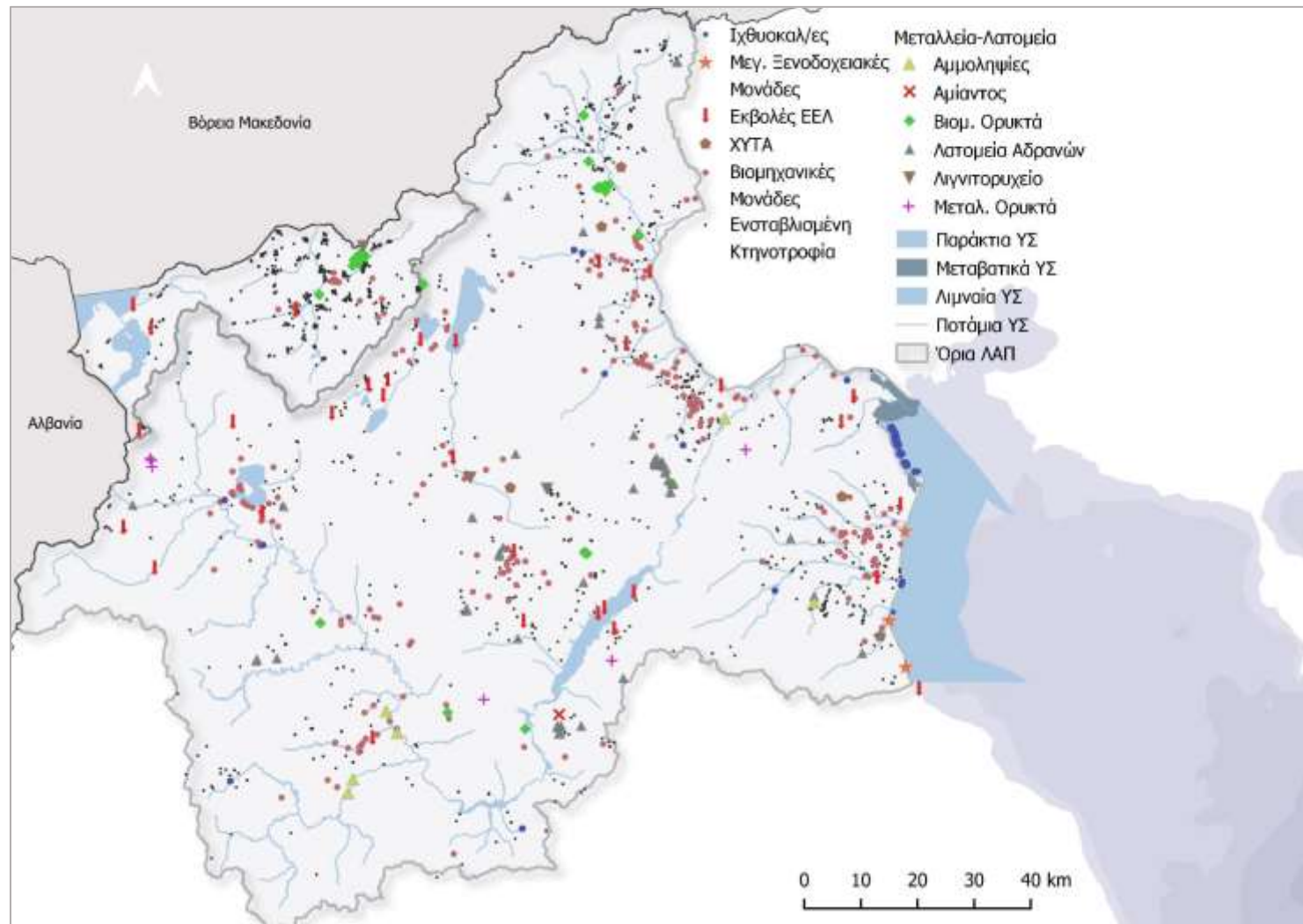
Χάρτης 7: Ιδιαίτερως Τροποποιημένα Υδατικά Συστήματα (ΙΤΥΣ) και Τεχνητά Υδατικά Συστήματα (ΤΥΣ) στο υδατικό διαμέρισμα Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09)

Πηγή: 2^η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09), 2024

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

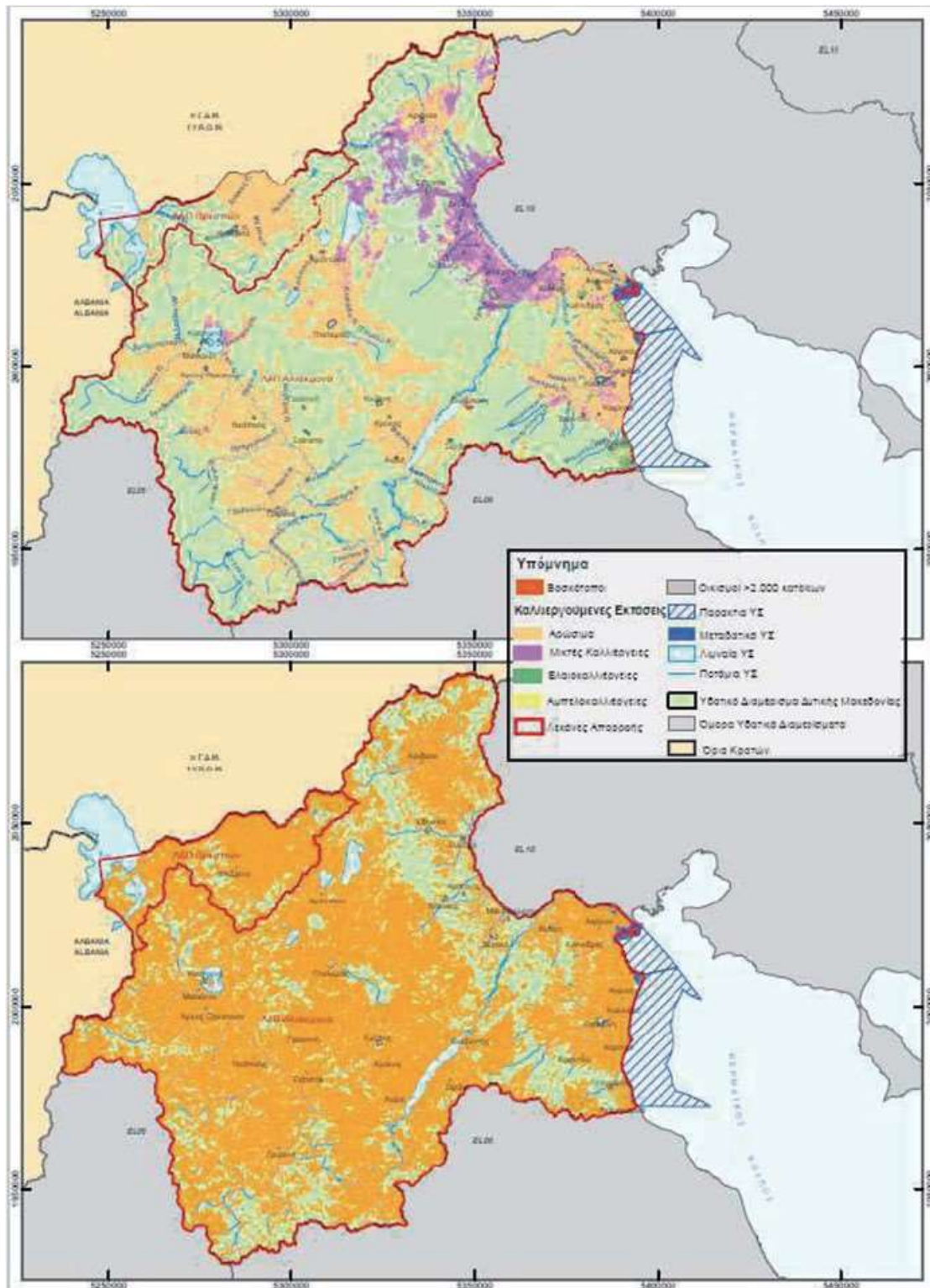
Χάρτης 8: Σημειακές πηγές ρύπανσης στο υδατικό διαμέρισμα Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09)

Πηγή: 2^η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09), 2024

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

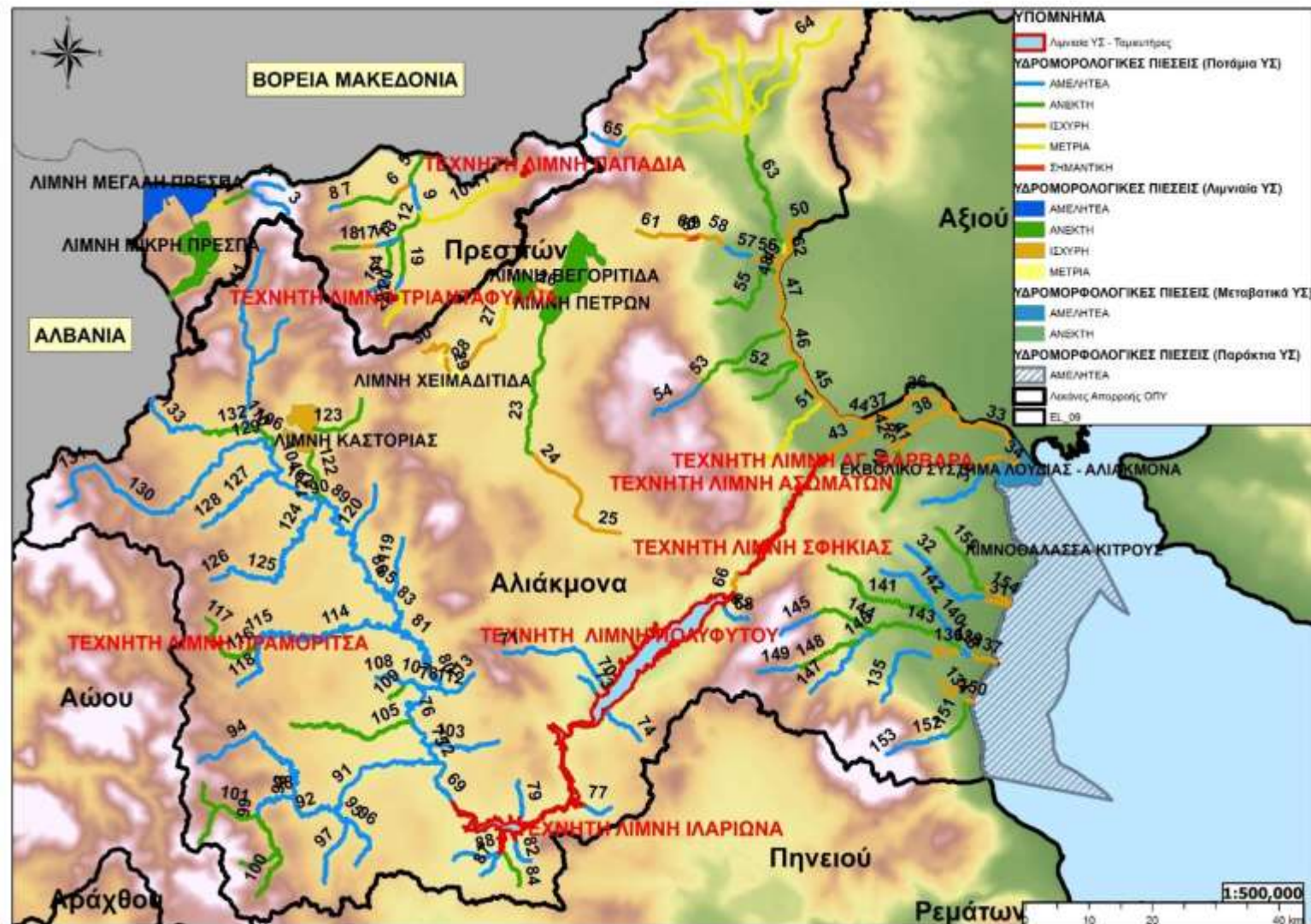
Χάρτης 9: Διάχυτες πηγές ρύπανσης στο υδατικό διαμέρισμα Δυτικής Μακεδονίας (EL09)

Πηγή: Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (EL09)

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

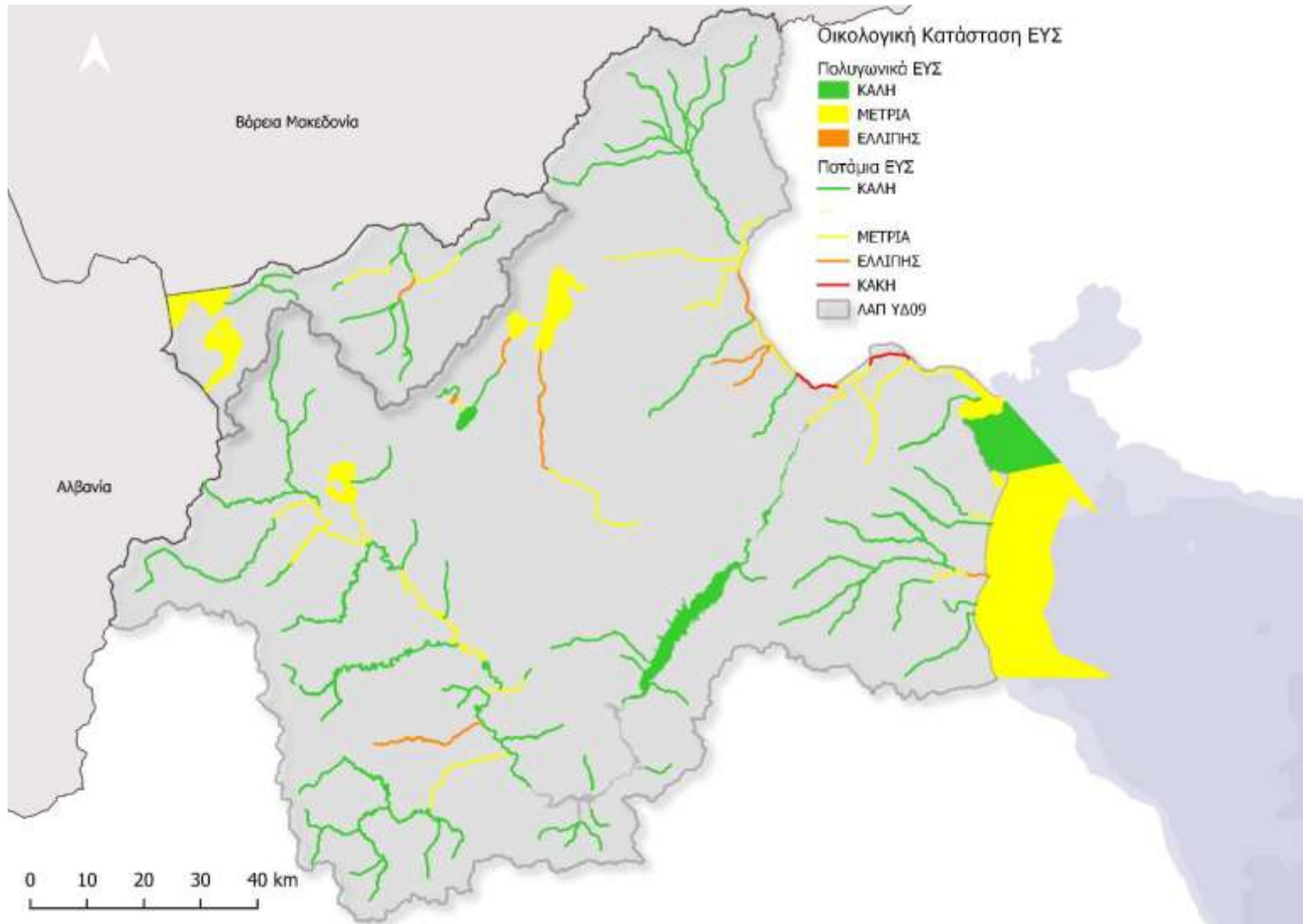
Χάρτης 10: Αξιολόγηση των υδρομορφολογικών πιέσεων στα ποτάμια και λιμναία ΥΣ στο υδατικό διαμέρισμα Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09)

Πηγή: 2^η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09), 2024

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

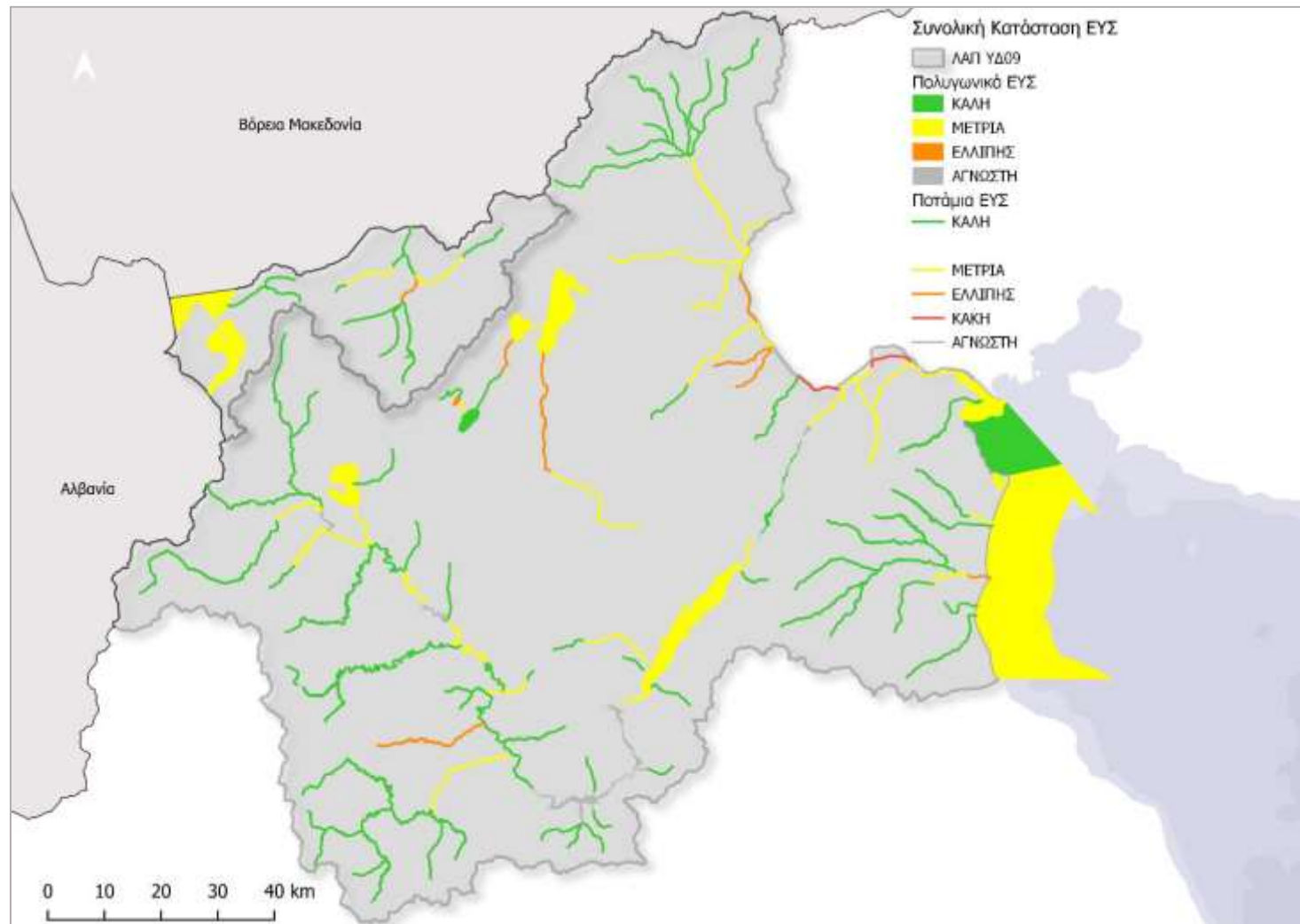
Χάρτης 11: Οικολογική κατάσταση των επιφανειακών υδάτινων συστημάτων στο υδατικό διαμέρισμα Δυτικής Μακεδονίας (EL09)

Πηγή: 2^η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (EL09), 2024

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

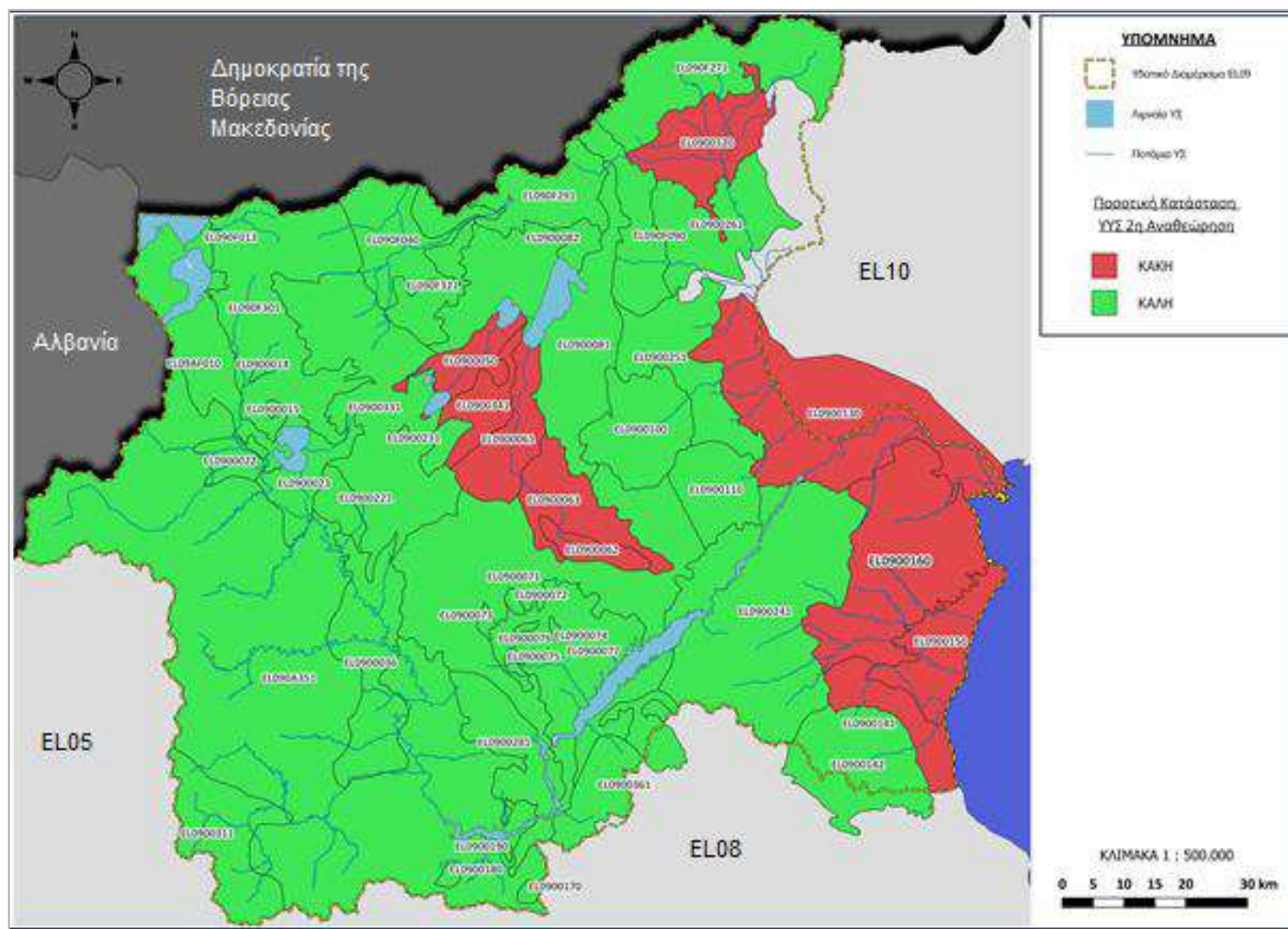
Χάρτης 12: Συνολική κατάσταση των επιφανειακών υδάτινων συστημάτων στο υδατικό διαμέρισμα Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09)

Πηγή: 2^η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ09), 2024

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

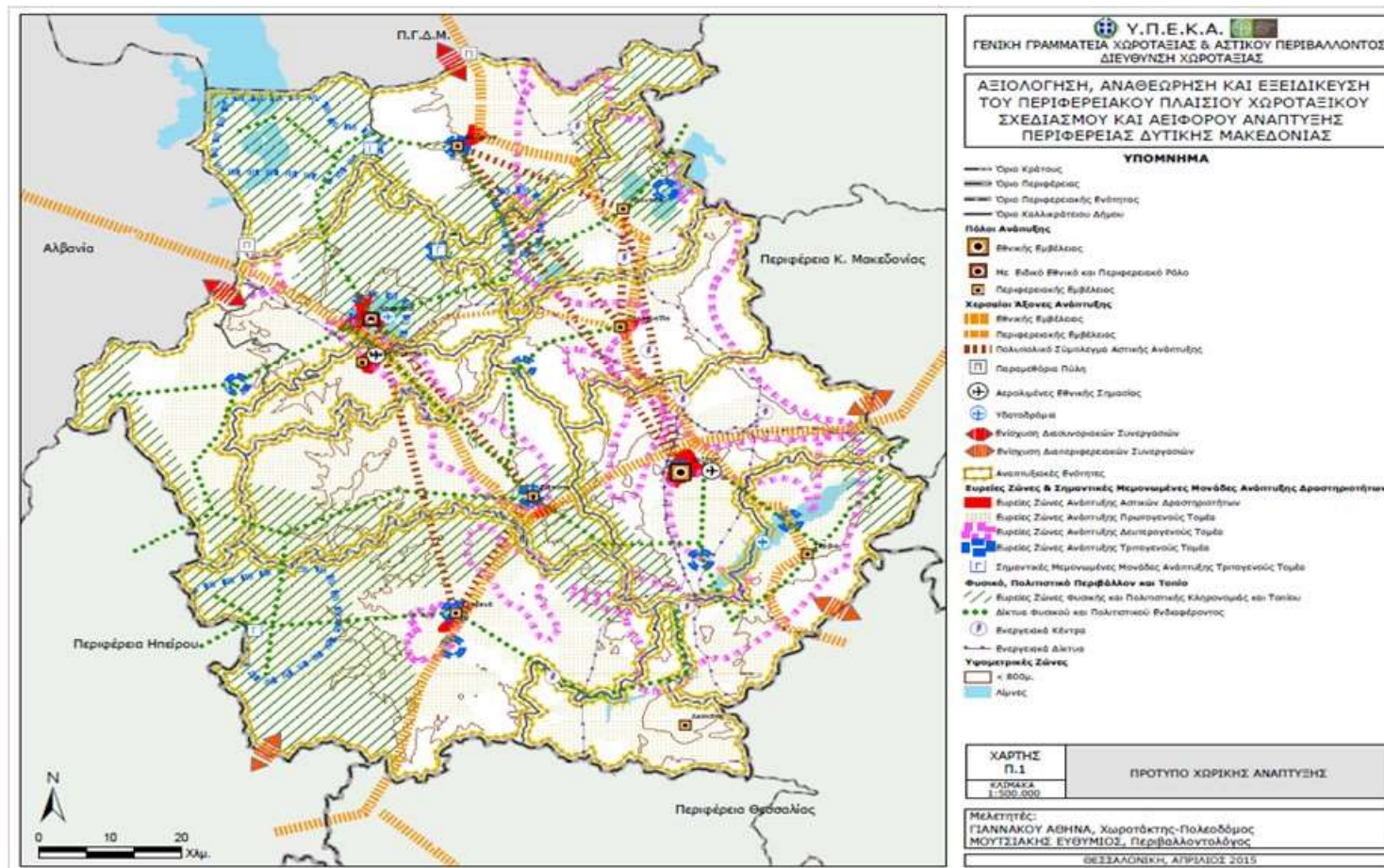
Χάρτης 13: Ποσοτική κατάσταση υπόγειων υδάτινων συστημάτων υδατικού διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: 2^η Αναθεώρηση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Μακεδονίας (EL09), 2024

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

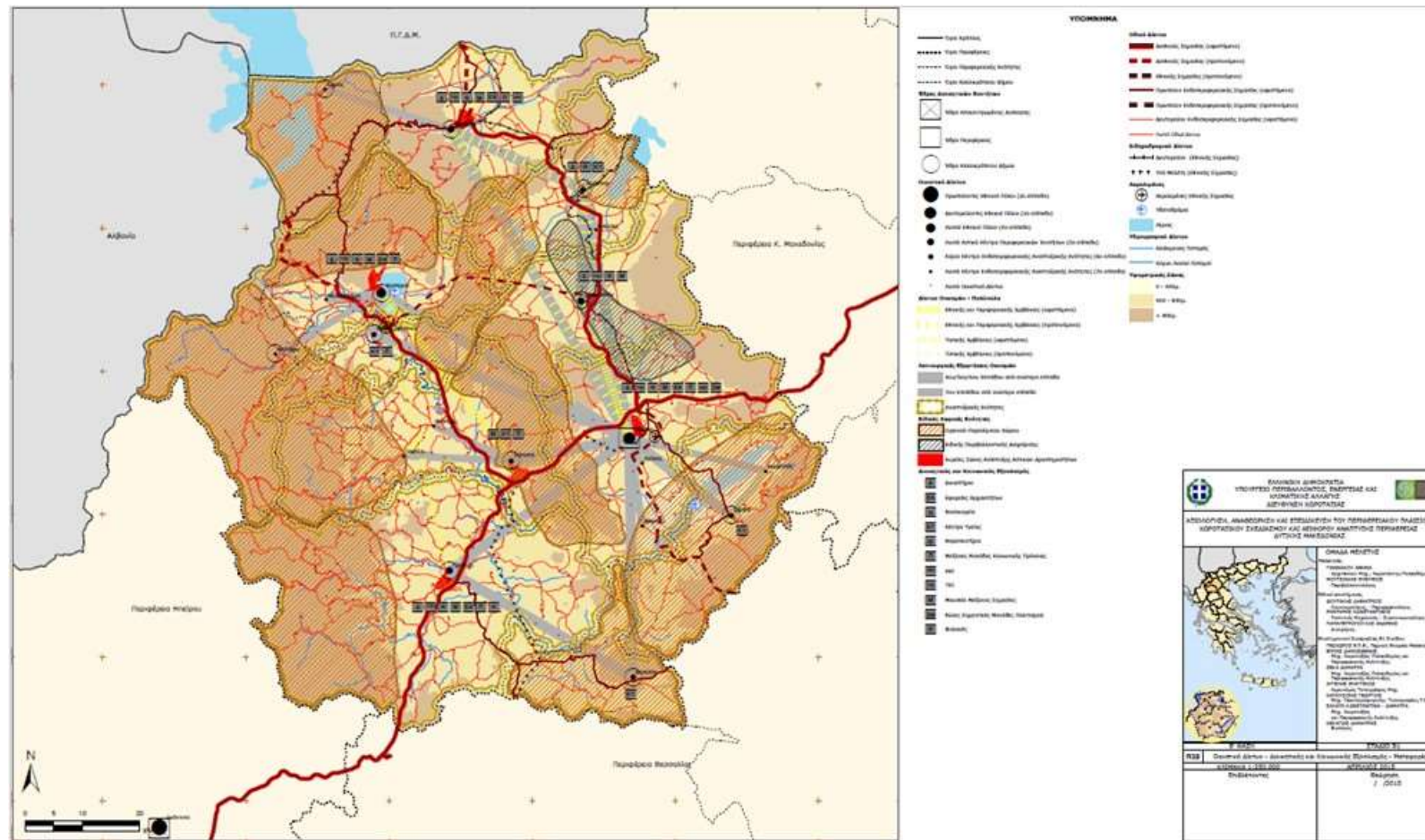
Χάρτης 14: Πρότυπο Χωρικής Ανάπτυξης

Πηγή: Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Φάση Β' - Στάδιο Β1, 2015

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

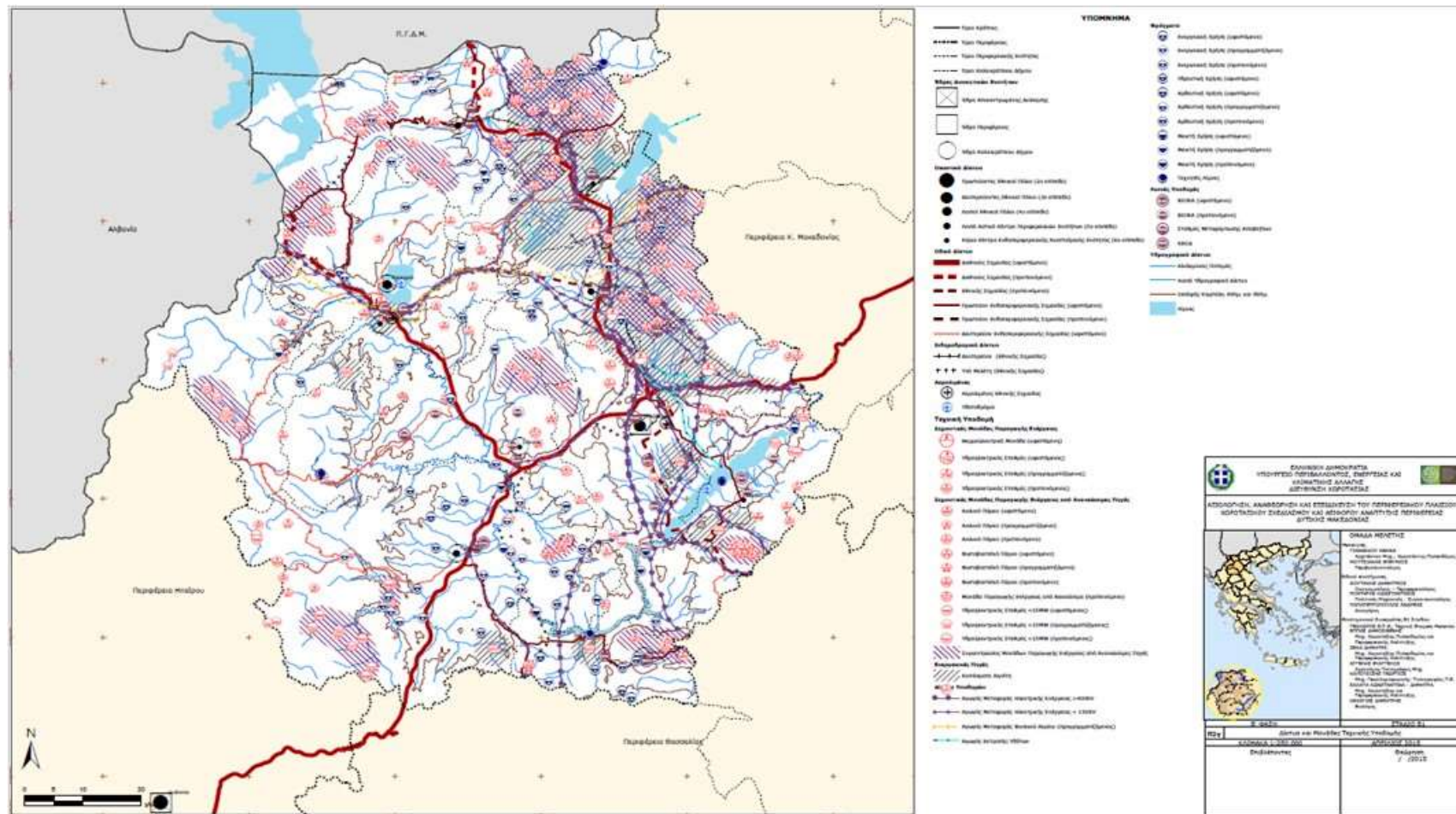
Χάρτης 15: Οικιστικό δίκτυο, διοικητικός και κοινωνικός εξοπλισμός – μεταφορές

Πηγή: Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Φάση Β' - Στάδιο Β1, 2015

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

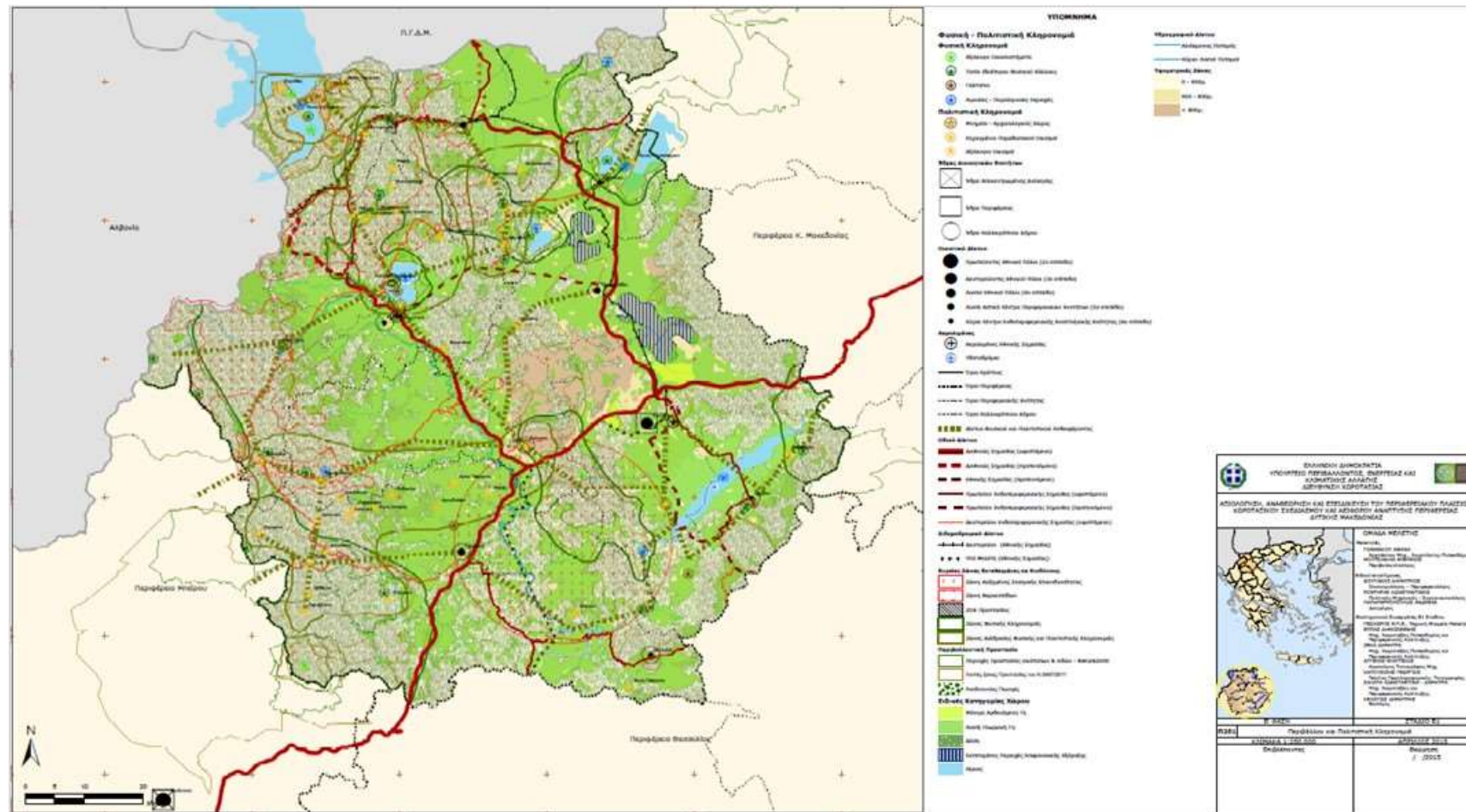
Χάρτης 16: Δίκτυα και μονάδες τεχνικής υποδομής

Πηγή: Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Φάση Β' - Στάδιο Β1, 2015

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

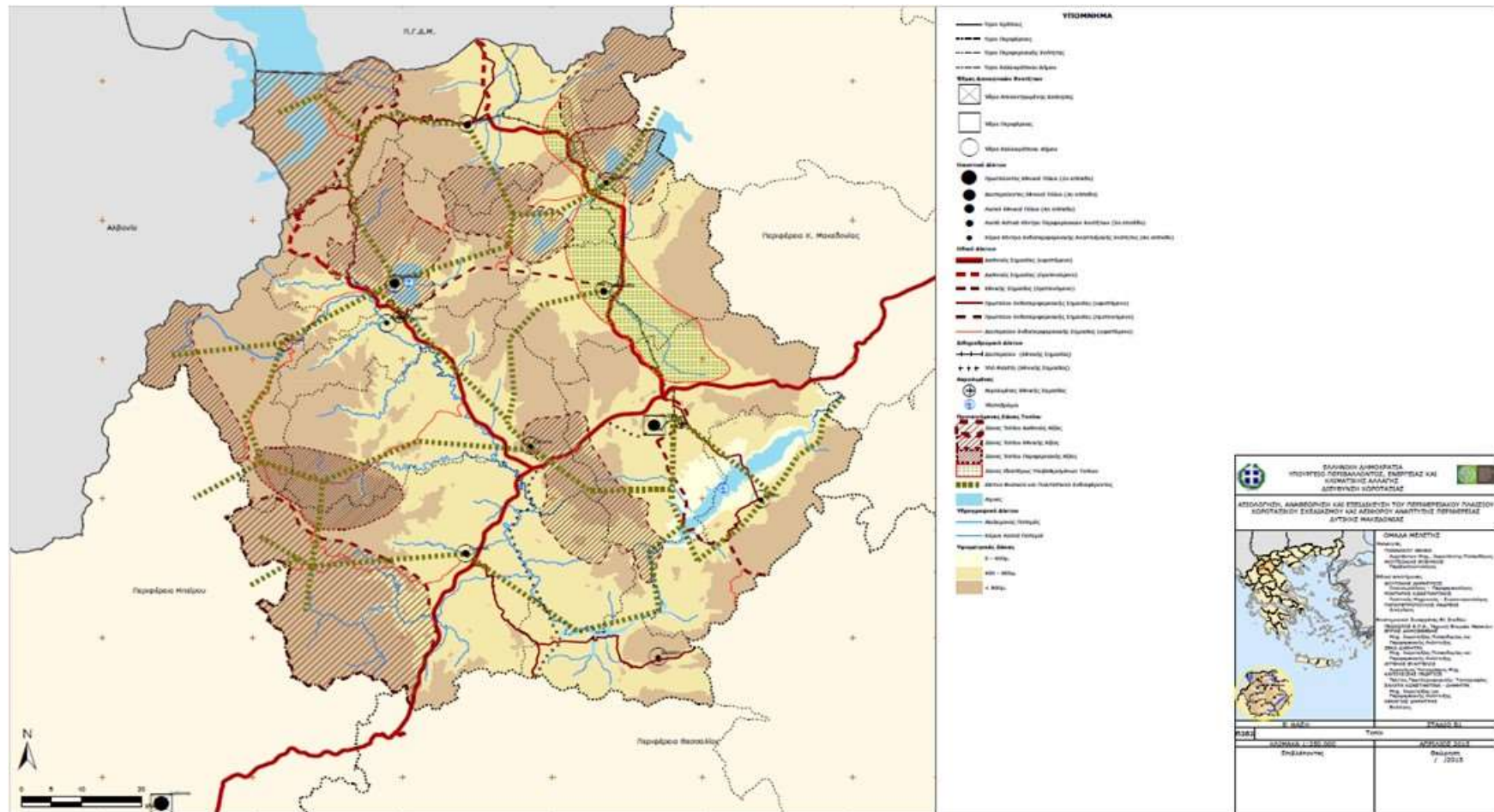
Χάρτης 17: Περιβάλλον και Πολιτιστική Κληρονομιά

Πηγή: Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Φάση Β' - Στάδιο Β1, 2015

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Χάρτης 18: Τοπίο

Πηγή: Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, Φάση Β' - Στάδιο Β1, 2015

**Β. Επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
(ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

**B. Επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών
και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας Περιεχομένων

B. Επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας	144
Κατάλογος Πινάκων και Σχημάτων	148
1 Επιτελική Σύνοψη	149
2 Σκοπός, Βασικές Αρχές και Στόχοι της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης	150
3 Συνοπτική Παρουσίαση των Διαδικασιών Διαβούλευσης	151
4 Λογική της Παρέμβασης	152
4.1 Πηγές Χρηματοδότησης	154
4.1.1 Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» (Π-ΔΜ) 2021 – 2027	154
4.1.2 Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021 – 2027	158
5 Παρουσίαση των Δράσεων ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο	160
5.1 Περιγραφή των Δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου – Κατάλογος Πράξεων	162
5.1.1 Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	162
5.1.2 Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Φλώρινας	162
5.1.3 Δήμος Αμυνταίου	162
5.1.4 Δήμος Πρεσπών	163
5.1.5 Δήμος Κοζάνης	163
5.1.6 Δήμος Βοΐου	163
5.1.7 Δήμος Σερβίων	163
5.1.8 Δήμος Βελβεντού	164
5.1.9 Δήμος Γρεβενών	164
5.1.10 Δήμος Καστοριάς	164
5.1.11 Δήμος Νεστορίου	164
5.1.12 Εφορεία Αρχαιοτήτων Καστοριάς	164
5.1.13 Εφορεία Αρχαιοτήτων Φλώρινας	164
5.1.14 Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) Κοζάνης	164
5.1.15 Ενδιάμεσος Φορέας	164
5.1.16 Χωρικός Φορέας	165
5.1.17 Φορείς Κατάρτισης	165
5.1.18 «Αρκτούρος» (μη κυβερνητική, μη κερδοσκοπική, περιβαλλοντική οργάνωση)	165
5.2 Δείκτες εκροών και αποτελέσματος	166
5.3 Προσδιορισμός των Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων	170
5.4 Συνέργεια και Συμπληρωματικότητα με άλλα Προγράμματα και Χρηματοδοτικά Εργαλεία	172

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

5.4.1	Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»	172
5.4.2	Εδαφικό Σχέδιο Δίκαιης και Αναπτυξιακής Μετάβασης Δυτικής Μακεδονίας	173
5.4.3	Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2021 – 2025	175
6	Χρηματοδοτικό Σχέδιο	177
6.1	Συγκεντρωτική Παρουσίαση του Χρηματοδοτικού Σχεδίου	177
6.2	Αναλυτική Παρουσίαση του Χρηματοδοτικού Σχεδίου	178
6.3	Ετήσια Κατανομή σε επίπεδο Προτεραιοτήτων, Ειδικών Στόχων και Δράσεων	183
7	Σύστημα διακυβέρνησης	188
7.1	Περιγραφή του Συστήματος Διακυβέρνησης της Υλοποίησης της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών	189
7.1.1	Αρμοδιότητες και Καθήκοντα Χωρικού Φορέα	189
7.1.2	Ομάδα Υποστήριξης του Χωρικού Φορέα ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας	190
7.1.3	Αρμοδιότητες Προέδρου – Συντονιστή Ομάδας Υποστήριξης του Χωρικού Φορέα	191
8	Προϋποθέσεις Αποτελεσματικής Εφαρμογής	192
8.1	Διαμόρφωση Σχεδίου Δράσης για την Ωρίμανση των Παρεμβάσεων της Στρατηγικής	192
8.2	Δημιουργία Οδικού Χάρτη Υλοποίησης Έργων	193
8.3	Παρακολούθηση της Πορείας Ωρίμανσης και Υλοποίησης των Πράξεων της Στρατηγικής	193
8.4	Μέτρα και Ενέργειες για τη Βελτίωση και την Ενίσχυση της Διαχειριστικής Ικανότητας των Εμπλεκόμενων Φορέων	195
	Βιβλιογραφία	197
	Ηλεκτρονικές Πηγές	197
	Παραρτήματα	198
	Παράρτημα 1: Συνοπτικά Δελτία Δράσεων – Πράξεων	198
	01. Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα)	198
	02. Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς	200
	03. Δράσεις Ηλεκτροκίνησης	203
	04. Δημιουργία Πεζόδρομου – Ποδηλατοδρόμου για τη διασύνδεση της λίμνης Πολυφύτου με τα κάστρα Σερβίων	205
	05. Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων	208
	06. Συνδετήριος Ποδηλατόδρομος Πετρών - Αγίου Παντελεήμονος	210
	07. Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007022) - Μεταφερόμενο	212
	08. Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελιμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 6005125) - Μεταφερόμενο	215

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

09. Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007023) - Μεταφερόμενο	219
10. Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου	222
11. Αποχέτευση & Βιολογικός Καθαρισμός οικισμού Ψαράδων	224
12. Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού - Κέντρο Επανάχρησης Υλικών	226
13. Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ	228
14. Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας	230
15. Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου	231
16. Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ σε δημόσιες υποδομές	234
17. Στήριξη Επιχειρηματικότητας	236
18. Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ..	240
19. Δράσεις κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ.....	242
20. Δράσεις κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλοτεχνία, υφαντική, κ.α.)	244
21. Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ.....	246
22. Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ.....	248
23. Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 6011239) - Μεταφερόμενο	250
24. Περιφερειακό Σχέδιο Διατήρησης της οικολογικής συνδεσιμότητας και της συνοχής του Δικτύου Natura 2000 στη Δυτική Μακεδονία (MIS: 6011766) - Μεταφερόμενο	253
25. Βιώσιμη Προστασία των Λιμνών Χειμαδίτιδας και Πετρών του Δικτύου Natura 2000 με τη Διαχείριση του Καλαμιώνα τους με Φυσικά Συστήματα (MIS: 6011286) - Μεταφερόμενο	256
26. Προστασία Λίμνης Ζάζαρης από φερτά υλικά	260
27. Παρατηρητήριο Πουλιών στην περιοχή των Πρεσπών	262
28. Οριοθέτηση και ανάδειξη λιβαδιών με νάρκισσους	264
29. Ανάπλαση μονοπατιού κατά μήκος του καναλιού TK Πετρών από πηγές έως Μύλο Χατζηκωνσταντίνου (MIS: 6006901) - Μεταφερόμενο	267
30. Κατασκευή Δικτύου μονοπατιών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6006903) - Μεταφερόμενο.....	269
31. Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (MIS: 6006905) - Μεταφερόμενο.....	271
32. Ενδυνάμωση Οικοτουριστικών Λειτουργιών Πλωτής Πεζογέφυρας Αγίου Αχιλλείου Συνοδών Έργων (MIS: 6006906) - Μεταφερόμενο	274
33. Οινοτουριστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία	277
34. Δράσεις προβολής λιμνών και ποταμών Δυτικής Μακεδονίας	281
35. Ανάπτυξη υποδομών πρόσβασης στις λίμνες Βεγορίτιδας και Μεγάλης Πρέσπας για κολύμβηση ατόμων με κινητικά προβλήματα	283
36. Ενιαία σήμανση περιοχών παρέμβασης ΟΧΕ.....	285
37. «Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία.	288

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

38. Κατασκευή δικτύου μονοπατιών για την ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού στα Πιέρια..	298
39. Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσία και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 6006904) - Μεταφερόμενο	300
40. Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσία και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 5119200) - Μεταφερόμενο	303
41. Διαμόρφωση Κοινοχρήστων Χώρων Τ.Κ. Λιμνοχωρίου φιλικών στα ΑΜΕΑ.....	305
42. Ανάπλαση παραποτάμιων περιοχών Γρεβενών	307
43. Ανάπλαση οικισμού Νεστορίου.....	311
44. Ανάπλαση - Διαμόρφωση παραποτάμιας περιοχής Αλιάκμονα στη θέση «ΚΟΤΣΙΑ» Μικροκάστρου του Δήμου Βοΐου	315
45. Αποκατάσταση - ανάδειξη του Ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου στο Δήμο Πρεσπών.....	318
46. Δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στους Ψαράδες Δ. Πρεσπών	320
47. Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών	322
48. Ανακαίνιση και Προσθήκη κατ' επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου "Κατοικία Αλεξίου Ζορμπά" και μετατροπή του σε εκθετήριο "Το Καταφύγι του Αλέξη Ζορμπά" στον οικισμό Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού	324
49. Αποκατάσταση Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Γρατσάνης Δήμου Βελβεντού	326
50. Τεχνική Υποστήριξη Χωρικού Φορέα	328
51. Δράσεις Δημοσιότητας ΟΧΕ.....	331
Παράρτημα 2: Πίνακες Προτεινόμενων Έργων και Δράσεων	333
Παράρτημα 3: Συνοπτική Παρουσίαση της Δομής του Επιχειρησιακού Σχεδίου	359

Κατάλογος Πινάκων και Σχημάτων

Πίνακες

Πίνακας 1:	Συγκεντρωτική Παρουσίαση του Χρηματοδοτικού Σχεδίου για την ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ σε επίπεδο Προτεραιοτήτων και Ειδικών Στόχων 2024 - 2029.....	177
Πίνακας 2:	Αναλυτική Παρουσίαση του Χρηματοδοτικού Σχεδίου για την ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ σε επίπεδο Προτεραιοτήτων, Ειδικών Στόχων και Δράσεων 2024 - 2029.....	178
Πίνακας 3:	Ετήσια Κατανομή Προϋπολογισμού ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ σε επίπεδο Προτεραιοτήτων, Ειδικών Στόχων και Δράσεων 2024 – 2030	183

Σχήματα

Σχήμα 1:	Αναπτυξιακές Κατευθύνσεις - Προτεραιότητες και Ειδικοί Στόχοι ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	153
Σχήμα 2:	Συσχέτιση των Επιλέξιμων Κατηγοριών Δράσεων των Προτεραιοτήτων 1 και 4B του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021 – 2027 με τους Ειδικούς Στόχους ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ	156
Σχήμα 3:	Συσχέτιση των Επιλέξιμων Κατηγοριών Δράσεων της Προτεραιότητας 5 του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021 – 2027 με τους Ειδικούς Στόχους ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ	157
Σχήμα 4:	Συνοπτική Παρουσίαση Ρόλων και Συνεργασιών μεταξύ Χωρικής Ομάδας (Επιχειρησιακού Βραχίονα) και της Περιφερειακής Ομάδας Υποστήριξης	189

Χάρτες

Χάρτης 1:	Περιοχή Παρέμβασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των Λιμνών και των Ποταμών της Δυτικής Μακεδονίας.....	150
-----------	---	-----

1 Επιτελική Σύνοψη

Στο πλαίσιο της επικαιροποίησης της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας πραγματοποιήθηκε επέκταση της περιοχής παρέμβασης, με βάση τις ανάγκες και τις δυνατότητες ανάπτυξης δραστηριοτήτων που συνδέονται με το υδατικό δυναμικό, καλύπτοντας δυνητικά το σύνολο της Περιφέρειας. Οι σχεδιαζόμενες δράσεις οφείλουν να συνδέονται με τα υδατικά συστήματα που ενδεικτικά περιλαμβάνουν:

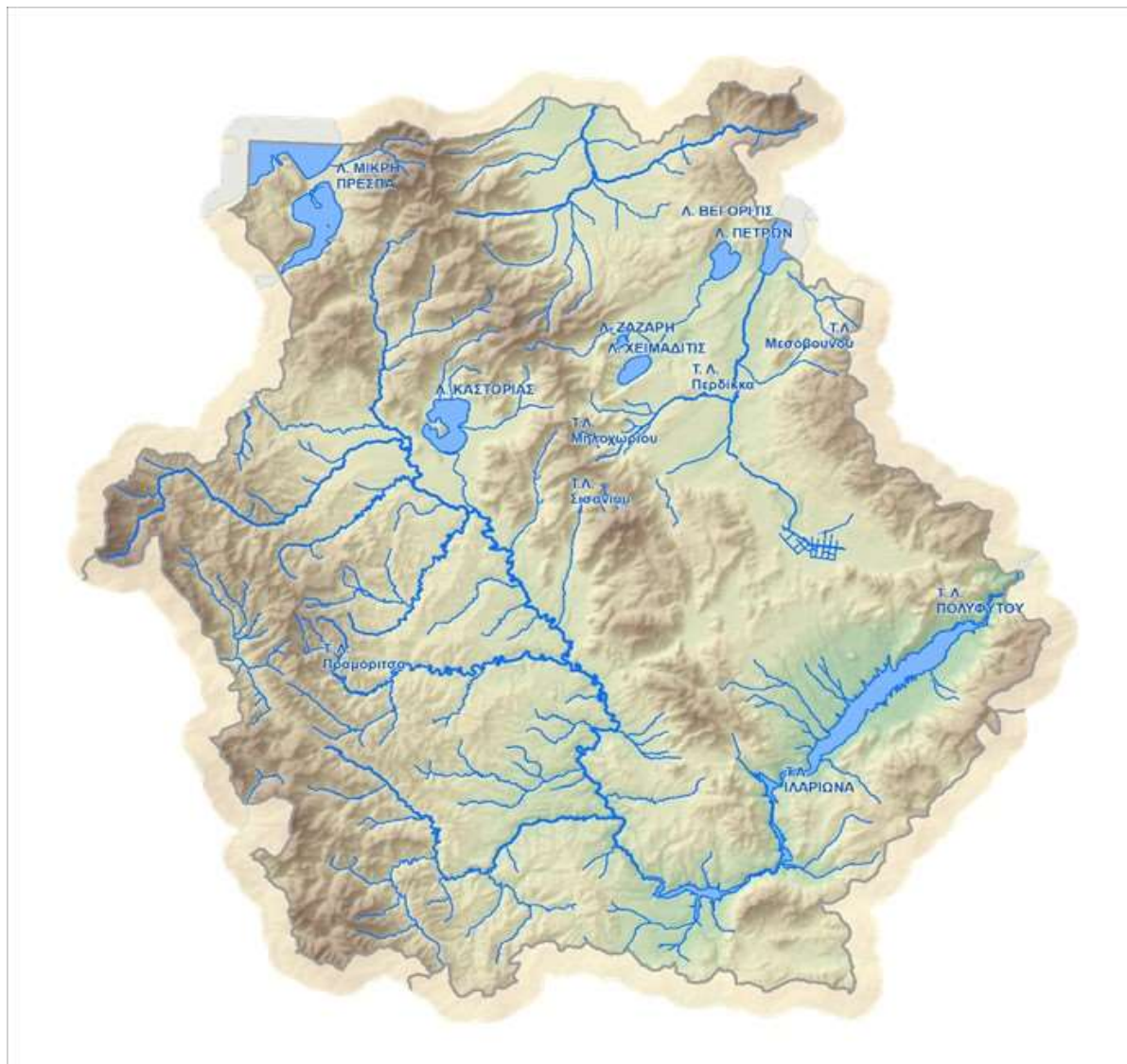
- Την περιοχή των Πρεσπών στο ΒΔ τμήμα της Περιφέρειας στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας,
- Την πεδινή περιοχή των λιμνών Ζάζαρης, Χειμαδίτιδας, Πετρών και Βεγορίτιδας στο Δήμο Αμυνταίου, στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας,
- Την περιοχή της λίμνης Καστοριάς,
- Το ΝΑ τμήμα της Περιφέρειας όπου έχουν σχηματιστεί κατά μήκος του ποταμού Αλιάκμονα οι τεχνητές λίμνες Πολυφύτου και Ιλαρίωνα. Η περιοχή περιλαμβάνει εκτάσεις τόσο της Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών όσο και της Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης,
- Παραποτάμιες περιοχές ή / και άλλες παραλίμνιες περιοχές με δυνατότητες ανάπτυξης δραστηριοτήτων που συνδέονται με το υδατικό δυναμικό.

Η επικαιροποιημένη Στρατηγική και το επικαιροποιημένο Επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας εντάσσεται κυρίως στην Προτεραιότητα Π5: «Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου» του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021-2027 (Π-ΔΜ). Επιπρόσθετα οι δράσεις που θα προταθούν θα μπορέσουν να αντλήσουν χρηματοδότηση και από άλλες Προτεραιότητες του Π-ΔΜ 2021-2027, από το Πρόγραμμα Δίκαιης Μετάβασης, καθώς και από άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα.

Ειδικότερα, το κύριο μέρος της χρηματοδότησης θα προέλθει από τον Ειδικό Στόχο 5.2: Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών.

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Χάρτης 19: Περιοχή Παρέμβασης Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των Λιμνών και των Ποταμών της Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: ΑΝΚΟ Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε.

2 Σκοπός, Βασικές Αρχές και Στόχοι της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης

Σκοπός και **βασική επιδίωξη** της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας είναι να αναδείξει «**Τα λιμναία και τα ποτάμια συστήματα, ως τόπους βιώσιμης και ενδογενούς ανάπτυξης στη Δυτική Μακεδονία**».

Η ανάπτυξη της στρατηγικής επίτευξης των στόχων στηρίζεται στις βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις που είναι:

- Η προώθηση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας με τελικό στόχο την επίτευξη απασχόλησης, κοινωνικής συνοχής και διατήρησης των πόρων και εργαλείο την στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης,

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Η παραγωγική ανασύνταξη στις ζώνες εκτεταμένης αποδιάρθρωσης των τοπικών ή περιφερειακών παραγωγικών συστημάτων,
- Η εξισορρόπηση των περιφερειακών ανισοτήτων και της μονοκεντρικότητας του οικονομικού και κοινωνικού χώρου, καταπολέμηση της αστικής διάχυσης και των ανισοτήτων που σχετίζονται με τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά και τις ειδικές προκλήσεις σε ειδικές ομάδες πληθυσμού, αντιμετώπιση στην καταλληλότερη κλίμακα της κλιματικής αλλαγής και των δημογραφικών προκλήσεων,
- Η διατήρηση και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος,
- Η Βελτίωση της διασύνδεσης, πρόσβασης και οργάνωσης υποδομών και υπηρεσιών.

Επιδιωκόμενο αποτέλεσμα είναι η αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των λιμνών και των ποταμών της Δυτικής Μακεδονίας στο πλαίσιο της συνολικής προσπάθειας για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας και την αντιμετώπιση των βασικών διαρθρωτικών προβλημάτων της Περιφερειακής οικονομίας.

3 Συνοπτική Παρουσίαση των Διαδικασιών Διαβούλευσης

Κατά τη διαδικασία επικαιροποίησης της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας πραγματοποιήθηκε σειρά τεχνικών συσκέψεων, συναντήσεων εργασίας και ημερίδων ενημέρωσης φορέων και κατοίκων της περιοχής παρέμβασης σχετικά με την αναπτυξιακή στρατηγική:

- Τεχνικές συσκέψεις για την παρουσίαση κατευθύνσεων του αρχικού Σχεδίου ΟΧΕ Λιμνών ΠΔΜ, τον προγραμματισμό ενεργειών καθώς και για την οριστικοποίηση της επικαιροποιημένης Στρατηγικής.
- Ανοιχτή δημόσια διαβούλευση για την ενημέρωση φορέων και κατοίκων σχετικά με την επικαιροποίηση της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών και συγκέντρωση προτάσεων.
- Τέσσερις (4) Συναντήσεις Εργασίας για την εξειδίκευση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) των Λιμνών και των Ποταμών της Δυτικής Μακεδονίας στις Π.Ε. Κοζάνης, Γρεβενών, Καστοριάς και Φλώρινας και συγκέντρωση προτάσεων έργων και δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης.

Για τη συγκέντρωση προτάσεων έργων πραγματοποιήθηκε κατάρτιση ημιδομημένου ερωτηματολογίου το οποίο διακινήθηκε μεταξύ φορέων με αρμοδιότητα υλοποίησης δράσεων στη περιοχή παρέμβασης. Το ίδιο ερωτηματολόγιο αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της ΕΥΔ Π-ΠΔΜ με δυνατότητα συμπλήρωσης και υποβολής μέσω ηλεκτρονικής φόρμας. Συνολικά υποβλήθηκαν εκατόν εξήντα τρεις (163) προτάσεις έργων και δράσεων προϋπολογισμού 311.405.451.

4 Λογική της Παρέμβασης

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας καθορίστηκαν οι ακόλουθες τέσσερις (4) βασικές αναπτυξιακές Προτεραιότητες (Π) – κατευθύνσεις, οι οποίες προσδιορίστηκαν με γνώμονα τις αναπτυξιακές ανάγκες που εντοπίστηκαν κατά την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στην περιοχή παρέμβασης και τις διαδικασίες διαβούλευσης (βλ. Σχήμα 1)

- Π1 «Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής»,
- Π2 «Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας»,
- Π3 «Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»,
- Π4 «Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση».

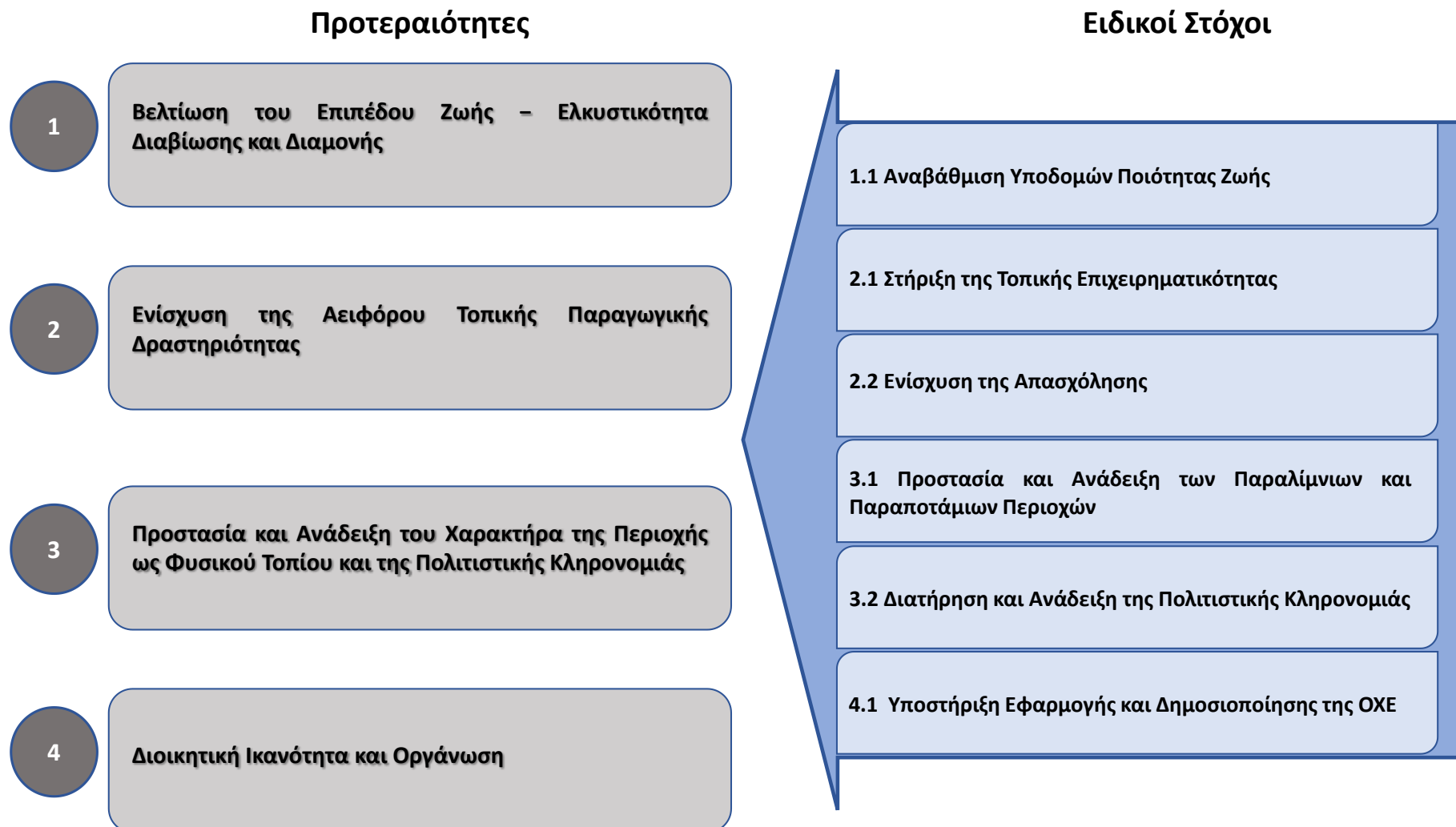
Οι ανωτέρω προτεραιότητες αντιστοιχίζονται με έξι (6) Ειδικούς Στόχους (ΕΣ) στους οποίους κατανέμονται οι προτεινόμενες δράσεις και έργα βάσει τυπολογίας:

- ΕΣ1.1 «Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής»,
- ΕΣ2.1 «Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας»,
- ΕΣ2.2 «Ενίσχυση της Απασχόλησης»,
- ΕΣ3.1 «Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών»,
- ΕΣ3.2 «Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»,
- ΕΣ4.1 «Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ».

Σύμφωνα με αυτή την ομαδοποίηση, θα αξιολογηθεί η δομή των δράσεων του παρόντος σχεδίου σε σχέση με αυτό της προηγούμενης περιόδου για πιθανές διαφοροποιήσεις. Σε κάθε περίπτωση, η ομαδοποίηση αυτή θα αποτελέσει τη βάση ιεράρχησης και αξιολόγησης των επιμέρους πράξεων του σχεδίου.

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Σχήμα 9: Αναπτυξιακές Κατευθύνσεις - Προτεραιότητες και Ειδικοί Στόχοι ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

4.1 Πηγές Χρηματοδότησης

Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις του επικαιροποιημένου Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας θα χρηματοδοτηθούν κυρίως από τις Προτεραιότητες 1, 4B και 5 του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» (Π-ΔΜ) 2021 – 2027 ενώ επιπρόσθετα οι δράσεις που θα προταθούν θα μπορέσουν να αντλήσουν χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΔΑΜ) 2021 – 2027 καθώς και από άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα.

4.1.1 Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» (Π-ΔΜ) 2021 – 2027

Το Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021 – 2027 έχει προβλέψει ξεχωριστές κατηγορίες δράσεων για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις. Με βάση τον ισχύοντα σχεδιασμό, για την ΟΧΕ των Λιμνών και Ποταμών προβλέπονται οι κάτωθι κατηγορίες δράσεων:

Προτεραιότητα 1: Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας

- ΕΣ 1.03 Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων:
 - 1.03.01c Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων σε περιοχές παρέμβασης ΟΧΕ.

Προτεραιότητα 4B: Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)

- 4B.01 Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας:
 - 4B.01.01c Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) σε περιοχές παρέμβασης ΟΧΕ,
 - 4B.01.02c Δράσεις κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων σε περιοχές παρέμβασης ΟΧΕ,
 - 4B.01.03c Δράσεις ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) σε περιοχές παρέμβασης ΟΧΕ.
- 4B.04 Προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργητικής και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιούς και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία:
 - 4B.04.01c Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών σε περιοχές παρέμβασης ΟΧΕ.

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Προτεραιότητα 5: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)

- 5.02 Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών:
 - 5.02.01 Δράσεις Ενεργειακής Αναβάθμισης Δημόσιων Υποδομών,
 - 5.02.01b Εξοπλισμός για καθαρές μεταφορές,
 - 5.02.01c Υποδομές ποδηλασίας,
 - 5.02.02 Κατασκευή, αναβάθμιση και ορθολογική διαχείριση των υποδομών ύδρευσης,
 - 5.02.03 Υποδομές διαχείρισης αστικών λυμάτων για την προστασία των υδάτινων αποδεκτών,
 - 5.02.04 Δράσεις διαλογής και ανακύκλωσης των απορριμμάτων, δημιουργίας και διαχείρισης πράσινων σημείων,
 - 5.02.05 Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση των περιοχών Natura 2000,
 - 5.02.06 Προστασία, ανάδειξη και διαχείριση της φύσης και της βιοποικιλότητας,
 - 5.02.07 Αναβάθμιση ενδοπεριφερειακού δικτύου και προώθηση της προσβασιμότητας,
 - 5.02.08 Δράσεις προστασίας, ανάπτυξης και προβολής της δημόσιας τουριστικής περιουσίας,
 - 5.02.09 Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς και λειτουργικής της δικτύωσης,
 - 5.02.10 Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού,
 - 5.02.11 Δράσεις αναπλάσεων και δημιουργίας λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης για τα ΑμεΑ,
 - 5.02.12 Δράσεις κοινωνικών υποδομών που συμβάλουν στην κοινωνική ένταξη,
 - 5.02.20a Δράσεις τεχνικής υποστήριξης,
 - 5.02.20b Δράσεις πληροφόρησης και επικοινωνίας.

Οι κατηγορίες αυτές των δράσεων μπορούν να καλύψουν την τυπολογία των αναγκαίων παρεμβάσεων για την υλοποίηση των αναδυόμενων προοπτικών ανάπτυξης. Στα Ολοκληρωμένα Χωρική Επένδυσης (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών, 3 και 4 παρουσιάζεται η συσχέτιση των επιλέξιμων κατηγοριών δράσεων των Προτεραιοτήτων 1, 4B και 5 του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» και των ειδικών στόχων του παρόντος Σχεδίου.

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Σχήμα 10: Συσχέτιση των Επιλέξιμων Κατηγοριών Δράσεων των Προτεραιοτήτων 1 και 4B του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021 – 2027 με τους Ειδικούς Στόχους ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ

**Κατηγορίες Δράσεων
Π-ΔΜ 2021 - 2027**

1.03.01c Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων σε περιοχές παρέμβασης ΟΧΕ

4B.01.01c Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) σε περιοχές παρέμβασης ΟΧΕ

4B.01.02c Δράσεις κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων σε περιοχές παρέμβασης ΟΧΕ

4B.01.03c Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) σε περιοχές παρέμβασης ΟΧΕ

4B.04.01c Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών σε περιοχές παρέμβασης ΟΧΕ

**Ειδικοί Στόχοι
ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ**

1.1 Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής

2.1 Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας

2.2 Ενίσχυση της Απασχόλησης

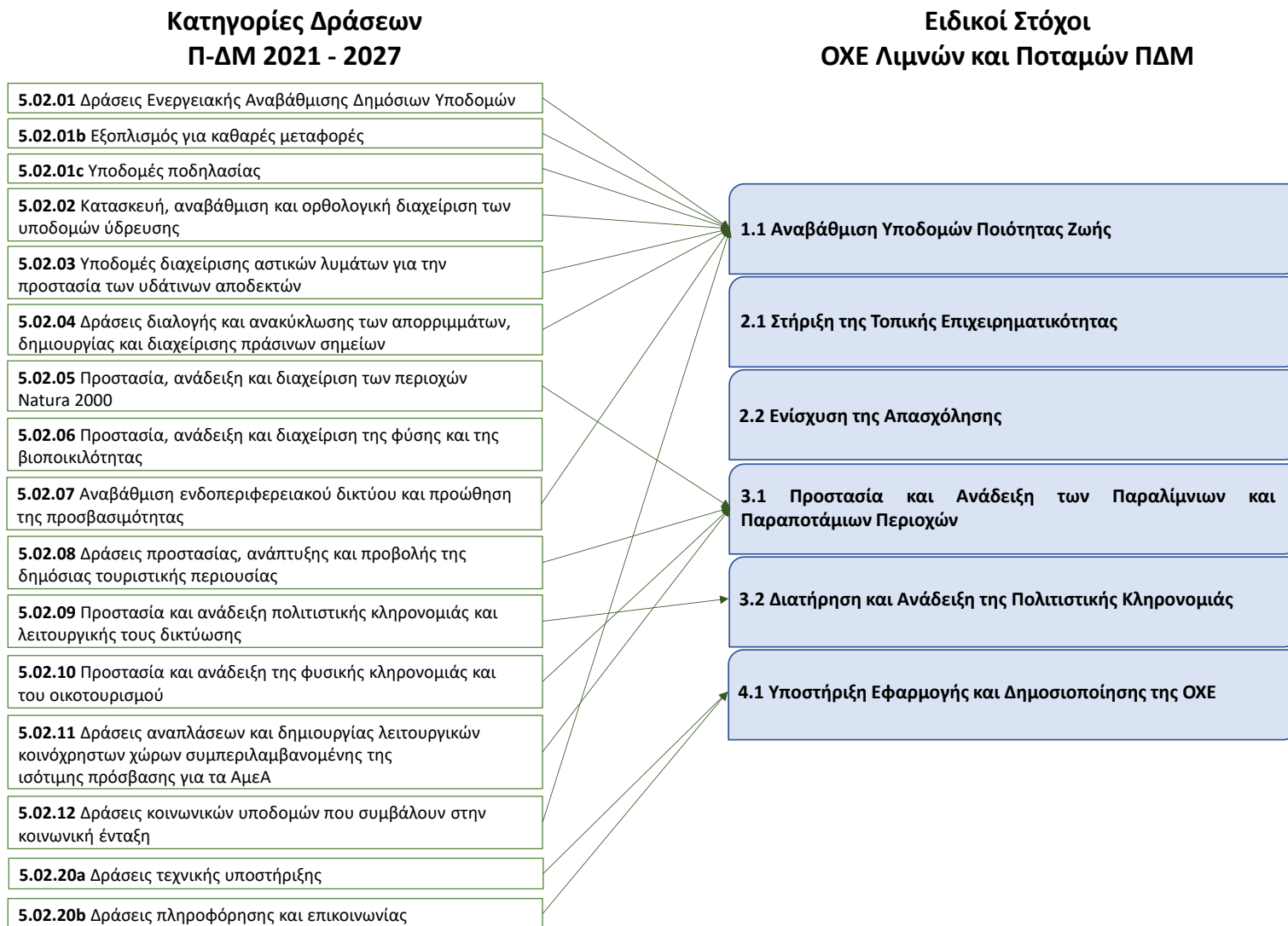
3.1 Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών

3.2 Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

4.1 Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Σχήμα 11: Συσχέτιση των Επιλέξιμων Κατηγοριών Δράσεων της Προτεραιότητας 5 του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021 – 2027 με τους Ειδικούς Στόχους ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ

4.1.2 Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021 – 2027

Το Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης⁴⁵ (ΠΔΑΜ) 2021 – 2027, μέσω της Προτεραιότητας 5 «Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Μικρής Κλίμακας», επικεντρώνεται στη στήριξη παρεμβάσεων που συνδέονται με την ενεργειακή μετάβαση στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας και ταυτόχρονα προβλέπονται ή αναδεικνύονται μέσω της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών. Με βάση τον ισχύοντα σχεδιασμό προβλέπονται οι κάτωθι κατηγορίες παρεμβάσεων

Προτεραιότητα 5: Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις Μικρής Κλίμακας

- Ειδικός Στόχος (JSO) 8.1: Ενεργοποίηση των περιφερειών και των ανθρώπων για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, εργασιακών, οικονομικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων της μετάβασης ως προς τους στόχους της Ένωσης για το 2030 για την ενέργεια και το κλίμα και μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία της Ένωσης έως το 2050, βάσει της Συμφωνίας του Παρισιού (JTF)

- Κατηγορία Παρέμβασης 1: Ποιότητα ζωής και ολοκληρωμένες αναπτυξιακές παρεμβάσεις σε αστικές και αγροτικές περιοχές:

Χρηματοδότηση παρεμβάσεων αξιοποίησης χώρων αρχαιολογικού ή / και πολιτιστικού ενδιαφέροντος στις Π.Ε. Κοζάνης και Φλώρινας, για την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων στην αλυσίδα αξίας γύρω από τον τομέα του βιώσιμου τουρισμού για την επίτευξη του στόχου της οικονομικής διαφοροποίησής τους. Για αυτό το λόγο μέσω του ΠΔΑΜ δίδεται έμφαση σε παρεμβάσεις που προωθούν το δίπτυχο τουρισμός - πολιτισμός ως εναλλακτικό μοχλό ανάπτυξης των επηρεαζόμενων περιοχών και παράλληλα συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων (αποκατάσταση χώρων αρχαιολογικού ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος εντός των λιγνιτωρυχείων για την ανάπτυξη εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων, ψηφιακές εφαρμογές, προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας μέσω ζωνών και οδών ήπιας κυκλοφορίας, ποδηλατοδρόμους, κ.ο.κ.).

Στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας το ΠΔΑΜ επικεντρώνεται στη στήριξη παρεμβάσεων στο πλαίσιο της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών, δίνοντας έμφαση στη διαμόρφωση και οργάνωση Λιμναίου Αρχαιολογικού Πάρκου στην περιοχή του ορυχείου Αμυνταίου Φλώρινας και στην κατασκευή μόνιμου εκθεσιακού κτηρίου στο Αμύνταιο Φλώρινας, στο πλαίσιο της αποκατάστασης των αρχαιολογικών χώρων εντός των λιγνιτωρυχείων και της ανάδειξης των ευρημάτων, αλλά και της τουριστικής ανάδειξης με στόχο την οικονομική διαφοροποίηση της περιοχής.

⁴⁵ Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΔΑΜ) 2021 – 2027 (2022), σελ. 50 – 51

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Σχήμα 4: Συσχέτιση των Επιλέξιμων Κατηγοριών Παρέμβασης του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021 – 2027 με τους Ειδικούς Στόχους ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ

Κατηγορίες Παρέμβασης
ΠΔΑΜ 2021 - 2027

Ειδικοί Στόχοι
ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ

Κατηγορία Παρέμβασης 1: Ποιότητα ζωής και ολοκληρωμένες αναπτυξιακές παρεμβάσεις σε αστικές και αγροτικές περιοχές

1.1 Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής

2.1 Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας

2.2 Ενίσχυση της Απασχόλησης

3.1 Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών

3.2 Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

4.1 Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ

5 Παρουσίαση των Δράσεων ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο

Σε συνέχεια των συναντήσεων εργασίας που πραγματοποιήθηκαν με τους φορείς που έχουν αρμοδιότητα υλοποίησης αναπτυξιακών παρεμβάσεων στη περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών, συγκεντρώθηκαν συνολικά εκατόν εξήντα τρεις (163) προτάσεις έργων και δράσεων προς ένταξη στο Επιχειρησιακό Σχέδιο ΟΧΕ Λιμνών Δυτικής Μακεδονίας συνολικού προϋπολογισμού 311.405.451 (Παράρτημα 2). Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις αξιολογήθηκαν ως προς τη συμβατότητά τους με την ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών και προτεραιοποιήθηκαν βάσει των ακόλουθων κριτηρίων:

A. Κριτήρια Αποκλεισμού (on / off)

- A.1 «Άμεση Συμβατότητα με τη Στρατηγική»

Εξετάζεται σε ποιο βαθμό η προτεινόμενη παρέμβαση εξυπηρετεί το σκοπό και τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της Στρατηγικής ΟΧΕ Λ & Π ΠΔΜ.

- Σκοπός: Να αναδείξει «Τα λιμναία και τα ποτάμια συστήματα, ως τόπους βιώσιμης και ενδογενούς ανάπτυξης στη Δυτική Μακεδονία»,
- Αναπτυξιακές προτεραιότητες:
 - Η προώθηση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας με τελικό στόχο την επίτευξη απασχόλησης, κοινωνικής συνοχής και διατήρησης των πόρων και εργαλείο την στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης,
 - Η παραγωγική ανασύνταξη στις ζώνες εκτεταμένης αποδιάρθρωσης των τοπικών ή περιφερειακών παραγωγικών συστημάτων,
 - Η εξισορρόπηση των περιφερειακών ανισοτήτων και της μονοκεντρικότητας του οικονομικού και κοινωνικού χώρου, καταπολέμηση της αστικής διάχυσης και των ανισοτήτων που σχετίζονται με τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά και τις ειδικές προκλήσεις σε ειδικές ομάδες πληθυσμού, αντιμετώπιση στην καταλληλότερη κλίμακα της κλιματικής αλλαγής και των δημογραφικών προκλήσεων,
 - Η διατήρηση και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος,
 - Η Βελτίωση της διασύνδεσης, πρόσβασης και οργάνωσης υποδομών και υπηρεσιών.
- Επιδιωκόμενο αποτέλεσμα: Η αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των λιμνών και των ποταμών της Δυτικής Μακεδονίας στο πλαίσιο της συνολικής προσπάθειας για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας και την αντιμετώπιση των βασικών διαρθρωτικών προβλημάτων της Περιφερειακής οικονομίας.

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- **A.2. Επάρκεια Προϋπολογισμού Κατηγορίας Δράσης**

Εξετάζεται κατά πόσο η προτεινόμενη πράξη μπορεί να χρηματοδοτηθεί από την ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ (επάρκεια διαθέσιμων πόρων του πεδίου παρέμβασης του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» στο οποίο εντάσσεται).

Οι παρεμβάσεις που δεν ικανοποιούν οποιοδήποτε από τα δυο (2) κριτήρια αποκλεισμού (Α.1 και Α.2) δεν είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση στο πλαίσιο της Στρατηγικής ΟΧΕ Λ & Π ΠΔΜ.

B. Κριτήρια Ιεράρχησης Προτεινόμενων Παρεμβάσεων

- **A.2 «Κάλυψη Βασικής Ανάγκης / Αναπτυξιακής Δυναμικής**

Εξετάζεται σε πιο βαθμό καλύπτονται οι εντοπιζόμενες ανάγκες και υποστηρίζεται / αξιοποιείται η αναπτυξιακή δυναμική στη περιοχή παρέμβασης στο πλαίσιο των ειδικών στόχων της Στρατηγικής:

- ΕΣ1.1 «Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής»,
- ΕΣ2.1 «Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας»,
- ΕΣ2.2 «Ενίσχυση της Απασχόλησης»,
- ΕΣ3.1 «Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών»,
- ΕΣ3.2 «Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»,
- ΕΣ4.1 «Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ».

- **B.2 «Διοικητική / Διαχειριστική Ωριμότητα»**

Εξετάζεται η πρόοδος των απαιτούμενων διοικητικών ενεργειών για την υλοποίηση της προτεινόμενης πράξης (λήψη απόφασης από το ΔΣ, προγραμματικές συμβάσεις, διαδικασίες απόκτησης / παραχώρησης γης κ.α.).

- **B.3 «Ρεαλιστικό Χρονοδιάγραμμα και Ωριμότητα»**

Η ωριμότητα των παρεμβάσεων περιλαμβάνει όλες τις παραμέτρους που δείχνουν κατά πόσο είναι δυνατή η υλοποίησή τους εντός της προγραμματικής περιόδου 2021 - 2027. Η ωριμότητα των παρεμβάσεων είναι εξαιρετικά σημαντική για την επίτευξη των στόχων της ΟΧΕ, καθώς σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτούνται ειδικές διαδικασίες αδειοδότησης και οι εργασίες είναι χρονοβόρες και εξειδικευμένες. Ο βαθμός ωριμότητας προκύπτει από την αποτύπωση στοιχείων σχετικά με τις φάσεις υλοποίησης των απαιτούμενων μελετών και αδειοδοτήσεων, όπως αποτυπώνονται στα ερωτηματολόγια καταγραφής απόψεων και προτάσεων δράσεων και έργων που συμπληρώθηκαν από τους φορείς που συμμετείχαν στη διαβούλευση.

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Από τη διαδικασία αξιολόγησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων, προς υλοποίηση στο πλαίσιο της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών προκρίθηκαν πενήντα ένα (51) έργα και δράσεις συνολικού προϋπολογισμού 40.342.291,82 €.

5.1 Περιγραφή των Δράσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου – Κατάλογος Πράξεων

Ακολουθεί συνοπτικός κατάλογος των προκρινόμενων έργων και δράσεων ανά φορέα υλοποίησης.

5.1.1 Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

- Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου,
- Περιφερειακό Σχέδιο Διατήρησης της οικολογικής συνδεσιμότητας και της συνοχής του Δικτύου Natura 2000 στη Δυτική Μακεδονία (MIS: 6011766) - Μεταφερόμενο,
- Βιώσιμη Προστασία των Λιμνών Χειμαδίτιδας και Πετρών του Δικτύου Natura 2000 με τη Διαχείριση του Καλαμιώνα τους με Φυσικά Συστήματα (MIS: 6011286) - Μεταφερόμενο,
- Προστασία Λίμνης Ζάζαρης από φερτά υλικά,
- Ενδυνάμωση Οικοτουριστικών Λειτουργιών Πλωτής Πεζογέφυρας Αγίου Αχιλλείου Συνοδων Έργων (MIS: 6006906) - Μεταφερόμενο,
- Οινοτουριστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία,
- Δράσεις προβολής λιμνών και ποταμών Δυτικής Μακεδονίας,
- Ενιαία σήμανση περιοχών παρέμβασης Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων (ΟΧΕ).

5.1.2 Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Φλώρινας

- Ανάπτυξη υποδομών πρόσβασης στις λίμνες Βεγορίτιδας και Μεγάλης Πρέσπας για κολύμβηση ατόμων με κινητικά προβλήματα.

5.1.3 Δήμος Αμυνταίου

- Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κοινόχρηστων Χώρων Παραλίμνιων Οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα),
- Δράσεις Ηλεκτροκίνησης,
- Συνδετήριος Ποδηλατόδρομος Πετρών - Αγίου Παντελεήμονος,
- Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ,

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Ανάπλαση μονοπατιού κατά μήκος του καναλιού ΤΚ Πετρών από πηγές έως Μύλο Χατζηκωνσταντίνου (MIS: 6006901) - Μεταφερόμενο,
- Ανάπλαση Παραλίμνιας περιοχής Τ.Κ. Αγίου Παντελεήμονα,
- Διαμόρφωση Κοινοχρήστων Χώρων Τ.Κ. Λιμνοχωρίου φιλικών στα ΑμΕΑ.

5.1.4 Δήμος Πρεσπών

- Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007022) - Μεταφερόμενο,
- Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007023) - Μεταφερόμενο,
- Αποχέτευση & Βιολογικός Καθαρισμός οικισμού Ψαράδων,
- Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού - Κέντρο Επανάχρησης Υλικών,
- Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμΕΑ σε δημόσιες υποδομές,
- Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 6011239) - Μεταφερόμενο,
- Παρατηρητήριο Πουλιών στην περιοχή των Πρεσπών,
- Οριοθέτηση και ανάδειξη λιβαδιών με νάρκισσους,
- Κατασκευή Δικτύου μονοπατιών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6006903) - Μεταφερόμενο.
- Δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στους Ψαράδες Δ. Πρεσπών,
- Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών.

5.1.5 Δήμος Κοζάνης

- Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας.

5.1.6 Δήμος Βοΐου

- Ανάπλαση - Διαμόρφωση παραποτάμιας περιοχής Αλιάκμονα στη θέση «ΚΟΤΣΙΑ» Μικροκάστρου του Δήμου Βοΐου.

5.1.7 Δήμος Σερβίων

- Δημιουργία Πεζόδρομου – Ποδηλατοδρόμου για τη διασύνδεση της λίμνης Πολυφύτου με τα κάστρα Σερβίων.

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

5.1.8 Δήμος Βελβεντού

- Κατασκευή δικτύου μονοπατιών για την ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού στα Πιέρια,
- Ανακαίνιση και Προσθήκη κατ'επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου «Κατοικία Αλεξίου Ζορμπά» και μετατροπή του σε εκθετήριο «Το Καταφύγι του Αλέξη Ζορμπά» στον οικισμό Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού,
- Αποκατάσταση Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Γρατσάνης Δήμου Βελβεντού.

5.1.9 Δήμος Γρεβενών

- Ανάπλαση παραποτάμιων περιοχών Γρεβενών.

5.1.10 Δήμος Καστοριάς

- Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς,
- Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων,
- Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσιά και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 6006904) - Μεταφερόμενο.

5.1.11 Δήμος Νεστορίου

- Ανάπλαση οικισμού Νεστορίου.

5.1.12 Εφορεία Αρχαιοτήτων Καστοριάς

- Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (MIS: 6006905) - Μεταφερόμενο.

5.1.13 Εφορεία Αρχαιοτήτων Φλώρινας

- Αποκατάσταση - ανάδειξη του Ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου στο Δήμο Πρεσπών.

5.1.14 Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ) Κοζάνης

- Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελιμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 6005125) - Μεταφερόμενο,
- Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου.

5.1.15 Ενδιάμεσος Φορέας

- Στήριξη Επιχειρηματικότητας,

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ,
- Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ.

5.1.16 Χωρικός Φορέας

- Τεχνική Υποστήριξη Χωρικού Φορέα,
- Δράσεις Δημοσιότητας Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων (ΟΧΕ).

5.1.17 Φορείς Κατάρτισης

- Δράσεις κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων (ΟΧΕ),
- Δράσεις κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλοτεχνία, υφαντική, κ.α.),
- Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων (ΟΧΕ).

5.1.18 «Αρκτούρος» (μη κυβερνητική, μη κερδοσκοπική, περιβαλλοντική οργάνωση)

- «Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία.

Τα συνοπτικά δελτία δράσεων – πράξεων για τις ανωτέρω παρεμβάσεις παρατίθενται στο Παράρτημα 1.

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

5.2 Δείκτες εκροών και αποτελέσματος

Ακολουθεί συνοπτικός πίνακας των δεικτών εκροών και αποτελέσματος του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» 2021 – 2027 ανά Προτεραιότητα, Ειδικό Στόχο και προτεινόμενο έργο / δράση της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

Α/Α	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Υλοποίησης	Δείκτες Εκροών		Δείκτες Αποτελέσματος	
										Ονομασία Δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Ονομασία Δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
Προτεραιότητα 1: Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής													
Ειδικός Στόχος 1.1: Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής													
1	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα)	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	RCO19 – Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση	τετραγωνικά μέτρα	RCR26 – Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα)	MWh/έτος
2	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	RCO19 – Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση	τετραγωνικά μέτρα	RCR26 – Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα)	MWh/έτος
3	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01b	082	Δράσεις Ηλεκτροκίνησης	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	RCR50 – Πληθυσμός που ωφελείται από μέτρα για την ποιότητα του αέρα	άτομα
4	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Δημιουργία Πεζόδρομου – Ποδηλατοδρόμου για τη διασύνδεση της λίμνης Πολυφύτου με τα κάστρα Σερβίων	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΒΙΩΝ	RCO58 – Υποδομές για ποδηλασία που υποστηρίζονται	χλμ.	RCR64 – Ετήσιος αριθμός χρηστών των ειδικών υποδομών για ποδηλασία.	Χρήστες/έτος
5	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	RCO58 – Υποδομές για ποδηλασία που υποστηρίζονται	χλμ.	RCR64 – Ετήσιος αριθμός χρηστών των ειδικών υποδομών για ποδηλασία.	Χρήστες/έτος
6	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Συνδετήριος Ποδηλατόδρομος Πετρών - Αγίου Παντελεήμονος	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	RCO58 – Υποδομές για ποδηλασία που υποστηρίζονται	χλμ.	RCR64 – Ετήσιος αριθμός χρηστών των ειδικών υποδομών για ποδηλασία.	Χρήστες/έτος
7	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007022) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	RCO30 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημόσιων δικτύων ύδρευσης	χλμ.	RCR41 – Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης	άτομα
8	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελιμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 6005125) - Μεταφερόμενο	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	RCO30 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημόσιων δικτύων ύδρευσης	χλμ.	RCR41 – Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης	άτομα
9	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007023) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	RCO31 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για το δημόσιο δίκτυο συλλογής λυμάτων	χλμ.	RCR42 – Πληθυσμός συνδεδεμένος σε τουλάχιστον δευτερεύον δημόσιο σύστημα επεξεργασίας λυμάτων	άτομα
10	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	RCO31 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για το δημόσιο δίκτυο συλλογής λυμάτων	χλμ.	RCR42 – Πληθυσμός συνδεδεμένος σε τουλάχιστον δευτερεύον δημόσιο σύστημα επεξεργασίας λυμάτων	άτομα
11	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Αποχέτευση & Βιολογικός Καθαρισμός οικισμού Ψαράδων	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	RCO31 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για το δημόσιο δίκτυο συλλογής λυμάτων	χλμ.	RCR42 – Πληθυσμός συνδεδεμένος σε τουλάχιστον δευτερεύον δημόσιο σύστημα επεξεργασίας λυμάτων	άτομα
12	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.04	067	Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού - Κέντρο Επανάχρησης Υλικών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	RCO34 – Πρόσθετη ικανότητα για την ανακύκλωση των αποβλήτων RCO74– Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	τόνοι/έτος άτομα	RCR47 – Ανακυκλωμένα απόβλητα PSR998– Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	τόνοι/έτος συμμετέχοντες
13	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	RCO44 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών — εκτός ΔΕΔ-Μ	χλμ.	RCR56 – Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών	Ανθρωποημέρες / έτος
14	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελιμείας	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	RCO44 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών — εκτός ΔΕΔ-Μ	χλμ.	RCR56 – Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών	Ανθρωποημέρες / έτος

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

15	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	RCO44 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών — εκτός ΔΕΔ-Μ	χλμ.	RCR56 – Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών	Ανθρωπομέρες / έτος
16	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.12	127	Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ σε δημόσιες υποδομές	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	PSR998– Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	συμμετέχοντες
Προτεραιότητα 2: Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας													
Ειδικός Στόχος 2.1: Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας													
17	2	2.1	1	1.3	ΕΤΠΑ	1.03.01c	021	Στήριξη Επιχειρηματικότητας	Ενδιάμεσος Φορέας	RCO01 – Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (εκ των οποίων: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες)	επιχειρήσεις	RCR01– Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες	ετήσια ΙΠΑ
Ειδικός Στόχος 2.2: Ενίσχυση της Απασχόλησης													
18	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.01c	134	Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	Ενδιάμεσος Φορέας	EECO02 – Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	άτομα	EECR05 – Συμμετέχοντες που βρίσκουν θέση απασχόλησης εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους	άτομα
19	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.02c	134	Δράσεις κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	Φορείς Κατάρτισης	EECO02 – Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	άτομα	EECR03 – Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	άτομα
20	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.02c	134	Δράσεις κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλοτεχνία, υφαντική, κ.α.)	Φορείς Κατάρτισης	EECO02 – Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	άτομα	EECR03 – Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	άτομα
21	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.03c	137	Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	Ενδιάμεσος Φορέας	EECO05–Απασχολούμενοι, συμπεριλ/μένων των αυτοαπασχολούμενων	άτομα	EECR04 – Συμμετέχοντες που εργάζονται, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη συμμετοχή τους	άτομα
22	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.04.01c	146	Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	Φορείς Κατάρτισης	EECO05–Απασχολούμενοι, συμπεριλ/μένων των αυτοαπασχολούμενων	άτομα	EECR03 – Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	άτομα
Προτεραιότητα 3: Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς													
Ειδικός Στόχος 3.1: Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών													
23	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 6011239) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	RCO37 – Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη RCO75 – Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	εκτάρια άτομα αριθμός	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης PSR540 – Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	αριθμός ποσοστό
24	3	3.1	5	5.02	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Περιφερειακό Σχέδιο Διατήρησης της οικολογικής συνδεσιμότητας και της συνοχής του Δικτύου Natura 2000 στη Δυτική Μακεδονία (MIS: 6011766) - Μεταφερόμενο	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	RCO37 – Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη RCO75 – Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	εκτάρια άτομα αριθμός	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης PSR540 – Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	αριθμός ποσοστό
25	3	3.1	5	5.02	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Βιώσιμη Προστασία των Λιμνών Χειμαδίτιδας και Πετρών του Δικτύου Natura 2000 με τη Διαχείριση του Καλαμιώνα τους με Φυσικά Συστήματα (MIS: 6011286) - Μεταφερόμενο	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	RCO37 – Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη RCO75 – Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	εκτάρια άτομα αριθμός	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης PSR540 – Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	αριθμός ποσοστό

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

26	3	3.1	5	5.02	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Προστασία Λίμνης Ζάζαρης από φερτά υλικά	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	RCO37 – Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη RCO75 – Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	εκτάρια άτομα αριθμός	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης PSR540 – Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	αριθμός ποσοστό
27	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Παρατηρητήριο Πουλιών στην περιοχή των Πρεσπών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	RCO37 – Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη RCO75 – Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	εκτάρια άτομα αριθμός	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης PSR540 – Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	αριθμός ποσοστό
28	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Οριοθέτηση και ανάδειξη λιβαδιών με νάρκισσους	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	RCO37 – Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη RCO75 – Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	εκτάρια άτομα αριθμός	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης PSR540 – Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	αριθμός ποσοστό
29	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Ανάπλαση μονοπατιού κατά μήκος του καναλιού ΤΚ Πετρών από πηγές έως Μύλο Χατζηκωνσταντίνου (MIS: 6006901) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος
30	3	3.1	5	5.02	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Κατασκευή Δικτύου μονοπατιών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6006903) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος
31	3	3.1	5	5.02	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (MIS: 6006905) - Μεταφερόμενο	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος
32	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Ενδυνάμωση Οικοτουριστικών Λειτουργιών Πλωτής Πεζογέφυρας Αγίου Αχιλλείου Συνοδων Έργων (MIS: 6006906) - Μεταφερόμενο	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος
33	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Οινοτουριστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος
34	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Δράσεις προβολής λιμνών και ποταμών Δυτικής Μακεδονίας	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος
35	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Ανάπτυξη υποδομών πρόσβασης στις λίμνες Βεγορίτιδας και Μεγάλης Πρέσπας για κολύμβηση ατόμων με κινητικά προβλήματα	ΠΕ Φλώρινας	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός
36	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Ενιαία σήμανση περιοχών παρέμβασης ΟΧΕ	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός
37	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία	ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός
38	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Κατασκευή δικτύου μονοπατιών για την ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού στα Πιέρια	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός
39	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσαιά και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 6006904) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός
40	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση Παραλίμνιας περιοχής Τ.Κ. Αγίου Παντελεήμονα	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

41	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Διαμόρφωση Κοινοχρήστων Χώρων Τ.Κ. Λιμνοχωρίου φίλικών στα ΑΜΕΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός
42		3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση παραποτάμιων περιοχών Γρεβενών	ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός
43	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση οικισμού Νεστορίου	ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός
44	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση - Διαμόρφωση παραποτάμιας περιοχής Αλιάκμονα στη θέση «ΚΟΤΣΙΑ» Μικροκάστρου του Δήμου Βοΐου	ΔΗΜΟΣ ΒΟΪΟΥ	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός
Ειδικός Στόχος 3.2: Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς													
45	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση - ανάδειξη του Ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου στο Δήμο Πρεσπών	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος
46	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στους Ψαράδες Δ. Πρεσπών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος
47	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος
48	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Ανακαίνιση και Προσθήκη κατ' επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου "Κατοικία Αλεξίου Ζορμπά" και μετατροπή του σε εκθετήριο "Το Καταφύγι του Αλέξη Ζορμπά" στον οικισμό Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος
49	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Γρατσάνης Δήμου Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος
Προτεραιότητα 4: Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση													
Ειδικός Στόχος 4.1: Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ													
50	4	4.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.20a	182	Τεχνική Υποστήριξη Χωρικού Φορέα	Χωρικός Φορέας	RCO75 - Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	συμβολή στις στρατηγικές	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός
51	4	4.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.20b	179	Δράσεις Δημοσιότητας ΟΧΕ	Χωρικός Φορέας	RCO75 - Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	συμβολή στις στρατηγικές	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

5.3 Προσδιορισμός των Αναμενόμενων Αποτελεσμάτων

α/α	Προτεραιότητα ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
1	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση ενεργειακής αποδοτικότητας συστημάτων ηλεκτροφωτισμού, • Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση της περιοχής, • Μείωση περιβαλλοντικής επιβάρυνσης, • Αύξηση πρασίνου, • Βελτίωση κυκλοφοριακών συνθηκών και οδικής ασφάλειας, • Προώθηση εναλλακτικών μέσων μετακίνησης, • Βελτίωση ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών, • Ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης ώστε να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες των οικισμών, • Προστασία ποιότητας υδάτων ευρύτερης περιοχής, • Ορθολογική διαχείριση λυμάτων, • Προστασία περιβάλλοντος και δημόσιας υγείας, • Βελτιωμένος διαχωρισμός και επανάχρηση ανακυκλώσιμων υλικών, • Βελτίωση οδικής ασφάλειας και προσβασιμότητας περιοχής, • Αύξηση της επισκεψιμότητας της περιοχής, • Οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, • Ανάπλαση, αναβάθμιση και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης των ΑμεΑ, • Δικτύωση των σημείων φυσικής κληρονομιάς και δημιουργία αειφόρων υποδομών οικότουρισμού με έμφαση στις περιπατητικές διαδικασίες.
2	2. Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας	2.1. Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας	<ul style="list-style-type: none"> • Υποστήριξη επιχειρηματικότητας, • Ενίσχυση θέσεων εργασίας για τις ειδικές ομάδες.
		2.2. Ενίσχυση της Απασχόλησης	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, • Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων, επαγγελματιών και άνεργου πληθυσμού, • Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας, • Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης, • Διατήρηση των θέσεων εργασίας.

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

α/α	Προτεραιότητα ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	Αναμενόμενα Αποτελέσματα
3	3: Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	<ul style="list-style-type: none"> • Προστασία και ανάδειξη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, • Αύξηση των δραστηριοτήτων και αξίας παραμονής των επισκεπτών και περιηγητών, • Οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, • Καλύτερο καθεστώς διατήρησης της φύσης και βιοποικιλότητας των οικοτόπων της Δυτικής Μακεδονίας, • Προστασία της ιχθυοπανίδας και ορνιθοπανίδας υδάτινων συστημάτων, • Αισθητική αναβάθμιση και βελτίωση περιβάλλοντος παραλίμνιων και παραποτάμιων περιοχών, • Προώθηση και ανάπτυξη του τουρισμού, βελτίωση επισκεψιμότητας, • Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας και ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, • Ενδυνάμωση και ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας, της γαστρονομίας και του τουριστικού προϊόντος της περιοχής. • Βελτίωση οδικής ασφάλειας και προσβασιμότητας στη περιοχή, • Εξασφάλιση προσβασιμότητας σε άτομα με κάθε μορφής αναπηρία ή/και εμποδιζόμενα άτομα, • Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.
		3.2. Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	<ul style="list-style-type: none"> • Προστασία, διατήρηση, αξιοποίηση και ανάδειξη της πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της περιοχής, • Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, • Χάραξη οικολογικά σχεδιασμένων διαδρομών, • Ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας της περιοχής.
4	4. Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση	4.1. Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ	<ul style="list-style-type: none"> • Ομαλή υλοποίηση ΟΧΕ Λ-Π και επικαιροποίησή της βάσει μεταβαλλόμενων συνθηκών / αναγκών, • Κινητοποίηση φορέων υλοποίησης για την επίσπευση των έργων, προσδιορισμός και αντιμετώπιση αδυναμιών ή εμποδίων στην υλοποίησή τους, • Ενημέρωση πολιτών, επιχειρήσεων και φορέων σχετικά με τις σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις και τη δυνατότητα έμμεσης ή άμεσης συμμετοχής τους.

5.4 Συνέργεια και Συμπληρωματικότητα με άλλα Προγράμματα και Χρηματοδοτικά Εργαλεία

5.4.1 Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»

Στη συνέχεια παρουσιάζονται ανά πυλώνα και άξονα του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0», τα προτεινόμενα έργα και δράσεις της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ που λειτουργούν συμπληρωματικά με αυτήν.

1. Πράσινη Μετάβαση

1.2 Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση

- Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα),
- Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς.

1.3 Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών

- Δράσεις Ηλεκτροκίνησης.

1.4 Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας

- Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 5107695) – Μεταφερόμενο (Συμβασιολογημένο),
- Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελιμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 5093161) – Μεταφερόμενο (Συμβασιολογημένο),
- Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 5150084) – Μεταφερόμενο (Ενταγμένο),
- Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου,
- Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού – Κέντρο Επανάχρησης Υλικών.

3. Απασχόληση, Δεξιότητες, Κοινωνική Συνοχή

3.1 Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας

- Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ,
- Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ.

3.2 Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

- Δράσεις κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ,
- Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ.

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

4. Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας

4.6 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας

- Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ,
- Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου,
- Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας,
- Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων,
- Στήριξη Επιχειρηματικότητας,
- Ανάπλαση μονοπατιού κατά μήκος του καναλιού ΤΚ Πετρών από πηγές έως Μύλο Χατζηκωνσταντίνου (MIS: 5104151) – Μεταφερόμενο (Ενταγμένο),
- Κατασκευή Δικτύου μονοπατιών Δήμου Πρεσπών (MIS: 5117310) – Μεταφερόμενο (Συμβασιολογημένο Τμήμα),
- Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (Συμβασιολογημένο),
- Οινοτουριστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία,
- «Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη Δυτική Μακεδονία,
- Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών.

5.4.2 Εδαφικό Σχέδιο Δίκαιης και Αναπτυξιακής Μετάβασης Δυτικής Μακεδονίας

Στη συνέχεια παρουσιάζονται ανά Προτεραιότητα του Εδαφικού σχεδίου δίκαιης και αναπτυξιακής μετάβασης Δυτικής Μακεδονίας τα προτεινόμενα έργα και δράσεις της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ που λειτουργούν συμπληρωματικά με αυτήν.

1. Ενίσχυση και προώθηση επιχειρηματικότητας

- Στήριξη Επιχειρηματικότητας.

2. Ενεργειακή μετάβαση – κλιματική ουδετερότητα

- Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα),
- Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς,
- Δράσεις Ηλεκτροκίνησης.

3. Αναπροσαρμογή χρήσεων γης – κυκλική οικονομία

- Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 5107695) - Μεταφερόμενο (Συμβασιολογημένο),
- Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελίμειας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 5093161) - Μεταφερόμενο (Συμβασιολογημένο),

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 5150084) - Μεταφερόμενο (Ενταγμένο),
- Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου,
- Αποχέτευση & Βιολογικός Καθαρισμός οικισμού Ψαράδων,
- Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού - Κέντρο Επανάχρησης Υλικών,
- Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 5166508) - Μεταφερόμενο (Ενταγμένο),
- Διαχείριση καλαμιών με μη μηχανικά μέσα στη λίμνη Χειμαδίτιδα του δικτύου Natura 2000 (MIS: 5173788) - Μεταφερόμενο (Ενταγμένο),
- Διαχείριση καλαμιών με μη μηχανικά μέσα στη λίμνη Πετρών του δικτύου Natura 2000 (MIS: 5173789) - Μεταφερόμενο (Ενταγμένο),
- Ενίσχυση της οικολογικής συνδεσιμότητας ποτάμιων συστημάτων και εφαρμογή τεχνικών χωρικής ιεράρχησης περιοχών προστασίας της βιοποικιλότητας στην περιοχή της ΠΕ Φλώρινας (Σύντομος τίτλος: «Τα Πάντα Ρει»).

4. Δίκαιη εργασιακή μετάβαση και ενδυνάμωση ανθρωπίνου κεφαλαίου

- Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ,
- Δράσεις κατάρτισης – αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ,
- Δράσεις κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλοτεχνία, υφαντική, κ.ά.),
- Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ,
- Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ.

5. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις μικρής κλίμακας

- Βελτίωση οδοποιΐας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ,
- Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου,
- Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας,
- Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων,
- Συνδετήριο Ποδηλατόδρομος Πετρών - Αγίου Παντελεήμονος,
- Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ σε δημόσιες υποδομές,
- Παρατηρητήριο Πουλιών στην περιοχή των Πρεσπών,
- Δημιουργία Ενυδρείου στην περιοχή Πρεσπών,
- Ανάπλαση μονοπατιού κατά μήκος του καναλιού ΤΚ Πετρών από πηγές έως Μύλο Χατζηκωνσταντίνου (MIS: 5104151) - Μεταφερόμενο (Ενταγμένο),
- Κατασκευή Δικτύου μονοπατιών Δήμου Πρεσπών (MIS: 5117310) - Μεταφερόμενο (Συμβασιολογημένο Τμήμα),

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (Συμβασιολογημένο),
- Ενδυνάμωση Οικοτουριστικών Λειτουργιών Πλωτής Πεζογέφυρας Αγίου Αχιλλείου Συνοδων Έργων (MIS: 5114183) - Μεταφερόμενο (Ενταγμένο),
- Ανάπτυξη υποδομών πρόσβασης στις λίμνες Βεγορίτιδας και Μεγάλης Πρέσπας για κολύμβηση ατόμων με κινητικά προβλήματα,
- Δράσεις προβολής λιμνών και ποταμών Δυτικής Μακεδονίας,
- Οινοτουριστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία,
- «Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη Δυτική Μακεδονία,
- Αποκατάσταση - ανάδειξη του Ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου στο Δήμο Πρεσπών,
- Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών,
- Ανακαίνιση και Προσθήκη κατ' επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου "Κατοικία Αλεξίου Ζορμπά" και μετατροπή του σε εκθετήριο "Το Καταφύγι του Αλέξη Ζορμπά" στον οικισμό Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού.

5.4.3 Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2021 – 2025

Ακολουθούν ανά Αναπτυξιακό Στόχο του ΠΠΑ Δυτικής Μακεδονίας τα προτεινόμενα έργα και δράσεις της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ που λειτουργούν συμπληρωματικά με αυτήν.

Αναπτυξιακός Στόχος ΠΠΑ 2: Πράσινη Ανάπτυξη

- Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα),
- Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς,
- Δράσεις Ηλεκτροκίνησης,
- Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 5107695) - Μεταφερόμενο (Συμβασιολογημένο),
- Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελιμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 5093161) - Μεταφερόμενο (Συμβασιολογημένο),
- Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 5150084) - Μεταφερόμενο (Ενταγμένο),
- Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου,
- Αποχέτευση & Βιολογικός Καθαρισμός οικισμού Ψαράδων,
- Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού - Κέντρο Επανάχρησης Υλικών,
- Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 5166508) - Μεταφερόμενο (Ενταγμένο),

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Διαχείριση καλαμιώννα με μη μηχανικά μέσα στη λίμνη Χειμαδίτιδα του δικτύου Natura 2000 (MIS: 5173788) - Μεταφερόμενο (Ενταγμένο),
- Διαχείριση καλαμιώννα με μη μηχανικά μέσα στη λίμνη Πετρών του δικτύου Natura 2000 (MIS: 5173789) - Μεταφερόμενο (Ενταγμένο),
- Ενίσχυση της οικολογικής συνδεσιμότητας ποτάμιων συστημάτων και εφαρμογή τεχνικών χωρικής ιεράρχησης περιοχών προστασίας της βιοποικιλότητας στην περιοχή της ΠΕ Φλώρινας (Σύντομος τίτλος: «Τα Πάντα Ρει»).

Αναπτυξιακός Στόχος ΠΠΑ 3: Κοινωνική Ανάπτυξη

- Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ,
- Δράσεις κατάρτισης – αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ,
- Δράσεις κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλοτεχνία, υφαντική, κ.ά.),
- Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ,
- Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ.

Αναπτυξιακός Στόχος ΠΠΑ 4: Ανάπτυξη Υποδομών

- Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ,
- Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου,
- Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας,
- Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων,
- Συνδετήριο Ποδηλατόδρομος Πετρών - Αγίου Παντελεήμονος.

Αναπτυξιακός Στόχος ΠΠΑ 5: Ενίσχυση Εξωστρέφειας

- Στήριξη Επιχειρηματικότητας.
- Δράσεις προβολής λιμνών και ποταμών Δυτικής Μακεδονίας,
- Οινoturιστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία,
- «Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη Δυτική Μακεδονία,
- Αποκατάσταση - ανάδειξη του Ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου στο Δήμο Πρεσπών,
- Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών,
- Ανακαίνιση και Προσθήκη κατ' επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου "Κατοικία Αλεξίου Ζορμπά" και μετατροπή του σε εκθετήριο "Το Καταφύγι του Αλέξη Ζορμπά" στον οικισμό Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού.

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

6 Χρηματοδοτικό Σχέδιο

6.1 Συγκεντρωτική Παρουσίαση του Χρηματοδοτικού Σχεδίου

Πίνακας 40: Συγκεντρωτική Παρουσίαση του Χρηματοδοτικού Σχεδίου για την ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ σε επίπεδο Προτεραιοτήτων και Ειδικών Στόχων 2024 - 2029

Προτεραιότητες και Ειδικοί Στόχοι ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ	Προϋπολογισμός (€)
Προτεραιότητα 1: Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	20.624.049 €
Ειδικός Στόχος 1.1: Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	20.624.049 €
Προτεραιότητα 2: Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας	4.900.000 €
Ειδικός Στόχος 2.1: Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας	2.500.000 €
Ειδικός Στόχος 2.2: Ενίσχυση της Απασχόλησης	2.400.000 €
Προτεραιότητα 3: Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	14.618.242 €
Ειδικός Στόχος 3.1: Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	12.843.242 €
Ειδικός Στόχος 3.2: Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	1.775.000 €
Προτεραιότητα 4: Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση	200.000 €
Ειδικός Στόχος 4.1: Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ	200.000 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων (ΕΚΤ+)	2.400.000,00 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων (ΕΤΠΑ)	37.942.291,82 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων	40.342.291,82 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

6.2 Αναλυτική Παρουσίαση του Χρηματοδοτικού Σχεδίου

Πίνακας 41: Αναλυτική Παρουσίαση του Χρηματοδοτικού Σχεδίου για την ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ σε επίπεδο Προτεραιοτήτων, Ειδικών Στόχων και Δράσεων 2024 - 2029

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών	Προτεραιότητα	Ειδικός Στόχος	Ταμείο	Τύπος Δράσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Προϋπολογισμός
Προτεραιότητα 1: Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής										20.624.049 €
Ειδικός Στόχος 1.1: Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής										20.624.049 €
1	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα)	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.500.000 €
2	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.500.000 €
3	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01b	082	Δράσεις Ηλεκτροκίνησης	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.000.000 €
4	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Δημιουργία Πεζόδρομου – Ποδηλατοδρόμου για τη διασύνδεση της λίμνης Πολυφύτου με τα κάστρα Σερβίων	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΒΙΩΝ	1.850.000 €
5	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.500.000 €
6	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Συνδετήριος Ποδηλατόδρομος Πετρών - Αγίου Παντελεήμονος	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.500.000 €
7	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007022) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	2.782.523 €
8	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελιμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 6005125) - Μεταφερόμενο	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	4.318.681 €
9	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007023) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	472.845 €
10	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	500.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών	Προτεραιότητα	Ειδικός Στόχος	Ταμείο	Τύπος Δράσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Προϋπολογισμός
11	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Αποχέτευση & Βιολογικός Καθαρισμός οικισμού Ψαράδων	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	1.000.000 €
12	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.04	067	Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού - Κέντρο Επανάχρησης Υλικών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	500.000 €
13	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.000.000 €
14	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	200.000 €
15	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	800.000 €
16	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.12	127	Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ σε δημόσιες υποδομές	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	200.000 €
Προτεραιότητα 2: Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας										4.900.000 €
Ειδικός Στόχος 2.1: Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας										2.500.000 €
17	2	2.1	1	1.3	ΕΤΠΑ	1.03.01c	021	Στήριξη Επιχειρηματικότητας	Ενδιάμεσος Φορέας	2.500.000 €
Ειδικός Στόχος 2.2: Ενίσχυση της Απασχόλησης										2.400.000 €
18	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.01c	134	Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	Ενδιάμεσος Φορέας	600.000 €
19	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.02c	134	Δράσεις κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	Φορείς Κατάρτισης	400.000 €
20	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.02c	134	Δράσεις κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλοτεχνία, υφαντική, κ.α.)	Φορείς Κατάρτισης	200.000 €
21	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.03c	137	Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	Ενδιάμεσος Φορέας	800.000 €
22	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.04.01c	146	Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	Φορείς Κατάρτισης	400.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών	Προτεραιότητα	Ειδικός Στόχος	Ταμείο	Τύπος Δράσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Προϋπολογισμός
Προτεραιότητα 3: Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς										14.618.242 €
Ειδικός Στόχος 3.1: Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών										12.843.242 €
23	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 6011239) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	228.996 €
24	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Περιφερειακό Σχέδιο Διατήρησης της οικολογικής συνδεσιμότητας και της συνοχής του Δικτύου Natura 2000 στη Δυτική Μακεδονία (MIS: 6011766) - Μεταφερόμενο	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	204.753 €
25	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Βιώσιμη Προστασία των Λιμνών Χειμαδίτιδας και Πετρών του Δικτύου Natura 2000 με τη Διαχείριση του Καλαμιώνα τους με Φυσικά Συστήματα (MIS: 6011286) - Μεταφερόμενο	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	358.480 €
26	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Προστασία Λίμνης Ζάζαρης από φερτά υλικά	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	200.000 €
27	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Παρατηρητήριο Πουλίων στην περιοχή των Πρεσπών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	120.000 €
28	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Οριοθέτηση και ανάδειξη λιβαδιών με νάρκισσους	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	60.000 €
29	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Ανάπλαση μονοπατιού κατά μήκος του καναλιού ΤΚ Πετρών από πηγές έως Μύλο Χατζηκωνσταντίνου (MIS: 6006901) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	558.550 €
30	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Κατασκευή Δικτύου μονοπατιών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6006903) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	385.640 €
31	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (MIS: 6006905) - Μεταφερόμενο	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	432.580 €
32	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Ενδυνάμωση Οικοτουριστικών Λειτουργιών Πλωτής Πεζογέφυρας Αγίου Αχιλλείου Συνοδών Έργων (MIS: 6006906) - Μεταφερόμενο	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	1.238.525 €
33	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Οινοτουριστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	400.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών	Προτεραιότητα	Ειδικός Στόχος	Ταμείο	Τύπος Δράσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Προϋπολογισμός
34	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Δράσεις προβολής λιμνών και ποταμών Δυτικής Μακεδονίας	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	300.000 €
35	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Ανάπτυξη υποδομών πρόσβασης στις λίμνες Βεγορίτιδας και Μεγάλης Πρέσπας για κολύμβηση ατόμων με κινητικά προβλήματα	ΠΕ Φλώρινας	100.000 €
36	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Ενιαία σήμανση περιοχών παρέμβασης ΟΧΕ	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	500.000 €
37	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	«Wild Amyntaio» –Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία	ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ	400.000 €
38	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Κατασκευή δικτύου μονοπατιών για την ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού στα Πιέρια	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	500.000 €
39	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσιά και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 6006904) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.905.718 €
40	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση Παραλίμνιας περιοχής Τ.Κ. Αγίου Παντελεήμονα	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	650.000 €
41	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Διαμόρφωση Κοινοχρήστων Χώρων Τ.Κ. Λιμνοχωρίου φιλικών στα ΑΜΕΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.200.000 €
42		3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση παραποτάμιων περιοχών Γρεβενών	ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	800.000 €
43	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση οικισμού Νεστορίου	ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	1.500.000 €
44	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση - Διαμόρφωση παραποτάμιας περιοχής Αλιάκμονα στη θέση «ΚΟΤΣΙΑ» Μικροκάστρου του Δήμου Βοΐου	ΔΗΜΟΣ ΒΟΪΟΥ	800.000 €
Ειδικός Στόχος 3.2: Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς										1.775.000 €
45	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση - ανάδειξη του Ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου στο Δήμο Πρεσπών	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	450.000 €
46	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στους Ψαράδες Δ. Πρεσπών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	300.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών	Προτεραιότητα	Ειδικός Στόχος	Ταμείο	Τύπος Δράσεων	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Προϋπολογισμός
47	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	250.000 €
48	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Ανακαίνιση και Προσθήκη κατ' επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου "Κατοικία Αλεξίου Ζορμπά" και μετατροπή του σε εκθετήριο "Το Καταφύγι του Αλέξη Ζορμπά" στον οικισμό Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	435.000 €
49	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Γρατσάνης Δήμου Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	340.000 €
Προτεραιότητα 4: Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση										200.000 €
Ειδικός Στόχος 4.1: Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ										200.000 €
50	4	4.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.20a	182	Τεχνική Υποστήριξη Χωρικού Φορέα	Χωρικός Φορέας	150.000 €
51	4	4.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.20b	179	Δράσεις Δημοσιότητας ΟΧΕ	Χωρικός Φορέας	50.000 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων (ΕΚΤ+)										2.400.000,00 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων (ΕΤΠΑ)										37.942.291,82 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων										40.342.291,82 €
Σύνολο Δράσεων που Συμβάλλουν στην Κλιματική Αλλαγή										9.518.891,65 €
Ποσοστό Συμβολής στην Κλιματική Αλλαγή										25,09%

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

6.3 Ετήσια Κατανομή σε επίπεδο Προτεραιοτήτων, Ειδικών Στόχων και Δράσεων

Πίνακας 42: Ετήσια Κατανομή Προϋπολογισμού ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών ΠΔΜ σε επίπεδο Προτεραιοτήτων, Ειδικών Στόχων και Δράσεων 2024 – 2030

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Ενδεικτικός Π/Υ	Π/Υ 2024 (€)	Π/Υ 2025 (€)	Π/Υ 2026 (€)	Π/Υ 2027 (€)	Π/Υ 2028 (€)	Π/Υ 2029 (€)	Π/Υ 2030 (€)
Προτεραιότητα 1: Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής									20.624.049 €	0 €	2.751.204 €	10.442.845 €	6.230.000 €	1.200.000 €	0 €	0 €
Ειδικός Στόχος 1.1: Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής									20.624.049 €	0 €	2.751.204 €	10.442.845 €	6.230.000 €	1.200.000 €	0 €	0 €
1	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα)	1.500.000 €	0 €	0 €	300.000 €	1.200.000 €	0 €	0 €	0 €
2	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς	1.500.000 €	0 €	300.000 €	1.200.000 €	0 €	0 €	0 €	0 €
3	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01b	082	Δράσεις Ηλεκτροκίνησης	1.000.000 €	0 €	0 €	1.000.000 €	0 €	0 €	0 €	0 €
4	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Δημιουργία Πεζόδρομου – Ποδηλατοδρόμου για τη διασύνδεση της λίμνης Πολυφύτου με τα κάστρα Σερβίων	1.850.000 €	0 €	850.000 €	1.000.000 €	0 €	0 €	0 €	0 €
5	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων	1.500.000 €	0 €	0 €	1.000.000 €	500.000 €	0 €	0 €	0 €
6	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Συνδετήριος Ποδηλατόδρομος Πετρών - Αγίου Παντελεήμονος	1.500.000 €	0 €	0 €	500.000 €	1.000.000 €	0 €	0 €	0 €
7	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007022) - Μεταφερόμενο	2.782.523 €	0 €	282.523 €	500.000 €	1.000.000 €	1.000.000 €	0 €	0 €
8	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελιμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 6005125) - Μεταφερόμενο	4.318.681 €	0 €	1.318.681 €	3.000.000 €	0 €	0 €	0 €	0 €
9	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007023) - Μεταφερόμενο	472.845 €	0 €	0 €	472.845 €	0 €	0 €	0 €	0 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Ενδεικτικός Π/Υ	Π/Υ 2024 (€)	Π/Υ 2025 (€)	Π/Υ 2026 (€)	Π/Υ 2027 (€)	Π/Υ 2028 (€)	Π/Υ 2029 (€)	Π/Υ 2030 (€)
10	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου	500.000 €	0 €	0 €	100.000 €	400.000 €	0 €	0 €	0 €
11	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Αποχέτευση & Βιολογικός Καθαρισμός οικισμού Ψαράδων	1.000.000 €	0 €	0 €	170.000 €	830.000 €	0 €	0 €	0 €
12	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.04	067	Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού - Κέντρο Επανάχρησης Υλικών	500.000 €	0 €	0 €	200.000 €	300.000 €	0 €	0 €	0 €
13	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ	1.000.000 €	0 €	0 €	400.000 €	400.000 €	200.000 €	0 €	0 €
14	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας	200.000 €	0 €	0 €	200.000 €	0 €	0 €	0 €	0 €
15	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου	800.000 €	0 €	0 €	200.000 €	600.000 €	0 €	0 €	0 €
16	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.12	127	Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ σε δημόσιες υποδομές	200.000 €	0 €	0 €	200.000 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Προτεραιότητα 2: Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας									4.900.000 €	0 €	200.000 €	1.900.000 €	2.000.000 €	800.000 €	0 €	0 €
Ειδικός Στόχος 2.1: Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας									2.500.000 €	0 €	0 €	800.000 €	900.000 €	800.000 €	0 €	0 €
17	2	2.1	1	1.3	ΕΤΠΑ	1.03.01c	021	Στήριξη Επιχειρηματικότητας	2.500.000 €	0,00 €	0,00 €	800.000,00 €	900.000,00 €	800.000,00 €	0,00 €	0,00 €
Ειδικός Στόχος 2.2: Ενίσχυση της Απασχόλησης									2.400.000 €	0 €	200.000 €	1.100.000 €	1.100.000 €	0 €	0 €	0 €
18	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.01c	134	Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	600.000 €	0,00 €	0,00 €	300.000,00 €	300.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
19	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.02c	134	Δράσεις κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	400.000 €	0,00 €	0,00 €	200.000,00 €	200.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
20	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.02c	134	Δράσεις κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλOTEχνία, υφαντική, κ.α.)	200.000 €	0,00 €	200.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
21	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.03c	137	Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	800.000 €	0,00 €	0,00 €	400.000,00 €	400.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Ενδεικτικός Π/Υ	Π/Υ 2024 (€)	Π/Υ 2025 (€)	Π/Υ 2026 (€)	Π/Υ 2027 (€)	Π/Υ 2028 (€)	Π/Υ 2029 (€)	Π/Υ 2030 (€)
22	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.04.01c	146	Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	400.000 €	0,00 €	0,00 €	200.000,00 €	200.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Προτεραιότητα 3: Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς									14.618.242 €	0 €	1.440.754 €	6.842.488 €	6.335.000 €	0 €	0 €	0 €
Ειδικός Στόχος 3.1: Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών									12.843.242 €	0 €	1.190.754 €	5.952.488 €	5.700.000 €	0 €	0 €	0 €
23	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 6011239) - Μεταφερόμενο	228.996 €	0,00 €	228.996,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
24	3	3.1	5	5.02	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Περιφερειακό Σχέδιο Διατήρησης της οικολογικής συνδεσιμότητας και της συνοχής του Δικτύου Natura 2000 στη Δυτική Μακεδονία (MIS: 6011766) - Μεταφερόμενο	204.753 €	0,00 €	104.753,00 €	100.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
25	3	3.1	5	5.02	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Βιώσιμη Προστασία των Λιμνών Χειμαδίτιδας και Πετρών του Δικτύου Natura 2000 με τη Διαχείριση του Καλαμιώνα τους με Φυσικά Συστήματα (MIS: 6011286) - Μεταφερόμενο	358.480 €	0 €	158.480 €	200.000 €	0 €	0 €	0 €	0 €
26	3	3.1	5	5.02	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Προστασία Λίμνης Ζάζαρης από φερτά υλικά	200.000 €	0,00 €	0,00 €	200.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
27	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Παρατηρητήριο Πουλίων στην περιοχή των Πρεσπών	120.000 €	0,00 €	0,00 €	120.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
28	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Οριοθέτηση και ανάδειξη λιβαδιών με νάρκισσους	60.000 €	0,00 €	60.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
29	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Ανάπλαση μονοπατιού κατά μήκος του καναλιού ΤΚ Πετρών από πηγές έως Μύλο Χατζηκωνσταντίνου (MIS: 6006901) - Μεταφερόμενο	558.550 €	0,00 €	0,00 €	158.550,00 €	400.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
30	3	3.1	5	5.02	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Κατασκευή Δικτύου μονοπατιών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6006903) - Μεταφερόμενο	385.640 €	0,00 €	0,00 €	185.639,75 €	200.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
31	3	3.1	5	5.02	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (MIS: 6006905) - Μεταφερόμενο	432.580 €	0,00 €	0,00 €	132.580,00 €	300.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
32	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Ενδυνάμωση Οικοτουριστικών Λειτουργιών Πλωτής Πεζογέφυρας Αγίου Αχιλλείου Συνοδων Έργων (MIS: 6006906) - Μεταφερόμενο	1.238.525 €	0,00 €	238.525,08 €	500.000,00 €	500.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Ενδεικτικός Π/Υ	Π/Υ 2024 (€)	Π/Υ 2025 (€)	Π/Υ 2026 (€)	Π/Υ 2027 (€)	Π/Υ 2028 (€)	Π/Υ 2029 (€)	Π/Υ 2030 (€)
33	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Οινοτουριστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία	400.000 €	0,00 €	100.000,00 €	300.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
34	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Δράσεις προβολής λιμνών και ποταμών Δυτικής Μακεδονίας	300.000 €	0,00 €	100.000,00 €	100.000,00 €	100.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
35	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Ανάπτυξη υποδομών πρόσβασης στις λίμνες Βεγορίτιδας και Μεγάλης Πρέσπας για κολύμβηση ατόμων με κινητικά προβλήματα	100.000 €	0,00 €	0,00 €	100.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
36	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Ενιαία σήμανση περιοχών παρέμβασης ΟΧΕ	500.000 €	0,00 €	0,00 €	250.000,00 €	250.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
37	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία	400.000 €	0,00 €	0,00 €	100.000,00 €	300.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
38	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Κατασκευή δικτύου μονοπατιών για την ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού στα Πιέρια	500.000 €	0,00 €	100.000,00 €	400.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
39	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσιά και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 6006904) - Μεταφερόμενο	1.905.718 €	0,00 €	0,00 €	905.718,42 €	1.000.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
40	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση Παραλίμνιας περιοχής Τ.Κ. Αγίου Παντελεήμονα	650.000 €	0,00 €	0,00 €	300.000,00 €	350.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
41	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Διαμόρφωση Κοινοχρήστων Χώρων Τ.Κ. Λιμνοχωρίου φιλικών στα ΑΜΕΑ	1.200.000 €	0,00 €	0,00 €	600.000,00 €	600.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
42		3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση παραποτάμιων περιοχών Γρεβενών	800.000 €	0,00 €	0,00 €	400.000,00 €	400.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
43	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση οικισμού Νεστορίου	1.500.000 €	0,00 €	100.000,00 €	700.000,00 €	700.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
44	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση - Διαμόρφωση παραποτάμιας περιοχής Αλιάκμονα στη θέση «ΚΟΤΣΙΑ» Μικροκράστρου του Δήμου Βοΐου	800.000 €	0,00 €	0,00 €	200.000,00 €	600.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Ειδικός Στόχος 3.2: Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς									1.775.000 €	0 €	250.000 €	890.000 €	635.000 €	0 €	0 €	0 €
45	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση - ανάδειξη του Ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου στο Δήμο Πρεσπών	450.000 €	0,00 €	200.000,00 €	250.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
46	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στους Ψαράδες Δ. Πρεσπών	300.000 €	0,00 €	0,00 €	100.000,00 €	200.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
47	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών	250.000 €	0,00 €	50.000,00 €	200.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Ενδεικτικός Π/Υ	Π/Υ 2024 (€)	Π/Υ 2025 (€)	Π/Υ 2026 (€)	Π/Υ 2027 (€)	Π/Υ 2028 (€)	Π/Υ 2029 (€)	Π/Υ 2030 (€)
48	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Ανακαίνιση και Προσθήκη κατ' επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου "Κατοικία Αλεξίου Ζορμπά" και μετατροπή του σε εκθετήριο "Το Καταφύγι του Αλέξη Ζορμπά" στον οικισμό Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού	435.000 €	0,00 €	0,00 €	200.000,00 €	235.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
49	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Γρατσάνης Δήμου Βελβεντού	340.000 €	0,00 €	0,00 €	140.000,00 €	200.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Προτεραιότητα 4: Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση									200.000 €	10.000 €	40.000 €	55.000 €	55.000 €	40.000 €	0 €	0 €
Ειδικός Στόχος 4.1: Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ									200.000 €	10.000 €	40.000 €	55.000 €	55.000 €	40.000 €	0 €	0 €
50	4	4.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.20a	182	Τεχνική Υποστήριξη Χωρικού Φορέα	150.000 €	10.000,00 €	30.000,00 €	40.000,00 €	40.000,00 €	30.000,00 €	0,00 €	0,00 €
51	4	4.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.20b	179	Δράσεις Δημοσιότητας ΟΧΕ	50.000 €	0,00 €	10.000,00 €	15.000,00 €	15.000,00 €	10.000,00 €	0,00 €	0,00 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων (ΕΚΤ+)									2.400.000,00 €	0,00 €	200.000,00 €	1.100.000,00 €	1.100.000,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων (ΕΤΠΑ)									37.942.291,82 €	10.000,00€	4.231.958,41 €	18.140.333,41 €	13.520.000,00 €	2.040.000,00 €	0,00 €	0,00 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων									40.342.291,82 €	10.000,00€	4.431.958,41 €	19.240.333,41 €	14.620.000,00 €	2.040.000,00 €	0,00 €	0,00 €

7 Σύστημα διακυβέρνησης

Για την αποτελεσματική διακυβέρνηση της ΟΧΕ απαιτείται η σύσταση Χωρικού Φορέα για το συντονισμό ενεργειών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων εταίρων σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού, του προγραμματισμού και εφαρμογής των δράσεων, καθώς και της παρακολούθησης της υλοποίησης των χωρικών στρατηγικών (δημιουργία εταιρικής σχέσης).

Η εταιρική σχέση περιλαμβάνει τη συστηματική και πολυεπίπεδη συνεργασία όλων των τοπικών συντελεστών – τοπική αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού, εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και της κοινωνίας των πολιτών.

Η υποστήριξη της διακυβέρνησης της χωρικής στρατηγικής θα πραγματοποιείται από Ομάδες Υποστήριξης σε Τοπικό (Χωρικός Φορέας) και Περιφερειακό επίπεδο (Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης).

- Αρμοδιότητες Ομάδας Υποστήριξης Τοπικού Επιπέδου (Χωρικού Φορέα):
 - Η Τοπική Ομάδα Υποστήριξης συγκροτείται με ευθύνη του αρμόδιου χωρικού φορέα της κάθε Στρατηγικής στο πλαίσιο της αντίστοιχης ΟΧΕ,
 - Συντονίζει το σχεδιασμό και τη διαβούλευση της Στρατηγικής και τη διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς και την τοπική κοινωνία,
 - Διαμορφώνει το Σχέδιο Δράσης για την ωρίμανση των έργων και την υλοποίηση της Στρατηγικής,
 - Παρακολουθεί την πορεία ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων της Στρατηγικής,
 - Επιλύει προβλήματα κατά την πορεία υλοποίησης,
 - Ενημερώνει την ΕΥΔ και την Περιφερειακή Ομάδα.
- Αρμοδιότητες Ομάδας Υποστήριξης Περιφερειακού Επιπέδου:
 - Η Περιφερειακή Ομάδα Υποστήριξης συγκροτείται με ευθύνη της ΕΥΔ.
 - Συντονίζει το σχεδιασμό και τη διαβούλευση των Στρατηγικών ΟΧΕ, σε επίπεδο Περιφέρειας,
 - Παρακολουθεί τη συνολική υλοποίηση των Στρατηγικών και διαμορφώνει προτάσεις για επίλυση των προβλημάτων,
 - Ενημερώνει την ΕΥΔ και την Εθνική Αρχή Συντονισμού (ΕΑΣ).

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Σχήμα 12: Συνοπτική Παρουσίαση Ρόλων και Συνεργασιών μεταξύ Χωρικής Ομάδας (Επιχειρησιακού Βραχίονα) και της Περιφερειακής Ομάδας Υποστήριξης

	Χωρική Ομάδα Υποστήριξης	Περιφερειακή Ομάδα Υποστήριξης
Σχεδιασμός	Συντονίζει και υποστηρίζει τον Χωρικό Φορέα στο Σχεδιασμό και την διαβούλευση	<ul style="list-style-type: none"> Ελέγχει την τήρηση των δεσμεύσεων Ελέγχει την ποιότητα της διαβούλευσης Συντονίζει τις Χωρικές Στρατηγικές και συνθέτει τον περιφερειακό χάρτη Χωρικών Στρατηγικών
Υλοποίηση	<ul style="list-style-type: none"> Υποστηρίζει τον Χωρικό Φορέα στην ένταξη των έργων του Προσδιορίζει τα προβλήματα υλοποίησης και συντάσσει σχέδια δράσεις για την επίλυση τους, διαμορφώνει προτάσεις τεχνικής υποστήριξης 	<ul style="list-style-type: none"> Επικουρεί τις Χωρικές Ομάδες στην αντιμετώπιση προβλημάτων Κινητοποιεί λύσεις τεχνικής υποστήριξης Παρέχει (μέσω του εμπειρογνώμονα) Διοικητική Ενδυνάμωση
Παρακολούθηση	<ul style="list-style-type: none"> Συντάσσει περιοδικές έκθεση προόδου και τις υποβάλλει 	<ul style="list-style-type: none"> Αναλαμβάνει την έγκαιρη παροχή πληροφορίας από το ΟΠΣ στην Χωρική Ομάδα Ελέγχει τις εκθέσεις προόδου των Χωρικών Στρατηγικών και τις συνθέτει σε μια ενιαία περιφερειακή

Πηγή: Οδηγός Εφαρμογής για τη Συγκρότηση των Ομάδων Υποστήριξης της Διακυβέρνησης των ΟΧΕ και ΟΧΕ ΒΑΑ για την Περίοδο 2021 - 2027

7.1 Περιγραφή του Συστήματος Διακυβέρνησης της Υλοποίησης της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών

7.1.1 Αρμοδιότητες και Καθήκοντα Χωρικού Φορέα

Η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας έχει αναλάβει τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του Χωρικού Φορέα της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών της ΠΔΜ.

Ο Χωρικός Φορέας οργανώνει τη διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς της περιοχής παρέμβασης. Συντάσσει το Σχέδιο της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας και το υποβάλλει στην ΕΥΔ του Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία». Το Σχέδιο πριν την υποβολή του πρέπει να έχει εγκριθεί από το αρμόδιο συλλογικό όργανο.

Για την αποτελεσματική διοίκηση και λειτουργία του Χωρικού Φορέα συστήνεται το Συμβούλιό του. Πρόεδρος του Συμβουλίου ορίζεται ο νόμιμος εκπρόσωπος του Επικεφαλής Εταίρου.

Το Συμβούλιο συνέρχεται κατ' ελάχιστον μία φορά ανά τετράμηνο ή όποτε κληθεί από τον Πρόεδρο σε τακτική ή έκτακτη συνεδρίαση. Αντικείμενο του Συμβουλίου είναι ο συντονισμός και η παρακολούθηση όλων των εργασιών που απαιτούνται για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων του Χωρικού Φορέα, η διαπίστωση της ολοκλήρωσης των εκατέρωθεν υποχρεώσεων.

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Το Συμβούλιο εντός του πρώτου μήνα κάθε ημερολογιακού έτους υποβάλει ετήσια έκθεση πεπραγμένων προς την Περιφερειακή Ομάδα Διακυβέρνησης Στρατηγικών Χωρικής Ανάπτυξης της ΕΥΔ η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- Την πορεία υλοποίησης της Στρατηγικής,
- Τις προκλήσεις που προκύπτουν από την υλοποίησή της και τις απαιτούμενες ενέργειες για την αντιμετώπισή τους,
- Τις Δράσεις διαβούλευσης, προβολής και δημοσιότητας που πραγματοποιήθηκαν μέσα στην χρονιά.

Το Συμβούλιο, εφόσον απαιτηθεί με βάση την πορεία υλοποίησης ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών, εισηγείται στην ΕΥΔ προτάσεις αναθεώρησης της Στρατηγικής ΟΧΕ.

7.1.2 Ομάδα Υποστήριξης του Χωρικού Φορέα ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Συγκροτήθηκε Ομάδα Υποστήριξης του Χωρικού Φορέα ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας για την Προγραμματική Περίοδο 2021 – 2027, με στόχο:

- Το συντονισμό του σχεδιασμού της Στρατηγικής και τη διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς και την τοπική κοινωνία.
- Τη διαμόρφωση του Σχεδίου Δράσης για την ωρίμανση των έργων και την υλοποίηση της Στρατηγικής.
- Την παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων της Στρατηγικής.
- Την επίλυση προβλημάτων στην πορεία υλοποίησης.

Η Ομάδα Υποστήριξης αποτελεί τον επιχειρησιακό βραχίονα του Χωρικού Φορέα. Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 146561/08.09.2023 (ΑΔΑ: 6ΖΟΩ7ΛΨ-Ω7Π) Απόφαση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας αποτελείται από:

- Το Γενικό Διευθυντή Οργάνωσης και Ανάπτυξης, ο οποίος ορίζεται ως Πρόεδρος της Ομάδας Υποστήριξης. Σε περίπτωση απουσίας αναπληρώνεται από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Στρατηγικού Σχεδιασμού και Αξιολόγησης.
- Έναν (1) εκπρόσωπο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας / Γενική Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης.
- Δύο (2) εκπροσώπους της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας / Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών / Διεύθυνση Επιχειρηματικότητας Απασχόλησης και δια βίου Μάθησης.

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Δεκατρείς (13) εκπροσώπους των Δήμων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (Υπηρεσίες Προγραμματισμού ή/και Τεχνικές Υπηρεσίες).
- Ένα (1) στέλεχος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» (ΕΥΔ ΠΔΜ).
- Ένα (1) στέλεχος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (Π-ΔΑΜ) 2021 – 2027.
- Έναν (1) εκπρόσωπο του Αναπτυξιακού Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΑΝΚΟ ΑΕ).
- Έναν (1) εκπρόσωπο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου Δυτικής Μακεδονίας (ΑΔΗΔΜ) / Διεύθυνση Υδάτων Δυτικής Μακεδονίας.
- Έναν (1) εκπρόσωπο του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.) / Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Μακεδονίας.
- Έναν (1) εκπρόσωπο του Σωματείου «Διάζωμα».
- Έναν (1) εκπρόσωπο του Συμβούλου Τεχνικής Υποστήριξης.

7.1.3 Αρμοδιότητες Προέδρου – Συντονιστή Ομάδας Υποστήριξης του Χωρικού Φορέα

Ο Πρόεδρος – Συντονιστής έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Είναι υπεύθυνος για το συντονισμό της Ομάδας Υποστήριξης.
- Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση εφαρμογής της Στρατηγικής και την επίλυση προβλημάτων κατά την πορεία υλοποίησης.
- Είναι αρμόδιος επικοινωνίας με την Περιφερειακή Ομάδα Υποστήριξης Στρατηγικών Χωρικής Ανάπτυξης της ΕΥΔ.

Ο Πρόεδρος – Συντονιστής της Ομάδας Υποστήριξης συμμετέχει και ενημερώνει το Όργανο Διοίκησης του Χωρικού Φορέα για οποιοδήποτε θέμα σχετίζεται με την πρόοδο της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας. Εισηγείται την ετήσια έκθεση πεπραγμένων προς αυτό το οποίο μετά την έγκρισή του υποβάλλεται στην ΕΥΔ.

Το Όργανο Διοίκησης του Χωρικού Φορέα με αιτιολογημένη απόφασή του μπορεί να τροποποιεί την σύνθεση της Ομάδας Υποστήριξης. Σε περίπτωση αναγκαιότητας ενδυνάμωσης της ομάδας υποστήριξης, ο Επικεφαλής Εταίρος δύναται να προσλάβει προσωπικό μέσω του διαθέσιμου για αυτόν τον σκοπό προϋπολογισμού που περιλαμβάνεται στην εγκεκριμένη Στρατηγική.

8 Προϋποθέσεις Αποτελεσματικής Εφαρμογής

Η αποτελεσματική εφαρμογή της επικαιροποιημένης Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας προϋποθέτει την παραγωγική συνεργασία μεταξύ του Χωρικού Φορέα, της Ομάδας Υποστήριξης του Χωρικού Φορέα και των τελικών δικαιούχων των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων. Ο ρόλος των ανωτέρων εμπλεκόμενων μελών είναι συμπληρωματικός, με την Ομάδα Υποστήριξης του Χωρικού Φορέα να έχει τεχνικό, συμβουλευτικό και υποστηρικτικό ρόλο.

Κρίσιμες ενέργειες για την υλοποίηση της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών αποτελούν:

- Η διαμόρφωση Σχεδίου Δράσης για την ωρίμανση των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων,
- Η δημιουργία Οδικού Χάρτη για την υλοποίησή τους,
- Η παρακολούθηση και αξιολόγησης της εφαρμογής του επιχειρησιακού σχεδίου,
- Η ενίσχυση της διαχειριστικής ικανότητας των εμπλεκόμενων φορέων.

8.1 Διαμόρφωση Σχεδίου Δράσης για την Ωρίμανση των Παρεμβάσεων της Στρατηγικής

Η ομάδα υποστήριξης του Χωρικού Φορέα θα προχωρήσει στη διαμόρφωση σχεδίου δράσης για την ωρίμανση των παρεμβάσεων της στρατηγικής, το οποίο θα αποτελέσει τη βάση για την αποτελεσματική παρακολούθηση και υλοποίηση της Στρατηγικής κατά την περίοδο 2021 – 2027.

Στόχος του σχεδίου είναι η οργάνωση και συστηματοποίηση των ενεργειών που απαιτούνται για την αποτελεσματικότερη επίσπευση της ωρίμανσης των έργων, την αναγνώριση εμποδίων ή κινδύνων που προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίησή τους και εν γένει να επιδράσουν αρνητικά στην εκτέλεση της Στρατηγικής.

Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά):

- Την αποτίμηση του αρχικού βαθμού ωρίμανσης έργων κατά την ένταξή τους και καταγραφή της εξέλιξής τους (π.χ. έργα «μεταφερόμενα» με βαθμό ωρίμανσης ή μη, έργα «νέα» κ.λπ.).
- Την αποτίμηση των αναγκών ωρίμανσης και των φορέων που εμπλέκονται σε αυτήν.
- Τυχόν ευρύτερα ζητήματα (π.χ. από το ευρύτερο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο) που επηρεάζουν την ωρίμανσή τους.

Σε επόμενα στάδια και με την «ενεργοποίηση» της Στρατηγικής, το Σχέδιο Δράσης παρακολουθείται και διαμορφώνεται / αναμορφώνεται, αποτελώντας βασικό εργαλείο για την παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων.

Το Σχέδιο Δράσης επικεντρώνεται στον εντοπισμό και την επίλυση των προβλημάτων που επηρεάζουν την εύρυθμη υλοποίηση της Στρατηγικής.

Για το λόγο αυτό, εστιάζει στη χαρτογράφηση προβλημάτων που ανατρέπουν τον αρχικό σχεδιασμό και στην αποτύπωση με σαφήνεια και χρονοπρογραμματισμό ανά αρμόδιο φορέα των απαραίτητων ενεργειών για την αντιμετώπισή τους.

8.2 Δημιουργία Οδικού Χάρτη Υλοποίησης Έργων

Η δημιουργία Οδικού Χάρτη υλοποίησης έργου μπορεί να γίνεται, κατά την κρίση της ομάδας υποστήριξης του Χωρικού Φορέα, για έργα που έχουν στρατηγικό χαρακτήρα (σημαντικά έργα) και τα οποία αντιμετωπίζουν πολύπλοκα ζητήματα κατά την υλοποίησή τους, όπως ζητήματα ιδιοκτησίας, παραχώρησης χρήσης μεταξύ φορέων του δημοσίου ή/και της τοπικής αυτοδιοίκησης, χαρακτηρισμών χρήσεων αρχαιολογίας, κτηματολογίου – δασολογίου, περιβαλλοντικής αδειοδότησης, πολεοδομικού ή συγκοινωνιακού σχεδιασμού, διευθέτησης ζητημάτων κρατικών ενισχύσεων κ.ά.

Στόχος του Οδικού Χάρτη είναι να διαμορφωθεί μια εποπτική αλλά σαφής εικόνα των προβλημάτων και του τρόπου αντιμετώπισής τους σε επίπεδο έργου / πράξης.

Αυτό περιλαμβάνει:

- Την περιγραφή του ζητήματος,
- Την καταγραφή όλων των εμπλεκόμενων μερών και υπηρεσιών,
- Την καταγραφή των βημάτων – ενεργειών που πρέπει να πραγματοποιηθούν για την αντιμετώπιση του προβλήματος,
- Την αντιστοίχιση των βημάτων με τα κατά αρμοδιότητα υπεύθυνα εμπλεκόμενα μέρη.

Στη συνέχεια, και μετά τη συμπλήρωση τυχόν κενών μεταξύ βημάτων και αρμοδιοτήτων, καταγράφονται για κάθε εμπλεκόμενο φορέα τα στοιχεία επικοινωνίας του αρμόδιου τμήματος (αν είναι δυνατόν και του προσώπου) που είναι υπεύθυνο για την υλοποίηση του βήματος – ενέργειας, καθώς και η εκτίμηση του χρόνου εκτέλεσής του που απαιτείται.

Ο Οδικός Χάρτης ολοκληρώνεται με τοποθέτηση των ενεργειών – βημάτων σε ένα χρονοδιάγραμμα με λογική χρονικά σειρά, λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένα βήματα μπορούν να υλοποιηθούν παράλληλα με κάποια άλλα, ενώ ορισμένα μπορεί να είναι προ-απαιτούμενα για άλλα.

8.3 Παρακολούθηση της Πορείας Ωρίμανσης και Υλοποίησης των Πράξεων της Στρατηγικής

Για την αποτελεσματική παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών, η ομάδα υποστήριξης του Χωρικού Φορέα θα προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- Σύστημα παρακολούθησης με κατάλληλους δείκτες και ισχυρή λογική της παρέμβασης:
 - ποστήριξη του Χωρικού Φορέα στην επιλογή και τήρηση του προτεινόμενου συστήματος δεικτών και διατύπωση προτάσεων βελτίωσης του συστήματος παρακολούθησης,
 - ποστήριξη του Χωρικού Φορέα στη διασφάλιση στοιχείων που εξυπηρετούν το βέλτιστο σχεδιασμό (evidence based).

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

- Διασφάλιση διαθεσιμότητας στοιχείων και διαδικασιών συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων παρακολούθησης:
υνεργασία με τους δικαιούχους – εταίρους και τους ωφελούμενους για τη συλλογή ποσοτικής και ποιοτικής πληροφορίας που θα αξιοποιηθεί για την παρακολούθηση (εκτός δεδομένων ΟΠΣ που παραλαμβάνει από την Περιφερειακή Ομάδα ή απευθείας από την ΕΥΔ).
α μέλη δύναται να παρέχουν ποσοτική και ποιοτική πληροφόρηση σχετικά με τον τομέα αναφοράς τους.
- Κινητοποίηση σχετικών φορέων και πολιτών στις δραστηριότητες παρακολούθησης:
ινητοποίηση εμπλεκόμενων φορέων και της κοινωνίας των πολιτών για τη διασφάλιση της συμμετοχής τους σε όλο το φάσμα του σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης της Στρατηγικής. Δύναται να καταρτιστεί τοπικό σχέδιο δράσης για την κινητοποίηση των τοπικών φορέων και των πολιτών στην περιοχή της ΟΧΕ.
κτέλεση αρμοδιοτήτων σημείου επαφής (focal point) σε τοπικό επίπεδο.
- Παρακολούθηση της εξέλιξης της Στρατηγικής και διαμόρφωση προτάσεων προσαρμογής της ή / και τη λήψη μέτρων επίσπευσης.
Η ομάδα υποστήριξης Χωρικού Φορέα συνδράμει στην επίσπευση της υλοποίησης των έργων της Στρατηγικής μέσα από την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη του Χωρικού Φορέα και των Δικαιούχων, την καθοδήγησή τους και την παροχή τεχνογνωσίας και εμπειρίας.
Η επίσπευση και ο συντονισμός της υλοποίησης του συνόλου της Στρατηγικής σχετίζεται με την παρακολούθηση και την καλή γνώση των ζητημάτων και των κινδύνων που αντιμετωπίζει συνολικά, αλλά και χωριστά το κάθε έργο, καθώς και των δυνατοτήτων παρέμβασης και αντιμετώπισης αυτών.
Για την άσκηση του ρόλου αυτού οφείλει να γνωρίζει το «χάρτη» εμπλεκόμενων φορέων στη διαχείριση, την υλοποίηση και την υποστήριξη των ΟΧΕ, συμπεριλαμβανομένων και των φορέων και μέσων παροχής Τεχνικής Βοήθειας. Σημαντικό στοιχείο προς την κατεύθυνση αυτή θα αποτελέσει ο Οδικός Χάρτης που εκπονείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων 2021 – 2027.
Για δράσεις / έργα για τα οποία θα αναφέρονται προβλήματα / κίνδυνοι υλοποίησης θα καταγράφονται οι κύριες αιτίες και τα γενικά στοιχεία των προτεινόμενων ενεργειών αντιμετώπισής τους. Η καταγραφή αυτή θα έχει τη μορφή Τεχνικού Δελτίου το οποίο θα περιγράφει συνοπτικά:
ο είδος του προβλήματος / κινδύνου (θεσμικό / ρυθμιστικό, επάρκειας του φορέα, αστοχίας μελετών / προ-εκτιμήσεων, συντονισμού, πολεοδομίας / κτηματολογίου / κυριότητας, επάρκειας φορέα λειτουργίας, αδυναμίας κάλυψης ιδίων πόρων κ.ο.κ.),
ην επίπτωση που έχει στο έργο (καθυστέρηση, ματαίωση, αύξηση κόστους, μη

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

λειτουργικότητα, αδυναμία κάλυψης αναγκών βάσει των οποίων το έργο ή η δράση είχε σχεδιαστεί), αν είναι δυνατόν και με ποσοτικά στοιχεία (χρόνος, ευρώ, αύξηση φυσικού αντικειμένου σε κατάλληλη μονάδα),

η μεθοδολογία αντιμετώπισης και τους πόρους (χρηματοδοτικούς, τεχνολογικούς, ανθρώπινους) που απαιτούνται, καθώς και τυχόν ανάγκες Τεχνικής Βοήθειας (με περιγραφή αν είναι δυνατόν του τρόπου και του φορέα παροχής τους),

ον προγραμματισμό ενεργειών ωρίμανσης. Οι ενέργειες που προτείνονται θα πρέπει να είναι σε άμεση σχέση με τα προβλήματα που έχουν αναγνωρισθεί στην προηγούμενη ενότητα. Οι προτάσεις ενεργειών θα περιλαμβάνουν:

εργραφή των βημάτων που θα ακολουθηθούν,
εχνικά χαρακτηριστικά (αν απαιτούνται),
ρόνο, προϋπολογισμό και πιθανή πηγή χρηματοδότησης,
ναμενόμενη επίπτωση στο έργο,
ρμόδιο φορέα.

8.4 Μέτρα και Ενέργειες για τη Βελτίωση και την Ενίσχυση της Διαχειριστικής Ικανότητας των Εμπλεκόμενων Φορέων

Η υποστήριξη του σχεδιασμού, της προετοιμασίας (ωρίμανσης) των έργων, της παρακολούθησης και της αξιολόγησης αποτελεί κύρια παράμετρο για την επιτυχημένη υλοποίηση της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών.

Ο Χωρικός Φορέας δύναται να χρηματοδοτήσει Εμπειρογνώμονες και Τεχνικούς Συμβούλους που θα πλαισιώσουν την ομάδα υποστήριξης Χωρικού Φορέα της Στρατηγικής του. Ο Τεχνικός Σύμβουλος έχει ως αντικείμενο την παροχή συμβουλών προς τον οργανισμό για την καλύτερη κατανόηση των εργασιών του και την εύρεση αποτελεσματικών λύσεων:

- Υποστήριξη της ομάδας υποστήριξης Χωρικού Φορέα στην παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης της Στρατηγικής και των έργων, αναλαμβάνοντας τη σύνταξη και την εισήγηση των Εκθέσεων Παρακολούθησης της Προόδου,
- Συνεργασία και κινητοποίηση των φορέων υλοποίησης για την επίσπευση των έργων, καταγραφή αδυναμιών και εμποδίων στην υλοποίησή τους και διατύπωση προτάσεων για την αντιμετώπισή τους. Παρέχει τεχνικές συμβουλές προς τους φορείς υλοποίησης σε σχέση με τη διαχείριση του σχεδιασμού και της υλοποίησης των έργων τους,
- Διάρθρωση και παρακολούθηση του χρονοδιαγράμματος (ετήσιο πλάνο) εργασιών,
- Καταγραφή και οριοθέτηση αναγκών για Τεχνική Βοήθεια και εισήγησή τους στην ομάδα υποστήριξης Χωρικού Φορέα ή στο Χωρικό Φορέα.
- Συνεργασία με τους υπόλοιπους χωρικούς εμπειρογνώμονες και με τον Περιφερειακό εμπειρογνώμονα, μεγιστοποιώντας την εμπειρία και τα οφέλη,

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

- Συλλογή για λογαριασμό του φορέα δεδομένων και στοιχείων που αφορούν την υλοποίηση των έργων,
- Υποστήριξη στο σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων δημοσιότητας και προβολής (ανάθεση Τεχνικού Συμβούλου μπορεί να συνδυαστεί και με Σύμβουλο Δημοσιότητας).

Σημειώνεται στο πλαίσιο των προτεινόμενων παρεμβάσεων της Στρατηγικής ΟΧΕ έχει προβλεφθεί δράση Τεχνικής Υποστήριξης του Χωρικού Φορέα προϋπολογισμού 150.000,00 €.

Βιβλιογραφία

1. Πρόγραμμα «Δυτική Μακεδονία» 2021 – 2027 (2022),
2. Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΔΑΜ) 2021 – 2027 (2022).

Ηλεκτρονικές Πηγές

1. <https://www.pepdym.gr>
2. <https://eydam.gr>

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Παραρτήματα

Παράρτημα 1: Συνοπτικά Δελτία Δράσεων – Πράξεων

01. Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα)

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	01	Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα)
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		1.500.000 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Αμυνταίου	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Αμυνταίου	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Αμυνταίου	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών (ΕΤΠΑ)	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	045. Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα σύμφωνα με τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	01	Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα)	
Λιμνών & Ποταμών			
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα)	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Εξοικονόμηση ενέργειας, μείωση εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, μείωση ετήσιας δαπάνης ηλεκτρικού ρεύματος.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση ενεργειακής αποδοτικότητας συστημάτων ηλεκτροφωτισμού, • Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση της περιοχής, • Μείωση περιβαλλοντικής επιβάρυνσης. 	
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
		RCO19 – Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση	τετραγωνικά μέτρα
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
		RCR26 – Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα)	MWh/έτος
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.	
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει	
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη		X	
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			24

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

**02. Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών
Δήμου Καστοριάς**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	02	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		1.500.000 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Καστοριάς	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Καστοριάς και ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. (για την αντικατάσταση φωτιστικών σωμάτων στο δίκτυο αρμοδιότητάς της)	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Καστοριάς	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	045. Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα σύμφωνα με τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	02	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς		
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		Αντικείμενο της πράξης είναι η ενεργειακή αναβάθμιση του δικτύου φωτισμού των παραλίμνιων και παραποτάμιων οικισμών του Δήμου μέσω της αντικατάστασης συμβατικών φωτιστικών σωμάτων με νέα φωτιστικά σώματα σύγχρονης τεχνολογίας LED. Συγκεκριμένα αφορά τους οικισμούς Βασιλειάδας, Μελισσοτόπου, Σταυροποτάμου, Φωτεινής, Μεταμόρφωσης, Πολυκάρπης, Δισπηλιού, Κολοκυνθούς, Πορείας, Χιλιοδένδρου, Μεσοποταμίας, Τσάκονης Καλοχωρίου, Πενταβρύσου, Λεύκης και Κορομηλιάς.		
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Με την πράξη βελτιώνεται το επίπεδο φωτισμού των παραλίμνιων και παραποτάμιων οικισμών, αναδεικνύοντάς τους και μειώνονται οι απαιτήσεις ενέργειας και βελτιώνεται το ενεργειακό αποτύπωμα της περιοχής. Επίσης μειώνεται το κόστος λειτουργίας και συντήρησης του δημοτικού οδοφωτισμού με άμεσο αποτέλεσμα την μείωση των ανταποδοτικών τελών προς τους ωφελούμενους (δημότες, επαγγελματίες κλπ).		
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">• Βελτίωση ενεργειακής αποδοτικότητας συστημάτων ηλεκτροφωτισμού,• Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση της περιοχής,• Μείωση περιβαλλοντικής επιβάρυνσης.		
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCO19 – Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση	τετραγωνικά μέτρα	
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCR26 – Ετήσια κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (εκ της οποίας: κατοικίες, δημόσια κτίρια, επιχειρήσεις, άλλα)	MWh/έτος	
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη		X	Υπάρχει δυνατότητα άμεσης ωρίμανσης της μελέτης (τμήμα της μελέτης αντικατάστασης του συνόλου του δικτύου	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	02	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς	
			οδοφωτισμού του δήμου) και άμεσης κοστολόγησης από τη ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. Επίσης, υπάρχουν τεύχη δημοπράτησης από 2 αντίστοιχες προμήθειες οι οποίες υλοποιούνται και 1 η οποία είναι υπό δημοπράτηση.
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		18	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

03. Δράσεις Ηλεκτροκίνησης

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	03	Δράσεις Ηλεκτροκίνησης	
Υποέργα			
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		1.000.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Απλή εκτίμηση		X	
Από οριστική μελέτη			
Από προμελέτη			
Χωρίς προμελέτη			
Συμβασιολογημένο			
Εκτελούμενο			
Φορέας Πρότασης	Δήμος Αμυνταίου		
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Αμυνταίου		
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Αμυνταίου		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι		
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ		
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)		
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών (ΕΤΠΑ)		
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	082. Τροχαίο υλικό καθαρών αστικών μεταφορών		
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής		
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής		
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Αντικείμενο του έργου αποτελεί η προμήθεια αμιγώς ηλεκτροκίνητων οχημάτων για την κάλυψη των υπηρεσιακών αναγκών του Δήμου Αμυνταίου.		
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας μέσω της αξιοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρει η ηλεκτροκίνηση.		
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> Μείωση περιβαλλοντικής επιβάρυνσης. 		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	03	Δράσεις Ηλεκτροκίνησης	
		RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
		RCR50 – Πληθυσμός που ωφελείται από μέτρα για την ποιότητα του αέρα	άτομα
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης	N.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη		X	
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			12

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

04. Δημιουργία Πεζόδρομου – Ποδηλατοδρόμου για τη διασύνδεση της λίμνης Πολυφύτου με τα κάστρα Σερβίων

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	04	Δημιουργία Πεζόδρομου – Ποδηλατοδρόμου για τη διασύνδεση της λίμνης Πολυφύτου με τα κάστρα Σερβίων
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		1.850.000 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		X
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης		Δήμος Σερβίων
Φορέας Υλοποίησης		Δήμος Σερβίων
Φορέας Λειτουργίας		Δήμος Σερβίων
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)		Όχι
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)		ΕΤΠΑ
Προτεραιότητα Π-ΔΜ		5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ		5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ		083. Υποδομές ποδηλασίας
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών		1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών		1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	04	Δημιουργία Πεζόδρομου – Ποδηλατοδρόμου για τη διασύνδεση της λίμνης Πολυφύτου με τα κάστρα Σερβίων		
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		Η πρόταση αφορά στη σύνδεση της πόλης των Σερβίων με τη Λίμνη Πολυφύτου, με τη δημιουργία πεζόδρομου - ποδηλατοδρόμου, ο οποίος θα ξεκινά από το όριο του σχεδίου πόλης και θα καταλήγει στη λίμνη. Το συνολικό μήκος διαδρομής είναι 3.560,00μ. από τα οποία τα 3.542,30μ. θα είναι επιστρωμένα με ασφαλτό ενώ, τα 17,70μ. της διαδρομής αναφέρονται σε διασταυρώσεις του ποδηλατοδρόμου με υπάρχοντες ασφαλτοστρωμένους δρόμους. Στο φυσικό αντικείμενο περιλαμβάνεται και η οργάνωση χώρου στάσης - αναψυχής στην παραλίμνια χέρσα περιοχή, κάτω από το ξωκλήσι της Αγίας Βαρβάρας, όπου σε διαμορφωμένο με θραυστό υλικό λατομείου χώρο χωροθετούνται τραπεζοπάγκοι κάτω από τα δέντρα που θα φυτευτούν, τόσο στον εν λόγω όσο και στον πέριξ χώρο. Επίσης, στο αντικείμενο περιλαμβάνεται ο ηλεκτροφωτισμός, η σήμανση της διαδρομής και η επιλεκτική φύτευση σε συγκεκριμένα σημεία της όλης παρέμβασης.		
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Τον προτεινόμενο έργο, με την ανάπτυξη δραστηριοτήτων άθλησης, οικογενάγησης και οικοπαράτηρησης, θα συμβάλει στη διατήρηση, αξιοποίηση και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της παραλίμνιας αλλά και της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Σερβίων.		
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">• Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση περιοχής,• Αύξηση πρασίνου,• Βελτίωση κυκλοφοριακών συνθηκών και οδικής ασφάλειας,• Προώθηση εναλλακτικών μέσων μετακίνησης,• Μείωση περιβαλλοντικής επιβάρυνσης.		
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCO58 – Υποδομές για ποδηλασία που υποστηρίζονται	χλμ.	3,56
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCR64 – Ετήσιος αριθμός χρηστών των ειδικών υποδομών για ποδηλασία.	Χρήστες/έτος	
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας				
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		X	Πλήρης ωριμότητα έργου (αδειοδοτήσεις, τεύχη δημοπράτησης)	
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	04	Δημιουργία Πεζόδρομου – Ποδηλατοδρόμου για τη διασύνδεση της λίμνης Πολυφύτου με τα κάστρα Σερβίων
Χωρίς προμελέτη		
Παρατηρήσεις:		
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		18

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

05. Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	05	Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		1.500.000 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Καστοριάς	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Καστοριάς	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Καστοριάς	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	083. Υποδομές ποδηλασίας	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Αντικείμενο της πράξης είναι η ανακατασκευή της υφιστάμενης οδού και των αδιαμόρφωτων κοινόχρηστων χώρων πέριξ αυτής, με ταυτόχρονη υλοποίηση σημαντικής έκτασης χώρων κίνησης πεζών, η υλοποίηση ποδηλατοδρόμου διπλής κατεύθυνσης, η κατασκευή χώρων πρασίνου και η εγκατάσταση οδοφωτισμού αστικού τύπου με φωτιστικά σώματα σύγχρονης τεχνολογίας LED. Η υλοποίηση απλής και ομοιόμορφης γεωμετρίας θα παρέχει ασφάλεια σε όλους τους χρήστες (οχήματα, πεζούς, ποδηλάτες κ.λπ.).	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	05	Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων		
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Σκοπός είναι η αναβάθμιση της οδικής ασφάλειας της περιοχής σε σχέση με τα διερχόμενα αυτοκίνητα, η σύνδεση του οικισμού Μανιάκων με την παραποτάμια περιοχή, η αισθητική αναβάθμιση της περιοχής με ταυτόχρονη μέριμνα για την εξυπηρέτηση του προσκείμενου χώρου άθλησης και η παροχή ασφαλών και άνετων χώρων κίνησης πεζών, ποδηλατών και λοιπών χρηστών.		
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Με την πράξη βελτιώνονται οι κυκλοφοριακές συνθήκες και η ασφάλεια της οδού, αναδεικνύεται η παραποτάμια ζώνη και δίδεται η δυνατότητα ασφαλέστερης χρήσης της οδού στους πολίτες (περιπατητές, ποδηλάτες κ.λπ.).Πρωώθηση εναλλακτικών μέσων μετακίνησης		
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCO58 – Υποδομές για ποδηλασία που υποστηρίζονται	χλμ.	
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCR64 – Ετήσιος αριθμός χρηστών των ειδικών υποδομών για ποδηλασία.	Χρήστες/έτος	
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας				
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		X	Υπό ανάθεση (από δημοτικούς πόρους) η συμπλήρωση–επικαιροποίηση υφιστάμενης μελέτης.	
Χωρίς προμελέτη				
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			24	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

06. Συνδετήριος Ποδηλατόδρομος Πετρών - Αγίου Παντελεήμονος

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	06	Συνδετήριος Ποδηλατόδρομος Πετρών - Αγίου Παντελεήμονος
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	1.500.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Αμυνταίου	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Αμυνταίου	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Αμυνταίου	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών (ΕΤΠΑ)	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	083. Υποδομές ποδηλασίας	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Δημιουργία συνδετήριου ποδηλατόδρομου λίμνης Πετρών - Βεγορίτιδας	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Τουριστική αξιοποίηση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος των λιμνών.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> Αναβάθμιση περιβάλλοντος περιοχής. Προώθηση εναλλακτικών μέσων μετακίνησης, Βελτίωση ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών. 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	06	Συνδετήριος Ποδηλατόδρομος Πετρών - Αγίου Παντελεήμονος		
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCO58 – Υποδομές για ποδηλασία που υποστηρίζονται	χλμ.	
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCR64 – Ετήσιος αριθμός χρηστών των ειδικών υποδομών για ποδηλασία.	Χρήστες/έτος	
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη		X		
Παρατηρήσεις: Απαιτείται σύνταξη μελέτης, ΜΠΕ				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			24	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

07. Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007022) - Μεταφερόμενο

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	07	Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007022) - Μεταφερόμενο
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		2.782.523 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο	X	
Φορέας Πρότασης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Πρεσπών, ΕΦΑ Φλώρινας	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Πρεσπών	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Ναι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	062. Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (άντληση, επεξεργασία, υποδομές αποθήκευσης και διανομής, μέτρα αύξησης της απόδοσης, παροχή πόσιμου νερού)	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	07	Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007022) - Μεταφερόμενο		
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		<p>Φυσικό αντικείμενο της πράξης αποτελεί η κατασκευή νέων δικτύων ύδρευσης σε έξι οικισμούς του Δήμου Πρεσπών της ΠΕ Φλώρινας.</p> <p>Στα τεχνικά έργα περιλαμβάνονται όλες οι αναγκαίες εργασίες κατασκευής δικτύων ύδρευσης (αγωγοί, φρεάτια κ.α.) και θα υλοποιηθούν στους οικισμούς: Λαιμός, Ψαράδες, Βροντερό, Καλλιθέα, Καρυές και Κρυσταλλοπηγή.</p> <p>Στο φυσικό αντικείμενο της πράξης περιλαμβάνεται και η παρακολούθηση των εκσκαφών από την Αρχαιολογική Υπηρεσία</p> <p>Τα παραδοτέα της πράξης είναι:</p> <ul style="list-style-type: none">Κατασκευή εσωτερικού δικτύου ύδρευσης Κρυσταλλοπηγής, το οποίο θα αποτελείται από 2 ζώνες υδροδότησης Α και Β μήκους 2.318 και 4.773 μ αντίστοιχα.Κατασκευή εσωτερικού δικτύου ύδρευσης Καρυών, μήκους 3.577 μ.Κατασκευή εσωτερικού δικτύου ύδρευσης Καλλιθέας, το οποίο θα αποτελείται από 2 ζώνες υδροδότησης Α και Β μήκους 777 και 2.663 μ αντίστοιχα.Κατασκευή εσωτερικού δικτύου ύδρευσης Βροντερού, μήκους 3.443 μ.Κατασκευή εσωτερικού δικτύου ύδρευσης Ψαράδων, μήκους 3.263 μ.Κατασκευή εσωτερικού δικτύου ύδρευσης Λαιμού, το οποίο θα αποτελείται από 2 ζώνες υδροδότησης Α και Β μήκους 1.262 και 5.098 μ αντίστοιχα.		
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		<p>Στόχο της κατασκευής αποτελεί η εξασφάλιση άριστης ποιότητας και επάρκειας νερού καθώς και η προστασία των υπόγειων υδροφορέων της περιοχής από τις αντλήσεις που πραγματοποιούνται, καθώς η πλειονότητα των ανωτέρω οικισμών υδροδοτείται σήμερα ως επί το πλείστον από γεωτρήσεις. Επιπρόσθετα, με την κατασκευή των έργων θα καταστεί δυνατή η ενιαία και ολοκληρωμένη διαχείριση των εν λόγω δικτύων ύδρευσης, μειώνοντας το κόστος λειτουργίας και παρακολούθησης που απαιτείται.</p>		
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των δικτύων ώστε να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες ύδρευσης των οικισμών.Βελτίωση απόδοσης δικτύων ύδρευσης.		
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCO30 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημόσιων δικτύων ύδρευσης	χλμ.	27,81
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCR41 – Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης	άτομα	833,00
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		N.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	07	Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007022) - Μεταφερόμενο
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Εκτελείται ήδη	X	Μεταφερόμενο
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα		
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο		
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Χωρίς προμελέτη		
Παρατηρήσεις: Ενταγμένο στο ΕΣΠΑ 2021 – 2027 (MIS: 6007022)		
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		56

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

08. Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 6005125) - Μεταφερόμενο

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	08	Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 6005125) - Μεταφερόμενο
Υποέργα		Υποέργο 1: Βελτίωση εξωτερικών δικτύων ύδρευσης Τ.Κ. Μηλιάς Καισαρειάς του Δήμου Κοζάνης από πηγές Μηλιάς
		Υποέργο 2: Εξωτερικό δίκτυο ύδρευσης Τ.Κ. Σπάρτου Δήμου Κοζάνης
		Υποέργο 3: Βελτίωση εξωτερικών δικτύων ύδρευσης Τ.Κ. Αιανής, Κερασιάς και Αγίας Παρασκευής του Δήμου Κοζάνης
		Υποέργο 4: Ανακατασκευή καταθλιπτικού αγωγού και αντλιοστασίου ύδρευσης Κοινότητας Κρόκου Δήμου Κοζάνης
		Υποέργο 5: Αρχαιολογικές εργασίες
		Υποέργο 6: Εργασίες αναδάσωσης
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		4.318.681 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο	X	
Φορέας Πρότασης	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Κοζάνης (Δ.Ε.Υ.Α. Κοζάνης)	
Φορέας Υλοποίησης	Δ.Ε.Υ.Α. Κοζάνης	
Φορέας Λειτουργίας	Δ.Ε.Υ.Α. Κοζάνης	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Ναι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	062. Παροχή νερού για ανθρώπινη κατανάλωση (άντληση, επεξεργασία, υποδομές αποθήκευσης και διανομής, μέτρα αύξησης της απόδοσης, παροχή πόσιμου νερού)	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	08	Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελιμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 6005125) - Μεταφερόμενο
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		<p>Η πράξη αφορά την κατασκευή νέου εξωτερικού δικτύου ύδρευσης στους οικισμούς Αγίας Παρασκευής, Κερασιάς, Αιανής, Καισαρείας, Κήπου, Άνω Κώμης, Σπάρτου και Κρόκου του Δήμου Κοζάνης.</p> <p>Υποέργο 1: Βελτίωση εξωτερικών δικτύων ύδρευσης Τ.Κ. Μηλιάς Καισαρείας του Δήμου Κοζάνης από πηγές Μηλιάς:</p> <p>Το έργο αφορά την κατασκευή νέας και την ανακατασκευή των υφιστάμενων υδρομαστεύσεων πηγών Μηλιάς και την κατασκευή νέου κεντρικού αγωγού τροφοδοσίας και των συνοδών φρεατίων και διατάξεων, από τις πηγές Μηλιάς προς την υφιστάμενη δεξαμενή ύδρευσης οικισμού Κάτω Κώμης το νέο προς κατασκευή αντλιοστάσιο Κάτω Κώμης, την υφιστάμενη δεξαμενή ύδρευσης Καισαρείας – Κήπου, το υφιστάμενο αντλιοστάσιο Κρόκου στην περιοχή Άνω Κώμης καθώς και όλες τις απαραίτητες τροποποιήσεις στις προαναφερόμενες εγκαταστάσεις. Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή νέου δικτύου συνολικού μήκους 9.245 μ. από αγωγούς HDPE διαφόρων διαμέτρων και αντοχής σε πίεση και όλα τα απαραίτητα φρεάτια διακλάδωσης, εκκένωσης και εξαερισμού του δικτύου για την άριστη λειτουργία του.</p> <p>Υποέργο 2: Εξωτερικό δίκτυο ύδρευσης Τ.Κ. Σπάρτου Δήμου Κοζάνης:</p> <p>Το έργο αφορά την κατασκευή νέου εξωτερικού δικτύου ύδρευσης του οικισμού Σπάρτου από το αντλιοστάσιο Κήπου – Καισαρείας με σωλήνες HDPE 3ης γενιάς, ονομαστικής διαμέτρου Ο 110 και ονομαστικής πίεσης 16 atm, συνολικού μήκους 2.600 m με όλα τα απαραίτητα φρεάτια. Την εγκατάσταση δύο αντλητικών συγκροτημάτων με τον αντίστοιχο ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό στο αντλιοστάσιο Κήπου – Καισαρείας για την αυτόνομη υδροδότηση του οικισμού Σπάρτου, καθώς και εγκατάσταση του απαραίτητου εξοπλισμού στην υφιστάμενη δεξαμενή του οικισμού για την ομαλή και ασφαλή λειτουργία του νέου δικτύου.</p> <p>Υποέργο 3: Βελτίωση εξωτερικών δικτύων ύδρευσης Τ.Κ. Αιανής, Κερασιάς και Αγίας Παρασκευής του Δήμου Κοζάνης:</p> <p>Το έργο αφορά την κατασκευή νέου εξωτερικού δικτύου ύδρευσης στους οικισμούς Αγίας Παρασκευής, Κερασιάς και Αιανής του Δήμου Κοζάνης από το φρεάτιο συγκέντρωσης των πηγών της Ροδιανής. Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή νέου δικτύου συνολικού μήκους 11.250 μ. από αγωγούς HDPE διαφόρων διαμέτρων και αντοχής σε πίεση. Την κατασκευή νέας δεξαμενής Αγίας Παρασκευής χωρητικότητας 150 m³ με τον απαραίτητο ΗΜ εξοπλισμό καθώς και ανακαίνιση και νέο ΗΜ εξοπλισμό στις υφιστάμενες δεξαμενές Αιανής και Κερασιάς. Στην κατασκευή περιλαμβάνονται και όλα τα απαραίτητα φρεάτια διακλάδωσης, εκκένωσης και εξαερισμού του δικτύου για την άριστη λειτουργία του.</p> <p>Υποέργο 4: Ανακατασκευή καταθλιπτικού αγωγού και αντλιοστασίου ύδρευσης Κοινότητας Κρόκου Δήμου Κοζάνης:</p> <p>Το έργο αφορά την κατασκευή νέου συμπληρωματικού εξωτερικού δικτύου ύδρευσης της κοινότητας Κρόκου. Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή νέου δικτύου συνολικού μήκους 3.160 μ. από αγωγούς HDPE διαφόρων διαμέτρων και αντοχής σε πίεση και όλα τα απαραίτητα φρεάτια διακλάδωσης, εκκένωσης και εξαερισμού του δικτύου για την άριστη λειτουργία του καθώς και την κατασκευή</p>

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	08	Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελιμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 6005125) - Μεταφερόμενο	
		<p>νέου αντλιοστασίου ύδρευσης με τον απαιτούμενο ηλεκτρομηχανολογικό εξοπλισμό.</p> <p>Στο φυσικό αντικείμενο του έργου περιλαμβάνονται η παρακολούθηση των εργασιών από την Αρχαιολογική Υπηρεσία και οι Εργασίες αναδάσωσης για την αποκατάσταση περιοχών επέμβασης δασικού χαρακτήρα σύμφωνα με τις 59790/1-6-2021 και 59787/1-6-2021 Πράξεις Πληροφοριακού Χαρακτήρα επί δημοσίων εκτάσεων υπαγόμενων στις διατάξεις της Δασικής Νομοθεσίας.</p>	
	Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	<p>Με την κατασκευή και χρήση των νέων δικτύων , θα περιοριστούν σημαντικά οι απώλειες πόσιμου νερού λόγω της μείωσης των διαρροών και της ορθολογικότερης χρήσης με μείωση των υπερχειλίσεων, με αποτέλεσμα η κατανάλωση του πόσιμου ύδατος να μειωθεί προστατεύοντας με αυτό τον τρόπο τους υπόγειους υδροφόρους ορίζοντες από υπεράντληση και εξάντληση των φυσικών πόρων.</p> <p>Οι συνθήκες υγιεινής διαβίωσης των κατοίκων των περιοχών θα αναβαθμιστούν σημαντικά αφού η ποιότητα του υλικού από το οποίο θα αποτελούνται τα νέα δίκτυα είναι κατά πολύ ανώτερη των ήδη υπαρχόντων. Επίσης, λόγω του περιορισμού των διαρροών οι κάτοικοι θα αντιμετωπίζουν μικρότερο κίνδυνο λόγω ενδεχόμενης μόλυνσης του νερού ύδρευσης.</p>	
	Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none">Αναβάθμιση του περιβάλλοντος λόγω της ορθολογικής διαχείρισης των υδάτινων πόρων,Βελτίωση απόδοσης δικτύων ύδρευσης,Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών.	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO30 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημόσιων δικτύων ύδρευσης	χλμ.	26,25
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR41 – Πληθυσμός συνδεδεμένος σε βελτιωμένο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης	άτομα	8.536
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης	N.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Οριμότητας			
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη	X	Μεταφερόμενο	
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη			

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	08	Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελιμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 6005125) - Μεταφερόμενο
(τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Χωρίς προμελέτη		
Παρατηρήσεις:		
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		14

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

09. Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007023) - Μεταφερόμενο

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	09	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007023) - Μεταφερόμενο
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		472.845 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο	X	
Φορέας Πρότασης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Πρεσπών	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Ναι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	065. Συλλογή και επεξεργασία λυμάτων	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	09	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007023) - Μεταφερόμενο	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		<p>Φυσικό αντικείμενο της πράξης αποτελεί η κατασκευή εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών υγρών αποβλήτων για την εξυπηρέτηση των οικισμών Μικρολίμνης και Καρυών - Οξιάς του Δήμου Πρεσπών του Νομού Φλώρινας.</p> <p>Ως προς τον τρόπο επεξεργασίας των αποβλήτων, επελέγη το φυσικό σύστημα επεξεργασίας και πιο συγκεκριμένα η κατασκευή ενός μικτού συστήματος λιμνών σταθεροποίησης και τεχνητών υγροτόπων.</p> <p>Στα τεχνικά έργα εκτός της κυρίως μονάδος επεξεργασίας περιλαμβάνονται:</p> <p>α) Αγωγός Καρυών - ΕΕΛ</p> <p>β) Αγωγός Μικρολίμνης - ΕΕΛ</p> <p>γ) Αγωγός Διάθεσης επεξεργασμένων εκροών.</p> <p>Στα τεχνικά έργα εντός της κυρίως μονάδος επεξεργασίας, περιλαμβάνονται:</p> <p>α) Φρεάτιο εισόδου</p> <p>β) Αναερόβια δεξαμενή</p> <p>γ) Επαμφοτερίζουσα λίμνη</p> <p>δ) Λίμνες ωρίμανσης</p> <p>ε) Τεχνητός υγρότοπος</p> <p>στ) Μονάδα χλωρίωσης</p> <p>ζ) Αγωγοί παράκαμψης</p> <p>η) Περίφραξη - είσοδος στο έργο</p> <p>θ) Αποθήκη</p> <p>ι) Λίμνη ξήρανσης λάσπης.</p> <p>Η πρόσβαση στις εγκαταστάσεις θα γίνεται από τους ήδη υπάρχοντες αγροτικούς δρόμους δίπλα από τη μονάδα επεξεργασίας οι οποίοι θα πρέπει να διαμορφωθούν κατάλληλα για την χρήση τους από τα οχήματα του εργοταξίου. Μέσα στην Εγκατάσταση θα υπάρχουν δρόμοι προσπέλασης πλάτους 4.50m οι εσωτερικοί (μεταξύ των λιμνών) και 5.0m οι περιμετρικοί.</p> <p>Τέλος, στο έργο περιλαμβάνεται η κατασκευή των αντλιοστασίων της Μικρολίμνης και των Καρυών, η πλήρης ηλεκτρική εγκατάσταση ισχυρών ρευμάτων της εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων και των αντλιοστασίων σύμφωνα με τους</p> <p>ι σ</p>	
		<p>Το έργο θα συμβάλλει στη βελτίωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του υδατικού οικοσυστήματος της περιοχής και ιδιαίτερα του Καρυώτικου ρέματος και της λίμνης Μικρή Πρέσπα.</p>	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none"> Προστασία ποιότητας υδάτων. Ορθολογική διαχείριση λυμάτων. Κάλυψη εποχιακών τουριστικών ή άλλων πληθυσμιακών αναγκών. 	
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
		RCO31 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για το δημόσιο δίκτυο συλλογής λυμάτων	χλμ.
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
			Τιμή στόχος (2029)
			5,95

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	09	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007023) - Μεταφερόμενο		
		RCR42 – Πληθυσμός συνδεδεμένος σε τουλάχιστον δευτερεύον δημόσιο σύστημα επεξεργασίας λυμάτων	άτομα	114
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Οριμότητας				
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη		X	Μεταφερόμενο	
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη				
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			18	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

10. Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	10	Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	500.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Κοζάνης (Δ.Ε.Υ.Α. Κοζάνης)	
Φορέας Υλοποίησης	Δ.Ε.Υ.Α. Κοζάνης	
Φορέας Λειτουργίας	Δ.Ε.Υ.Α. Κοζάνης	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	065. Συλλογή και επεξεργασία λυμάτων	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Το έργο θα συμβάλει στη βελτίωση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του υδατικού οικοσυστήματος της περιοχής	
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> Προστασία ποιότητας υδάτων. Ορθολογική διαχείριση λυμάτων. 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	10	Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)	
	RCO31 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για το δημόσιο δίκτυο συλλογής λυμάτων	χλμ.		
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)	
	RCR42 – Πληθυσμός συνδεδεμένος σε τουλάχιστον δευτερεύον δημόσιο σύστημα επεξεργασίας λυμάτων	άτομα		
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.			
Τρόπος Υλοποίησης	Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει			
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη	X			
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		18		

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

11. Αποχέτευση & Βιολογικός Καθαρισμός οικισμού Ψαράδων

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	11	Αποχέτευση & Βιολογικός Καθαρισμός οικισμού Ψαράδων
Υποέργα		(Υποέργο 1): Μελέτη (190.000 €)
		(Υποέργο 2): Έργο (εκτιμάται σε 760.000 €)
		(Υποέργο 3): ΟΚΩ (εκτιμάται σε 50.000 €)
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		1.000.000 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	Για το υποέργο 2, 3
Από οριστική μελέτη	X	Για το υποέργο 1
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Πρεσπών	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	065. Συλλογή και επεξεργασία λυμάτων	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Κατασκευή Δικτύου Αποχέτευσης και ΕΕΛ Οικισμού Ψαράδων Δήμου Πρεσπών: Φυσικό αντικείμενο της πράξης αποτελεί η κατασκευή δικτύου αποχέτευσης εντός του οικισμού Ψαράδων, του αγωγού διασύνδεσης του οικισμού με την ΕΕΛ και η κατασκευή των εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών υγρών αποβλήτων. Ειδικότερα προτείνεται η κατασκευή ενός μικτού συστήματος λιμνών σταθεροποίησης και τεχνητών υγροτόπων.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Με την υλοποίηση του έργου επιτυγχάνεται αφενός η προστασία και αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής και αφετέρου η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων μέσω της προστασίας της δημόσιας υγείας, καθώς η απόρριψη ανεπεξέργαστων λυμάτων στο έδαφος και τους υδάτινους αποδέκτες προκαλεί εστίες μόλυνσης και μετάδοσης μολυσματικών ασθενειών.	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	11	Αποχέτευση & Βιολογικός Καθαρισμός οικισμού Ψαράδων	
		Άμεσα ωφελούμενοι από το έργο είναι οι κάτοικοι του οικισμού Ψαράδων του Δήμου Πρεσπών, ενώ έμμεσα θα ωφεληθούν από το έργο τόσο οι επισκέπτες του Δήμου. Επιπρόσθετα, με την υλοποίηση του έργου θα επωφεληθούν και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις της περιοχής. <ul style="list-style-type: none">Προστασία των υδάτινων αποδεκτών (λίμνης Μεγάλη Πρέσπα),Μείωση του ευτροφισμού της λίμνης άρα και της ανάπτυξης του καλαμιώνα, Καθαρότερες ακτές και σε προέκταση του αιγιαλού ώστε να μπορέσει ο Δήμος να τα αξιοποιήσει με διάφορες μορφές ήπιας αξιοποίησης.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Προστασία περιβάλλοντος και δημόσιας υγείας.Αποφυγή σταδιακής υποβάθμισης της ποιότητας των υδάτων της ευρύτερης περιοχής.	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO31 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για το δημόσιο δίκτυο συλλογής λυμάτων	χλμ.	
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR42 – Πληθυσμός συνδεδεμένος σε τουλάχιστον δευτερεύον δημόσιο σύστημα επεξεργασίας λυμάτων	άτομα	
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης	Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας			
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη	X		
Παρατηρήσεις: Υπάρχει φάκελος μελέτης για το υποέργο 1			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		24	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

12. Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού - Κέντρο Επανάχρησης Υλικών

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	12	Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού - Κέντρο Επανάχρησης Υλικών
Υποέργα		(Υποέργο 1)
		(Υποέργο 2)
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		500.000 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Πρεσπών, ΔΙΑΔΥΜΑ	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Πρεσπών	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	067. Διαχείριση οικιακών αποβλήτων: μέτρα πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Κατασκευή και εξοπλισμός Πράσινου Σημείου.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Ορθολογική διαχείριση απορριμμάτων και ανακυκλώσιμων υλικών	
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> Προστασία περιβάλλοντος, Βελτιωμένος διαχωρισμός και επανάχρηση ανακυκλώσιμων υλικών. 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	12	Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού - Κέντρο Επανάχρησης Υλικών	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	<ul style="list-style-type: none"> RCO34 – Πρόσθετη ικανότητα για την ανακύκλωση των αποβλήτων RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη 	<ul style="list-style-type: none"> τόνοι/έτος άτομα 	
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	<ul style="list-style-type: none"> RCR47 – Ανακυκλωμένα απόβλητα PSR998– Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης 	<ul style="list-style-type: none"> τόνοι/έτος συμμετέχοντες 	
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής		
Τρόπος Υλοποίησης	Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη	X		
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		18	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

13. Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	13	Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		1.000.000 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιοποιημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης		Δήμος Αμυνταίου
Φορέας Υλοποίησης		Δήμος Αμυνταίου
Φορέας Λειτουργίας		Δήμος Αμυνταίου
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)		Όχι
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)		ΕΤΠΑ
Προτεραιότητα Π-ΔΜ		5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ		5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών (ΕΤΠΑ)
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ		090. Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές, περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών		1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών		1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης για χρήση ΑΜΕΑ. Περιλαμβάνονται έργα οδοποιίας, εξυγίανση όπου απαιτηθεί, οδοστρωσία κλπ.
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Αναβάθμιση περιοχής παρέμβασης με στόχο την ανάδειξη της.
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση οδικής ασφάλειας και προσβασιμότητας περιοχής. • Βελτίωση της κινητικότητας των ΑμεΑ. • Αύξηση της επισκεψιμότητας της περιοχής.

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	13	Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη		Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO44 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών — εκτός ΔΕΔ-Μ		χλμ.	
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη		Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR56 – Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών		Ανθρωποημέρες / έτος	
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		X	Απαιτείται οριστική μελέτη εφαρμογής	
Χωρίς προμελέτη				
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			30	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

14. Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
Α/Α	14	Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	200.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Κοζάνης	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Κοζάνης	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Κοζάνης	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	090. Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές, περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Αφορά στη βελτίωση της προσβασιμότητας, με αναβάθμιση υφιστάμενων οδικών τμημάτων και μονοπατιών, οικισμών (Σπάρτο, Αμυγδαλιά, Κοντοβούνι κ.α.) προς την παραλίμνια περιοχή.</p> <p>Ειδικότερα περιλαμβάνει :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Βελτίωση υφιστάμενης αγροτικής οδοποιίας, - Τεχνικά έργα διευθέτησης ομβρίων υδάτων και ρεμάτων που σχετίζονται με τα ανωτέρω οδικά τμήματα, - Βελτίωση – αποκατάσταση υφιστάμενων μονοπατιών. 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	14	Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας		
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Βελτίωση προσβασιμότητας περιοχής για την παροχή κινήτρων ανάπτυξης ιδιωτικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τουριστικού ενδιαφέροντος και αναψυχής και την ενίσχυση υπηρεσιών προώθησης εναλλακτικών δραστηριοτήτων (αγροτουρισμός – οικοτουρισμός, περιηγητικός τουρισμός κ.λπ.).		
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση περιοχής.Βελτίωση κυκλοφοριακών συνθηκών και οδικής ασφάλειας.Οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.		
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCO44 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών — εκτός ΔΕΔ-Μ	χλμ.	
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCR56 – Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών	Ανθρωποημέρες / έτος	
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας				
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη		X		
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			12	

15. Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	15	Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου
Υποέργα	Υποέργο 1: Μελέτη οδικού δικτύου	
	Υποέργο 2: Κατασκευή δρόμου πρόσβασης στο Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	15	Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	800.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	☒	
Από οριστική μελέτη	☐	
Από προμελέτη	☐	
Χωρίς προμελέτη	☐	
Συμβασιολογημένο	☐	
Εκτελούμενο	☐	
Φορέας Πρότασης	ΠΑΜ / Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών (έδρας)	
Φορέας Υλοποίησης	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Βοΐου	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	090. Άλλες νέες ή αναβαθμισμένες εθνικές, περιφερειακές οδοί και οδοί τοπικής πρόσβασης	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Η υπόψη πρόταση αφορά τη μελέτη και στη συνέχεια την κατασκευή τοπικής οδού από τον Οικισμό Ροδοχωρίου μέχρι το παραδοσιακό πέτρινο γεφύρι Τσιούκαρη.</p> <p>Η υφιστάμενη οδός είναι σε πολύ άσχημη κατάσταση δυσκολεύοντας την πρόσβαση στο γεφύρι, το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει πόλο έλξης επισκεπτών στην περιοχή.</p> <p>Η αύξηση της επισκεψιμότητας της περιοχής θα τονώσει την οικονομία της ευρύτερης περιοχής Τσοτυλίου (ενίσχυση επιχειρήσεων εστίασης, φιλοξενίας κ.λπ). Η περιοχή είναι ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και με την κατασκευή της οδού αναμένεται να αποτελέσει σημείο αναφοράς της περιοχής.</p> <p>Η οδός θα έχει την μικρότερη των εγκεκριμένων τυπικών διατομών ζ2 με πλάτος 5,50/6,50 και θα προσαρμοστεί στο ανάγλυφο της περιοχής προκαλώντας τις μικρότερες δυνατές παρεμβάσεις στο περιβάλλον. Το μήκος της οδού είναι 2.100 μέτρα.</p>	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	15	Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Η οδός δίνει πρόσβαση στο παραδοσιακό πετρογέφυρο Τσιούκαρη κάτω από το οποίο ρέει ο ποταμός Πραμόριτσα που είναι παραπόταμος του Αλιάκμονα. Δίνει ασφαλή πρόσβαση σε όλους τους επισκέπτες της περιοχής στην κοιλάδα του ποταμού Πραμόριτσα στην περιοχή του οικισμού Ροδοχωρίου Δήμου Βοΐου.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση περιοχής.Βελτίωση οδικής ασφάλειας και προσβασιμότητας.	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO44 – Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων οδών — εκτός ΔΕΔ-Μ	χλμ.	2.100
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR56 – Εξοικονόμηση χρόνου που οφείλεται στη βελτίωση των οδικών υποδομών	Ανθρωποημέρες / έτος	
Ωφελούμενοι		Επιχειρήσεις, κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.	
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει	
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη		X	
Παρατηρήσεις: Θα απαιτηθεί η σύνταξη των απαραίτητων κύριων και υποστηρικτικών μελετών έργων οδοποιίας.			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		18	

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

16. Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ σε δημόσιες υποδομές

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	16	Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ σε δημόσιες υποδομές
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		200.000 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	16	Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ σε δημόσιες υποδομές		
Εκτελούμενο				
Φορέας Πρότασης		Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας		
Φορέας Υλοποίησης		Δήμος Πρεσπών		
Φορέας Λειτουργίας		Δήμος Πρεσπών		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)		Όχι		
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)		ΕΤΠΑ		
Προτεραιότητα Π-ΔΜ		5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)		
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ		5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών		
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ		127. Άλλες κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη στην κοινότητα		
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών		1. Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής		
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών		1.1. Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής		
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		Η προτεινόμενη δράση / έργο αφορά στη βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ σε δημόσιες υποδομές και χώρους καθώς η περιοχή θα πρέπει να πληροί τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές της συνθήκης πρόσβασης για τα ΑμεΑ ώστε να μην υπάρχει αποκλεισμός για κανέναν και καμία.		
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Υποστήριξη προσβασιμότητας ΑμεΑ στις παραλίμνιες και παραποτάμιες περιοχές		
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Ανάπλαση, αναβάθμιση και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων συμπεριλαμβανομένης της ισότιμης πρόσβασης των ΑμεΑ.Δυνατότητα γνωριμίας του περιβάλλοντος της περιοχής ισότιμα για όλους.Δικτύωση των σημείων φυσικής κληρονομιάς και δημιουργία αειφόρων υποδομών οικοτουρισμού με έμφαση στις περιπατητικές διαδικασίες.		
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	1.800
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		PSR998– Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	συμμετέχοντες	
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	16	Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ σε δημόσιες υποδομές
Τρόπος Υλοποίησης	N.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει	
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Εκτελείται ήδη		
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα		
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο		
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Χωρίς προμελέτη	X	
Παρατηρήσεις:		
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		12

17. Στήριξη Επιχειρηματικότητας

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	17	Στήριξη Επιχειρηματικότητας
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		2.500.000 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	17	Στήριξη Επιχειρηματικότητας	
Απλή εκτίμηση		X	
Από οριστική μελέτη			
Από προμελέτη			
Χωρίς προμελέτη			
Συμβασιολογημένο			
Εκτελούμενο			
Φορέας Πρότασης	Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης		
Φορέας Υλοποίησης	Ενδιάμεσος Φορέας		
Φορέας Λειτουργίας	Επιχειρήσεις περιοχής παρέμβασης		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι		
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ		
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	1. Ενίσχυση του παραγωγικού και οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας		
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	1.03. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων		
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	021. Επιχειρηματική ανάπτυξη και διεθνοποίηση ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων παραγωγικών επενδύσεων		
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	2. Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας		
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	2.1. Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας		
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Σκοπός της δράσης είναι η υποστήριξη επιχειρηματικών ιδεών, υφιστάμενων και νέων επιχειρήσεων, με στόχο την εφαρμογή καινοτομιών στην παραγωγική τους διαδικασία καθώς και την ανάπτυξη διατομεακών συνεργασιών στις παραλίμνιες και παραποτάμιες περιοχές (αφορά τομείς προτεραιότητας της RIS3 στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας που θα εξειδικευτούν στο πλαίσιο της Επιχειρηματικής Ανακάλυψης).</p> <p>Η δράση αφορά την ίδρυση νέων και τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή παρέμβασης, με στόχο την αύξηση της αυτοαπασχόλησης και της ανταγωνιστικότητάς τους με εισαγωγή καινοτόμων διαδικασιών και τεχνολογικών λύσεων.</p> <p>Ενδεικτικές Επιδοτούμενες Δαπάνες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενοίκια επαγγελματικού χώρου, • Ενέργειας, σταθερής και κινητής επαγγελματικής τηλεφωνίας, ύδρευσης, θέρμανσης κ.λπ., • Αμοιβές τρίτων (νομική, συμβουλευτική, λογιστική υποστήριξη κλπ.), • Προβολής και δικτύωσης, • Προμήθειας εξοπλισμού και αναλώσιμων υλικών, • Ασφαλιστικές εισφορές δικαιούχου, 		

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	17	Στήριξη Επιχειρηματικότητας	
		<ul style="list-style-type: none"> Μισθολογικό κόστος προσωπικού της επιχείρησης. <p>Δυνητικοί ωφελούμενοι της δράσης είναι επαγγελματίες (υφιστάμενες επιχειρήσεις) και άνεργοι που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην περιοχή παρέμβασης (π.χ. μακροχρόνια άνεργοι, πρώην ελεύθεροι επαγγελματίες και πρώην ιδιοκτήτες πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων, άνεργοι νέοι επιστήμονες κ.λπ.).</p>	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας υψηλής προστιθέμενης αξίας – νέες μορφές εργασίας		
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> Υποστήριξη επιχειρηματικότητας, Ενίσχυση θέσεων εργασίας για τις ειδικές ομάδες 		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO01 – Υποστηριζόμενες επιχειρήσεις (εκ των οποίων: πολύ μικρές, μικρές, μεσαίες, μεγάλες)	επιχειρήσεις	
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR01 – Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες	ετήσια ΙΠΑ	
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επιχειρήσεις της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης			
Επίπεδο Οριμότητας			
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη	X		
Παρατηρήσεις:			

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	17	Στήριξη Επιχειρηματικότητας
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		36

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

18. Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	18	Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	600.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιοποιημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης	
Φορέας Υλοποίησης	Ενδιάμεσος Φορέας	
Φορέας Λειτουργίας	Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.Υ.ΠΑ)	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΚΤ+	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	4Β. Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	134. Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	2. Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	2.2. Ενίσχυση της Απασχόλησης	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Η δράση αφορά στην ενίσχυση της απασχόλησης ανέργων, διαφόρων κατηγοριών ή/και κοινωνικών ομάδων με στόχο την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.</p> <p>Πρόκειται για δράσεις κρατικών ενισχύσεων με δικαιούχους επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα ή φορείς (προγράμματα απασχόλησης για ανέργους ΔΥΠΑ) της περιοχής μελέτης στις οποίες τοποθετούνται οι ωφελούμενοι άνεργοι. Στόχος είναι η ενίσχυση της απασχόλησης και της ισότιμης πρόσβασης στην αγορά εργασίας με έμφαση στους προτεραιότητας της περιοχής.</p>	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	<ul style="list-style-type: none"> Προώθηση ανέργων στην απασχόληση. 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	18	Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none"> Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. 	
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
		ΕΕCO02 – Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	άτομα
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
		ΕΕCR05 Συμμετέχοντες που βρίσκουν θέση απασχόλησης εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους	άτομα
Ωφελούμενοι		Άνεργοι δημότες της περιοχής.	
Τρόπος Υλοποίησης			
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη		X	
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			24

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

19. Δράσεις κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	19	Δράσεις κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	400.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης	
Φορέας Υλοποίησης	Φορείς Κατάρτισης	
Φορέας Λειτουργίας	Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ)	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΚΤ+	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	4Β. Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	134. Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	2. Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	2.2. Ενίσχυση της Απασχόλησης	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Η πράξη αφορά στην πιστοποιημένη κατάρτιση ανέργων (200 ωφελούμενοι) στους τομείς προτεραιότητας στη περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ. Περιλαμβάνει δράσεις συμβουλευτικής - κατάρτισης – πιστοποίησης - πρακτικής άσκησης – mentoring (που στοχεύουν στην μείωση ανεργίας / αύξηση απασχόλησης):</p> <ul style="list-style-type: none"> Επαγγελματική Συμβουλευτική Κατάρτιση σε εξειδικευμένες γνώσεις Πιστοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων Πρακτική άσκηση στους τομείς πολιτισμού και τουρισμού. 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	19	Δράσεις κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	<ul style="list-style-type: none"> Κατάρτιση/ αναβάθμιση δεξιοτήτων άνεργου πληθυσμού. Πρώθηση ανέργων στην απασχόληση. 		
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> Αναβάθμιση δεξιοτήτων άνεργου πληθυσμού περιοχής. Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας της περιοχής. 		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	EECO02 – Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	άτομα	
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	EECR03 – Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	άτομα	
Ωφελούμενοι	Άνεργοι δημότες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης	Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Οριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη	X		
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		24	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

20. Δράσεις κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλοτεχνία, υφαντική, κ.α.)

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	20	Δράσεις κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλοτεχνία, υφαντική, κ.α.)
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	200.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Πρεσπών, Φορείς Κατάρτισης	
Φορέας Λειτουργίας	Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ)	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΚΤ+	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	4Β. Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια άνεργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	134. Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	2. Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	2.2. Ενίσχυση της Απασχόλησης	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Η πράξη αφορά στην υλοποίηση δράσεων κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλοτεχνία, υφαντική, κ.ά.) για την τόνωση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων της περιοχής, με κατάρτιση των νέων ειδικά κατοίκων, την διατήρηση τοπικών παραδόσεων και τη δημιουργία αναμνηστικών αντικειμένων τα οποία ταυτίζονται με την παράδοση των περιοχών υλοποίησης της ΟΧΕ, μέσα από τις πιστοποιημένες δομές από την ΔΕΠΑΝ [Δομές στις Πρέσπες (Κεραμική), Νεστόριο (Υφαντική), Βλάστη (Υφαντική), Φλώρινα (Ξυλοτεχνία)].	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	<ul style="list-style-type: none"> Κατάρτιση/ αναβάθμιση δεξιοτήτων άνεργου πληθυσμού. Προώθηση ανέργων στην απασχόληση, 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	20	Δράσεις κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλοτεχνία, υφαντική, κ.α.)	
		<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση της συμμετοχής μειονεκτουσών ομάδων στην ενεργή κοινωνική ζωή και της ικανότητας των φορέων για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης. 	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none"> Αναβάθμιση δεξιοτήτων άνεργου πληθυσμού περιοχής. Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας της περιοχής των λιμνών των Πρεσπών. Δημιουργία θέσεων εργασίας στον τομέα του οικότουρισμού. 	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	EECO02 – Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	άτομα	
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	EECR03 – Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	άτομα	
Ωφελούμενοι	Άνεργοι δημότες, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων.		
Τρόπος Υλοποίησης	Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Οριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη	X		
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		12	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

21. Δράσεις ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (NEE) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	21	Δράσεις ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (NEE) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	800.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης	
Φορέας Υλοποίησης	Ενδιάμεσος Φορέας	
Φορέας Λειτουργίας	Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.Υ.ΠΑ)	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΚΤ+	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	4Β. Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	137. Στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της σύστασης επιχειρήσεων.	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	2. Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	2.2. Ενίσχυση της Απασχόλησης	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Το πρόγραμμα στοχεύει στην υποστήριξη πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανέργων στην περιοχή μελέτης για την έναρξη / υποστήριξη της άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας συναφούς με την ειδικότητά τους και την οργάνωση αυτοτελούς επαγγελματικού χώρου.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Μείωση της ανεργίας των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μέσω της αυτοαπασχόλησης, με την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας συναφούς με την ειδικότητα τους και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	21	Δράσεις ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (NEE) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης. Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. 	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	EECO05 – Απασχολούμενοι, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολούμενων	άτομα	
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	EECR04 - Συμμετέχοντες που εργάζονται, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, αμέσως μετά τη συμμετοχή τους	άτομα	
Ωφελούμενοι		Άνεργοι και πτυχιούχοι δημότες της περιοχής.	
Τρόπος Υλοποίησης			
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιопоιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιопоιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη		X	
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		24	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

22. Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	22	Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		400.000 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης	
Φορέας Υλοποίησης	Φορείς Κατάρτισης	
Φορέας Λειτουργίας	Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ)	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΚΤ+	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	4Β. Ενίσχυση της Κοινωνικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας (ΕΚΤ+)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	146. Στήριξη της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	2. Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	2.2. Ενίσχυση της Απασχόλησης	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Η πράξη αφορά στην πιστοποιημένη κατάρτιση εργαζομένων στους τομείς προτεραιότητας στη περιοχή παρέμβασης της ΟΧΕ. Περιλαμβάνει δράσεις συμβουλευτικής - κατάρτισης – πιστοποίησης - mentoring (που στοχεύουν στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και τη διατήρηση των θέσεων εργασίας).	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Στόχος της δράσης είναι η αναβάθμιση των γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων των εργαζομένων και επαγγελματιών του ιδιωτικού τομέα, σύμφωνα με τις δεξιότητες που απαιτούνται από τις σύγχρονες τάσεις στους χώρους εργασίας και	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	22	Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ		
		η βελτίωση τόσο της παραγωγικότητας των ωφελούμενων εργαζομένων, όσο και η διατήρηση των θέσεων εργασίας τους.		
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Αναβάθμιση δεξιοτήτων εργαζομένων και επαγγελματιών περιοχής.Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας.Διατήρηση των θέσεων εργασίας.		
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		EECO05 – Απασχολούμενοι, συμπεριλαμβανομένων των αυτοαπασχολουμένων	άτομα	
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		EECR03 – Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	άτομα	
Ωφελούμενοι		Εργαζόμενοι		
Τρόπος Υλοποίησης				
Επίπεδο Ωριμότητας				
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη		X		
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			24	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

23. Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 6011239) - Μεταφερόμενο

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	23	Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 6011239) - Μεταφερόμενο
Υποέργα	Υποέργο 1: Απογραφή και Ανάδειξη Ιχθυοπανίδας.	
	Υποέργο 2: Καταγραφή απόψεων και ανάλυση δεδομένων τοπικών εμπλεκόμενων.	
	Υποέργο 3: Επικοινωνία και δημοσιότητα του έργου	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	228.996 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο	X	
Φορέας Πρότασης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Λειτουργίας		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Ναι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	078. Προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των περιοχών Natura 2000	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	23	Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 6011239) - Μεταφερόμενο	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Η πράξη περιλαμβάνει την απογραφή της Ιχθυοπανίδας στο Δήμο Πρεσπών (Λίμνες Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα, Λαδοπόταμος, ρύακας Αγίου Γερμανού κλπ) συμπεριλαμβανομένων των αυτόχθονων και των ξενικών, τη δυναμική ανάδειξή της με έμφαση σε εκπαιδευτικά οπτικοακουστικά μέσα (βίντεο) και την οργάνωση μιας βάσης δεδομένων που θα προβάλει την ιχθυολογική γνώση της περιοχής του Δήμου, διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους, ιδιαίτερα στους επαγγελματίες και ερασιτέχνες αλιείς, καταγραφή απόψεων και δεδομένων με απογραφική και δειγματοληπτική έρευνα εμπλεκόμενων καθώς και στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με τις αξίες που σχετίζονται με την ιχθυοπανίδα των Πρεσπών.</p> <p>Η πράξη περιλαμβάνει τα εξής υποέργα:</p> <ul style="list-style-type: none">Υποέργο Α. Απογραφή και Ανάδειξη Ιχθυοπανίδας:<ul style="list-style-type: none">Δράση Α1. Ανάπτυξη σχεδίου επιστημονικής απογραφής ιχθυοπανίδας, σχεδιασμός βάσης δεδομένων και έργου ανάδειξης,Δράση Α2. Ερευνητική εργασία (μελέτη πεδίου και εκθέσεις), ταξίδια στην περιοχή μελέτης,Δράση Α3. Επιστημονικές Αναλύσεις, αγορά οργάνων, ερευνητικές αναλύσεις,Δράση Α4. Έργα ανάδειξης (δημιουργικά οπτικοακουστικά μέσα, ειδική ιστοσελίδα αρχειοθέτησης πληροφοριών, μελέτη σκοπιμότητας σχετικά με την μελλοντική ανάδειξη).Υποέργο Β. Καταγραφή απόψεων και ανάλυση δεδομένων τοπικών εμπλεκόμενων:<ul style="list-style-type: none">Δράση Β1. Σχεδιασμός, καταγραφή, συλλογή και ανάλυση δεδομένων,Δράση Β2. Διάχυση δεδομένων και τοπική διαβούλευσηΥποέργο Γ. Επικοινωνία και δημοσιότητα του έργου:<ul style="list-style-type: none">Δράση Γ1.Ανάπτυξη Σχεδίου Επικοινωνίας και Ταυτότητας Έργου,Δράση Γ2. Ανάπτυξη και συντήρηση ιστοσελίδας και ΜΚΔ,Δράση Γ3. Παραγωγή υλικού επικοινωνίας του έργου		
	Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	<p>Η πράξη στοχεύει στην απογραφή της ιχθυοπανίδας των Πρεσπών για την οποία υπάρχει αποσπασματική πληροφορία κυρίως για τα ενδημικά είδη από επιστημονικές εργασίες συνοδευόμενη από την αξιοποίηση αυτής της γνώσης για την οικονομική ανάπτυξη των Πρεσπών.</p>	
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none">Αξιοποίηση και ανάδειξη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.Προσέλκυση επισκεπτών.Αύξηση των δραστηριοτήτων και αξίας παραμονής των επισκεπτών και περιηγητών.Οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	<ul style="list-style-type: none">RCO37 – Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	<ul style="list-style-type: none">εκτάρια	<ul style="list-style-type: none">25.000

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	23	Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 6011239) - Μεταφερόμενο		
		<ul style="list-style-type: none">• RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη• RCO75 – Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	<ul style="list-style-type: none">• άτομα• αριθμός	<ul style="list-style-type: none">• 97.473,00• 1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		<ul style="list-style-type: none">• PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης• PSR540 – Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	<ul style="list-style-type: none">• αριθμός• ποσοστό	<ul style="list-style-type: none">• 1,00
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι, επισκέπτες καθώς και επαγγελματίες και ερασιτέχνες αλιείς της περιοχής.			
Τρόπος Υλοποίησης	Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει			
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη		X	Μεταφερόμενο	
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη				
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			8	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

**24. Περιφερειακό Σχέδιο Διατήρησης της οικολογικής συνδεσιμότητας και της συνοχής του
Δικτύου Natura 2000 στη Δυτική Μακεδονία (MIS: 6011766) - Μεταφερόμενο**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	24	Περιφερειακό Σχέδιο Διατήρησης της οικολογικής συνδεσιμότητας και της συνοχής του Δικτύου Natura 2000 στη Δυτική Μακεδονία (MIS: 6011766) - Μεταφερόμενο
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	204.753 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο	X	
Φορέας Πρότασης	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Υλοποίησης	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Λειτουργίας		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Ναι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	078. Προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των περιοχών Natura 2000	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Αντικείμενο της συγκεκριμένης πράξης είναι να παράσχει τα κατάλληλα μεθοδολογικά εργαλεία για να ενισχύσει την ικανότητα για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας της Δυτικής Μακεδονίας, σε διαφορετικές κλίμακες (χώρου και χρόνου), υπό την απειλή της κλιματικής αλλαγής.</p> <p>Το Συνολικό Παραδοτέο του Έργου θα είναι ένα Σχέδιο Δράσης για τη διαχείριση των κρίσιμων διαδρόμων διατήρησης της βιολογικής ποικιλότητας στην Δυτική Μακεδονία ενισχύοντας τη συνοχή των προστατευόμενων περιοχών και ειδικά των περιοχών του δικτύου Natura 2000. Το Σχέδιο Δράσης θα είναι αποτέλεσμα</p>	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	24	Περιφερειακό Σχέδιο Διατήρησης της οικολογικής συνδεσιμότητας και της συνοχής του Δικτύου Natura 2000 στη Δυτική Μακεδονία (MIS: 6011766) - Μεταφερόμενο	
		<p>εφαρμογής του Συστηματικού Σχεδιασμού Προστασίας της Βιοποικιλότητας (ΣΣΠΒ) το οποίο θα περιλαμβάνει τα παραδοτέα (ΠΡ) των αντίστοιχων τεσσάρων ΠΕ όπως περιγράφονται παρακάτω.</p> <p>ΠΡ1. Ψηφιακοί χάρτες οικολογικής συνδεσιμότητας. Οι χάρτες θα αναδεικνύουν οικολογικούς διαδρόμους, κατατμήματα περιοχών τα οποία παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διατήρηση της συνδεσιμότητας ως ενδιάμεσοι σταθμοί, σημαντικοί κόμβοι και ζώνες σύνδεσης μεταξύ προστατευόμενων περιοχών και σημαντικών βιοτόπων σημαντικών ειδών.</p> <p>ΠΡ2. Ψηφιακοί χάρτες διαδρόμων που ευνοούν την κλιματική συνδεσιμότητα. Οι χάρτες θα αναδεικνύουν δυνητικά ενδιαίτηματα υπό το πρίσμα κλιματικής αλλαγής, κλιματικά καταφύγια, κατατμήματα περιοχών τα οποία ενδέχεται να λειτουργήσουν ως ενδιάμεσοι σταθμοί για κλιματικούς διαδρόμους ευαίσθητων ειδών και αλλαγής της χωρικής κατανομής τους.</p> <p>ΠΡ3.1. Ολοκληρωμένο πλαίσιο κριτηρίων ως βάση για τη λήψη αποφάσεων στο σχεδιασμό και χωροθέτηση υποδομών ενέργειας και μεταφορών στη Δυτική Μακεδονία. Τα κριτήρια θα ομαδοποιηθούν με βάση τις βασικές αρχές της βιωσιμότητας σε τέσσερις ομάδες σχετικών παραγόντων με χρήση αντίστοιχων σχετικών δεικτών: περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και αντιστρεψιμότητας των επιπτώσεων.</p> <p>ΠΡ3.2. Διαμορφωμένα εναλλακτικά σενάρια βάση του ολοκληρωμένου πλαισίου κριτηρίων και την εφαρμογή πολυκριτηριακής ανάλυσης και αντίστοιχη εκτίμηση σωρευτικού κόστους επιπτώσεων για το κάθε σενάριο με δεδομένο πως οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις εκτιμώνται ανά έργο και όχι στο σύνολο των έργων μιας συγκεκριμένης χωρικής ενότητας.</p> <p>ΠΡ4.1. Γεω-χωρική βάση ψηφιακών δεδομένων.</p> <p>ΠΡ4.2. Χωρικά εξειδικευμένο Σχέδιο Δράσης για τη διαχείριση των κρίσιμων διαδρόμων διατήρησης της βιολογικής ποικιλότητας στη Δυτική Μακεδονία ενισχύοντας τη συνοχή των προστατευόμενων περιοχών με αποτύπωση συγκεκριμένων διαχειριστικών κατευθύνσεων.</p>	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Παροχή των κατάλληλων μεθοδολογικών εργαλείων για την ενίσχυση της ικανότητας διατήρησης της βιοποικιλότητας της Δυτικής Μακεδονίας, σε διαφορετικές κλίμακες (χώρου και χρόνου), υπό την απειλή της κλιματικής αλλαγής.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none"> Καλύτερο καθεστώς διατήρησης της φύσης και βιοποικιλότητας των οικοτόπων της Δυτικής Μακεδονίας. 	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	<ul style="list-style-type: none"> RCO37 – Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη 	<ul style="list-style-type: none"> εκτάρια άτομα 	<ul style="list-style-type: none"> 65.000 97.473,00

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	24	Περιφερειακό Σχέδιο Διατήρησης της οικολογικής συνδεσιμότητας και της συνοχής του Δικτύου Natura 2000 στη Δυτική Μακεδονία (MIS: 6011766) - Μεταφερόμενο	
		<ul style="list-style-type: none"> • RCO75 – Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται 	<ul style="list-style-type: none"> • αριθμός • 1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
		<ul style="list-style-type: none"> • PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης 	<ul style="list-style-type: none"> • αριθμός • 1,00
	<ul style="list-style-type: none"> • PSR540 – Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης 	<ul style="list-style-type: none"> • ποσοστό 	
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής		
Τρόπος Υλοποίησης			
Επίπεδο Ωριμότητας			
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη	X	Μεταφερόμενο	
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη			
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		19	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

25. Βιώσιμη Προστασία των Λιμνών Χειμαδίτιδας και Πετρών του Δικτύου Natura 2000 με τη Διαχείριση του Καλαμιώνα τους με Φυσικά Συστήματα (MIS: 6011286) - Μεταφερόμενο

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	25	Βιώσιμη Προστασία των Λιμνών Χειμαδίτιδας και Πετρών του Δικτύου Natura 2000 με τη Διαχείριση του Καλαμιώνα τους με Φυσικά Συστήματα (MIS: 6011286) - Μεταφερόμενο
Υποέργα		(Υποέργο 1)
		(Υποέργο 2)
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		358.480 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		X
Φορέας Πρότασης		Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Φορέας Υλοποίησης		Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Φορέας Λειτουργίας		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)		Ναι
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)		ΕΤΠΑ
Προτεραιότητα Π-ΔΜ		5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ		5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ		078. Προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των περιοχών Natura 2000
Προτεραιότητα Λιμνών & Ποταμών ΟΧΕ		3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών		3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	25	Βιώσιμη Προστασία των Λιμνών Χειμαδίτιδας και Πετρών του Δικτύου Natura 2000 με τη Διαχείριση του Καλαμιώνα τους με Φυσικά Συστήματα (MIS: 6011286) - Μεταφερόμενο
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		<p>Η λίμνη Χειμαδίτιδα ανήκει διοικητικά στην Π.Ε. Φλώρινας, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, καταλαμβάνει επιφάνεια 10,8 km² και γειτνιάζει με τη λίμνη Ζάζαρη, της οποίας δέχεται τα νερά μέσω μιας διώρυγας. Η ευρύτερη περιοχή των λιμνών Ζάζαρη και Χειμαδίτιδα έχει συμπεριληφθεί στο δίκτυο ΦΥΣΗ2000, ως δύο επικαλυπτόμενες περιοχές με κωδικούς GR1340005 (SCI) και GR134008 (SPA).</p> <p>Τα κυριότερα προβλήματα σήμερα στη λίμνη Χειμαδίτιδα είναι: ο επιταχυνόμενος ευτροφισμός, αποτέλεσμα της αποσύνθεσης των φυτών στο νερό αστικών λυμάτων που εισέρχονται στις λίμνες μέσω των ποταμών και χειμάρρων και η πτώση της στάθμης, η οποία είχε ως συνέπεια την επέκταση του καλαμιώνα. Ο καλαμιώνας καλύπτει σήμερα περίπου το 40-80% της έκτασης της λίμνης και η υπέρμετρη αύξησή του απειλεί με υποβάθμιση τα ενδιαίτηματα σημαντικών ειδών ορνιθοπανίδας, με μείωση τους ιχθυοπληθυσμούς, με υποβάθμιση το επιφανειακό στρώμα της τύρφης και την υδρόβια βλάστηση. Η Χειμαδίτιδα στο στάδιο εξέλιξης των λιμνών, βρίσκεται σε προχωρημένο βαθμό χερσοποίησης. Για τη διακοπή της πορείας χερσοποίησης της λίμνης, τη διασφάλιση των ενδιαιτημάτων των ψαριών και της ορνιθοπανίδας, χρειάζεται να ελεγχθεί άμεσα η βλάστηση του καλαμιώνα.</p> <p>Η λίμνη Πετρών ανήκει διοικητικά στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, καταλαμβάνει έκταση 14 km² και τροφοδοτείται από την υπερχειλίση της Χειμαδίτιδας, την ευρύτερη λεκάνη απορροής της και από τα αντλούμενα υπόγεια νερά του λιγνητορυχείου Αναργύρων. Η ευρύτερη περιοχή της λίμνης Πετρών συμπεριλαμβάνεται σε δύο άλλες περιοχές του δικτύου ΦΥΣΗ2000, με κωδικούς GR1340004 (SCI) και GR1340007 (SPA).</p> <p>Η λίμνη Πετρών είναι πλέον ευτροφική, καθώς δέχεται ισχυρές πιέσεις από γεωργικές δραστηριότητες και τα αστικά απόβλητα του Αμυνταίου, ενώ αποτελεί τον αποδέκτη του ΑΗΣ Φιλώτα. Από την εποχή της κατασκευής της διώρυγας προς την Βεγορίτιδα ξεκίνησε η ταπείνωση της στάθμης της λίμνης, κάτι που επιδεινώθηκε με τις αρδευτικές υπεραντλήσεις είτε απευθείας από τη λίμνη, είτε με γεωτρήσεις. Η διαδικασία της επικράτησης του καλαμιώνα οδηγεί σε σημαντικές οικολογικές αλλαγές, αφού είδη της χλωρίδας και πανίδας που ήταν προσαρμοσμένα στις συγκεκριμένες υγροτοπικές συνθήκες χάνουν το ενδιαίτημά τους και αντικαθίστανται από άλλα.</p> <p>Η διαχείριση των καλαμιώνων παρεμβαίνει επιβραδύνοντας τις διεργασίες της διαδοχής ή ακόμη και αντιστρέφοντάς τις, για να διατηρήσει την ισορροπία μεταξύ των διαφόρων τύπων ενδιαιτημάτων που συνιστούν το μωσαϊκό των υγροτόπων. Η διαχείριση της υγροτοπικής βλάστησης σε λίμνες της Ελλάδας με παρόμοια προβλήματα, γίνεται μεταξύ άλλων με αφαίρεση της βλάστησης από βοοειδή ζώα, όπως τα βουβάλια, που είναι προσαρμοσμένα στις υγροτοπικές συνθήκες και ανθεκτικά σε ασθένειες, προκαλούν μικρή συμπίεση του εδάφους ανά κοπάδι, έχουν μικρότερη επιλεκτικότητα στη βλάστηση, ικανότητα να αφαιρούν ψηλή ή πυκνή βλάστηση και καταλληλότητα για τη διαχείριση των παραγωγικών εκτάσεων που απαιτούν θερινή διεργασία καθώς δεν προτιμούν τα άνθη.</p>

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	25	<p>Βιώσιμη Προστασία των Λιμνών Χειμαδίτιδας και Πετρών του Δικτύου Natura 2000 με τη Διαχείριση του Καλαμιώνα τους με Φυσικά Συστήματα (MIS: 6011286) - Μεταφερόμενο</p> <p>Η ανεξέλεγκτη παραμονή πλήθους ζώων ή περιορισμένου αριθμού ζώων για μακρύ χρονικό διάστημα σε υγροτόπους μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις, όπως είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - η μαζική αφαίρεση φυτών που οδηγεί στην αλλαγή της δομής και της σύνθεσης της βλάστησης, - η ποδοπάτηση φυτών και αυγών/νεοσσών των πτηνών, - η απόθεση κοπράνων και ούρων που ενδέχεται να αυξήσουν σημειακά τις συγκεντρώσεις θρεπτικών. <p>Στόχοι διαχείρισης είναι η αποφυγή περαιτέρω ευτροφισμού της προστατευόμενης λίμνης, η αναπαραγωγή σημαντικών ειδών πουλιών, η διατήρηση ανοικτών επιφανειών για την αναπαραγωγή των ψαριών και για τα πεδία θήρευσης ψαροφάγων πτηνών.</p> <p>Για τον έλεγχο της αφαίρεσης της βλάστησης θα γίνει πρόγραμμα ορνιθολογικής παρακολούθησης, περιγραφή της ιχθυοκοινότητας και μελέτη λιβαδοπονίας ώστε αφενός να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις στην ορνιθοπανίδα και αφετέρου η οριοθετημένη περιοχή εφαρμογής αφαίρεσης της βλάστησης να εξασφαλίζει την άνετη παραμονή στον χώρο των ζώων, βασιζόμενοι στις εξής μελέτες:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Μελέτη Ολοκληρωμένης Παρέμβασης για την Προστασία των Λιμνών Ν. Φλώρινας. - Μελέτη διαχείρισης των καλαμιώνων της λίμνης Χειμαδίτιδας - Μελέτη διαχείρισης των καλαμιώνων της λίμνης Πετρών, - Κατευθύνσεις Διαχείρισης Υγροτοπικής Βλάστησης στη Λίμνη Μικρή Πρέσπα 2018-2021. <p>Παραδοτέα της πράξης αποτελούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1ο Παραδοτέο. Έκθεση σχεδίου εφαρμογής της διαχείρισης του καλαμιώνα, που θα περιέχει: <ul style="list-style-type: none"> - Εκτίμηση των επιπτώσεων της όχλησης από την παρουσία των βουβάλων στην ορνιθοπανίδα και στην κατάσταση διατήρησής της σε τοπικό επίπεδο. - Σχέδιο παρακολούθησης της υδρόβιας και παρυδάτιας ορνιθοπανίδας και της φωλεοποίησης στη λίμνη. - Υποδείξεις στην εφαρμογή του σχεδίου: α) της περιοχής παραμονής των ζώων, β) του μέγιστου επιτρεπτού αριθμού ζώων και γ) της περιόδου παραμονής, δ) δελτία εφαρμογής για τον διαχειριστή του κοπαδιού. Το δελτίο θα πρέπει να αναγράφει το ονοματεπώνυμο του διαχειριστή, την ημερομηνία, τον αριθμό των ζώων, τον τομέα εφαρμογής της λίμνης. • 2ο Παραδοτέο. Συμπληρωμένα δελτία εφαρμογής α' περιόδου. • 3ο Παραδοτέο. Πρακτικά ημερίδας της παρουσίασης των αποτελεσμάτων του έργου. • 4ο Παραδοτέο. Δελτία εφαρμογής β' περιόδου. • 5ο Παραδοτέο. Τελική έκθεση.
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		<p>Αντικειμενικό στόχο της πράξης αποτελεί ο έλεγχος για την προστασία και διατήρηση των ιχθυοπληθυσμών της ορνιθοπανίδας και της μορφής του τοπίου, που σήμερα με τη χλωρίδα και πανίδα του στηρίζει την ένταξη της περιοχής στο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000</p>

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	25	Βιώσιμη Προστασία των Λιμνών Χειμαδίτιδας και Πετρών του Δικτύου Natura 2000 με τη Διαχείριση του Καλαμιώνα τους με Φυσικά Συστήματα (MIS: 6011286) - Μεταφερόμενο		
Αναμενόμενα αποτελέσματα		• Προστασία της ιχθυοπανίδας και ορνιθοπανίδας, που διαβιούν στη λίμνη ή εξαρτώνται από αυτή.		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)	
	• RCO37 – Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	• εκτάρια	• 78.029,25 (65.000 Χειμαδίτιδα + 13.029,25 Πετρών)	
	• RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	• άτομα	•	
	• RCO75 – Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	• αριθμός	• 1	
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)	
	• PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	• αριθμός	• 1	
	• PSR540 – Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	• ποσοστό		
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής		
Τρόπος Υλοποίησης				
Επίπεδο Ωριμότητας				
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη		X	Μεταφερόμενο	
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη				
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		21		

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

26. Προστασία Λίμνης Ζάζαρης από φερτά υλικά

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	26	Προστασία Λίμνης Ζάζαρης από φερτά υλικά
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	200.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Υλοποίησης	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Λειτουργίας		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	078. Προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των περιοχών Natura 2000	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Για την ορθολογική χρήση του νερού της λίμνης Ζάζαρης απαιτείται η μείωση των φερτών υλικών, σύμφωνα με τα σχέδια διαχείρισης του ΗΔ09. Απαιτούνται τόσο έργα ορεινής υδρονομίας όσο και διαχείρισης / διαμόρφωσης κοίτης ανάντη της λίμνης Ζάζαρη.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Αντιμετώπιση υφιστάμενων υδρομορφολογικών πιέσεων με ορθολογικό και φιλικό προς το περιβάλλον τρόπο.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> Βελτίωση, αποκατάσταση και προστασία φυσικού περιβάλλοντος. 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	26	Προστασία Λίμνης Ζάζαρης από φερτά υλικά		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)	
	• RCO37 – Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	• εκτάρια	• 97.473,00 • 1,00	
	• RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	• άτομα		
	• RCO75 – Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	• αριθμός		
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)	
	• PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	• αριθμός	• 1,00	
	• PSR540 – Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	• ποσοστό		
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει Αυτεπιστασία		
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη		X	Απαιτείται η εκπόνηση υδρολογικής μελέτης, στερεομεταφοράς, υδραυλικών έργων, περιβαλλοντική μελέτη και εδαφομηχανική μελέτη.	
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			12	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

27. Παρατηρητήριο Πουλιών στην περιοχή των Πρεσπών

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	27	Παρατηρητήριο Πουλιών στην περιοχή των Πρεσπών
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	120.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιοποιημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Πρεσπών, Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Μακεδονίας	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	078. Προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των περιοχών Natura 2000	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Διαμόρφωση / κατασκευή παρατηρητηρίου πουλιών στην περιοχή των Πρεσπών	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Δημιουργία υποδομών υποστήριξης εναλλακτικού τουρισμού	
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> Αξιοποίηση και ανάδειξη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Προσέλκυση επισκεπτών. Αύξηση των δραστηριοτήτων και αξίας παραμονής των επισκεπτών και περιηγητών. Οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	27	Παρατηρητήριο Πουλιών στην περιοχή των Πρεσπών		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)	
	• RCO37 – Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	• εκτάρια	• 97.473,00 • 1,00	
	• RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	• άτομα		
	• RCO75 – Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	• αριθμός		
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)	
	• PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	• αριθμός	• 1,00	
	• PSR540 – Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	• ποσοστό		
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας				
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη		X		
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			12	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

28. Οριοθέτηση και ανάδειξη λιβαδιών με νάρκισσους

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	28	Οριοθέτηση και ανάδειξη λιβαδιών με νάρκισσους
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	60.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Πρεσπών	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	078. Προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των περιοχών Natura 2000	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	28	Οριοθέτηση και ανάδειξη λιβαδιών με νάρκισσους	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης			
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος			
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Αξιοποίηση και ανάδειξη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.Προσέλκυση επισκεπτών.Αύξηση των δραστηριοτήτων και αξίας παραμονής των επισκεπτών και περιηγητών.Οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	<ul style="list-style-type: none">RCO37 – Επιφάνεια των τόπων Natura 2000 που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	<ul style="list-style-type: none">εκτάρια	<ul style="list-style-type: none">97.473,001,00
	<ul style="list-style-type: none">RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	<ul style="list-style-type: none">άτομα	
	<ul style="list-style-type: none">RCO75 – Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	<ul style="list-style-type: none">αριθμός	
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	<ul style="list-style-type: none">PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσηςPSR540 – Ποσοστό των τόπων Natura που καλύπτονται από μέτρα προστασίας και αποκατάστασης	<ul style="list-style-type: none">αριθμόςποσοστό	<ul style="list-style-type: none">1,00
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.	
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει Αυτεπιστασία	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	28	Οριοθέτηση και ανάδειξη λιβαδιών με νάρκισσους
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Εκτελείται ήδη		
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα		
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο		
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Χωρίς προμελέτη	X	
Παρατηρήσεις:		
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		12

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

29. Ανάπλαση μονοπατιού κατά μήκος του καναλιού ΤΚ Πετρών από πηγές έως Μύλο Χατζηκωνσταντίνου (MIS: 6006901) - Μεταφερόμενο

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	29	Ανάπλαση μονοπατιού κατά μήκος του καναλιού ΤΚ Πετρών από πηγές έως Μύλο Χατζηκωνσταντίνου (MIS: 6006901) - Μεταφερόμενο
Υποέργα	(Υποέργο 1): Εργασίες διαμόρφωσης του μονοπατιού, τοποθέτηση κρασπέδων, διάστρωση κυβόλιθων και χαλαζιακού δαπέδου, εργασίες πρασίνου, τοποθέτηση φωτιστικών σωμάτων	
	(Υποέργο 2): Εργασίες Αρχαιολογίας	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	558.550 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο	X	
Φορέας Πρότασης	Δήμος Αμυνταίου	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Αμυνταίου	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Αμυνταίου	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Ναι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Ανάπλαση της περιοχής πέριξ του καναλιού της ΤΚ Πετρών από τις πηγές έως το μύλο Χ"Κων/νου στην είσοδο της κοινότητας Πετρών του Δήμου Αμυνταίου. Η ανάπλαση περιλαμβάνει τη δημιουργία πεζοδιαδρομών πλησίον του καναλιού και χώρων στάσης θέασης, λαμβάνοντας ως γνώμονα σχεδιασμού την αισθητική αναβάθμιση του καναλιού.	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	29	Ανάπλαση μονοπατιού κατά μήκος του καναλιού ΤΚ Πετρών από πηγές έως Μύλο Χατζηκωνσταντίνου (MIS: 6006901) - Μεταφερόμενο	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Ανάδειξη του φυσικού κάλλους της περιοχής, της ιστορικής της αξίας και της τουριστικής προοπτικής της.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Αισθητική αναβάθμιση και βελτίωση περιβάλλοντος της περιοχής.Πρωώθηση του τουρισμού.	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/έτος	20.000,00
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.	
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει	
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη		X	Μεταφερόμενο
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη			
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		18	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

30. Κατασκευή Δικτύου μονοπατιών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6006903) - Μεταφερόμενο

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	30	Κατασκευή Δικτύου μονοπατιών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6006903) - Μεταφερόμενο
Υποέργα	Υ π	Υποέργο 2: Κατασκευή του Δικτύου Μονοπατιών Δήμου Πρεσπών, βάσει των Τευχών Δημοπρατήσης του πρώτου υποέργου.
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		385.640 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο	X	
Φορέας Πρότασης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Πρεσπών	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Ναι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Προσέλκυση και εξυπηρέτηση επισκεπτών, δεδομένου ότι εκείνο που αποτελεί πόλο έλξης σε περιοχές με ιδιαίτερο φυσικό κάλλος και οικολογικό ενδιαφέρον, είναι ακριβώς το φυσικό περιβάλλον, το τοπίο και η σημασία τους ως μοναδικά οικοσυστήματα.</p> <p>Οι εν λόγω εργασίες προτείνεται να υλοποιηθούν, καθώς λόγω της πολυετούς έλλειψης μέριμνας, τα μονοπάτια έχουν καταστεί δύσβατα και απαιτούνται έργα βελτίωσης της βατότητας. Οι εργασίες θα αφορούν κυρίως σε διανοίξεις-</p>	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	30	Κατασκευή Δικτύου μονοπατιών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6006903) - Μεταφερόμενο	
		διαπλατύνσεις για την κατάλληλη διαμόρφωση του πλάτους καταστρώματος των μονοπατιών, σε εκθαμνώσεις-κλαδεύσεις κατά μήκος της πορείας των μονοπατιών και σε κατασκευή ξύλινων κιγκλιδωμάτων ή άλλων κατασκευών όπου απαιτείται. Το δίκτυο μονοπατιών που πρόκειται να υλοποιηθεί στην παρούσα πράξη, αποτελεί μέρος της εγκεκριμένης μελέτης με τίτλο «Μελέτη Κατασκευής Μονοπατιών Δήμου Πρεσπών», η οποία συντάχθηκε το 2009.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		<ul style="list-style-type: none"> Αναβάθμιση και βελτίωση τουριστικών υποδομών. Προσέλκυση επισκεπτών, αύξηση των δραστηριοτήτων και αξίας παραμονής των επισκεπτών και περιηγητών. 	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none"> Προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής κληρονομιάς. Οικονομική ανάπτυξη της περιοχής. 	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/έτος	20.000,00
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής		
Τρόπος Υλοποίησης	N.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας			
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη	X	Μεταφερόμενο	
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη			
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		16	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

31. Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (MIS: 6006905) - Μεταφερόμενο

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	31	Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (MIS: 6006905) - Μεταφερόμενο
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		432.580 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		X
Φορέας Πρότασης	Εφορεία Αρχαιοτήτων Καστοριάς	
Φορέας Υλοποίησης	Εφορεία Αρχαιοτήτων Καστοριάς	
Φορέας Λειτουργίας		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	31	Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (MIS: 6006905) - Μεταφερόμενο	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Το προτεινόμενο έργο αφορά στη σήμανση, πληροφόρηση και ψηφιοποίηση πληροφοριών (ιστορικά στοιχεία, φωτογραφικό υλικό υψηλής ποιότητας, βίντεο) για τα μνημεία της πόλης της Καστοριάς και τη δημιουργία εφαρμογής ξενάγησης μέσω της τεχνολογίας αναγνώρισης εικόνας σε προτεινόμενες διαδρομές με σχετική σήμανση στις παραδοσιακές περιοχές Ντολτσό και Απόζαρι, καθώς και στο ιστορικό κέντρο της πόλης (τειχισμένο τμήμα).</p> <p>Συγκεκριμένα θα δημιουργηθούν τέσσερις διαδρομές, όπου με την κατάλληλη σήμανση, θα γίνεται μια πρώτη γνωριμία του επισκέπτη με το ιστορικό κέντρο της πόλης και τις συνοικίες Ντολτσό και Απόζαρι. Παράλληλα, με την προσθήκη ειδικά σχεδιασμένων πινακίδων με τις βασικές πληροφορίες για κάθε μνημείο σε δυο τουλάχιστον γλώσσες, εμπλουτισμένες με application για smartphones και tablets, θα δίνεται η ευκαιρία στον επισκέπτη να αποκομίσει περισσότερες πληροφορίες για το μνημείο μέσα από επιστημονικά κείμενα, γραμμένα με τρόπο, ώστε να είναι εύληπτα στον μέσο επισκέπτη.</p> <p>Επιπλέον, θα παρέχεται φωτογραφικό υλικό (παλιές φωτογραφίες του μνημείου, πιθανόν φωτογραφίες από τα στάδια των εργασιών σε αυτά κ.ά.), βίντεο ή 3D φωτογράφιση των σημαντικότερων από αυτά. Έτσι, ο επισκέπτης θα λαμβάνει εικόνα και πληροφορία του εσωτερικού τους και για τις ώρες που αυτά παραμένουν κλειστά στο κοινό. Αναλυτικότερα προτείνεται η δημιουργία τεσσάρων περιπάτων-διαδρομών με πινακίδες σήμανσης και ψηφιακές εφαρμογές :</p> <ol style="list-style-type: none">1. Παραγωγή πολυμεσικού περιεχομένου (Επαγγελματική φωτογράφιση, συγγραφή κειμένων, μετάφραση, Φωτογράφιση 360),2. Εφαρμογή ξενάγησης (user interface & γραφιστικός σχεδιασμός, εφαρμογή με χρήση επαυξημένης πραγματικότητας και QR codes για κινητές συσκευές, ανάπτυξη και προγραμματισμός),3. Πινακίδες σήμανσης μνημείων,4. Πινακίδες κατεύθυνσης,5. Πινακίδες τοπόσημα.		
	Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής και σύνδεσή της με την τουριστική ανάπτυξη.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none">• Αξιοποίηση και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής,• Ανάπτυξη του τουρισμού.		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/έτος	20.000,00
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	31	Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (MIS: 6006905) - Μεταφερόμενο
Τρόπος Υλοποίησης	N.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει	
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Εκτελείται ήδη	X	Μεταφερόμενο (MIS: 6006905)
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα		
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο		
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Χωρίς προμελέτη		
Παρατηρήσεις:		
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		28

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

32. Ενδυνάμωση Οικοτουριστικών Λειτουργιών Πλωτής Πεζογέφυρας Αγίου Αχιλλείου Συνοδών Έργων (MIS: 6006906) - Μεταφερόμενο

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	32	Ενδυνάμωση Οικοτουριστικών Λειτουργιών Πλωτής Πεζογέφυρας Αγίου Αχιλλείου Συνοδών Έργων (MIS: 6006906) - Μεταφερόμενο
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		1.238.525 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιοποιημένο		
Εκτελούμενο	X	
Φορέας Πρότασης	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Υλοποίησης	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Λειτουργίας		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Ναι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	32	Ενδυνάμωση Οικοτουριστικών Λειτουργιών Πλωτής Πεζογέφυρας Αγίου Αχιλλείου Συνοδών Έργων (MIS: 6006906) - Μεταφερόμενο
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		<p>Η πράξη αφορά στην εκτέλεση ενός υποέργου με το Ανοιχτό Δημόσιο Διαγωνισμό Κατασκευής:</p> <p>Υποέργο 1: Ενδυνάμωση οικοτουριστικών λειτουργικών πλωτής πεζογέφυρας και συνοδών λιμενίσκων.</p> <p>Το προτεινόμενο έργο μπορεί τεχνικά να διαχωριστεί στις παρακάτω διαφοροποιημένες ομάδες εργασιών:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μετατόπιση με αναδιάταξη του πλωτού λιμενίσκου νησίδας Αγίου Αχιλλείου σε βαθύτερα ύδατα για την αποκατάσταση της λειτουργικότητας με αντίστοιχη επιμήκυνση του πλωτού έργου πρόσβασης όπως στα σχέδια στα αντίστοιχα παραρτήματα. 2. Βελτίωση της πλωτής κυματικής προστασίας του πλωτού λιμενίσκου όχθης για την αποκατάσταση της λειτουργικότητας όπως στα σχέδια στα αντίστοιχα παραρτήματα. 3. Οικοτουριστική και λειτουργική αναβάθμιση της πλωτής πεζογέφυρας διασύνδεσης της νησίδας του Αγίου Αχιλλείου με την αντίπερα όχθη και των δύο αντίστοιχων οικοτουριστικών λιμενίσκων με την αντικατάσταση όλων των παλαιάς τεχνολογίας εμφανών ινοπλισμένων τσιμεντοσανίδων G.R.C. 4. Οικοτουριστική και λειτουργική αναβάθμιση της πλωτής πεζογέφυρας διασύνδεσης της νησίδας του Αγίου Αχιλλείου με την αντίπερα όχθη και των δύο αντίστοιχων οικοτουριστικών λιμενίσκων με την αντικατάσταση όλων των παλαιών καταπονηθέντων τεχνικών στοιχείων. 5. Οικοτουριστική και λειτουργική αναβάθμιση της πλωτής πεζογέφυρας διασύνδεσης της νησίδας του Αγίου Αχιλλείου με την αντίπερα όχθη και των δύο αντίστοιχων οικοτουριστικών λιμενίσκων με την αντικατάσταση παλαιών καταπονηθέντων πλωτήρων και συνολική προστασία. 6. Οικοτουριστική και λειτουργική αναβάθμιση της πλωτής πεζογέφυρας διασύνδεσης της νησίδας του Αγίου Αχιλλείου με την αντίπερα όχθη και των δύο αντίστοιχων οικοτουριστικών λιμενίσκων με την τεχνική αναβάθμιση παλαιών αλυσοειδών διατάξεων αγκύρωσης. 7. Οικοτουριστική και λειτουργική αναβάθμιση της πλωτής πεζογέφυρας διασύνδεσης της νησίδας του Αγίου Αχιλλείου με την αντίπερα όχθη και των δύο αντίστοιχων οικοτουριστικών λιμενίσκων με την προσθήκη επιπλέον φανών και φωτιστικών.
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		<ul style="list-style-type: none"> • Αποκατάσταση της λειτουργικότητας και αύξηση ασφάλειας του πλωτού λιμενίσκου νησίδας Αγίου Αχιλλείου. • Οικοτουριστική και λειτουργική αναβάθμιση της πλωτής πεζογέφυρας διασύνδεσης της νησίδας του Αγίου Αχιλλείου με την αντίπερα όχθη και των δύο αντίστοιχων οικοτουριστικών λιμενίσκων.
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none"> • Λειτουργική αναβάθμιση της πλωτής πεζογέφυρας του Αγίου Αχιλλείου και των συνοδών λιμενίσκων ώστε να καταστούν σύγχρονα και ασφαλή τόσο για τους κατοίκους – χρήστες της περιοχής όσο και για τους τουριστικούς επισκέπτες.

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	32	Ενδυνάμωση Οικοτουριστικών Λειτουργιών Πλωτής Πεζογέφυρας Αγίου Αχιλλείου Συνοδών Έργων (MIS: 6006906) - Μεταφερόμενο	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/έτος	20.000,00
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης	N.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη	X	Μεταφερόμενο	
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη			
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		31	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

33. Οινoturιστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	33	Οινoturιστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	400.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης	
Φορέας Υλοποίησης	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Λειτουργίας		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	33	Οινοτουριστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		<p>Η πρόταση αφορά στην υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου έργου, στο οποίο το κρασί –ως εμβληματικό παραγωγικό προϊόν της Δυτικής Μακεδονίας– θα βρίσκεται στο επίκεντρο και θα λειτουργεί ως μέσο παρουσίασης, προβολής και προώθησης ευρύτερα του πολιτιστικού και τουριστικού αποθέματος της Περιφέρειας.</p> <p>Στο πλαίσιο αυτό, το προτεινόμενο έργο μπορεί να αναπτυχθεί γύρω από τους εξής κύριους άξονες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τη δημιουργία ενός ενιαίου δικτύου σήμανσης, το οποίο θα υποστηρίζει και θα αναδεικνύει κατά χώραν (in situ) τις οινοτουριστικές διαδρομές, περιλαμβάνοντας στατικές μονάδες ενημέρωσης του κοινού σε σημεία ενδιαφέροντος που σχετίζονται τόσο με το κρασί όσο και με άλλα στοιχεία της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς της περιοχής, υλικής και άυλης. • Τη δημιουργία μιας ψηφιακής πλατφόρμας για την ηλεκτρονική πληροφόρηση του κοινού γύρω από τις οινοτουριστικές διαδρομές, η οποία θα αναπτύσσεται τόσο στο διαδίκτυο όσο και σε άλλα ψηφιακά μέσα, όπως για παράδειγμα σε διαδραστικές εφαρμογές που μάλιστα θα αξιοποιούν τεχνολογίες αιχμής (π.χ. επαυξημένη και εικονική πραγματικότητα). • Τη δημιουργία ενός Κέντρου Ενημέρωσης αφιερωμένου στο κρασί, το οποίο θα μπορούσε να χωροθετηθεί στο Αμύνταιο, από τη στιγμή που η ευρύτερη περιοχή γύρω από αυτό αποτελεί σημαντική αμπελουργική ζώνη παραγωγής οίνων Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης. Το Κέντρο Ενημέρωσης Οίνου θα μπορούσε να συνοδεύεται και από ψηφιακό-εικονικό μουσείο για το κρασί. <p>Ενδεικτικά στο πλαίσιο του έργου δύναται να υλοποιηθούν τα παρακάτω:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έρευνα, συλλογή και τεκμηρίωση πληροφοριακού υλικού – Διαμόρφωση οινοτουριστικών διαδρομών: <ul style="list-style-type: none"> – Έρευνα, συγκέντρωση, αξιολόγηση, σύνθεση, οργάνωση, ψηφιοποίηση και καταγραφή πληροφοριακού υλικού, – Σύνταξη κειμένων και μεταφράσεις σε Αγγλικά και άλλες γλώσσες (εφόσον κριθεί απαραίτητο), – Παραγωγή οπτικοακουστικού και πολυμεσικού υλικού (φωτογραφίες, video, συνεντεύξεις κ.ά.), – Δημιουργία οπτικής ταυτότητας και οδηγός εφαρμογής της σε διάφορα μέσα, – Εκπόνηση μελέτης οργάνωσης του δικτύου των οινοτουριστικών διαδρομών. • Δημιουργία ενιαίου δικτύου σήμανσης οινοτουριστικών διαδρομών: <ul style="list-style-type: none"> – Σχεδιασμός πινακίδων σήμανσης και άλλων ελαφρών κατασκευών-υποδομών πληροφόρησης και εξυπηρέτησης κοινού (π.χ. καθιστικά, παγκάκια ή/και άλλα στοιχεία ανάπαυσης, κιόσκια ή/και στοιχεία σκίασης), συμπεριλαμβανομένου του γραφιστικού σχεδιασμού, – Προμήθεια και εγκατάσταση πινακίδων σήμανσης και κατασκευών-υποδομών πληροφόρησης και εξυπηρέτησης κοινού.

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	33	Οινοτουριστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία		
		<ul style="list-style-type: none">Δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας ηλεκτρονικής πληροφόρησης κοινού για τις οινοτουριστικές διαδρομές.<ul style="list-style-type: none">Διαδικτυακή πύλη ενημέρωσης και προβολής δικτύου οινοτουριστικών διαδρομών με ενσωματωμένη εφαρμογή διαδραστικού χάρτη,Ψηφιακές εκπαιδευτικές εφαρμογές στο διαδίκτυο (π.χ. παιχνίδι λέξεων-ερωταπαντήσεων, παζλ, παιχνίδι αντιστοίχισης, παιχνίδι μνήμης),Ψηφιακό-εικονικό μουσείο για το κρασί,Εφαρμογή ψηφιακής περιήγησης με βάση τις οινοτουριστικές διαδρομές, για έξυπνες συσκευές Android και iOS με ενσωματωμένη υπο-εφαρμογή επαυξημένης πραγματικότητας (Augmented Reality – AR),Ψηφιακή εφαρμογή εικονικής πραγματικότητας (Virtual Reality – VR), η οποία θα βρίσκεται και θα λειτουργεί στο Κέντρο Ενημέρωσης Οίνου, καθώς και στα επισκέψιμα οινοποιεία της Δυτικής Μακεδονίας.Δημιουργία Κέντρου Ενημέρωσης αφιερωμένου στο κρασί στο Αμύνταιο:<ul style="list-style-type: none">Κέντρο Ενημέρωσης Οίνου, με απαραίτητη προϋπόθεση την ύπαρξη κατάλληλης υποδομής φιλοξενίας του Κέντρου, στο Αμύνταιο ή σε άλλη περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας.Δράσεις δημοσιότητας, προβολής και δικτύωσης<ul style="list-style-type: none">Υπηρεσίες web marketing (προβολή σε ψηφιακά μέσα κοινωνικής δικτύωσης, email marketing κ.λπ.),Δημιουργία έντυπου ενημερωτικού υλικού (π.χ. έντυπος χάρτης οινοτουριστικών διαδρομών),Διοργάνωση ταξιδιών εξοικείωσης με εξειδικευμένους δημοσιογράφους από την Ελλάδα και το εξωτερικό,Διοργάνωση ημερίδας ή άλλης εκδήλωσης,Παρουσίαση έργου και προορισμού σε άλλες πόλεις της Ελλάδας (Θεσσαλονίκη) ή του εξωτερικού (Αχρίδα) και διασύνδεση της περιοχής με άλλες όμορες συνοριακές περιοχές όμοιου ενδιαφέροντος (Κορυτσά Αλβανίας, Tikves Βόρεια Μακεδονία).		
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Προβολή της πολιτιστικής ταυτότητας, της γαστρονομίας και του τουριστικού προϊόντος της περιοχής		
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας και ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας,Ενδυνάμωση και ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας, της γαστρονομίας και του τουριστικού προϊόντος της περιοχής,Ανάπτυξη του τουρισμού (αγροτουρισμός, τουρισμός υπαίθρου),		
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	1,00

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	33	Οινοτουριστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία	
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος	20.000,00
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι, επιχειρήσεις και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης	Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας			
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη	X		
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		16	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

34. Δράσεις προβολής λιμνών και ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	34	Δράσεις προβολής λιμνών και ποταμών Δυτικής Μακεδονίας
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	300.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης	
Φορέας Υλοποίησης	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Λειτουργίας		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	165. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής παρουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Η πρόταση αφορά στην υλοποίηση ενός συνόλου δράσεων συμβατικής και ψηφιακής προβολής παραλίμνιων και παραποτάμιων περιοχών της περιοχής παρέμβασης:</p> <ul style="list-style-type: none"> Δημιουργία έντυπου και ψηφιακού υλικού προβολής (ενδεικτικά: video spots, φωτογραφίες, χάρτες, λευκώματα, σύνταξη και μεταφράσεις κειμένων κ.λπ.), Δημιουργία μονάδων στατικών σημείων ενημέρωσης επισκεπτών (ενδεικτικά: πινακίδες σήμανσης, «έξυπνα» (smart) σημεία πληροφόρησης κοινού κ.λπ.), Ψηφιακή καμπάνια προβολής (σε ψηφιακά μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τηλεόραση, ραδιόφωνο κ.λπ.), 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	34	Δράσεις προβολής λιμνών και ποταμών Δυτικής Μακεδονίας	
		<ul style="list-style-type: none">Οργάνωση εκδηλώσεων, συμμετοχή σε εκθέσεις κ.λπ.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		<ul style="list-style-type: none">Ανάδειξη φυσικής κληρονομιάς, πολιτιστικού και τουριστικού αποθέματος της περιοχής.Παροχή υπηρεσιών ενημέρωσης των ενδιαφερόμενων σε πολυμεσικό περιβάλλον.Προσέλκυση επισκεπτών και τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας στη περιοχή.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Βελτίωση επισκεψιμότητας περιοχής παρέμβασης	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος	20.000,00
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι, επισκέπτες και επιχειρήσεις της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης	Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Οριμότητας			
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη	X		
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		36	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

**35. Ανάπτυξη υποδομών πρόσβασης στις λίμνες Βεγορίτιδας και Μεγάλης Πρέσπας για
κολύμβηση ατόμων με κινητικά προβλήματα**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	35	Ανάπτυξη υποδομών πρόσβασης στις λίμνες Βεγορίτιδας και Μεγάλης Πρέσπας για κολύμβηση ατόμων με κινητικά προβλήματα
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	100.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης	
Φορέας Υλοποίησης	Π.Ε. Φλώρινας	
Φορέας Λειτουργίας		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Προμήθεια και τοποθέτηση κατάλληλων ελαφρών, μη μόνιμων υποδομών για την εξυπηρέτηση της προσβασιμότητας των ΑμΕΑ στις περιοχές κολύμβησης των λιμνών λίμνες Βεγορίτιδας και Μεγάλης Πρέσπας.</p> <p>Οι σχεδιαζόμενες υποδομές στις ανωτέρω προτεινόμενες θέσεις θα διαθέτουν όλες τις κατάλληλες προδιαγραφές, ώστε ο επισκέπτης ΑμΕΑ να μη συναντά εμπόδια που σχετίζονται με την διαρρύθμιση και χρήση των κοινόχρηστων χώρων. Επιπλέον, η σωστή και ακριβής τοποθέτηση του εξοπλισμού στους χώρους της όχθης διασφαλίζει την ολοκληρωμένη προσβασιμότητα. Κάθε μια από τις προτεινόμενες θέσεις πρόκειται να περιλαμβάνει:</p>	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	35	Ανάπτυξη υποδομών πρόσβασης στις λίμνες Βεγορίτιδας και Μεγάλης Πρέσπας για κολύμβηση ατόμων με κινητικά προβλήματα		
		<ul style="list-style-type: none">- Αποδυτήριο,- Διάταξη αυτόνομης πρόσβασης ατόμων με κινητικά προβλήματα στο νερό,- Διαδρόμους σύνδεσης των ανωτέρω δομών, οι οποίοι θα διευκολύνουν την κίνηση των ατόμων με αναπηρικό τροχοκάθισμα,- Ενημερωτικές πινακίδες – σήμανση.		
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		<ul style="list-style-type: none">• Διασφάλιση προσβασιμότητας ΑμΕΑ σε περιοχές φυσικού κάλους,• Ανάπτυξη του Τουρισμού των ατόμων με αναπηρία και προσέλκυση τουριστών αυτής της κοινωνικής ομάδας.		
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">• Εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα σημεία κολύμβησης των λιμνών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες,• Αντιμετώπιση του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού ατόμων με ειδικές ανάγκες και λοιπών εμποδιζόμενων ατόμων, κατοίκων αλλά και επισκεπτών		
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	97.473,00
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός	1,00
Ωφελούμενοι		Άτομα με ειδικές ανάγκες, κάτοικοι και επισκέπτες		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας				
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη		X		
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			12	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

36. Ενιαία σήμανση περιοχών παρέμβασης ΟΧΕ

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	36	Ενιαία Σήμανση Περιοχών Παρέμβασης ΟΧΕ
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	500.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιοποιημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης	
Φορέας Υλοποίησης	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Λειτουργίας	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικότουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	36	Ενιαία Σήμανση Περιοχών Παρέμβασης ΟΧΕ
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		<p>Βασικό χαρακτηριστικό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας είναι το πλούσιο απόθεμα των περιβαλλοντικών της πόρων. Το φυσικό περιβάλλον, όπως αυτό εμφανίζεται σε ένα σύνολο από λίμνες, ποτάμια, σπήλαια, φαράγγια, βουνά, δάση, εθνικούς δρυμούς και πάρκα κ.λπ., σε συνδυασμό με την – εξίσου πλούσια – ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά (αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, ιστορικοί τόποι, τοπόσημα, παραδοσιακοί οικισμοί, αρχιτεκτονικά σύνολα, ήθη, έθιμα και παραδόσεις, ναοί και μοναστήρια κ.ά.), μπορεί να διαμορφώσει ένα ολοκληρωμένο τουριστικό πλέγμα. Ο πλούτος αυτός, παρόλο που στις περισσότερες περιπτώσεις εξακολουθεί να είναι ορατός, παραμένει για το ευρύ κοινό άγνωστος, γι' αυτό είναι αναγκαία η υπόμνηση και παρουσίασή του.</p> <p>Προτείνεται να δημιουργηθεί ένα εκτεταμένο δίκτυο σημάνσεων σε ολόκληρη την Περιφέρεια, για όσα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος, του παρελθόντος, αλλά και του παρόντος, είναι απαραίτητο να “αποκαλυφθούν” στα μάτια των σύγχρονων περιηγητών, είτε κατοίκων είτε επισκεπτών. Στόχος είναι οι σημάνσεις αυτές όχι μόνο να αναδεικνύουν την περιβαλλοντική, ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά του τόπου με τις ποικίλες εκφάνσεις της, αλλά και να αποτελούν ελκυστικά και εύληπτα στοιχεία του χώρου, με υψηλή αισθητική και ενιαία ταυτότητα, που θα εναρμονίζονται με το περιβάλλον τους και ταυτόχρονα θα διακρίνονται από αυτό.</p> <p>Πιο συγκεκριμένα, στη δράση θα περιλαμβάνονται τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναλυτική έρευνα και μελέτη, προσδιορισμός των στοιχείων αυτών που πρέπει να σημειωθούν. • Συλλογή, επιμέλεια και τεκμηρίωση εποπτικού (ή άλλου) υλικού, συγγραφή κειμένων, μεταφράσεις, γραφιστική επιμέλεια. • Σχεδιασμός, δημιουργία και εγκατάσταση των σημάνσεων, στις οποίες θα περιλαμβάνονται ευμεγέθεις επιδαπέδιες πινακίδες μονής ή διπλής όψης, επιτοίχιες πινακίδες μικρότερου μεγέθους (όταν υπάρχει στενότητα χώρου), μικρά και μεγάλα αναλόγια, κάποια με τη μορφή του point view, όπου υπάρχει πανοπτική θέα. Το περιεχόμενο των σημάνσεων θα είναι τουλάχιστον δίγλωσσο (ελληνικά-αγγλικά), θα αποτελείται από κείμενα, φωτογραφίες, σχέδια ή γκραβούρες, που θα διαμορφωθούν κατάλληλα σε ολοκληρωμένες γραφιστικές συνθέσεις, και θα διαφοροποιείται χρωματικά ανάλογα με το θέμα. • Υπάρχει δυνατότητα οι σημάνσεις, πέρα από τη φυσική τους υπόσταση, να διαθέτουν και ψηφιακή οντότητα, έχοντας ενσωματωμένη ειδική τεχνολογία και «έξυπνη» σύνδεση με μία ψηφιακή πλατφόρμα. Με αυτόν τον τρόπο οι χρήστες θα μπορούν όχι μόνο να διαβάσουν το περιεχόμενο μιας πινακίδας, αλλά και να λαμβάνουν στις συσκευές τους μεταδεδομένα και επιπρόσθετες πληροφορίες (π.χ. τρισδιάστατες αναπαραστάσεις μνημείων, οπτικοακουστικό υλικό κ.λπ.).
	Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Ενίσχυση της ελκυστικότητας και προβολή της φυσικής κληρονομιάς της περιοχής παρέμβασης
	Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> • Τόνωση της τουριστικής κίνησης στην περιοχή

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	36	Ενιαία Σήμανση Περιοχών Παρέμβασης ΟΧΕ		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη		Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη		άτομα	97.473,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη		Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης		αριθμός	1,00
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει Αυτεπιστασία		
Επίπεδο Οριμότητας				
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη		X		
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			24	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

37. «Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	37	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		400.000 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		X
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	«ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ» – Αστική Εταιρία για την Προστασία και Διαχείριση του φυσικού Περιβάλλοντος και της Άγριας Ζωής	
Φορέας Υλοποίησης	«ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ» – Αστική Εταιρία για την Προστασία και Διαχείριση του φυσικού Περιβάλλοντος και της Άγριας Ζωής	
Φορέας Λειτουργίας	«ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ» – Αστική Εταιρία για την Προστασία και Διαχείριση του φυσικού Περιβάλλοντος και της Άγριας Ζωής	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικότουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	37	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		<p>Οι υγρότοποι αποτελούν τόπους που καλύπτονται εποχικά ή μόνιμα από ρηχά νερά, ή που δεν καλύπτονται ποτέ από νερά, αλλά έχουν υπόστρωμα υγρό για μεγάλο διάστημα του έτους. Σήμερα είναι επιστημονικώς τεκμηριωμένο ότι οι υγρότοποι έχουν μεγάλη βιολογική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική σημασία για τους τοπικούς πληθυσμούς και ευρύτερα. Είναι τόποι γεμάτοι ζωή και ιδιαίτερης οικολογικής σημασίας η οποία οφείλεται στην ποικιλότητα των ειδών και στις πυκνότητες των πληθυσμών που κατοικούν σε αυτούς, στην υψηλή τους παραγωγικότητα, και, συχνά, στις μεγάλες εκτάσεις ιδιαίτερων ενδιαιτημάτων που περικλείουν.</p> <p>Οι Λίμνες Χειμαδίτιδα (Εικόνα 1) και Ζάζαρη της περιοχής Αμυνταίου, αποτελούν εξαιρετικό παράδειγμα της μεγάλης αξίας (βλ., βιολογική, υδρευτική, αρδευτική, αλιευτική, αντιπλημμυρική, αντιδιαβρωτική, επιστημονική, εκπαιδευτική, πολιτισμική, αναψυχική) των υγροτόπων στην κοινωνική και οικονομική ζωή μιας περιοχής. Σε σχέση με τη βιολογική αξία των Λιμνών, αυτή αντικατοπτρίζεται στο γεγονός ότι και οι δύο λίμνες έχουν ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο NATURA 2000, ενώ έχουν χαρακτηριστεί και ως «Ζώνες Ειδικής Προστασίας» για τα πουλιά σύμφωνα με την Κοινοτική Οδηγία 79/409. Στην περιοχή ζουν επίσης πολλά είδη κοινοτικής προτεραιότητας, όπως η βίδα, ο λύκος και η αρκούδα.</p>
		 <p align="center"><i>Εικόνα 4 Πανοραμική άποψη της Χειμαδίτιδας</i></p> <p>Στα πλαίσια ανάδειξης της φυσικής κληρονομιάς των Λιμνών Αμυνταίου δημιουργήθηκε το 2010 με Εθνικούς και Κοινοτικούς πόρους το Κέντρο Πληροφόρησης Χειμαδίτιδας και Ζάζαρης (ΚΠΧΖ), το οποίο είχε ως σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον της περιοχής. Το Κέντρο λειτούργησε δυστυχώς μόνο τρία χρόνια από την τοπική Κοινότητα και στη συνέχεια έκλεισε για το κοινό.</p> <p>Η παρούσα Πρόταση αφορά στη βελτίωση της προσβασιμότητας στο Κέντρο Πληροφόρησης Χειμαδίτιδας και Ζάζαρης, ώστε να είναι προσβάσιμο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους στους επισκέπτες της Περιοχής. Επίσης το Κέντρο θα γίνει πλήρως προσβάσιμο και σε Εμποδιζόμενα Άτομα. Μέσω της πρόσκλησης αυτής θα δημιουργηθεί ένας πόλος προσέλκυσης επισκεπτών, ο οποίος θα προσφέρει με σύγχρονο ψηφιακό, διαδραστικό, πολυμεσικό και ψυχαγωγικό τρόπο ενημέρωση, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον στο ευρύ κοινό, ενώ θα συμβάλλει ταυτόχρονα στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Επίσης, θα δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την τοπική ανάπτυξη του πράσινου, φωτογραφικού, επιστημονικού τουρισμού.</p> <p align="center">Δράσεις της Πρότασης</p>

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	37	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία
		<p><u>Δράση 1 - Αποκατάσταση του δρόμου πρόσβασης και του Χώρου Στάθμευσης του ΠΚΧΖ:</u> Ο δρόμος που οδηγεί στο ΠΚΧΖ μήκους περίπου 50μ, αλλά και ο χώρος στάθμευσης του ΠΚΧΖ έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές με αποτέλεσμα να μην μπορούν να εξυπηρετήσουν το επισκέψιμο κοινό και χρήζουν άμεσης αποκατάστασης/συντήρησης. Θα πρέπει να γίνει καθαρισμός του δρόμου από την παράπλευρή φύτευση ώστε να οριοθετηθεί ξεκάθαρα το οδόστρωμα, να ασφαλοστρωθεί σε προβληματικά σημεία, και να γίνει διαγράμμιση του δρόμου και του χώρου στάθμευσης ώστε να καταστούν ασφαλή.</p> <p><u>Δράση 2 - Εξωραϊσμός περιβάλλοντος χώρου ΠΚΧΖ / δημιουργία βοτανικού κήπου Μεσογειακής βλάστησης:</u> Η δεκαετής εγκατάλειψη του ΠΚΧΖ έχει οδηγήσει σε ανεπανόρθωτη ζημιά σε πολλά σημεία του προαύλιου χώρου πρασίνου, έκτασης περίπου 6 στρεμμάτων. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να γίνουν οι ακόλουθες προμήθειες για να αποκτήσει ο χώρος την πλήρη λειτουργικότητα του και να είναι επισκέψιμος:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Προμήθεια και αντικατάσταση της κατεστραμμένης εξώπορτας. 2. Προμήθεια υλικών για τη συντήρηση του εξωτερικού τοίχου/περίφραξη του ΠΚΧΖ μήκους 170μ και ύψους 2μ με επικάλυψη πέτρας. 3. Προμήθεια και αντικατάσταση των ξύλινων περιφράξεων του εσωτερικού χώρου πρασίνου. 4. Προμήθεια και αντικατάσταση όλων των υπαίθριων πάγκων. 5. Συντήρηση της ψησταριάς για χρήση σε ανοιχτές εκδηλώσεις. 6. Προμήθεια και αντικατάσταση του κατεστραμμένου συστήματος ποτίσματος του προαύλιου χώρου του ΠΚΧΖ. 7. Καλλωπισμός προαύλιου χώρου Πρασίνου του ΠΚΧΖ 8. Δημιουργία βοτανικού κήπου <p><u>Δράση 3 – Ενεργειακή αναβάθμιση και συντήρηση του εξωτερικού του κτιρίου του ΠΚΧΖ:</u> Η δεκαετής εγκατάλειψη σε συνδυασμό με την πρόσφατη λεηλασία/βανδαλισμό του ΠΚΧΖ καθιστούν επιτακτική την ανάγκη αποκατάστασης του κτιρίου του ΠΚΧΖ, επιφάνειας 400τ.μ. περίπου, για να γίνει πάλι επισκέψιμος. Η απαιτούμενη συντήρηση αφορά ξεχωριστά, στο εξωτερικό και στο εσωτερικό του κτιρίου. Πιο συγκεκριμένα, η συντήρηση αυτή περιλαμβάνει:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Την ενεργειακή αναβάθμιση του ΠΚΧΖ 2. Προμήθεια και αντικατάσταση όλων των σιδερένιων κιγκλιδωμάτων και των ξύλινων κουπαστών στον προαύλιο χώρο και στην εξέδρα. Όλα τα κάγκελα έχουν σκουριάσει, ενώ πολλά έχουν σπάσει. 3. Αποξηλώσεις και αποκομιδή μπαζών (κυρίως εξέδρας και στεγάστρου). 4. Προμήθεια και αντικατάσταση όλων των ξύλινων τμημάτων της εξέδρας και του στεγάστρου εισόδου που έχουν αποκολληθεί και καταστραφεί. 5. Προμήθεια και αντικατάσταση των μεταλλικών κοιλοδοκών που παρουσιάζουν διάβρωση.

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	37	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία
		<p>6. Αποκατάσταση πισίνας-λίμνης.</p> <p>7. Προμήθεια υλικών για τη συνολική συντήρηση του κτιρίου για την αποκατάσταση των φθορών του χρόνου. Η αποκατάσταση των ζημιών αφορά στην αποκατάσταση σοβάδων, στον ελαιοχρωματισμό του κτιρίου, στην αποκατάσταση σπασμένων τζαμιών, εξυγίανση τουαλετών, συντήρηση δικτύου θέρμανσης, συντήρηση των ξυλουργικών και μεταλλικών στοιχείων των στεγάστρων και της εξέδρας που είναι σε καλή κατάσταση και θα παραμείνουν).</p> <p>8. Κατασκευή τουαλέτας για εμποδιζόμενα άτομα και για αλλαγή μωρού.</p> <p>9. Αποκατάσταση βάθρων εκθεμάτων.</p> <p>10. Προσαρμογή ηλεκτρολογικής εγκατάστασης του εκθεσιακού χώρου σε σύγχρονα εκθέματα με χρήση multimedia.</p> <p>11. Προμήθεια και αντικατάσταση του εξωτερικού φωτισμού.</p> <p><u>Δράση 4 – Εργασίες αποκατάστασης του εκθεσιακού χώρου του ΠΚΧΖ:</u> Όλα τα εκθέματα στον εξωτερικό χώρο έχουν καταστραφεί, ενώ τα εκθέματα στους εσωτερικούς χώρους είτε έχουν καταστραφεί είτε παρέχουν πεπαλαιωμένες πληροφορίες (π.χ. πολλά εκθέματα πληροφορούν για την οικονομική σημασία των λιγνιτορυχείων και της ΔΕΗ στην περιοχή). Η αντικατάσταση όλων των εκθεμάτων και η αντίστοιχη αναπροσαρμογή του εκθεσιακού χώρου είναι επιτακτική, ώστε να δημιουργηθεί ένας μοντέρνος, διαδραστικός εκθεσιακός χώρος στο ΠΚΧΖ που να εκπληρώνει τους στόχους του που αφορούν στην ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς της Χειμαδίτιδας και Ζάζαρης.</p> <p>Πιο συγκεκριμένα, οι προμήθειες/εργασίες που πρέπει να γίνουν αφορούν σε:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Προμήθεια εξοπλισμού για την προβολή βίντεο στον εκθεσιακό χώρο 2. Προμήθεια 25 καινούργιων εκθεμάτων στον εσωτερικό εκθεσιακό χώρο 3. Προμήθεια 20 καινούργιων εκθεμάτων για τους εξωτερικούς εκθεσιακούς χώρους 4. Προσαρμογή όλων των εκθεμάτων ή/και δημιουργία ειδικών εκθεμάτων για εμποδιζόμενα άτομα: άτομα με προβλήματα ακοής, όρασης, κίνησης και άτομα με μαθησιακές δυσκολίες. Για την προσαρμογή/δημιουργία του αντίστοιχου εκθεματικού και επικοινωνιακού υλικού έχει δημιουργηθεί από τον ΑΡΚΤΟΥΡΟ διεπιστημονική ομάδα, η οποία διαθέτει πλούσια εμπειρία σε ανάλογα έργα. <p>Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι θα σχεδιαστούν και θα δημιουργηθούν τα ακόλουθα:</p> <p><u>Για τα άτομα με προβλήματα όρασης:</u> Ειδική σήμανση και προσαρμογή των εκθεμάτων για άτομα με προβλήματα όρασης. Στην Εικόνα 2 δίνεται παράδειγμα απτικού ομοιώματος, που τοποθετείται στην είσοδο του εκθεσιακού χώρου προκειμένου άτομα με προβλήματα όρασης να μπορούν να προσανατολιστούν επακριβώς στον χώρο. Επίσης, θα γίνει ακουστική συμπεριληπτική περιγραφή των εκθεμάτων και του περιβάλλοντα χώρου. Η ακουστική ξενάγηση θα γίνει με διάφορους τρόπους βάσει του σχεδιασμού των γενικών εκθεμάτων (π.χ.</p>

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	37	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία
		<p>ενσωμάτωση ακουστικών σε κάθε έκθεμα και περιγραφή του εκθέματος, ακουστική ξενάγηση με τη χρήση tablets).</p> <p><i>Εικόνα 5 Παράδειγμα μοντέρνου απτικού εκθέματος για άτομα με προβλήματα όρασης</i></p> <p><u>Για τα άτομα με προβλήματα ακοής:</u> Βίντεο διερμηνείας της ξενάγησης στη νοηματική σε 2 γλώσσες: 1) ελληνική νοηματική, 2) διεθνή νοηματική (για ξένους κωφούς) και με υποτιτλισμό για βαρήκοους που δεν γνωρίζουν νοηματική.</p> <p><u>Για τα άτομα με κινητικές δυσκολίες:</u> Προσαρμογή των εκθεμάτων στις ανάγκες των ατόμων με κινητικές δυσκολίες.</p> <p><u>Για τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες (π.χ. δυσλεξία, άτομα στο φάσμα του αυτισμού):</u> Δημιουργία ειδικών απλοποιημένων εκθεμάτων που θα συνοδεύουν τα βασικά εκθέματα προκειμένου να είναι κατανοητά στα συγκεκριμένα άτομα.</p> <p>Για όλες τις παραπάνω ομάδες θα δημιουργηθεί:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ειδική σήμανση. • Κατάλληλο επικοινωνιακό υλικό στην ιστοσελίδα του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ, για την πρότερη ενημέρωση του επισκέπτη στον χώρο. • Ειδικό εκπαιδευτικό σεμινάριο στους ξεναγούς και τους εργαζόμενους του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ για την υιοθέτηση καλών πρακτικών ως προς την υποδοχή και ξενάγηση των Εμποδιζόμενων Ατόμων. • Οδηγός Καλών Πρακτικών για τους εργαζόμενους και όλους του συνεργάτες του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ που θα υποδέχονται Εμποδιζόμενα Άτομα στο Κέντρο. • Διδασκαλία Νοηματικής Γλώσσας στους ξεναγούς του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ με στόχο την βασική επικοινωνία με τα άτομα με προβλήματα ακοής σε πρακτικά ζητήματα που θα προκύπτουν επί του χώρου και κατά τη διάρκεια της επίσκεψής τους. • Πιλοτική Εφαρμογή από τη Διεπιστημονική Ομάδα σε συνεργασία με Εμποδιζόμενα Άτομα. • Δημιουργία κατάλληλων εργαλείων αξιολόγησης για τη συνεχή βελτίωση των υποδομών και την προσαρμογή τους στις ανάγκες των Εμποδιζόμενων Ατόμων. <p>Οι πληροφορίες που θα χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία των εκθεμάτων θα αντληθούν από δράσεις παρακολούθησης της βιοποικιλότητας στις δύο λίμνες διάρκειας ενός έτους.</p>

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	37	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία
		<p><u>Δράση 5 – Πράσινος τουρισμός: Δημιουργία ειδικών περιηγητικών/πεζοπορικών διαδρομών:</u> Ένας από τους βασικούς στόχους της παρούσας πρότασης είναι η δημιουργία ενός καινούργιου τουριστικού προϊόντος, το οποίο θα προσελκύσει τον επισκέπτη στην περιοχή, θα τον ενημερώσει, θα τον «κερδίσει», και τελικά θα τον ωθήσει να επιμηκύνει τον χρόνο διαμονής του στην περιοχή. Με δεδομένο ότι το πιο σημαντικό στρατηγικό πλεονέκτημα της περιοχής είναι η μοναδική του φυσική ομορφιά, θεωρούμε ότι η ανάδειξη αυτής της ομορφιάς είναι «μονόδρομος». Θεωρούμε επίσης ότι η ανάδειξη ειδών και οικοτόπων χαρακτηριστικών για τις περιοχές των λιμνών, που δεν έχουν διαφημιστεί τόσο πολύ όσο τα εμβληματικά είδη των ορεινών οικοσυστημάτων (π.χ. λύκος και αρκούδα), θα πρέπει να είναι προτεραιότητα. Η δημιουργία θεματικών διαδρομών π.χ. για τη βίδα, τη βαλτόπαπια, και την πεταλούδα θα ανοίξει καινούργιους βιοματικούς ορίζοντες για τον επισκέπτη, οι οποίοι μαζί με τις θεματικές διαδρομές για τον λύκο και την αρκούδα που υπάρχουν ή δημιουργούνται ήδη στην περιοχή (Νυμφαίο) θα δημιουργήσουν ένα μοναδικό τουριστικό προϊόν (“Wild Amyntaio”). Τα παραπάνω, σε συνδυασμό με το Διεθνές Περιβαλλοντικό Κέντρο του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ που δέχεται 50,000 επισκέπτες ετησίως (εκ των οποίων 10,000 μαθητές/τριες) θα καταστήσουν <u>την ευρύτερη περιοχή του Αμυνταίου τον απόλυτο φυσιολατρικό προορισμό στην Ελλάδα.</u></p> <p>Πιο συγκεκριμένα, θα δημιουργηθούν τρεις περιηγητικές/πεζοπορικές διαδρομές και οι προϋποθέσεις για ένα φωτογραφικό σαφάρι. Η ερευνητική και εκπαιδευτική ομάδα του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ έχει ήδη ετοιμάσει τρεις διαφορετικές περιηγητικές/πεζοπορικές διαδρομές, κάθε μία από τις οποίες θα δίνει στον επισκέπτη μια διαφορετική βιωματική εμπειρία. Έχουν σχεδιαστεί μια διαδρομή με ποδήλατο, μία διαδρομή με καγιάκ και μία περιπατητική διαδρομή. Όλες οι διαδρομές είναι διάρκειας 3-4 ωρών, ώστε συνολικά, με προετοιμασία και συμμάζεμα/συντήρηση εξοπλισμού η κάθε διαδρομή να απαιτεί τον προγραμματισμό συνολικά μιας ολόκληρης ημέρας. Στο τέλος του προγράμματος και αφού συνδυαστούν και αξιοποιηθούν, όλες οι θεματικές περιηγητικές/πεζοπορικές διαδρομές στην περιοχή του Αμυνταίου (δηλ., το “Wild Amyntaio”) θα μπορούν να προσελκύσουν επισκέπτες για μία ολόκληρη εβδομάδα. Πιο συγκεκριμένα, θα δημιουργηθούν:</p> <p><i>Δράση 5.1 – Δημιουργία περιηγητικής διαδρομής «Το μονοπάτι της βίδρας»</i></p> <p>Η βίδα είναι ένα από τα πιο απειλούμενα, αλλά ταυτόχρονα, λιγότερο γνωστά είδη της ελληνικής πανίδας. Ζει στις παρόχθιες περιοχές λιμνών και ποταμών, ενώ ο πληθυσμός της βίδρας στη Χειμαδίτιδα και Ζάζαρη είναι ο μοναδικός πληθυσμός του είδους που έχει μελετηθεί συστηματικά στην Ελλάδα. Η διαδρομή με ποδήλατο που έχει σχεδιαστεί γίνεται κατά μήκος της Λίμνης Χειμαδίτιδας προς τη Λίμνη Ζάζαρη και προσφέρει για θέαση (από την ενδεδειγμένη απόσταση ασφάλειας) θέσεις φωλεοποίησης και τροφοληψίας του είδους, ενώ ταυτόχρονα εισάγει τον επισκέπτη σε βασικές μεθόδους επιστημονικής παρακολούθησης του είδους, προάγοντας έτσι και τον επιστημονικό τουρισμό.</p> <p><i>Δράση 5.2 – Δημιουργία περιηγητικής διαδρομής «Η θαρκάδα της πεταλούδας»</i></p> <p>Η ιχθυοπανίδα της Χειμαδίτιδας είναι ιδιαίτερα πλούσια, καθώς σε αυτήν ζουν γριβάδια (<i>Cyprinus carpio</i>), τούρνες (<i>Esox lucius</i>), τσιρώνια (<i>Rutilus rutilus</i>), χέλια (<i>Anguilla anguilla</i>) κ.α. Από τα ψάρια της λίμνης ξεχωρίζει η πεταλούδα (<i>Carassius gibelio</i>), η οποία αποτέλεσε για καιρό αντικείμενο οικονομικής εκμετάλλευσης από τους ντόπιους αλιείς. Η θεματική διαδρομή με καγιάκ που έχει σχεδιαστεί στοχεύει στο να εντάξει τον επισκέπτη στον παραδοσιακό τρόπο ζωής των κατοίκων της</p>

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	37	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία
		<p>περιοχής, αλλά και στην ανακάλυψη ενός φυσικού κόσμου, ο οποίος είναι για τους περισσότερους άγνωστος. Η θεματική διαδρομή με καγιάκ (Εικόνα 3) θα έχει αφετηρία και τερματισμό, μετά από περιήγηση δυόμιση ωρών στα ανοιχτά σημεία της λίμνης, την πλωτή εξέδρα που θα δημιουργηθεί για το σκοπό αυτό στο ΠΚΧΖ. Κατά τη διάρκεια της περιήγησης αυτής ο επισκέπτης θα έχει επίσης την ευκαιρία να γνωρίσει και να απολαύσει την πλούσια ορνιθοπανίδα της Χειμαδίτιδας.</p> <p><i>Εικόνα 6 Περιηγητική διαδρομή με καγιάκ σε ποταμίσιο οικοσύστημα της Βόρειας Ελλάδας</i></p> <p>Δράση 5.3 - Δημιουργία πεζοπορικής διαδρομής «Το πέταγμα της βαλτόπαπιας» Πάνω από 150 είδη πουλιών ζούνε στη Χειμαδίτιδα, από τα οποία πολλά απειλούνται με εξαφάνιση. Η λίμνη αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό βιότοπο για την σπάνια βαλτόπαπια και το γκισάρι, καθώς αυτά τα δύο είδη πάπιας δημιουργούν εδώ τους μεγαλύτερους πληθυσμούς της χώρας. Η πεζοπορική διαδρομή που θα δημιουργηθεί θα εκμεταλλευτεί τον εντυπωσιακό αυτό πλούτο της τοπικής ορνιθοπανίδας, και πορευόμενος ο επισκέπτης κατά μήκος της λίμνης θα επισκεφτεί τα καλύτερα σημεία θέασης πουλιών στην περιοχή. Η χρήση ειδικών πλεγμάτων απόκρυψης εγγυάται την ελάχιστη δυνατή ενόχληση για τα πουλιά.</p> <p>Δράση 5.4 – Δημιουργία φωτογραφικού σαφάρι Ο φωτογραφικός τουρισμός είναι ένας ραγδαία αναπτυσσόμενος κλάδος του «Πράσινου» τουρισμού, ο οποίος όμως έχει συνδεθεί σχεδόν αποκλειστικά με δυσπρόσιτες περιοχές της Αφρικής, Ασίας και Βόρειας Αμερικής, λόγω της αφθονίας απειλούμενων, αλλά κυρίως εμβληματικών και φωτογενών ειδών της άγριας πανίδας. Θεωρούμε ότι η μοναδική βιοποικιλότητα της περιοχής των λιμνών Αμυνταίου μπορεί να αποτελέσει εφελτήριο για τη δημιουργία ενός αντίστοιχου προϊόντος, το οποίο λόγω της προσβασιμότητας της περιοχής (μόλις μια-δύο ώρες από τα διεθνή αεροδρόμια Καστοριάς και Θεσσαλονίκης) θα είναι ταυτόχρονα και πολύ ανταγωνιστικό για τον Ευρωπαίο επισκέπτη/πελάτη (Εικόνα 4). Η ερευνητική ομάδα του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ έχει ήδη εντοπίσει σημεία κατάλληλα για τη φωτογράφιση πελεκάνων, βίδρας και υπό προϋποθέσεις, αρκούδας. Η χρήση κατάλληλα διαμορφωμένων σκηνών στο φωτογραφικό σαφάρι εγγυάται την ελάχιστη δυνατή ενόχληση για τα αντικείμενα φωτογράφισης, αλλά ταυτόχρονα και το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα.</p>

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	37	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία
		 <p><i>Εικόνα 7 Φωτογράφος σε φωτογραφικό σαφάρι που χρησιμοποιεί ειδικά διαμορφωμένο πλέγμα για να μην ενοχλήσει τα αντικείμενα φωτογράφισης</i></p> <p>Δράση 6 – Επικοινωνιακή προώθηση της Πρότασης: Για τις ανάγκες προώθησης της Πρότασης θα σχεδιασθεί ένα αναλυτικό επικοινωνιακό πλάνο που θα στοχεύει στην ευρύτερη ενημέρωση του κοινού αλλά και συγκεκριμένα στοχευμένα σε ομάδες ενδιαφέροντος. Οι επικοινωνιακές ενέργειες θα αποτελούνται από υλικό έντυπο για την ενημέρωση των επισκεπτών και της τοπικής κοινωνίας αλλά και ψηφιακό οπτικοακουστικό υλικό για την απαραίτητη προώθηση του έργου σε αστικά κέντρα, όπως επίσης και το εξωτερικό. Το παραγόμενο υλικό θα είναι δίγλωσσο (ελληνικά και αγγλικά) ώστε να έχει τη μεγαλύτερη δυνατή απήχηση αλλά και να στοχεύσει δυνητικούς επισκέπτες από το εξωτερικό. Κύριος άξονας προώθησης θα είναι δημοσιογράφοι και πανελλαδικά και περιφερειακά μέσα, καθώς και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ, που αυτή τη στιγμή αριθμούν συνολικά 215.500 ακόλουθους και είναι διαρκώς αυξανόμενοι. Συνολικά το 2022 ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ ενημέρωσε 7 εκατομμύρια ανθρώπους μέσα από τα κανάλια επικοινωνίας του. Οι αναρτήσεις και οι ηλεκτρονικές διαφημίσεις που θα τοποθετηθούν στοχευμένα στο διαδίκτυο θα αποσκοπούν στην ενημέρωση επιπλέον 1-2 εκατομμυρίων χρηστών.</p> <p>Παράλληλα, προβλέπεται η δημιουργία ψηφιακού υλικού που θα ενσωματωθεί στην ιστοσελίδα του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ προσαρμοσμένο στις ανάγκες των Εμποδιζόμενων Ατόμων. Σκοπός του θα είναι αφενός η ενημέρωση και εξοικείωση με το νέο αυτό εγχείρημα επαναδιατύπωσης της ταυτότητας της περιοχής του Αμυνταίου, αλλά και η μέγιστη στο βαθμό του δυνατού προετοιμασία τους πριν από την επίσκεψη στην περιοχή. Πρόκειται για μία ενέργεια ποιοτικής σημασίας που θα δημιουργήσει επιπλέον κίνητρα για να την επισκεφθούν, θα βελτιώσει στο μέγιστο την εμπειρία τους και θα ελαχιστοποιήσει αρνητικές εντυπώσεις ή/και απρόβλεπτα περιστατικά σε ειδικές ομάδες (π.χ. Άτομα που ανήκουν στο φάσμα του αυτισμού). Βελτιώνοντας την εμπειρία και δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για μία θετική εμπειρία, στοχεύουμε στην αύξηση όχι μόνο των θετικών σχολίων και κριτικών στις σχετικές σελίδες στο διαδίκτυο (Google Business, Tripadvisor, κ.λπ.), αλλά κατ' επέκταση και των επισκεπτών και την ευρύτερη προώθηση της πρότασης.</p>
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Η Πρόταση έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός νέου, καινοτόμου και ανταγωνιστικού τουριστικού προϊόντος για την Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας, και πιο συγκεκριμένα για την περιοχή του Δήμου Αμυνταίου.
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της προσβασιμότητας των επισκεπτών και των εμποδιζόμενων ατόμων στο Κέντρο Πληροφόρησης Χειμαδίτιδας και Ζάζαρης (ΚΠΧΖ), • Αποκατάσταση, αναβάθμιση και βελτίωση των υποδομών του ΚΠΧΖ, • Αξιοποίηση και ανάδειξη της φυσικής της κληρονομιάς της περιοχής, • Ανάπτυξη του τουρισμού,

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	37	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία	
		• Ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας της περιοχής.	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	97.473,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός	1,00
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης	Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη	X		
Παρατηρήσεις: Η Πρόταση είναι ώριμη σε μεγάλο βαθμό, καθώς:			
1. Το Περιβαλλοντικό Κέντρο Χειμαδίτιδας & Ζάζαρης (ΠΚΧΖ) πάνω στο οποίο θα βασιστεί η πρόταση, υπάρχει ήδη και δεν απαιτούνται επιπλέον άδειες.			
2. Το μνημόνιο συνεργασίας με το Δήμο Αμυνταίου για την παραχώρηση και αξιοποίηση του ΠΚΧΖ από τον ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ υπάρχει ήδη.			
3. Η μελέτη για την ενεργειακή αναβάθμιση του ΠΚΧΖ υπάρχει ήδη.			
4. Το μνημόνιο συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, τον φορέα δηλαδή που θα πραγματοποιήσει την ενεργειακή αναβάθμιση του ΠΚΧΖ (βλ. δράση # 3) υπάρχει ήδη.			
5. Επιπλέον, η απαραίτητη έρευνα αγοράς, σε σχέση με την προμήθεια εξοπλισμού και την παροχή υπηρεσιών όλων των δράσεων έχει γίνει ήδη (Σημ.: χρίζει επικαιροποίησης).			
6. Το μνημόνιο συνεργασίας με την ΕΣΑΜΕΑ, τον φορέα συνεργασίας για την υλοποίηση των δράσεων που αφορούν στα εμποδιζόμενα άτομα υπάρχει ήδη.			
7. Ο ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ έχει προχωρήσει ήδη με ιδίους πόρους στην πλήρη εσωτερική ανακαίνιση του εσωτερικού του ΠΚΧΖ, στον οποίο έχει δημιουργήσει έναν ερευνητικό σταθμό, ο οποίος από την άνοιξη του 2024 θα φιλοξενεί ερευνητές.			

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	37	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία
8.	Σύσταση και λειτουργία Επικοινωνίας και Εκπαίδευσης του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ. Πρόκειται για μια διεπιστημονική ομάδα με επικεφαλής τους/τις: Δρ. Αλέξανδρο Καραμανλίδη, Βιολόγος – Διευθυντής ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ, Δρ. Μάγδα Μαυρίδου, Αρχιτέκτονας -Συνεργάτης ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ, Πάνο Στεφάνου, Δημοσιογράφος – Υπεύθυνος Επικοινωνίας ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ, Χαρούλα Κρομυάδου, Φιλολόγος-Παιδαγωγός, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ	
9.	Αρχιτεκτονική και επικοινωνιακή μελέτη και εγκατάσταση πινακίδων σήμανσης στις δομές του Διεθνούς Περιβαλλοντικού Κέντρου ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ. Η επικοινωνιακή δράση του ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ θα επεκταθεί και στο εν λόγω πρόγραμμα.	
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		18

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

38. Κατασκευή δικτύου μονοπατιών για την ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού στα Πιέρια

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	38	Κατασκευή δικτύου μονοπατιών για την ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού στα Πιέρια
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	500.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Βελβεντού	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Βελβεντού	
Φορέας Λειτουργίας		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	167. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικότουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Κατασκευή δικτύου μονοπατιών για την ανάπτυξη πεζοπορικού, φυσιολατρικού και ποδηλατικού τουρισμού στο Δήμο Βελβεντού με σκοπό την ανάδειξη, την τουριστική ανάπτυξη και την εξωστρέφεια του Δήμου Βελβεντού. Συνδέει μεταξύ τους θέσεις θέας καθώς και μνημεία και οικισμούς. Αποτελεί ήπια επέμβαση στον ορεινό όγκο των Πιερίων και προστατεύει το περιβάλλον.	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	38	Κατασκευή δικτύου μονοπατιών για την ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού στα Πιέρια	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της περιοχής και ειδικότερα του πεζοπορικού, φυσιολατρικού και ποδηλατικού τουρισμού ως ενιαίο τουριστικό προϊόν.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Η δημιουργία μονοπατιού και ποδηλατοδρόμου με αφετηρία αλλά και προορισμό τη λίμνη Πολυφύτου, περνώντας παράλληλα από τις όχθες του ρέματος του Ξερόλακκα, εντάσσει το υδάτινο στοιχείο στην ανάπλαση, συμβάλλει στην καλλιέργεια οικολογικής συνείδησης και προστατεύει τη βιοποικιλότητα.	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	97.473,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός	1,00
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.	
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει	
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη		X	Υλοποιείται μελέτη
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		18	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

39. Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσιά και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 6006904) - Μεταφερόμενο

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	39	Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσιά και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 6006904) - Μεταφερόμενο
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		1.905.718 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση		
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο	X	
Φορέας Πρότασης	Δήμος Καστοριάς	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Καστοριάς	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Καστοριάς	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Ναι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	168. Φυσική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	39	Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσιά και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 6006904) - Μεταφερόμενο		
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Η πράξη αφορά παρεμβάσεις στον εσωτερικό περιμετρικό δρόμο δίπλα στην λίμνη «Ορεσιτιάδα» που ενώνει/συνδέει δασικές και παραλίμνιες εκτάσεις με το δημοτικό διαμέρισμα της Καστοριάς. Πρόκειται για δρόμο του οποίου η κύρια χρήση είναι περιηγητική - αναψυχής, αφού με εξαίρεση το πρώτο κομμάτι της διαδρομής (από περιοχή Πετσιά μέχρι Νοσοκομείο) όπου διακινείται μεγάλος αριθμός οχημάτων, στο υπόλοιπο τμήμα υπερέχουν καθημερινά πεζοί, περιπατητές, αθλητές και ποδηλάτες.</p> <p>Ο παραλίμνιος δρόμος έχει καθιερωθεί ως τόπος επίσκεψης και περιήγησης καθώς η περιοχή προσφέρεται για υπαίθριες δραστηριότητες αθλητικής αναψυχής, παρατήρησης και φωτογράφισης οικοσυστημάτων κ.ά. και παράλληλα παρέχει πρόσβαση σε σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος (Μονή Παναγίας Μαυριώτισσας, εγκαταστάσεις Σπηλαίου «Δράκου», παρεκκλήσια Αγίου Νικόλαου, Αγίου Σωτήρα).</p> <p>Η αναβάθμιση - εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου περιλαμβάνει τις κάτωθι εργασίες:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Κατασκευή τοιχίου αντιστήριξης από οπλισμένο σκυρόδεμα,2. Βελτίωση οδοστρώματος,3. Αντικατάσταση αστικού εξοπλισμού (παγκάκια και τραπεζάκια),4. Αντικατάσταση φωτιστικών σωμάτων. <p>Μέσω των παρεμβάσεων στο παραλίμνιο δρόμο η πράξη αξιοποιεί και αναδεικνύει τα τοπικά πλεονεκτήματα του υδατικού πόρου της λίμνης που διακρίνεται για το μοναδικό φυσικό περιβάλλον και την βιοποικιλότητά της, συγκαταλεγόμενη ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους αλλά και στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο NATURA 2000. Με τον τρόπο αυτό το έργο συμβάλλει στην ενίσχυση της τουριστικής ανταγωνιστικότητας βελτιώνοντας την ελκυστικότητα της παραλίμνιας περιοχής και αυξάνοντας την επισκεψιμότητα και τις τουριστικές ροές ενώ παράλληλα διασφαλίζει την απαιτούμενη ποιότητα ζωής των κατοίκων επιτυγχάνοντας τους στόχους της χωρικής αναπτυξιακής στρατηγικής.</p>			
	Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Βελτίωση προσβασιμότητας, αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση παραλίμνιας περιοχής, αύξηση της επισκεψιμότητας και των τουριστικών ροών.		
	Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none">• Βελτίωση οδικής ασφάλειας και προσβασιμότητας στη περιοχή.• Αύξηση αριθμού επισκεπτών της περιοχής.		
	Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	97.473,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)	
	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός	1,00	
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.			
Τρόπος Υλοποίησης	N.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει			

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	39	Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσιά και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 6006904) - Μεταφερόμενο
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Εκτελείται ήδη	X	Μεταφερόμενο
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα		
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο		
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Χωρίς προμελέτη		
Παρατηρήσεις:		
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		24

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

40. Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσιά και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 5119200) - Μεταφερόμενο

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	40	Ανάπλαση Παραλίμνιας περιοχής Τ.Κ. Αγίου Παντελεήμονα
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		650.000 €
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Αμυνταίου	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Αμυνταίου	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Αμυνταίου	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	168. Φυσική ανάπτυξη και ασφάλεια δημόσιων χώρων	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Ανάπλαση παραλίας Τ.Κ. Αγίου Παντελεήμονα, με κατασκευή πεζοδιαδρομών, χώρων ανάπαυσης κλπ.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Ανάδειξη περιοχών παρέμβασης	
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none">Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση της περιοχής.Αύξηση τουριστικής επισκεψιμότητας.	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	40	Ανάπλαση Παραλίμνιας περιοχής Τ.Κ. Αγίου Παντελεήμονα		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη		Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη		άτομα	97.473,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη		Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης		αριθμός	1,00
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		X	Απαιτείται οριστική μελέτη	
Χωρίς προμελέτη				
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			24	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

41. Διαμόρφωση Κοινοχρήστων Χώρων Τ.Κ. Λιμνοχωρίου φιλικών στα ΑΜΕΑ

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
Α/Α	41	Διαμόρφωση Κοινοχρήστων Χώρων Τ.Κ. Λιμνοχωρίου φιλικών στα ΑΜΕΑ
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	1.200.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Αμυνταίου	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Αμυνταίου	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Αμυνταίου	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	168. Φυσική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Διαμόρφωση Κοινοχρήστων Χώρων φιλικών προς τα ΑμΕΑ, με ανάλογη διαμόρφωση πεζοδρομίων, ράμπες ΑΜΕΑ, κλπ.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Βελτίωση προσβασιμότητας της περιοχής παρέμβασης με στόχο την αύξηση της επισκεψιμότητας	
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση της περιοχής. Εξασφάλιση προσβασιμότητας σε άτομα με κάθε μορφής αναπηρία ή/και εμποδιζόμενα άτομα. 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	41	Διαμόρφωση Κοινοχρήστων Χώρων Τ.Κ. Λιμνοχωρίου φιλικών στα ΑΜΕΑ		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη		Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη		άτομα	97.473,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη		Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης		αριθμός	1,00
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας				
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		X	Απαιτείται Οριστική Μελέτη Εφαρμογής, ΜΠΕ	
Χωρίς προμελέτη				
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			24	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

42. Ανάπλαση παραποτάμιων περιοχών Γρεβενών

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	42	Ανάπλαση παραποτάμιων περιοχών Γρεβενών	
Υποέργα	Υ π		
	Υποέργο 2: Δημοπράτηση του έργου κατά τις κείμενες διατάξεις με χρόνο υλοποίησης από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης 12 μήνες.		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	800.000 €		
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Απλή εκτίμηση	X		
Από οριστική μελέτη			
Από προμελέτη			
Χωρίς προμελέτη			
Συμβασιολογημένο			
Εκτελούμενο			
Φορέας Πρότασης	Δήμος Γρεβενών		
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Γρεβενών		
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Γρεβενών		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι		
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ		
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)		
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών		
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	168. Φυσική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων		
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς		
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών		

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	42	Ανάπλαση παραποτάμιων περιοχών Γρεβενών
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		<p>Η παρούσα πράξη αφορά στην ανάδειξη του χώρων δασικής αναψυχής στις θέσεις «Γέφυρα Σπανού», «Μοναστήρι του ΤΔ Νησίου», «Σμίξη του Τ.Δ. Καλοχίου» του Δήμου Γρεβενών, της Π.Ε. Γρεβενών.</p> <p>Περιγραφή θέσεων: Η τοποθεσία Γέφυρα Σπανού βρίσκεται ανάμεσα στα χωριά Κοσμάτι και Κηπουρείο, στο μονοπάτι Γρεβενών – Μετσόβου, 16 χλμ ΝΔ των Γρεβενών. Γεφυρώνει το Βενέτικο ποταμό. Το γεφύρι είναι πεντάτοξο, με άρπιζες και ανακουφιστικά ανοίγματα πάνω από τα βάθρα. Έχει οριζόντια επιφάνεια και το συνολικό μήκος του είναι 85 μ. ενώ το πλάτος του είναι 3,60 μ. και με άνοιγμα κάθε κάμαρας τα 10,40 μ. Είναι το μεγαλύτερο σωζόμενο πέτρινο γεφύρι της Μακεδονίας. Είναι χτισμένο με ιδιαίτερα επιμελημένη πελεκητή πέτρα. Φέρει το όνομα του Μουσταφά Πασά ή Σπανού, από το Αργυρόκαστρο, από τον οποίο χρηματοδοτήθηκε η τελευταία ανακατασκευή του το 1846, πάνω στα ερείπια διπλής γέφυρας που είχε χτιστεί από το Σουλτάνο Βαγιαζίτ. Μέχρι το 1980 μάλιστα σωζόταν ο τάφος του Σπανού δίπλα στο γεφύρι (μικρό κτίσμα και επιτύμβια σχιστόπλακα), αλλά καταστράφηκε από τυμβωρύχους. Δίπλα υπήρχε χάνι, μέρος των εσόδων του οποίου χρησιμοποιούνταν για την συντήρηση του γεφυριού. Στο χάνι διανυκτέρευαν τα καραβάνια που πήγαιναν προς Θεσσαλονίκη ή Γιάννενα. Υπήρχε επίσης τούρκικο φυλάκιο. Χρησιμοποιείται ακόμη και σήμερα από οχήματα. Στην περιοχή που βρίσκεται το γεφύρι του Σπανού συγκεντρώνεται πλήθος κόσμου κάθε Πρωτομαγιά, καθώς και σε άλλες αντίστοιχες ημέρες που ο κόσμος βγαίνει στην εξοχή. Επιπλέον, επί σειρά ετών στο σημείο αυτό, πραγματοποιούνταν η λεγόμενη Μανιταρογιορτή με πλούσια μανιταροεδέσματα και πλήθος συναυλιών. Η τοποθεσία στερείται των βασικών υποδομών.</p> <p>Η τοποθεσία «Μοναστήρι» βρίσκεται σε εκτός σχεδίου περιοχή στο χωριό Νησί, δίπλα στο ποτάμι Αλιάκμονα και έχει τεράστιες λεύκες και πλατάνια, κάτω από μετέωρα βράχια. Από το 2002 και κάθε χρόνο στη θέση «Μοναστήρι» διοργανώνονται φυσιολατρικές-πολιτιστικές εκδηλώσεις με στόχο να έρθουν οι άνθρωποι πιο κοντά στη φύση και να αφυπνιστούν ως προς τα θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Ο στόχος επιτυγχάνεται υλοποιώντας δράσεις φυσιολατρικών παιχνιδιών, όπως κανό, καγιάκ, τοξοβολία, αναρρίχηση, διαγωνισμός ψαρέματος και επιπλέον καλούνται ειδικοί σε φυσιολατρικά θέματα, οι οποίοι εκπαιδεύουν αντίστοιχα τους επισκέπτες. Η τοποθεσία περιλαμβάνει μερικές υποδομές, όπως ισοπέδωση του χώρου, τρεχούμενο νερό από επίγεια πηγή, κιόσκι και μικρή παιδική χαρά. Από τη συγκεκριμένη τοποθεσία ξεκινάει και μια μικρή περπατητική διαδρομή μήκους περίπου 500m έως τη θέση «Άγιοι Θεόδωροι», η οποία βρίσκεται σε ύψωμα και έχει όμορφη θέα της ευρύτερης περιοχής.</p> <p>Πιο συγκεκριμένα η πράξη αφορά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • στη δημιουργία WC επισκεπτών και ΑμΕΑ με τις υποδομές διαχείρισης των λυμάτων, ώστε να προστατεύεται το περιβάλλον από τις επιπτώσεις των επισκεπτών, • στην κατασκευή παρατηρητηρίων – εξέδρας, ώστε να αναδειχθούν οι θέσεις και να μπορούν οι επισκέπτες να βρίσκονται κοντά στο υδάτινο στοιχείο με ασφάλεια και άνεση, • στην κατασκευή ξύλινων κιόσκι διαστάσεων 3.00m x 10.00m με τραπεζοπάγκους και παγκάκια, ώστε να μπορούν να καθίσουν άνετα 20

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	42	Ανάπλαση παραποτάμιων περιοχών Γρεβενών	
		<p>άτομα και να παρακολουθούν προγραμματισμένες εκδηλώσεις, προστατευμένοι από την ακτινοβολία του ήλιου και τυχόν βροχή,</p> <ul style="list-style-type: none">στη διαμόρφωση χώρων στάθμευσης, χώρων διαμονής τροχόσπιτων, στη διαμόρφωση χώρων υπαίθριων ψησταριών, στη δημιουργία χώρου εκδηλώσεων,στην κατασκευή πλακόστρωτων διαδρόμων, ο οποίοι θα εξασφαλίζουν την ομαλή πρόσβαση των επισκεπτών στις περιοχές των εκδηλώσεων, με ισότιμη πρόσβαση ΑμεΑ,στην κατασκευή ξύλινης περίφραξης, ώστε να οριοθετείται ο χώρος και να αποτρέπεται η είσοδος οχημάτων στη διάρκεια εκδηλώσεων,στην προμήθεια φωτιστικών με φωτοβολταϊκά και μπαταρία, ώστε να παρέχεται φωτισμός ασφαλείας και να υπάρχει αυτονομία χωρίς να είναι αναγκαία η σύνδεση στο δίκτυο της ΔΕΗ,στην κατασκευή πινακίδων με ενημερωτικό υλικό,στη διαμόρφωση λοιπών χώρων.στην αγορά εξοπλισμού πληροφοριακού υλικού & εξοπλισμού εκδηλώσεων.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Στόχος της πράξης είναι η κατασκευή νέων υποδομών, οι οποίες θα επιτρέπουν σε όλους τους επισκέπτες και σε άτομα με ειδικές ανάγκες να επισκεφτούν και να απολαύσουν τη φυσική ομορφιά των δύο περιοχών ευκολότερα και με ασφάλεια, προστατεύοντας συγχρόνως το περιβάλλον από τυχόν αρνητικές επιπτώσεις.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση της περιοχής,Ανάδειξη περιοχών φυσικού κάλλους περιμετρικά των ποταμιών,Εξασφάλιση προσβασιμότητας σε άτομα με κάθε μορφής αναπηρία ή/και εμποδιζόμενα άτομα,Τουριστική ανάδειξη των δύο παραποτάμιων περιοχών των Γρεβενών,Ανάπτυξη του τουρισμού.	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	97.473,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός	1,00
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι, επισκέπτες και επιχειρήσεις της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης	Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας			
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης			

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	42	Ανάπλαση παραποτάμιων περιοχών Γρεβενών
(τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Χωρίς προμελέτη	X	
Παρατηρήσεις:		
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		24

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

43. Ανάπλαση οικισμού Νεστορίου

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
Α/Α	43	Ανάπλαση οικισμού Νεστορίου
Υποέργα	Υποέργο 1: Μελέτη ανάπλασης οικισμού Νεστορίου (30.000 €)	
	Υ	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	1.500.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Νεστορίου	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Νεστορίου	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Νεστορίου	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	168. Φυσική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	43	Ανάπλαση οικισμού Νεστορίου
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Η προτεινόμενη πράξη, αφορά την επέκταση και τη νέα διαμόρφωση των αναπλάσεων σε επιλεγμένες περιοχές του οικισμού Νεστορίου. Για το σκοπό αυτό, μελετήθηκε, προτείνεται και αιτιολογείται η επιλογή δύο περιοχών/δημόσιων χώρων και κάποιων εσωτερικών δρόμων στο Άνω Νεστόριο και το Κάτω Νεστόριο Καστοριάς. Σκοπός του σχεδιασμού και της αναδιαμόρφωσης αυτών των χώρων είναι να εξωραϊστούν, να γίνουν λειτουργικοί για τους χρήστες και να αποτελέσουν πόλο έλξης τόσο για τους τουρίστες και τους περιστασιακούς επισκέπτες της κωμόπολης, όσο και για τους μόνιμους κατοίκους.</p> <p>Η επιλογή των προτεινόμενων περιοχών επέμβασης έγινε λαμβάνοντας υπόψη τους βασικούς πόλους ανάπτυξης: ιστορία, εκπαίδευση, πολιτισμό, φυσικό πλούτο. Αυτά τα στοιχεία είναι απαραίτητα για να χαρακτηρίζουν κάθε σύγχρονη πόλη, κωμόπολη και</p>	
	 <p>οικισμό που επιδιώκει τη βιωσιμότητα και την ανθεκτικότητά του στις ασταθείς και μεταβαλλόμενες συνθήκες της εποχής μας, εξασφαλίζοντας υψηλό βιοτικό επίπεδο για τους κατοίκους του και προσελκύοντας τουρίστες που θα τονώσουν την τοπική οικονομία.</p> <p>Ο σχεδιασμός και οι προτάσεις χαρακτηρίζονται από σεβασμό στην ιδιαίτερη ιστορία του τόπου, καθώς και στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον της περιοχής. Τα υλικά και οι φυτεύσεις που προτείνονται είναι συμβατά με τον παραδοσιακό αρχιτεκτονικό χαρακτήρα του Νεστορίου, ενώ οι επεμβάσεις εναρμονίζονται με το ιδιαίτερο και, σε μερικές περιπτώσεις, έντονο ανάγλυφο της περιοχής. Μέσω της λειτουργικής και αισθητικής αναβάθμισης των περιοχών που επιλέχθηκαν, προσδοκούμε στη δημιουργία άρτιων, ασφαλών και προσβάσιμων σε όλους δημόσιων και κοινόχρηστων χώρων, με όλες τις απαιτούμενες προδιαγραφές και εξυπηρετήσεις.</p>	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	43	Ανάπλαση οικισμού Νεστορίου
		<p>Αυτοί οι δημόσιοι χώροι είναι απαραίτητοι για το Νεστόριο, καθώς θα λειτουργούν ως χώροι στάσης, αναψυχής, συγκεντρώσεων, πολιτιστικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων, τόσο για τους μόνιμους κατοίκους όσο και για τους επισκέπτες της κωμόπολης. Παράλληλα, θα αναδεικνύουν την ιστορία, τον πολιτισμό και τον φυσικό πλούτο του τόπου, συμβάλλοντας στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των μόνιμων κατοίκων και καθιστώντας το Νεστόριο πόλο έλξης για επισκέπτες που επιθυμούν να γνωρίσουν την περιοχή.</p> <p>Οι προτεινόμενες επεμβάσεις θα ενισχύσουν επίσης την τοπική οικονομία, μέσω της προώθησης του αγροτουρισμού και της δημιουργίας ευκαιριών για τοπικές επιχειρήσεις. Η βελτίωση της πρόσβασης και των υποδομών θα διευκολύνει τη συμμετοχή στις πολιτιστικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, προσφέροντας νέες εμπειρίες στους επισκέπτες και αναβαθμίζοντας την ποιότητα ζωής των κατοίκων.</p>
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		<p>Η ανάπλαση του οικισμού Νεστορίου έχει ως στόχο την ανάδειξή του ως σημαντικό πόλο τουριστικής έλξης, εκμεταλλευόμενη την εγγύτητά του με τον ποταμό Αλιάκμονα και τις γνωστές εγκαταστάσεις του RIVER PARTY. Σε συνδυασμό με την κατασκευή της τεχνητής λίμνης του φράγματος Νεστορίου, η οποία θα ολοκληρωθεί στο προσεχές μέλλον, επιδιώκουμε να διαμορφώσουμε τον οικισμό με τρόπο ώστε να είναι ελκυστικός για τους επισκέπτες, τόσο από αρχιτεκτονικής όσο και από λειτουργικής άποψης.</p> <p>Η ανάπλαση περιλαμβάνει τη δημιουργία νέων δημόσιων χώρων, πάρκων και πλατειών, με έμφαση στη διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών του Νεστορίου. Επιπλέον, προβλέπεται η βελτίωση των υποδομών, όπως οι δρόμοι και οι πεζόδρομοι, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ασφαλής και άνετη μετακίνηση των κατοίκων και των επισκεπτών.</p> <p>Επίσης, στοχεύουμε στην ενίσχυση της τοπικής οικονομίας μέσω της προώθησης του αγροτουρισμού και των πολιτιστικών εκδηλώσεων, αξιοποιώντας την πλούσια ιστορία και τα παραδοσιακά στοιχεία του οικισμού. Η δημιουργία χώρων για υπαίθριες δραστηριότητες, όπως μονοπάτια πεζοπορίας και ποδηλασίας, θα ενισχύσει την εμπειρία του επισκέπτη και θα προωθήσει τον εναλλακτικό τουρισμό.</p>
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none"> • Αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση της περιοχής, • Αύξηση ασφάλειας και εξασφάλιση προσβασιμότητας σε δημότες και ΑμεΑ σε όλους τους δημόσιους και κοινόχρηστους χώρους της περιοχής, • Τουριστική ανάδειξη της περιοχής,

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	43	Ανάπλαση οικισμού Νεστορίου	
		• Βελτίωση επισκεψιμότητας	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	97.473,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός	1,00
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης	Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας			
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη	X	Απαιτείται η ολοκλήρωση μελετών (τοπογραφική, αρχιτεκτονική, αστικής οδοποιίας)	
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		30	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

44. Ανάπλαση - Διαμόρφωση παραποτάμιας περιοχής Αλιάκμονα στη θέση «ΚΟΤΣΙΑ» Μικροκάστρου του Δήμου Βοΐου

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	44	Ανάπλαση - Διαμόρφωση παραποτάμιας περιοχής Αλιάκμονα στη θέση «ΚΟΤΣΙΑ» Μικροκάστρου του Δήμου Βοΐου	
Υποέργα			
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		800.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Απλή εκτίμηση		X	
Από οριστική μελέτη			
Από προμελέτη			
Χωρίς προμελέτη			
Συμβασιολογημένο			
Εκτελούμενο			
Φορέας Πρότασης		Δήμος Βοΐου	
Φορέας Υλοποίησης		Δήμος Βοΐου	
Φορέας Λειτουργίας		Δήμος Βοΐου	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)		Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)		ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ		5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ		5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ		168. Φυσική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών		3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών		3.1. Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		Η παρούσα πρόταση αφορά στην ανάπλαση, διαμόρφωση και αξιοποίηση της παραποτάμιας περιοχής του ποταμού Αλιάκμονα στη θέση «Κότσια» Μικροκάστρου του Δήμου Βοΐου της Π.Ε. Κοζάνης. Πρόκειται για μία έκταση 50.000 τ.μ. περίπου, η οποία απέχει μόλις 2χλμ. από τον κάθετο άξονα «Σιάτιστα – Κρυσταλλοπηγή» της Εγνατίας οδού, διαθέτει ιδιαίτερο φυσικό κάλλος και αποτελεί χώρο αναψυχής, αλλά και χώρο συνάθροισης κοινού που φιλοξενεί πλήθος πολιτιστικών, αθλητικών και ψυχαγωγικών εκδηλώσεων, με αποκορύφωμα το καθιερωμένο τετραήμερο μουσικό, κατασκηνωτικό φεστιβάλ του καλοκαιριού, «Fiesta Voio».	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	44	Ανάπλαση - Διαμόρφωση παραποτάμιας περιοχής Αλιάκμονα στη θέση «ΚΟΤΣΙΑ» Μικροκάστρου του Δήμου Βοΐου
		<p>Η πρόταση περιλαμβάνει το σύνολο των απαιτούμενων έργων ώστε να επιτευχθεί η ολοκληρωμένη ανάπλαση της περιοχής, προωθώντας την πολιτιστική και την τουριστική ανάπτυξη, έχοντας ως γνώμονα την περιβαλλοντική προστασία και την ισόρροπη οικολογική ανάπτυξη.</p> <p>Το προτεινόμενο έργο περιλαμβάνει τις εξής παρεμβάσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανάπλαση και διαμόρφωση της παραποτάμιας περιοχής με ήπιες παρεμβάσεις . • Υποδομές ύδρευσης, αποχέτευσης και ηλεκτροφωτισμού του χώρου. • Χαμηλή φύτευση του χώρου, όπου κρίνεται απαραίτητο, και υποδομές άρδευσης. • Διαμόρφωση χώρων στάθμευσης σε περιοχές με ήπιο φυσικό ανάγλυφο και με απουσία βλάστησης. • Κατασκευή πύλης εισόδου. • Κατασκευή τοιχίων αντιστήριξης για τη συγκράτηση των πρανών και για τις απαραίτητες διαμορφώσεις. • Ανέγερση μικρού κτιρίου τουαλετών, αποδυτηρίων και βοηθητικών χώρων. • Κατασκευή μεγάλης εξέδρας για τη διοργάνωση των πολιτιστικών εκδηλώσεων. • Κατασκευή αναψυκτήριου, το οποίο θα είναι προσαρμοσμένο στο φυσικό περιβάλλον. • Κατασκευή υπαίθριας πισίνας. • Διαμόρφωση χώρων αναψυχής, με τον απαιτούμενο εξοπλισμό καθιστικών, τραπεζοκαθισμάτων, κρηνών πόσιμου νερού, ψησταριών κ.λπ. • Διαμόρφωση του χώρου κατασκήνωσης (camping) με τις απαραίτητες υποδομές. • Διαμόρφωση χώρων αθλοπαιδιών – παιχνιδιών αναψυχής, με την τοποθέτηση κατάλληλου αθλητικού εξοπλισμού εξωτερικού χώρου (zip-line, υπασία, κ.λπ.). • Κατασκευή πεζογέφυρας η οποία θα ενώνει τη δυτική με την ανατολική όχθη του ποταμού δίνοντας την δυνατότητα περιπάτου πάνω από το νερό. • Κατασκευή πλωτής προβλήτας για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων, όπως κανό και καγιάκ. <p>Το προτεινόμενο έργο αποτελεί μία ολοκληρωμένη παρέμβαση, με την οποία ο παραποτάμιος χώρου του ποταμού Αλιάκμονα θα μεταμορφωθεί σε χώρο ποικίλων υπαίθριων δραστηριοτήτων και πολιτιστικών εκδηλώσεων, καθώς και περιβαλλοντικής και αισθητικής αναβάθμισης της υπαίθριας ζωής των κατοίκων της περιοχής, ενώ συγχρόνως θα αποτελέσει πόλο έλξης σε υπερτοπικό επίπεδο.</p>
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Κύριος στόχος είναι η ανάπλαση του παραποτάμιου οικοσυστήματος του ποταμού Αλιάκμονα μέσω ήπιων παρεμβάσεων χωρικής οργάνωσης δραστηριοτήτων για την ανάδειξη του χώρου και την αύξηση της επισκεψιμότητας, με έμφαση στην προστασία, συντήρηση και ενδυνάμωση του πρασίνου και στον αειφόρο σχεδιασμό των προτεινόμενων υποδομών.

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	44	Ανάπλαση - Διαμόρφωση παραποτάμιας περιοχής Αλιάκμονα στη θέση «ΚΟΤΣΙΑ» Μικροκάστρου του Δήμου Βοΐου	
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπλαση, διαμόρφωση και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς της περιοχής, • Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, • Ανάπτυξη του τουρισμού, • Ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας της περιοχής. 		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO74 – Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	άτομα	97.473,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός	1,00
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης	N.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας			
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη	X	Απαιτείται η εκπόνηση της οριστικής μελέτης και των τευχών δημοπράτησης και η λήψη των απαιτούμενων εγκρίσεων και αδειοδοτήσεων.	
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		18	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

**45. Αποκατάσταση - ανάδειξη του Ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου
στο Δήμο Πρεσπών**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	45	Αποκατάσταση - ανάδειξη του Ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου στο Δήμο Πρεσπών
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	450.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Εφορεία Αρχαιοτήτων Φλώρινας	
Φορέας Υλοποίησης	Εφορεία Αρχαιοτήτων Φλώρινας	
Φορέας Λειτουργίας	Εφορεία Αρχαιοτήτων Φλώρινας	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.2. Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου, στη δυτική πλευρά της, σώζονται τα ερείπια του ναού των Αγίων Αποστόλων. Είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα μνημείου διαφορετικών φάσεων που αποδίδονται στους ελληνιστικούς, παλαιοχριστιανικούς και μεσοβυζαντινούς χρόνους, όπως κατέδειξε η αρχαιολογική έρευνα. Οι συνθήκες διατήρησης επιβάλλουν την άμεση παρέμβαση προστασίας και διαφύλαξής του.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Η σχεδιαζόμενη παρέμβαση στο ναό των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου της Μικρής Πρέσπας φιλοδοξεί να αποδώσει ένα νέο πόλο	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	45	Αποκατάσταση - ανάδειξη του Ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου στο Δήμο Πρεσπών		
		επισκεψιμότητας και κινητικότητας αναδεικνύοντας την πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής, με διαστάσεις διαχρονικότητας και ουσιαστική συνδρομή στην κατανόηση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας της περιοχής.		
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της περιοχής.Ανάπτυξη του τουρισμού.		
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
		RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος	20.000,00
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Αυτεπιστασία		
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		X	Έχουν ολοκληρωθεί οι απαραίτητες μελέτες αρχιτεκτονικής αποκατάστασης του ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου και θα κατατεθούν για την προβλεπόμενη έγκριση.	
Χωρίς προμελέτη				
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			18	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

46. Δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στους Ψαράδες Δ. Πρεσπών

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	46	Δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στους Ψαράδες Δ. Πρεσπών
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	300.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Πρεσπών	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.2. Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Η προτεινόμενη δράση αφορά στη δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στους Ψαράδες του Δήμου Πρεσπών και ειδικά στο Δημοτικό Σχολείο Ψαράδων, που θα επιτρέψει στην υλοποίηση της δημιουργίας χώρων εργασίας για τους καλλιτέχνες που εργάζονται κατά τη διάρκεια της παραμονής τους.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	<ul style="list-style-type: none"> Λειτουργική αναβάθμιση και διάσωση τοποσήμου της πολιτιστικής κληρονομιάς (Δημοτικού Σχολείου Ψαράδων). 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	46	Δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στους Ψαράδες Δ. Πρεσπών		
Αναμενόμενα αποτελέσματα		• Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς.		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη		Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται		πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη		Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται		επισκέπτες/ έτος	20.000,00
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.		
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει		
Επίπεδο Ωριμότητας				
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη		X		
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			18	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

47. Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	47	Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	250.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Πρεσπών	
Φορέας Λειτουργίας	Δήμος Πρεσπών	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.2. Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης που θα επιτρέψει στη τεκμηριωμένη λειτουργία των δραστηριοτήτων των Διεθνών Συνεδρίων που διεξάγονται στις Πρέσπες.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	<ul style="list-style-type: none"> Χάραξη οικολογικά σχεδιασμένων διαδρομών. Δυνατότητα γνωριμίας με το περιβάλλον της περιοχής και παρουσία ανθρώπων με οικολογικές προδιαγραφές που συμβάλλει στην προστασία της περιοχής. 	
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> Προστασία και ανάδειξη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας				
A/A	47	Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών		
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη		Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται		πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη		Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται		επισκέπτες/ έτος	20.000,00
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.			
Τρόπος Υλοποίησης	Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει			
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση				
Εκτελείται ήδη				
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα				
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο				
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)				
Χωρίς προμελέτη	X			
Παρατηρήσεις:				
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			12	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

48. Ανακαίνιση και Προσθήκη κατ' επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου "Κατοικία Αλεξίου Ζορμπά" και μετατροπή του σε εκθετήριο "Το Καταφύγι του Αλέξη Ζορμπά" στον οικισμό Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	48	Ανακαίνιση και Προσθήκη κατ' επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου "Κατοικία Αλεξίου Ζορμπά" και μετατροπή του σε εκθετήριο "Το Καταφύγι του Αλέξη Ζορμπά" στον οικισμό Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού	
Υποέργα		Υποέργο 1: Ανακαίνιση και προσθήκη κατ' επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου Γιώργη - Αλέξη Ζορμπά στο Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού (310.000,00 €)	
		Υ π	
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)		435.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Απλή εκτίμηση		X	
Από οριστική μελέτη			
Από προμελέτη			
Χωρίς προμελέτη			
Συμβασιολογημένο			
Εκτελούμενο			
Φορέας Πρότασης		Δήμος Βελβεντού	
Φορέας Υλοποίησης		Δήμος Βελβεντού	
Φορέας Λειτουργίας		Δήμος Βελβεντού	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)		Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)		ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ		5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ		5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ		166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών		3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών		3.2. Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	48	Ανακαίνιση και Προσθήκη κατ' επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου "Κατοικία Αλεξίου Ζορμπά" και μετατροπή του σε εκθετήριο "Το Καταφύγι του Αλέξη Ζορμπά" στον οικισμό Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		Το έργο αφορά στην προβολή της πολλαπλής καλλιτεχνικής εικονογράφησης του ανθρώπου Γιώργη Ζορμπά και της διαδικασίας μετατροπής του συγκεκριμένου ανθρώπου σε σύμβολο και η ανάδειξη της ιστορικής αλήθειας της προέλευσής του, τα «υλικά» της ψυχής και του πνεύματος που έκαναν το Μακεδόνα Γιώργη Ζορμπά σύμβολο και πρότυπο του ελεύθερου ανθρώπου μέσα από το έργο του λογοτέχνη Νίκου Καζαντζάκη και την ταινία του Μιχάλη Κακογιάννη.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Στόχος είναι η δημιουργία ενός πολιτισμικού πόρου με σκοπό την ανάπτυξη περαιτέρω κίνησης επισκεπτών στο ορεινό οικισμό του Καταφυγίου. Επιπλέον, το έργο θα δημιουργήσει το απαραίτητο υπόβαθρο για την ανάδειξη της τοπικής ιστορίας και των αξιών των κατοίκων του ορεινού οικισμού συμβάλλοντας στην ενδυνάμωση της ταυτότητας του οικισμού.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none"> Αξιοποίηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής, Ανάπτυξη του τουρισμού, Ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας της περιοχής. 	
Δείκτες εκροών		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
		RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι
Δείκτες αποτελεσμάτων		Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης
		RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/ έτος
Τιμή στόχος (2029)		1,00	
Τιμή στόχος (2029)		20.000,00	
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής	
Τρόπος Υλοποίησης		N.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει	
Επίπεδο Ωριμότητας			
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη	X		
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)			24

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

49. Αποκατάσταση Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Γρατσάνης Δήμου Βελβεντού

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	49	Αποκατάσταση Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Γρατσάνης Δήμου Βελβεντού
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	340.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Δήμος Βελβεντού	
Φορέας Υλοποίησης	Δήμος Βελβεντού, Εφορεία Αρχαιοτήτων Κοζάνης	
Φορέας Λειτουργίας		
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	166. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3. Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	3.2. Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	Ο Ι.Ν Αγ. Δημητρίου στην περιοχή Γρατσάνης του Δήμου Βελβεντού είναι ιστορικό μνημείο που χρήζει ειδικής κρατικής προστασίας.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος	Στόχος του έργου είναι να καταστεί ο Ι.Ν. Αγ. Δημητρίου πόλος έλξης των επισκεπτών και να ενισχυθεί η επισκεψιμότητα της περιοχής.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα	<ul style="list-style-type: none"> Προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της περιοχής. Ανάπτυξη του τουρισμού. 	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	49	Αποκατάσταση Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Γρατσάνης Δήμου Βελβεντού	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO77 – Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCR77 – Επισκέπτες πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	επισκέπτες/έτος	20.000,00
Ωφελούμενοι	Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής		
Τρόπος Υλοποίησης			
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη	X		
Παρατηρήσεις:			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		24	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

50. Τεχνική Υποστήριξη Χωρικού Φορέα

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	50	Τεχνική Υποστήριξη Χωρικού Φορέα
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	150.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης	
Φορέας Υλοποίησης	Χωρικός Φορέας	
Φορέας Λειτουργίας	–	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	182. Ενίσχυση της ικανότητας των αρχών του κράτους μέλους, των δικαιούχων και των οικείων εταίρων	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	4. Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	4.1. Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	50	Τεχνική Υποστήριξη Χωρικού Φορέα	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης		<ul style="list-style-type: none">Υποστήριξη του Χωρικού Φορέα στην παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης της Στρατηγικής και των έργων (εκθέσεις παρακολούθησης της προόδου),Υποστήριξη κινητοποίησης φορέων υλοποίησης για την επίσπευση των έργων, προσδιορισμός αδυναμιών ή εμποδίων στην υλοποίησή τους και διατύπωση προτάσεων για την αντιμετώπισή τους. Συμβουλευτική υποστήριξη φορέων υλοποίησης σε σχέση με τη διαχείριση του σχεδιασμού και της υλοποίησης των έργων τους,Υποστήριξη σχεδιασμού και υλοποίησης δράσεων δημοσιότητας και προβολής,Υποστήριξη διαδικασιών διαβούλευσης,Υποστήριξη παρακολούθησης τήρησης προδιαγραφών των έργων, ενημέρωσης τεχνικών δελτίων παρακολούθησης των έργων, συμπλήρωσης φακέλων έργου που παρουσιάζουν ελάσσονες τροποποιήσεις / συμπληρώσεις,Επικαιροποίηση Στρατηγικής ΟΧΕ.	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Υποστήριξη Χωρικού Φορέα για ανάπτυξη ικανοτήτων σχεδιασμού, διαχείρισης και παρακολούθησης της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Ομαλή υλοποίηση ΟΧΕ Λ-Π και επικαιροποίησή της βάσει μεταβαλλόμενων συνθηκών / αναγκών,Κινητοποίηση φορέων υλοποίησης για την επίσπευση των έργων, προσδιορισμός και αντιμετώπιση αδυναμιών ή εμποδίων στην υλοποίησή τους.	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO75 - Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	συμβολή στις στρατηγικές	1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός	1,00
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.	
Τρόπος Υλοποίησης		N.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει	
Επίπεδο Ωριμότητας			
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη			

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	50	Τεχνική Υποστήριξη Χωρικού Φορέα
(τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)		
Χωρίς προμελέτη	X	
Παρατηρήσεις: Αναμένονται διευκρινήσεις επί της διαδικασίας.		
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		40

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

51. Δράσεις Δημοσιότητας ΟΧΕ

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας		
A/A	51	Δράσεις Δημοσιότητας ΟΧΕ
Υποέργα		
Ενδεικτικός Προϋπολογισμός (€)	50.000 €	
Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση		
Απλή εκτίμηση	X	
Από οριστική μελέτη		
Από προμελέτη		
Χωρίς προμελέτη		
Συμβασιολογημένο		
Εκτελούμενο		
Φορέας Πρότασης	Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης	
Φορέας Υλοποίησης	Χωρικός Φορέας	
Φορέας Λειτουργίας	–	
Πράξη ενταγμένη στο ΕΠ 2014 - 2020 (ΟΧΕ)	Όχι	
Διαρθρωτικό Ταμείο (ΕΤΠΑ/ΕΚΤ+)	ΕΤΠΑ	
Προτεραιότητα Π-ΔΜ	5. Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών περιοχών και της υπαίθρου (ΕΤΠΑ)	
Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	5.02. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	
Πεδίο Παρέμβασης Π-ΔΜ	179. Ενημέρωση και επικοινωνία	
Προτεραιότητα ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	4. Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση	
Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λιμνών & Ποταμών	4.1. Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ	
Συνοπτική Περιγραφή Έργου / Δράσης	<p>Η δράση αφορά στην καλύτερη και πληρέστερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των δυνητικών δικαιούχων αλλά και της κοινής γνώμης της Περιφέρειας, του συνόλου της χώρας και των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους σκοπούς, τις κατευθύνσεις, τις προτεραιότητες, τις θετικές επιδράσεις, τις ευκαιρίες, τα αποτελέσματα και τις ωφέλειες που προκύπτουν από την εφαρμογή των αναπτυξιακών παρεμβάσεων της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, μέσω κατάλληλων επικοινωνιακών εργαλείων και μέσων προβολής.</p> <p>Τα παρακάτω αποτελούν ενδεικτικά μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας:</p>	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας			
A/A	51	Δράσεις Δημοσιότητας ΟΧΕ	
		<ul style="list-style-type: none">Η υλοποίηση εκδηλώσεων με στόχο την ενημέρωση των ωφελούμενων και του κοινού για το επιχειρησιακό σχέδιο της ΟΧΕ.Η πραγματοποίηση ενημερωτικών δραστηριοτήτων όπου θα παρουσιάζονται τα επιτεύγματα του επιχειρησιακού σχεδίου, συμπεριλαμβανομένων, όπου κρίνεται σκόπιμο, σημαντικών έργων (π.χ. ημερίδες, συνέδρια, σεμινάρια, Δελτία Τύπου, εκθέσεις, ηλεκτρονικό ενημερωτικό υλικό καθώς και προβολή στα ΜΜΕ).Η δημοσιοποίηση του καταλόγου των δικαιούχων, των ονομασιών των πράξεων και του ποσού της δημόσιας χρηματοδότησης που χορηγείται εφόσον απαιτείται (π.χ. στην επίσημη ιστοσελίδα).	
Σκοπός – Αντικειμενικός Στόχος		Υποστήριξη Χωρικού Φορέα για ανάπτυξη ικανοτήτων σχεδιασμού, διαχείρισης και παρακολούθησης της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών.	
Αναμενόμενα αποτελέσματα		<ul style="list-style-type: none">Ενημέρωση πολιτών, επιχειρήσεων και φορέων σχετικά με τις σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις και τη δυνατότητα έμμεσης ή άμεσης συμμετοχής τους.	
Δείκτες εκροών	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	RCO75 - Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	συμβολή στις στρατηγικές	1,00
Δείκτες αποτελεσμάτων	Ονομασία δείκτη	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή στόχος (2029)
	PSR998 – Φορείς που συμμετέχουν στη διαμόρφωση της εταιρικής σχέσης	αριθμός	1,00
Ωφελούμενοι		Κάτοικοι και επισκέπτες της περιοχής.	
Τρόπος Υλοποίησης		Ν.4412/2016 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει Αυτεπιστασία	
Επίπεδο Ωριμότητας Σημειώστε (X) στην αντίστοιχη θέση			
Εκτελείται ήδη			
Συμβασιοποιημένα όλα τα υποέργα			
Συμβασιοποιημένο το κύριο υποέργο			
Τεύχη Δημοπράτησης (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Οριστική μελέτη / μελέτη εφαρμογής (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Προμελέτη (τουλάχιστον για το κύριο υποέργο)			
Χωρίς προμελέτη		X	
Παρατηρήσεις: Αναμένονται διευκρινήσεις επί της διαδικασίας.			
Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης (διάρκεια σε μήνες)		40	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Παράρτημα 2: Πίνακες Προτεινόμενων Έργων και Δράσεων

Πίνακας 43: Πίνακας Προτεινόμενων Έργων και Δράσεων στο πλαίσιο της Επικαιροποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
Προτεραιότητα 1: Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής											195.069.208 €
Ειδικός Στόχος 1.1: Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής											195.069.208 €
1	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα)	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.500.000 €
2	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.500.000 €
3	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Τμηματικές επεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης με αντικατάσταση του κεντρικού Συστήματος Κλιματισμού του ΓΝ Γρεβενών και των εξωτερικών κουφωμάτων αλουμινίου	ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	3.000.000 €
4	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού λοιπών Οικισμών	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.700.000 €
5	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού λοιπών Οικισμών	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	2.000.000 €
6	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Ενεργειακή Αναβάθμιση ΔΑΚ Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	800.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
7	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Κατασκευή Τηλεθέρμανσης Δημοτικών κτιρίων οικισμού Λαιμού	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	1.400.000 €
8	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Ενεργειακή Αναβάθμιση «Πατουλίδειου» αθλητικού κέντρου	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	300.000 €
9	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Τοποθέτηση Φ/Β σε δημοτικές εγκαταστάσεις (βιολογικοί Χ3, αντλιοστάσια Χ4)	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	200.000 €
10	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Αντικατάσταση και ενεργειακή αναβάθμιση αγωγού Ερμάκιας - Γκιώνας καθώς και βελτιστοποίηση συστήματος υδρομάστευσης πηγών	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ -ΔΕΥΑΚ	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	10.000.000 €
11	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Προμήθεια και εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ -ΔΕΥΑΚ	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	2.500.000 €
12	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Ολοκληρωμένη μονάδα παραγωγής βιοντίζελ και παραγωγής βιοαερίου με την επαναχρησιμοποίηση των εκροών και της υλός της ΕΕΛ Κοζάνης	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ -ΔΕΥΑΚ	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	10.000.000 €
13	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01	045	Ενεργειακή αναβάθμιση κτιριακών υποδομών στέγασης αστυνομικών υπηρεσιών που αστυνομεύουν παραποτάμιας και παραλίμνιες περιοχές.	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ/ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΠΙΤΕΛΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	1.130.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
14	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01b	082	Δράσεις Ηλεκτροκίνησης	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.000.000 €
15	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Δημιουργία Πεζόδρομου – Ποδηλατοδρόμου για τη διασύνδεση της λίμνης Πολυφύτου με τα κάστρα Σερβίων	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΒΙΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΒΙΩΝ	1.850.000 €
16	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.500.000 €
17	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Συνδεδημένος Ποδηλατόδρομος Πετρών - Αγίου Παντελεήμονος	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.500.000 €
18	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007022) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	2.782.523 €
19	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελιμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 6005125) - Μεταφερόμενο	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	4.318.681 €
20	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Αντικατάσταση τμήματος εξωτερικού αγωγού ύδρευσης Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	440.200 €
21	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Κατασκευή εσωτερικών και εξωτερικών δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης Τ.Κ. Ακρινής του Δήμου Κοζάνης	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ -ΔΕΥΑΚ	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	13.091.377 €
22	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Αντικατάσταση δικτύου ύδρευσης οικισμού Αγ. Γερμανού	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	850.000 €
23	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Κατασκευή νέων Δεξαμενών οικισμού Ψαράδες-Πράσινο-Τρίγωνο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	1.075.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
24	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Εκσυγχρονισμός και επέκταση υδραγωγείου Αμυγδαλιάς και Κοντοβουνίου του Δήμου Κοζάνης	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ -ΔΕΥΑΚ	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	700.000 €
25	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02	062	Επέκταση υδραγωγείου πόλης Κοζάνης στις Τ.Κ. Κρόκου και Καρυδίτσας και τις περιοχές Ματζη Ράχη και Κυδωνίες του Δήμου Κοζάνης	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ -ΔΕΥΑΚ	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	2.000.000 €
26	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.02b	064	Επικαιροποιημένη διαχειριστική μελέτη υδάτων για τον Δήμο Αμυνταίου κάτω από συνθήκες που έχει διαμορφώσει η δημιουργία της λίμνης του ορυχείου Αναργύρων	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΑΔΗ-ΔΜ	300.000 €
27	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007023) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	472.845 €
28	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου	ΔΕΥΑ Κοζάνης	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	500.000 €
29	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Αποχέτευση & Βιολογικός Καθαρισμός οικισμού Ψαράδων	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	1.000.000 €
30	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Προμήθεια Εξοπλισμού για τον Εκσυγχρονισμό των Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων της ΔΕΥΑ Καστοριάς	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΔΕΥΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.418.581 €
31	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Κατασκευή ΕΕΛ (Μικροί Βιολογικοί) οικισμοί Βροντερό, Κώττα και Βατοχώρι	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	300.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
32	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Κατασκευή εσωτερικού δικτύου αποχέτευσης Τ.Κ. Βαρικού	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	2.500.000 €
33	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Κατασκευή εσωτερικού δικτύου αποχέτευσης Τ.Κ. Λεχόβου	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	2.500.000 €
34	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Κατασκευή εξωτερικού δικτύου αποχέτευσης και Ε.Ε.Λ. Τ.Κ. Βαρικού	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	2.500.000 €
35	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Κατασκευή εξωτερικού δικτύου αποχέτευσης και Ε.Ε.Λ. Τ.Κ. Λεχόβου	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	2.800.000 €
36	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Αντικατάσταση δικτύων ύδρευσης αποχέτευσης και απορροής ομβρίων υδάτων στον οικισμό Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	4.000.000 €
37	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Διαχείριση λυμάτων παραλιμνίων οικισμών Δήμου Κοζάνης	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ -ΔΕΥΑΚ	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	6.000.000 €
38	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Εκσυγχρονισμός μονάδων βιολογικού καθαρισμού Κοζάνης	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ -ΔΕΥΑΚ	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	9.300.000 €
39	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.03	065	Αναβάθμιση αντλιοστασίων λυμάτων του Δήμου Καστοριάς	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΔΕΥΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	2.000.000 €
40	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.04	067	Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού - Κέντρο Επανάχρησης Υλικών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	500.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
41	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.000.000 €
42	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	200.000 €
43	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσουκάρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου	ΠΑΜ / Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (ΕΔΡΑΣ)	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	800.000 €
44	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Βελτίωση οδικής ασφάλειας της Επαρχιακής Οδού 21 (ΕπΟ-21) ΤΚ Αετού – ΤΚ Νυμφαίου	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΠΕ Φλώρινας	2.280.000 €
45	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας οδικού άξονα ΤΚ Αγίου Παντελεήμονα-όρια ΠΕ Φλώρινας	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΠΕ Φλώρινας	1.850.000 €
46	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Βελτίωση Δρόμου διασταурωση Περβάλι Κρυσταλλοπηγή	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	12.500.000 €
47	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας οδικού άξονα Κέλλης-όρια Ν. Φλώρινας	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΠΕ Φλώρινας	1.800.000 €
48	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Κατασκευή-Βελτίωση Εθνικής Οδού 15 (Ε.Ο. 15) από διασταύρωση με ΕΟ2 Φλώρινας-Καστοριάς μέχρι την ΤΚ Λαιμού - 1οΥποέργο : Μελέτη, 2οΥποέργο : Κατασκευή, 3οΥποέργο : Δαπάνες αρχαιολογίας	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΠΕ Φλώρινας	46.600.000 €
49	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Σβώλιανη από την Ε.Ο. Κοζάνης - Ιωαννίνων	ΠΑΜ / Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (ΕΔΡΑΣ)	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	1.000.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
50	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.07	090	Παραλίμνιος δρόμος περιμετρικά της λίμνης του Ιλαρίωνα και από Παλιουριά προς Ελάτη, δημιουργία και διευκόλυνση πρόσβασης προς τον καταρράκτη στο φαράγγι της Σκάλας και προς την Ξηρολίμνη Βουνάσας	Κατσιαφλάκας Γεώργιος, Ειδικός Συνεργάτης Δ. Δεσκάτης	ΔΗΜΟΣ ΔΕΣΚΑΤΗΣ	100.000 €
51	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.12	127	Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ σε χώρους παροχής υπηρεσιών υγείας	ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	500.000 €
52	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.12	127	Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ σε δημόσιες υποδομές	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	200.000 €
53	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.13	058	Αντιπλημμυρικά έργα στο Δήμο Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2.500.000 €
54	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.13	058	Αντιπλημμυρική τάφρος στον οικισμό Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2.250.000 €
55	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.13	058	Αναβάθμιση δικτύων συλλογής ομβρίων Δήμου Καστοριάς	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	1.000.000 €
56	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.13	058	Σχέδιο αντιμετώπισης αντιπλημμυρικού κινδύνου περιοχής λιμνών Αμυνταίου	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΠΕ Φλώρινας	3.500.000 €
57	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.14	016	Εγκατάσταση Ολοκληρωμένου Συστήματος Ηλεκτρονικών Ραντεβού και δημιουργία Application κινητού για το σύνολο των νοσοκομείων της Δυτικής Μακεδονίας	ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	1.000.000 €
58	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	Χ.ΧΧ.ΧΧ	ΧΧΧ	Αγροτική Οδοποιία Βεγόρων - Αγίου Παντελεήμονος	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.000.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
59	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	Χ.ΧΧ.ΧΧ	ΧΧΧ	Αγροτική Οδοποιία Μανιακίου - Φαραγγίου	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.000.000 €
60	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	Χ.ΧΧ.ΧΧ	ΧΧΧ	Μελέτη σχεδιασμού φράγματος Περικοπής και αρδευτικού δικτύου Σκλήθρου	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΠΕ Φλώρινας	4.900.000 €
61	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	Χ.ΧΧ.ΧΧ	ΧΧΧ	Κατασκευή Συλλογικού Αρδευτικού Δικτύου από ΕΕΛ Αμυνταίου	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	860.000 €
62	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	Χ.ΧΧ.ΧΧ	ΧΧΧ	Αντικατάσταση Αρδευτικού Δικτύου Λιμνοχωρίου που υδροδοτείται από την λίμνη Ζάζαρη	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	5.000.000 €
63	1	1.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	Χ.ΧΧ.ΧΧ	ΧΧΧ	Αρδευτικά Αμυνταίου	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	
Προτεραιότητα 2: Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας											4.900.000 €
Ειδικός Στόχος 2.1: Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας											2.500.000 €
64	2	2.1	1	1.3	ΕΤΠΑ	1.03.01c	021	Στήριξη Επιχειρηματικότητας	ΣΤΥ ⁴⁶	Ενδιάμεσος Φορέας	2.500.000 €
Ειδικός Στόχος 2.2: Ενίσχυση της Απασχόλησης											2.400.000 €
65	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.01c	134	Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	ΣΤΥ	Ενδιάμεσος Φορέας	600.000 €
66	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.02c	134	Δράσεις κατάρτισης - αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	ΣΤΥ	Φορείς Κατάρτισης	400.000 €

⁴⁶ ΣΤΥ: Σύμβουλος Τεχνικής Υποστήριξης

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
67	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.02c	134	Δράσεις κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλοτεχνία, υφαντική, κ.α.)	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Φορείς Κατάρτισης	200.000 €
68	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.01.03c	137	Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	ΣΤΥ	Ενδιάμεσος Φορέας	800.000 €
69	2	2.2	4B	4.1	ΕΚΤ+	4B.04.01c	146	Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	ΣΤΥ	Φορείς Κατάρτισης	400.000 €
Προτεραιότητα 3: Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς											111.236.243 €
Ειδικός Στόχος 3.1: Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών											87.343.243 €
70	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 6011239) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	228.996 €
71	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Περιφερειακό Σχέδιο Διατήρησης της οικολογικής συνδεσιμότητας και της συνοχής του Δικτύου Natura 2000 στη Δυτική Μακεδονία (MIS: 6011766) - Μεταφερόμενο	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	204.753 €
72	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Βιώσιμη Προστασία των Λιμνών Χειμαδίτιδας και Πετρών του Δικτύου Natura 2000 με τη Διαχείριση του Καλαμώνα τους με Φυσικά Συστήματα (MIS: 6011286) - Μεταφερόμενο	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	358.480 €
73	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Προστασία Λίμνης Ζάζαρης από φερτά υλικά	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	200.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
74	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Παρατηρητήριο Πουλιών στην περιοχή των Πρεσπών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	120.000 €
75	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.05	078	Οριοθέτηση και ανάδειξη λιβαδιών με νάρκισσους	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	60.000 €
76	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.06	079	Ενίσχυση της οικολογικής συνδεσιμότητας ποτάμιων συστημάτων και εφαρμογή τεχνικών χωρικής ιεράρχησης περιοχών προστασίας της βιοποικιλότητας στην περιοχή της ΠΕΦ (Σύντομος τίτλος: «Τα Πάντα Ρει»)	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΠΕ Φλώρινας	1.150.000 €
77	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.06	079	Δημιουργία Ενυδρείου στην περιοχή Πρεσπών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	350.000 €
78	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.06	079	Ανάπτυξη Περιβαλλοντικού Παρατηρητηρίου για την ανάδειξη βέλτιστων τρόπων διαχείρισης και αξιοποίησης λιμνών - ποταμών	ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΣΧΟΛΗ ΜΕΤΑΛΛΕΙΟΛΟΓΩΝ - ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ)	700.000 €
79	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.06	079	Σύσταση Φορέα Διαχείρισης λιμενικών έργων και τουριστικής αξιοποίησης λιμνών	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	100.000 €
80	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.06	079	Εκσυγχρονισμός θυροφραγμάτων ελέγχου της ροής των λιμνών της ΠΕ Φλώρινας	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΠΕ Φλώρινας	3.400.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
81	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.06	079	Βελτίωση περιβαλλοντικής κατάστασης των λιμνών με την ανάπτυξη δράσεων δέσμευσης των νιτρικών και αμμωνιακών μορφών αζώτου των υδάτινων σωμάτων	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ)	6.300.000 €
82	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.06	079	Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) των λιμνών και των ποταμών της Δυτικής Μακεδονίας (προμήθεια πλωτών μέσων και οχημάτων μεταφοράς για την ΕΛΑΣ / ΕΚΑΜ)	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ/ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΠΙΤΕΛΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	5.260.000 €
83	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.06	079	Κέντρο Παρακολούθησης Λιμναίων οικοσυστημάτων Δήμου Αμυνταίου	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	3.000.000 €
84	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.06	079	Παρατηρητήριο πτηνών στη θέση Άγιος Ραφαήλ Δ.Κ. Ρυμνίου	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	50.000 €
85	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Ανάπλαση μονοπατιού κατά μήκος του καναλιού ΤΚ Πετρών από πηγές έως Μύλο Χατζηκωνσταντίνου (MIS: 6006901) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	558.550 €
86	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Κατασκευή Δικτύου μονοπατιών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6006903) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	385.640 €
87	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (MIS: 6006905) - Μεταφερόμενο	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	432.580 €
88	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Ενδυνάμωση Οικοτουριστικών Λειτουργιών Πλωτής Πεζογέφυρας Αγίου Αχιλλείου Συνοδων Έργων (MIS: 6006906) - Μεταφερόμενο	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	1.238.525 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
89	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Οινοτουριστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία	ΣΤΥ	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	400.000 €
90	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Δράσεις προβολής λιμνών και ποταμών Δυτικής Μακεδονίας	ΣΤΥ	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	300.000 €
91	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Ανάπτυξη και Βελτιστοποίηση Ψηφιακού Αποθετηρίου της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας (δημιουργία ψηφιακού περιβάλλοντος διάθεσης πολυμεσικού υλικού τουριστικής προβολής)	ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΔΙΑΖΩΜΑ	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	50.000 €
92	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Δημιουργία Οργανισμού Διαχείρισης του Προορισμού (DMMO)	ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΔΙΑΖΩΜΑ	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	1.000.000 €
93	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Εκσυγχρονισμός πλωτών προβλητών των λιμνών της ΠΕ Φλώρινας	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΠΕ Φλώρινας	3.300.000 €
94	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Βελτίωση εγκαταστάσεων Ιαματικών Λουτρών Μπάνια για χρήση από ΑμεΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	3.500.000 €
95	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Εκσυγχρονισμός και επέκταση εγκαταστάσεων του υφιστάμενου Ναυταθλητικού Κέντρου Καστοριάς	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	8.000.000 €
96	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Αξιοποίηση και αναβάθμιση τουριστική-πολιτιστική της περιοχής ΚΟΥΛΑ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	3.500.000 €
97	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Ανάδειξη πεζοπορικών διαδρομών στην περιοχή "Χάνδακας" Δ.Κ. Αιανής και διασύνδεσή τους με αρχαιολογικούς χώρους Δ.Κ. Αιανής	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	150.000 €
98	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.08	165	Δημιουργία έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού προβολής παραλίμνιων περιοχών Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	50.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
99	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Ανάπτυξη υποδομών πρόσβασης στις λίμνες Βεγορίτιδας και Μεγάλης Πρέσπας για κολύμβηση ατόμων με κινητικά προβλήματα	ΣΤΥ	ΠΕ Φλώρινας	100.000 €
100	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Ενιαία σήμανση περιοχών παρέμβασης ΟΧΕ	ΣΤΥ	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	500.000 €
101	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία	ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ	ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ	400.000 €
102	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Κατασκευή δικτύου μονοπατιών για την ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού στα Πιέρια	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	500.000 €
103	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Εκσυγχρονισμός και λειτουργική αναβάθμιση οικοτουριστικών αναπτυξιακών λιμναίων υποδομών Πρεσπών (προσβάσεις και λιμενικές υποδομές)	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΠΕ Φλώρινας	1.500.000 €
104	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Σήμανση Μονοπατιών Δήμου Αμυνταίου	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.000.000 €
105	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.10	167	Προμήθεια και τοποθέτηση κατακόρυφης σήμανσης προς παραλίμνιες περιοχές Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	50.000 €
106	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσιά και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 6006904) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.905.718 €
107	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση Παραλίμνιας περιοχής Τ.Κ. Αγίου Παντελεήμονα	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	650.000 €
108	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Διαμόρφωση Κοινοχρήστων Χώρων Τ.Κ. Λιμνοχωρίου φιλικών στα ΑΜΕΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.200.000 €
109	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση παραποτάμιων περιοχών Γρεβενών	ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	800.000 €
110	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση οικισμού Νεστορίου	ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	1.500.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
111	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση - Διαμόρφωση παραποτάμιας περιοχής Αλιάκμονα στη θέση «ΚΟΤΣΙΑ» Μικροκάστρου του Δήμου Βοΐου	ΔΗΜΟΣ ΒΟΪΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΟΪΟΥ	800.000 €
112	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων Δήμου Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	2.000.000 €
113	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.01c	083	Ανάπλαση παραλίμνιου κοινόχρηστου χώρου μεταξύ πόλης και επέκτασης σχεδίου πόλης περιοχής Φουντουκλή	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.500.001 €
114	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση παραποτάμιων οδών και διευθέτηση κοίτης ποταμών στην ΤΚ Φλάμπουρου	ΔΗΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	1.000.000 €
115	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση Βροντερού	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	800.000 €
116	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση Καρυών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	800.000 €
117	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση Οικισμού Αγίου Παντελεήμονα	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	8.000.000 €
118	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση Οικισμού Πετρών	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	2.000.000 €
119	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση και ενοποίηση κοινοχρήστων χώρων σχεδίου πόλης Άργους Ορεστικού, με την αρχιτεκτονική ανάπλαση δασυλλίου περιοχής «Σκάλης» Άργους Ορεστικού και τον αρχαιολογικό χώρο της Διοκλητιανούπολης.	ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ ΟΡΕΣΤΙΚΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ ΟΡΕΣΤΙΚΟΥ	5.500.000 €
120	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίου πρόνοιας (σπίτι παιδιού), ανάπλαση περιβάλλοντα χώρου και διασύνδεση με την κεντρική πλατεία	ΔΗΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	5.000.000 €
121	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) οικισμού Γράμμου (μελέτες και έργα ανάπλασης τμημάτων οικισμού, αναβάθμισης δικτύων ύδρευσης, αποχέτευσης, ηλεκτροφωτισμού, ΕΕΛ, διαμόρφωσης κοινόχρηστων χώρων)	ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	3.500.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
122	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Διαμόρφωση υπαίθριων χώρων περιοχών Παναγιάς και Αγίου Νικάνορα Δ.Κ. Καισαρειάς	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	40.000 €
123	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση κεντρικής πλατείας Δ.Κ. Ρυμνίου	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	150.000 €
124	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Διαμόρφωση υπαίθριων χώρων περιοχής Προφήτη Ηλία Δ.Κ. Σπάρτου	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	250.000 €
125	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάδειξη Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) - Ανάπλαση κεντρικό πάρκο Δ.Κ. Αιανής	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	200.000 €
126	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Διαμόρφωση χώρου εκδηλώσεων στο Πλατανόδασος Δ.Κ. Ρυμνίου	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	150.000 €
127	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση πλατειών στις Δ.Κ. Αμυγδαλέας και Κοντοβουνίου	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	400.000 €
128	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση, αναβάθμιση και δημιουργία λειτουργικών κοινόχρηστων χώρων στον Δήμο Γρεβενών στις θέσεις "Γέφυρα Σπανού" και "Μοναστήρι του ΤΔ Νησίου", με ισότιμη πρόσβαση για ΑμΕΑ, για την ασφάλεια των επισκεπτών, για την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάδειξη των χώρων δασικής αναψυχής ως σημεία ενδιαφέροντος	ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	800.000 €
129	3	3.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.11	168	Ανάπλαση παραλιών (πλαζ) κατά μήκος του Βενέτικου ποταμού	Ρήγας Σκόδρας, νεοεκλεγείς Δημ. Σύμβουλος Δήμου Γρεβενών, Αντιδήμαρχος Τεχνικών Έργων, Πολεοδομίας και Πρασίνου	ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
Ειδικός Στόχος 3.2: Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς											23.893.000 €
130	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση - ανάδειξη του Ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου στο Δήμο Πρεσπών	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	450.000 €
131	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στους Ψαράδες Δ. Πρεσπών	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	300.000 €
132	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	250.000 €
133	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Ανακαίνιση και Προσθήκη κατ' επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου "Κατοικία Αλεξίου Ζορμπά" και μετατροπή του σε εκθετήριο "Το Καταφύγι του Αλέξη Ζορμπά" στον οικισμό Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	435.000 €
134	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Γρατσάνης Δήμου Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	340.000 €
135	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση και ανάδειξη του μοναστικού συγκροτήματος και συντήρηση τοιχογραφικού διακόσμου του Καθολικού της μονής Παναγίας Πορφύρας στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου στο Δήμο Πρεσπών	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	950.000 €
136	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Συντήρηση και αποκατάσταση του τοιχογραφικού διακόσμου του Ι. Ν. Αγίου Γερμανού, στο Δήμο Πρεσπών της Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	600.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
137	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Πολιτιστική Διαδρομή των Λιμνών (Δρόμοι του Νερού)	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ- ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ – ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ, ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	50.000 €
138	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Ανάδειξη Νερόμυλου Ανταρτικού	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	250.000 €
139	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση - ανάδειξη της Βασιλικής και τμημάτων του Βυζαντινού Κάστρου «ΚΑΛΕ» - Διαμόρφωση πρόσβασης, στην Κοινότητα Πετρών του Δήμου Αμυνταίου της Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	950.000 €
140	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Μουσείο Καπετάν Κώττα	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	340.000 €
141	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Λαογραφικό Μουσείο Δήμου Πρεσπών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	150.000 €
142	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Συντήρηση τοιχογραφιών παρεκκλησίου Ι.Ν. Ιωάννη του Θεολόγου (Μονή Μαυριώτισσας) και συντήρηση τέμπλου και βυζαντινής θύρας καθολικού μονής	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	300.000 €
143	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Συντήρηση και αποκατάσταση του τοιχογραφικού διακόσμου του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου στο Πλατύ του Δήμου Πρεσπών της Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	500.000 €
144	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση - ανάδειξη βυζαντινών οικοδομικών καταλοίπων στη νησίδα Βιδρονήσι της λίμνης Μικρής Πρέσπας, στο Δήμο Πρεσπών στην Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	600.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
145	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση και ανάδειξη της Βασιλικής στο κάστρο του Σκοπού - Σετίνας του Δήμου Φλώρινας	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	350.000 €
146	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση, Ανάδειξη Και Προβολή του συγκροτήματος της Ρωμαϊκής Έπαυλης Αμυνταίου	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	2.500.000 €
147	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Διασύνδεση Αρχαιολογικών χώρων ενδιαφέροντος πλησίον των λιμνών Πετρών - Βεγορίτιδας	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	500.000 €
148	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Κέντρο προβολής και ανάδειξης πολιτιστικής κληρονομιάς σε οικισμούς του Δήμου Βελβεντού για την προβολή της πολιτιστικής τους κληρονομιάς	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	400.000 €
149	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Συντήρηση και αποκατάσταση δεξαμενής και οικιών στο Νοτιοδυτικό πλάτωμα στην αρχαία πόλη Αιανής	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΟΖΑΝΗΣ	1.400.000 €
150	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Ανάδειξη Πρεσπών σε Διεθνές Κέντρο Καλλιτεχνικής Έρευνας και Περιπατητικής Τέχνης	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	950.000 €
151	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Ανακαίνιση - εκσυγχρονισμός Πνευματικού Κέντρου Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	
152	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Βελτίωση και αναβάθμιση των συστημάτων ερμηνείας και υποδομών προσέλευσης στο Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	
153	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση και ανάδειξη του βορειοδυτικού τμήματος του τείχους της πόλης της Καστοριάς	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	800.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
154	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση Αρχοντικού Νατζή στην περιοχή Ντολτσό Καστοριάς	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.400.000 €
155	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση Αρχοντικού Σκούταρη στην περιοχή Ντολτσό Καστοριάς	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.300.000 €
156	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Εργασίες συντήρησης τοιχογραφιών του Ναού Παναγίας στο Ζευγοστάσι Καστοριάς και διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	700.000 €
157	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση - Ανάδειξη Νοτίου Διατειχίσματος και Μεντρεσέ με διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου στην Καστοριά	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	2.500.000 €
158	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Αποκατάσταση του Ναού Αγίου Ιωάννη του Πρόδρομου και συντήρηση των τοιχογραφιών του, στην περιοχή Απόζαρι Καστοριάς	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	800.000 €
159	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Συντήρηση τοιχογραφιών του Ναού Αγίου Νικολάου του Κασνίτζη και εργασίες αντιμετώπισης της υγρασίας του Ναού	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	700.000 €
160	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Στερέωση, αποκατάσταση και ανάδειξη του Κάστρου και της Ακρόπολης των Σερβίων (Γ' φάση)	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΟΖΑΝΗΣ	1.128.000 €
161	3	3.2	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.09	166	Ανάδειξη προϊστορικού Λιμναίου Οικισμού Χειμαδίτιδας	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2.000.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ Λ & Π	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ Λ & Π	Προτεραιότητα Π-ΔΜ	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ	Ταμείο	Τύπος Δράσεων Π-ΔΜ	Πεδίο Παρέμβασης	Τίτλος Έργου	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Π/Υ
Προτεραιότητα 4: Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση											200.000 €
Ειδικός Στόχος 4.1: Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ											200.000 €
162	4	4.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.20a	182	Τεχνική Υποστήριξη Χωρικού Φορέα	ΣΤΥ	Χωρικός Φορέας	150.000 €
163	4	4.1	5	5.2	ΕΤΠΑ	5.02.20b	179	Δράσεις Δημοσιότητας ΟΧΕ	ΣΤΥ	Χωρικός Φορέας	50.000 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων (ΕΚΤ+)											2.400.000,00 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων (ΕΤΠΑ)											309.005.451 €
Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων και Δράσεων											311.405.451 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

Πίνακας 44: Πίνακας χρηματοδότησης των προτεινόμενων δράσεων/πράξεων από το Π-ΔΜ 2021-2027, με αντιστοίχιση στις Προτεραιότητες, τους Ειδικούς Στόχους και τα Πεδία Παρέμβασης του Προγράμματος

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	ΤΑΜΕΙΟ (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+)	Προτεραιότητα Π-ΔΜ 21-27	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ 21-27	Πεδίο Παρέμβασης	Δράσεις Π-ΔΜ 21-27	Τίτλος Πράξης / Δράσης	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Προϋπ/σμός
1	2	3	5	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	045	5.02.01	Υπηρεσίες Ενεργειακής Αναβάθμισης και Αυτοματοποίησης Συστημάτων Ηλεκτροφωτισμού Κ/Χ παραλίμνιων οικισμών (Αγ. Παντελεήμονας, Φαράγγι, Πέτρες, Λιμνοχώρι, Μανιάκι, Βεγόρα)	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.500.000 €
2	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	045	5.02.01	Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικού οδοφωτισμού παραλίμνιων – παραποτάμιων οικισμών Δήμου Καστοριάς	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.500.000 €
3	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	082	5.02.01b	Δράσεις Ηλεκτροκίνησης	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.000.000 €
4	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	083	5.02.01c	Δημιουργία Πεζόδρομου – Ποδηλατοδρόμου για τη διασύνδεση της λίμνης Πολυφύτου με τα κάστρα Σερβίων	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΒΙΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΒΙΩΝ	1.850.000 €
5	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	083	5.02.01c	Αναβάθμιση οδικής ασφάλειας – κατασκευή ποδηλατοδρόμου – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων παραποτάμιας οδού Μανιάκων	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.500.000 €
6	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	083	5.02.01c	Συνδετήριος Ποδηλατόδρομος Πετρών - Αγίου Παντελεήμονος	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.500.000 €
7	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	062	5.02.02	Αντικατάσταση Εσωτερικών δικτύων Ύδρευσης Οικισμών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007022) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	2.782.523 €
8	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	062	5.02.02	Έργα Επέκτασης και Αναβάθμισης Υποδομών Ύδρευσης στις Δ.Ε. Αιανής Και Ελιμείας του Δήμου Κοζάνης (MIS: 6005125) - Μεταφερόμενο	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	4.318.681 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	ΤΑΜΕΙΟ (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+)	Προτεραιότητα Π-ΔΜ 21-27	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ 21-27	Πεδίο Παρέμβασης	Δράσεις Π-ΔΜ 21-27	Τίτλος Πράξης / Δράσης	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Προϋπ./σμός
1	2	3	5	5	6	7	8	9	10	11	12
9	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	065	5.02.03	Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων Μικρολίμνης Καρυών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6007023) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	472.845 €
10	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	065	5.02.03	Διαχείριση λυμάτων οικισμού Ρυμνίου	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΕΥΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	500.000 €
11	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	065	5.02.03	Αποχέτευση & Βιολογικός Καθαρισμός οικισμού Ψαράδων	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	1.000.000 €
12	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	067	5.02.04	Κατασκευή Πράσινου σημείου στον οικισμό Λαιμού - Κέντρο Επανάχρησης Υλικών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	500.000 €
13	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	090	5.02.07	Βελτίωση οδοποιίας περιμετρικής οδού λίμνης Ζάζαρης συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης ΑμεΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.000.000 €
14	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	090	5.02.07	Βελτίωση προσβασιμότητας οικισμών προς την παραλίμνια περιοχή Δ.Ε. Αιανής και Ελίμειας	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	200.000 €
15	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	090	5.02.07	Οδός πρόσβασης το Πέτρινο Γεφύρι Τσούκαρη από τον οικισμό Ροδοχωρίου	ΠΑΔΜ / Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (ΕΔΡΑΣ)	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	800.000 €
16	1	1.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	127	5.02.12	Βελτίωση προσβασιμότητας ΑμεΑ σε δημόσιες υποδομές	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	200.000 €
17	2	2.1	ΕΤΠΑ	1	1.3	021	1.03.01c	Στήριξη Επιχειρηματικότητας	ΣΤΥ	Ενδιάμεσος Φορέας	2.500.000 €
18	2	2.2	ΕΚΤ+	4B	4.1	134	4B.01.01c	Δράσεις προώθησης ανέργων στην απασχόληση (ΝΘΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	ΣΤΥ	Ενδιάμεσος Φορέας	600.000 €
19	2	2.2	ΕΚΤ+	4B	4.1	134	4B.01.02c	Δράσεις κατάρτισης-αναβάθμισης δεξιοτήτων ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	ΣΤΥ	Φορείς Κατάρτισης	400.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	ΤΑΜΕΙΟ (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+)	Προτεραιότητα Π-ΔΜ 21-27	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ 21-27	Πεδίο Παρέμβασης	Δράσεις Π-ΔΜ 21-27	Τίτλος Πράξης / Δράσης	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Προϋπ/σμός
1	2	3	5	5	6	7	8	9	10	11	12
20	2	2.2	ΕΚΤ+	4Β	4.1	134	4Β.01.02c	Δράσεις κατάρτισης (ξενάγηση, κεραμική, ξυλοτεχνία, υφαντική, κ.α.)	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Φορείς Κατάρτισης	200.000 €
21	2	2.2	ΕΚΤ+	4Β	4.1	137	4Β.01.03c	Δράσεις ενίσχυσης της αυταπασχόλησης / έναρξης επαγγελματικής δραστηριότητας (ΝΕΕ) στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	ΣΤΥ	Ενδιάμεσος Φορέας	800.000 €
22	2	2.2	ΕΚΤ+	4Β	4.1	146	4Β.04.01c	Δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων εργαζομένων σε μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματιών στην περιοχή παρέμβασης ΟΧΕ	ΣΤΥ	Φορείς Κατάρτισης	400.000 €
23	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	078	5.02.05	Απογραφή Ανάδειξη και Προώθηση της Γνώσης της Ιχθυοπανίδας του Δήμου Πρεσπών (MIS: 6011239) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	228.996 €
24	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	078	5.02.05	Περιφερειακό Σχέδιο Διατήρησης της οικολογικής συνδεσιμότητας και της συνοχής του Δικτύου Natura 2000 στη Δυτική Μακεδονία (MIS: 6011766) - Μεταφερόμενο	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	204.753 €
25	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	078	5.02.05	Βιώσιμη Προστασία των Λιμνών Χειμαδίτιδας και Πετρών του Δικτύου Natura 2000 με τη Διαχείριση του Καλαμιώνα τους με Φυσικά Συστήματα (MIS: 6011286) - Μεταφερόμενο	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	358.480 €
26	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	078	5.02.05	Προστασία Λίμνης Ζάζαρης από φερτά υλικά	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	200.000 €
27	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	078	5.02.05	Παρατηρητήριο Πουλιών στην περιοχή των Πρεσπών	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	120.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	ΤΑΜΕΙΟ (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+)	Προτεραιότητα Π-ΔΜ 21-27	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ 21-27	Πεδίο Παρέμβασης	Δράσεις Π-ΔΜ 21-27	Τίτλος Πράξης / Δράσης	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Προϋπ/σμός
1	2	3	5	5	6	7	8	9	10	11	12
28	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	078	5.02.05	Οριοθέτηση και ανάδειξη λιβαδιών με νάρκισσους	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	60.000 €
29	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	165	5.02.08	Ανάπλαση μονοπατιού κατά μήκος του καναλιού ΤΚ Πετρών από πηγές έως Μύλο Χατζηκωνσταντίνου (MIS: 6006901) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	558.550 €
30	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	165	5.02.08	Κατασκευή Δικτύου μονοπατιών Δήμου Πρεσπών (MIS: 6006903) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	385.640 €
31	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	165	5.02.08	Δίκτυο πολιτιστικών διαδρομών και ψηφιακή ξενάγηση στα μνημεία της Καστοριάς (MIS: 6006905) - Μεταφερόμενο	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	432.580 €
32	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	165	5.02.08	Ενδυνάμωση Οικοτουριστικών Λειτουργιών Πλωτής Πεζογέφυρας Αγίου Αχιλλείου Συνοδών Έργων (MIS: 6006906) - Μεταφερόμενο	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	1.238.525 €
33	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	165	5.02.08	Οινοτουριστικές Διαδρομές στη Δυτική Μακεδονία	Σύμβουλος	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	400.000 €
34	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	165	5.02.08	Δράσεις προβολής λιμνών και ποταμών Δυτικής Μακεδονίας	Σύμβουλος	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	300.000 €
35	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	167	5.02.10	Ανάπτυξη υποδομών πρόσβασης στις λίμνες Βεγορίτιδας και Μεγάλης Πρέσπας για κολύμβηση ατόμων με κινητικά προβλήματα	Σύμβουλος	ΠΕ Φλώρινας	100.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	ΤΑΜΕΙΟ (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+)	Προτεραιότητα Π-ΔΜ 21-27	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ 21-27	Πεδίο Παρέμβασης	Δράσεις Π-ΔΜ 21-27	Τίτλος Πράξης / Δράσης	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Προϋπ/σμός
1	2	3	5	5	6	7	8	9	10	11	12
36	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	167	5.02.10	Ενιαία σήμανση περιοχών παρέμβασης ΟΧΕ	Σύμβουλος	Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	500.000 €
37	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	167	5.02.10	«Wild Amyntaio» – Ένας νέος, καινοτόμος, τουριστικός προορισμός στη δυτική Μακεδονία	ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ	ΑΡΚΤΟΥΡΟΣ	400.000 €
38	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	167	5.02.10	Κατασκευή δικτύου μονοπατιών για την ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού στα Πιέρια	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	500.000 €
39	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	168	5.02.11	Αναβάθμιση Εξωραϊσμός του εσωτερικού παραλίμνιου δρόμου μεταξύ περιοχής Πετσιά και περιοχής ΝΟΚ του Δήμου Καστοριάς (MIS: 6006904) - Μεταφερόμενο	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1.905.718 €
40	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	168	5.02.11	Ανάπλαση Παραλίμνιας περιοχής Τ.Κ. Αγίου Παντελεήμονα	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	650.000 €
41	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	168	5.02.11	Διαμόρφωση Κοινοχρήστων Χώρων Τ.Κ. Λιμνοχωρίου φιλικών στα ΑΜΕΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΥΝΤΑΙΟΥ	1.200.000 €
42	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	168	5.02.11	Ανάπλαση παραποτάμιων περιοχών Γρεβενών	ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	800.000 €
43	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	168	5.02.11	Ανάπλαση οικισμού Νεστορίου	ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	1.500.000 €
44	3	3.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	168	5.02.11	Ανάπλαση - Διαμόρφωση παραποτάμιας περιοχής Αλιακμονα στη θέση «ΚΟΤΣΙΑ» Μικροκάστρου του Δήμου Βοΐου	ΔΗΜΟΣ ΒΟΪΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΟΪΟΥ	800.000 €

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

A/A	Προτεραιότητα ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος ΟΧΕ	ΤΑΜΕΙΟ (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+)	Προτεραιότητα Π-ΔΜ 21-27	Ειδικός Στόχος Π-ΔΜ 21-27	Πεδίο Παρέμβασης	Δράσεις Π-ΔΜ 21-27	Τίτλος Πράξης / Δράσης	Φορέας Πρότασης	Φορέας Υλοποίησης	Ενδεικτικός Προϋπ/σμός
1	2	3	5	5	6	7	8	9	10	11	12
45	3	3.2	ΕΤΠΑ	5	5.2	166	5.02.09	Αποκατάσταση - ανάδειξη του Ναού των Αγίων Αποστόλων στη νησίδα του Αγίου Αχιλλείου στο Δήμο Πρεσπών	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	450.000 €
46	3	3.2	ΕΤΠΑ	5	5.2	166	5.02.09	Δημιουργία καλλιτεχνικών εργαστηρίων της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στους Ψαράδες Δ. Πρεσπών	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	300.000 €
47	3	3.2	ΕΤΠΑ	5	5.2	166	5.02.09	Ανάδειξη Μονοπατιών Περιπατητικής Τέχνης στην περιοχή των Πρεσπών	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	250.000 €
48	3	3.2	ΕΤΠΑ	5	5.2	166	5.02.09	Ανακαίνιση και Προσθήκη κατ' επέκταση του εκθεσιακού κτιρίου "Κατοικία Αλεξίου Ζορμπά" και μετατροπή του σε εκθετήριο "Το Καταφύγι του Αλέξη Ζορμπά" στον οικισμό Καταφύγι του Δήμου Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	435.000 €
49	3	3.2	ΕΤΠΑ	5	5.2	166	5.02.09	Αποκατάσταση Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Γρατσάνης Δήμου Βελβεντού	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΒΕΝΤΟΥ	340.000 €
50	4	4.1	ΕΤΠΑ	5	5.2	182	5.02.20a	Τεχνική Υποστήριξη Χωρικού Φορέα	Σύμβουλος	Χωρικός Φορέας	150.000 €
51	4	4.1	ΕΤΠΑ	5.	5.2	179	5.02.20b	Δράσεις Δημοσιότητας ΟΧΕ	Σύμβουλος	Χωρικός Φορέας	50.000 €
								Σύνολο			40.342.291,82 €
								ΕΤΠΑ			37.942.291,82 €
								ΕΚΤ+			2.400.000,00 €

Παράρτημα 3: Συνοπτική Παρουσίαση της Δομής του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Σκοπός και βασική επιδίωξη της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας είναι να αναδείξει «Τα λιμναία και τα ποτάμια συστήματα, ως τόπους βιώσιμης και ενδογενούς ανάπτυξης στη Δυτική Μακεδονία».

Η ανάπτυξη της στρατηγικής επίτευξης των στόχων στηρίζεται στις βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις που είναι:

- Η προώθηση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας με τελικό στόχο την επίτευξη απασχόλησης, κοινωνικής συνοχής και διατήρησης των πόρων και εργαλείο την στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης,
- Η παραγωγική ανασύνταξη στις ζώνες εκτεταμένης αποδιάρθρωσης των τοπικών ή περιφερειακών παραγωγικών συστημάτων,
- Η εξισορρόπηση των περιφερειακών ανισοτήτων και της μονοκεντρικότητας του οικονομικού και κοινωνικού χώρου, καταπολέμηση της αστικής διάχυσης και των ανισοτήτων που σχετίζονται με τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά και τις ειδικές προκλήσεις σε ειδικές ομάδες πληθυσμού, αντιμετώπιση στην καταλληλότερη κλίμακα της κλιματικής αλλαγής και των δημογραφικών προκλήσεων,
- Η διατήρηση και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος,
- Η Βελτίωση της διασύνδεσης, πρόσβασης και οργάνωσης υποδομών και υπηρεσιών.

Επιδιωκόμενο αποτέλεσμα είναι η αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των λιμνών και των ποταμών της Δυτικής Μακεδονίας στο πλαίσιο της συνολικής προσπάθειας για την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της Περιφέρειας και την αντιμετώπιση των βασικών διαρθρωτικών προβλημάτων της Περιφερειακής οικονομίας.

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας καθορίστηκαν οι ακόλουθες τέσσερις (4) βασικές αναπτυξιακές Προτεραιότητες (Π) – κατευθύνσεις, οι οποίες προσδιορίστηκαν με γνώμονα τις αναπτυξιακές ανάγκες της περιοχής παρέμβασης:

- Π1 «Βελτίωση του Επιπέδου Ζωής – Ελκυστικότητα Διαβίωσης και Διαμονής»,
- Π2 «Ενίσχυση της Αειφόρου Τοπικής Παραγωγικής Δραστηριότητας»,
- Π3 «Προστασία και Ανάδειξη του Χαρακτήρα της Περιοχής ως Φυσικού Τοπίου και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»,
- Π4 «Διοικητική Ικανότητα και Οργάνωση».

Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας

Οι ανωτέρω προτεραιότητες αντιστοιχίζονται με έξι (6) Ειδικούς Στόχους (ΕΣ) στους οποίους κατανέμονται οι προτεινόμενες δράσεις και έργα βάσει τυπολογίας:

- ΕΣ1.1 «Αναβάθμιση Υποδομών Ποιότητας Ζωής»,
- ΕΣ2.1 «Στήριξη της Τοπικής Επιχειρηματικότητας»,
- ΕΣ2.2 «Ενίσχυση της Απασχόλησης»,
- ΕΣ3.1 «Προστασία και Ανάδειξη των Παραλίμνιων και Παραποτάμιων Περιοχών»,
- ΕΣ3.2 «Διατήρηση και Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς»,
- ΕΣ4.1 «Υποστήριξη Εφαρμογής και Δημοσιοποίησης της ΟΧΕ».

Στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης συγκεντρώθηκαν συνολικά εκατόν εξήντα τρεις (163) προτάσεις έργων και δράσεων προς ένταξη στο Επιχειρησιακό Σχέδιο ΟΧΕ Λιμνών Δυτικής Μακεδονίας συνολικού προϋπολογισμού 311.405.451 €. Σε συνέχεια της αξιολόγησης των προτεινόμενων παρεμβάσεων, προς υλοποίηση στο πλαίσιο της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών προκρίθηκαν πενήντα ένα (51) έργα και δράσεις συνολικού προϋπολογισμού 40.342.291,82 €.

Για την αποτελεσματική διακυβέρνηση της ΟΧΕ έγινε σύσταση Χωρικού Φορέα για το συντονισμό ενεργειών μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων εταίρων σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού, του προγραμματισμού και εφαρμογής των δράσεων, καθώς και της παρακολούθησης της υλοποίησης της χωρικής στρατηγικής.

Η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανέλαβε τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του Χωρικού Φορέα της ΟΧΕ Λιμνών και Ποταμών της ΠΔΜ.

Συγκροτήθηκε και Ομάδα Υποστήριξης που αποτελεί τον επιχειρησιακό βραχίονα του Χωρικού Φορέα. Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 146561/08.09.2023 (ΑΔΑ: 6ΖΟΩ7ΛΨ-Ω7Π) Απόφαση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας αποτελείται από:

- Το Γενικό Διευθυντή Οργάνωσης και Ανάπτυξης, ο οποίος ορίζεται ως Πρόεδρος της Ομάδας Υποστήριξης. Σε περίπτωση απουσίας αναπληρώνεται από τον Προϊστάμενο του Τμήματος Στρατηγικού Σχεδιασμού και Αξιολόγησης.
- Έναν (1) εκπρόσωπο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας / Γενική Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ανάπτυξης.
- Δύο (2) εκπροσώπους της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας / Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών / Διεύθυνση Επιχειρηματικότητας Απασχόλησης και δια βίου Μάθησης.
- Δεκατρείς (13) εκπροσώπους των Δήμων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (Υπηρεσίες Προγραμματισμού ή/και Τεχνικές Υπηρεσίες).

**Επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
Λιμνών και Ποταμών Δυτικής Μακεδονίας**

- Ένα (1) στέλεχος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Μακεδονία» (ΕΥΔ ΠΔΜ).
- Ένα (1) στέλεχος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (Π-ΔΑΜ) 2021 – 2027.
- Έναν (1) εκπρόσωπο του Αναπτυξιακού Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΑΝΚΟ ΑΕ).
- Έναν (1) εκπρόσωπο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου Δυτικής Μακεδονίας (ΑΔΗΔΜ) / Διεύθυνση Υδάτων Δυτικής Μακεδονίας.
- Έναν (1) εκπρόσωπο του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.) / Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Μακεδονίας.
- Έναν (1) εκπρόσωπο του Σωματείου «Διάζωμα».
- Έναν (1) εκπρόσωπο του Συμβούλου Τεχνικής Υποστήριξης.